KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

77

1964

JÄLKIMMÄINEN OSA

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON JULKAISEMA

HELSINKI 1968

Paasipaino, Helsinki 1968

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

3. Palkkalautakunta 1
4. Kiinteistöhallinto 21
Kiinteistölautakunta 21
Kiinteistövirasto 60
Asuntotuotantokomitea 76
Asunnonjakotoimikunta 78
5. Kaupunkisuunnittelu 80
6. Koulutustoimikunta 85
7. Järjestelytoimisto 88
8. Matkailutoimisto 98
9. Hankintatoimisto 100
10. Kaupunginarkisto 105
11. Tilastotoimisto 108
12. Kunnanasiamiehet 112
13. Huoltokassa 114
14. Leski- ja orpoeläkekassa 116
15. Rakennustarkastusvirasto 119
16. Ulosottovirasto 124
17. Holhouslautakunta 130
18. Asutuslautakunta 131
19. Vesilautakunta 132
20. Tielautakunta 133
21. Palotoimi 134
22. Väestönsuojelu 146
23. Huoltotoimi 150
24. Lastensuojelutoimi 185
25. Oikeusaputoimisto 219
26. Ammattioppilaslautakunta 223
27. Kotitalouslautakunta 225
28. Kaupunginkirjasto 228
29. Kaupunginmuseo 240
30. Musiikkilautakunta 245
31. Nuorisotyö 248
32. Raittiuslautakunta 253
33. Urheilu- ja retkeilytoiminta 256
34. Yleiset työt 272
35. Satamahallinto 346
36. Liikennelaitos 369
37. Puutavara- ja polttoainetoimisto 394
38. Teurastamolaitos 397
39. Elintarvikekeskus 406
40. Keskuspesula 410
Hakemisto 413

3. Palkkalautakunta

Palkkalautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Palkkalautakunnan kokoonpano v. 1964 oli muuten sama kuin v. 1963, paitsi että eronneen puheenjoht. Virkkusen tilalle oli jäseneksi valittu varat. Esko Similä. Puheenjohtajaksi valittiin sos.pääll. Osmo Vesikansa (13.1. 39 §). Varapuheenjohtajaksi lautakunta valitsi lakit.lis. Georg Ehrnroothin (13.1. 41 §). Kaupunginhallituksen edustajana oli apul.kaup.joht. Pentti Kalaja (13.1. 40 §).

Päätettiin pöytäkirjain tarkastuksesta, niiden nähtävänä pitämisestä ym. (13.1. 42, 43 §) sekä siitä, että kokoukset pidetään toimistossa joka maanantai klo 16 (13.1. 44 §).

Palkkalautakunta kokoontui kertomusvuonna 44 kertaa ja pöytäkirjojen pykäläluku oli 2 162.

Palkkalautakunta päätti, että sen neuvottelijoina tulevat toimimaan v. 1964 palkkalautakunnan puheenjohtaja Osmo Vesikansa, toimistopääll. Erkki Salmio ja apul.toim.pääll. Juha Keso sekä tarvittaessa neuvottelijoiden kutsumana varapuheenjohtajaksi valittu lautakunnan jäsen (13.1. 85 §).

Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että lautakunnan jäsenille saataisiin kertomusvuoden helmikuun alkupuolella järjestää informaatiotilaisuus, johon lautakuntaan kuuluvien lisäksi kutsuttaisiin eronnut puheenjohtaja Tapani Virkkunen (27.1. 213 §).

Toimisto. Palkkalautakunnan 23.12.1963 tekemän päätöksen mukaisesti oli päivälehdissä olleen ilmoituksen välityksellä haettu palkkalautakunnan palvelukseen työntekijöiden palkkaushallinnollisiin ja -teknillisiin kysymyksiin perehtynyttä diplomi-insinööriä tai insinööriä. Hakijoita oli kuusi, joista ainoastaan yhdellä oli erikoiskokemusta ko. alalla, mutta hänen palkkavaatimustaan ei voitu hyväksyä. Näin ollen päätettiin toimi julistaa uudelleen haettavaksi päivälehdissä ja alan erikoislehdissä julkaistavilla ilmoituksilla. Uusia hakijoita oli vain kaksi. Näistä päätettiin valita insinöörin toimeen dipl.ins. Kyösti Suikkanen 2 100 mk:n kuukausipalkalla. Samalla päätettiin esittää kaupunginhallitukselle, että se hyväksyisi palkkalautakunnan päätöksen palkkauksen osalta (3.2. 258 §, 10.2. 300 §, 19.3. 545 §, 31.3. 572 §).

Palkkalautakunnan avoinna olevaan 23. pl:n tp. sihteerin virkaan päätettiin valita valtiot.kand. Pentti Hakola lähemmin sovittavasta ajankohdasta lukien (3.2. 267 §).

Varat. Eero Haapanen määrättiin hoitamaan viransijaisena avoinna olevaa 28. pl:n sihteerin virkaa 1.7. lukien toistaiseksi (20.7. 1 260 §).

Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että toimiston 18. pl:n kortistoesimiehen virka saataisiin jättää toistaiseksi täyttämättä, kunnes palkkalautakunnan uusi organisaatiosuunnitelma on valmis ja toteutettavissa. Samalla määrättiin kansl.hoit. Maire Ivalo toistaiseksi viransijaisena hoitamaan mainittua virkaa 7.1. lukien viran mukaisin palkkaeduin enintään kuitenkin 6 kk:n ajaksi. Ivalolle myönnettiin palkatonta virkavapautta omasta virastaan em. ajasta lähtien (7.1. 36 §).

Sairausvakuutuslain aiheuttamat muutokset virkasääntöön ja työntekijäin sairaus- ja hautausapusääntöön. Sairausvakuutusasiain toimikunta oli todennut, että kun kaupungin palveluksessa olevilla oli oikeus saada sairaus- ja synnytysloma-ajalta joko täysi palkka tai osapalkkanakin 2/3 palkasta, sairausvakuutuslain 16 §:n mukaan määräytyvän päivä- ja äitiysrahan määrä yleensä tuli olemaan n. 45 % siihen kulloinkin oikeutetun henkilön 1—2 v:n takaisesta työansiosta. Tämä johtaisi siihen, että kaupungin palveluksessa olevan henkilön sairausvakuutuslain mukainen päivä- ja äitiysraha tulisi ko. lain mukaisesti miltei aina kokonaan maksaa kaupungille työnantajana. Sairausvakuutuslain ao. kohdista käy ilmi, että asianosaisena lain mukaisessa hakemusmenettelyssä voidaan pitää vain vakuutettua ja että päivä- ja äitiysrahan saaminen myös silloin, kun ne suoritetaan työnantajalle, ehdottomasti edellyttää vakuutetun tekemää hakemusta. Sairausvakuutuslain 28 §:ssä ei sanota työnantajalla olevan oikeutta päivä- ja äitiysrahan saamiseen siinä tarkoitetuissa tapauksissa, vaan että se osa päivä- tai äitiysrahasta, mitä ei ole maksettava vakuutetulle, suoritetaan työnantajalle. Tästä johtuu, että kaupungin oikeutta saada työnantajana ko. lain mukaiset päivä- ja äitiysrahat voidaan pitää enintään välillisenä ja että kaupunki menettää päivä- ja äitiysrahan, mikäli vakuutettuna oleva viranhaltija tai työntekijä ei ole asianmukaisessa järjestyksessä sitä hakenut tai mikäli oikeus sen saamiseen on hänen laiminlyöntinsä johdosta joko osaksi tai kokonaan vanhentunut. Kansaneläkelaitos oli myös asettunut sille kannalle, että päivä- ja äitiysrahan työnantajalle maksamisen edellytyksenä on paitsi työnantajan ilmoitusta myös vakuutetun riittävin selvityksin varustettu hakemus. Mainituilla perusteilla toimikunta esitti, että kaupungin virkasääntöön ja työntekijäin sairaus- ja hautausapusääntöön tehtäisiin ko. päivä- ja äitiysrahan hakemista koskevat täydentävät määräykset. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle esittää mainittujen sääntöjen 41 ja 3 §:n täydentämistä ehdotetulla tavalla (24.8. 1 441 §, kunn. as. kok. n:o 105, 106).

Kesätyöajan käyttöönoton aiheuttamat toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston päätettyä 27.5.1964, että virasto- ja toimistotyötä suorittavien viranhaltijain osalta noudatetaan kesäk. 1 p:n ja elok. 31 p:n välisenä aikana toisenlaista työaikaa kuin vuoden muuna aikana, kaupunginhallitus sai oikeuden määrätä tästä työajasta edellyttäen, että säännöllisten viikkotyötuntien yhteismäärä ei alita 35 t:a ja että tällöin mahdollisesti kysymykseen tulevat vapaat kesälauantait lasketaan vuosilomalla oleville viranhaltijoille vuosilomapäiviksi. Kaupunginhallitus teki 28.5. täytäntöönpanopäätöksen mm. siten, että mikäli vapaan kesälauantain järjestelystä todetaan aiheutuvan haittoja, voidaan jo toimeenpantuihin järjestelyihin tehdä muutoksia tai peruuttaa ne. Ohjeissa mainittiin mm., että kaupungin virastot ja laitokset pidetään

kokeilumielessä lauantaisin suljettuna kesäaikana. Virantoimitusaika on muina arkipäivinä klo 8.15—15.45 puolen tunnin aamiaistauoin. Mikäli jonkun viranhaltijan työssäolo 1.6.—31.8. välisenä aikana myös lauantaisin on välttämätöntä, tällaisen viranhaltijan kohdalla noudatetaan virkasäännön 17 §:n 1 mom:n ensimmäisen lauseen mukaista viikon normaalia työaikaa ja viraston tai laitoksen normaalia virantoimitusaikaa. Kokeilun hyväksikäyttämistä silmällä pitäen kaupunginhallitus lisäksi kehotti virastoja ja laitoksia työajan täsmälliseen noudattamiseen ja seuraamaan muutenkin nyt kokeilumielessä käyttöön otettavan järjestelyn vaikutusta viraston tai laitoksen työtehoon jne. sekä varautumaan kesän päätyttyä antamaan lausuntonsa asiasta kaupunginhallitukselle. Palkkalautakunnan oli muuttuneen työajan johdosta annettava myös uudet ohjeet lisä- ja ylityökorvauksista. Palkkalautakunta päätti hyväksyä ohjeet ja taulukon lisäohjeineen tiedotettavaksi kaikille virastoille ja laitoksille sekä päätti merkitä kaupunginhallituksen päätöksen tiedoksi (25.5. 953 §, 1.6. 1 002 §).

Eräiden teknillisten virkojen ja niihin verrattavien virkojen ja toimien palkkaus. Kaupunginvaltuusto oli v. 1961 päättänyt, että nuoremman insinööri-, dipl.arkkitehti- ja dipl.insinöörikunnan palkkaus voitiin toistaiseksi järjestää työsopimussuhteen pohjalle, jolloin avoimet tai avoimeksi tulevat virat, sikäli kuin niihin ei liittynyt julkisen vallan käyttöä, jäisivät toistaiseksi täyttämättä. Virkasäännön 22 §:n 2 mom. muutettiin tämän mukaisesti ja kaupunginhallitukselle annettiin oikeus hyväksyä johtavassa asemassa olevan teknisen viranhaltijakunnan kyseisiä palkkasopimuksia enintään 4 v:n ajaksi. Tämän päätöksen perusteella voitiin korkeakoulua edellyttävien teknisten virkojen sektorilla ilmennyttä kaupungin palveluksesta poissiirtymistä rajoittaa olennaisesti ja avoimena olevien virkojen huomattava vajaus osaksi poistaa. Mainittujen virkojen sopimuspalkkojen ja työsopimuksiin perustuvien palkkojen teoreettiset rajat olivat yleensä 1 150—2 500 mk/kk, mutta käytännössä palkkaus ylitti jossakin määrin em. rajat. Suoritetuista palkkausten tarkistuksista huolimatta oli esim. dipl.rakennusinsinöörien ja arkkitehtien keskuudessa viime aikoina havaittu voimakasta siirtymistä pois kaupungin palveluksesta ja vain harvoja avoimeksi tulleita virkoja oli saatu täytetyiksi eikä työvoimaa saatu myöskään riittävästi palkatuksi työsuhteeseen perustuvilla sopimuksilla. Rakennusinsinööriyhdistys pyysi helmikuussa neuvotteluja korkeakoulurakennusinsinöörien palkkaamisessa syntyneen tilanteen johdosta. Yhdistyksen kanssa käydyissä neuvotteluissa voitiin todeta, että dipl.insinöörikuntaa oli maassamme tarpeeseen nähden liian vähän eikä kaupungin ollut onnistunut tarjoamillaan palkoilla saada ko. henkilökuntaa palvelukseensa. Pitkällisten ja vaikeiden neuvottelujen jälkeen ja kun asiassa oli hankittu selvitys valtion ym. tahoilta muiden työnantajien noudattamasta palkkatasosta, voitiin asiassa löytää yhteinen lähtökohta siltä pohjalta, että ns. osastopäällikköportaan palkkauksen ylärajana olisi 3 000 mk/kk ja että muut kolme ryhmää porrastettaisiin suhteessa ensiksi mainittuun. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen ja esittää sen edelleen kaupunginhallitukselle -valtuustolle esitettäväksi (8.6. 1 034 §).

Ylityökorvausten suorittaminen eräille huoltoviraston toimistoesimiehille. Huoltolautakunnan hallintojaosto oli ilmoittanut, että sen jälkeen kun kaupunginvaltuusto oli 18.12.1963 päättänyt hyväksyä esityksen väliaikaisen asumistuen suorittamisesta vanhuksille 1.3.1964 lukien, tämän järjestelmän toimeenpano tuli huoltoviraston

suoritettavaksi ja ainakin alussa nykyisten huoltotoimistojen hoidettavaksi. Huolimatta siitä, että henkilökuntaa lisättäisiin lähinnä toimentaja- ja huoltotarkastajaportaassa, myös toimistoesimiesten jo lähes maksimiin kasvanut työpaine tulisi lisääntymään suuresti. Toimistoesimiehet eivät olleet oikeutettuja ylityökorvauksiin, mutta koska kyseisessä tapauksessa se kuitenkin olisi kohtuullista ja välttämätöntä, hallintojaosto esitti, että se oikeutettaisiin maksamaan 1.—5. ja 7.—9. huoltotoimistojen esimiehille ylityökorvauksia asumistukijärjestelmän toimeenpanosta. Palkkalautakunnan esittelijä huomautti, että koska mainittujen henkilöiden virkatehtävissä tulisi nähtävästi siirtymisvaiheessa olemaan poikkeuksellinen korkeasuhdanne, joka myöhemmin tasoittuisi, olisi ylityökorvaukset järjestettävä siten, että ko. viranhaltijoille jälkikäteen suoritetaan kokonaiskorvaus, jonka suuruus harkittaisiin sanottuihin ylimääräisiin tehtäviin käytetyn työajan perusteella. Näin menetellen ei olisi syytä tilapäisestikään poiketa kaupunginhallituksen 9.6.1960 tekemästä päätöksestä, jolla johtavat viranhaltijat on määrätty ylityökorvauksiin oikeutettujen viranhaltijain piirin ulkopuolelle. Lausunto kaupunginhallitukselle päätettiin antaa esittelijän kannan mukaisesti (20.1. 143 §).

Luvan myöntäminen viranhaltijalle yksityisen suunnittelutyön suorittamiseen. Dipl.ins. Kauko Heininen oli anonut, että hän saisi ottaa suorittaakseen Vuosaaren sillan suunnittelutyön, jonka Asuntosäästäjät-yhdistys oli pyytänyt häntä tekemään. Rakennusvirasto oli ilmoittanut, että ko. silta tulisi liittymään välittömästi kaupungin katuverkkoon ja olisi niin ollen rakennettava samojen periaatteiden mukaisesti kuin kaupungin katusillat yleensä, tästä syystä rakennusvirasto puolsi anomusta. Esittelijä huomautti, että kaupunginjohtaja oli 18.6.1956 antanut päätöksen, jossa virastoja ja laitoksia kehotettiin huolehtimaan siitä, etteivät kaupungin palveluksessa olevat henkilöt ulkopuolisten toimeksiannosta hoida asioita siinä virastossa, jossa he ovat toimessa. Em. päätöstä selvennettiin v. 1958 vielä siten, että kielto koski myös piirustusten ja muiden rakentamista koskevien laskelmien ja selvitysten laatimista ulkopuolisten toimeksiannosta. Kun Heinisen tapauksessa myöskin yleisjaosto oli ilmoittanut, ettei sen puolesta ollut estettä sanotun suunnittelutyön suorittamiseen anojan toimesta, esittelijä katsoi, että palkkalautakunnan tulisi myöntää anottu lupa edellyttäen, että Heininen korvaa ko. suunnittelutyöhön mahdollisesti käytettävän virka-ajan työskentelemällä vastaavasti virka-ajan ulkopuolella. Asia pantiin pöydälle lisäselvitysten hankkimista varten. Saadun tiedon mukaan ko. suunnittelu vaatisi 2—3 t:n päivittäisen työajan 2—3 kk:n aikana. Heiniselle oli myöskin v. 1963 myönnetty lupa suorittaa Laajasalosta Vartiosaareen johtavan sillan suunnittelutyö. Koska kaupunki yleensä rakensi miltei kaikki sillat alueellaan, oli ilmeistä, että kaupungin palveluksessa olevalla suunnittelijalla oli enemmän kokemusta vastaavanlaisten siltojen suunnittelussa kuin yksityisillä suunnittelijoilla. Palkkalautakunta päätti myöntää anotun luvan (17.8. 1 373 §, 1.9. 1 464 §).

Sairaala-apulaisen Helmi Merirannan henkilökohtaista palkanlisää koskeva anomus. Meriranta oli maininnut, että hänelle oli suoritettu henkilökohtaisena palkanlisänä 5. ja 4. palkkaluokan välinen erotus valtuuston 10.2.1960 tekemän päätöksen mukaisesti. Kun sairaala-apulaisten palkkaluokka oli nostettu 4:stä 5:een, tiedusteli hän, oliko hänellä nyt oikeus saada 6:nnen ja 5. palkkaluokan välinen erotus henkilökohtaisena palkanlisänä. Anoja ilmoitti, että hänelle myönnettiin henkilökohtainen palkanlisä sillä perusteella, että hän toimi aikoinaan Malmin sairaalan

ompelijan virassa ja kun tämä virka oli lopetettu, hänet siirrettiin sairaala-apulaisen virkaan. Esittelijä totesi, että kaupunginhallituksen v. 1959 antamien ohjeiden mukaan henkilökohtaista palkanlisää saavan viranhaltijan palkkaedut määräytyvät siirron jälkeen hänen hoitamansa viran palkkaluokan mukaisesti, kun taas hänen aikaisemmin hoitamansa viran palkkauksessa suoritetut järjestelyt eivät vaikuta lainkaan palkkaukseen. Henkilökohtaista palkkaa tarkistetaan ainoastaan yleisten korotusten mukaisesti, mutta siihen eivät vaikuta entisen tai vastaavan viran mahdollisesti saamat kuoppakorotukset. Toimistoapulaisen Nanny Kohvakan tapausta, jossa KHO oli ratkaissut valituksen hänen edukseen, ei voitu rinnastaa Merirannan anomukseen, koska edellisessä oli kyseessä tasokorotuksen vaikutus henkilökohtaiseen lisään. Lausunnossaan palkkalautakunta esitti anomuksen hylättäväksi (6.4. 609 §).

Virkojen perustamista, vakinaistamista, virkanimikkeitten muuttamista ym. koskevissa asioissa lautakunta antoi lukuisia lausuntoja kaupunginhallitukselle. Uusien virkojen perustamisen yhteydessä esitettiin vain käsitys ehdotetun palkkaluokan sopivuudesta. Edelleen annettiin useita lausuntoja palkkojen ja palkkioiden korottamista koskevissa asioissa.

Virkojen täyttäminen niitä haettavaksi julistamatta. Useissa tapauksissa oikeutettiin virastot ja laitokset täyttämään virat viransijaisilla julistamatta virkoja haettavaksi.

Oikeus virassa pysymiseen eroamisiän saavuttamisen jälkeen myönnettiin 6 viranhaltijalle. Mainittu oikeus myönnettiin mm. teurastamolaitoksen yliesimiehelle, jonka pitkäaikaista kokemusta tarvittiin laitoksen laajan saneeraustoimenpiteen aikana sekä syväjäädyttämön esimiehelle, jonka tilalle ei ollut löydetty sopivaa henkilöä (25.5. 930, 931 §).

Liikennelaitoksen autonrahastaja Kerttu Maunu oli anonut oikeutta pysyä virassaan saavutettuaan 2.12.1964 säädetyn eroamisiän. Anomuksensa tueksi hän esitti mm. sen, että hän oli ollut liikennelaitoksen palveluksessa vain 13 v, joten hänen eläkkeensä muodostuisi kovin pieneksi; hänellä oli elätettävänä 17-vuotias poika, joka kävi oppikoulua; eläketuloillaan hän ei pystyisi tulemaan toimeen ja työhönsä kuuluvista tehtävistä hän voisi suoriutua yhtä hyvin kuin tähänkin asti, koska oli erinomaisessa kunnossa. Esittelijä totesi, että virkasäännön 8 §:n mukaan palkkalautakunta voi sen lautakunnan esityksestä, jonka alainen viranhaltija on, myöntää hänelle oikeuden enintään kolmeksi vuodeksi säädetyn eroamisiän jälkeen jäädä virkaansa, milloin se viranhoidon kärsimättä voi tapahtua. Mainittu esitys on tehtävä vähintään kolme kuukautta ennen kuin viranhaltija on saavuttanut ko. iän. Maunun anomus oli jätetty määräajan jälkeen eikä se myöskään ollut ao. lautakunnan tekemä. Näin ollen anomus päätettiin hylätä (28.9. 1 661 §).

Oikeus sivutoimen hoitamiseen myönnettiin 90 viranhaltijalle. Oikeudet myönnettiin useimmiten korkeakouluissa tapahtuvan opetustoimen hoitamista varten sekä sillä ehdolla, että ao. viranhaltija korvaa virka-ajan ulkopuolella suoritettavalla työllä sen osan virka-aikaa, joka kuluu sivutoimen hoitamiseen.

Toimistopäällikkö myönsi kertomusvuonna *konekirjoituslisiä* 35:lle, *konekirjanpitolisiä* 45:lle ja *pikakirjoituslisiä* 11:lle viranhaltijalle.

Konekirjoitus- ym. lisiä oli viimeksi tarkistettu 27.6.1963. Palkkalautakunta päätti puoltaa kunnallisvirkamiesyhdistyksen esitystä ko. lisien korottamisesta ker-

tomusvuonna kaupunginvaltuuston päätöstä seuraavan kuukauden alusta lukien viranhaltijain palkkojen korotusta vastaavalla määrällä (19.3. 541 §). Edelleen päätettiin puoltaa kunnallisvirkamiesyhdistyksen esitystä konekirjoitus- ym. lisien korottamisesta v:n 1965 alusta lukien samassa suhteessa kuin viranhaltijain palkat muuttuvat (21.12. 2 142 §).

Työehtosopimukset. Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusliitto oli sanonut irti v:ksi 1963 tehdyn työehtosopimuksen ja siihen liittyvän palkkahinnoittelun päättyväksi 31.1.1963. Uutta työehtosopimusta ja palkkahinnoittelua koskevat neuvottelut aloitettiin 15.1.1963. Keskusjärjestö oli jo sopimusta irtisanoessaan jättänyt työehtosopimuksen tekstiä koskevan muutosehdotuksensa ja jätti myöhemmin myös palkkahinnoittelun muuttamista tarkoittavan ehdotuksensa. Kaupunkiliiton toimisto antoi suosituksen kaupunkien ja kauppaloiden viranhaltijain ja työntekijäin palkkojen yleistarkistuksista v. 1964 ja 1965, sen jälkeen kun näitä koskevat neuvottelut olivat päättyneet 10.2.1964. Suositus perustui valtakunnan työriitojen sovittelijan välityksellä aikaansaatuun ns. runkosopimukseen lähinnä rakennusalan sopimuksessa mainittuja suuntaviivoja silmällä pitäen. Suositukseen sisältyi myös työaikajärjestelyä koskeva kohta, joka edellytti, että niillä työmailla, joilla se töiden laadun vuoksi oli mahdollista, otetaan jo kesällä 1964 kokeilumielessä käyttöön vapaa lauantaipäivä kesäk. 1 p:n ja elok. 31 p:n välisenä aikana. Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle edelleen -valtuustolle esitettäväksi, että ko. työehtosopimus hyväksyttäisiin neuvotteluissa sovitussa muodossa. Samalla palkkalautakunta päätti hyväksyä palkkahinnoittelun liitteen n:o 3 osoittamassa muodossa (24.2. 408 §).

Maataloustyöntekijäin ammattiosasto sanoi 27.1.1964 irti entisen työehtosopimuksen, jonka voimassaoloaika päättyi 29.2.1964. Neuvottelujen alkaessa 25.2. jätettiin ammattiosaston puolesta kaupungin neuvottelijoille kirjallinen muutosehdotus, jossa esitettiin sopimukseen lukuisia muutoksia. Tärkeimmät näistä tarkoittivat työajan muuttamista kaupungin työntekijäin yleisen työehtosopimuksen mukaisiksi eli kautta vuoden 45 viikkotunniksi, yli- ja pyhätyökorvausten tarkistamista, perustuntipalkkojen korottamista n. 30—35 %:lla, ns. hyvänmiehenlisän liittämistä perustuntipalkkoihin, vuosiloman käyttöajan muuttamista ym. Koska oli kyseessä näin huomattavat vaatimukset, ei näyttänyt olevan mahdollista päästä sopimukseen ennen sopimuskauden alkua, mistä syystä neuvotteluissa sovittiin vanhan sopimuksen voimassaoloajan jatkamisesta siksi, kunnes uusi sopimus saataisiin aikaan. Neuvotteluja jatkettaessa ja ammattiosaston luovuttua vaatimuksestaan, että maatalousala olisi saatettava kokonaan kaupungin yleisen työehtosopimuksen alaiseksi, päästiin yksimielisyyteen siitä, että palkkausten tarkistuksessa noudatetaan samaa menettelyä ja samansuuruisia korotuksia kuin kaupungin työntekijäin yleisessä, 5.3. allekirjoitetussa työehtosopimuksessa oli ns. R-linjan pohjalta sovittu. Kun ammattiosaston edustajat kuitenkin asettivat sopimuksen hyväksymisen ehdoksi, että maataloustyöntekijäin asunnonvuokria koskeva kysymys olisi samalla ratkaistava, käsiteltiin neuvotteluissa myös tämä työehtosopimukseen välittömästi kuulumaton asia. Kun kaupungin puolesta neuvotteluissa oli suostuttu siihen, että sovitut vuokrat esitettäisiin vahvistettavaksi koko sopimuskauden ajaksi ja eräistä muista sopimuskohdista oli päästy yksimielisyyteen, päätti palkkalautakunta hyväksyä neuvottelutuloksen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi sopimustekstin mukaisena (19.3. 546 §).

Suomen Laivanpäällystöliitto sanoi irti 31.10.1963 liiton ja kaupungin välisen sopimuksen, joka koski kaupungin omistamien satamajäänmurtajien m/s Turson ja s/s Otson kansipäällystön palkkausta ja muita työehtoja. 22.11.1963 Suomen Laivanpäällystöliitto teki ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi. Palkkauksen osalta tässä sopimuksessa pääasiassa seurattiin Merenkulun Työnantajaliiton ja Laivanpäällystöliiton välisen, ulkomaan liikenteessä olevia aluksia koskevan sopimuksen määräyksiä ja kun ratkaisu ko. sopimuksen osalta yleisen työmarkkinatilanteen johdosta viivästyi, päästiin kaupungin ja ko. liiton väliset neuvottelut aloittamaan vasta 23.3.1964. Aikaisempaan sopimukseen sisältyneen määräyksen, joka koski eläkeikärajaa, liitto ehdotti muutettavaksi siten, että päällikkö ja perämies olisivat tulleet oikeutetuiksi täyteen eläkkeeseen täytettyään 55 v, mikäli heillä oli 25 v palveluaikaa. Tämä kohta osoittautui neuvotteluissa vaikeaksi, kun kaupungin kannalta oli mahdotonta suostua ehdotukseen siksi, että voimassa olevan merimieseläkelain mukaan kansipäällystön eläkeikä on 65 v ja valtion aluksissa palvelevien kansipäällystöön kuuluvien henkilöiden eläkeikä 63 v. Suomen Laivanpäällystöliitto ilmoitti kuitenkin lopuksi voivansa luopua vaatimuksestaan tässä yhteydessä, vaikka se edelleen pitikin tavoitteenaan kansipäällystön eläkeiän alentamista. Ne muutokset, joihin kaupungin neuvottelijat katsoivat voivansa suostua, johtuivat pääosaltaan Kaupunkiliiton ja Suomen Merimies-Unionin välillä sovitun työehtosopimuksen mallin määräyksistä. Niinpä sopimusehdotuksen 2 §:n 1 mom:n mukaan varsinaisesta viikkotyöajasta riippumatta oli kaikesta lauantaisin ja pyhäaattoisin klo 12 jälkeen suoritetusta työstä maksettava merityöaikalaissa säädetty korvaus ko. aikamäärän oltua edellisessä sopimuksessa klo 15. Varsinaisena myönnytyksenä sopimukseen pääsemiseksi jouduttiin kaupungin taholta suostumaan ruoanpitokorvauksen määrän korottamiseen vuosi- ja sairauslomien ajalta. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen ja puoltaa kaupunginhallitukselle -valtuustolle edelleen esitettäväksi ko. tuloksen mukaisen työehtosopimuksen solmimista (1.6. 978 §).

Suomen Konepäällystöliitto oli irtisanonut 29.10.1963 kaupungin ja liiton välisen työehtosopimuksen, joka koski kaupungin satamajäänmurtajien konepäällystön palkkausta ja muita työehtoja. Neuvottelut uudesta sopimuksesta päästiin aloittamaan vasta 23.3.1964, vaikka liitto oli jättänyt ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi jo 4.11.1963. Syynä olivat yleisen työmarkkinatilanteen aiheuttamat viivytykset ja neuvotteluissa käsiteltiin mm. eläkeiän alentamista koskevaa asiaa, missä Konepäällystöliitto oli yhtynyt Suomen Laivanpäällystöliiton tekemään ehdotukseen eläkeiän alentamisesta 55 v:een. Samoin kuin tämäkin luopui myös Konepäällystöliitto tällä kertaa vaatimuksistaan ja myöskin sen osalta sovittiin korvauksen maksamisesta jo klo 12 jälkeen lauantaisin ja pyhäaattoina suoritetusta työstä. Niin ikään tehtiin myönnytys ruoanpitokorvauksen korottamiseksi vuosi- ja sairauslomien ajalta. Lisäksi otettiin sopimuksen 6 §:ään pöytäkirjamerkintä, jonka tarkoituksena oli nopeuttaa vastaisuudessa työehtosopimusasiain käsittelyä. Neuvottelutuloksen mukaisen sopimusehdotuksen 1 §:n 2 mom:n mukaan konepäällystö tulisi samoin kuin kansipäällystö oikeutetuksi lukemaan hyväkseen ikälisävuosia laskettaessa yht. enintään 10 v kunnan, valtion tai kauppalaivastossa päällystöasemassa palvellusta ajasta aikaisemman 5 v:n sijasta. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen ja puoltaa sitä kaupunginvaltuustolle esitettäväksi (1.6. 979 §).

Sukellusalan työehtosopimuksen soveltaminen kaupungin töissä. Suomen rakennusteollisuusliitto ja Suomen Sukeltajain Liitto olivat 2.3.1964 allekirjoitetulla sopimuksella uudistaneet niiden kesken 29.12.1960 allekirjoitetun sukellustyötä koskevan työehtosopimuksen olemaan voimassa 31.12.1965 saakka muutoin entisen sisältöisenä, paitsi että sen 5 §:n 5. kohtaa ja 10 §:ää oli muutettu. Lisäksi oli sopimukseen otettu maininnat elinkustannusten nousun korvaamisesta sekä työajan asteittaisesta lyhentämisestä. Kaupungin ja kunnallisten työntekijäin järjestön välisen, 5.4.1964 allekirjoitetun työehtosopimuksen 5 §:n mukaan maksetaan niissä kaupungin töissä, joita palkkasopimuksessa ei ole mainittu, vastaavissa tai niihin verrattavissa töissä yksityisillä aloilla kulloinkin voimassa olevien sopimusten mukainen palkka. Mikäli niissä tapahtuu muutoksia kaupungin työehtosopimuksen voimassaoloaikana, otetaan muutetut palkat käyttöön kaupungin töissä samasta ajankohdasta lukien, mistä ne ovat tulleet voimaan yksityisillä aloilla. Tätä koskeva muutettu 10 § oli seuraavan sisältöinen: »Täyden ammattitaidon omaavalle sukeltajalle maksetaan tuntipalkkana 5.94—7.15 mk, riippuen palkan suuruus ammattitaidosta, työn laadusta ja työpaikan sijainnista. Ylärajan palkkaa maksetaan sellaiselle sukeltajalle, joka sukellustaidon lisäksi täydellisesti osaa kirvesmiehen, porarin ja panostajan tai muun vastaavan ammatin. Mainittuihin tuntipalkkoihin sisältyvät arkipyhäkorvaukset. Lyhytaikaisissa töissä, joissa työsuhde kestää enintään 4 viikkoa, maksetaan sukeltajalle lisäpalkkaa 68 mk:sta —19 mk:aan viikolta riippuen siitä, onko työn kestoaika vastaavasti 1—4 viikkoa.» Edelleen sovittiin sukellussyvyyden perusteella maksettavasta lisästä, siitä että ko. palkkoihin ei sisälly sukellusvälineistä maksettavaa työvälinekorvausta sekä erikseen maksettavasta indeksilisästä. Kaupungin töissä oli v. 1963 maksettu sukellusalan palkat muuten ao. työehtosopimuksen mukaisesti, paitsi jatkuvassa työsuhteessa olevia sukeltajia, joille tuntipalkka oli maksettu 6 p pienempänä kuin sanottu sopimus edellytti. Vähennys vastasi v. 1961 sovittujen kolmen palkallisen arkipyhän palkkausta. Satamalaitokselle päätettiin ilmoittaa, että sukeltajain palkkojen korotukset tuli suorittaa sukellusalan työehtosopimuksen mukaisesti 2.3.1964 jälkeen ensiksi alkavan palkanmaksukauden alusta lukien kuitenkin huomioon ottaen, että kaupungin työssä vakinaisesti oleville sukeltajille maksetaan sukellusalan työehtosopimuksen 10 §:ssä mainituin edellytyksin tuntipalkkana 5.88—7.09 mk tunnilta (6.4. 605 §).

Työsopimussuhteeseen siirtyneiden palkkaedut. Pesuapulainen Aune Winqvist, joka oli 28.1.1960 siirretty Koskelan sairaskodin pesuapulaisen virasta keskuspesulan palvelukseen, oli valittanut lääninhallitukseen tyytymättömänä siihen kaupunginhallituksen päätökseen, jolla keskuspesulan palvelukseen siirtyneiden ompelijain ja pesuapulaisten palkkoja oli tarkistettu siirtäen ne 4:nnestä 5. palkkaluokkaan ja jonka valittaja katsoi loukkaavan yksityistä oikeuttaan, koska hän ei ollut saanut ko. korotusta. Winqvist anoi, että hänen palkkansa korotettaisiin yhdellä palkkaluokalla 1.3.1963 lähtien, koska hänelle keskuspesulan palvelukseen työsopimussuhteeseen siirtyessään oli kaupunginvaltuuston päätöksellä taattu kulloinkin voimassa olevan virkasäännön ja eläkesäännön mukaiset edut sinä aikana, kun hän on keskuspesulan palveluksessa. Esittelijä totesi asiasta, että ko. virkasuhteesta työsuhteeseen keskuspesulaan siirretyt henkilöt, joille taattiin henkilökohtaisesti mainitut virkasäännön mukaiset edut, ovat kaikissa suhteissa siirretyt työsopimussuhteeseen ja heidän nauttimansa etuisuudet ovat yksityisoikeudelliseen sopimukseen perustuvia.

Valtuuston em. päätöksessä ei määrätty, että kyseinen henkilökunta palkkauksen osalta seuraisi jonkin viran tai virkaryhmän palkkauksen kehitystä. Sen sijaan päätöksellä oli taattu muutoin virkasäännön ja viranhaltijain eläkesäännön mukaiset edut. Sama periaate hyväksyttiin jo v. 1951, jolloin niille yksityisille tai ryhmille, joiden virkasuhde lakkautettiin v:n 1952 talousarvion vahvistamisen yhteydessä, taattiin työsopimuksilla henkilökohtaisesti kulloinkin voimassa olevat em. etuisuudet niin kauan kuin he ovat 1.5.1951 voimassa olleen virkasäännön mukaan virkasuhteeksi katsotussa kaupungin palveluksessa. Tämän päätöksen sisällöstä ei ole ollut erimielisyyttä eikä missään vaiheessa ole haluttu väittää, että sanottu päätös olisi taannut työsopimussuhteeseen siirretyille jonkin viran tai virkaryhmän mukaisen palkan jatkuvasti. Eräiden korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen jälkeen kaupunginhallitus antoi 12.2.1959 erityiset ohjeet noudatettaviksi viranhaltijain henkilökohtaisten palkanlisien suhteen. Nämä määräytyvät hänen hoitamansa viran palkkaluokan mukaisesti, kun taas hänen aikaisemmin hoitamansa viran palkkauksessa suoritetut järjestelyt eivät vaikuta lainkaan palkkaukseen. Henkilökohtaista palkkaa tarkistetaan ainoastaan yleisten korotusten mukaisesti, mutta siihen ei vaikuta entisen viran mahdollisesti saamat kuoppakorotukset. Edelleen oli todettava valtuuston v. 1959 tekemän päätöksen perusteluissa siirron yhteydessä omaksuttavien periaatteiden kohdalla, että virkasuhteesta työsuhteeseen siirtyvän henkilökunnan osalta oli otettava huomioon siihen mennessä saavutetut edut. Koska Winqvistin keskuspesulaan työsopimussuhteeseen siirtämisen jälkeen ei ole vähennetty hänen saavuttamiaan virkasäännön ja eläkesäännön mukaisia etuja, palkkalautakunta päätti ehdotuksen mukaisesti esittää valituksen hylättäväksi (26.6. 1 135 §). Vastaavanlaisen anomuksen oli keskuspesulaan siirrettyjen ompelijain ja pesuapulaisten puolesta tehnyt Helsingin kunnantyöntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestö. Myöskin tämä anomus päätettiin em. perustein esittää hylättäväksi (31.3. 573 §, 6.4. 619 §).

Yleiskorotuksen soveltaminen teurastuspalkkioiden osalta. Sen jälkeen kun kaupunginvaltuusto oli 4.3. korottanut viranhaltijain palkkausta, oli kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön kanssa käyty neuvotteluja sanotun yleiskorotuspäätöksen soveltamisesta kaupungin teurastamolaitoksen teurastuspalkkioihin. Näissä neuvotteluissa kaupungin taholta jälleen huomautettiin siitä, että muut kuin kunnalliset teurastamot ovat jatkuvasti lisääntyneet ja aiheuttaneet kilpailun kiristymistä. Tästä syystä olisi ko. palkkioiden korotukset edelleenkin suunnattava sellaisiin teuraslajeihin, ettei palkkioiden korottaminen aiheuta asiakaskatoa. Neuvotteluissa todettiin, että suorituspalkkauksessa yleisesti noudatettu korotus oli keskim. ollut 6 %, minkä mukaisesti myös sovittiin suorituspalkkojen korottamisesta kaupungilla. Neuvotteluissa päästiin yksimielisyyteen siitä, että teurastuspalkkioiden kokonaiskorotus tulisi olemaan 6 %:n suuruinen. Sen sijaan yksityiskohdissa sovellettiin korotusta sen mukaisesti, että korotukset eivät vaikeuttaisi teurastuksen toimittamista kaupungin teurastamossa. Kaupungin neuvottelija ehdotti teurastuspalkkioiden tarkistamista sen mukaisesti, mitä yksimielisyyteen päätyneiden neuvottelujen perusteella oli sovittu. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen ja puoltaa kaupunginhallitukselle edelleen -valtuustolle esitettäväksi neuvottelutuloksen mukaisen tarkistuksen toimittamista ko. palkkioihin 9.3.1964 alkaen (19.3. 533 §).

40-tuntiseen työviikkoon siirtymisestä aiheutuvat toimenpiteet. Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että tämä antaisi virastoille ja laitoksille kehotuksen esim. v:n 1965 loppuun mennessä tutkia käytettävissä olevat mahdollisuudet organisaatiomuutosten, töiden järjestelyjen, menetelmäparannuksien ym. toimenpiteiden avulla löytää keinoja, joita käyttäen em. viikkotyöajan lyhentäminen voidaan toteuttaa siten, että järjestelystä aiheutuu kaupungille mahdollisimman vähän lisäkustannuksia sekä että kaupunginhallitus asettaisi sen sekä sen järjestelytoimiston ja palkkalautakunnan toimiston ym. laitosten edustajista toimikunnan, jonka tehtäväksi annettaisiin huolehtia siitä, että em. tutkimus- ja selvitystyöt suoritetaan asianmukaisella tavalla kokonaisuuden asettamat näkökohdat huomioon ottaen sekä tarpeen mukaan avustaa virastoja ko. tehtävän vaatimissa tutkimuksissa ja suunnitelmien laatimisessa (25.5. 937 §).

Erikoisammattimieslisän muuttaminen tehtäväkohtaiseksi. Vesilaitos oli huomauttanut, että palkkalautakunnan v. 1963 tekemän päätöksen mukaisesti laitoksen työpajan työntekijöille: mallipuuseppä Anders Johanssonille sekä työkaluviilaajille Seth Salmelle ja Erkki Keskiselle oli maksettu erikoisammattimieslisää. Eläkkeelle jäämisen tai eroamisen johdosta aiheutuneiden järjestelyjen vuoksi vesilaitos esitti, että em. kolme erikoisammattimieslisää muutettaisiin vakanssikohtaisiksi siten, että laitokselle myönnettäisiin ko. lisä yhdelle mallipuusepälle ja kahdelle työkaluviilaajalle. Perusteluina laitos mainitsi, että ko. työt edellyttävät oman ammattialansa korkeinta ammattitaitoa, eikä niitä työn luonteen huomioon ottaen voida urakoida. Esittelijä totesi, että voimassa olevan palkkahinnoittelun erikoisammattimieslisää koskevan kohdan mukaan teollisuuslaitosten ym. aikapalkalla työskenteleville, vastuunalaisessa asemassa oleville erikoisammattityöntekijöille voidaan palkkalautakunnan suostumuksella maksaa palkkaa, joka vähintään 20 %:lla ja enintään 30 %:lla ylittää asianomaisen perustuntipalkan. Täten korotettuun palkkaan sisältyy työntekijälle mahdollisesti kuuluva kärkimieslisä. Ottaen huomioon vesilaitoksen esittämät perustelut sekä em. päätöksen palkkalautakunta päätti suostua esitykseen (21.9. 1 642 §).

Luontoisetuvastikkeiden tarkistaminen. Palkkalautakunnan esittelijä mainitsi, että kaupungin viranhaltijoiden ansiotaso oli v:sta 1958 noussut n. 32 %:lla, sen sijaan luontoiseduista perittävät vastikkeet olivat pysyneet muuttumattomina asuntovastiketta lukuun ottamatta. Koska kaupungin viranhaltijain palkkaus rakentuu kokonaispalkkausperiaatteen varaan, olisi ko. vastikkeetkin määritettävä käyvän hintatason edellyttämälle tasolle, muussa tapauksessa viranhaltijat, jotka pääsevät osallisiksi kaupungin tarjoamista luontoiseduista normaalia pienemmin vastikkein, joutuvat niitä vaille jääviä viranhaltijoita parempaan asemaan ja saavat täten kuin ylimääräisenä lahjana palkkaetuuden varsinaisen palkkauksensa lisäksi. Tällainen tilanne oli mm. sairaaloissa, koska huomattava osa näiden viranhaltijakunnasta asui itse hankkimissaan asunnoissa ja maksoi niistä käyvän vuokratason mukaisen hinnan. Toisaalta oli kuitenkin todettava, että luontoisetuvastikkeiden korotus valtion taholla ja valtion vastikkeita seuraavissa kuntainliitoissa oli ollut vieläkin hitaampaa, minkä vuoksi kaupungilla oli ollut aika ajoin vaikeuksia sen johdosta, että sen perimät vastikkeet olivat huomattavasti korkeammat kuin mitä esim. yliopistollinen keskussairaala viranhaltijoiltaan peri. Osittain tästä syystä, osittain siksi, että luontoisetujen vastikejärjestelmässä oli odotettavissa kokonaisuudistus, palkkalauta-

kunta v. 1962 päätyi siihen, ettei ko. vastikkeita toistaiseksi tarkistettaisi. Kunnallisten keskusjärjestöjen taholta oli kuitenkin viime aikoina tehty useita esityksiä luontoisetuvastikkeiden tarkistamiseksi vastaamaan käypää tasoa. Esittelijä totesi, että valtioneuvoston päätöksellä 30.12.1963 oli valtion viran- tai toimenhaltijain virka-asuntojen ja luontoisetujen vastikkeita korotettu n. 15—20 % 1.2.1964 alkaen. Tämän perusteella palkkalautakunnan toimisto oli laatinut ehdotuksen kaupungin viranhaltijoilta luontoissuorituksista tai muista etuuksista perittävien vastikkeiden suuruudesta. Palkkalautakunta päätti hyväksyä ehdotuksen. Virka-asunnon neliömetrikorvaus tuli nousemaan 1.77 mk:sta 2.23 mk:aan/m²/kk, lämmityskorvaukset 35:stä ja 30 p:stä 40 p:iin/m²/kk, keittopuukorvaus 4 mk:sta 5 mk:aan/kk. Lämminvesikorvaus jäi entiselleen. Sähköstä ja kaasusta perittävät korvaukset korotettiin, samoin sähkölevyn ja pesukoneen käytöstä perittävät maksut. Sen sijaan jääkaapin käyttömaksu alennettiin 4.90 mk:sta 4.50 mk:aan/kk. Kalusto-, vuode- ja liinavaatekorvauksia korotettiin n. 10 %. Sairaaloiden ja lastentarhojen ateriakorvaukset korotettiin 10—80 p:llä ateriaa kohden. Edelleen korotettiin pesutupa-, mankeli- ja saunamaksuja sekä autosuojavuokria n. 25—30 %. Mainitut korvaukset päätettiin periä 1.3.1964 lukien (27.1. 211 §, 3.2. 242 §).

Sairaalalautakunnan hallintojaosto oli esittänyt, että kaupungin asunnoissa asuvien viranhaltijain jääkaappien sähkövirran kulutuksesta perittävää luontoisetukorvausta tarkistettaisiin, koska kompressorikäyttöinen, n. 100 l:n vetoinen jääkaappi kuluttaa sähköä n. 1/kWh/vrk, minkä perusteella taloustariffin mukaan laskettu korvaus olisi n. 2.25 mk/kk voimassa olevan 4.50 mk:n asemesta. Sähkölaitos ilmoitti lausunnossaan, että laitoksen suorittamien uusimpien tutkimusten mukaan oli jääkaappien keskim. kulutus kaupungin kotitalouksissa n. 40 kWh/kk. Yleisimmin käytetyn, nk. yleistariffin energiamaksun mukaan vastaa tämä n. 3 mk/kk. Sähkölaitoksen lausunnon perusteella palkkalautakunta päätti, muuttaen 3.2. tekemäänsä päätöstä, vahvistaa jääkaapin virrankulutusmaksun 3 mk:ksi kuukaudessa 1.6.1964 lukien (8.5. 818 §).

Virka- ja virkasuhdeasunnoista perittävät vuokravastikkeet. Sen jälkeen kun palkkalautakunnan päätöksellä kaupungin virka-asunnoista perittäviä vuokravastikkeita korotettiin tilastotoimiston yleisestä vuokratasosta antamien tietojen perusteella, mainituissa asunnoissa asuvien viranhaltijain ja työntekijäin taholta oli tehty useita huomautuksia siitä, että ko. asunnoista perittävät vastikkeet olivat nousseet korkeammiksi kuin mitä kaupungin rakennuttamissa taloissa normaalin vuokrasuhteen perusteella perittiin varsinaisina vuokrina. Esittelijä huomautti, että luontoisetusäännön 8 §:n 1 mom:n perusteella virka-asunnoista perittävä peruskorvaus määräytyi yleisen keskivuokran perusteella, joka vuokra taas määrättiin vuokratilaston pohjalta tilastotoimiston ilmoitukseen perustuen. Palkkalautakunnalla oli sen jälkeen mahdollisuus määrätä virka-asuntojen neliömetrikorvaus siten, että ilmoitettua keskivuokraa alennetaan enintään 30 %. Tämä alennusprosentti oli useita vuosia ollut huomattavasti alempi, mutta se korotettiin viime vastikepäätöksen yhteydessä maksimimääräänsä. Arava-kiinteistöjen vuokravastike määräytyi lainsäädännön perusteella siten, että kullekin vuokratalolle vahvistettiin erikseen pääoma- ja käyttökustannusten mukainen vuokravastike. Tämän suuruus riippui paljolti siitä, milloin talot oli rakennettu. Esittelijä ei pitänyt mahdollisena muuttaa nykyisen luontoisetusäännön mukaisia virka-asuntojen vuokravastikkeiden määrittämisperusteita

siten, että mainitusta vuokravastikkeiden erilaisuudesta voitaisiin päästä irti. Sen sijaan Kaupunkiliiton taholta oli annettu suositus, joka tähtäsi kaupunkien ja kauppaloiden virka-asuntojen vuokrien määrittämisperusteiden yhdenmukaistamiseen valtion taholla vuoden alusta käyttöön otettavan vuokravastikkeiden määrittämisjärjestelmän kanssa. Joka tapauksessa olisi ensin toimeenpantava erityiseen pistejärjestelmään perustuva virka-asuntoja koskeva tutkimus, jossa voitaisiin selvittää, missä määrin uuden järjestelmän avulla voitaisiin korjata nykyisiä epäkohtia.

Palkkalautakunta päätti siirtää virka-asuntojen vuokrien tarkistuksen siksi, kunnes luontoisetuvastikkeiden uusi määrittämisjärjestelmä otetaan käyttöön. Mikäli uutta järjestelmää ei saataisi käyttöön viimeistään 1.3.1965 mennessä, tarkistuskysymys olisi tuotava uudelleen palkkalautakunnan käsiteltäväksi (8.6. 1 035 §, 10.8. 1 353 §, 1.9. 1493 §).

Malmin sairaalan ylihoitajan virka-asuntoa koskeva järjestely. Sairaalavirasto oli tiedustellut, voitaisiinko Malmin sairaalan ylihoitajalle myöhemmin uudelleen vahvistaa virka-asunto, vaikka 16.6. virkaan valittu ylihoitaja Hertta-Liisa Nieminen vapautettaisiin velvollisuudesta asua virka-asunnossa. Sairaalaviraston käsityksen mukaan ei ylihoitajan asuminen sairaalassa yleensä ole välttämätöntä, mutta toisaalta olisi kuitenkin tärkeätä, että tarpeen erityisissä tapauksissa niin vaatiessa ylihoitajalle voitaisiin osoittaa asunto. Tiedusteltaessa lähemmin, mitä »erityisillä tapauksilla» tässä yhteydessä tarkoitettiin, sairaalavirasto mainitsi lisäselvityksenä mm.: Eräänä erityistapauksena voitaneen pitää tilannetta, jossa virkaa ei saada sopivalla hakijalla täytetyksi, ellei asianomaiselle voida samalla osoittaa virka-asuntoa. Muuta sopivaa asuntoa ei ehkä laitoksen läheisyydessä olisi saatavissa, kun otetaan huomioon Malmin sairaalan sijainti. Jos ylihoitajalle tällöin pyritään osoittamaan vuokra-asunto, on todennäköistä, ettei virkaan ilmaannu samaa määrää hakijoita, kuin jos käytettävissä olisi vuokraltaan edullisempi virka-asunto. Palkkalautakunnan esittelijä katsoi, ettei em. perusteluilla voitu ylihoitajan virka-asuntoa pitää välttämättömänä viran tarkoituksenmukaista hoitoa silmällä pitäen, mistä syystä lautakunta esittelijän ehdotuksen mukaisesti päätti poistaa ko. asunnon virka-asuntoluettelosta (1.6. 992 §).

Sukulaisen asuminen virka-asunnossa. Ruoholahden lastentarhan keittäjä Selma Hakala oikeutettiin pitämään virka-asunnossaan asumassa sisarenpoikansa Taisto Paavola kesäkuukausien ajan sillä ehdolla, ettei Hakala saa tästä taloudellista hyötyä ja ettei Paavola asumisen lisäksi saa kaupungilta muita etuisuuksia (8.5. 821 §).

Palkkalautakunta teki useita päätöksiä *virka-asuntojen* vuokravastikkeen vahvistamista ja muuttamista koskevissa asioissa. Eräitä asuntoja poistettiin virka-asuntoluettelosta.

Vapautuksen saamista ateriamaksuista lastentarhassa koskeva kysymys. Lastentarhan keittäjä Tyyne Vainikainen oli anonut, että hänet vapautettaisiin aamuateriamaksuista, koska hän lastentarhassa palvellessaan lähes 9 v:n aikana ei ollut syönyt aamuateriaa, vaikka oli lunastanut siihen oikeuttavat kupongit. Lastentarhain lautakunta viittasi lausunnossaan luontoisetusäännön 18 §:n 2 mom:iin, jonka mukaan lastentarhojen keittäjät, jotka asuvat laitoksessa, maksavat kaikkia yleiseen ruokatalouteen kuuluvia aterioita vastaavan maksun, joka on suoritettava myös pyhä- ja juhlapäiviltä, vaikka laitos olisi silloin suljettunakin. Luontoisetusäännön perusteluissa on mm. maininta: »Esim. lastentarhoissa asuvat keittäjät tai vastaavat, joiden

hallussa on avaimet ja joille kuuluu vakinainen ruokailuoikeus, ovat velvolliset maksamaan luontoisetukorvauksen täydellisestä ruoasta, vaikka muille ei tarjotakaan kaikkia aterioita täydellisinä eikä pyhäisin ollenkaan.» Lautakunta ilmoitti edelleen, että keittäjä Vainikaisen virka-asunto liittyi lastentarhan huoneistoon eikä hänellä ollut asunnossaan erillistä keittomahdollisuutta. Lautakunnan käsityksen mukaan viranhaltija, joka on velvollinen maksamaan ruokailustaan laitoksessa, on syytä vapauttaa ruokailusta vain, mikäli tämä lääkärintodistuksen mukaan on hänen terveydelleen vahingollista, joten anomusta ei katsottu voitavan puoltaa. Palkkalautakunta päätti hylätä anomuksen (8.5. 820 §).

Hautausavustusta palkkalautakunnan toimistopäällikkö myönsi 273 tapauksessa yht. 199 789 mk.

Ikälisät. Palkkalautakunnan toimistopäällikön päätösluettelo käsitti useita tuhansia ikälisän myöntämisiä. Lautakunta käsitteli myös lukuisia anomuksia, jotka koskivat palvelusvuosien laskemista ikälisiin oikeuttavaksi ajaksi, mm. kuntayhtymien, valtion laitosten ym. palvelun osalta.

Palkatonta virkavapautta myönnettiin opintojen harjoittamista tai yksityisasioiden hoitamista varten 110 tapauksessa. Toisen viran hoitamista varten myönnettiin palkatonta virkavapautta 257 viranhaltijalle. *Osapalkkaista virkavapautta* myönnettiin 55 tapauksessa ja *virkavapautta täysin palkkaeduin* 124 viranhaltijalle. Tällöin asetettiin virkavapauden saamisen ehdoksi määrävuosien virassapysyminen virkavapauden päätyttyä.

Jatkettua sairauslomaa palkkalautakunta myönsi 36 tapauksessa joko ½ palkkaeduin tai palkatta. Tätä myönnettiin yleensä niin, että samalla ilmoitettiin, että jos asianomainen vielä aikoi anoa jatkettua sairauslomaa, hänen oli myös esitettävä selvitys paranemistoiveistaan.

Työsuhteessa olevien vuosilomasäännön muuttaminen. Kaupunkiliiton toimiston kaupunkien ja kauppaloiden viranhaltijain ja työntekijäin palkkojen yleistarkistuksesta v. 1964 ja 1965 antama suositus sisälsi kohdan, jonka mukaan suosituksen toteuttaminen edellyttää sellaisen määräyksen ottamista vuosilomasääntöön, että jos tunti- tai urakkatyöntekijän päiväpalkka laskettuna lomanmääräytymisvuoden tammi-, helmi- ja maaliskuulle sattuvien palkanmaksukausien ansion perusteella on työntekijälle edullisempi kuin työntekijän vuosilomasta annetun lain määräysten mukainen vuosilomapalkka, on vuosilomapalkka maksettava näin muodostuneen korkeamman päiväpalkan mukaan. Esittelijä totesi, että voimassa olevassa, kaupungin palveluksessa työsuhteessa olevien vuosilomasäännössä on 8 §:n 1 mom:ssa säädetty ao. lain mukaisen päiväpalkan vaihtoehdoksi vuosilomapalkan määräytymisperusteena lomanmääräytymisvuoden kuuden viimeisen kuukauden ansion perusteella laskettu päiväpalkka. Muutos merkitsi näin ollen sitä, että vaihtoehtoinen vuosilomapalkan määräytymisperuste tulisi laskettavaksi lomanmääräytymisvuoden kolmen viimeisen kuukauden ansion perusteella, kun se aikaisemmin on laskettu ko. vuoden kuuden viimeisen kuukauden ansion perusteella. Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että kaupungin palveluksessa työsuhteessa olevien vuosilomasäännön 8 §:n 1 mom. muutettaisiin em. tavalla (24.2. 395 §).

Pitämättä jääneen vuosiloman korvaaminen rahalla. Koskelan sairaskoti oli ilmoittanut, että huoltolaitosten johtokunta oli puoltanut sairaskodin vakinaisen emännän Irma Alasen anomusta palkattoman virkavapauden myöntämiseksi 19.9.1963—

18.9.1964 kaupungin ammattikoulunopettajan viran hoitamista varten. Alanen oli kesän 1963 ollut synnytyslomalla, joka päättyi 17.8. ja sen jälkeen kesälomalla 18.9. asti. Kun hän kuitenkin oli ottanut ammattikoulunopettajan viran vastaan jo 1.8. 1963 lukien, mistä lähtien hän myös sai palkkaa, ei palkkalautakunnan toimisto ollut halukas myönteisesti esittelemään emäntä Alasen virkavapausanomusta. Tämän johdosta hän sanoutui irti Koskelan sairaskodin emännän vakinaisesta virasta 1.8.1963 lukien, minkä eron huoltolautakunta myönsi rva Alaselle 16.12. 1963. Muuttuneen tilanteen johdosta hänen oli suoritettava takaisin palkkaa synnytysloman ajalta 1.—17.8.1963. Vuosilomaa hän ei eroajankohdan vuoksi ollut saanut, vaan hänen oli suoritettava takaisin nostamansa vuosiloma-ajan palkka 18.8.—18.9. 1963 väliseltä ajalta. Koulutyön jatkumisen vuoksi Alanen ei voinut saada v:n 1963 kesälomaansa ennen toukokuun 15 p:ää 1964. Näin ollen sairaskoti anoi kaupunginhallituksen suostumusta siihen, että v:n 1963 vuosiloma saataisiin korvata Alaselle rahassa. Lisäksi todettiin, että ammattikoulunopettajilla ei ole muodollista vuosilomaa, vaan opettajilla on vuosipalkkio, joka sisältää tietyt opetusvelvollisuudet. Niiden yli menevä aika, jolloin koulu ei toimi ja joka jää vapaaksi, ei muodollisesti ole vuosilomaa eikä myöskään kaupungin vuosilomasäännösten alaista aikaa. Palkkalautakunnan esittelijä totesi, että aikanaan ko. virkavapausanomusta toimistossa valmisteltaessa ilmeni, että Alanen, vaikka oli 1.8.1963 lukien ottanut vastaan ammattikoulun opettajan viran ja sai siihen liittyvät palkkaedut, hän edelleenkin sai Koskelan sairaskodilta synnytysloma-ajan palkkaa 1.—17.8.1963 väliseltä ajalta ja oli nostanut myös vuosilomapalkan 18.8.—18.9.1963 väliseltä ajalta. Näin ollen hän sai palkkausta samanaikaisesti kahdesta kaupungin eri virastojen alaisuuteen kuuluvasta kokopäivävirasta. Lisäksi hän olisi tullut olemaan vuosilomalain määräysten vastaisesti kaupungin toisessa virassa ollessaan toisesta kaupungin virasta vuosilomalla. Palkkalautakunta päätti puoltaa sairaskodin esitystä sellaisenaan (8.6. 1 019 §).

Kaupunginvoudin viran hoitaminen vuosi- ja sairausloman aikana. Ulosottovirasto oli ilmoittanut, että palkkalautakunta suostui v. 1961 siihen, että mikäli III kaupunginvouti oman virkansa ohella hoiti tilittävän kaupunginvoudin virkaa tämän vuosiloman aikana, hänelle saatiin korvauksena puuttuvista virkasivutuloista maksaa 75 000 vmk:n suuruinen kuukausikorvaus. V:n 1964 osalta korvauksen suuruudeksi oli esitetty 1 100 mk. Kaupunginkanslian taholta oli huomautettu, ettei ko. päätöstä voitu pitää periaateratkaisuna, vaan sijaispalkkaus oli vuosittain alistettava hyväksyttäväksi. Virkasäännön 33 §:n perusperiaatteen mukaan viranhaltija oli velvollinen ilman eri korvausta hoitamaan toista virkaa tämän viranhaltijan vuosiloman aikana. Palkkalautakunnalla on kuitenkin oikeus pakottavista syistä määrätä vuosilomasijaisen sijaispalkkio. Koska virkasivutulot muodostavat erittäin huomattavan osan tilittävän kaupunginvoudin kokonaisansioista, oli vuosilomasijaisena toimivalle III kaupunginvoudille suoritettava kohtuulliseksi arvioitu korvaus niiden virkasivutulojen perusteella, jotka ao. kaupunginvouti vuosilomansa aikana sai itse. Esittelijä katsoi 1 000 mk:n korvauksen vastaavan viranhaltijain palkkatason nousua. Asia pantiin pöydälle lisäselvityksen saamiseksi. Ulosottovirasto ilmoitti, että v. 1957 hyväksytyssä johtosäännössä oli määräys, jonka mukaan 34 §:n säännöksiä palkkioiden ja lunastusten jakamisesta noudatetaan myös viranhaltijan vuosiloman aikana, koska viranhaltijan periaatteessa tulee ko. aikana saada palkkaetunsa vähentämättömi-

nä. Tilittävän kaupunginvoudin virkasivutulojen kokonaismäärä oli v:lta 1963 keskim. 365 000 vmk/kk. Tilittävän kaupunginvoudin hoitaessa III kaupunginvoudin virkaa oli menetelty virkasäännön 33 §:n 1 mom:n edellyttämällä tavalla, eikä ensinmainittu ollut saanut eikä vaatinut tästä eri palkkiota. Tilittävän kaupunginvoudin viran hoito vastaavalla tavalla ei ollut mahdollista, koska olisi täysin kohtuutonta velvoittaa virkasivutuloja vailla oleva viranhaltija ilman suostumustaan korvauksetta kantamaan sitä suuren luokan taloudellista vastuuta, mikä virkaan liittyy. Korvauksen suorittaminen yksityisen sopimuksen perusteella ei ilmeisesti olisi mahdollista. Tällainen menettely rikkoisi myös virkasäännön 43 §:n 2 mom:iin sisältyvää periaatetta, jonka mukaan viranhaltijalla ei ole oikeutta itse ottaa eikä palkata sijaista. Ulosottovirasto korosti vielä ko. menettelyn edullisuutta verrattuna vaihtoehtoon, että viraston osastopäälliköille palkattaisiin ulkopuoliset sijaiset, joiden palkkiovaatimukset varmasti nousisivat huomattaviin summiin ja joilla ei olisi sitä perusteellista viraston tuntemusta, mitä osastojen tehokas hoito vaatii. Palkkalautakunta päätti, että ko. korvaus saadaan maksaa 1 000 mk:n suuruisena (21.9. 1 639 §).

Ulosottovirasto ilmoitti, että III kaupunginvoudille Kurt Lindqvistille oli myönnetty sairauslomaa 2.1.—8.2. väliseksi ajaksi. Tilittävän kaupunginvoudin Gustafsin oli maistraatti määrännyt oman virkansa ohella hoitamaan em. virkaa. Ulosottovirasto esitti, että Gustafsille maksettaisiin mainittujen virkatehtävien hoitamisesta 1 000 mk:n palkkio kuukaudessa. Esittelijä katsoi, että esitetty palkkio oli siihen nähden, että ko. tehtävät oli hoidettava oman viran ohella, liian suuri, mutta ottaen huomioon sen, että tilittävä kaupunginvouti ei ole oikeutettu ylityökorvauksiin, esittelijä piti kohtuullisena 500 mk:n palkkiota vastuun lisääntymisestä. Palkkalautakunta päätti puoltaa mainitun suuruisen korvauksen maksamista viransijaisuusajalta (3.2. 244 §).

Loman myöntämistä opiskelua varten koskeva kysymys. Liikennelaitoksen raitiovaunukuljettaja Ossi Salonen oli anonut palkatonta lomaa ajaksi 1.9.1964—31.5. 1965. Liikennelaitos oli puoltanut anomusta ilmoittaen, että Salonen oli ollut laitoksen palveluksessa v:sta 1955 lähtien. Esittelijä totesi, että saadun tiedon mukaan anojan oli tarkoitus aloittaa opiskelu Sirola-opistossa syyskuussa alkavalla vuosikurssilla. Kun opiskelu mainitussa opistossa keskittyy pääasiassa yhteiskunnallisiin ja muihin yleisiin asioihin, ei voitu katsoa, että se liittyisi Salosen raitiovaunukuljettajan virkaan, jonka hoitoon hänellä jo oli vaadittava pätevyys. Näin ollen esittelijä katsoi, että oli kyseessä yleissivistyksellisen lisäpätevyyden hankkiminen, jota virkatehtävät eivät edellyttäneet ja huomioon ottaen ko. ajan pituuden hän ehdotti, että anomus olisi hylättävä. Asia pantiin pöydälle lisäselvityksen hankkimista varten. Kouluhallituksesta saadun tiedon mukaan Sirola-opiston päätarkoituksena oli oppilaittensa yleissivistyksen kohottaminen. Palkkalautakunta oli aikaisemmin omaksunut käytännön, ettei sellaista opiskelua varten, joka ei liittynyt asianomaisen virkatehtäviin, voitu myöntää pitempiaikaista virkavapautta. Käytännön selvittämiseksi viitattiin eräisiin v. 1957, 1959 ja 1963 tehtyihin päätöksiin, joilla oli hylätty vastaavasti apuhoit. Vilma Kultasen, kodinhoit. Irja Kähkösen ja sair.apul. Saimi Pekkarisen samantapaiset anomukset. Anomus päätettiin hylätä (17.8. 1 382 §, 24.8. 1 434 §).

Palkkaetujen myöntäminen urheiluloman ajalta. Vesilaitoksen putkiasentaja Pentti Aho oli anonut palkallista urheilulomaa olympiakarsintoihin osallistumista

varten ajaksi 24.4. —26.4.1964. Vesilaitoksen toimitusjohtaja oli ilmoittanut myöntäneensä anotun loman palkattomana todeten, että loman tarkoitus ei liittynyt vesilaitoksen toimialaan. Hän pyysi palkkalautakuntaa harkintansa mukaan suorittamaan palkkaetujen määräämisen ko. ajalta. Esittelijä totesi, että kaupunginhallituksen v. 1958 vahvistamien yleisohjeitten mukaan urheilutarkoituksia varten myönnetyn virkavapauden tai loman ajalta voidaan palkkaetuja myöntää vain siinä tapauksessa, että asianomainen osallistuu maaotteluun tai siihen verrattavaan tilaisuuteen valtakunnallisten urheiluliittojen edustusurheilijana. Tämän määräyksen mukaan ei Aholle voitaisi myöntää hänen anomiaan palkkaetuja. Kaupunkiliiton toimisto oli kuitenkin v. 1963 antamassaan suosituksessa todennut Suomen Työnantajain Keskusliiton antaneen jäsenilleen suosituksen siitä, että olympiakatsastuskilpailuihin samoin kuin itse kisoihin osallistuville tätä varten myönnetyn ylimääräisen virkavapauden tai loman ajalta maksettaisiin palkkaa. Kaupunkiliiton toimisto suositteli samalla jäsenkunnilleen, että nämä noudattaisivat samanlaisia määräyksiä ja että tällöin palkkaa maksettaisiin seuraavasti: 1) perheelliselle tai muulle huoltovelvolliselle vähintään 50 % hänen varsinaisesta kuukausipalkastaan tai keskimääräisestä ansiostaan, kuitenkin vähintään 12 mk päivältä sekä 2) perheettömälle vähintään 25 % hänen varsinaisesta kuukausipalkastaan tai keskimääräisestä ansiostaan, kuitenkin vähintään 6 mk päivältä. Mainittu ohje tarkoitti vain suoritettavia minimipalkkaetuja. Kun palkkaedut urheilutarkoituksia varten myönnetyn loman ajalta oli kaupunginhallituksen ohjeen tarkoittamissa tapauksissa yleensä myönnetty täysinä, esittelijä puolsi täysien palkkaetujen myöntämistä ko. loman ajalta. Palkkalautakunta päättikin myöntää Aholle täydet palkkaedut myönnetyn kolmen päivän loman ajalta klassillisen painin olympiakarsintoihin osallistumista varten (8.5. 812 §).

Eläkkeitä koskevat asiat. Eläkkeitä myönnettiin kertomusvuonna 498 ja leskieläkkeitä 151, kasvatusapua myönnettiin 71 lapselle. Eläkkeitä tarkistettiin, oikaistiin ja korjattiin 1 156 tapauksessa. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja eläkkeitä koskevissa asioissa 39.

Vanhojen eläkesääntöjen alaisten henkilöiden eläkeoikeutta koskevassa, 23.12. 1963 jätetyssä aloitteessaan lautakunnan jäsen Tuomi oli tehnyt seuraavan ehdotuksen: »Palkkalautakunta kehottanee lautakunnan toimistoa suorittamaan tutkimuksen eri aikoina samasta tai vastaavasta virasta tai työstä eläkkeelle lähteneille maksettavien eläkkeiden suuruudessa todettavista eroavuuksista kiinnittämällä erityisesti huomiota ennen 1.11.1953 voimassa olleiden eläkesääntöjen sekä nykyisten eläkesääntöjen aikana myönnettyjen eläkkeiden välisiin suhteisiin sekä tekemään tutkimuksissa havaittavien epäsuhteiden ja epäoikeudenmukaisuuksien korjaamista tarkoittavat esitykset palkkalautakunnalle.» Palkkalautakunta päätti antaa palkkalautakunnan toimiston tehtäväksi aloitteessa tarkoitetun tutkimuksen suorittamisen ja tutkimuksen tulosten saattamisen aikanaan palkkalautakunnalle (7.1. 35 §).

Useat kymmenet palolaitoksen ent. palokorpraalit ja -kersantit sekä Koskelan sairaskodin lämmittäjät, keittäjät ym. entiset viranhaltijat, jotka olivat siirtyneet eläkkeelle ns. vanhan eläkesäännön alaisina, olivat anoneet sunnuntaityökorvausten huomioon ottamista eläkepohjassaan. Esittelijä huomautti, että koska kaupunginvaltuuston 19.6.1963 tekemä päätös sunnuntaityökorvausten huomioon ottamisesta viranhaltijain eläkepohjissa koski 1.11.1953 voimaan tulleen eläkesäännön tulkintaa,

ei em. henkilöillä ollut oikeutta lukea sunnuntaityökorvauksia hyväkseen eläkkeen suuruutta määrättäessä. Palkkalautakunta päätti hylätä anomukset (13.1. 66 §). Sen sijaan päätettiin korottaa useiden entisten viranhaltijain eläkkeitä siten, että eläkepohjassa otettiin huomioon säännölliseltä työajalta maksetut sunnuntaityökorvaukset, kun ao. viranhaltijat olivat saaneet eläkkeensä v. 1953 voimaan tulleen eläkesäännön mukaan (27.1. 175—179 §).

Sähkölaitoksen korjausmest. Erkki Rautio anoi eläkkeensä tarkistamista sunnuntaityökorvausten perusteella. Anomus hylättiin kuitenkin sillä perusteella, että Rautio oli siirtynyt konemestarin virasta, missä hänelle suoritettiin sunnuntaityökorvauksia, korjausmestarin virkaan, mihin ei kuulunut säännöllistä sunnuntaityötä. Toisesta virasta saatuja korvauksia ei voitu lukea hyväksi eläkepohjaan (27.1. 180 §).

Ent. palokorpraali Eerik Juoksukangas oli valittanut lääninhallitukseen kaupunginvaltuuston 19.6.1963 tekemän päätöksen johdosta, koska tällä päätöksellä oli häneltä poistettu mahdollisuus saada sunnuntaityökorvaukset eläkkeeseen laskettavaksi. Valittaja katsoi olevansa 1.11.1953 voimaan tulleen viranhaltijain eläkesäännön alainen, koska tämä eläkesääntö kumosi vanhan eläkesäännön. Edelleen hän viittasi korkeimman hallinto-oikeuden v. 1962 tekemään palokers. Skarpin valitusta koskevaan päätökseen sekä anoi, että valtuuston em. päätös kumottaisiin ja hänelle suoritettaisiin takautuvasti sunnuntaityökorvaukset eläkkeeseen laskettuina laillisine korkoineen. Esittelijä mainitsi, että Juoksukankaalle oli myönnetty eläke 1.5. 1948. Näin ollen oli todettava, että hän oli vanhan eläkesäännön alainen. Kaupunginvaltuuston v. 1963 tekemä päätös sunnuntaityökorvausten huomioon ottamisesta eläkepohjissa koskee v. 1953 vahvistetun eläkesäännön tulkintaa ja mainitulla päätöksellä on korkeimman hallinto-oikeuden 7.11.1962 vahvistama periaate sunnuntaityökorvausten huomioon ottamisesta laajennettu koskemaan kaikkia v. 1953 vahvistetun eläkesäännön alaisia viranhaltijoita. Kun Juoksukangas oli siirtynyt eläkkeelle jo v. 1948, ei ko. päätös voinut koskea valittajan yksityistä oikeutta. Kunnan jäsenen ominaisuudessa tehty valitus oli toisaalta tehty liian myöhään. Valtuuston antamaa tulkintaohjetta on pidettävä tarkoituksenmukaisuusasiana, kun taas kunnallisvalitus on mahdollinen vain laillisuusperusteilla. Lisäksi on todettava, että kaikkiin aikaisempiin eläkkeisiin nähden pätevät vain niitä myönnettäessä voimassa olleet määräykset. Lausunnossaan kaupunginhallitukselle palkkalautakunta päätti esittää valituksen hylättäväksi (25.5. 926 §).

Eino Saastamoisen kaupunginhallituksen vuosijäsenenä palveleman ajan hyväksilukeminen. Vesilaitoksen koneenhoitaja Saastamoinen oli jättänyt kaupunginhallitukselle anomuksen, missä hän pyysi, että hänelle myönnettäisiin eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi myös ne vuodet, jotka hän oli ollut kaupunginhallituksen vuosijäsenenä. Anomuksessaan hän mainitsi mm.: »kaupungin viranhaltijain eläkesäännön mukaan kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajan virassa palveltu aika lasketaan puolella pidennettynä eläkettä määrättäessä, joten tähänkin perustuen katsoisin, että koska myös kaupunginhallituksen vuosijäsenen tehtävät ovat kaupungin kannalta katsottuna erittäin monipuoliset ja tärkeät, olisi kaupunginhallituksen vuosijäsenenä palveltu aika luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi.» Esittelijä ilmoitti, että kaupungin työntekijäin eläkesäännön 1 §:n mukaan kaupungin työssä olevalla työntekijällä, joka saa siitä varsinaisen toimeentulonsa,

on oikeus kaupungin palveluksesta erottuaan saada kaupungin varoista elinkautista eläkettä tämän eläkesäännön mukaan edellyttäen, ettei hänellä ole oikeutta eläkkeeseen kaupungin viranhaltijain eläkesäännön perusteella. Eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi lasketaan näin ollen se aika, jonka työntekijä 21 v täytettyään on ollut sellaisessa työssä, josta hän on saanut varsinaisen toimeentulonsa. Kaupunginhallituksen vuosijäsen joutuu osallistumaan hallituksen kokoukseen kerran viikossa, eikä voitane katsoa hänen saavan siitä varsinaista toimeentuloaan. Näin ollen ei tätä aikaa voida eläkesäännön määräysten mukaan lukea hänelle eläkkeeseen oikeuttavaksi. Sanottua kantaa tukee myös korkeimman hallinto-oikeuden v. 1954 tekemä ratkaisu, jonka mukaan luottamustoimen haltijalla ei ollut oikeutta kunnan viranhaltijoita varten vahvistetun eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen. Lausunnossa kaupunginhallitukselle päätettiin todeta, että anomuksessa mainittua aikaa ei voida kaupungin eläkesääntöjen mukaan ottaa huomioon eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana (28.9. 1 672 §).

Ammattikoulun opettajan ylitunti- ja kotityökorvausten laskeminen eläkepohjaan. Ammattikoulun yleisaineiden opettaja Santeri Liikkanen oli lähettänyt palkkalautakunnalle anomuksen, missä hän pyysi, että hänelle 1.8.1961 lähtien myönnetty eläke tarkistettaisiin siten, että virkaan liittyvät ja lakiin perustuvat virkasivutulot ylitunneista ja kotitöistä eläkesäännön 7 §:n säännösten mukaisesti lisättäisiin palkkaetuihin ja eläkkeen suuruus määrättäisiin tämän mukaisesti. Anomuksensa tueksi Liikkanen mainitsi, että hänen virkaansa liittyi lakiin perustuvina virkasivutuloina säännöllisesti vuosittain korvauksia ylitunneista sekä kokeiden korjaamisesta johtuneista kotitöistä. Velvollisuus kokeiden korjaamiseen kotityönä perustui kauppa- ja teollisuusministeriön lain ja asetuksen nojalla antamiin ohjeisiin. Anojan käsityksen mukaan myös korkeimman hallinto-oikeuden kanta oli sama kuin hänen esittämänsä, sillä sen päätöksellä 23.4.1963 oli Porin kaupungin ammattikoulunopettaja oikeutettu saamaan eläkkeensä siten, että eläkepohjaan oli laskettu myös kotityökorvaukset. Esittelijä mainitsi, että eläkesäännön 7 §:n mukaan lasketaan eläkkeeseen oikeuttaviksi tuloiksi ne erikoispätevyyden perusteella maksettavat lisät, jotka lasketaan viranhaltijan tai hänen edeltäjänsä kolmena viime vuonna ennen ensinmainitun virasta eroamista saamain kunnallisverotuksessa verotettujen sanotunlaisten tulojen keskimäärän mukaan. Liikkanen ei ollut esittänyt selvitystä siitä, että häntä olisi verotettu niistä tuloista, jotka hän nyt vaati lisättäviksi eläkepohjaansa. Edelleen oli huomattava, että Helsingin ja Porin eläkesääntöjen määräysten välillä oli oleellinen ero. Helsingin kaupungin eläkesäännön mukaan »viranhaltijan virkaan liittyvät lakiin perustuvat virkasivutulot — — on lisättävä — — palkkaetuihin eläkkeen suuruutta määrättäessä», kun sen sijaan Porin kaupungin vastaavan määräyksen mukaan »viranhaltijan virkaan liittyvät sivutulot lasketaan — —». Viimeksi mainittu antaa mahdollisuuden laajempaan tulkintaan, kun taas Helsingin kaupungin ao. määräys tarkoittaa yksinomaan ns. sporttelituloja (toimituskirjain lunastuksia, toimituspalkkioita, virantoimitusmaksuja yms.), joita Liikkasen mainitsemat korvaukset ylitunneista eivät ole. Anomus päätettiin hylätä (19.3. 514 §, 31.3. 560 §).

Leskieläkkeet. Leski Hilja Berg oli anonut eläkettä miehensä Väinö Bergin jälkeen. Berg, joka oli kuollut v. 1952, oli ollut raitiovaunukuljettajana kaupungin liikennelaitoksessa ja sitä ennen Viipurin raitioteillä v:sta 1917 lähtien, mistä hän välittömästi siirtyi Helsingin kaupungin palvelukseen v. 1940. Väinö Bergillä oli näin

ollen 35 v kunnallista palvelua. Kun kaupungin leskieläke- ja kasvatusapusääntö oli tullut voimaan vasta 1.1.1955 eikä sillä ollut takautuvaa vaikutusta, ei Bergin leskellä ollut oikeutta minkäänlaiseen sääntömääräiseen leskieläkkeeseen, koska hänen miehensä oli kuollut jo v. 1952. Berg ei ollut kuulunut kaupungin leski- ja orpoeläkekassaan. Näin ollen palkkalautakunta päätti hylätä anomuksen (26.6. 1 093 §).

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle paitsi edellä eri yhteyksissä selostettuja lukuisista asioista, joista mainittakoon seuraavat: aloite viranhaltijain eläkesäännön tarkistamisesta (7.1. 11 §); kaupunkisuunnittelulautakunnan ja -viraston perustaminen sekä kiinteistölautakunnan ja -viraston toimialan supistaminen (20.1. 125 §); ammattioppilaitosten kirjastonhoidon järjestely (20.1. 107 §); raastuvanoikeuden apujäsenille maksettavan palkkion suorittaminen kaksinkertaisena toiselle vuorokaudelle jatkuneesta istunnosta (20.1. 109 §, 27.1. 182 §); urheilutoimen johtosääntöjaoston mietintö ja ehdotukset urheilu- ja ulkoilulautakunnan ja -viraston uudeksi organisaatioksi (27.1. 183 §, 10.2. 315 §); korotetun palkan maksaminen puolipäivätyössä olevalle sairaanhoitohenkilökunnalle (27.1. 193 §, 26.6. 1 136 §); ammattikoulujen rehtorien palkkioista annetun lausunnon tarkistaminen (27.1. 171 §, 3.2. 246 §); viranhaltijain ja toimihenkilöiden palkkauksen yleistarkistus vuosina 1964 ja 1965 (24.2. 409 §); aloite kirjastoauton hankkimiseksi ja kirjastotoiminnan aloittamisesta sen avulla esikaupunkialueella (31.3. 570 §); niiden viranhaltijain luettelon tarkistaminen, jotka eivät ole oikeutettuja ylityökorvauksiin, sekä vastaavan luettelon tai säännösten vahvistaminen työsopimussuhteessa oleville henkilöille (6.4. 621 §, 13.4. 680 §); Helsingin Opettajayhdistyksen kesävirkistystoiminnan johtajalle maksettava palkka (13.4. 666 §, 20.4. 742 §, 19.5. 861 §); kadun ja viemärin rakentamiskorvauksia koskevien päätösten tiedoksiantomenettelyn järjestely (13.4. 671 §); sairaanhoitajakoulun oppilailta ruoasta ym. perittävien maksujen korottaminen (27.4. 784 §, 19.5. 860 §); talonmiehiltä ja lämmittäjiltä työ- ja virkasuhteeseen sidotuista vuokra-asunnoista perittävän vuokran tarkistaminen (27.4. 793 §, 1.9. 1 491 §); virasto- ja toimistotyössä työskentelevien viranhaltijain kesätyöaikajärjestely (19.5. 901 §, 21.5. 906 §); ammattikoulunopettajien palkkojen tarkistaminen ja valitus sitä koskevasta kaupunginvaltuuston päätöksestä (19.5. 862 §, 10.8. 1 330 §, 24.8. 1 432 §); palkkion määrääminen kaupungin edun valvomisesta verorikosasioissa (25.5. 936 §); satamanosturien apulaitteiden tarkastukseen määrätyille henkilöille maksettavan palkkion määrääminen (25.5. 939 §, 1.6. 1 000 §); virkasuhteesta työsopimussuhteiseen palveluun siirtyneiden sähkölaitoksen kone- ja korjausmestarien valitus kesäloman määräämisestä (25.5. 943 §); vapaan kesälauantain korvaamista niille viranhaltijoille ja työntekijöille, joille ei voida järjestää vapaata kesälauantaita, tarkoittava jäsen Johteisen aloite (8.6. 1016 §, 15.6. 1 060 §); siivoustoimen järjestely ja siivoustoimen tarkastajan viran perustaminen (15.6. 1 058 §); viranhaltijain ylitöiden valvonta ja ylityökorvausten suorittaminen (26.6. 1 143 §, 17.8. 1 370 §, 24.8. 1 415 §, 28.9. 1 678 §); kotitalousneuvonnan tarkastajan viran pätevyysvaatimusten ja palkkauksen tarkistaminen (20.7. 1 259 §); lastenpsykiatrisen työn kehittämiskomitean mietinnöt ja niihin liittyvät, lasten mielenterveystyötä koskevat lausunnot (24.8. 1 413 §, 1.9. 1 484 §); Kaupunkiliiton toimiston tiedustelu niistä viranhaltijoista, joille on vahvistettu uuden virkasäännön mallin mukaan ns. sosiaalinen palkka tai palkkaluokka (1.9. 1 488 §); Oppilaskoti Toivolan opettajien anomukset siirtymisestä kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetussa laissa

tarkoitettuun uuteen palkkaus- ja eläkejärjestelmään (21.9. 1 637 §); ruotsinkielisen työväenopiston eräiden virkojen järjestely (21.9. 1611 §); hammashoitajaharjoittelijoiden palkkaaminen kouluhammashoitolaitokseen (21.9. 1 641 §); henkilöautonkuljettajille suoritettavan autonhuoltorahan korottaminen (5.10. 1 730 §); erityisen palkanlisän suorittaminen ikälisiä saaville kodinhoitajille ja ateriakorvaukseen oikeutetuille kodinhoitajille suoritettavan ateriakorvauksen korottaminen (12.10. 1 765, 1 766 §); valtuustoaloite poliisivoimien lisäämiseksi ja ns. kunnanlisän maksamiseksi kaupungin poliisimiehille (19.10. 1 795 §); valtuustoaloite suomenkielisten kansakoulujen sijaisopettajien palkkauksesta ja sosiaalisista eduista (19.10. 1 796 §); revisioviraston esitys työsopimussuhteisten toimihenkilöiden palvelukseen otossa noudatettavasta menettelystä (19.10. 1 797 §, 26.10. 1 864 §); kaupungin virastojen ja laitosten pidättäytyminen valitsemasta vakinaisiin virkoihin ja toimiin henkilöitä, jotka nauttivat valtion eläkettä (19.10. 1 798 §); kaupungin viranhaltijain kokouspalkkiosäännön muuttaminen (19.10. 1 799 §); vuosiloma-ajan palkkaa vastaavan korvauksen suorittaminen työtuvilla huoltosuhteessa työskenteleville (19.10. 1 817 §); sairaalain röntgenhenkilökunnan työajan vahvistaminen (26.10. 1 843 §); sairaalalääkäreille lääkärintodistuksista maksettavien palkkioiden vahvistaminen (26.10. 1 844 §); ikälisiin tai eläkkeeseen oikeuttava palvelu merikapteenin pätevyyttä vaadittavissa viroissa (26.10. 1 853 §); erityisopetuksen järjestely suomenkielisissä kansakouluissa (16.11. 1 967 §); yötyökorvausten huomioon ottaminen eläkepohjaa määrättäessä ja sitä koskeva valitus (19.5. 872 §, 30.11. 2 027 §, 7.12. 2 069 §); päivärahan suorittaminen kansakoulujen VIII luokan oppilasretkeilyä johtavalle opettajalle myös yhden vuorokauden kestävän kaukoretkeilyn ajalta (14.12. 2 092 §).

4. Kiinteistöhallinto

Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunnan kokoonpano. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1964 lautakunnan puheenjohtajaksi ja jäseniksi samat henkilöt kuin edellisenä vuonna (13.1. 34 §).

Lautakunnan jaostojen, jotka olivat tonttijaosto, maatalous- ja metsäjaosto, asemakaavajaosto ja talojaosto, kokoonpano oli myös sama kuin edellisenä vuonna (13.1. 36 §). Asemakaavajaosto toimi vain 31.3. saakka.

Lautakunnan ja jaostojen kokoukset. Lautakunnalla oli kertomusvuonna 54 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 2 162, tonttijaostolla oli 27 kokousta ja pöytäkirjojen pykäläluku oli 518, maatalous- ja metsäjaoston vastaavat luvut olivat 10 ja 57, asemakaavajaoston 2 ja 5 ja talojaoston 16 ja 83.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Kertomusvuonna käsitellyistä asioista mainittakoon seuraavat:

1. Kiinteistöviraston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat

Ratkaisemattomien asioiden luettelon tarkastaminen. Luettelo kiinteistölautakunnan diaariin ennen 1.7.1963 merkityistä ja 27.1.1964 ratkaisematta olleista asioista tarkastettiin (27.1.144 §).

Kaupunkisuunnitteluvirastolle siirretyt asiat. Kaupunginvaltuuston päätettyä 19.2. kaupunkisuunnittelulautakunnan ja -viraston perustamisesta 1.4. lukien päätettiin siirtää ko. viraston valmisteltaviksi kiinteistölautakunnan diaariin merkityt, asemakaavaosastolle kuuluneet asiat, jotka 31.3. olivat vielä ratkaisematta (31.3. 592 §).

Vakuusasiakirjojen tarkastus. Lautakunta tarkasti kaupungin hallussa olleet myytyjen tonttien maksamatonta kauppahintaa ja rakentamisvelvollisuutta koskevat velkakirjat (28.12. 2 162 §).

Eräiden lainojen ylivakuutena olevien haltijavelkakirjojen luovuttaminen. Lautakunta päätti puolestaan suostua siihen, että rahatoimiston ilmoittamat lainojen ylivakuutena olevat haltijavelkakirjat saadaan palauttaa, kuitenkin sillä ehdolla, ettei kaupungin hallussa olevien vakuuksien etuoikeus luovutuksen johdosta huonone eikä luovutus tapahdu muiden lainojen ehtojen vastaisesti ja että kiinnityksen

uudistamatta jättämiselle velkakirjojen ollessa kaupungin hallussa hankitaan asianmukainen suostumus (2.11. 1 837 §).

Teollisuustonttien vuokrasopimuskaavakkeen uusiminen. Lautakunta päätti hyväksyä tarkistetun vuokrasopimuskaavakkeen käytettäväksi teollisuustontteja vuokrattaessa (12.10. 1 712 §).

Jäsenten valitseminen liikennejärjestelytoimikuntaan. Lautakunta päätti valita liikennejärjestelytoimikuntaan, jonka toiminta lakkasi 31.3., samat jäsenensä kuin edellisenäkin vuonna (13.1. 37 §).

Lautakunnan käyttövaroista päätettiin suorittaa maanmittaushallituksen 101 mk:n suuruinen lasku, kiinteistölautakunnan istuntosalissa olevan ilmakuvan retusoimisesta (3.2. 210 §), yht. 84 mk liikennelaitokselle linja-auton käytöstä katselmusten suorittamiseen Pakilassa, Herttoniemen teollisuusalueella sekä Töölöntorilla (16.3. 509 §, 15.6. 1 131 §, 6.7. 1 248 §) sekä yht. 379 mk:n kulut, jotka aiheutuivat kiinteistölautakunnan matkasta Tampereelle sekä ko. kaupungin edustajille jaettujen Helsingin karttojen hinta, yht. 54 mk (4.5. 838 a §). Lisäksi päätettiin myöntää kaikkiaan 570 mk kiinteistöviraston eräiden viranhaltijoiden osallistumisesta kursseille yms. suoritettaviin maksuihin (9.3. 461 §, 20.4. 733 §, 4.5. 836 §, 9.11. 1 878 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä mm. asioista, jotka koskivat: eräiden alueiden tai rakennusten hallinnon määräämistä muille lautakunnille (20.1. 82 §, 27.1. 147 §, 2.3. 408, 409 §, 16.3. 503, 504 §, 6.4.630 §, 15.6. 1 123 §, 20.7. 1 269, 1 271 §, 7.9. 1 512 §, 9.11. 1 875 §); lainhuudatus- ja kiinnitysasiain käsittelyyn määrätyn virka-ajan pidentämistä (9.3. 462 §) ja lainhuudatus- ja kiinnityskuluja varten kiinteistövirastossa olevan käteiskassan määrän korottamista (20.4. 736 §); majoituksen järjestämistä eräille vaikeissa asunto-oloissa eläville romaaneille (31.3. 595 §); kysymystä kalliosuojien rakentamisesta asuntoalueille (13.4. 675 §); seurakunnille luovutettavan Kiintosaaren alueen käyttösuunnitelman laatimista (14.9. 1 546 §) sekä eräitä Etelä-Haagassa sijaitsevia rakennuksia koskevan ostopäätöksen raukeamista (28.9. 1 619 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: poliisitalojen rakentamiskysymyksiä (3.2. 207 §, 24.2. 351 §); allergiasairaalan ostamista kaupungille (6.2. 261 §); eräitä Esikaupunkien epäkohtia koskettelevaa kirjelmää (10.2. 266 §); maauimalan järjestämistä Pikkukosken maastoon (2.3. 405 §); korjaustöitä Kaupungintalon korttelissa (23.3. 546 §); Villingin merialueen suojaamista veden saastumiselta (27.4. 790 §); tullimuseon sijoittamista korttelin n:o 7 tontilla n:o 2 olevaan rakennukseen sen vapauduttua poliisin käytöstä (4.5. 837 §); kiinteistöluettelon tietojen täydentämistä ja käsittelyä tietojenkäsittelykeskuksessa (1.6. 1021 §) sekä Itäisen moottoritien rakentamista Linnanrakentajan- ja Viikintien välillä (9.6. 1 072 §). Lisäksi annettiin lausunnot seuraavien komiteain ja toimikuntien mietinnöistä: palavien nesteiden varastoimissääntöä tarkistamaan asetetun komitean (13.4 674 §), lumenkaatopaikkakomitean (9.6. 1 071 §), metrotoimikunnan (14.9. 1 547 §), lastenkotien sijoituskomitean (19.10. 1 751 §) sekä Seurasaaritoimikunnan (23.11. 1 966 §).

2. Kiinteistöviraston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat

Kiinteistöjä koskevien kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpano. Kaupunginvaltuuston tekemät päätökset, jotka koskivat aluevaihtoja, kiinteistöjen ostamista, myyntiä ja vuokrausta, pantiin täytäntöön (ks. I osaa).

Aluevaihdot. Lautakunta päätti suorittaa seuraavien tontinosien ja asemakaavassa katu- tai puistoalueiksi merkittyjen määräalojen vaihdon:

kaupunki luovutti Asunto Oy Lohkopellontie -nimiselle yhtiölle Oulunkylän korttelin n:o 28036 tonttiin n:o 19 kuuluvan 11.6 m²:n suuruisen määräalan Oulunkylän Kartano -nimisestä tilasta RN:o 6^{56} (tonttijakokartta n:o 1663) ja yhtiö luovutti kaupungille samansuuruisen Lohkopellontie-nimiseksi katualueeksi merkityn osan em. korttelin tontista n:o 6. Välirahaa ei vaihdossa suoritettu. Tontin n:o 19/28036 tontinmittaus päätettiin suorituttaa kaupungin kustannuksella (19.5. 935 §, 9.6. 1 082 §, 29.6. 1 212 §);

kaupunki luovutti Asunto Oy Pohjoiskaari 39-nimiselle yhtiölle Lauttasaaren korttelin n:o 31017 tonttiin n:o 5 kuuluvan, 100.3 m²:n suuruisen määräalan, joka oli merkitty kuuluvaksi uuteen tonttiin n:o 18 (tonttijakokartta n:o 2412), ja yhtiö luovutti kaupungille saman korttelin tonttiin n:o 14 kuuluvan samansuuruisen liikennealueeksi merkityn määräalan. Vaihdossa ei suoritettu välirahaa (14.12. 2 085 §). Molempiin em. sopimuksiin kuului ehto, jonka mukaan kaupungilla oli oikeus rakennuslain mukaiseen korvaukseen myöhemmin kadun ja viemärin rakentamisesta aiheutuvista kustannuksista luovutettavan määräalan osalta;

kaupunki luovutti Osuusliike Elannolle n. 18 m²:n suuruisen Tapanilänkylän korttelin n:o 39084 tonttiin n:o 1 kuuluvan osan maantiealueesta (tonttijakokartta n:o 1181) 1 050 mk:n käteisestä kauppahinnasta sillä ehdolla, että osuusliike luovutti kaupungin hallintaan tilastaan RN:o 12^{100} Vanha Tapanilantie ja Kirkonkyläntie nimisiin katualueisiin kuuluvaksi merkityn, n. 170 m²:n suuruisen osan (21.9. 1 592 §);

kaupunki luovutti rva Ida Lindgrenille 335.1 m²:n suuruisen määräalan Vilppula 2 -nimisestä tilasta RN:o 7^{429} Malmilla (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7753/NA 5) ja rva Lindgren luovutti kaupungille yhtä suuren määräalan Vilpo 99 -nimisestä tilasta RN:o 7^{342}. Välirahaa ei vaihdossa suoritettu (9.6. 1 100 §);

kaupunki luovutti toim.joht. Aulis Horkalle ja liikemies Keijo Hakalalle perustettavaa yhtiötä varten n. 191 m²:n suuruisen, korttelin n:o 38105 tonttiin n:o 10 kuuluvan määräalan Örskis-nimisestä tilasta RN:o 3^{341} (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8208/NA 5) ja em. henkilöt luovuttivat kaupungille n. 656 m²:n suuruisen, katualueeksi merkityn määräalan tilasta n:o 127 RN:o 3^{150} ja n. 365 m²:n suuruisen puistoksi merkityn määräalan tilasta n:o 131 RN:o 3^{153}. Kaupunki sai käteisenä välirahana 6 470 mk (16.11. 1 945 §).

Eräiden aluevaihtojen suorittaminen ns. City-korttelissa. Päätettiin toteuttaa, ao. tonttijaon tultua vahvistetuksi, kaupunginvaltuuston 13.5. tekemän päätöksen mukainen aluevaihto, jossa valtio luovutti kaupungille (tonttijakokartta n:o 2251) 2. kaupunginosan korttelin n:o 96 tontista n:o 3 seuraavat määräalat: tonttijaon mukaiseen uuteen tonttiin n:o 1 kuuluvan, n. 3.1 m²:n suuruisen määräalan, tonttijaon mukaiseen uuteen tonttiin n:o 5 kuuluvan, n. 4.4 m²:n suuruisen määräalan

sekä Keskuskatu-nimiseen katualueeseen kuuluvan, n.61.6 m²:n suuruisen määräalan ja kaupunki luovutti valtiolle em. korttelin uuteen tonttiin n:o 4 kuuluvan, n. 55.5 m²:n suuruisen määräalan yleisestä alueesta Bm¹ (15.6. 1 130 §).

Samoin toimeenpantiin aluevaihto Oy Julius Tallberg-nimisen yhtiön kanssa, jolloin kaupunki luovutti yhtiölle valtiolta em. vaihdossa saamansa 3.1 ja 4.4 m²:n suuruiset määräalat sekä yhtiö luovutti kaupungille korttelin n:o 96 tontista n:o 2 Keskuskatuun kuuluvan, 78.9 m²:n määräalan (6.7. 1 246 §). Kummassakaan vaihdossa ei suoritettu välirahaa.

Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan ja kaupungin välinen aluevaihto. Lautakunta päätti suorittaa kaupunginvaltuuston 22.4. hyväksymän Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan ja kaupungin välisen aluevaihdon täydennetyn sopimusluonnoksen mukaisesti sekä esittää kaupunginhallitukselle, että määräys helsinkiläisen työvoiman käytöstä saataisiin poistaa sopimuksesta (26.10. 1 823 §, 21.12. 2 125 §).

Eräitä Tammisalon alueita koskevan kauppakirjan täydentäminen. Kauppakirjaa, joka oli allekirjoitettu 19.12.1952, ja jolla pääkonsuli Arvo Himberg ja pääkonsuli Oskari Kaupin kuolinpesän osakkaat olivat myyneet kaupungille Tammisalossa omistamiansa katu- ja puistoalueita ym., päätettiin täydentää siten, että luovutus koski myös asemakaavapiirustukseen n:o 2986 merkittyä määräalaa tilasta T 46 K 7 Ko I RN:o 1^{269} Herttoniemen kylässä (10.2. 274 §, 22.6. 1 170 §).

Katu- ja puistoalueiden hankkiminen. Kertomusvuonna päätettiin hankkia seuraavat alueet:

P a k i l a s t a Asunto Oy Säästökivi-nimiseltä yhtiöltä asemakaavassa katuaukioksi merkitty 785 m²:n suuruinen määräala (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8084/NA 5) tilasta Jalo RN:o 3^{79} käteisellä suoritetusta 5 100 mk:n kauppahinnasta (5.10. 1 661 §);

O u l u n k y l ä s t ä rva Raili Liehuselta puistoalueeksi merkitty 126 m²:n määräala (tonttijakokartta n:o 1194) tilasta RN:o 4 ^{234} käteisestä 880 mk:n suuruisesta kauppahinnasta (31.3. 604 §);

V a r t i o k y l ä s t ä hra Heikki Dikertiltä Saunamäki-niminen tila RN:o 2^{816} 3 500 mk:n kauppahinnasta, josta 3 000 mk käteisenä ja loput sen jälkeen, kun alueella sijaitseva puinen asuinrakennus olisi luovutettu tyhjänä kaupungille; tilasta, jonka pinta-ala oli 1 750 m², myyjä pidätti itselleen sen osan, n. 850 m², joka oli merkitty kuuluvaksi korttelin n:o 45 220 tontteihin n:o 2 ja 3 (27.1. 164 §);

T a p a n i n k y l ä s t ä rva Hilja Wikströmiltä tila Å 16 RN:o 5^{18} käteisestä 800 mk:n kauppahinnasta; tilasta, jonka pinta-ala voimassa olevan asemakaavan mukaan oli 2 296 m², pidätti myyjä itselleen 1 147.7 m²:n suuruisen, korttelin n:o 39055 tonttiin n:o 1 kuuluvan osan ja sai pitää ko. määräalan sillä olevine rakennuksineen hallinnassaan siihen saakka, kunnes sitä tarvittaisiin kadun rakentamista varten (24.2. 365 §);

aviopuolisoilta Arthur ja Linda Hjorthilta n. 200 m²:n suuruinen osa, joka oli merkitty puistoalueeksi, tilasta K 21 RN:o 7^{12} (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7710/NA 5) 800 mk:n käteisellä kauppahinnalla (19.5. 938 §);

G. V. Jernmarkin perikunnalta n. 227 m²:n suuruinen puistoksi merkitty osa (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7767/NA 5) Sandbacka RN:o 1^{105}-nimisestä tilasta, käteinen kauppahinta 910 mk (29.6. 1 222 §);

hra Kauno Hallalta asemakaavassa puistoksi merkitty osa, 1 710 m², tiloista RN:o 4^{20}, 4^{21} ja 4^{22} (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8201/NA 5) käteisestä 6 850 mk:n hinnasta sekä hra Olavi Hallalta samoin puistoksi merkitty osa, 85 m², tilasta RN:o 4^{19} (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8200/NA 5) käteisestä 350 mk:n kauppahinnasta (2.11. 1 848 §);

konstaapeli Untamo Salojärveltä puistoksi merkitty n. 245 m²:n suuruinen määräala (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8288/NA 5) tilasta Peltola RN:o 8^{564} kauppahinnasta, jonka suuruus oli 1 000 mk (23.11. 1 977 §);

T a m m i s a l o s t a Asunto Oy Tammisalontie 2—4:ltä tilasta RN:o 1^{199} Herttoniemen kylässä puistoksi merkitty 68 m²:n suuruinen osa (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7766/NA 5) käteisestä 476 mk:n kauppahinnasta (25.5. 991 §);

M a l m i l t a Oy Pohjoismaiden Yhdyspankilta tilasta N:o 5 F RN:o 3^{315} asemakaavassa puistoksi ja myöhemmin Kirkonkyläntie-nimiseksi kaduksi merkitty määräala, suuruudeltaan 11.1 m² (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7383/NA 5) 50 mk:n käteisestä kauppahinnasta (20.1. 107 §);

lääk. Halvar Haeggströmiltä n. 740 m²:n suuruinen, asemakaavassa puistoksi merkitty määräala tilasta n:o 3^{a} RN:o 3^{49} (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8174/NA 5) käteisestä 3 330 mk:n kauppahinnasta; samalla päätettiin suorittaa myyjälle rakennuslain 71 §:n 2 mom:n mukaisena korvauksena alueesta 30 mk ja 74 §:n 1 mom:n mukaisena korvauksena istutuksista ja laitteista 1 700 mk (12.10. 1 735 §);

aviopuolisoilta Yrjö ja Elsa Laaksolta puistoksi merkitty alue, suuruudeltaan 120 m², R 144-nimisestä tilasta RN:o 8^{332} (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 8304/NA 5) 480 mk:n kauppahinnasta; lisäksi suoritettiin rakennuslain 71 §:n 2 mom:n mukaisena korvauksena katualueesta 456 mk (7.12. 2 052 §);

rautatiehallitukselta n. 75.2 m²:n suuruinen määräala, joka kuului Valtionrautateille pakkolunastettuihin, maarekisteriin RN:olla 7^{11} ja 3^{264} merkittyihin rautatiealueisiin (ratateknillisen toimiston ratapihajaoston karttapiirros n:o 75/15.1.1964) ja käsitti osan Kirkonkyläntie-nimisen kadun alueesta, 340 mk:n käteisestä kauppahinnasta; luovutettavaa määräalaa rasittivat halkokaupp. Olavi Jokelan ja Algol Oy:n vuokrasopimukset, jotka jäivät voimaan, kunnes kaupunki tarvitsisi ko. alueita asemakaavan mukaiseen käyttöön (27.4. 808 §, 4.5. 839 §);

K o n a l a s t a aviopuolisot Artur ja Ester Åbergilta Männistö-nimisestä tilasta RN:o 3^{32} asemakaavassa Pitäjänmäentie-nimiseksi liikennealueeksi merkitty, n. 145 m²:n suuruinen osa (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7872/NA 5) 1 350 mk:n käteisestä kauppahinnasta (29.6. 1 224 §);

seuraavat urheilu- ja puistoalueiksi merkityt määräalat Rosas-nimisestä tilasta RN:o 1^{165} ja Skyttas-nimisestä tilasta RN:o 3^{243}: Asunto Oy Konalan Koti-nimiseltä yhtiöltä 14 848 m² (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7606/NA 5) käteisestä 3 710 mk:n hinnasta, Asunto Oy Konalan Keskus-nimiseltä yhtiöltä 5 685 m² ja 93 m³ (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7605/NA 5) yht. 1 445 mk:n käteisestä kauppahinnasta, Asunto Oy Konala I-nimiseltä yhtiöltä 11 950 m² ja 278 m² (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7604/NA 5) yht. 3 055 mk:n käteisestä kauppahinnasta ja toim.joht. Lauri Reunalalta perustettavien asuntoyhtiöiden puolesta 21 762 m² ja 5 401 m² (kaupunkimittausosaston karttapiirros n:o 7603/NA 5) yht. 6 790 mk:n käteisestä kauppahinnasta (15.6. 1 135 §).

Erään katualueen vastaanottamista koskevan päätöksen peruuttaminen. Lautakunta päätti peruuttaa 18.7.1960 tekemänsä päätöksen Munkkiniemen tilan T.6.V.M. RN:o 1[611] vastaanottamisesta korvauksetta Ab Villa Munksnäs N:o 6-nimiseltä yhtiöltä (20.1.89 §).

Lauttasaaressa kaupungin omistamia katu- ja puistoalueita koskevat rasitukset. Kysymystä Tallbergin perikunnan v. 1958 kaupungille luovuttamilla katu- ja puistoalueilla olevien rasitusten järjestelystä oli käsitelty lautakunnan 18.7.1960 pitämässä kokouksessa. Tällöin oli mm. kehotettu ao. henkilöitä, mikäli se oli mahdollista, poistamaan rakennuksensa tai muut rakennelmansa kaupungin maalta määräpäivään mennessä.

Mainituilta alueilta oli sen jälkeen purettu 34 rakennusta tai rakennuksen osaa. Seuraavat henkilöt tai perikunnat olivat tehneet vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa tai kauppaloissa 9.3.1962 annetun lain tarkoittaman ilmoituksen: rva Aino Turkia, hrat Göran ja Guido Eskolin, Bertha Johanssonin perikunta, hra Sven Pehrman sekä Th. Pehrmanin kuolinpesä ja näiden omistamien rakennusten poistaminen tulisi aikanaan käsiteltäväksi vuokra-alueiden lunastamistoimituksissa.

Kaupunginhallitukselle päätettiin esittää, että lautakunta oikeutettaisiin ottamaan vastaan korvauksetta J. Tallbergin perikunnalta tontin n:o 1/31002 itäpuolella olevat rakennukset ja Naisasialiitto Unionilta tontin n:o 1/31102 kohdalla, osittain kaupungin maalla sijaitseva vajarakennus sekä ostamaan rouvilta Elisabeth Carlstedt, Marina Packalén ja Ethel Wikström kolme asuinrakennusta ja liiteri Särkiniementie 18:n ja 20:n väliseltä puistoalueelta sekä Erkki ja Lyyli Haimilalta asuin- ja talousrakennukset, jotka sijaitsivat tontin n:o 1/31124 länsipuolella. Edelleen päätettiin, ettei seuraavien rakennusten sijainti aiheuta toimenpiteitä tässä vaiheessa: Naisasialiitto Unionin osittain Tiirasaarentiellä oleva asuinrakennus, Suomen Punaisen Ristin omistama, osittain Kauppaneuvoksentie-nimisellä katualueella oleva asuinrakennus, J. Tallbergin perikunnan osittain Lauttasaarentie-nimisellä katualueella sijaitseva asuinrakennus sekä A. V. Brunströmin perikunnan omistamat asuin- ym. rakennukset, jotka sijaitsevat puistoalueella Nahkahousuntien päässä. Lisäksi ehdotettiin kaupunginhallitukselle pakkotoimenpiteisiin ryhtymistä tontin n:o 2/31002 itäpuolella olevan kaupungin omistaman puistoalueen vapauttamiseksi (14.12. 2 104 §).

Katualueen ottamista kaupungin haltuun koskevat ilmoitukset. Ilmoitukset eräistä tiloista katualueeksi merkittyjen osien ottamisesta kaupungin haltuun tehtiin ao. maanomistajille. Määräalat kuuluivat seuraaviin katuihin: Oulunkylässä Lohimiehenpolku (3.8. 1 362 §), Malmilla Kirkonkyläntie, Malmin raitti, Kauppatie ja Viljakuja (3.2. 225 §, 9.6. 1 103 §) sekä Pakilassa Niittyluhdantie (20.4. 762 §).

Korvausten maksaminen kaupungin hankkimilla katu- ym. alueilla olleista istutuksista ja laitteista. Tarkoitukseen varatuista määrärahoista päätettiin suorittaa rakennuslain 74 §:n 1 mom:n mukaisesti korvauksia ao. maanomistajille seuraaviin katuihin kuuluvilla määräaloilla olleista istutuksista ym.: H a a g a s s a Angervontie (9.11. 1 891 §);

P i t ä j ä n m ä e l l ä Henrikintie (22.6. 1 176 §, 14.9. 1 568 §, 21.9. 1 599 §, 12.10. 1 732 §, 19.10. 1 771 §, 9.11. 1 891 §);

Pakilassa Kansantie (13.1.42 §, 9.3. 472 §), Ripusuontie (20.1. 96 §, 27.1. 160 §, 25.5. 972 §, 14.12. 2 090 §), Niittyluhdantie (6.4. 655 §), Yhdyskunnantie (20.4. 747 §, 12.10. 1 732 §), Heinämiehentie (3.8. 1 354 §), Viidenrajantie (7.12. 2 051 §), Piikintie (9.11. 1 891 §);

Oulunkylässä Torivoudintie (27.1. 160 §, 17.2. 325 §, 2.3. 431 §, 29.6. 1 216 §), Kylänvanhimmantie (2.3. 417 §, 13.4. 690 §, 20.4.747 §), Paturintie (6.4. 655 §, 13.4. 690 §), Yhdyskunnantie (6.4. 655 §), Patakuja (13.4. 690 §), Lohimiehenpolku (3.8. 1 354 §), Patolantie (5.10. 1 681 §, 12.10. 1 732 §), Patomäentie (12.10. 1 732 §, 23.11. 1 976 §), Karppitie (19.10. 1 771 §), Teinintie (19.10. 1 771 §), Asesepäntie (23.11. 1 976 §);

Vartiokylässä Savitaipaleentie (9.11. 1 891 §), Peilitie ja Kiviportintie (21.12. 2 130 §);

Tammisalossa Kummeltie (23.11. 1 976 §);

Malmilla ja Tapaninkylässä Malmin raitti (13.1. 44 §, 12.10. 1 732 §), Askartie (13.1. 44 §, 20.1. 96 §), Kotitie (20.1. 96 §, 3.2. 220 §), Markkinatie ja Traktoritie (27.1. 163 §, 5.10. 1 663 §), Syystie (17.2. 324, 14.12. 2 090 §), Laiduntie (17.2. 324§), Anianpellontie (27.1. 163 §, 1.6. 1045 §, 3.8. 1 354 §, 10.8. 1 382 §, 17.8. 1 424 §, 14.9. 1 574 §, 21.9. 1 599 §), Lillinkuja (6.4. 655 §, 22.6. 1 176 §), Suvitie (24.2. 372 §, 23.11. 1 976 §, 7.12. 2 051 §, 14.12. 2 090 §), Tyyneläntie (23.11. 1 976 §), Tukkisillantie (6.4. 655 §), Talvelantie (7.12. 2 051 §, 21.12. 2 130 §), Niemitie (27.1. 163 §), Huhtatie (13.4. 690 §, 25.5. 971 §, 1.6. 1 045 §), Vainiotie (13.4. 690 §, 1.6. 1 045 §), Kotinummentie (20.4. 756 §), Karhusuontie (19.5. 942 §), Immolantie (19.5. 942 §), Kirkonkyläntie (25.5. 971 §, 9.11. 1 891 §), Vanha Tapanilantie (22.6. 1 176 §, 29.6. 1 216 §, 24.8. 1 464 §, 5.10. 1 660, 1 681 §, 12.10. 1 732 §, 9.11. 1 891 §, 7.12. 2 051 §), Hietapellontie (22.6. 1 176 §), Ruohotie (5.10. 1 681 §).

Katumaasta maksettavat korvaukset. Muussa yhteydessä mainittujen korvausten lisäksi päätettiin suorittaa rakennuslain 71 §:n 2 mom:n mukaisia korvauksia maanomistajille seuraaviin katuihin kuuluvista määräaloista: Pakilassa Ripusuontie (13.1. 50 §) ja Solakalliontie (25.5. 985 §); Oulunkylässä Kylänvanhimmantie (5.10. 1 683 §); Malmilla ja Tapanilassa Syystie (24.2. 372 §, 14.12. 2 090 §), Lillinkuja (3.8. 1 355 §), Suvitie (14.12. 2 090 §), Kotinummentie (20.4. 756 §), Huhtatie (11.5. 879 §), Vanha Tapanilantie, Malmin raitti ja Hietaniityntie (9.6. 1 088 §, 5.10. 1 660 §); Tammisalossa Tammisalontie (25.5. 991 §) sekä korvaukset seuraavista tiloista katualueisiin luovutettavasta maasta: Malmilla tilat N:o 62[a] RN:o 3^{189} ja N:o 61 RN:o 3^{74} (16.3. 522 §); Tapaninkylässä tila Sandbacka RN:o 1^{105} (29.6. 1 222 §); Tammisalossa tila RN:o 1^{144} ja tontti n:o 2/44016 (4.5. 849 §); Haagassa tila RN:o 2^{447} ja tontti n:o 6/29034 (22.6. 1 183 §) sekä tilat RN:o 2^{217}, 2^{55} ja 2^{599} sekä tontti n:o 2/29020 (30.11. 2 017 §).

Muutos erääseen v. 1963 tehtyyn ostopäätökseen. Katu- ja puistoalueiden ostamista Asunto Oy Konalanvuori-nimiseltä yhtiöltä koskevaa, 16.9.1963 tehtyä lautakunnan päätöstä muutettiin siten, että mainittu kauppa tehtiin samoilla ehdoilla Otto Wuorio Oy:n kanssa (20.4. 734 §).

Erään v. 1963 tehdyn myyntipäätöksen oikaisu. Lautakunta päätti oikaista 19.8. ja 4.11.1963 tekemiensä päätösten nojalla tehtyä kauppakirjaa siten, että kauppa käsittäisi 221 m² tilasta Litt. A RN:o 5^{2} Oulunkylässä (16.3. 508 §).

Kahden tontinosan myyminen Pitäjänmäeltä. Lautakunta päätti myydä jäljem-

pänä mainituille henkilöille näiden omakotikiinteistöihin rajoittuvat n. 5—6 m:n levyiset tiealueet, pinta-alaltaan yht. 410 m², Reimars-nimisestä tilasta RN:o 3² seuraavasti: ins. Tor Tikkaselle liitettäväksi tonttiin n:o 9/46119 n. 204 m²:n suuruisen määräalan 4 080 mk:n hinnasta ja työnjoht. Karl Maranderille n. 206 m²:n suuruisen määräalan 4 120 mk:n hinnasta liitettäväksi tonttiin n:o 10/46119 (kaupunkimittausosaston karttapiirrokset n:o 8328 ja 8329/NA 5). Kaupungilla oli oikeus korvauksen perimiseen myöhemmin kadun ja viemärin rakentamisesta aiheutuvista kustannuksista (14.12. 2 102 §).

Myydyt tontinosat. Kertomusvuonna päätettiin myydä seuraavat tontinosat niiden lunastamiseen oikeutetuille:

Tontti ja kortteli	Pinta-ala, m²	Ostaja	Tonttijako-kartta tai karttapiir-ros, n:o	Myynti-hinta mk	Päätös
2/28094 [1]	22.0	Postivirk. Julia Zweygberg	951	264	21.12. 2 122 §
10/28102 [1] [2]	7.6	Ylitark. Artur Rundberg	2157	114	31. 3. 599 §
3/29051	7.5	Fil.maist. Tytti Kannisto, lääket.lis. Mielikki Kannisto ja apt. Matti Kannisto	1049	569	9.11. 1 896 §
1/33136	36.1	Pankinjoht. Henrik Linden ja haastemies Pekka Dickman	1409	1 080	9.11. 1 895 §
13/38112 [1] [2]	88.4	Konemest. Gunnar Grönqvist ja rva Margit Grönqvist	755	442	17. 2. 322 §
8/38132	104.5	Hra Keijo Turunen	2062	3 000	2. 3. 413 §
1/38150 [1] [2]	280.0	Toim.apul. Lahja Merikari	7565/NA	2 100	31. 3. 602 §
10/39017 [1]	485.0	Rva Airi Savolainen	1310	3 400	24. 8. 1 452 § 21.12. 2 114 §
14/39038 [1] [2]	341.8	Rva Tellervo Hovi	1212	2 564	20. 1. 98 §
1/45011 [1]	72.4 4.3	Varat. Eero Castrén	1819	614	22. 6. 1 184 §
14/45026 [1]	114.4 445.5	Toim.joht. Kaarlo Anttila	1857	5 039	15. 6. 1 134 §
1/45264	53.2	Tri Erkki Varpela	2182	1 000	3. 2. 224 §
8/45401	76.0	Opett. Jussi Salmia	7989/NA	610	17. 8. 1 431 §

Asuntotonttien luovutusehdot. Lautakunta päätti hyväksyä asuntotonttien tavanomaisiin luovutusehtoihin kuuluvaksi ehdon, jonka mukaan rakennustöissä oli käytettävä 95 % helsinkiläistä työvoimaa sekä että mikäli rakennusta varten oli myönnetty ja oli voimassa valtion asuntolaina, tätä ehtoa oli noudatettava sikäli kuin se ei ollut ristiriidassa Aravan asettamien vastaavien ehtojen kanssa (2.3. 414 §).

Lautakunta päätti ottaa asuntotonttien vuokrasopimuksiin seuraavan ehdon: tontilla kasvavia puita ei saa vahingoittaa tai kaataa kaupunginmetsänhoitajan luvatta; vuokraaja on velvollinen lunastamaan kaadettavat puut käyvästä hinnasta (27.1. 156 §).

Ehto, jonka mukaan rakennuksiin oli varattava vuokrattava tila sähkölaitoksen kellarimuuntamoa varten sähkölaitoksen vaatimusten mukaisesti, päätettiin ottaa eräiden tonttien luovutussopimuksiin (7.1. 12 §, 9.11. 1 897 §).

Vuokralle annetut asuntotontit. Kertomusvuonna annettiin vuokralle seuraavat asunto- ja liiketalotontit (ks. myös I osaa).

[1]) Kaupunki oli oikeutettu perimään myöhemmin luovutettavan tontinosan osalta rakennuslain mukaisen korvauksen kadun ja viemärin rakentamisesta. — [2]) Samoin asemakaavalain mukaisen katumaakorvauksen.

Alue	Tontti ja kortteli	Rakentamisoikeus, huoneyksikköä	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Alkuvuosivuokra mk	Indeksiin sidottu perusvuosivuokra mk	Päätös
Patola	2/28050	67	As. Oy Siltavoudintie 1	31 12.2025	8 576	5 360	4. 5. 853 §
»	2/28055	35	As. Oy Säästökaski	S:n	4 760	2 800	2.11. 1 852 §
»	3/28150	51	As. Oy Norrtäljentie 6	»	6 528	4 080	19. 5. 925 §
»	1/28170	36	Keskus-Sato Oy:n toim. perustettava yhtiö	»	4 896	2 880	21.12. 2 118 §
»	2/28170	36	As. Oy Mäkitorpantie 14	»	4 608	2 880	13. 4. 697 §
»	1/28171	36	As. Oy Mäkitorpantie 10	»	4 608	2 880	13. 4. 703 §
»	3/28176	33	As. Oy Mäkitorpantie 9	»	4 224	2 640	2. 3. 429 §
Pihlajamäki	6/38004	9	Kauppapaikka Oy [1]	»	1 738	1 158	3. 2. 217 § 6. 7. 1250 §
»	7/38004	49	Pihlajamäen Lämpö Oy [2]	»	3 785	2 523	3. 2. 217 §
»	1/38025	171	As. Oy Rapakivenkuja 1	»	9 747	6 498	S:n
»	1/38026 [3]	7	Kauppapaikka Oy [1]	»	1 064	665	29. 6. 1 213 § 7. 9. 1 522 §
»	2/38026 [3]	39	Rapakiven Lämpö Oy [2]	»	2 371	1 482	29. 6. 1 213 §
Puotinharju	2/45075	54	Paasivaara Oy:n ja Öljynpuristamo Oy:n henkilökunta	»	6 885	4 050	24. 8. 1 448 §
»	1/45080	212	As. Oy Arhopuisto	»	25 440	15 900	2. 3. 414 §
Myllypuro	2/45127	286	As. Oy Tuulimyllyntie 3	»	34 320	21 450	24. 2. 374 § 1. 6. 1 053 § 17. 8. 1 433 §
»	3/45127	180	As. Oy Tuulimyllyntie 1	»	21 600	13 500	9. 6. 1 087 §
»	2/45128	106	KOP:n toim. perust. yhtiö	»	12 720	7 950	9. 6. 1 081 §
»	5/45128	113	S:n	»	13 560	8 475	23. 3. 559 §
»	6/45132	101	»	»	12 120	7 575	S:n
»	2/45133	135	As. Oy Tuulimyllyntie 7	»	17 212	10 125	28. 9. 1 625 §
»	3/45133	121	Kiint.yht. Torkkelin V-kiinteistöt	»	15 427	9 075	14.12. 2 098 §
»	1/45134	290	KOP:n toim. perust. yhtiö	»	34 800	21 750	23. 3. 559 §
»	1/45135	104	Kiint. Oy Myllymatkantie 1	»	13 260	7 800	14. 9. 1 561 §
»	2/45139	184	Bostads Ab Nåldammsvägen 8	»	23 460	13 800	20. 7. 1 279 §
»	3/45139	132	Bostads Ab Kvarnvingen	»	16 830	9 900	S:n
»	3/45142	90	Kesko Oy, Elanto, Tukkukaupojen Oy, SOK ym. perust. yht. varten [1]	» 15 11.1969	30 600	18 000	23.11. 1 980 §
»	2/45143	136	As. Oy Alakiventie 1	31 12.2025	16 320	10 200	23. 3. 568 §
»	3/45143	204	As. Oy Alakiventie 3	S:n	26 010	15 300	7. 9. 1 518 §
»	3/45146	109	As. Oy Yläkiventie 4	»	13 080	8 175	31. 3. 598 §
»	4/45146	238	As. Oy Yläkivi	»	30 345	17 850	17. 8. 1 436 §
»	1/45149	168	As.-oy Neulapadontie 3	»	20 160	12 600	9. 3. 469 §
»	1/45151	109	Sotainval. Veljesliitto perust. yht. varten	»	13 897	8 175	14. 9. 1 581 §
»	3/45152	27	As. Oy Myllypadontie 14	»	5 076	3 172	6. 4. 650 §
»	4/45152	27	As.-oy Myllynsiipi	»	5 076	3 172	20. 4. 759 §
»	3/45153	26	Ekon. Bengt Fagerlund ym. perust. yht. varten	»	4 888	3 055	20. 4. 760 §
»	2/45154	46	Kiint. Oy Myllypadontie 3	»	5 865	3 450	28. 9. 1 630 §
»	4/45154	43	As. Oy Myllypadontie 7	»	8 084	5 052	1. 6. 1 040 §
Pitäjänm.	1/46119	43	Bostads Ab Kånalavägen 2	»	9 580	5 980	13. 4. 686 §
Kontula	3/47003	227	As. Oy Naapurintie 3	»	17 365	10 215	19.10. 1 770 §
»	4/47003	16	As. Oy Naapurintie 6, 8 ja 10 [2]	»	1 224	720	9.11. 1 899 §
»	1/47004	230	As. Oy Naapurintie 2	»	17 595	10 350	19.10. 1 770 §
»	1/47005	151	As. Oy Naapurintie 6	»	10 872	6 795	13. 1. 57 § 31. 3. 609 §
»	6/47005	151	Sato tai sen toim. perust. yht.	»	10 872	6 795	20. 1. 112 § 31. 3. 609 §
»	7/47005	151	S:n	»	10 872	6 795	20. 1. 112 § 31. 3. 609 §

[1]) Liiketalotontti. — [2]) Autopaikkatontti. — [3]) Tontit muodostettu v. 1963 vuokratuksi päätetystä tontista n:o 3/38024.

Alue	Tontti ja kortteli	Rakentamisoikeus, huoneyksikköä	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Alkuvuosivuokra mk	Indeksiin sidottu perusvuosivuokra mk	Päätös
Kontula	1/47006	10	Osuusl. Elanto [1]	31.12.2025	1 800	1 125	23. 3. 565 §
»	2/47006	20	Haka tai sen toim. perust.yht. [2]	S:n	1 440	900	13. 1. 57 § 31. 3. 609 §
»	3/47006	153	Kes. Vahinkovak.yhtiö Kansa	»	11 016	6 885	13. 1. 57 § 31. 3. 609 § 20. 4. 763 §
»	4/47006	152	Haka tai sen toim. perust. yht.	»	10 944	6 840	20. 1. 112 § 31. 3. 609 §
»	5/47006	153	As. Oy Porttikuja 3—5	»	11 016	6 885	23. 3. 565 §
»	1/47007	106	As. Oy Porttikuja 1-2-4-6	»	7 632	4 770	S:n
»	2/47007	123	S:n	»	8 856	5 535	»
»	6/47006	107	»	»	7 704	4 815	»
»	3/47007	116	Haka tai sen toim.perust. yht.	»	8 352	5 220	13. 1. 57 § 31. 3. 609 §

Edellä luettelossa olevien tonttien vuokraehdoista mainittakoon: Patolan tonttien vuokrausehdot kaupunginvaltuusto oli vahvistanut 2.10.1963, Pihlajamäen tonttien vuokrausehdot 20.2. 1963, Puotinharjun (Puotila II) 17.5. ja 29.11.1961, Myllypuron 29.5.1963, Pitäjänmäen 4.9.1963 ja Kontulan ja Vesalan tonttien 4.3.1964.

Eräisiin vuokrasopimuksiin otettiin ehto, jonka mukaan ko. tontille rakennettavan talon osakkeet oli luovutettava asunnon tarpeessa oleville helsinkiläisille; luettelo osakkeenomistajista ja taloon muuttaneista oli toimitettava kiinteistövirastoon 3 kk:n kuluessa talon valmistumisesta; luettelosta tuli selvitä myös asukkaan edellinen osoite, perhesuhteet ja huoneiston koko.

Pitäjänmäen tontille n:o 1/46119 rakennettavaan rakennukseen saatiin sijoittaa liiketiloja 100—200 m²; vuokraajan oli omalla kustannuksellaan rakennettava tontille vesijohto ja viemäri.

Myllypuron tontin n:o 3/45142 vuokraajan oli sitouduttava noudattamaan myöhemmin tehtävän pitkäaikaisen vuokrasopimuksen ehtoja.

Kontulan ja Vesalan tontit vuokrattiin ensin 5 vuodeksi, kunnes kaupunginvaltuusto vahvistaisi pitkäaikaisen vuokrauksen ehdot. Alueelle tuli yhteinen kalliosuoja, jonka rakennus- ja hoitokustannuksiin vuokraajien oli osallistuttava. Samoin oli käytettävä yhteisen lämmityslaitoksen jakamaa lämpöä.

Kahden Myllypuron tontin vuokrasopimuksen muuttaminen pitkäaikaiseksi. Tonttien n:o 4/45128 ja 4/45129 kaupungin omistuksessa olevat osat oli edellisenä vuonna vuokrattu Asunto Oy Säästömylly-nimiselle yhtiölle ja asuntosäästäjien toimesta perustettavalle yhtiölle 15.6. ja 15.12.1968 päättyvillä vuokrasopimuksilla. Tonttien tultua kokonaisuudessaan kaupungin omistukseen seurakuntien kanssa suoritetun aluevaihdon toteuduttua, lautakunta päätti purkaa em. sopimukset ja vuokrata tontit 31.12:2025 saakka Myllypuron alueen tavanmukaisilla vuokraehdoilla. Uuden sopimuksen mukaan tontin n:o 4/45128 rakentamisoikeus oli 238 huoneyksikköä, perusvuosivuokra 17 850 mk ja alkuvuosivuokra 28 560 mk sekä tontin n:o

[1]) Liiketalotontti. — [2]) Autopaikkatontti.

4/45129 huoneyksikköluku 486, perusvuosivuokra 36 450 mk ja alkuvuosivuokra 58 320 mk (1.6. 1 053 §).

Kahden v. 1963 vuokratun Myllypuron tontin vuokrauksen yhdistäminen. Asuntotuotantotoimiston toimesta perustettaville Kiinteistö Oy Myllypurontie 2 ja Kiinteistö Oy Yläkiventie 5 nimisille yhtiölle oli päätetty vuokrata tontit n:o 1/45137 ja 4/45142. Kaupunginhallituksen 28.5. kertomusvuonna tekemän päätöksen mukaisesti molemmat tontit vuokrattiin Kiinteistö Oy Yläkiventie 5:lle 1.1.1964 lukien, jolloin uutena vuosivuokrana perittiin 31.12.1964 saakka 98 156 mk. Virralliseen elinkustannusindeksiin sidottu perusvuosivuokra oli 65 437 mk. Alkuperäiset vuokraukset merkittiin päättyneiksi (22.6. 1 198 §).

Eräiden kaupunginvaltuuston tekemien vuokrauspäätösten toimeenpano. Kaupunginvaltuusto oli päättänyt 14.6.1961 Helsingin yliopistollisen keskussairaalaliiton kanssa tehtävän aluevaihdon yhteydessä oikeuttaa lautakunnan vuokraamaan liitolle tai sen toimesta perustettaville asuntoyhtiöille Kivihaan tontin n:o 1/29201, Riistavuoren tontin n:o 4/29026 sekä Niemenmäen tontit n:o 1 ja 2/30120. Nämä tontit vuokrattiin kertomusvuonna tavanmukaisilla ehdoilla, joista kuitenkin poistettiin rakentamisvelvollisuutta ja helsinkiläisen rakennustyövoiman käyttöä koskevat määräykset. Lisäksi otettiin tonttien n:o 1 ja 2/30120 vuokrasopimuksiin merkinnät eräistä rasitteista (7.1. 15 §, 15.6. 1 139 §, 7.12. 2 045 §).

Kaupunginvaltuuston 6.3.1963 tekemän päätöksen mukaisesti Kiinteistö Oy Hattulantie 5:n kanssa tehtyyn vuokrasopimukseen päätettiin ottaa seuraava lisäys: vuokraajan väestönsuojaa varten varataan tarvittava tila Mäkelän kansakoulun pihatason alla olevan väestönsuojan yhteydessä (27.4. 795 §).

Lautakunta päätti hyväksyä kaupunginvaltuuston 9.9. tekemän päätöksen mukaisesti Roihuvuoren Lämpö Oy:lle vuokratun tontin n:o 3/43212 vuokraajaksi ao. osakkeenomistajien perustaman Roihuvuoren Autotallit Oy-nimisen yhtiön. Ko. vuokrasopimukseen myönnettiin vapaa siirto-oikeus (2.11. 1 853 §, 30.11. 2 021 §).

Toukolan kaupunginosan korttelin n:o 905 tontin n:o 3, jonka vuokraamisesta Asunto Oy Arabianmäki-nimiselle yhtiölle sen jälkeen kun asemakaava ja tonttijako olisi vahvistettu kaupunginvaltuusto oli päättänyt 17.6., vuokra-aika määrättiin alkavaksi 1.7. Alkuvuosivuokrasta, 29 440 mk:sta, päätettiin periä 13 346 mk 31.12.1965 saakka; 8 340 mk:n suuruista perusvuosivuokraa sovellettaisiin niin kauan kuin vuokraaja käytti tontin rakentamisoikeudesta vain 68 huoneyksikköä, kuitenkin kauintaan 31.12.1968 saakka, minkä jälkeen perusvuokrana tultaisiin pitämään 18 400 mk:a riippumatta siitä oliko koko rakennusoikeus käytetty vai ei (29.6. 1 211 §). Lisäksi määrättiin, että ko. tontille tulevasta rakennuksesta oli varattava sähkölaitokselle vuokrattava tila muuntamoa varten (9.6. 1 101 §).

Asuntotonttien vuokraoikeuden siirto hyväksyttiin eräissä tapauksissa (17.2. 321 §, tonttij. 25.1. 29 §, 13.2. 54, 57 §, 12.3. 84 §, 26.3. 111 §, 20.5. 195 §, 2.9. 325 §, 16.9. 342 §, 11.11. 437 §, 25.11. 470, 473, 474, 476 §, 9.12. 486, 494 §, 23.12. 513 §).

Sähkölaitoksen ja kaasulaitoksen asuinrakennusten vuokra-alueiden järjestely. Lautakunta päätti merkitä ko. laitosten vuokraoikeudet Sörnäisten korttelin n:o 253 puoliskoihin päättyneiksi 30.6. Kortteli päätettiin vuokrata 1.7.—31.12. väliseksi ajaksi yksinomaan kaasulaitokselle 165 mk:n suuruisesta kertakaikkisesta vuok-

rasta. Samalla esitettiin kaupunginhallitukselle, että korttelin hallinto siirrettäisiin kaasulaitokselle 1.1.1965 lukien (17.8. 1 422 §).

Eräiden asuntotonttien vuokrasopimusten pidentäminen. Seuraavien Vallilan tonttien vuokra-aikaa päätettiin jatkaa 1.1.1965 lukien ja määrätä irtisanomisajaksi 6 kk: korttelin n:o 530 tonttien n:o 3—7, 9—12 ja 14, korttelin n:o 531 tonttien n:o 19—24, 26, 28, 30, 32, 34, 36—42 ja 44, korttelin n:o 536 tonttien n:o 3, 9, 25, 27 ja 29, korttelin n:o 537 tonttien n:o 2 ja 23, korttelin n:o 538 tontin n:o 1, korttelin n:o 539 tonttien n:o 1,3, 5 ja 7, korttelin n:o 540 tonttien n:o 2, 3, 5 ja 9, korttelin n:o 541 tontin n:o 6, korttelin n:o 542 tonttien n:o 3 ja 5, korttelin n:o 544 tonttien n:o 3—6, korttelin n:o 545 tonttien n:o 17, 19, 21, 23, 25 ja 27, korttelin n:o 547 tonttien n:o 4 ja 6, korttelin n:o 549 tonttien n:o 15 ja 19, korttelin n:o 550 tonttien n:o 3, 5, 7, 9, 11, 14, 16 ja 18 sekä korttelin n:o 551 tonttien n:o 1, 3, 5—9 ja 12.

Vuosivuokrana päätettiin periä 340 mk 31.12.1966 saakka, minkä jälkeen vuokra sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin perusvuosivuokrana 200 mk. Poikkeuksena oli korttelin n:o 531 tontti n:o 37 sekä korttelin n:o 537 tontti n:o 2, joiden alkuvuosivuokra oli 448 mk ja perusvuosivuokra 264 mk ja korttelin n:o 531 tontit n:o 39—41, joiden yhteinen alkuvuosivuokra oli 561 mk ja perusvuosivuokra 330 mk sekä korttelin n:o 545 tontit n:o 21 ja 23, joiden vuosivuokriksi määrättiin 170 mk ja perusvuosivuokriksi 100 mk (12.10. 1 727 §, 9.11. 1 901 §).

Suomen Rakennustaiteen Museon vuokraoikeutta Länt. Kaivopuiston huvila-alueeseen n:o 1 päätettiin jatkaa 1.1.1965 lukien, irtisanomisaika 6 kk, 200 mk:n vuosivuokrasta. Ehtona oli, että alueella olevat rakennukset luovutettaisiin kaupungille korvauksetta purkamista varten sekä että vuokraaja huolehti vuokra-aikanaan katuosuutensa puhtaana- ja kunnossapidosta (21.12. 2 115 §).

Suomen Lastenhoitoyhdistyksen vuokraoikeutta 11. kaupunginosan korttelin n:o 302 tonttiin n:o 6 päätettiin jatkaa 1.1.1965 lukien, irtisanomisaika 6 kk, 100 mk:n suuruisesta vuosivuokrasta (21.12. 2 119 §).

Asuntotontin vuokrasopimuksen päättyminen. Merkittiin päättyneeksi 15.9. työmies Karl Anderssonin vuokraoikeus Haagan ent. korttelin n:o 87 tonttiin n:o 29 (14.9. 1 558 §).

Asuntotonttien vuokrat. Rahatoimistolle ilmoitettiin kultaklausuuliehtoisten maanvuokrien perittäviksi erääntyneet määrät (20.1. 104 §, 13.4. 679 §, 20.7. 1 280 §, 12.10. 1 736 §). Lisäksi päätettiin muuttaa korttelin n:o 926 tontin n:o 88 vuokrasopimus kultaklausuuliehtoiseksi 1.1.1964 lukien (20.7. 1 280 §).

Reimarlan korttelin n:o 46128 tontilla n:o 6 olevan omakotitalon laajennuspiirustukset päätettiin hyväksyä sillä ehdolla, että perusvuosivuokra 1.1. lukien nousi 180 mk:aan (16.3. 517 §).

Marttilan korttelin n:o 46103 tontin n:o 6 perusvuosivuokraksi päätettiin määrätä 1.1. lukien 13.95 mk sekä tontin n:o 7 vuokraksi 13 mk. Vuokrat tarkistettiin ao. tonttien pinta-aloja vastaaviksi, jotka olivat muuttuneet tonttijaon johdosta (19.5.923 §).

Kalliosuojakustannukset eräillä asuntoalueilla. Rahatoimistolle ilmoitettiin ne summat, jotka oli perittävä Myllypuron, Kontulan ja Puotinharjun tonttien osalta korvauksena osuudesta alueen kalliosuojaan (13.1. 56 §, 19.5. 940 §, 20.7. 1 290 §, 21.9. 1 604 §, 19.10. 1 777 §, 7.12. 2 056 §, 14.12. 2 093 §).

Kaupunginhallitukselle tehtiin esitys Puotinharjun eräiden tonttien kalliosuojakorvausten ja tontinvuokrien järjestelystä (14.12. 2 094 §).

Rasitteita vastaavien määräysten lisääminen eräisiin vuokrasopimuksiin. Eräiden asuntotonttien vuokrasopimuksiin päätettiin ottaa rasitteita vastaavia ehtoja, jotka koskivat mm. lämpökanavan, viemärin, vesijohdon, eräiden rakennelmien tai autopaikkojen sijoittamista, väestönsuojan käyttöä, kulkutien järjestämistä yms. (20.1. 91, 102 §, 27.1. 154 §, 10.2. 282 §, 17.2. 328 §, 2.3. 430 §, 6.4. 639 §, 27.4. 796, 810 §, 11.5. 883 §, 15.6. 1 139 §, 6.7. 1 249 §, 27.7. 1 328 §, 24.8. 1 465 §, 5.10. 1 687 §, 26.10. 1 803 §, 2.11. 1 843 §, 9.11. 1 894 §).

Selvitys eräiden asuntorakennustoimintaa harjoittavien yhdistysten toiminnasta. Lautakunta oli antanut v. 1963 tonttiosaston toimeksi selvityksen laatimisen Helsingin Asuntokeskuskunta Hakan, Helsingin Sato Oy:n sekä Asuntosäästäjät ja Helsingfors Svenska Bostadsförening nimisten yhdistysten rakennustoimintaan, kuten sääntöihin, perustamisvuoteen, rakentamistapaan, asukkaiden valintaan ym. liittyvistä kysymyksistä. Tulokset tonttiosaston suorittamasta kyselystä merkittiin tiedoksi (20.1. 92 §).

Omakotitaloista laadittu tilasto. Omakotitoimistossa kerätyt tilastotiedot v:lta 1949—1963 Aravan lainoittamista omakotitaloista merkittiin tiedoksi (2.3. 415 §).

Öljyn varastointi omakotialueilla. Lautakunta päätti, ettei omakotialueilla sallita lämmitysöljyn varastointia irtotynnyreissä, vaan on sitä varten hankittava asetusten mukainen säiliö (12.10. 1 721 §).

Tonttijaoston hallinnossa olevat viljelyspalstat. Viljelyspalstojen vuosivuokriksi päätettiin v:n 1965 alusta vahvistaa 4 p/m² (23.11. 1 969 §).

Hiihtomaja-alueen suurentaminen. Mellunkylän Kontio-nimiselle yhdistykselle tilasta Nykulla RN:o 2^{301} Vartiokylässä vuokrattua aluetta koskevaa sopimusta päätettiin muuttaa siten, että alueen suuruudeksi merkittiin 600 m² ja että alueella sai asua vartija (27.1. 155 §).

Myymäläalueen vuokraoikeuden pidentäminen. Osuusliike Elannolle Herttoniemen siirtolapuutarhan alueelta vuokratun n. 45 m²:n suuruisen määräalan, joka oli vuokrattu myymälärakennuksen paikaksi, vuokrasopimusta päätettiin jatkaa ajaksi 1.6.1964—31.12.1967 entisillä ehdoilla (4.5. 842 §).

Postilaitoksen autovarikkoalueen järjestely. Suomen valtiolle oli v. 1951 vuokrattu Toisen linjan varrelta tontista n:o 6/363 n. 9 720 m²:n suuruinen alue. Lautakunta päätti pyytää vuokraajaa luovuttamaan tästä alueesta n. 776 m²:n suuruisen, asemakaavassa katualueeksi merkityn osan Castréninkadusta ja Toisesta linjasta katujen rakentamista varten. Vuokra-alueen pinta-alaksi päätettiin 1.1. lukien merkitä 8 944 m² sekä vuosivuokraksi sellainen vuokra, joka saadaan kertomalla suhteella 8944:9720 vuokrasopimuksen mukaisesti kertomusvuodeksi ilman alueen pienentämistä laskettava vuokra (20.1. 95 §). Alueen vuokrasopimusta päätettiin jatkaa 1.1.1965 lukien, irtisanomisaika 3 kk, muuten entisillä ehdoilla (3.2. 226 §).

Kulosaaresta vuokratun urheilualueen vuokrasopimuksen päättyminen. Brändö Golfklubb-nimisen yhdistyksen vuokraoikeus Brändö tennisplan RN:o 1^{632}-nimiseen tonttiin Kulosaaressa merkittiin päättyneeksi 31.12.1963 (16.3. 511 §).

Erään Laajasalon alueen vuokran määrääminen. Vuokra-alueen n:o 96, pinta-ala n. 5 000 m², joka kuului kaupungin omistukseen 11.4.1964 siirtyneeseen määrä-

alaan ja joka oli vuokrattu Frithiof Nordblad-nimiselle henkilölle, vuokraksi päätettiin ajalta 11.4.1964—31.5.1965 määrätä 134 mk (20.7. 1 295 §).

Vesialueen vuokraaminen Laajasalosta. Lautakunta päätti vuokrata Esso Oy:lle Laajasalon eteläosassa sijaitsevan, yhtiön kahden vuokra-alueen väliin jäävän, n. 355 m²:n suuruisen vesialueen 1.12. lukien, irtisanomisaika 6 kk, 530 mk:n alkuvuosivuokrasta pitäen perusvuosivuokrana 310 mk (30.11. 2 024 §).

Urheilumajan paikan vuokraaminen Laajalahdesta. Lautakunta päätti vuokrata Laajalahden Urheilijat-nimiselle yhdistykselle enintään 50 m²:n suuruisen urheilumajan paikan Kuolemanjärventien pohjoispuolelta 1.6.1964—31.5.1969 väliseksi ajaksi 50 mk:n vuosivuokrasta. Aluetta oli lupa käyttää vain urheilu- ja ulkoilutarkoituksiin (13.4. 696 §).

Kokkosaaren alueen vuokrasopimuksen päättyminen. Arvid Savuselle Vanhankaupunginlahdella sijaitsevasta Kokkosaaresta kalastustarkoituksiin vuokrattua 250 m²:n määräalaa koskeva sopimus sanottiin irti 1.11. lukien (22.6. 1 173 §, 24.8. 1 446 §).

Bergvik-nimisen alueen vuokrasopimus. Lautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että arkkit. Gunnar Wuoriolta ostettaisiin Laajasalon Bergvik-nimisellä vuokra-alueella olevat huvilarakennukset, siten että ne ja alue siirtyisivät kaupungin hallintaan 1.10.1964 lukien. Samalla päätettiin merkitä alueen vuokrasuhde päättyväksi 30.9. ja ehdotettiin paikan luovuttamista nuorisotoimiston kesäkodiksi (9.6. 1 084 §).

Helsingin Puhelinyhdistykselle Heikinlaaksosta vuokrattu määräala. Heikinlaaksosta päätettiin vuokrata Helsingin Puhelinyhdistykselle välivahvistinaseman paikka kaupunkisuunnitteluviraston ja metsäosaston tarkemmin määräämästä paikasta 1.5.1964—30.4.1969 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen 6 kk:n irtisanomisen varassa. Paikan vuosivuokraksi määrättiin 100 mk 31.3.1965 saakka; sen jälkeen vuokra oli riippuva virallisesta elinkustannusindeksistä perusvuosivuokran ollessa 62 mk (6.4. 644 §).

Tie- ja vesirakennushallitukselle vuokrattu määräala. Uudenmaan piirille päätettiin työmaaleiriä varten vuokrata alue, n. 5 ha, Oulunkylästä Tuusulantien varrelta 6 000 mk:n vuosivuokrasta 1.11. lukien, irtisanomisaika 6 kk, ym. ehdoilla (19.10. 1 769 §, 14.12. 2 088 §).

Kalliosuoja-alueen vuokrasopimuksen purkaminen. Helsingin Suomalaiselle Säästöpankille Vilhovuorenkujan varrella olevasta kalliosta kaupunginhallituksen 10.8. 1961 tekemän päätöksen mukaisesti väestönsuojan rakentamista varten vuokrattua aluetta koskeva vuokrasopimus päätettiin purkaa 1.9. lukien (10.8. 1 395 §).

Pienoisgolfkentät. Lautakunta oikeutti 10 eri yhdistystä pitämään pienoisgolfkenttiään toiminnassa kertomusvuoden kesäkautena 50 mk:n korvauksesta sekä eräillä muilla ehdoilla. Laajasalon Reposniemen paikan vuokraajan oli em. korvauksen lisäksi suoritettava 60 mk tiemaksuina (27.4. 803 §, 19.5. 918 §, 25.5. 977 §).

Eräät parakki- tms. rakennukset ja niiden pito-oikeudet. Invaliidisäätiön parakin pitosopimusta, joka oli tehty 26.8.1963, muutettiin siten, että ko. oikeus siirtyi Invaliidisäätiön Kannatusyhdistykselle samoilla ehdoilla kuin ennenkin (13.1. 49 §).

Imatran Voima Oy:lle myönnettiin oikeus parakin pitämiseen edelleen Viikinmäki-nimisellä tilalla RN:o 2² toistaiseksi 1.6. lukien 1 800 mk:n vuosivuokrasta (7.9. 1 527 §).

Kovaosaisten Ystävät -nimiselle yhdistykselle Teollisuuskadun varrelta vuokrattujen, yht. n. 600 m²:n suuruisten alueiden vuokra-aikaa päätettiin jatkaa 31.5.1965 lukien, irtisanomisaika 6 kk, 320 mk:n vuosikorvauksesta. Alueet oli vuokrattu kodittomien henkilöiden majoitusrakennusta varten (21.12. 2 133 §). Yhdistys oikeutettiin samoin edelleen käyttämään Haukilahdenkadun varrella Kyläsaaren alueella olevaa, purettavaksi määrättyä ent. verstasrakennusta majoitustarkoitukseen 1.6.1964—31.5.1965 välisenä aikana 600 mk:n kokonaiskorvauksesta (13.4.704 §).

Päätös parakin luovuttamisesta korttelista n:o 532 b Helsingin uudet asuntolat Oy:lle tilapäisenä majoituspaikkana käytettäväksi päätettiin peruuttaa (7.1. 10 §).

Aerosun Oy oikeutettiin pitämään toistaiseksi 1.10. lukien, irtisanomisaika 6 kk, Laajasalon öljysatamasta vuokraamansa varastoalueen pohjoispuolella sijaitsevaa puurakennusta paikoillaan 200 mk:n alkuvuosivuokrasta ja 120 mk:n perusvuosivuokrasta (12.10. 1 723 §).

Annankadun kansakoulun viereisen kentän käyttö pysäköintipaikkana. Kaupp. Tauno Jaatinen oikeutettiin käyttämään kenttää kertomusvuonna 1.6.—22.8. välisenä aikana 100 mk:n suuruisesta korvauksesta samoilla ehdoilla kuin edellisenäkin vuonna (19.5. 937 §).

Siirtolapuutarhat. Pakilan siirtolapuutarhan alueella oli seitsemän n. 400 m²:n suuruista palstaa, joiden muodostamisesta oli päätetty v. 1958. Lautakunta oikeutti tonttiosaston antamaan nämä palstat vuokralle samoilla ehdoilla kuin muutkin ko. alueen palstat (14.9. 1 563 §).

Pakilan ja Talin siirtolapuutarhayhdistyksiltä päätettiin periä kummaltakin 20 mk kertomusvuoden vuokrana virvoitusjuomakioskin pitämisestä alueillaan (14.9. 1 562 §).

Lautakunta päätti hyväksyä puolestaan Marjaniemen siirtolapuutarhayhdistyksen kerhotalon piirustukset (19.5. 939 §, 10.8. 1 396 §).

Varastorakennuksen ostaminen Mobil Oil Oy:ltä. Lautakunta päätti ostaa 20. kaupunginosan tontilla n:o 45/787 olevan varastorakennuksen kaupunginvaltuuston 28.11.1963 tekemän päätöksen mukaisesti 220 000 mk:n käteisestä kauppahinnasta (20.1. 90 §). Kaupunginhallitukselle esitettiin tontin siirtämistä rakennuksineen sähkölaitoksen hallintoon (6.4. 657 §).

Huoltoasematonttitilanteen tutkiminen. Lautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että asetettaisiin 3-jäseninen toimikunta tutkimaan edellytyksiä uusien moottoriajoneuvojen huoltoasemapaikkojen osoittamiselle sekä tutkimaan, onko kaupungin alueelta varattu riittävästi tontteja polttoaineen jakelua sekä ajoneuvojen huolto- ja korjaustoimintaa varten (19.5. 924 §).

Moottoriajoneuvojen huoltoasemat, polttoaineen jakeluasemat ja -laitteet. Lautakunta päätti oikeuttaa Kesko Oy:n, jolle oli vuokrattu Katajanokalta polttoaineen jakeluasema, rakentamaan tämän yhteyteen yhden huoltopaikan käsittävän hallin 1.7. alkaen seuraavilla ehdoilla: uudeksi perusvuosivuokraksi määrättiin 7 000 mk; vuokra-alueelle oli sijoitettava pysäköintitiloja vähintään viittä autoa varten; paikalla saatiin huoltaa ainoastaan henkilö- ja pakettiautoja sekä pieniä kuormaautoja; alueen liikenne oli järjestettävä kaupunkisuunnitteluviraston liikenneosaston hyväksymällä tavalla (22.6. 1 172 §).

Shell Oy oikeutettiin pitämään Liisantorilla sijaitsevaa jakeluasemaansa toiminnassa toistaiseksi, irtisanomisaika 3 kk, muuten entisillä ehdoilla, paitsi että perusvuosivuokra tarkistettiin 1.1. lukien 7 000 mk:ksi (7.1. 14 §).

Shell Oy:n Pohjois-Haagassa Nuijamiestentien varrella olevan huoltoasematontin vuokrasopimukseen tehtiin lisäys, jonka mukaan, mikäli vuokraaja 1.1.1974 joutuisi liikennejärjestelyn takia siirtämään toimintansa toiseen paikkaan, kaupunki ottaisi huomioon vuokraajalle tästä aiheutuvat taloudelliset rasitukset uuden huoltoaseman vuokraa ja vuokra-aikaa määrättäessä (13.1. 46 §).

Gulf Oil Oy:ltä päätettiin periä sen Munkkiniemen huoltoasemalla 15.11.1962 —17.3.1964 välisenä aikana pitämästä ylimääräisestä jakelulaitteesta vuokraa 1 260 mk (23.3. 560 §).

Shell Oy:tä kehoitettiin lopettamaan toimintansa Meritullintorin jakeluasemalla 31.1. mennessä (7.1. 14 §). Yhtiölle Länt. Brahenkadun 14:stä vuokratun huoltoasematontin vuokrasopimus sanottiin irti päättyväksi 31.5.1965. Samalla päätettiin esittää kaupunginhallitukselle, että yhtiölle vuokrattaisiin asemakaavaehdotuksen mukainen tontti n:o 1/391 Porvoonkadun varrelta (31.8. 1 493 §).

Kertomusvuonna myönnettiin kaksi lupaa yksityiseen käyttöön tarkoitettujen polttoainesäiliöiden sijoittamiseen (14.9. 1 575 §, 21.9. 1 597 §) sekä merkittiin päättyneeksi yksi edellisenä vuonna myönnetty samanlainen lupa (26.10. 1 815 §).

Pysäköimispaikan vuokraaminen huoltoasemaa varten. Lautakunta päätti vuokrata Union Öljy Oy:n satamalaitokselta vuokraaman huoltoasema-alueen pohjoispuolelta Hietalahdenrannassa n. 200 m²:n määräalan ko. huoltoasemalla huollettavien autojen pysäköintipaikaksi. Vuokra-aika alkoi 1.11., irtisanomisaika oli 1 kk ja kuukausivuokra 80 mk (2.11. 1 841 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokraaminen. Kertomusvuoden aikana annettiin vuokralle mm. seuraavat varasto- ja pienteollisuusalueet:

Alue	Tontti ja kortteli	Pinta-ala m²	Vuokraaja	Vuokra-kausi päättyy	Alku-vuosi-vuokra mk	Indeksiin sidottu perus-vuosi-vuokra mk	Päätös
Haaga	4/29081	1 387	Pyynikin Myynti Oy	31. 3.1990	1 776	1 110	12.10. 1 716 §
»	5/29081	1 338	Hels. Paperiteollisuus Oy	S:n	1 714	1 071	S:n
»	6/29081 7 ja	1 538	Tuottajain Kone Oy	»	1 969	1 231	14. 9. 1 570 §
»	8/29081	3 682	Iskukaluste Oy	»	4 419	2 946	17. 2. 332 §
Ala-Malmi	7/38171	1 200	Fire-Rex kommand.yhtiö	30. 9.1969	1 800	1 060	31. 8. 1 487 §
Tattarisuo	4/41001	4 000	Kosken Kaivin ja Sora	S:n	3 840	2 400	5.10. 1 673 §
»	5/41001	3 200	Autonkulj. Rauno Lentonen	31. 8.1969	3 072	1 920	3. 8. 1 356 §
»	6/41001	3 200	Kiint.väl. Kauko Eerola	31.12.1968	2 880	1 920	13. 4. 684 § 4. 5. 852 §
»	7/41001	2 800	Varat. Paavo Aropaltio	S:n	2 700	1 680	20. 7. 1 284 §
»	4/41003	1 500	Peltiseppä Pentti Huoponen	31. 5.1969	1 350	900	4. 5. 858 §
»	5/41003	1 500	Urakoits. Toivo Milo	31. 3.1969	1 350	900	2. 3. 426 § 11. 5. 876 §
»	6/41003 7 ja	1 500	Liikem. Niilo Tuomela	30. 9.1969	1 440	900	5.10. 1 673 §
»	17/41003	3 000	Auto ja Romu Oy	S:n	2 880	1 800	S:n
»	8/41003	2 400	T:mi Kestopäällyste	»	2 304	1 440	»
»	11/41003	1 500	Romukaupp. Hugo Myntinen	31. 7.1969	1 350	900	1. 6. 1 041 § 5.10. 1 674 §
»	19/41003	1 500	Romukaupp. Leo Davidjuk	30. 9.1969	1 440	900	5.10. 1 673 §
»	20/41003	1 500	Rak.liike Rakopal	S:n	1 440	900	S:n
»	9/41004 10 ja	1 620	Hitsaamo Kottonen	»	1 555	970	»
»	11/41004	3 420	Karjanlahti Oy	»	3 283	2 052	»
»	12/41004	1 800	Linnatsalo Oy	31.10.1969	1 728	1 080	19.10. 1 775 §
»	13/41004	2 100	Rak.toimisto Jalo Haapala	30. 9.1969	2 016	1 260	5.10. 1 673 §
»	1/41005	1 600	Pultti Oy	31. 3.1969	1 440	960	2. 3. 426 §
»	6/41005	1 500	Joht. Emil Varakas	31.12.1969	1 350	900	16.11. 1 949 §
»	3/41007	3 000	Sörnäisten Romukauppa Oy	30. 9.1969	2 880	1 800	5.10. 1 673 §
»	7/41007	1 900	Indesta Oy	31.10.1969	1 710	1 140	9.11. 1 898 §
Hertton.	6/43071	1 016	Mineralplast Oy	15.10.1966	1 188	914	12.10. 1 729 §
Pitäjänm.	4/46024	3 771	Pienteollisuuden Keskusliitto Oy	31.12.1985	5 073	3 020	3. 2. 235 §
»	8/46024	1 872	Korsettiteollisuus Oy	S:n	3 060	1 800	24. 8. 1457 §
»	3/46025	2 013	Jalopuuseppä Oy	»	3 091	1 932	16. 3. 523 §
Takkatie	3/46038	1 678	Sähköasent. Juhana Turtiainen	30. 9.1969	1 889	1 259	14. 9. 1 567 §
»	13/46038	1 600	Pelti- ja Rautatyö Oy	31.10.1969	1 805	1 203	12.10. 1 715 §

Edellä luettelossa mainittujen Haagan tonttien n:o 7 ja 8/29081 yhdistämiskustannukset suoritti vuokraaja.

Ala-Malmin pienteollisuus- ja varastoalueen vuokraehdoista, jotka kaupunginvaltuusto oli vahvistanut 18.3. ja 7.10.1964, mainittakoon, että kaupungilla oli oikeus perusvuosivuokran korottamiseen enintään 50 %, sen jälkeen kun tontin kohdalle oli rakennettu katu; alueella ei saanut harjoittaa sellaista toimintaa, josta aiheutuisi pohjaveden pilaantuminen; vuokraaja oli velvollinen puhdistamaan tontilta tulevat jätevedet rakennusviraston hyväksymällä tavalla.

Ala-Malmin tontin n:o 7/38171 vuokrauksen yhteydessä päätettiin purkaa ins. V. Rannilan kanssa v. 1955 tehty sopimus 3 300 m²:n suuruisen määräalan vuokraamisesta Vanhan Porvoontien ja Tattarisuon väliseltä alueelta.

Eräiden teollisuusalueiden vuokraaminen Herttoniemessä. Tonttijaon vahvistamisen jälkeen päätettiin Herttoniemen korttelista n:o 43061 vuokrata tontin n:o 1

eteläpuolelta muodostettava n. 7 000 m²:n suuruinen tontti Trustivapaa Bensiini Oy:lle vuosivuokrasta, joka oli kiinteä 31.3.1965 saakka ja sen jälkeen viralliseen elinkustannusindeksiin sidottu, perusvuosivuokrana 11 000 mk (13.1. 52 §) sekä ko. korttelin eteläosasta n. 13 583 m²:n suuruinen tontti Auto-Novo Oy:lle 33 960 mk:n alkuvuosivuokrasta ja 22 500 mk:n perusvuosivuokrasta (13.1. 54 §). Molemmat tontit vuokrattiin 31.12.1990 saakka, jälkimmäinen tontti lisäksi sillä ehdolla, että vuokraaja luovuttaa kaupungille korvauksetta tontistaan katuristeyksen järjestelyyn tarvittavan alueen.

Alueen vuokraaminen tilapäisesti Berner Oy:lle. Herttoniemestä tontin n:o 4/43068 pohjoisosasta päätettiin vuokrata n. 5 000 m²:n suuruinen alue, irtisanomisaika 3 kk, 7 500 mk:n suuruisesta vuosivuokrasta (20.4. 744 §, 9.11. 1 888 §).

Kahden Takkatien tontin yhdistäminen. MK — Tuote Oy:lle vuokrattuja tontteja n:o 1 ja 2/46039 koskevat vuokrasopimukset päätettiin yhdistää tonttia n:o 7/46039 koskevaksi yhdeksi sopimukseksi, siten että tontin pinta-alaksi merkittiin 3 423 m², perusvuosivuokraksi 2 568 mk ja vuosivuokraksi 31.3.1965 saakka 3 852 mk. Sopimus päättyisi 30.6.1985 ja siihen myönnettiin vapaa siirto-oikeus eräillä edellytyksillä (25.5. 982 §).

Kahden Herttoniemen tontin yhdistäminen. Jäätelö-Yhtymä Oy:lle Herttoniemesta vuokratut pienteollisuustontit n:o 6 ja 7/43072 päätettiin yhdistää ja tonttijaon vahvistamisen jälkeen muodostettavan uuden tontin perusvuosivuokraksi päätettiin määrätä 2 842 mk sekä alkuvuosivuokraksi, joka oli kiinteä 31.3.1965 saakka, 4 850 mk. Tonttien aikaisemmat sopimukset päätettiin samalla purkaa. Muuten noudatettiin soveltuvin osin entisiä vuokraehtoja (6.7. 1 255 §).

Eräitä varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokraoikeuden siirtoja hyväksyttiin vuoden aikana (7.1. 21 §, 20.1. 99 §, 6.7. 1 253 §, 5.10. 1 679 §, 9.11. 1 902 §, tonttij. 10.1. 11 §, 13.2. 64 §, 12.3. 85 §, 16.9. 343, 347 §, 14.10. 396 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokrasopimusten jatkaminen. Konepaja Pihkamäki & Elo Oy:n vuokraoikeutta Sörnäisten teollisuustonttiin n:o 12/277 Varastokadun varrella päätettiin jatkaa 31.12.1970 saakka ja tämän jälkeen 6 kk:n irtisanomisajalla (22.6. 1 178 §).

Kyläsaaren v. 1963 irtosanottuja alueiden n:o 1 ja 9/IV; 4 ja 5/V; 1, 2, 4 ja 5/VI ja 1/VIII sekä 420 m²:n suuruisen tilapäisvarastoalueen vuokrasopimuksia päätettiin jatkaa 1.12.1963—30.4.1964 väliseksi ajaksi (13.1.43 §, 3.2. 213 §).

Takkatien korttelin n:o 46038 tonttien n:o 7, 8, 9 ja 15 vuokrasopimuksia pidennettiin v:een 1985 ja niihin myönnettiin vapaa siirto-oikeus (13.1. 47 §, 20.1. 109 §, 27.7. 1 333 §, 14.12. 2 086 §).

Suomen Turistiauto Oy:n vuokraoikeutta Pakilan tonttiin n:o 4/34103 päätettiin jatkaa 30.4.1990 saakka ja myöntää samalla vapaa vuokraoikeuden siirto-oikeus (17.8. 1 426 §).

Rakennus Oy:n v. 1963 vuokratun 7 600 m²:n suuruisen alueen, joka vastasi suunniteltuja tontteja n:o 1, 2, 9 ja 10/41007, vuokrasopimusta jatkettiin entisillä ehdoilla 1.1.1965—31.12.1969 väliseksi ajaksi (7.12. 2 058 §).

Työpajankadun varrella olevan tontin n:o 4/272 vuokraoikeuteen myönnettiin vapaa siirto-oikeus (5.10. 1 671 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokrasopimusten päättyminen. Kyläsaaren ratapiha-alueen vuokrasopimukset sanottiin irti päättyviksi 31.8. satamarakennus-

osaston aloittaessa työt ko. alueella. Vuokraajia oli yht. 35 ja irtisanotut vuokra-alueet olivat 11 a—e, 12—17, 18 b, 19, 20 a, 20 b, 21—34, 36, 37, (27.7. 1 334 §). Lisäksi sanottiin irti eräiden Kyläsaaressa olevan Agroksen mäen alueiden vuokrasopimukset, joita oli 5, päättyviksi 30.6. 1965 (16.11. 1 946 §).

Uudenpellon varastoalueen tonttien n:o 14 ja 28, joista edellinen oli vuokrattu Kumijaloste Parkkinen & Kni:lle ja jälkimmäinen Rakennustoimisto Törnqvist & Co:lle, vuokrasopimukset merkittiin päättyviksi 15.10. (tonttij. 14.10. 391, 392 §).

T:mi Rilkkeen vuokraoikeus 6 000 m²:n suuruiseen sepelivarastoalueeseen Viikissä merkittiin päättyväksi 30.9. (12.10. 1 717 §).

Täyttötöiden takia päätettiin merkitä Takomo & korjauspaja K. Hurmerinnan vuokraoikeus Tattarisuon tonttiin n:o 3/41002 päättyneeksi 31.12.1963 ja tontti päätettiin varata ko. liikkeelle 31.12.1964 saakka (6.4. 651 §).

Vallilan metsässä sijaitsevia eräitä paja-alueita koskevat vuokrasopimukset sanottiin irti päättyviksi 31.7. ja 31.12. Samoin merkittiin Mäkelän varastoalueiden n:o 1/I ja 1/II sekä ent. ruokalan alueen vuokrasopimukset päättyviksi 15.9 (9.3. 471 §, 13.4. 685 §, tonttij. 25.11. 464 §).

Edellisten lisäksi sanottiin irti tai merkittiin päättyviksi seuraavat vuokrasopimukset:

Alue	Tontti ja kortteli	Pinta-ala m²	Vuokraaja	Vuokra-aika päättyy	Päätös
Haaga	6/29081	1 533	Finza Oy	1. 3.1964	24. 2. 367 §
Lauttasaari	2/31129	4 361	Wickström Motor Co Oy	30. 6.1964	6. 7. 1 254 §
Tattarisuo	4/41002	1 900	Ka-Len Auto ja Metalli Oy	S:n	6. 4. 643 §
»	2/41003	1 500	Liikem. Usko Helenius	»	6. 7. 1 256 §
»	1/41005	1 600	Launne Oy	31. 1.1964	3. 2. 234 §
»	6/41005 1, 2, 9 ja	1 500	Rakennusvara Oy	31.12.1964	16.11. 1 949 §
»	10/41007	7 600	Rakennus Oy	31.12.1963	2. 3. 422 §
»	7/41007	1 900	Rappaus-Huolto Oy	28. 4.1964	9.11. 1 898 §
Herttoniemi	3/43061	4 000	Trustivapaa Bensiini Oy	31. 3.1964	13. 1. 52 §
»	3/43069	2 200	Hopeatehdas Oy	15.10.1964	12.10. 1 724 §
»	6/43071	1 016	Telemetalli Oy	S:n	12.10. 1 729 §
Takkatie	3/46038	1 678	Korsettiteollisuus Oy	31. 8.1964	24. 8. 1 457 §

Tilapäisen paikoitusalueen vuokraaminen. Suomen Turistiauto Oy:lle päätettiin vuokrata korttelin n:o 34102 tontti n:o 5 paikoitustarkoituksiin ajaksi 1.6.—31.12. 1964 kokonaiskorvauksesta, jonka suuruus oli 2 193 mk. Vuokraoikeutta päätettiin jatkaa 1.1.1965 lukien toistaiseksi, irtisanomisaika 1 kk, 313 mk:n kuukausivuokrasta (9.6. 1 104 §, 16.11. 1 942 §).

Eräiden raidesopimusten päättyminen. Osuusliike Elannon sopimus raiteenpidosta Sörnäisten rantatiellä merkittiin sanotuksi irti 31.5.1963 lukien (tonttij. 10.1. 15 §).

Samoin merkittiin tiedoksi, että Aga Oy oli sanonut irti Sörnäisten rantatiellä Vilhovuorenkadun kohdalla olevan yksityisraiteen sopimuksen päättyväksi 30.9. (29.6. 1 221 §).

Erään sopimussakkoehdon jättäminen soveltamatta. Vantaan Pienteollisuustalo Oy:lle myönnettiin oikeus yhtiön osakkeiden merkintäoikeuksien ja osakkeiden sekä huonetilojen luovuttamiseen sivullisille eräillä edellytyksillä (4.5. 857 §).

Eräitä lupia alivuokralaisen pitoon varasto- tai pienteollisuusalueilla myönnettiin (10.2. 271 §, 9.6. 1 093 §, 12.10. 1 718 §, 19.10. 1 761 §, 26.10. 1 820 §, tonttij. 30.9. 381 §).

Lupa ulkotarjoilun harjoittamiseen myönnettiin Tit-Bit Oy:lle kertomusvuoden kesäkaudeksi 100 mk:n korvauksesta (6.4. 648 §) sekä Orso-nimiselle kahvilalle Mannerheimintie 5:ssä vuoden loppuun 50 mk:n korvauksesta eräillä ehdoilla (17.8. 1 435 §).

Ulkonäyttelyalueet. Suomen Messut Osuuskunnalle vuokrattiin Työtehon Suurnäyttelyä varten 1.4.—6.5. väliseksi ajaksi määräalat Messukentältä ja Stadionin eteläiseltä etupihalta 5 000 mk:n kokonaisvuokrasta sekä Helsingin kansainvälisten messujen järjestämistä varten 17.—27.9. väliseksi ajaksi Messukenttä, Messukolmio, Stadionin edustan kenttä puistikkoineen ja Mäntymäentie 13 000 mk:n kokonaiskorvauksesta. Osuuskunnalle päätettiin lisäksi vuokrata ajaksi 1.—30.9. paikoitusalueeksi kortteli n:o 494 200 mk:n korvauksesta ym. ehdoilla.

Huvi- ja Kansanpuistojen Keskusliitolle päätettiin vuokrata ajaksi 30.4.—9.5. Messukentän kaakkoispäästä 2 500 m²:n määräala eläinnäyttelyn järjestämistä varten 500 mk:n suuruisesta kokonaiskorvauksesta (17.2. 329 §, 20.4. 739 §, 20.7. 1 281 §).

Lisäksi myönnettiin eräitä lupia autojen, traktoreiden, veneiden yms. lyhytaikaiseen näytteilläpitämiseen kaupungin omistamalla maalla ulkosalla tarkemmin määrätyissä paikoissa (9.3. 464 §, 27.4. 797, 816 §, 11.5. 891 §, 25.5. 988 §, 1.6. 1 037 §, 3.8. 1 353 §, 17.8. 1 423 §, 24.8. 1 456 §, 7.9. 1 519 §).

Määräalan vuokraaminen sirkusta varten. Trolle Rhodinin sirkusta varten päätettiin vuokrata Leppäsuon hiekkakenttä ajaksi 7.—23.8. 700 mk:n kokonaiskorvauksesta ym. ehdoilla (3.8. 1 359 §, 17.8. 1 437 §).

Tenniskenttämaksut. Helsingin verkkopalloseuralle vuokrattujen Taivallahden tenniskenttien tuntimaksut olivat arkisin klo 7—15 välisenä aikana 5 mk ja klo 15—21 välisenä aikana 8 mk sekä sunnuntaisin klo 8—21 välisenä aikana 5 mk (11.5. 884 §).

Lupa Strömsinlahden ranta-alueen täyttämiseen ja kunnostamiseen myönnettiin Roihuvuoren ja Tammisalon Meriulkoilijat-nimiselle yhdistykselle mm. niillä ehdoilla, ettei alueen puustoa vahingoitettu, että yhdistys huolehti alueen puhtaanapidosta ja suoritti täytön urheilu- ja ulkoiluviraston ohjeita noudattaen (31.3. 610 §).

Vuokra-alueiden vuosikatselmukset. Hyväksyttiin kertomusvuoden kevät- ja syyskatselmusohjelma sekä määrättiin lautakunnan edustajat niiden toimittamista varten (2.3. 412 §, 22.6. 1 181 §).

Eräitä lupia tilapäisen tien tai vesijohdon rakentamiseen ja pitämiseen kaupungin omistamalla maalla myönnettiin vuoden aikana (23.3. 564 §, 6.4. 653 §, 1.6. 1 049 §, 15.6. 1 136 §, 21.9. 1 602 §, 26.10. 1 821 §).

Urheilukilpailujen, ulkoilmajuhlien ym. pitäminen kaupungin omistamalla maalla. Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitolle myönnettiin lupa kotiseutujuhlien järjestämiseen 29.—30.8. Kaivopuistossa korvauksetta eräillä ehdoilla (20.7. 1 292 §, 24.8. 1 485 §).

Helikopteripalvelu-nimiselle toiminimelle myönnettiin oikeus käyttää Kaivopuiston kärkeä ja Sofianlehdon aukiota kertomusvuonna lentojen järjestämiseen yleisölle. Lupa myönnettiin 50 mk:n korvauksesta ym. ehdoilla (6.4. 649 §).

Koiravaljakkoajojen järjestäminen puisto- ym. alueilla sallittiin kuten ennenkin (10.2. 270 §, 2.3. 419 §, tonttij. 10.1. 14 §, 9.12. 492 §).

Tonttiosaston päällikölle myönnettiin edelleen kertomusvuodeksi oikeus myöntää lupia ilotulitusten järjestämiseen ja juhannuskokkojen polttamiseen kaupungin maalla (20.4. 751 §).

Urheilukilpailujen, ulkoilmajuhlien, telttakokousten yms. järjestäminen lautakunnan hallinnassa olevilla puisto- tai katualueilla sallittiin samoilla ehdoilla kuin ennenkin.

Eläintarhanajoja ei kertomusvuonna järjestetty (26.10. 1 812 §).

Tonttiosaston hoitoon määrättiin 2. kaupunginosan korttelin n:o 96 tontista n:o 3 tonttijaon mukaiseen uuteen tonttiin n:o 1 kuuluva n. 3.1 m²:n suuruinen määräala, uuteen tonttiin n:o 5 kuuluvat n. 4.4 m²:n sekä n. 61.6 m²:n suuruiset määräalat, jotka oli saatu City-korttelin aluevaihtojärjestelyssä (29.6. 1 207 §); Haagan tontti n:o 11/29035 (20.1. 86 §) sekä korttelin n:o 29008 tonttiin n:o 1 kuuluva 64.1 m²:n suuruinen määräala (9.6. 1 073 §); Munkkiniemessä 59.2 m²:n suuruinen määräala Tomt 7 kv. 217-nimisestä tilasta RN:o 1^{267} (21.9. 1 589 §) sekä n. 1 919 m²:n määräala tilasta RN:o 1^{1157} (14.12. 2 079 §); n. 785 m²:n suuruinen määräala Jalo-nimisestä tilasta RN:o 3^{79} Pakilassa (16.11. 1 928 §); Oulunkylässä asemakaavassa puistoalueeksi merkitty 126 m²:n määräala tilasta Ilmarinen N:o 1 RN:o 4^{234} (29.6. 1 208 §) sekä katualueeksi merkitty n. 11.6 m²:n suuruinen osa tontista n:o 6/28036 (14.9. 1 545 §); Ala-Tikkurilassa n. 315 m²:n suuruinen osa tilasta Pälvelä RN:o 2^{437} (16.11. 1 927 §); Etelä-Kaarelassa Storkens-nimisestä tilasta RN:o 7^{253} n. 7 300 m²:n suuruinen määräala (19.10. 1 754 §); Herttoniemessä n. 68 m²:n suuruinen määräala T. 39 K. III-nimisestä tilasta RN:o 1^{199} (27.7. 1 325 §) sekä n. 69 m²:n määräala T. 49 K. III-nimisestä tilasta RN:o 1^{200} (13.4. 673 §); Santahaminan kylässä Pohjois- ja Etelätaloihin N:o 1 ja N:o 2 kuuluva Vasikkasaari (23.3. 549 §); Laajasalossa n. 5 000 m²:n suuruinen vuokra-alue, joka kuului tilaan Wester Uppby RN:o 2^{414} (1.6. 1 018 §); Vartiokylässä n. 7 ha:n suuruinen määräala tilasta Helsingin evankelisluterilaisten seurakuntien hautausmaa Botbyssä RN:o 2^{1054} ja n. 0.25 ha:n suuruinen määräala Kaista-nimisestä tilasta RN:o 2^{1045} (9.6. 1 075 §), n. 12 020 m²:n suuruinen määrala tilasta Dalby RN:o 2^{874} (6.4. 626 §) sekä Kapelltorp-niminen tila RN:o 2^{1058} (9.11. 1 872 §); Malmilla tilat Holmen RN:o 8^{152} ja Björkbacka RN:o 8^{153} (7.1. 4 §), Valtionrautateiltä ostettu 75.2 m²:n suuruinen määräala RN:oilla 7^{11} ja 3^{264} maarekisteriin merkityistä rautatiealueista (15.6. 1 126 §), 335.1 m²:n suuruinen määräala tilasta Vilpo 99 RN:o 7^{342} (20.7. 1 270 §), n. 855 m²:n suuruinen määräala Rietomt-nimisestä tilasta RN:o 7^{136} (19.10. 1 752 §), 143.9 m²:n määräala tilasta n:o 5 C RN:o 3^{312} ja n. 2 150 m² tiloista n:o 80 osa II, 80 osa III, 80 osa IV ja 80 osa V, rekisterinumerot vastaavasti $3^{274-277}$ (2.11. 1 833 §) sekä n. 656 m²:n suuruinen määräala tilasta n:o 127 RN:o 3^{150} ja n. 363 m²:n määräala tilasta n:o 131 RN:o 3^{153} (14.12. 2 078 §); Tapaninkylässä 23 m²:n suuruinen alue tilasta Tiensivu RN:o 6^{311} (2.3. 406 §), tilat Alanko RN:o 8^{462} ja Laaksola RN:o 8^{463} (6.4. 627 §); Mellunkylässä olevat tilat Nurmela RN:o 1^{320}, Jokiranta RN:o 1^{322}, Onnela RN:o 1^{323}, Peltola RN:o 1^{325}, Bergbo RN:o 1^{326}, Rauhala RN:o 1^{327}, Alanko RN:o 1^{330}, Koivumäki RN:o 1^{331}, Ojala RN:o 1^{334} ja Degersten RN:o 1^{335} (7.1. 5 §); Konalassa yht. 29 056 m²:n suuruiset määräalat tiloista Rosas RN:o 1^{165} ja Skyttas RN:o 3^{243} (9.6. 1 074 §) sekä lisäksi 3 787.7, 14 848, 5 685, 11 950 ja 21 762 m²:n

suuruiset määräalat em. Rosas-nimisestä tilasta ja 11, 93, 278 ja 5 401 m²:n suuruiset määräalat Skyttas-nimisestä tilasta (24.8. 1 445 §, 28.9. 1 618 §), tilat Hundbacken 15, 16, 18, 61, 62, 8, 10—13, 17, 19—21 ja 23, joiden rekisterinumerot olivat vastaavasti 2^{84}, 2^{85}, 2^{87}, 2^{130}, 2^{131}, 2^{300}, $2^{302-309}$ ja 2^{311}, tilat Laaksola RN:o 2^{354} ja Pajängen RN:o 2^{355} (19.10. 1 753 §), n. 145 m²:n suuruinen määräala Männistönimisestä tilasta RN:o 3^{32} (14.9. 1 544 §), tilat Hundbacken 14 RN:o 2^{83}, Malm 4 RN:o 2^{135}, Malm 2 RN:o 2^{228}, Hundbacken I RN:o 2^{293}, Hundbacken 2 RN:o 2^{294}, Hundbacken 25 RN:o 2^{313}, Hundbacken 26 RN:o 2^{314}, Kallio RN:o 2^{360}, yht. pinta-alaltaan n. 22 130 m²:n suuruinen määräala tiloista Rivilä RN:o 2^{359} ja Bertas RN:o 2^{367}, tilat Hundbacken 31 RN:o 2^{100} ja Tähkä RN:o 2^{235} sekä 5 520 m²:n suuruinen määräala tilasta Sandåkern RN:o 2^{379} ja lisäksi korvauksetta vastaanotettu tila Malm 1 RN:o 2^{132} (7.1. 7 §), tilat Hundbacken 3, 4 ja 6, joiden rekisterinumerot olivat vastaavasti 2^{295}, 2^{296}, 2^{298} sekä Alfa-niminen tila RN:o 2^{356} (7.12. 2 037 §); Talissa 410 m²:n suuruinen määräala tilasta L. 1^{13} RN:o 1^{99} (7.1. 7 §); Tammisalossa 42.2 m²:n suuruinen määräala tilasta T 46 K 7 Ko I RN:o 1^{269} (14.9. 1 544 §).

Lisäksi määrättiin tonttiosaston hoitoon kaupungille takaisin luovutettu 4 300 m²:n suuruinen osa Suomen kaartin hautausmaan lisäalueesta (2.3. 407 §).

Talo-osaston hoidosta tonttiosaston hoitoon päätettiin siirtää 11. kaupunginosan korttelin n:o 305 tontti n:o 5 (1.6. 1 065 §) sekä Kampin korttelin n:o 179 tontin n:o 4 länsipuolinen n. 4 800 m²:n suuruinen osa (24.8. 1 484 §).

Talin urheilupuistoon, jonka suunnitelman kaupunginvaltuusto hyväksyi 22.4., kuuluvien alueiden hallinto siirtyi urheilu- ja ulkoilulautakunnalle (17.8. 1 434 §).

Lautakunnan käyttövaroista päätettiin myöntää 150 mk osaston erään viranhaltijan kursseihin osallistumismaksuna (19.5. 933 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle. Kertomusvuonna tehtiin esityksiä mm. seuraavista asioista: eräiden katualueiden erottamistoimitusten vireillepano ja ilmoituksen tekeminen ao. maanomistajille (7.1. 19 §, 13.1. 53 §, 27.1. 168 §, 10.2. 288 §, 16.3. 515 §, 19.5. 930 §, 15.6. 1 138 §, 20.7. 1 294 §, 17.8. 1 425 §, 24.8 1 459 §, 31.8. 1 497 §, 14.9. 1 573 §, 12.10. 1 734 §, 26.10. 1 810 §, 9.11. 1 889 §, 16.11. 1 948 §, 7.12. 2 050 §); vuokra-alueilla olevien rakennusten vastaanottaminen tai lunastaminen ja ao. vuokrasuhteen purkaminen Etelä-Haagassa (24.2 366 §), Oulunkylässä (7.1. 20 §), Herttoniemessä (3.2. 219 §), Vallilassa (20.1. 101 §, 16.11. 1 944 §), Pasilassa (27.1. 175 §, 13.4. 676 §, 22.6. 1 182 §, 14.9. 1 565 §, 23.11. 1 981 §, 14.12. 2 096 §), Toukolassa (10.2. 286 §, 24.8. 1 449 §), Hermannissa (28.9. 1 627 §, 26.10. 1 814 §, 9.11. 1 887 §, 16.11. 1 939 §), Malmilla (28.9. 1 629 §) ja Eläintarhassa (14.12. 2 106 §); Metalliteos Oy:lle myytäväksi päätettyä tonttia koskevan asian raukeaminen (13.1. 40 §); seuraavien alueiden tonttien luovutusmuodon ja -perusteiden määrääminen: Kontula ja Vesala (27.1. 153 §, 7.9. 1 523 §), Ala-Malmin korttelin n:o 38171 tonttien (31.8. 1 487 §), Yliskylän luoteisosan (14.9. 1 577 §), Reimarlan korttelien n:o 46130 ja 46134 tonttien (26.10. 1 805 §); Haka-Saton ja kaupungin rakennusalueiden välisen rajan vahvistaminen Kontulassa (27.1. 170 §); eräiden tienhoitomaksujen suorittaminen (3.2. 228, 229 §, 10.2. 289 §, 17.2. 326 §, 31.3. 605 §, 25.5. 980, 986 §, 7.9. 1 528 §); toimenpiteisiin ryhtyminen rakennuslain 46 §:n 2 mom:n muuttamiseksi (9.3. 473 §); suunnitelma v. 1965 suoritettavista kadun- ja viemärinrakennustöistä (4.5. 854 §); Herttoniemen siirtolapuutarha-alueen laiturin siirtäminen urheilu- ja ulkoilulautakunnan hallintoon (29.6. 1 223 §); alueen varaa-

minen vesilaitokselle Vartiokylän teollisuusalueen pohjoisosasta (3.8. 1 358 §); lainan ottaminen valtiolta omakotirakennustoimintaa varten (16.11. 1 937 §) sekä kaupungin osuuden suorittaminen Lehtisaaren väestönsuojan kustannuksista (23.11. 1 984 §).

Lausunnoissa kaupunginhallitukselle käsiteltiin mm. seuraavia asioita: yleisten ja yksityisten väestönsuojien rakentamista, piirustusten hyväksymistä ym. (7.1. 13 §, 31.3. 603 §, 20.4. 743 §, 27.4. 799 §, 22.6. 1 189 §, 10.8. 1 393 §, 17.8. 1 432 §, 5.10. 1 662 §, 14.12. 2 100, 2 101 §); leikkikenttien kunnostamista tai perustamista (20.1. 108 §, 27.1. 169 §, 19.10. 1 763 §); rakennettavan jäähallin sijaintipaikkaa (23.1. 142 §); tontin vuokraamista Yleisradio Oy:lle televisiotornia varten sekä kaupungin radiolaitteita varten tarvittavia tiloja (27.1. 173 §, 1.6. 1 054 §); rakennusviraston puhtaanapito-osaston piiriasemapaikkojen järjestelyä (3.2. 233 §); vajaamieliskoulun huoneistotarvetta (10.2. 268 §, 5.10. 1 677 §); oppikoulujen tai yhdistysten laina-anomuksia (2.3. 427 §, 23.3. 558, 561 §, 3.8. 1 350 §); toimenpiteitä sen johdosta, että eräiden kaupungin siirtolapuutarhojen ym. alueilta oli löytynyt peruna-ankeroinen-nimisiä tuhohyönteisiä (9.3. 470 §); Meilahden vuokra-alueella asuvien kirjelmää Seurasaaren ulkomuseon laajentamiskysymyksen johdosta (6.4. 635 §); Taivalsaaren betoniaseman vuokra-ajan jatkamiskysymystä ja esitystä hiekkasataman rakentamiseksi Lauttasaareen (13.4. 694 §); viemäriveden puhdistamoiden ja pumppuasemien laajennus- tai rakennuspiirustuksia (20.4. 749 §, 19.5. 916, 941 §, 15.6. 1 149 §, 10.8. 1 392 §); vanhusten asuntokysymyksiä (11.5. 880 §); Herttoniemen eteläosan eräiden alueiden vuokraamiskysymyksiä ja asemakaavan laatimista ko. aluetta varten (19.5. 921 §, 1.6. 1 048 §); kaupungin vastaanotto- ja edustustilojen sijoittamista taloon Unioninkatu 28 (19.5. 922 §); omakotitalojen tyyppipiirustusten valmistuksen lopettamista tonttiosastossa (25.5. 979 §); sillan rakentamista Vartiokylän lahden poikki Vuosaareen (20.7. 1 289 §); poliisilaitoksen koiratarhan sijaintikysymystä (27.7. 1 332 §, 7.12. 2 039 §); jalankulkutunnelialueen vuokraamista Kaivokadun Tunneli Oy:lle (21.9. 1 607 §); eräiden pölyä aiheuttavien teollisuuslaitosten tuottamia haittoja niiden läheisyydessä oleville elintarvike- ym. laitoksille (26.10. 1 813 §, 2.11. 1 850 §); eräitä Hermannin kaupunginosan epäkohtia koskevaa valitusta (26.10. 1 817 §); Jakomäen asuntotonttien varaamista kaupungin omaa rakennustoimintaa varten (23.11. 1 973 §); Lauttasaaren pientelakkatontin n:o 2/31129 siirtämistä satamalautakunnan hallintoon sekä pientelakkatonttien sisällyttämistä Kyläsaaren asemakaavaan (23.11. 1 979 §); Meilahden puistoalueen vastaista käyttöä (30.11. 2 006 §); opiskelijain asuntolahankkeiden tukemista (7.12. 2 060 §); Talin urheilupuiston viemäröinti- ja tiesuunnitelmaa (14.12. 2 082 §); yksityisten henkilöiden omistuksessa olevan Marjaniemen uimaranta-alueen osan hankkimista kaupungin omistukseen (14.12. 2 084 §) sekä tavarakeskustoimikunnan mietintöä (14.12. 2 103 §).

3. Kiinteistöviraston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Maatilat. Maatalousosaston laatima viljelyssuunnitelma kertomusvuodeksi päätettiin hyväksyä (maat.- ja metsäj. 28.2. 6 §).

Selostus maatilojen toiminnasta v. 1963 ja tarkkailuvuonna 1.6.1963—31.5.1964 merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 28.9. 42 §). Samoin selvitys syyskylvöistä v. 1963 ja kertomusvuonna (maat.- ja metsäj. 28.9. 38 §) sekä selvitys omasta maanviljelystä Fallkullan, Haltialan, Luukin, Pukinmäen, Talin ja Tuomarinkylän tiloilla kertomusvuonna (maat.- ja metsäj. 7.12. 50 §).

Jaosto oikeutti maatalousosaston suorituttamaan yleisen viljavuustutkimuksen Fallkullan tilan peltoalueilla vuoden aikana (maat.- ja metsäj. 23.4. 20 §).

Pellonraivaus Oy:n tarjous salaojitustöiden suorittamisesta urakalla kertomusvuoden aikana Haltialan, Tuomarinkylän ja Luukin tiloilla päätettiin hyväksyä (maat.- ja metsäj. 28.2. 11 §).

Osasto oikeutettiin ostamaan Haltialan tilalle leikkuupuimuri sekä myymään samassa yhteydessä kaksi vanhaa puimuria (maat.- ja metsäj. 21.12. 56 §).

Jaosto suoritti vuoden aikana tarkastuskäynnit Kirkkonummella Gillobackan tilalla sekä Pukinmäen, Haltialan ja Tuomarinkylän tiloilla (maat.- ja metsäj. 23.4. 19 §, 6.7. 27 §).

Valtaojien perkaus. Selvitys v. 1963 suoritetuista valtaojien perkauksista merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 3.1. 4 §).

Inventaariohintojen vahvistaminen. Viljatuotteiden, juurikasvien sekä halkojen hinnat päätettiin vahvistaa noudatettavaksi 31.12.1963 suoritetussa sekä kertomusvuonna suoritettavassa inventaariossa (maat.- ja metsäj. 3.1. 2 §, 7.12. 51 §).

Karjatalouden lopettaminen Pukinmäen kartanossa. Lautakunta päätti, että karjatalous Pukinmäen tilalla lopetetaan seuraavan laidunkauden päätyttyä (19.5. 945 §, maat.- ja metsäj. 23.4. 16 §). Tilalla 25.9. pidetyssä nautakarjan huutokaupassa myytiin 34 eläintä, joista saatiin tuloja 23 110 mk (maat.- ja metsäj. 28.9. 43 §).

Viljankuivaamon rakentaminen Pukinmäen tilalle. Lautakunta päätti puolestaan hyväksyä piirustukset Pukinmäen maatilan kalustovajan osan muuttamiseksi viljankuivaamoksi (4.5. 866 §). Työn suorittamisesta tehtiin urakkasopimus Rakennesampo Oy-nimisen yhtiön kanssa (maat.- ja metsäj. 6.7. 29 §).

Eräiden Talin tilaan kuuluvien alueiden järjestely. Jaosto päätti, että oma maanviljely Talissa lopetetaan kertomusvuonna (maat.- ja metsäj. 28.9. 39 §).

Talin urheilupuistosuunnitelman toteuttamista varten urheilu- ja ulkoilulautakunnan hallintoon siirrettyjä alueita koskevista vuokrauksista päätettiin seuraavaa: Helsingin Golfklubin vuokra v:lta 1964 n. 39 ha:n suuruisesta maa-alueesta ja päärakennuksesta vahvistettiin 1 047 mk:ksi; tämä sopimus ja n. 2 ha:n suuruisen alueen vuokrasopimus merkittiin raukeaviksi kertomusvuoden lopussa. Urheilu- ja ulkoiluvirastolle päätettiin siirtää 1.1.1965 lukien niiden rakennusten hallinto, jotka jaosto oli vuokrannut Helsingin Golfklubille v. 1959 ja 1960 sekä liikennelaitokselle v. 1945 myönnetty maneesin pito-oikeus em. alueella (maat.- ja metsäj. 4.11. 47 §).

Maataloustyöntekijät. Jaosto päätti vahvistaa työntekijöille myytävien halkojen hinnat seuraaviksi: koivuhalot 17 mk/m³, havuhalot 15 mk/m³ ja sekahalot 13 mk/m³

(maat.- ja metsäj. 3.1. 3 §). Maidon hinnaksi 1.3. lukien vahvistettiin 52 p/l (maat.- ja metsäj. 28.2. 9 §) sekä 1. 10. lukien 54 p/l (maat.- ja metsäj. 28.9. 37 §).

Maatalousalan työehtosopimus sekä työntekijöiden asuntojen tarkistetut vuokrat merkittiin tiedoksi (maat. ja metsäj. 23.4. 18 §).

Indeksiehtoiset maanvuokrat. Jaosto päätti vahvistaa sopimuksiin perustuvat maanvuokrat v:ksi 1965 (maat.- ja metsäj. 4.11. 45 §, 7.12. 53 §).

Rakennusten vuokralleanto. Lautakunta päätti vuokrata Hyvinkään Kumikorjaamolle Pukinmäen kartanon navettarakennuksen ja kaksi vajaa 1.10. lukien toistaiseksi, irtisanomisaika 1 kk, yht. 1 594 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta ym. ehdoilla (7.9. 1 533 §, 16.11. 1 954 §).

Maanvilj. Nils Liljeströmille, jolla oli vuokralla Mustikkasuon tila, päätettiin vuokrata ns. Metsälän asuinrakennus, joka sijaitsi tilalla Blåbärskärr RN:o 1^{5} ja joka oli vapautunut edellisen vuokraajan käytöstä, ajaksi 1.10.—31.12. Rakennuksen vuokrana päätettiin periä maanvuokraveloituksen yhteydessä 31.12. 1964 yht. 60 mk ja sen jälkeen vuosittain 240 mk (maat.- ja metsäj. 28.9. 41 §).

Koulumatkailutoimiston vuokraoikeus Fattiggården-nimisellä tilalla RN:o 7^{620} olevaan latoon merkittiin päättyväksi 30.9. (maat.- ja metsäj. 6.7. 30 §).

Vuokrasopimus, joka koski varastotilan vuokraamista suomenkielisille kansakouluille Oppilaskoti Toivolan kellarirakennuksen yläkerrasta, merkittiin päättyväksi 30.4. (maat.- ja metsäj. 23.4. 17 §) ja nämä samat tilat, yht. 60 m^2, päätettiin vuokrata Koulumatkailutoimistolle 1.10. lukien, irtisanomisaika 1 kk, 45 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 28.9. 40 §).

Viljelysmaiden vuokralleanto. Kertomusvuoden aikana annettiin vuokralle alueita viljelys- yms. tarkoituksiin:

Alue	Pinta-ala ha	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra mk	Indeksiin sidottu perusvuosivuokra mk	Päätös
Albergan kartano RN:o 2^{564}	43.45	Teuvo Tyllilä	31.12.1969	85	50	5.10. 1 691 §
S:n	1.60	Verner Malk	S:n	250	147	2.11. 1 857 §
Haaga, peltolohko 10 (Osa)	2.70	Vilho Saarisalmi	»	270	160	19.10. 1 780 §
» peltolohkot 1—3, 6, 11, 13 ja 14	21.70	Aulis Kakko	»	2 200	1 285	12.10. 1 738 §
Mellunkylä, Annasäng RN:o 1^{425}	0.90	Otto Mattfolk	»[1]	10	45	27. 1. 177 §
» Kastelli RN:o 4^{114}, Vuorela RN:o 4^{116} ja Vallinpelto RN:o 2^{9}	7.40	Eino Juurinen	31.12.1965[1]	370	215	23.11. 1 990 §
Reimarlan ja Marttilan tilat	24.87	Maatal.koneiden Tutkimussäätiö	31.12.1969	2 500	1 460	19.10. 1 779 §
Kirkkonummi, Gillobacka RN:o 1^{5}	9.70	Rolf Nummelin	31.12.1966[1]	800	465	21.12. 2 138 §
Lohja, Toivoniemi RN:o 1^{50}	17.70	Aarre Seppälä	31.12.1969	1 500	890	9.11. 1 908 §
Mäntsälä, Hirvihaara, Lassila RN:o 8^{22}	6.60	Lauri Aalto	S:n	450	250	9.11. 1 907 §
S:n	1.50	Pentti Mäkeläinen	»	95	56	16.11. 1 953 §

Edellä luettelossa mainitun Maatalouskoneiden Tutkimussäätiön oli vuosivuokransa lisäksi suoritettava 15.10.1965 kaupungille 6.09 ha:n alalta saadun ruis-

[1]) Vuokrakausi jatkui tämän jälkeen vuosittain, irtisanomisaika 2 kk.

sadon hintana 40 p/kg; vuosivuokra sidottiin indeksiin v:n 1966 alusta lukien; vuokraaja sitoutui salaojittamaan vuokra-alueensa saatuaan siihen tarvittavat putket kaupungilta.

Albergan kartanon maiden vuokrasopimukseen kuului ehto, jonka mukaan vuokraaja ei saanut vahingoittaa ko. alueella sijaitsevaa Helsingin Puhelinyhdistyksen omistamaa maakaapelia.

Annasäng-nimisen tilan vuokraaja suoritti omalla kustannuksellaan mahdolliset kuivatus- ym. työt ko. alueen saamiseksi viljelyskuntoon.

Tilan Gillobacka RN:o 1^{5} viljelysmaiden vuokraajalta ei peritty vuokraa v:n 1964 ajalta.

Haagan peltolohkojen 1—3, 6, 11, 13 ja 14 vuokraajan oli myös suoritettava 15.10.1965 sen ruissadon hinta, 40 p/kg, jonka hän sai 4.5 ha:n alalta.

Eräiden vuokramaiden pinta-alojen muutokset. Maanvilj. Paavo Paavolan, jolla oli vuokralla alueita Tapanilassa ja Suutarilassa, viljelysmaiden pinta-alaksi kertomusvuonna merkittiin 10.45 ha ja vuosivuokraksi, 630 mk. Muut vuokraehdot jäivät ennalleen (6.4. 660 §).

Maanvilj. Esko Saarisalmelle Haagasta vuokratun maa-alueen viljelysalaksi päätettiin merkitä 1.1. alkaen 9.15 ha. Kertomusvuoden vuokraksi vahvistettiin 400 mk perusvuokran ollessa 266 mk. Muut vuokraehdot olivat samat kuin ennen (25.5. 995 §).

Maanvilj. Nils Liljeströmille Mellunkylästä vuokratuista maista päätettiin vähentää n. 3.25 ha tilasta Blåbärskärr RN:o 1^{5} ja n. 0.25 ha tilasta Linnanmetsä RN:o 1^{574}. Vuokrasopimuksen mukainen alue oli siten 1.1. lukien 31.3 ha ja kertomusvuoden vuokra 1 900 mk perusvuokran ollessa 1 220 mk (maat. ja metsäj. 28.2. 7 §).

Viljelysalueiden vuokrasopimusten päättyminen. Maanvilj. Kalle Vilenin vuokrasopimus, joka koski 3.5 ha peltoa Haagassa Isollaniityllä, merkittiin päättyväksi 31.12. (5.10. 1 689 §).

Samoin merkittiin päättyväksi kertomusvuoden lopussa Aili Laineen vuokraoikeus Malmin lentokentän itäpuolella olevaan 1.08 ha:n suuruiseen laidunalueeseen (maat. ja metsäj. 7.12. 52 §) sekä

Mäntsälän Hirvihaaran kartanon maista maanvilj. Artţuri Kerimäelle, Vilho Hakaselle ja Reino Lassiselle vuokrattuja peltoalueita, joiden vastaavat vuokratunnukset olivat Ma 1002, Ma 1004 ja Ma 1006, koskevat sopimukset (9.11. 1 906 §).

Maatalousosaston hoitoon määrättiin tilat Ribacka RN:o 1^{11} ja Uusitalo RN:o 3^{25} Suutarilassa sekä tila Åbacka RN:o 11^{50} Siltakylässä (7.1. 6 §).

Maakaapelin laskemisluvan myöntäminen. Helsingin Puhelinyhdistykselle myönnettiin lupa maakaapelin laskemiseen Alberga-nimisen tilan RN:o 2^{564} alueella Leppävaarassa ja kaapelin pitämiseen ko. paikalla 100 mk:n suuruisesta kertakorvauksesta, irtisanomisaika 6 kk, sekä eräillä muilla ehdoilla (27.4. 821 §).

Oikeus puhelinpylväiden pystyttämiseen myönnettiin Helsingin puhelinpiirin piirikonttorille. Pylväitä oli 23 ja ne pystytettiin kaupungin maalle Tuusulantien varteen ko. tien rakentamisajaksi. Kokonaiskorvaus luvasta oli 345 mk (26.10. 1 828 §).

Sadetuslaitteiden esittely. Kesko Oy:lle päätettiin myöntää lupa sadetuslaitteiden esittelyyn Tuomarinkylän tilan alueella 28.7. korvauksetta (27.7. 1 346 §).

Lautakunnan käyttövaroista päätettiin myöntää 250 mk niiden kulujen maksamiseen, jotka aiheutuivat pinta-alalisien ja hakemuslomakkeiden jakoa koskevista ilmoituksista (11.5. 892 §); samoin päätettiin suorittaa ne kustannukset, joita aiheutui kahvitarjoilusta Uudenmaan maanviljelysseuran Tuomarinkylän kartanon alueella järjestämän kyntökilpailun osanottajille (5.10. 1 688 §).

Esityksiin kaupunginhallitukselle sisältyivät mm. seuraavat asiat: Haltialan ja Tuomarinkylän viljankuivaamoiden palovakuuttaminen irtaimistoineen (13.1. 58 §); eräiden vanhojen rakennusten purkaminen (9.3. 478 §, 7.9. 1 534 §, 2.11. 1 858 §, maat.- ja metsäj. 28.2. 8 §, 6.7. 30 §); Tuusulantien viemäriojan perkaaminen (20.4. 772 §) sekä viljankuivaamon ja viljasiilon rakentaminen Ströms-nimiselle tilalle Malmilla (1.6. 1 055 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin *lausunto* Tuomarinkylän kartanon alueella olevan tuparakennuksen ja Vanhan-Luukin aitan säilyttämiskysymyksistä (10.2. 290 §).

4. Kiinteistöviraston metsäosaston toimialaan kuuluvat asiat

Varastoalueen vuokraaminen Gillobackan tilasta. Lautakunta päätti vuokrata tie- ja vesirakennushallituksen Uudenmaan piirille n. 3 000 m²:n suuruisen määräalan Gillobackan tilasta RN:o 1^5 Kirkkonummella 1.2. lukien toistaiseksi, irtisanomisaika 1 kk, 30 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta (9.6. 1 105 §).

Korvauksen periminen kaupungin maalta kaadetuista puista. Lautakunta päätti hyväksyä, muuttaen 28.10.1963 tekemäänsä päätöstä, että Ramsöuddin yksityistien hoitokunta suorittaa kaupungille korvauksena tietyön yhteydessä kaadetuista tai vahingoitetuista puista 2 750 mk, sillä ehdolla että hoitokunta siistii tien reunat metsäosaston hyväksymään kuntoon (15.6. 1 151 §).

Lupa viemäriojan johtamiseen kaupungin omistaman maan kautta myönnettiin kahdelle henkilölle (7.9. 1 535 §).

Metsäosaston hoitoon määrättiin Vartiokylässä olevat tilat Kärrmo II RN:o 5^{673} ja Kärrmo RN:o 5^{711} (10.2. 263 §); Gillobacka-nimisen tilan RN:o 1^5 maat Kirkkonummella (10.2. 264 §); yht. n. 14 580 m²:n suuruiset määräalat Skyttas-nimisestä tilasta RN:o 3^{243} Konalassa (17.2. 313 §); puistoksi merkityt n. 4.1 ha:n alue tilasta Wester-Uppby RN:o 2^{414} sekä 2.4 ha:n alue tilasta Uppby RN:o 2^{415}, molemmat Laajasalossa, vuokra-alueita n:o 91 ja 96 lukuun ottamatta (19.5. 912 §).

Riistanhoidon ja metsästyksen järjestely kaupungin omistamilla mailla. Kaupunginmetsänhoitaja oikeutettiin harkintansa mukaan hoitamaan 1.9.1965 saakka riistanhoidon ja metsästyksen järjestely kaupungin omistamilla mailla v. 1963 vahvistettujen ohjeiden mukaisesti (21.9. 1 609 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle esitettiin maist. A. Paasivuoren ja kaupungin välisen kiinteistöjen vaihtosopimuksen erään ehdon täyttämistä (20.1. 117 §) sekä kahden uuden viran perustamista metsäosastoon (9.3. 479 §).

5. Kiinteistöviraston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Asemakaavan ja tonttijaon muutokset. Eräistä asemakaavan ja tonttijaon muutoksista annettiin kaupunginhallitukselle puoltava lausunto (ks. kunnallinen asetuskokoelma).

Asemakaavaehdotukset. Lautakunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle seuraavista alueista laaditut asemakaavaehdotukset sekä puoltaa niiden hyväksymistä: 38. kaupunginosaan kuuluva Pihlajamäen kaakkoisosa (13.1. 60 §), osa 43. kaupunginosasta (Herttoniemen satama, kortteliksi n:o 43009 merkitty alue) (27.1. 183 §), Munkkiniemen kortteli n:o 30062 (13.1. 61 §), 28. kaupunginosassa olevan Suursuon vanhainkodin alue ympäristöineen (13.1. 70 §) sekä 45. kaupunginosaan kuuluvan Vartiokylän teollisuusalueen korjatun asemakaavaehdotuksen (24.2. 383 §).

Lopullisen asemakaavan pohjaksi päätettiin hyväksyä Kontulan eteläosan ja pääosan asemakaavaehdotukset (asemakaavaj. 22.1. 3 §, 4.3.5 §).

Kadun- ja paikannimet. Kaupunginhallitukselle esitettiin Lauttasaaren erään kadun nimen muuttamista (2.3. 438 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lausunnot ehdotuksista, jotka koskivat Vartiokylän osa-alueiden nimien ja rajojen sekä erään kadun nimen muuttamista (13.1. 67 §) ja Karhupuiston sekä Viidennen linjan nimen muuttamista (3.2. 245 §).

Täyttöalueen järjestäminen Tattarisuon pienteollisuusalueen ja Malmin lentokentän välille. Lautakunta päätti hyväksyä asemakaavaosaston piirustuksessa n:o 5508 esitetyn täyttösuunnitelman sekä esittää kaupunginhallitukselle, että rakennusvirasto saisi välittömästi aloittaa täyttötyön alueen sillä osalla, joka on lentokenttäalueen ulkopuolella (10.2. 292 §).

Selvitys kertomusvuoteen mennessä asennetuista *liikennevaloista* ja ko. tarkoitukseen myönnettyjen määrärahojen käytöstä, jonka asemakaavaosasto oli laatinut, merkittiin tiedoksi (2.3. 440 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle esitettiin eräiden uusien liikennevalojen asentamista (13.1.64 §, 2.3. 439 §) sekä valaistujen liikennemerkkien hankkimista (2.3. 437 §).

Lausunnoissa kaupunginhallitukselle käsiteltiin mm. seuraavia asioita: Porvoontien rakentamista nelikaistaiseksi (7.1. 28 §); uusien asemakaavojen johdosta lähetettyjä kirjelmiä tai tehtyjä muistutuksia (7.1. 30 §, 27.1. 187 §, 3.2. 246 §, 16.3. 527 §); Kuusisaaren ja Pikku-Kuusisaaren välisen sillan purkamista (7.1. 31 §) sekä Kuusi- ja Lehtisaaren välisen salmen ruoppaamista (16.3. 526 §); Katajanokan kanavan seudun liikenteen järjestelyä (13.1. 65 §); Merisataman saarten kulkuyhteyksien järjestämistä (13.1. 68 §) sekä näiden saarten yleissuunnitelman hyväksymistä asemakaavaosaston piirustusten mukaisesti (13.1. 69 §); valtion luonnonsuojeluvalvojan kirjelmää Lehtisaaren säilyttämisestä luonnonpuistona (20.1. 118 §); lisäalueen vuokraamista Munkkisaaresta Ford Oy:lle sekä rakentamisvelvollisuuden määräämistä ns. autojen hyllyvarastointia käytettäessä (20.1. 122 §); leikkikentän rakentamista Puistolaan (27.1. 179 §); Pitäjänmäen alikulkutunnelin uusimista (3.2. 243 §); viemärisuunnitelmia ja -piirustuksia ym. (17.2. 337, 338 §, 31.3. 612 §); Pyysaaren ranta-alueen laajentamista täyttämällä (9.3. 484 §); alueen vuokraamista Salmisaaresta myymälä- ja ruokalarakennusta varten (16.3. 525 §) sekä Stockmannin tavaratalon uudisrakennussuunnitelmia (23.3. 575 §).

6. Kiinteistöviraston kaupunkimittausosaston toimialaan kuuluvat asiat

Tonttijakokartat. Kaupunginhallitukselle esitettiin eräitä kortteleita koskevien tonttijakokarttojen hyväksymistä (ks. kunnallinen asetuskokoelma).

Katumaan arvon korvaaminen. Lautakunta päätti vahvistaa eräiden katumaan arvon korvaamisesta annettavien vakuuksien määrät (27.1. 189 §, 29.6. 1 230 §, 3.8. 1 365 §, 7.9. 1 537 §, 30.11. 2 004 §).

Kaupunginhallitukselle esitettiin katumaakorvausten perimistä ao. maanomistajilta seuraavissa kaupunginosissa: Haaga (20.1. 134 §, 27.1. 191 §, 17.2. 340 §, 2.3. 446 §, 9.3. 485 §, 16.3. 531 §, 23.3. 581 §, 31.3. 616 §, 6.4. 664 §, 27.4. 825 §, 11.5. 894 §, 6.7. 1 261 §);

Munkkiniemi (20.1. 134 §, 27.1. 191 §, 3.2. 249 §, 10.2. 299 §, 17.2. 340 §, 24.2. 390 §, 3.8. 1 364 §);

Pitäjänmäki (23.3. 581 §, 31.3. 616 §, 6.4. 664 §, 13.4. 705 §, 27.4. 825 §, 6.7. 1 261 §);

Herttoniemi (6.4. 664 §, 13.4. 705 §, 4.5. 863 §, 11.5. 894 §, 6.7. 1 261 §);

Tammisalo (20.4. 773 §, 1.6. 1 056 §) ja Tapaninkylä (10.8. 1 399 §).

Lisäksi esitettiin kaupunginhallitukselle rakennuslain mukaisten kadun ja viemärin rakentamiskorvausten perimistä tontinomistajilta seuraavissa kaupunginosissa: Lauttasaari (27.1. 190 §, 3.2. 250 §, 10.2. 298 §, 24.2. 389 §, 2.3. 444 §, 9.3. 486 §, 16.3. 533 §, 6.4. 662 §, 20.4. 774 §, 27.4. 824 §, 4.5. 864 §, 11.5. 893 §, 1.6. 1 057 §, 9.6. 1 106 §, 22.6. 1 199 §, 20.7. 1 299 §);

Munkkiniemi (17.2. 342 §, 9.3. 486, 489 §, 16.3. 530 §, 23.3. 580, 582 §, 31.3. 619 §, 6.4. 661 §, 13.4. 707 §, 20.4. 774 §, 1.6. 1 057 §);

Haaga (23.3. 580 §, 31.3. 617 §, 6.4. 661, 662 §, 13.4. 706, 707 §, 20.4. 774 §, 4.5. 864 §, 14.9. 1 583 §);

Oulunkylä (6.4. 662 §, 4.5. 864 §, 28.9. 1 642 §);

Tammisalo (6.4. 662 §, 27.4. 824, 826 §, 20.7. 1 298 §);

Malmi ja Tapaninkylä (27.4. 826 §) sekä Kulosaari ja Vartiokylä (6.4. 662 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin useita selvityksiä niiden huomautusten ja valitusten johdosta, joita oli tehty em. korvausten perimisasioissa.

Kartta-asiat. Kertomusvuonna painetun Helsingin matkailukartan vähittäismyyntihinnaksi vahvistettiin 2 mk (20.7. 1 301 §).

Lautakunnan *käyttövaroista* päätettiin suorittaa lautakunnan jäsenille jaetun virastokartan lunastushinta, yht. 108 mk sekä Helsingin ulkoilukartan hinta 36 mk (27.1. 195 §, 10.2. 301 §) sekä 100 mk kursseille osallistuneen viranhaltijan osanottomaksuksi (23.11. 1 994 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: toimenpiteisiin ryhtymistä, jotta voitaisiin estää likavesien laskeminen mereen (2.3. 443 §); rakennuslain mukaisten korvausten perimistä yksityisten oppikoulujen omistamien tonttien osalta (6.7. 1 260 §) sekä maksuajan pidentämistä katumaakorvauksia perittäessä (14.9. 1 584 §).

Lausuntoihin kaupunginhallitukselle sisältyivät mm. seuraavat asiat: maanmittausalan teknillisen henkilökunnan koulutuskysymys (17.2. 341 §); kaupungin

kartan käyttö erään matkaoppaan liitteenä (23.11. 1 991 §) sekä kadun ja viemärin keskimääräisten rakennuskustannusten vahvistaminen v:ksi 1965 (21.12. 2 146 §).

7. Kiinteistöviraston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Virastojen ja laitosten käyttöön luovutetut huoneistot. Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan toimistoa varten päätettiin vuokrata Esson Eläkesäätiöltä talosta Aurorankatu 3 huoneisto, pinta-ala 75 m², 15.3.1964—31.5.1965 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella 600 mk:n kuukausivuokrasta (9.3. 496 §). Lisäksi esitettiin, että koulutustoimikunnan kurssikeskukselle luovutettaisiin päivällä käytettäviksi opetustiloiksi tarvittavat tilat ruotsinkielisen työväenopiston talosta Dagmarinkatu 3 (9.3. 495 §).

Metrotoimikunnan lisätiloiksi väliaikaisesti päätettiin osoittaa talosta Erottajankatu 19 kaupungille vuokratusta huoneistosta n:o 12—13 poliisilääkärin toimistolta vapautuneet 90 m²:n suuruiset huonetilat 1.6. lukien. Käteisvuokra oli 495 mk/kk (13.4. 717 §).

Verovirastoa varten talosta Siltasaarenkatu 14 Pohjoismaiden Yhdyspankilta v. 1960 vuokratun huoneiston vuokrasopimusta päätettiin jatkaa 1.6.1964—31.5. 1969 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella. Perusvuokraksi sovittiin 11 000 mk/kk. Vuokrattuja tiloja oli yht. 1 550 m² (10.2. 303 §).

Verovirastolle Urlus-Säätiöltä talosta Pohj. Hesperiankatu 15 v. 1954 ja 1961 vuokrattuja huonetiloja koskevat sopimukset todettiin päättyviksi kertomusvuonna 31.5. Säätiön kanssa päätettiin tehdä uusi sopimus, jonka mukaan kaupunki vuokrasi samat huonetilat kuin ennenkin eli yht. 5 833 m² 1.6. lukien sekä lisäksi 1.4. lukien 255 m²:n suuruisen arkistovarastotilan kellarikerroksesta. Kaikki tilat vuokrattiin 31.5.1975 saakka. Perusvuokra oli 5 366 m²:n huonetiloista 32 000 mk/kk ja 722 m²:n kellaritiloista 2 200 mk/kk (20.4. 775 §).

Ulosottoviraston vastaanottopaikaksi Puotinharjussa päätettiin vuokrata Kiinteistö Oy Korsholmantie 9:ltä 43 m²:n suuruinen huoneisto 20.3.1964—31.5.1966 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella perusvuokrasta, jonka määrä oli 150 mk/kk (13.4. 714 §).

Väestönsuojelutoimiston käyttöön päätettiin vuokrata Helsingin Suomalaiselta Säästöpankilta rakenteilla olevasta talosta Hämeentie 29:ssä n. 176 m²:n suuruinen huoneisto 1.9.1964—31.5.1969 väliseksi ajaksi ja edelleen vuosisopimuksella. Perusvuokra kuukaudessa oli 8 mk/m². Vuokraaja korvasi vuokranantajalle eräät väliseinien, ovien ym. muutostyöt (3.2. 258 §).

Oulunkylän äitiys- ja lastenneuvolaa sekä kotisairaanhoitoasemaa varten vuokrattiin Asunto Oy Siltavoudintie 1:ltä rakenteilla olevasta talosta sen valmistuttua 31.5.1975 saakka n. 177 m²:n suuruinen huoneisto, jonka perusvuokra kuukaudessa oli 6 mk/m² (21.9. 1 610 §).

Laajasalon äitiys- ja lastenneuvolaa varten metsätekn. Uuno Leskelän omistamasta talosta Laajasalontie 32 vuokratusta huoneistosta päätettiin tehdä uusi sopimus, jonka mukaan vuokrakausi alkoi 1.9. jatkuen siihen saakka, kunnes Laajasalon Yliskylään rakennettava neuvolahuoneisto valmistuisi, kauintaan kuitenkin

31.5.1967 saakka. Vuosivuokra oli 10 320 mk aikana 1.9. 1964—31.8.1966 ja sen jälkeen elinkustannusindeksiin sidottu. Vuokrasopimukseen sisältyi eräitä muita ehtoja (24.8. 1 473 §, 7.9. 1 514 §).

Maitopisarayhdistykseltä talosta Iso-Roobertinkatu 35—37 vuokrattua huoneistoa koskevaan vuokrasopimukseen päätettiin tehdä 1.6. lukien lisäys, jonka mukaan vuokrasuhde jatkui 31.5.1969 saakka ja sen jälkeen vuosittain. Vuokra, joka oli 600 mk/m² kuukaudessa, sidottiin elinkustannusindeksiin. Huoneisto osoitettiin edelleen terveydenhoitolautakunnan käyttöön lastenneuvolaa varten.

Talosta Merimiehenkatu 43 lastenneuvolan käytöstä vapautunut huoneisto osoitettiin poliisilääkärin vastaanottoa ja toimistoa varten (13.4. 713 §).

Helsingin kaupungin 400-vuotiskotisäätiöltä taloista Huopalahdentie 5 ja Töyrytie 4 kodinhoitajien ja terveyssisarten asunnoiksi sekä sairaanhoitoasemaksi vuokrattuja huoneistoja koskevat sopimukset merkittiin päättyviksi 31.12.1964 kaikilta osiltaan. Säätiöltä päätettiin vuokrata 1.1.1965—31.5.1970 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella Huopalahdentie 5:ssä sijaitseva sairaanhoitoasemaksi muutettu askarteluhuone, 26 m², ja yksiö, 27 m². Edellisen vuokra oli 75 mk/kk ja jälkimmäisen 135 mk/kk. Lisäksi vuokrattiin talosta Töyrytie 4 yksiö, 25 m², jonka vuokra oli 125 mk/kk. Huoneistot osoitettiin edelleen terveydenhoitolautakunnan käyttöön (9.3. 493 §, 2.11. 1 864 §).

Huoltoviraston 4. huoltotoimistoa varten päätettiin Töölön virastotalon valmistumiseen saakka vuokrata Esson Eläkesäätiöltä talosta Museokatu 8 huoneistot n:o 9, 11, 15 ja 20, yht. 416 m², toimistokäyttöön kunnostettuina 1.3. lukien. Kuukausivuokra oli 3 328 mk (27.1. 202 §).

Huoltoviraston Pavi-huoltotoimistolle päätettiin vuokrata Kiinteistö Oy Hämeentie 8:lta n. 100 m²:n suuruinen huoneisto 15.2.1964—31.5.1966 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella. Perusvuokra kuukaudessa oli 750 mk. Vuokranantaja suoritti kustannuksellaan huoneiston korjaustyöt ennen vuokrakauden alkua (10.2. 311 §).

Sofianlehdon vastaanottokodin väliaikaista tyttöosastoa varten päätettiin Suomen Lastenhoitoyhdistykseltä vuokrata talosta Toinen linja 12 n. 350 m²:n suuruinen huoneisto ajaksi 1.9.1964—31.12.1965. Kuukausivuokra oli 700 mk, siihen ei sisältynyt korvausta lämmitykseen tarvittavista polttoaineista. Vuokraaja sai käyttöönsä myös irtaimistoa ja keittiökalustoa (31.8. 1 508 §).

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnalta vapautuneista huonetiloista talossa Siltasaarenkatu 12 päätettiin osoittaa ao. Työväen Säästöpankin kanssa tehdyn vuokrasopimuksen mukaisesta käteisvuokrasta 1.4. lukien lastensuojeluviraston käyttöön 125 m² ja urheilu- ja ulkoiluviraston käyttöön 101 m² siihen saakka, kunnes sosiaalivirastotalo valmistuisi. Talo-osastoa kehotettiin huolehtimaan eräistä muutostöistä ko. huoneistossa (23.3. 588 §).

Lautakunta päätti tehdä talossa Snellmaninkatu 19 sijaitsevasta lastentarhahuoneistosta uuden vuokrasopimuksen Helsingin Seurakuntain Hautainhoitorahaston kanssa, jonka mukaan huoneisto, pinta-alaltaan 267 m², vuokrattiin ajaksi 1.8.1964—30.6.1966 ja sen jälkeen vuosisopimuksella. Perusvuokra kuukaudessa oli 827 mk (27.7. 1 340 §).

Malmin kansalaiskoulun käyttöön talo-osaston ilmoittamasta tilitysvuokrasta päätettiin edelleen osoittaa Malmilla Anianpellon- ja Örskistien varrella oleva ent.

suojeluskuntatalo, 238 m² ja sen vieressä oleva parakkimainen koulurakennus, 340 m², jotka molemmat olivat siirtyneet 1.11.1964 kaupungin omistukseen. Samaan tarkoitukseen päätettiin vielä vuokrata Örskistien varrella oleva tiilinen koulurakennus, 195 m², Suur-Helsingin Osuuskassalta 1.11.1964 lukien 600 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta 31.5.1966 saakka ja sen jälkeen vuosisopimuksella (19.10. 1 787 §).

Malmin Kaupalliset Oppilaitokset Oy:ltä Malmin kansalaiskoulun käyttöön v. 1961 vuokrattuja huonetiloja koskevaan sopimukseen päätettiin tehdä lisäys, jonka mukaan sopimus jatkui lukuvuoden 1964/65 ajan 26 viikkotuntia käsittävänä 7 mk:n suuruisesta vuokrasta tuntia kohden (14.9. 1 548 §).

Ammattioppilaitosten johtokunnan ja sen toimiston käyttöön päätettiin rakenteilla olevasta talosta Hämeentie 29 vuokrata n. 234 m²:n suuruinen toimistohuoneisto 1.10.1964—31.5.1969 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella. Perusvuokra kuukaudessa oli 8 mk/m² (10.2. 308 §).

Jääkärinkatu 8:ssa sijaitsevan talon kellarikerroksesta vuokratuista 1 040 m²:n suuruisista huonetiloista päätettiin tehdä uusi vuokrasopimus 1.6.1965—31.5.1970 väliseksi ajaksi. Kuukausivuokra oli 2.40 mk/m². Huonetiloista osoitettiin kaupunginmuseon käyttöön sen entiset 370 m²:n suuruiset tilat sekä lisäksi kaupunginarkistolta vapautuneet 670 m². Aikaisemmat vuokrasopimukset näistä huonetiloista merkittiin päättyneiksi (21.9. 1 612 §).

Nuorisotyölautakunnan käyttöön kerhohuoneistoksi vuokrattiin Oulunkylästä Kiinteistö-oy Jokiniementie 5:ltä 110 m²:n huoneisto 440 mk:n kuukausivuokrasta ja Puotinharjusta Kiinteistö Oy Kajaaninlinnantie 7:ltä huonetilaa 84 m² 336 mk:n vuokrasta kuukaudessa. Edellinen vuokrattiin ajaksi 1.5.1964—31.5.1970 ja jälkimmäinen 1.5.1964—31.5.1969, jonka jälkeen sopimukset jatkuivat vuosittain (19.5. 959 §, 20.7. 1 319 §).

Kiinteistöviraston asuntoasiaintoimiston käyttöön Erottajankatu 1—3:sta vuokratusta huoneistosta päätettiin tehdä uusi vuokrasopimus, jolla vuokrattiin rva Helmi Castrénilta yhdeksi huoneistoksi yhdistetyt II kerroksen huoneistot n:o 1 ja 2, pinta-ala 215 m², 1.6.1964—31.5.1968 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen vuosisopimuksella 1 505 mk:n perusvuokrasta kuukaudessa ym. ehdoilla (27.1. 196 §).

Huoneenvuokrasopimusten päättyminen. Rakennettavaan sosiaalivirastotaloon muuttavien eräiden laitosten ja virastojen, jotka toimivat vuokrahuoneistoissa, vuokrasopimuksiin päätettiin tehdä merkinnät ao. vuokra-aikojen päättymisestä (24.2. 393 §, 2.3. 449 §, 21.9. 1 613 §, 28.9. 1 648 §).

Väestönsuojelutoimistolle talosta Korkeavuorenkatu 21 vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus sanottiin irti päättyväksi 30.9. (10.2. 302 §).

Kansaneläkelaitoksen kanssa v. 1956 tehty, talossa Nordenskiöldinkatu 12 sijaitsevia sairaalaviraston, huoltoviraston ja nuorisokerhokeskuksen käytössä olleita huoneistoja koskeva sopimus merkittiin päättyväksi 1.3. (20.1. 137 §).

Malmin sairaalan henkilökunnan asuntolaksi talosta Malmin raitti 8—10 vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus sanottiin irti 28.2. 1965 päättyväksi (30.11. 2 029 §).

Äitiys- ja lastenneuvoloita varten talosta Matkamiehentie 6 Haagassa ja talosta Veräjämäentie 14 Oulunkylässä vuokrattuja huoneistoja koskevat sopimukset mer-

kittiin päättyviksi, edellinen 31.8. ja jälkimmäinen 31.5.1965 (20.7. 1 316 §, 21.9. 1611 §).

Lautakunta päätti todeta, että vuokranantajan suostumuksen mukaisesti päättyi talosta Aleksanterinkatu 21 vuokratun, 320 m²:n suuruisen huoneiston vuokrasopimus 1.11. siltä 157 m²:n suuruiselta osalta, joka oli ollut lastentarhain toimiston käytössä (12.10. 1 749 §).

Lastentarhakäyttöön talosta Ruoholahdenkatu 18 vuokratuista huoneistoista n:o 2, 27 ja 28 tehty sopimus merkittiin päättyneeksi. Huoneistot n:o 27 ja 28 olivat siirtyneet 1.10. lukien kaupungin omistukseen. Lastentarhain toimistoa kehotettiin luovuttamaan huoneisto n:o 2 vapaana vuokranantajan Rauma Repola Oy:n käyttöön 1.11. mennessä (17.2. 348 §, 5.10. 1 703 §).

Ahtolan päiväkotia varten talosta Eläintarhantie 3 Byggnadsab Berggrund-nimiseltä yhtiöltä v. 1959 vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus merkittiin päättyväksi 30.6. (15.6. 1 162 §).

Haagan sivukirjastolle talosta Pietari Hannikaisen tie 1 —3 vuokratun huoneiston vuokrasopimus merkittiin päättyväksi 31.8. (15.6. 1 161 §).

Varasto-, autotalli- yms. tilojen vuokraaminen. Alueläkärien vastaanottopaikkaa ja sairaanhoitoasemaa varten vuokrattiin talosta Yrjönkatu 3 pohjakerroksesta 16 m²:n suuruinen varastohuone 72 mk:n perusvuokrasta kuukaudessa 1.5. lukien (27.4. 829 §).

Rakennusviraston puhtaanapito-osastoa varten työnjohtotukikohtien ym. käyttöön vuokrattiin huonetiloja seuraavasti: Pihlajamäestä talosta Vuolukiventie 5 n. 16 m²:n suuruinen huone sekä n. 8 m²:n pesu- ym. tilat pohjakerroksesta ajaksi 1.11.1964—31.5.1965 sekä edelleen vuosittain 70 mk:n perusvuokrasta kuukaudessa (26.10. 1 831 §); Oulunkylästä Kiinteistö Oy Jokiniementie 5:ltä 21 m²:n suuruinen huone ajaksi 1.3.1964—31.5.1966 ja sen jälkeen edelleen vuosittain 63 mk:n kuukausivuokrasta ja talosta Mäkitorpantie 38 autotalli, pinta-ala 29 m², ja 7 m²:n suuruinen varastotila 1.3. lukien toistaiseksi 150 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta (2.3. 448, 451 §); Puotinharjusta Kiinteistö Oy Korsholmantie 9:ltä 52.5 m²:n suuruinen huoneisto ajaksi 20.3.1964—31.5.1966 ja sen jälkeen vuosittain 184 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta (13.4. 715 §) sekä varastoksi samalta yhtiöltä n. 23 m²:n suuruinen autotalli, jonka kuukausivuokra oli 100 mk, 15.2. lukien (17.2. 344 §). Yhteisesti puisto-osaston kanssa työnjohtokeskusta varten vuokrattiin Roihuvuoresta Kiinteistö Oy Prinsessantie 4:ltä 105 m²:n suuruinen pohjakerroksessa sijaitseva huonetila ajaksi 1.9.1964—31.5.1971 ja sen jälkeen edelleen vuosittain 525 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta (14.9. 1 549 §).

Lautakunnan päätös, joka oli tehty 23.12.1963 varastohuoneen vuokraamisesta puhtaanapito-osaston työntekijöiden huoltotiloiksi Asunto Oy Poutamäentie 12:lta, peruutettiin (10.2. 310 §).

Sopimukset autotallitilojen vuokraamisesta puhtaanapito-osastoa varten Lauttasaaren VPK:lta talosta Otavantie 4 ja Kiinteistö Oy Pakilantie 12:lta talosta Pakilantie 20 merkittiin päättyviksi, edellinen 31.8. ja jälkimmäinen 30.6. (3.8. 1 366 §, 15.6. 1 160 §).

Tennistalo. Talon III kerroksesta sairaalaviraston käytöstä vapautuneista huonetiloista päätettiin osoittaa poliisilaitoksen osoite- ja tiedonantotoimiston lisätiloiksi kaksi huonetta käytäväosuuksineen, 62 m², 1.7. lukien 372 mk:n suuruisesta tilitys-

vuokrasta kuukaudessa (29.6. 1 239 §) sekä lastentarhain toimistolle väliaikaisesti 1.11. lukien siihen saakka, kunnes toimisto muuttaisi sosiaalivirastotaloon, 213 m²:n suuruinen huoneisto tilitysvuokrasta, jonka määrä oli 6.60 mk/m² kuukaudessa (12.10. 1 749 §).

Lautakunta päätti hyväksyä puolestaan Kalle Anttila Oy:n Tennistalossa hallitseman huoneiston muutospiirustukset (19.10. 1 791 §).

Rakennusten vuokraaminen asuntolatarkoituksiin. Helsingin uudet asuntolat Oy:lle yksinäisten miesten majoituspaikaksi päätettiin vuokrata Pohjoinen Makasiinikatu 9:ssä sijaitsevan talon piharakennus 1.9.1964—30.4.1965 väliseksi ajaksi 250 mk:n kuukausivuokrasta (24.8. 1 479 §).

Suoja-Pirtti -nimiselle yhdistykselle päätettiin vuokrata Solnantie 44:ssä oleva talo piha-alueineen. Irtisanomisaika oli 6 kk ja kuukausivuokra 519 mk. Vuokraajalla oli oikeus suorittaa eräitä tarvittavia kunnostustöitä rakennuksen muuttamiseksi asuntolatarkoitukseen soveltuvaksi (23.11. 1 998 §).

Kesäteatterit. Merkittiin tiedoksi selvitys Alppipuiston kesäteatterirakennuksen vuokrauskysymyksestä sekä lisärakennussuunnitelmasta (24.8. 1 477 §).

Kesähuvilat. Lautakunta päätti, että sen hallinnossa olevien kesähuviloiden, jotka oli vuokrattu eri järjestöille, vuokrat korotetaan 1.1.1965 lukien talo-osaston ehdotuksen mukaisesti n. 10 % (20.4. 785 §).

Eräitä lautakunnan hallinnossa olevissa vuokrataloissa asuvia henkilöitä koskevat järjestelyt. Merkittiin tiedoksi selvitys niistä toimenpiteistä, joita oli suoritettu niiden asuntojen vapauttamiseksi, joiden vuokralaiset pystyisivät hankkimaan itselleen muun kuin kaupungin omistaman vuokrahuoneiston sekä suurperheisten sijoittamiseksi heidän tarvettaan vastaaviin asuntoihin. Talojaostoa kehotettiin edelleen jatkamaan näitä toimenpiteitä. Samalla määrättiin, että lautakunnan 7.10.1963 (1 729 §) tekemässä päätöksessä mainittu veroäyrimäärä oli tarkastettava vastaamaan 20 000 mk:n tuloa korotettuna yhtä monella prosentilla kuin virallisen elinkustannusindeksin lokakuun pisteluku v. 1964 oli täysissä prosenteissa v:n 1963 vastaavaa lukua korkeampi. Kaupunginhallitukselle päätettiin esittää, että em. perusteita sovellettaisiin lautakunnan määräämisvallassa olevia asuinhuoneistoja vuokrattaessa samoin kuin niissä kiinteistöyhtiöissä, joissa kaupungilla oli osake-enemmistö(5.10.1 700 §). Jaosto teki eräitä em. asioita koskevia päätöksiä vuoden aikana (taloj. 13.1. 2 §, 12.2. 13 §, 12.10. 33 §, 7.12. 78 §).

Huoneistojen vuokrat. Lautakunta päätti kehottaa talo-osastoa 1.1.1965 lukien korottamaan hoidossaan olevien asuinhuoneistojen vuokrat 10 %. Korotuspäätös ei kuitenkaan koskenut virka- tai työsuhteeseen sidottuja vuokra-asuntoja, aravatalojen, talojen Hämeentie 61—63:ssa, Tenholantie 3—5:ssä ja Pihlajatie 32:ssa olevien talojen huoneistoja, 30.6.1964 jälkeen osaston hoitoon tulleiden talojen eikä myöskään purettaviksi päätettyjen talojen huoneistoja (9.11. 1 915 §, taloj. 2.11. 53 §).

Talo-osaston hoidossa olevien liikehuoneistojen ja niihin verrattavien huoneistojen, joiden vuokrasopimuksiin ei sisältynyt indeksiehtoa ja jotka eivät sijainneet 30.6.1964 jälkeen osaston hoitoon määrätyissä tai purettaviksi joutuvissa taloissa, vuokrat päätettiin korottaa 15 % 1.1.1965 lukien, mikäli se vuokraehtojen mukaan oli mahdollista (9.11. 1 916 §, taloj. 26.10. 49 §).

Kaupunginhallitukselle esitettiin tilitysvuokraperusteiden tarkistamista (2.3. 453 §).

Samoin esitettiin talonmiesten ja lämmittäjien työ- ja virkasuhteeseen sidotuista vuokra-asunnoista perittävien vuokrien tarkistamista (2.3. 450 §).

Määräalan vuokraaminen taimimyymälää varten. Keskusosuusliike Hankkijalle päätettiin vuokrata Mechelininkadun varrelta Leppäsuon alueelta 340 m²:n suuruinen alue 16.4. lukien toistaiseksi. Vuokra ajalta 16.4.—31.12. kertomusvuonna määrättiin 500 mk:n suuruisen vuosivuokran mukaan; 1.1.1965 lukien vuokra olisi 1 000 mk vuodessa. Aluetta sai käyttää ainoastaan taimistotuotteiden myynti- ja näyttelypaikkana. Alueelle oli rakennettava kevytrakenteinen myymälärakennus, jonka piirustukset lautakunta puolestaan hyväksyi (13.4. 722 §).

Puhelinkioskien paikat. Helsingin Puhelinyhdistyksen vuokraamien puhelinkioskien paikkojen vuokrat päätettiin tarkistaa siten, että 1.1.1965 lukien yksiosaisen kioskin paikan perusvuosivuokra oli 105 mk ja kaksiosaisen kioskin paikan 210 mk. Vuokrat sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin (21.12. 2 148 §).

Töölöntorin uudesta kioskirakennuksesta päätettiin Helsingin Puhelinyhdistykselle vuokrata 1.6. lukien puhelinkioskitila kalenterivuodeksi kerrallaan. Perusvuosivuokra, joka oli sidottu rakennuskustannusindeksiin, oli 300 mk. Töölöntorin entisen puhelinkioskin paikan v. 1940 tehty vuokrasopimus todettiin samalla päättyneeksi 31.5. (9.6. 1 115 §).

Talo-osaston hoitoon määrättiin: 3. kaupunginosan korttelin n:o 48 tontti n:o 1 rakennuksineen (23.3. 549 §); rakennukset seuraavilla tonteilla: 17. kaupunginosan (Pasila) korttelin n:o 561 tontilla n:o 4 (1.6. 1 017 §), korttelin n:o 560 tontilla n:o 2 (20.7. 1 272 §) sekä korttelin n:o 566 tontilla n:o 12 ja 17 (13.4. 672 §, 26.10. 1 798 §); Oulunkylän it. huvilaryhmän Sarkapelto 3-nimisellä vuokra-alueella oleva asuinrakennus (4.5. 838 §) sekä korttelin n:o 28052 tontilla n:o 2 (9.6. 1 076 §), Haagan ent. korttelin n:o 38 tontilla n:o 4 (27.4. 789 §) ja 22. kaupunginosan (Vallila) korttelissa n:o 541 tontilla n:o 4 olevat rakennukset (9.3. 460 §); Marttilan korttelissa n:o 4 tontilla n:o 2 sijaitseva lastentarharakennus (22.6. 1 166 §); Pakilassa Risteniminen tila RN:o 3^{736} (7.12. 2 038 §); Toukolan korttelin n:o III tontilla n:o 2 (7.1. 3§), ent. korttelin n:o I tonteilla n:o 1 ja 2 ((27.4. 789 §) sekä ent. korttelin n:o V tontilla n:o 8 olevat rakennukset (9.11. 1 874 §); Vartiokylässä oleva Violen-niminen tila RN:o 2^{820} (7.1. 2 §) sekä Saunamäki-niminen tila RN:o 2^{816} (10.2. 265 §); Pukinmäellä Jokela-niminen tila RN:o 1^{90} (7.12.2 036 §); Laajasalossa Bergvik-nimisellä vuokra-alueella olevat rakennukset (10.8. 1 372 §) sekä tilaan Wester-Uppby RN:o 2^{414} kuuluvalla vuokra-alueella olevat rakennukset (1.6. 1 016 §) ja Uppby-nimisen tilan RN:o 2^{415} maalla sijaitseva vuokra-alue n:o 91 sillä olevine rakennuksineen (20.4. 732 §); Mellunkylässä oleva Kolmio-niminen tila RN:o 1^{333} (7.1. 5 §); Hermanni II:n ent. korttelissa n:o XVII olevat eräät rakennukset (7.1. 3 §, 3.2. 208 §); Malmilla olevasta Brusasdal-nimisestä tilasta RN:o 6^{78} puolet (26.10. 1 796 §), Lindåkra-niminen tila RN:o 1^{28} (26.10. 1 801 §) sekä tilat n:o 104 RN:o 3^{127}, n:o 120 RN:o 3^{143} sekä 914.2 m²:n suuruinen määräala tilasta n:o 121 RN:o 3^{144} (2.11. 1 834 §) ja Karls-nimisellä tilalla RN:o 1^{58} olevat rakennukset (14.12. 2 077 §); Tapaninkylässä tilat U. 93 RN:o 6^{317} (27.1. 146 §), Päivikkö RN:o 8^{460}, Nurmikko RN:o 8^{461} (23.3. 547 §), Suoja RN:o 8^{464}, Rinne RN:o 8^{467}, Rauhala RN:o 8^{605} ja Tyynelä RN:o 8^{607} (6.4. 628 §), Haukkala RN:o 7^{563}, Tyynelä RN:o 11^{49} (15.6. 1 125, 1 128 §), Bj 216 RN:o 11^{50} (26.10. 1 797 §), Sopu RN:o 6^{498} (9. 11. 1 873 §) sekä Bj 216 b-niminen tila RN:o 11^{33} rakennuksineen (1.6. 1 017 §) sekä

Kirkkonummella olevan Gillobacka-nimisen tilan RN:o 1^5 rakennukset (10.2. 264 §).

Talo-osaston hoitoon määrättiin lisäksi Asunto-oy Runeberginkatu 49:n omistaman talon toisessa kerroksessa sijaitseva 156 m^2:n suuruinen huoneisto (25.5. 963 §) sekä Asunto-oy Taimi-nimiseltä yhtiöltä ostetut Ruoholahdenkatu 18:ssa sijaitsevat huoneistot n:o 27 ja 28 (12.10. 1 709 §).

Kauppahallit. Hallimyymälöiden ja niihin kuuluvien varastokellareiden vuokrat päätettiin korottaa 1.1.1965 lukien 20 %. Vuokrat sidottiin samalla rakennuskustannusindeksiin (9.11. 1 917 §, taloj. 2.11. 54 §).

Hietalahden kauppahalli päätettiin korjaustöiden takia pitää suljettuna 3.8. lukien vähintään kahden viikon ajan. Tältä ajalta ei kauppiailta peritty vuokria (20.7. 1 314 §).

Joulumyynnistä aiheutuvien järjestelytehtävien suorittamista varten oikeutti lautakunta kertomusvuonna talo-osaston sallimaan kauppiaiden työskennellä ylimääräisesti Hakaniemenhallissa yht. 18 t sekä Hietalahden kauppahallissa ja Kauppatorinhallissa kummassakin anomuksen mukaisesti yht. 35 t, kuitenkin vm. hallien osalta sillä edellytyksellä, että kaupunginhallitus suostui hallihenkilökunnan yli- ja sunnuntaityökorvausten maksamiseen tarvittavan määrärahan siirtoon (7.12. 2 075 §).

Hakaniemenhallin yksinomaan leninkejä myyneet kauppiaat oikeutettiin pitämään myymälöissään lisäksi kaupan naisten käsilaukkuja, lompakoita, käsineitä ja vöitä riippumatta siitä, mistä aineesta nämä esineet oli valmistettu (30.11. 2 032 §).

Hakaniemenhallista vuokrattiin vuoden aikana 11 myymälää (16.3. 538 §, 20.4. 783 §, 27. 7. 1 345 §, 24.8. 1 482 §, 21.12. 2 153 §, taloj. 3.2. 10§), Hietalahdenhallista 8 myymälää (20.4. 782 §, 24.8. 1 481 §, 21.12. 2 154 §, taloj. 13.1. 5 §) ja Kauppatorinhallista 4 myymälää (24.8. 1 480 §, taloj. 3.2. 11 §, 19.10. 41 §).

Torikauppa. Kauppatorin ja Hakaniementorin myyntipaikkojen vuokrat päätettiin korottaa 1.1.1965 lukien 10 %sekä Hietalahdentorin ja Töölöntorin myyntipaikkojen vuokrat 20 %. Poikkeuksena olivat Kauppatorin X korttelissa olevat oksien ja metsämarjojen 17 myyntipaikkaa, jotka vuokrattiin varattomille ja muuhun työhön kykenemättömille, joiden kuukausivuokriksi määrättiin 4 mk paikkaa kohden.

Samalla korotettiin myyntikaluston säilytyspaikkojen vuokrat Kauppatorin ja Hakaniementorin osalta 5.50 mk:aan ja Töölöntorin osalta 4.50 mk:aan. Kaikki em. vuokrat sidottiin rakennuskustannusindeksiin (9.11. 1 918 §, taloj. 2.11. 55 §).

Syväjäädytetyn kalan myynti ja jakelu kaupungin kauppatoreilla päätettiin kieltää (20.7. 1 321 §).

Perunoiden myyntipaikat, joita oli Kauppatorilla 8, Hakaniementorilla 3 ja Töölöntorilla 2, päätettiin vuokrata niitä anoneille edellisen vuoden vuokraajille. Vuokrat korotettiin 10 % eli 110 mk:aan kk:ssa. Lisäksi päätettiin, että Hakaniementorilla perunoiden myyntipaikkojen sijainti, kuten torin muidenkin maksullisten myyntipaikkojen, viikottain muuttui määrätyssä vuorojärjestyksessä (7.12. 2 071 — 2 073 §).

Kauppatorin C-maalaisrivissä olevat 6 ja D-maalaisrivissä olevat 14 puutarhatuotteiden vähittäismyyntipaikkaa, joissa saatiin harjoittaa vuokraajan omien tuotteiden myyntiä, päätettiin vuokrata edelleen v:ksi 1965 entisille vuokraajille eräillä edellytyksillä. Kuukausivuokrat korotettiin 110 mk:ksi (21.12. 2 151 §).

Virvoitusjuomakioskit. Kaupunginhallitukselle esitettiin, että Töölöntorin kioski saataisiin purkaa sitten kun uusi olisi valmistunut sekä samoin Hämeentien ja Vilhovuorenkujalle johtavan kulkutien risteyksessä sijaitseva kioski. Tarkoitukseen anottiin 4 300 mk:n määrärahaa (9.3. 500 §). Muut kioskit päätettiin vuokrata edellisen vuoden vuokraajille kertomusvuoden myyntikaudeksi. Kioskien uudet perusvuokrat oli laskettu korottamalla ne kertomusvuoden tammikuun indeksitasoa vastaaviksi. Vapautuneet kioskit, joita oli 13, vuokrattiin korkeimman tarjouksen tehneille helsinkiläisille yrittäjille muuten samoilla ehdoilla kuin muutkin kioskit (23.3. 586 §, taloj. 19. 3. 16 §, 27.4. 20 §).

Töölöntorin uudesta kioskirakennuksesta päätettiin vuokrata Rautatiekirjakauppa Oy:lle lehti- ja virvokemyymälä, pinta-ala 7.8 m², v:n 1965 loppuun saakka 15 000 mk:n suuruisesta vuosivuokrasta, joka sidottiin kotimarkkinatavaroiden tukkuhintojen kokonaisindeksiin. Kioskin aukioloajaksi määrättiin enintään klo 7—22 päivittäin. Vuokraaja velvoitettiin hoitamaan kioskirakennuksen yhteydessä olevien mukavuuslaitosten avaaminen ja valvomaan niiden puhtaanapitoa ja järjestystä sekä lämmityslaitteen toimintaa kioskin aukioloaikoina. Myymälässä saatiin myydä aikakaus- ja sanomalehtiä sekä 15.10. saakka myös makeisia, tupakkaa, virvokkeita ja jäätelöä (27.4. 833 §).

Helsingin Invaliidien Yhdistykselle päätettiin vuokrata kaupungin maalla Pirkkolassa, Tapanilassa, Pasilassa ja Vanhassakaupungissa olevat kioskit kertomusvuoden myyntikaudeksi. Indeksiin sidottu perusvuokra kioskia kohden oli 570 mk. Yhdistykselle kuului vuokraehtojen mukaan huolehtiminen kioskien maalaus- ym. korjaustöistä (23.3. 589 §).

Rva Martta Mickelsson oikeutettiin edelleen kertomusvuonna pitämään virvoitusjuomakioskiaan kaupungin maalla Tuusulan- ja Lepolantien risteyksessä 570 mk:n vuosivuokrasta ja muuten entisillä ehdoilla (23.3. 590 §).

Kukkien myyntipaikat. Kertomusvuoden myyntikaudeksi vuokrattiin myyntipaikat edellisen vuoden vuokraajille, paitsi kolme vapautunutta paikkaa, jotka annettiin korkeimman vuokratarjouksen tehneille. Uudet perusvuokrat oli korotettu kertomusvuoden tammikuun indeksitasoa vastaaviksi (23.3. 587 §, 13.4. 724 §, taloj. 19. 3. 17 §, 27.4. 21 §).

Marian sairaalaa vastapäätä olevan kahden myyntipaikan vuokrasopimukset sanottiin irti 31.12. päättyviksi (2.11. 1 865, 1 866 §, taloj. 26.10. 45, 46 §).

Jäätelön myyntipaikat. Talo-osasto oikeutettiin antamaan vuokralle v. 1962 ja 1963 käytössä olleet myyntipaikat edellisen vuoden vuokraajille, paitsi Töölöntorilla sekä Läntisen Brahenkadun ja Sturenkadun kulmassa olleita paikkoja, joita ei enää vuokrattu. Lisäksi vuokrattiin 9 uutta myyntipaikkaa niitä anoneille yrittäjille. Kertomusvuoden tammikuun indeksitasoa vastaavat perusvuokrat suoritettiin neljänä eränä. Edellisinä vuosina noudatettujen ehtojen lisäksi oli myyntipaikan vuokraajan sitouduttava kustannuksellaan hankkimaan maistraatin lupa kiinteistölautakunnan hyväksymän mallin mukaisen myyntikojun käyttämiseen (23.3. 585 §, 13.4. 725 §, taloj. 19.3. 15 §).

Makkaroiden myyntipaikat. Kaikki muut myyntipaikat, paitsi Kauppatorilla sekä Kaivo- ja Keskuskadun kulmassa sijaitsevat, päätettiin vuokrata v:ksi 1965 entisille vuokraajille tarkistetuista ja indeksiin sidotuista vuokrista. Hämeentie 94:n kohdalla oleva paikka päätettiin muuttaa sopivampaan kohtaan Hämeen- ja Euran-

tien risteykseen ja sen vuokraamisen ehtona oli, että vuokraaja omalla kustannuksellaan hankkii siirron takia tarvittavat uudet sähkölaitteet. Kauppatorin sekä Kaivo- ja Keskuskadun em. myyntipaikat vuokrattiin anomusten perusteella. Kallion kirjastotalon edustalta vuokrattiin uusi myyntipaikka. Näillä paikoilla oli käytettävä uutta kioskityyppiä.

Kaikkien myyntipaikkojen vuokraajien oli hankittava omalla kustannuksellaan maistraatin lupa kioskin pitämiseen ao. paikoilla. Ne entiset vuokraajat, joilla oli vielä vanhan mallinen kioski, saivat käyttää tätä v:n 1965 aikana, mikäli maistraatti ei vaatinut sen poistamista (21.12. 2 155 §).

Töölöntorin uuden kioskirakennuksen makkaramyymälän käyttöoikeus v:ksi 1965 vuokrattiin 450 mk:n suuruisesta perusvuokrasta kuukaudessa. Lisäksi perittiin huoneenvuokrana 79.50 mk kuukaudessa. Myynti kioskissa oli sallittu klo 19—3, vapunpäivän ja uuden vuoden vastaisina öinä saatiin kioskia pitää avoinna klo 5:een (21.12. 2 156 §). Myymälä vuokrattiin samalle henkilölle kuin kertomusvuonnakin (4.5. 872 §).

Kertomusvuonna vuokrattiin kaksi uutta yömyyntipaikkaa, nimittäin Etelä-Kaarelasta Vanhaistentien varrelta ja Pihlajamäestä Pihlajamäentien varrelta, molemmat 1.4.—31.12. väliseksi ajaksi ja 75 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta (17.2. 346, 347 §).

Valokuvauspaikan vuokralleanto. Kaisaniemen puiston Liisankadun puoleisesta päästä vuokrattiin edelleen ajaksi 15.3.—15.10. valokuvauspaikka hra Esa Hänniselle 410 mk:n vuokrasta entisillä ehdoilla (16.3. 541 §).

Lupia arpojen myyntiin ulkosalla myönnettiin määräajaksi v. 1965 eräille yhdistyksille samasta vuokrasta kuin kertomusvuonnakin (7.12. 2 065 — 2 067 §).

Lehtien myyntipaikat, määrältään 103, luovutettiin NMKY:lle korvauksetta kertomusvuonna entisillä ehdoilla ja lisäksi sillä ehdolla, että yhdistys huolehti maistraatin luvan hankkimisesta myyntikojujen käyttämiseen ko. paikoilla. Samalla lautakunta päätti, että myyntipaikoilla saatiin toistaiseksi käyttää sekä niille aikoinaan hyväksyttyjä myyntivaunuja että lautakunnan hyväksymien piirustusten mukaisia myyntikojuja. Viisikulman lehdenmyyntipaikka päätettiin siirtää toistaiseksi entiselle paikalleen Pursimiehen- ja Fredrikinkadun kulmatontilla olevan talon jalkakäytävälle.

Kengänkiilloituspaikat, joita oli 26, luovutettiin samoin NMKY:n käyttöön (3.2. 259 §, 19.5. 960 §, taloj. 13.5. 26 §).

Joulukuusien myyntipaikat. Hyväksyttiin 19 yksinmyyntipaikkaa käytettäviksi 19.—24.12. välisenä aikana päivittäin klo 7—20, paitsi jouluaattona klo 7—16. Myyntipaikat päätettiin vuokrata huutokaupalla, jolloin sovellettiin määrättyjä pohjavuokria. Vuokrauksessa noudatettavien entisten ehtojen lisäksi päätettiin kuusikauppiaat velvoittaa välittömästi myyntikauden viimeisen päivän päätyttyä huolehtimaan myymättä jääneiden kuusien ja kuusenjätteiden poistamisesta (taloj. 30.11. 70 §).

Yhteisiä myyntipaikkoja päätettiin järjestää 56 kuten edellisenäkin vuonna. Myyntiaika oli sama kuin edellä. Kuusien myyntiluvista perittiin 7 mk/vrk ja luvista kuusenjalkojen myyntiin 5 mk koko myyntiajalta. Tilan saamiseksi kuusien myynnille Hakaniementorilla päätettiin eräistä väliaikaisista torikaupan järjestelyistä (taloj. 30.11. 71 §).

Joulupöydän koristeiden kaksi myyntipaikkaa annettiin vuokralle ns. Kolmen sepän aukiolta ajaksi 17.—24.12. yhteisestä 200 mk:n vuokrasta (taloj. 7.12. 77 §).

Joulukadut. Aleksanterikatu-nimiselle yhdistykselle myönnettiin lupa ko. kadun Vanhan Ylioppilastalon ja Unioninkadun välisen osan jouluaiheiseen koristeluun aikana 28.11.1964—1.1.1965 samoilla ehdoilla ja samansuuruisesta korvauksesta kuin edellisenä vuonna (taloj. 23.11.57 §).

Lisäksi myönnettiin määräajaksi eräitä lupia jouluaiheisten koristerakennelmien asettamiseen liiketalojen tai myymälöiden katuosuuksien yläpuolelle tai valaistun joulukuusen pystyttämiseen tarkemmin määrättyihin paikkoihin. Luvista perittiin korvaus (taloj. 23.11.58—63, 68 §, 30.11. 73 §).

Tinanvalantapaikkojen järjestämiseen uudenvuodenyönä ulkosalle myönnettiin lupa Eräkärpät-nimiselle yhdistykselle. Kokonaiskorvaus oli 50 mk (taloj. 15.12. 81 §).

Varojen keräämiseen myönnetyt luvat. Pelastusarmeijalle myönnettiin lupa varojen keräämiseen lasten kesäsiirtolatoimintaa varten 8.—9.5. ja keräyspaikkoja saatiin järjestää kahdeksaan kohtaan ulkosalle kaupungin alueella (4.5. 870 §). Samoin myönnettiin lupa tavanmukaisten joulupatojen asettamiseen 17.—19. ja 21.—24.12. (taloj. 23.11. 65 §).

Lupa varojen keräämiseen nuorisokasvatustyön tukemiseksi myönnettiin myös Asuntolayhdistykselle (14.12. 2 110 §).

Mainontaa koskevat asiat. Lautakunta päätti, että kunnallisvaalien mainontaa varten varataan kertomusvuonna 147 paikkaa. Talo-osaston oli kultakin paikalta määrättävä arpomalla yhtä suuri mainostila jokaiselle vaaliliitolle; myös mahdolliset vaaliliittojen ulkopuolella olevat ehdokaslistat oli rinnastettava tässä suhteessa vaaliliittoon. Kunkin vaaliliiton ja vaaliliittoon kuulumattoman valitsijayhdistyksen oli arvontatilaisuudessa ilmoitettava ne paikat, joista se halusi varata mainostilaa; varaamatta jäävät mainostilat jätettäisiin käyttämättä. Mainospaikoille saatiin asettaa tauluja, joiden korkeus jalustoineen saisi olla enintään 170 cm; mainostornin käyttöä ei sallittu ko. paikoissa. Mainokset saatiin asettaa paikoilleen 21.9. klo 18 ja ne oli poistettava viimeistään 3 vuorokauden kuluessa vaalien päättymisestä (24.8. 1 474 §).

Yleisillä paikoilla tapahtuvan vaalimainonnan uudelleenjärjestelystä annettiin kaupunginhallitukselle lausunto (6.7. 1 265 §).

Ulkomainos Oy oikeutettiin yhtiön ja kaupungin välisen, 2.1.1961 tehdyn sopimuksen ehdoilla sijoittamaan kiinteä mainospilari 16.9. lukien Ateneumin tontin kohdalla Mikonkadun jalkakäytävälle (7.9. 1 540 §).

Talo-osastoa kehotettiin pyytämään 14.11. mennessä tarjoukset eri yhtiöiltä lautakunnan hoidossa olevien ulkomainontapaikkojen, ei kuitenkaan pyörivien mainospilarien, vuokraamisesta v:n 1966 alusta lukien (5.10. 1 705 §, taloj. 21.9. 29 §).

Veho Oy:tä päätettiin veloittaa valomainoksen pidosta Tennistalon Jaakonkadun puoleisessa julkisivussa 400 mk vuodessa 1.1. lukien (3.2. 256 §).

Oy Maxim-Filmi-niminen yhtiö oikeutettiin pystyttämään talo-osaston ohjeiden mukaisesti mainoskuvakaappi Mikonkatu 8:n kohdalla olevalle jalkakäytävään liittyvälle suojatiekorokkeelle. Lupa oli voimassa 1.5.1964—30.4.1967 välisen ajan. Kaapin asettamiseen oli yhtiön saatava myös rakennustarkastajan lupa. Kaappiin sai sijoittaa ainoastaan elokuvateatteri Bio Bristolin ohjelmistoa esitteleviä mainok-

sia. Luvasta perittiin vuosikorvauksena 500 mk, kuitenkin vasta siitä lähtien, jolloin koroke siirtyisi kaupungin omistukseen (20.4. 778 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto aloitteesta, joka koski sähkölaitoksen ja liikennelaitoksen pylväiden sekä liikennelaitoksen liikennevälineiden käyttämistä myös muuhun kuin varsinaiseen kaupalliseen mainontaan (7.9. 1 541 §).

Kaupungin ns. puhtaanapitoviikon ajaksi 9.—15.5. myönnettiin lupa puhtaanapitokaluston esittelyyn Kauppatorilla sekä mainosjulisteiden sijoittamiseen yleisille paikoille ja kaupungin kiinteistöihin korvauksetta (20.4. 780 §).

Tilapäisiä lupia erilaisten kilpailujen, näyttelyiden yms. mainostamiseen ulkosalla myönnettiin vuoden aikana useita samoilla perusteilla ja samaa käytäntöä noudattaen kuin aikaisemminkin.

Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. rakennusten vuosikorjaustoimintaa kertomusvuonna (3.2. 253 §); ent. Kumpulan sairaalan kiinteistön pääoma-arvon määräämistä (10.2. 309 §) sekä siivoustoimen järjestelykysymystä (11.5. 904 §, taloj. 27.4. 19 §).

Kaupunginhallituksen asiamiestoimistolta pyydettiin lausunto mahdollisuudesta maalaisten kotiteollisuustuotteiden kaupan siirtämisestä Kauppatorilta Hietalahden- ja Töölöntorille (3.2. 254 §).

Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: sähkölaitoksen muuntamoiden paikkakysymystä (24.2. 397 §); kaupungin teollisuuslaitosten henkilökunnan asuntotalon rakentamista Käenkuja 6:een (13.4. 726 §); liikkeiden aukioloajan yhtenäistämistä kesällä (20.4. 776 §); eräitä urheilu- ja retkeilytoimen hallinnon uudelleenjärjestelyyn sisältyviä ehdotuksia (11.5. 898 §); ns. Pauligin huvilan käyttöä (11.5. 902 §); eräitä rakennus- ja korjaustoimenpiteitä Tuomarinkylän kartanon museossa (19.5. 956 §); Eläintarhan- ja Vauhtitien risteyksessä olevan virvoitusjuomakioskin siirtämistä Seurasaareen (19.5. 957 §); Esplanaadikappelin ulkovalaistuksen parantamista (1.6. 1 063 §); Puotinkylän kartanon käyttöä museotarkoitukseen (10.8. 1 407 §, 28.9. 1 647 §); kysymystä kotitalouslautakunnan opetus- ja perhepesulatoiminnan lopettamisesta ns. Käärmetalossa (5.10. 1 702 §) sekä asunnottomien tuberkuloositoipilaiden asuntokysymyksen järjestämistä (9.11. 1 921, 1 922 §).

Kiinteistövirasto

Kiinteistölautakunnan alaisena toimi virastopäällikkö Alpo Lipan johdolla kiinteistövirasto, joka jakautui kanslia-, tontti-, maatalous-, metsä-, kaupunkimittaus-, talo- ja asemakaavaosastoon 1.4. saakka, jolloin asemakaavaosastosta kaupunginvaltuuston päätöksellä muodostettiin perustetun kaupunkisuunnittelulautakunnan alainen kaupunkisuunnitteluvirasto.

Kiinteistöviraston diaariin merkittyjen asioiden luku oli 3 966, joista virastopäällikölle kuuluvia asioita oli 247, kansliaosastolle kuuluvia asioita 609, tonttiosastolle 2 069, maatalousosastolle 78, metsäosastolle 29, asemakaavaosastolle (tammimaaliskuun ajalta) 86, kaupunkimittausosastolle 360 ja talo-osastolle kuuluvia 488.

Todellisuudessa oli asiain lukumäärä huomattavasti suurempi, sillä suuri joukko kertomusvuonna käsitellyistä asioista oli uuden diaariin merkitsemistavan perusteella merkitty edellisen ja sitä edellistenkin vuosien kohdalle. Diaariin merkittyjen asiain lukumäärä ilmoittaa siis kertomusvuonna saapuneiden uusien asiain lukumäärän.

Kiinteistöviraston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 1 451. Virastopäällikön päätösluettelon pykäläluku oli 135 ja kansliaosaston osastopäällikön päätösluettelon pykäläluku oli 243.

Viranhaltijat. Avoimena olleisiin virkoihin valittiin kertomusvuonna eri osastoihin seuraavat viranhaltijat:

kansliaosastoon: 27. pl:n sihteerin virkaan Lauri Kotiniemi 1.8., 27. pl:n asiamiehen virkaan Antti Kuto 1.11., 14. pl:n toimistonhoitajan virkaan Terttu Hyyrynen 1.5., 13. pl:n kirjaajan virkaan Inga Hedman 1.7., 12. pl:n tp. arkistojärjestäjän virkaan Hilkka Virtanen 1.4., 11. pl:n kanslistin virkaan Riitta Kervinen 1.2., 11. pl:n apul.kirjaajan virkaan Marja-Leena Ojala 1.10., 10. pl:n piirtäjän virkaan Raili Hämäläinen 16.11. sekä kahteen 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Marjatta Pinomaa 24.3. ja Maria Kumpula 2.6. alkaen;

tonttiosastoon: 25. pl:n tp. lainoppineen avustajan virkaan Simo Somiska sekä 12. pl:n toimistonhoitajan virkaan Toini Tuomi, molemmat 1.6., kahteen 10. pl:n toimistoapulaisen virkaan Tuula Kynnös 1.7. ja Riitta Kyöstilä (tp.) 16.8. sekä 8. pl:n tp. toimistoapulaisen virkaan Tuula Eerola 1.10. alkaen, varastoalueiden apulaistarkastajan virkaa valittiin työsopimussuhteisena hoitamaan 16.4. lukien Viljo Palsi;

metsäosastoon: 18. pl:n tp. metsäteknikon virkaan Eero Huima 15.9., 17. pl:n metsäteknikon virkaan Kaarlo Mäkelä 1.1., 13. pl:n metsätyönjohtajan virkaan Heikki Kuntsi 15.9. sekä 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Hilkka Inha 1.1. alkaen;

kaupunkimittausosastoon: 18. pl:n laskijan virkaan Heikki Mansala 1.5., 16. pl:n kartoittajan virkaan Olavi Heikkilä 16.6., kahteen 15. pl:n kartoittajan virkaan Holger Nyberg 1.8. ja Jarl Hindström 1.11. sekä kahteen 9. pl:n piirtäjän virkaan Anna-Liisa Muje 1.6. ja Eila Saarnio 1.9. alkaen;

talo-osastoon: 27. pl:n tp. asuntoasiainsihteerin virkaan Heikki Himanka 1.3., 22. pl:n alueisännöitsijän virkaan Eelis Ahtiainen 1.4., 22. pl:n tp. rakennusmestarin virkaan Åke Karlsson 16.9., 10. pl:n tp. toimistoapulaisen virkaan Riitta Nieminen 1.12., 9. pl:n kirjaajan virkaan Elvi Niitemaa 1.5., 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Toini Lipponen 11.3. sekä kahteen 7. pl:n tp. toimistoapulaisen virkaan Liisa Hilpi 1.3. ja Marja-Leena Hahl 1.7. alkaen.

Asemakaavaosaston henkilökunta, johon kuului 42 vakinaista viranhaltijaa ja 10 työsopimussuhteessa olevaa toimihenkilöä, siirtyi kokonaisuudessaan kiinteistövirastosta 1.4. perustettuun kaupunkisuunnitteluvirastoon.

Muista osastoista erosivat tai siirtyivät eläkkeelle seuraavat viranhaltijat: kansliaosastosta siht. Pentti Sunila 31.5., toimistonhoit. Ilse Sandström 23.3., kirjaaja Aune Fagerlund 15.5., tp. arkistojärj. Maija Soininen 14.3. sekä piirtäjä Mirja Lönnroth 31.8. lukien;

tonttiosastosta tp. lainopp. avustaja Matti Sauria 31.5., toimistonhoit. Aino Stenberg 15.5., toim.apul. Toini Ervanne 23.5. sekä tp. toim.apul. Salme Latvasalo 30.4. lukien;

maatalousosastosta tp. maataloustekn. Paavo Karvia 31.8. lukien;

kaupunkimittausosastosta ins. Esko Maunu 30.11., kartoittaja Jyrki Tehola 15.9., piirtäjät Martta Sorvaniemi ja Eila Mattero 15.8. sekä laskija Eero Jantunen 31.3. lukien;

talo-osastosta asuntoasiain siht. Väinö Harmanen 29.2., ins. Kaj Lindholm 30.4. sekä kirj. Elina Sainio 15.3. lukien.

Varastoalueiden apul. tarkastaja Ahti Aalto kuoli kertomusvuonna 12.5.

Huoneistot. Kertomusvuonna toimivat kiinteistöviraston eri osastot samoissa paikoissa kuin edellisenäkin vuonna. Asuntoasiaintoimisto muutti kuitenkin 31.5. talosta Unioninkatu 28 Pikku Roobertinkatu 13:ssa sijaitsevaan vuokrahuoneistoon.

Kansliaosasto

Osasto huolehti lautakunnan ja sen jaostojen pöytäkirjojen laatimisesta, kirjeenvaihdosta ja muista kansliatöistä sekä lautakunnan lainopillista laatua olevista tehtävistä, kuten kauppakirjojen ja vuokra- ym. sopimusten laatimisesta, lainhuudatuksista ja kiinnityksistä sekä kiinteistötuomarin suostumuksen hankkimisesta tontin ja yleisten alueiden muodostamiseen. Osastossa käsiteltiin vuoden aikana kauppa- ja vaihtokirjoja 77, maanvuokrasopimuksia 159 ja niihin tehtyjä muutoksia 240, huoneenvuokrasopimuksia 35, lainasopimuksia (arava- ja Ly-lainat) 70, muita sopimuksia (Erikoisdiaari) 58, vuokraoikeuden siirtoja 56 sekä lainhuudatus- ja kiinnitysasioita 399. Asiakkaille annettiin hallintaoikeustodistuksia 530 ja vuokrasopimusjäljennöksiä 118. Rakennuslain mukaisia korvauksia suoritettiin 121 tapauksessa.

Kertomusvuonna lähetettiin 563 kirjettä.

Tonttiosasto

Henkilökunta. Tonttiosaston henkilökuntaan kuuluivat osaston päällikkö, apulaispäällikkö, kolme insinööriä, joista yksi työsopimussuhteessa, omakotiarkkitehti, arkkitehti, lainoppinut avustaja, osastosihteeri, rakennusneuvoja, rakennusmestari, varastoalueiden tarkastaja ja kaksi apulaistarkastajaa, joista toinen työsopimussuhteessa, toimistonhoitaja, neljä toimistoapulaista, puutarhakonsulentti, kaksi siirtolapuutarhaneuvojaa, siirtolapuutarhuri ja omakotipuutarhaneuvoja. Toinen siirtolapuutarhaneuvojan virka oli avoinna koko vuoden.

Tonttien luovutus ja varaaminen. Uusista alueista valmistui vuoden aikana Kontulan-Vesalan alue, jonka tonttien luovutusmuodoksi vahvistettiin vuokraus. Tonttien luovutusta aikaisemmin valmistuneilta Myllypuron ja Puotilan alueilta jatkettiin sekä vuokrattiin yksittäistapauksissa tontteja muiltakin alueilta.

Vuokraamalla luovutettaviksi esitettiin (suluissa edellisen vuoden luvut) 63 (43) asuntotonttia, 6 (4) teollisuustonttia, 5 (2) liiketalotonttia, 8 autopaikkatonttia, 1 (2) koulutontti ja lisäalue, 48 (50) pienteollisuus- ja varastotonttia, 1 huoltotontti, 4 rivitalotonttia sekä 2 omakotitonttia, joista toinen sijaitsi kaupungin rajojen ulkopuolella.

Arviohintaan myytäviksi esitettiin 28 (25) tontinosaa.

Asuntotontteja esitettiin varattavaksi yhteensä 30 (36), lähinnä Kontulan-Vesalan, Myllypuron, Puotilan ja Yliskylän alueilta.

Alueiden ja rakennusten ostaminen. Tehtyjen tarjousten perusteella esitettiin hankittavaksi kaupungin omistukseen 64 (65) tilaa 29 (25) myyjältä sekä 35 (29) määräalaa 29 (26) myyjältä. Vuokrasuhteen purkamisen yhteydessä tehtiin esitys 30 (18) vuokra-alueella sekä yhden (14) katualueella sijaitsevan rakennuksen ostamisesta kaupungille. Aluevaihtoja esitettiin suoritettavaksi 13 (18).

Muita asioita. Vuokraoikeuksia ehdotettiin jatkettavaksi 106:n (41) ja irtisanottavaksi 21 (25) tontin ja alueen osalta. Vuokraoikeuksien jatkamisen suuri lukumäärä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan lukuun johtui siitä, että Vallilan alueen 31.12.1964 päättyviä vuokrauksia jatkettiin edelleen 6 kk:n irtisanomisajoin. Luvan myöntämisiä esiteltiin 137 (166), joista suurin osa kaupungin maan käyttämiseen tilapäisiin tarkoituksiin, kuten erilaisten kilpailujen, ulkoilmatilaisuuksien ja näyttelyjen järjestämiseen jne. Uusien varasto- ja pienteollisuusalueiden aikaansaamiseksi suoritettiin tutkimuksia ja tehtiin ehdotuksia suunniteltujen pienteollisuusalueiden kiireelliseksi kuntoonsaattamiseksi. Tutkittiin edelleen mahdollisuuksia Tattarisuon alueen käytön tehostamiseksi. Rakentamattomia tontteja ja alueita kunnostettiin ja suoritettiin vanhojen varastoalueiden saneerausta. Kolmivuotiskatselmuksissa tarkastettiin n. 1 000 katselmuskohdetta. Esitettiin myönnettäväksi erilaisia lykkäyksiä, jotka koskivat etupäässä vuokrasopimuksen allekirjoittamisajan pidennyksiä ja maksunlykkäyksiä. Kunnallisteknillisiä töitä varten tarvittavia työlupia ja haltuunottolupia hankittiin yhteensä 283 (351). Kirjeitä lähetettiin 998 (1 020). Toimitettujen tarkastusten perusteella annettiin kansliaosastolle 5 (12) todistusta rakennusvelvollisuuksien täyttämisestä sekä 30 muuta vuokraoikeuksia koskevaa todistusta. Rakennuslain 74 §:n 1 mom:n mukaisia korvauksia on suoritettu 126 (21) maanomistajalle ja saman lain 71 §:n 2 mom:n mukaisia korvauksia 18 maanomistajalle. Kaupunginhallitukselle on toimitettu 89 lausuntoa jätevesien laskemisesta sekä 9 lausuntoa tiekuntia koskevista asioista.

Tonttiosaston päällikön päätösluettelossa hyväksyttiin 15 (30) muutospiirustusta, vuokrattiin 51 (53) tilapäisvarastoaluetta ja irtisanottiin 48 (28) mainittujen alueiden vuokraoikeutta. Vuokraoikeuden siirtoja merkittiin 56 (60). Juhannuskokkojen polttamiseen ja ilotulitusten järjestämiseen myönnettiin 25 (21) lupaa.

Aravalainat. Uusia aravalaina-anomuksia vastaanotettiin, tarkastettiin ja toimitettiin edelleen Aravalle 55 (78). Edellisen vuoden lainapäätöksiä saatiin Aravalta 52 (60), joita koskevat tarkastukset ja lainojen maksattaminen aloitettiin. Vuoden aikana suoritettiin n. 570 (600) tarkastusta. Rahatoimistolle annettiin 312 (635) maksumääräystä. Asuntolainojen siirtoanomuksia käsiteltiin ja toimitettiin edelleen Aravalle 18 (10). Rakenteilla olevista omakotitaloista laadittiin Aravaa varten puolivuotisilmoitukset tammi- ja heinäkuussa. Omakotiarkkitehti ja rakennusneuvoja suorittivat keväällä ja syksyllä kolmivuotiskatselmuksia sekä ympäri vuoden vanhojen omakotialueiden tarkastuksia.

Siirtolapuutarhatoimiston toimesta harjoitettiin puutarhaneuvontaa kaupungin siirtolapuutarhoissa ja omakotialueilla. Neuvontapiiri käsitti 7 siirtolapuutarhaa, joissa oli yhteensä 1 806 (1 799) palstaa sekä 9 omakotialuetta, jotka käsittivät 1 127 (1 127) tonttia. Siirtolapuutarhoissa hoidettiin yleiset istutukset, tiet ja kentät

sekä valvottiin palstojen hoitoa ja yleistä järjestystä. Puutarhanhoidollisia kursseja ja havaintoesityksiä pidettiin puutarha-alueilla ja laajemmat kurssit kevättalvella Mäkelän kansakoululla. Kursseihin otti osaa n. 100 tontinomistajaa.

Toimistossa vuokrattiin kertomusvuoden ajaksi 2 964 (3 204) viljelyspalstaa yhteiseltä pinta-alaltaan 46 (51) ha. Tuloja saatiin viljelyspalstojen vuokraamisesta 12 077 mk sekä heinä- ja syöttömaiden vuokraamisesta 130 mk. Multaa myytiin 200 m³, mistä kertyi tuloja 600 mk. Herttoniemen siirtolapuutarhan venelaiturivuokria perittiin 200 mk.

Toimistossa laadittiin 7 pihamaasuunnitelmaa, joista kertyi tuloja 795 mk. Siirtolapuutarhamajojen ja eteisten piirustuksia myytiin 13, joista saatiin tuloja yht. 44 mk. Omakotitoimistosta annetuista todistuksista, joita oli 9, perittiin 15 mk. Siirtolapuutarhapalstojen vuokraoikeuden siirtoja merkittiin 175 (163).

Siirtolapuutarhoissa oli 13 työntekijää kesän aikana. Lisäksi suoritettiin joitakin töitä urakka- ja laskutustöinä. Työpäiviä oli yhteensä 1 617 (1 357) ja maksetut palkat olivat 32 878 (23 774) mk.

Tulot ja menot

Tulot	mk
Tonttien ja alueiden vuokrat	11 571 578
Siirtolapuutarhojen maanvuokrat ym. tulot	124 977
Tonttien ja maa-alueiden myynti	3 276 282
Yhteensä	14 972 837
Menot tonttiosaston vastattavilta tileiltä olivat yhteensä	629 973

Maatalousosasto

Henkilökunta. Vakinaiset viranhaltijat maatalousosastolla ja maatiloilla olivat samat kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuoden päättyessä oli avoinna tp. maatalousteknikon virka. Osastolla oli työsopimussuhteessa yksi agronomi ja maatiloilla yksi työnjohtaja ja kaksi apulaistyönjohtajaa. Maatalousosaston alaisissa töissä voimassa olleen työehtosopimuksen mukaan tilojen työntekijät olivat tuntipalkalla. Maatilatalouden yleisissä töissä kotieläinhoitotyöt mukaan luettuina henkilöluku vaihteli kertomusvuonna 46:n ja 106:n välillä. Talvikuukausien ajaksi oli 28 miestä voitu sijoittaa rakennusviraston puhtaanapito-osaston töihin.

Maanviljelys. Kertomusvuonna oli osaston hoidossa ja valvonnassa yhteensä 1 498 ha viljelysmaata, mistä ulkokuntien alueella sijaitsevia yhteensä 170 ha. Omassa viljelyksessä olivat seuraavat kuusi maatilaa: Fallkulla, Haltiala, Luuki, Pukinmäki, Tali ja Tuomarinkylä, joiden yhteispinta-ala oli 1 054 ha. Vuokralle annettuna oli 444 ha viljelysmaata.

Omassa viljelyksessä olleilla maatiloilla oli päätuotantosuuntana viljanviljely kuten aikaisempinakin vuosina. Kokonaispeltoalan käyttö eri viljelytarkoituksiin ja satomäärät käyvät ilmi seuraavasta:

	Peltoala ha	Sato Yht. tn	Sato Keskim. kg/ha
Leipävilja:	537		
Ruis	69	191.8	2 788
Syysvehnä	82	230.9	2 801
Kevätvehnä ...	287	489.4	1 703
Ohra	99	237.3	2 410
Muu viljely:	389		
Kaura	173	305.0	1 766
Heinä,kuiv. korj.	147	595.4	4 057
» siemen-...	15	4.8	
» säilörehuksi	9		
Peruna	19	275.9	14 216
Muut vilj.kasvit	26		
Peltolaidun	44		
Kesanto	84		

Mainittuun muiden viljelykasvien ryhmään kuuluivat syysrypsi, keittiökasvit, lanttu, rehukaali ja vihantarehu. Viljelyala kokonaisuudessaan oli supistunut 6 ha:lla v:sta 1963, viljan kasvussa olleen alan silti noustua leipäviljan osalta 25 ha:lla ja kauran 18 ha:lla. Vähentymistä oli tapahtunut pääasiassa kesanto- sekä heinäalassa.

Viljelysmaiden lannoitukseen käytettiin kotieläinlannan lisäksi väkilannoiteseoksia 425 tn ja pintalannoituksena 30 tn salpietaria. Maiden kalkitukseen käytettiin 311 tn maatalouskalkkia. Lannoitustarpeen selvittämiseksi osasto on suorituttanut kaupungin alueen pohjoisosissa sijaitsevilla, yht. noin 150 ha käsittävillä peltolohkoilla viljavuustutkimuksia.

Sääsuhteista on mainittava, että alkukesän sademäärä oli normaalia alhaisempi, joten kuiva kausi jatkui paikoitellen yli kuukauden. Tämän johdosta myöhäisemmät kevätviljat orastuivat hitaasti ja epätasaisesti eivätkä päässeet hyvään kasvukuntoon, mistä pääasiassa johtuivat eräiden kevätviljojen keskimäärää alhaisemmat satoluvut. Viemäri- ja tietöistä peltojen kasvukunnolle aiheutuneita haittoja oli paikoitellen myös todettavissa. Korjuuajan sääsuhteet sen sijaan olivat tyydyttävät. Osaston hoidettavana olevilta tiloilta saadut sadot vaihtelivat jonkin verran tiloittain, mutta olivat yleensä syysviljojen osalta keskinkertaista paremmat, ohran ja heinän osalta keskinkertaiset ja kevätvehnän, kauran ja perunan osalta keskinkertaista alhaisemmat. Viljaa myytiin siemeneksi, syömäviljaksi ja rehuksi. Perunasato toimitettiin kaupungin laitosten kulutukseen. Kertomusvuonna myytiin v:ien 1963 ja 1964 viljasadoista siemeneksi 597 tn, myllyviljaksi 526 tn ja rehuviljaksi 66 tn. Kylvöihin käytetty siemenmäärä oli kaikkiaan 200 tn ja kotieläintalouden käyttö 128 tn rehuviljaa.

Karjatalouden osuutta tuotannossa supistettiin lähivuosina yhä laajenevan rakennustoiminnan vuoksi. Nautakarjanpito Pukinmäen tilalla lopetettiin, joten kertomusvuoden lopussa oli lypsykarjaa vain Tuomarinkylässä määrältään 57 nautayksikköä. Maitoa tuotettiin vuoden aikana kaikkiaan 319 258 kg. Lisäksi saatiin nautakarjasta 4 512 kg lihaa. Pitoeläimiksi myytiin kaikkiaan 44 lehmää, nuorta nautaeläintä tai pikkuvasikkaa. Eläinluku Fallkullan sikalassa oli kertomusvuoden lopussa 265. Kertomusvuonna myytiin 215 lihotussikaa, joista saatiin 14 330 kg lihaa. Nuoria sikoja ja porsaita myytiin yhteensä 208. Hevosten luku vuoden lopussa oli 7.

Kalusto ja rakennukset. Tärkeimmät kalustonhankinnat olivat kuorma-auton, leikkuupuimurin, traktorin, maatilakaivurin ja viljanlajittelijan ostot. Poistosuunnitelman alainen kalusto käsitti kertomusvuoden lopussa henkilöauton, 4 kuorma-

autoa, 10 leikkuupuimuria, 26 traktoria ym. irtaimistoa, jonka kirjanpidollinen yhteisarvo oli 253 396 mk.

Vuosikorjausmäärärahoja käytettiin tavanomaisiin huoneistojen kunnostustöihin maatilojen rakennuksissa. Talousrakennuksissa tehdyt huomattavimmat työt olivat viljankuivaamon ja viljasiilojen rakentaminen Pukinmäen tilan kalustovajaan tarkoitukseen myönnettyä määrärahaa käyttäen ja vuosikorjausmäärärahoja käyttäen tilan saunan korjaus sekä peseytymis- ja pukusuojan järjestäminen Tuomarinkylän tallirakennukseen. Useita vanhoja maataloustoiminnalle tarpeettomiksi käyneitä talousrakennuksia purettiin.

Salaojitus, viemärien perkaus ym. Kertomusvuonna ojitettiin tiiliputkisalaojiin Haltialan, Tuomarinkylän ja Luukin tilojen viljelysmaita yhteensä 47 ha. Viemäreiden ja valtaojien perkaus- ja kaivuutöitä suoritettiin koneellisena urakkatyönä eri puolilla kaupungin alueella n. 19 200 m:n pituudelta. Erinäisten kaupungin alueella olevien teiden kunnossapitoon varattua määrärahaa käyttäen suoritettiin teiden sorastusta useilla eri tieosuuksilla yhteensä n. 12 km:n pituudelta.

Kansanhuoltoasiat jakaantuivat viiteen asiaryhmään, joita koskevia ilmoituksia, kirjelmiä ja lähetteitä merkittiin diaariin yhteensä 198. Kiinteistölautakunnalle esiteltiin 39 asiaa ja maatalous- ja metsäjaostolle 54 asiaa.

Yhteenveto tuloista ja menoista. M e n o t jakautuivat varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Talousarviossa oli varsinaisiin menoihin maatalousosastoa varten merkitty 1 329 281 mk, minkä lisäksi myönnettiin lisämäärärahoja 53 470 mk, joten käytettävissä oli kaikkiaan 1 382 751 mk. Määrärahoja käytettiin 1 285 615 mk, joten säästö oli 97 136 mk. Varsinaisiin menoihin kiinteistöviraston osastojen yhteisiä kustannuksia varten oli maatalousosaston vastattaville tileille erinäisten teiden kunnossapitoa sekä valtaojien perkausta varten merkitty yhteensä 37 500 mk. Näitä määrärahoja käytettiin tilien mukaan kaikkiaan 29 855 mk, joten säästöksi jäi 7 645 mk. Lisäksi maatalousosaston käytettävänä oli kaupunginhallituksen erikseen myöntämä 42 000 mk:n suuruinen määräraha talousrakennuksen osan käyttötarkoituksen muuttamista varten, mitä määrärahaa käytettiin 41 537 mk. Pääomamenoina esiintyivät tilien mukaan salaojituskustannus 37 976 mk, käyttökaluston hankintakustannus 47 526 mk ja 5 529 mk:n suuruinen erä vesijohdon ja viemärin rakentamiskustannuksesta Fallkullan kartanoon, mikä työ oli loppuunsuoritettu v. 1963. Pääomamenot olivat yhteensä 91 031 mk.

T u l o j a oli talousarvioon merkitty 1 325 000 mk. Tilien mukaan tulot kertyivät seuraavista eristä:

	mk
Peltoviljely	958 433
Karjatalous	274 164
Maiden ja rakennusten vuokrat	111 851
Sekalaiset tulot	139 525
Yhteensä	1 483 973

Osaston tulojen ja menojen erotus oli 198 358 mk.

Liiketaloudellisen kirjanpidon osoittama tulos v:lta 1964 oli 173 479 mk voittoa jakaantuen seuraavasti:

	mk	mk
Oma maatalous		164 118
Vuokratalous		
Maiden vuokraus	+ 10 837	
Rakennusten vuokraus	— 1 476	9 361
Yhteensä		173 479

Keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohden oli oman viljelyn osalta 101.14 mk ja vuokralle annettujen maiden osalta 24.44 mk.

Metsäosasto

Henkilökunta. Metsäosastolla oli virkasuhteessa olevan henkilökunnan lukumäärä kertomusvuoden päättyessä 13. Uusia virkoja perustettiin tp. 18. pl:n metsäteknikon virka ja vakinainen 13. pl:n metsätyönjohtajan virka. Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan määrä vaihteli 40:n vaiheilla. Omien työntekijöiden määrää on vähentänyt hankinta- ja työsopimusten käyttö.

Metsäalueet. Kertomusvuoden aikana kaupungin maanhankinta oli verraten runsasta. Metsäosaston hoitoon tulleista metsistä olivat huomattavimmat Gillobacka (metsämaata n. 98 ha), Kärrmo (n. 9 ha), Järvenpää (n. 43 ha), Gustavsberg ja Forsgård (metsämaata n. 20 ha), Haspero ja Haspers (n. 142 ha) sekä Vähämäki (metsämaata n. 18 ha). Näiden alueiden yhteinen metsäpinta-ala oli n. 330 ha.

Kun v. 1963 hankittujen maa-alueiden metsäpinta-ala oli n. 1 080 ha ja kertomusvuonna vastaava luku oli 330 ha olivat metsäalueet laajentuneet niin paljon, että niiden puuston kunnostus ja hoito vaativat työvoiman tehon olennaista lisäämistä. Tähän liittyy v. 1963 maatalous- ja metsäjaostossa käsitelty suunnitelma metsäosaston Albergassa olevan työkeskuksen siirtämisestä lähemmäksi toiminta-piirin keskustaa, esim. Oulunkylään sekä em. kahden uuden viran perustaminen kertomusvuoden aikana.

Kaupungin lähimetsissä oli kertomusvuonna varsinaisia puustonhoidollisia hakkuita tavallista vähemmän. Osaksi tämä johtui teknikko- ja työnjohtohenkilökunnan puutteesta. Tiheiköiden sekä aluskasvillisuuden raivausta ja puistometsiköiden siivousta sen sijaan tehostettiin. Rakennettujen alueiden laajennuttua näitä tehtäviä olikin enemmän kuin mitä saatiin suoritetuksi. Puiden, varsinkin kuusien kuivuminen metsiin rakennetuilla alueilla on monin paikoin muodostunut maisemassa ikävästi silmiinpistäväksi. Tämän kuivumisen estämiseksi ei ole löydetty tehokkaita keinoja. Pelkkä kuivien tai puolikuivien puiden korjaaminen muodostaa jo oman työmaansa, joka liittyy em. siistimistyöhön.

Puustonhoidollisista hakkuista mainittakoon työt Haltiavuoren ja Keskuspuiston metsäalueilla. Taimistoja perattiin tavallista runsaammin. Männyn taimia istutettiin Haltiavuoren, Rastilan ja Uutelan alueilla yhteensä 4 000 kpl.

Rakennustöiden ja maankäyttömuodon muuttumisen vuoksi suoritettavia hakkuita oli eniten kaupunkialueen itäpuoliskossa. Näitä hakkuita suoritettiin esim. Myllypuron, Kontulan ja Tattarisuon alueilla.

Metsäosasto osallistui myös ns. puhtaanapitoviikon järjestelyyn. Viikon ansiosta yleisön huomio kiintyi lähimetsien puhtaanapidon merkitykseen.

Pohjois-Espoon teknikkopiirissä suurimmat hakkuut suoritettiin Luukin mailla. Omien hakkuiden lisäksi jatkuivat Valtion Polttoainetoimiston hakkuut edellisen vuoden tapaan. Osan puutavarasta VAPO osti pystyyn ja osan hankki metsäosastolle hankintakustannuksia vastaavasta korvauksesta. Myös pienen puuston raivaus kuului sopimukseen. Hoitohakkuita on suoritettu myös Pirttimäen ja Högbackan mailla ja ne saatiin alkuun Salmissa.

Ulkotiloilla on hakkuita suoritettu tavalliseen tapaan metsän kunnostamisen tai uudistamisen tarpeen mukaan. Bengtsårissa aloitettiin kertomusvuoden aikana kuitenkin poikkeuksellisen laajat hakkuut entisen, sotatoimissa vahingoittuneen puuston uusimiseksi ja istutettujen sekä luontaisten taimistojen vapauttamiseksi. Tehdyn sopimuksen mukaan VAPO suorittaa hakkuun ostaen pystyyn halot, paperipuun ym. Leimaus ja valvonta on suoritettu metsäosaston toimesta.

Pohjois-Espoon alueella ja ulkotiloilla suoritettiin taimistojen vapauttamista ja niiden perkausta melko runsaasti. Näin esim. Tervalammella perattiin taimistoja 16 ha:n alueella.

Pohjois-Espoon metsäalueille istutettiin taimia seuraavasti: tammea 8 000 kpl, mäntyä 9 000 kpl ja kuusta 4 500 kpl. Tervalammella pyörremyrskyn v. 1963 tuhoama alue hakattiin paljaaksi ja sille istutettiin kertomusvuonna 19 000 männyntainta. Kaupungin hankkimien uusien metsämaiden hoito on lisännyt taimien tarvetta, mutta siementen ja taimien puutteen vuoksi ei tarvittavaa määrää ole saatu kasvatetuksi eikä ostetuksi.

Kuivan alkukesän vuoksi kulovaara oli tavallista suurempi. Kertomusvuotena oli pienehköt kulot Salmissa Ison-Parikan ranta-alueella, Toivoniemen tilan pohjoislohkolla ja Bengtsårissa.

Kaupallinen toiminta. Puutavaran menekki oli kertomusvuonna yleensä hyvä. Sahatukkien menekki oli erinomainen ja niiden hinta hyvä ollen korkeimmillaan vuoden lopussa. Paperipuun osalta vuoden loppupuolella oli voimassa myyjien ja ostajien järjestöjen keskeinen hintasopimus. Paperipuun menekki oli hyvä, sen sijaan halkojen menekki ja hinnat olivat heikot.

Työnjohtovoiman niukkuuden ja kaukaisten työmaiden epätaloudellisuuden vuoksi metsäosasto käytti ulkotiloilla omien hankintojen ohella myös pystyyn myyntiä.

Hiekan otto Helsingin maalaiskunnan alueella olevista kaupungin hiekkakuopista oli runsasta kuten kahtena edellisenäkin vuotena. Hiekkaa luovutettiin vain kaupungin omiin tarpeisiin kaikkiaan n. 91 000 m^3. Oman hiekan käytöllä on ollut vaikutusta siihen hintaan, minkä kaupunki joutuu maksamaan vierailta ostettavasta hiekasta. Tässä lieneekin omien hiekanottoalueiden päämerkitys.

Kaupungin metsistä luovutettiin metsäosaston hakkauttamina (hankintana) eri puutavaralajeja seuraavasti (suluissa v:n 1963 ja 1962 vastaavat luvut): havutukkeja 61 230 (56 830 ja 64 390) j^3, koivutukkeja 1 030 (1 780 ja 3 400) j^3, tukipuita ym. 6 550 (8 880 ja 5 200) kpl, paperipuita 6 100 (4 030 ja 290) pm^3 sekä halkoja 11 560 (12 900 ja 6 220) pm^3.

Lisääntyneiden hakkuiden vaikutus näkyy ensi sijaisesti paperipuiden määrän kasvussa.

Hankitun tavaran lisäksi luovutettiin pystyyn havutukkeja 6 010 j³ ja halkoja 1 700 pm³.

Tulot ja menot kertomusvuonna ja vastaavat luvut kahdelta edelliseltä vuodelta olivat:

	1964 mk	1963 mk	1962 mk
Metsätuotteiden myynti	516 864	421 994	264 020
Vuokrat ja lupamaksut	15 135	14 190	12 539
Muut tulot	84 144	139 120	89 269
Tulot yhteensä	616 143	575 304	365 828
Menot yhteensä	498 679	437 520	340 518
Tulojen enemmyys	117 464	137 784	25 310

Talousarviossa oli menoihin varattu 487 737 mk. Laajentuneiden metsäalueiden hoitohakkuiden ja lähialueiden siistimisen suuren tarpeen vuoksi työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkamenoihin jouduttiin anomaan ylitysoikeutta. Kun eräiden arvioitujen menoerien osalta muodostui säästöä, kokonaismenot ylittivät arvion vain n. 11 000 mk:lla. Runsaiden hakkuiden, puutavaran hyvien hintojen ja hiekan myynnin ansiosta tulot nousivat arvioidun 434 000 mk:n sijasta 616 143 mk:aan.

Kaupunkimittausosasto

Henkilökunta. Virkasuhteessa olevan henkilökunnan lisäksi oli osaston palveluksessa työsopimussuhteessa 4 insinööriä, geologi, kartanvalmistamon päällikkö, kairausteknikko, 2 katukorvausteknikkoa, karttavalokuvausteknikko, 3 mittausteknikkoa, 4 laskijaa, 7 työnjohtajaa, 2 varastonhoitajaa, 2 maalaboranttia, 7 toimistoapulaista, 30 piirtäjää, karttateknikko, 2 muovikopistia, 4 valokopistia ja 3 lähettiä. Kuukausipalkkaisen henkilökunnan lukumäärä oli vuoden lopussa 150. Osastossa oli lisäksi työsopimussuhteessa tuntipalkalla olevia mittausetumiehiä, kairausetumiehiä, autonkuljettajia, mittausmiehiä ja kairausmiehiä sekä harjoittelijoita. Näiden lukumäärä vaihteli vuodenajoista ja suoritettavien töiden määrästä riippuen 60:sta 70 mieheen, joista 25—30 tuli maaperätutkimusjaoksen osalle.

Kaupungingeodeetti, apulaiskaupungingeodeetti, 4 piiri-insinööriä ja 3 insinööriä ovat toimineet myöskin kiinteistöinsinööreinä ja suorittaneet tontinmittaajalle kuuluvia tehtäviä.

Teknilliset välineet. Kenttämittauskalustoa täydennettiin hankkimalla mm. 2 teodoliittia ja 2 tarkkavaaituslaattaa. Mittausryhmien käyttöön hankittiin moottoriporakone sekä 2 uutta autoa. Lisäksi hankittiin osastoon eräitä toimistokoneita.

Maaperätutkimusjaoksen tutkimuskalustoa ja -välineistöä täydennettiin käyttämällä kiinteistöviraston määrärahoja maaputki- ja timanttikairausvälineisiin n. 10 700 mk; välineiden korjauksiin käytettiin lisäksi n. 1 200 mk. Koetinkairaus-, näytteenotto-, laboratorio- ym. välineitä sekä työkaluja täydennettiin ja korjattiin käyttämällä yht. n. 27 400 mk. Metrotoimikunnan määrärahoista käytettiin korjauksiin 6 000 mk. Kiinteistöviraston kaluston käyttämisestä eri tutkimuksia suori-

tettaessa veloitettiin n. 32 600 mk sekä metrotoimikunnan kaluston käytöstä muihin kuin metrotutkimuksiin n. 21 600 mk.

Kenttämittaus, kiinteistönmuodostus ym. Osaston henkilökunta käytti geodimetria ensimmäisen kerran yhden uuden kolmiopisteen määrittämiseen ja mitaten 3 suurmonikulmiojonoa, yht. pituudeltaan 9.3 km, pisteiden lukumäärän ollessa 20. Monikulmioverkkoa lisättiin ja täydennettiin. Täydennyskartoituksia suoritettiin eniten Kantakaupungissa, Haagassa, Konalassa, Oulunkylässä, Tuomarinkylässä, Tapanilassa sekä Herttoniemessä. Kunnallisteknillisiä töitä varten laadittiin katusuunnittelukarttoja ja suoritettiin katujen merkitsemistä maastoon eräillä esikaupunkialueilla. Maanalaisten johtojen yhdistelmäkarttaa varten mitattiin n. 2 400 johtoihin liittyvien maanpäällisten rakenteiden sijaintipaikkaa. Maanalaisia kalliosuojia ja tunneleita kartoitettiin n. 3 km.

Kertomusvuonna suoritettiin koko kaupungin aluetta koskeva ns. inventointiilmakuvaus mittakaavaan 1:12000 kartaston pitämiseksi ajan tasalla. Arkistovalokuvausta jatkettiin suorittamalla v:ien 1962—1964 toimitusasiakirjojen sekä täydennyskartoitusten kenttäpiirrosten kuvaus.

Tonttikirjaan ja tonttikirjakarttaan tehtiin asemakaavojen ja tonttijakojen vahvistamisesta sekä tontinmittauksista ym. johtuneet merkinnät.

Kaupungingeodeetti tai hänen määräämänsä edusti kaupunkia sitä koskevissa maanmittaus- sekä tontinmittaustoimituksissa ym. Uudenmaan läänin maanmittauskonttorissa suoritettiin maanmittaustoimitusten karttoihin ja asiakirjoihin kohdistuneita tutkimuksia, joiden perusteella täydennettiin mm. rekisterikarttoja ja tehtiin tilaluetteloita asemakaavoitettavista alueista sekä annettiin lausuntoja kaupungin kiinteistökauppoja varten. Kaupungin hankkimien määräalojen erottamisia suoritettiin. Lisäksi annettiin lausuntoja uudisrakennusten rakentamista koskevista poikkeuslupa-anomuksista.

Osaston suorittamat yleisimmät tehtävät olivat määrältään seuraavat: katu-, sähkö- ym. linjoja merkittiin maastoon 59.2 km, rajan ja korkeusaseman näyttöjä suoritettiin 319, monikulmiopisteitä rakennettiin 421 ja laskettiin 540, monikulmiosivuja mitattiin 97.6 km, monikulmiokulmia havaittiin 1 234, korkeuskiintopisteitä rakennettiin 127 ja vaaittiin 47, pintavaaitusta suoritettiin 3 ha:n alalta, eri tarkoituksiin valmistettiin 1 350 piirrosta, todistuksia ja otteita annettiin 2 648, rakennuspaikkoja merkittiin maastoon 704, sijaintikatselmuksia toimitettiin 741, tonttijakoehdotuksia laadittiin 121, tontinmittauksia ja rasitetoimituksia suoritettiin 422 ja yleisen alueen mittauksia 128, tonttikartan jäljennöksiä valmistettiin 822 ja mittakirjan jäljennöksiä 826.

Katukorvausasiat. Niitä selvittelyjä, jotka olivat tarpeen yksityisten tontin- ja maanomistajien korvausmäärien ja niiden perimisedellytysten toteamiseksi, jatkettiin vuoden aikana.

Kaupunginvaltuuston 28.11.1963 tekemän päätöksen mukaan oli rakennuslain mukaisten korvausten periminen kadun ja viemärin rakentamisesta tullut mahdolliseksi. Mainitun päätöksen mukaan jäivät kuitenkin toistaiseksi perimistoimenpiteiden ulkopuolelle omakotitontit sekä 3- ja 4-asuntoiset tontit. Muiden osalta oli korvauksia esitetty perittäväksi yht. 7 096 216 mk, mikä jakaantui 700 tontin osalle. Korvauksia saatiin kertomusvuoden aikana 1 653 090 mk, johon summaan sisältyi

myös v. 1963 maksuunpantujen, rakennuslain 148 §:n 3 mom:n mukaisten ns. kestopäällystyskorvausten vuotuismaksuja.

Asemakaavalain mukaisia katumaakorvauksia ehdotettiin perittäväksi 105 tontin osalta kaikkiaan 790 280 mk. Näitä saatiin kaupungille kertomusvuoden aikana 614 739 mk, johon summaan sisältyi myös edellisenä vuonna määrättyjä korvauksia.

Rakennuslain mukaisissa katualueen korvausasioissa jatkettiin asemakaava-alueiden maanomistajien luovutus- ja korvausvelvollisuuden selvittämistä sekä annettiin näistä asioista lausuntoja sekä yksityisille että viranomaisille.

Lisäksi laadittiin lausuntoja ja karttoja tielautakunnan toimeksiannosta yksityistielain mukaisia toimenpiteitä varten sekä yhteistoiminnassa rakennusviraston ao. osastojen kanssa katujen puhtaana- ja kunnossapito-osuuksista sekä yleiseen käyttöön luovutetuista kaduista ja niiden varsilla olevista tonteista ja alueista. Osasto edusti myös kaupunkia maistraatin katselmuksissa ja istunnoissa, joissa vm. asioita käsiteltiin.

Kartat. Kantakarttojen mittakaavassa 1:500 (Ka 0.5) uusia lehtiä piirrettiin 54, entisiä piirrettiin uudestaan 17 ja 941 lehteä korjattiin ajan tasalla olevaksi. Kantakartan mittakaavassa 1:1000 (Ka 1) uusia lehtiä valmistettiin mekaanisesti 42. Kantakartan mittakaavassa 1:2000 (Ka 2) uusia lehtiä valmistettiin 3 mekaanisesti ja 15 entistä lehteä uusittiin. Asemakaavan pohjakarttoja mittakaavassa 1:2000 valmistettiin mekaanisesti 7 ja vastaavia asemakaavan muutoksen pohjakarttoja 14. Erillisiä asemakaavan muutoksen pohjakarttoja valmistettiin lisäksi 88. Maanalaisten johtojen yhdistelmäkarttaan mittakaavassa 1:500 (Mjy 0.5) konstruoitiin maanpäälliset laitteet 15 lehden osalta ja piirrettiin puhtaaksi 12 lehdelle, joista 5 lehteä täydennettiin johtotiedoilla. Virastokartan mittakaavassa 1:4000 (Vi 4) lehdet pidettiin jatkuvasti ajan tasalla. Virastokartasta mittakaavassa 1:10000 (Vi 10) otettiin lisäpainoksia. Osoitekartan mittakaavassa 1:10000 (Os 10) 47 lehden piirrokset täydennettiin tai uusittiin ja kartta painettiin kokonaisuudessaan uudelleen. Matkailukartan mittakaavassa 1:15000 (Ma 15/Y30) piirrokset korjattiin ajan tasalle ja kartasta otettiin uusi painos. Erillistä yleiskarttaa mittakaavassa 1:30000 (Y 30) painettiin 800 kpl ja yleiskarttaa mittakaavassa 1:75000 (Y 75) 865 kpl.

Kaupungin virastoille ja laitoksille valmistettiin erilaisia karttoja, piirroksia ym.

Valo- ym. jäljennöksiä valmistettiin 40 000, joista omaan käyttöön 28 800. Muovijäljennöksiä valmistettiin omaan käyttöön 873 ja muille 298. Valokuvauksia ja valokuvakopiointeja suoritettiin omaa tarvetta varten 3 029 ja muille 1 278 kpl.

Karttapalvelun kokonaismyynti painatusoikeuskorvauksineen oli n. 88 000 mk. Erillisiä karttalehtiä myytiin 65 400, joista matkailukarttoja oli 44 100. Karttakirjoja myytiin 588 ja seinäkarttoja valmistettiin 73.

Geotekniliset ja geologiset tutkimukset. Maaperä-, kallioperä- ja pohjatutkimustyöt jakautuivat määrärahojen käytön mukaan toimeksiantajien kesken seuraavasti: kiinteistövirasto ja kaupunkisuunnitteluvirasto 20 %, metrotoimikunta 4 % sekä rakennusvirasto, kaupungin teollisuuslaitokset, asuntotuotantotoimisto ja eri komiteat 76 %.

Asemakaavoitusta varten suoritettiin maaperätutkimuksia Reimarlassa, Jakomäessä ja Mellunkylässä yht. n. 150 ha:n alueella. Virastopäällikön toimeksiannosta suoritettiin 5 alueellisesti pienehköä tutkimusta sekä talo-osastolle ja tonttiosastolle yksi tutkimus. Metrotoimikunnan osoittamissa kohteissa suoritettiin täydennys-

luontoisia tutkimuksia pääasiassa Vallilassa. Rakennusvirastolle tehtiin 46 ja kaupungin teollisuuslaitoksille 22 tutkimusta. Asuntotuotantotoimistoa varten suoritettiin pohjatutkimuksia 7 rakennuskohteessa. Lisäksi tehtiin kaatopaikkakomitealle tutkimuksia Iso-Huopalahdella ja Laajalahdella. Tutkimusten perusteella annettiin 49 kirjallista lausuntoa sekä laadittiin eräitä geoteknillisiä osasuunnitelmia.

Menojen ja tulojen yhteenveto. Kertomusvuoden aikana olivat menot kaupunkimittausosaston vastattavilta tileiltä 1 782 075 mk ja tulot 3 002 672 mk, josta pääomatuloja 2 267 829 mk.

Talo-osasto

Henkilökunta. Talo-osaston virkasuhteessa olevan henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden päättyessä 57. Avoinna oli teknillisen toimiston insinöörin virka sekä yksi ylivahtimestarin ja yksi vahtimestarin virka. Lisäksi oli osaston palveluksessa työsopimussuhteessa talonmiehiä, lämmittäjiä, siivoojia, kirvesmiehiä, muurareita ja muita työntekijöitä yhteensä 350.

Talo-osaston hallinnossa olleet rakennukset ja huoneistot. Rakennusten lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 857 (yht. 259 730 m² ja 1 269 616 m³). Kauppahalleja oli 3 (5 749 m² ja 35 805 m³), osakehuoneistoja 44 (15 359 m²) ja vierailta vuokrattuja huoneistoja 222 (85 356 m²). Rakennusten (talot ja hallit) arvo tontteineen oli kiinteistöluettelossa n. 79 530 332 mk sekä osakehuoneistojen arvo vastaavasti n. 4 245 000 mk. Edelliseen vuoteen verrattuna rakennusten lukumäärä väheni 8:lla, pinta-alan ja tilavuuden kuitenkin lisääntyessä 4 061 m²:llä ja 22 483 m³:llä.

Kertomusvuoden talousarviossa varattuja määrärahoja käytettiin talojen vuosikorjauksiin 1 597 285 mk sekä hallien ja kioskien korjauksiin 48 429 mk, yht. 1 645 714 mk; lisäksi käytettiin vuosikorjauksiin siirtomäärärahoja sekä kertomusvuoden aikana ao. varoista eri tarkoituksiin myönnettyjä määrärahoja 191 523 mk. Talojen perusparannusluontoisiin korjauksiin käytettiin kertomusvuoden talousarvion pääomamenoissa kiinteistölautakunnan käytettäväksi varattuja ao. määrärahoja 367 266 mk sekä siirtomäärärahoja pääomamenojen momenteilta aikaisemmilta vuosilta ja kertomusvuoden aikana myönnettyjä määrärahoja ao. varoista 136 082 mk. Rakennusten korjauksiin käytetty summa oli kaikkiaan 2 340 585 mk.

Vuokrat. Kaupungin omistamista ja talo-osaston hallinnossa olevista asunnoista, joita vuoden lopussa oli n. 3 200 sekä liikehuoneistoista ja varastoista, joita oli vastaavasti n. 300, perittiin käteisvuokria 4 705 265 mk. Eri virastojen ja laitosten käytössä olleista toimisto- ja varastotiloista, pinta-alaltaan yht. n. 100 000 m², perittiin tilitysvuokria 5 540 118 mk.

Käteisvuokria maksettiin talo-osaston omalta vuokramomentilta asunto-osakkeiden yhtiövastikkeista ja eräistä vierailta vuokratuista tiloista yht. 330 641 mk. Eri virastojen ja laitosten puolesta maksettiin näiden omia vuokramomentteja veloittaen yht. vuokria n. 222 kohteesta 3 287 601 mk.

Arvaamattomia vuokria ja vuokrankorotuksia varten siirrettiin anomuksien perusteella ao. laitosten ja virastojen vuokratileille yht. 332 604 mk.

Palkkojen maksu. Vakinaisten ja tilapäisten viranhaltijoiden palkat suoritettiin rahatoimistosta, sen sijaan työsuhteessa olevan henkilökunnan palkkojen maksu tapahtui talo-osaston toimesta. Talo-osastolta palkkaa saaneita, jos huomioidaan kaik-

ki kesäloma- ja sairauslomasijaiset, kausisiivoojat ja talonmiesten lepopäiväsijaiset, oli kertomusvuonna n. 820 henkilöä. Niille 190:lle eri virastojen siivoojalle, heidän sijaisilleen sekä suursiivoustöissä olleille, joiden palkat maksetaan talo-osaston kautta, oli kertomusvuonna maksettu kaikkiaan 1 203 145 mk, mikä summa ei sisälly talo-osaston palkkamomenteilla mainittuihin määrärahoihin.

Siivoustarvikevarastosta jaettiin näitä tarvikkeita eri virastoille ja laitoksille yht. 69 481 mk:n arvosta. Tämä summa ei käy ilmi talo-osaston omista menoluvuista.

Talo-osaston hoitamat ja maksamat muiden hallintokuntien menot olivat: virastojen ja laitosten käteisvuokrat 3 287 601 mk, näiden siivoojien palkat 1 203 145 mk sekä siivoustarvikkeet 69 481 mk, yht. 4 560 227 mk.

Asuntoasiaintoimisto. Lapsiperheiden asumistukea saaneiden perheiden määrä oli kertomusvuoden lopussa 1 105 (ed. v. 900) perhettä. Talo-osaston hallinnossa oleviin huoneistoihin osoitettiin vuoden aikana 177 ruokakuntaa ja kiinteistöyhtiöiden hallinnossa oleviin huoneistoihin 196 ruokakuntaa eli yht. 373 (229) ruokakuntaa.

Kauppahallit ja -torit. Kauppatorinhallista oli vuoden aikana vuokrattuna 109 myymälää, Hakaniemenhallista 220 myymälää ja 31 kellaria sekä Hietalahdenhallista 94 myymälää ja 40 kellaria.

Elintarvikkeiden ja maalaistuotteiden myyntiä varten oli Kauppatorilta vuokrattuna 283 myyntipaikkaa, Hakaniementorilta 269, Hietalahdentorilta 35 sekä Töölöntorilta 65 myyntipaikkaa.

Ulkomyynti- ja mainospaikat sekä myyntiluvat. Kertomusvuonna oli käytössä 137 jäätelön myyntipaikkaa, 54 virvoitusjuomakioskia, kukkienmyyntipaikkoja 22, joista 8 koko vuodeksi ja 14 vain kesän ajaksi, 40 makkaroiden myyntipaikkaa, 144 paikkaa puhelinkioskeja varten, yksi vaakapaikka, yksi valokuvauspaikka sekä 10 muuta erilaista myyntipaikkaa. Lehtien myyntipaikkoja oli 102 ja kengänkiilloituspaikkoja 26.

Mainospaikoista oli pysyviä 1 283 ja tilapäisiä 52. Näitä vuokrattaessa oli noudatettu samaa käytäntöä kuin ennenkin.

Lisäksi myönnettiin lupia lyhytaikaiseen (1—6 päiväksi) myyntiin ulkosalla mm. 1 471 lupaa joulukuusien myyntiin, 1 802 lupaa ilmapallojen ja tekokukkien myyntiin sekä 41 lupaa muuhun myyntiin.

Pysyvistä mainospaikoista saatiin kaupungille tuloja 224 918 mk, tilapäisistä mainospaikoista 15 126 mk sekä joulukuusien myyntipaikoista 18 588 mk, vm. paikoista oli kuitenkin puhtaanapitomenoja 5 785 mk. Joulukuusien yksinmyyntipaikkoja vuokrattaessa määrättiin ensimmäisen kerran, että vuokraajan oli itse kuljetettava paikalta pois kaikki myymättä jääneet kuuset jätteineen. Kokemukset tästä olivat myönteiset.

Tulot ja menot. T u l o t olivat:

Talot:	mk
Käteisvuokrat	4 705 265
Tilitysvuokrat	5 540 118
Muut tulot	7 499
Yhteensä	10 252 882

Kauppahalli-, ulkomyynti- ja toritoiminta:

	mk	mk
Kauppahallien, kioskien ja toripaikkojen vuokrat		
hallit	387 658	
kioskit	153 284	
toripaikat	182 189	723 131
Myyntipaikkojen vuokrat		600 132
	Yhteensä	1 323 263

Menot olivat:

Talot:	mk
Kunnossapito-, käyttö- ja yleismenot	4 667 766
Pääomamenot: kiinteän käyttöomaisuuden korot ja poistot	4 466 980
Yhteensä	9 134 746
Kauppahalli-, ulkomyynti- ja toritoiminta:	
Kunnossapito-, käyttö- ja yleismenot	254 672
Pääomamenot: kiinteän käyttöomaisuuden korot ja poistot	85 057
Yhteensä	339 729

Asuntotuotantotoimisto

Asuntotuotantotoimisto toimi mm. kiinteistölautakunnan valmistelu- ja toimeenpanoelimenä kaupungin asuntolainoja koskevia asioita käsiteltäessä sekä kaupunginhallituksen asettaman asuntotuotantokomitean ja sen jaoston toimistotehtävien hoitajana.

Toimiston palveluksessa oli vuoden aikana 13 varsinaiseen toimistohenkilökuntaan kuuluvaa. Toimistopäällikkö Kalevi Laine erosi 30.11. ja virkaa hoiti sijaisena 1.12. lukien rakennusins. Pentti Hirvonen. Toimistorakennusmestarin virkaan valittiin rak.mest. Tammi Rossi 16.11. lukien. Lisäksi oli toimistossa kuusi työmaavalvojana toimivaa rakennusmestaria.

Asuntotuotantokomitean toimintakertomuksessa on lueteltu ne kertomusvuonna valmistuneet, keskeneräisiksi jääneet tai suunnitteluvaiheessa olleet rakennusohjelmat, joiden toimisto- ja työmaa-asioista asuntotuotantotoimisto komitean päätösten perusteella huolehti.

Toimiston tehtäviin kuului urakkasopimus- ja asiantuntijaneuvottelujen hoito ja niiden tulosten esittäminen asuntotuotantokomitean ratkaistaviksi. Toimisto neuvotteli myös rahoituksista lainanantajien ja Aravan kanssa. Toimisto laati tarjouspyyntökirjelmät, kaikkien rakennusohjelmien urakka- ja asiantuntijasopimukset sekä asuntotuotantokomitean, sen teknillisen jaoston ja työmaatoimikuntien samoin kuin rakennusten lopputarkastusten ja -selvitysten pöytäkirjat.

Kaikista rakennusohjelmista pidettiin erillistä kirjanpitoa, huolehdittiin kaupungin lainojen rakennusaikaisten korkojen laskemisesta, eri rakennusohjelmien laskujen tarkastuksesta sekä niiden maksattamisesta.

Pienehköjen menojen maksamista varten toimistolla oli 1 000 mk:n suuruinen käteiskassa.

Toimistolle ja asuntotuotantokomitealle saapuneita kirjeitä merkittiin vuoden aikana diaariin 2 466. Lähetettyjä kirjeitä oli 445.

Yhteenveto menoista ja tuloista

Menot. Kiinteistöjen menot jakautuivat talousarvion mukaan varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Varsinaiset menot kuuluvat kiinteistöjen pääluokkaan, jossa kiinteistölautakunnan käytössä olevat määrärahat jakaantuivat seuraavasti: kiinteistölautakunta ja kiinteistöviraston kansliaosasto, asemakaavaosasto, kaupunkimittausosasto, tonttiosasto, tonttiosaston siirtolapuutarhatoiminta, talo-osasto, talo-osaston kauppahalli-, ulkomyynti- ja toritoiminta, maatalousosasto, metsäosasto sekä eräin poikkeuksin osastojen yhteiset kustannukset, avustukset ja käyttövarat. Pääomamenoihin kuuluivat kiinteän omaisuuden ostot sekä erinäisten rakennusten perusparannukset, maatilojen salaojitustyöt ja käyttökaluston hankinta.

Kiinteistölautakunnan käytettäväksi oli talousarviossa merkitty varsinaisia menoja varten 19 664 913 mk, josta summasta siirrettiin 1.4. kaupunkisuunnittelulautakunnan käyttöön 1 834 335 mk, joten talousarviossa oli kiinteistölautakunnan käyttöön varattu 17 830 578 mk. Lisäksi myönnettiin määrärahoja tai ylitysoikeuksia 1 140 199 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 18 970 777 mk. Tilien mukaan käytettiin kaikkiaan 18 423 464 mk, joten säästö oli 547 312 mk.

Kaupunginvaltuuston käytettäväksi kiinteistön ostoja varten sekä kiinteistölautakunnan käytettäväksi pienehköjen kiinteistöjen ostoon merkittyjen määrärahojen käyttö ilmenee allaolevasta asetelmasta.

	Määräraha mk	Menot mk	Siirto v:een 1965 sidottuna mk	Siirto v:een 1965 vapaana mk
Siirto v:lta 1962	376 500	376 500	—	—
» » 1963	3 159 875	148 875	3 011 000	—
Määräraha v. 1964	4 000 000	2 363 265	644 200	992 535
Pienehköjen kiinteistöjen ostamista ja katualuekorvauksia varten kiinteistölautakunnan käytettäväksi:				
Siirto v:lta 1961	28 160	28 160	—	—
» » 1962	100 000	29 250	—	70 750
» » 1963	100 000	—	—	100 000
Määräraha v. 1964	100 000	—	—	100 000

Eräiden kiinteistöjen kauppahintojen lyhennyksiä, indeksikorotuksia ja korkoja varten oli talousarviossa varattu 2 720 200 mk, mistä summasta käytettiin 2 719 839 mk.

Tulot. Varsinaisia tuloja oli kertomusvuonna talousarvioon merkitty 21 903 834 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 26 113 130 mk:aan.

Pääomatuloja olivat tonttien ja maa-alueiden sekä entisen Ryttylän koulukodin kiinteistöjen myynnistä sekä maanhankintalain tarkoituksiin myydyistä alueista saadut tulot ja korvaukset katumaasta sekä kadun ja viemärin rakentamiskustannuksista. Talousarvioon oli merkitty pääomatuloja 3 731 877 mk, josta summasta 1 620 800 mk oli arvioitu saatavan tonttien ja maa-alueiden myynnistä. Tuloja ker-

tyi kertomusvuonna 5 825 975 mk, josta tonttien ja maa-alueiden myynnistä 3 276 276 mk.

Asuntotuotantokomitea

Komitean kokoonpano. Komiteaan kuuluivat v. 1964 samat henkilöt kuin edellisenäkin vuonna sekä lisäksi rakennusviraston työpäällikkö Esko Toivola.

Asuntotuotantokomitean toimistotehtäviä hoiti kiinteistöviraston asuntotuotantotoimisto.

Kokoukset ja tarkastukset. Komitealla oli kertomusvuoden aikana 31 kokousta ja sen teknillisellä jaostolla 28. Komitean nimeämät rakennusohjelmien työmaatoimikunnat pitivät joka toinen viikko kokouksia ao. työmailla sekä erillisiä tarkastuksia. Kaikista kokouksista ja tarkastuksista laadittiin pöytäkirjat.

Rakennustoiminta. Vuoden aikana valmistuivat seuraavat v:n 1962 rakennusohjelmat:

Rakennusohjelma (Kiinteistö-oy)	Rakennusten		Asuinhuoneistojen		Loppuselvityspäivä	Aravan hyväksymät lopulliset hankintakustannukset mk
	lukumäärä	tilavuus m³	lukumäärä	pinta-ala m²		
Kajaaninlinnantie 7	3	43 000	182	10 022	14.2.1964	5 128 919
Korsholmantie 9	3	41 153	170	9 909	29.2.1964	4 984 894
Jokiniementie 5	3	29 860	116	6 572	28.3.1964	3 331 135
Prinsessantie 4	6	47 800	198	11 085	30.4.1964	5 945 475
Hattulantie 5	4	33 490	135	7 654	16.6.1964	3 930 537
Yhteensä	19	195 303	801	45 242	—	23 320 780

Rakenteilla olleet v:n 1963 rakennusohjelmat, jotka jäivät keskeneräisiksi:

Rakennusohjelma (Kiinteistö-oy)	Rakennusten		Asuinhuoneistojen		Rakennustöiden alkamispäivä	Aravan alustavasti vahvistamat hankintakustannukset mk
	lukumäärä	tilavuus m³	lukumäärä	pinta-ala m²		
Yläkiventie 2	4	62 200	272	15 416	26. 9.1963	7 279 000
Yläkiventie 5 I vaihe (ent. Myllypurontie 2)	3	49 220	192	11 600	25.10.1963	5 625 865
Yläkiventie 5 II vaihe	3	46 930	196	11 408	19.12.1963	6 086 289
Yläkiventie 8	4	57 350	248	14 546	S:n	7 088 821
Yhteensä	14	215 700	908	52 970	—	26 079 975

Edellä luetelluista v:n 1963 rakennusohjelmista valmistui asuttavaan kuntoon Kiinteistö-oy Yläkiventie 5:n I rakennusvaihe kokonaisuudessaan siten, että myymälärakennus otettiin vastaan ja luovutettiin yhtiölle 30.11., A-rakennus 22.12., B-rakennus 10.12. ja C-rakennus 17.12. Kiinteistö-oy Yläkiventie 2:n rakennusohjelmasta valmistui asuttavaan kuntoon A-rakennus 7.12. ja B-rakennus 30.11.,

jotka tilat samalla luovutettiin yhtiön hallintaan. Hankintakustannusten loppuselvitys siirtyi v:een 1965, koska ohjelmien ulkopuoliset työt saataisiin vasta silloin suoritetuiksi.

Kertomusvuoden aikana ryhtyi asuntotuotantokomitea toteuttamaan seuraavia rakennusohjelmia:

Rakennusohjelma (Kiinteistö-oy)	Rakennusten		Asuinhuoneistojen		Rakennustöiden alkamispäivä	Aravan alustavasti vahvistamat hankintakustannukset mk
	lukumäärä	tilavuus m³	lukumäärä	pinta-ala m²		
Yläkivi	2	29 035	98	6 830	14. 9.1964	3 887 390
Kontulankuja 3	3	39 900	160	9 536	9.10.1964	5 275 590
Usvatie 3 I vaihe	9	34 750	110	8 620	15.12.1964	5 374 454
Ostostie 5	6	105 295	450	25 503	23.12.1964	13 953 400
Yhteensä	20	208 980	818	50 489	–	28 490 834

Kertomusvuoden aikana suunniteltiin valmiiksi Kiinteistö-oy Usvatie 3:n, jonka tilavuus arvion mukaan tulisi olemaan 28 170 m³, II rakennusvaiheen rakennusohjelma sekä sähkölaitoksen Käenkuja 6:een rakennettavan kiinteistön, tilavuus arviolta 9 930 m³, rakennusohjelma. Näiden rakennustyöt oli tarkoitettu aloitettaviksi v:n 1965 syksyllä.

Rakennuskustannusten rahoitukseen käytettiin kaupunginhallituksen komitean käyttöön myöntämiä ao. määrärahoja sekä Aravalta ja eri rahalaitoksilta nostettuja lainavaroja. Kaupunki huolehti rakennusaikaisen luoton tarpeesta siihen saakka, kunnes yhtiöt oli muodostettu ja rakennustyöt saavuttaneet rahalaitosten lainojen nostoehdoksi asettaman työvaiheen.

Kaupunginhallitus myönsi komitean käyttöön vuoden aikana v. 1962 ja 1963 kertyneet asuntorakennustoiminnan tukemiseen varattujen määrärahojen säästöt, vastaavasti 76 067 ja 569 643 mk sekä kertomusvuoden talousarvioon ja lisätalousarvioon merkityt määrärahat, yht. 14 071 000 mk. Nämä määrärahat oli tarkoitettu käytettäviksi kaupungin merkitsemien osakkeiden ja yhtiöille myönnettävien I ja II primäärilainan rahoitukseen. Lisäksi nosti asuntotuotantokomitea eri rahalaitoksilta sekä Aravalta lainoja rakennuskustannusten rahoitusta varten seuraavasti: rahatoimistoon tilitettyjä raha- ja vakuutuslaitoksilta nostettuja lainoja 4 750 000 mk sekä Valtiokonttorilta nostettuja lainavaroja 8 600 000 mk, yht. 13 350 000 mk ja yhtiöiden nostettaviksi siirrettyjä raha- ja vakuutuslaitosten myöntämiä ensisijaisia lainoja 870 000 mk sekä Valtiokonttorilta Aravan myöntämien toissijaisten lainojen loppueriä 1 100 000 mk, yht. 1 970 000 mk eli kaikkiaan 15 320 000 mk.

Asuntotuotantokomitean ja -toimiston yleiskustannukset olivat vuoden aikana seuraavat: Palkat ja palkkiot 193 899 mk, Toimistohuoneiston vuokra 22 785 mk, Työnantajan sosiaaliturva- ja vakuutusmaksut 10 958 mk, Auto- ja matkakulut 5 409 mk, Toimisto- ja siivouskulut 3 869 mk, Puhelin- ja postikulut 3 730 mk, Kaluston ja koneiden hankintakustannukset 2 696 mk, Asiakirjojen lunastus ym.

maksut 1 855 mk sekä Sekalaiset kulut 6 258 mk, yhteensä 251 459 mk. Mainitut yleiskustannukset perittiin siten, että niitä rakennusohjelmia, joiden osalta aravaselvitys oli kertomusvuoden aikana toimitettu, veloitettiin kertakaikkisena korvauksena 6.70 mk:lla asuinhuoneneliömetriä kohden ja kaikkia komitean valmiiksi rakennuttamia kiinteistöyhtiöitä veloitettiin kiinteistöyhtiöiden tarkastajan palkka- ym. kustannuksina 0.022 mk:lla kuutiometriä kohden vuodessa.

Asunnonjakotoimikunta

Asunnonjakotoimikunnan kokoonpanossa tapahtui v:n 1964 aikana seuraavat muutokset: toimikunnan monivuotisen puheenjohtajan, kenraalimaj. Niilo Sarion kuoleman johdosta 31.12.1963 valittiin hänen tilalleen 6.2.1964 lukien dipl.ins. Vilho Huhtala; asuntoasiain sihteeri Väinö Harmanen, joka 1.3. siirtyi eläkkeelle, valittiin samasta ajankohdasta lukien toimikunnan jäseneksi ja uudeksi asuntoasiain sihteeriksi tuli maat. ja metsät. kand. Heikki Himanka, joka samalla toimi myös asunnonjakotoimikunnan sihteerinä.

Kertomusvuoden aikana asunnonjakotoimikunta muutti Erottajankatu 1:ssä sijaitsevaan taloon.

Toimikunnan tehtävänä oli jäljempänä mainittujen, kaupungin toimesta rakennettavissa kiinteistöissä olevien vuokrahuoneistojen sekä HAKA:n toimesta rakennettavan kiinteistön huoneistojen osoittaminen asukkaille 12.3.1964 vahvistettujen jako-ohjeiden mukaisesti. Jaettavina olleiden vuokra-asuntojen määrä oli seuraava:

		kpl
Kiinteistö-oy	Yläkiventie 2	272
»	Yläkiventie 5	196
»	Yläkiventie 8	248
»	Myllypurontie 2	192
»	Yläkiventie 4	98
»	Porttikuja 11 (HAKA)	17
	Yhteensä	1 023

Pienempiin huoneistoihin kuului huone ja keittokomero, suurimpiin 5 huonetta ja keittiö, pinta-alan vaihdellessa 22.5 m²:stä 99 m²:iin.

Asuntojen jaosta tiedotettiin päivälehdissä. Hakuajan kuluessa jätettiin asuntoasiaintoimistoon 7 547 hakemusta; lisäksi vastaanotettiin vielä hakuajan jälkeen häädetyiltä tai häädettäviksi joutuvilta tai näihin verrattavilta henkilöiltä 870 hakemusta, joten hakemusten yhteinen määrä oli kaikkiaan 8 417.

Kaikki hakemukset käsiteltiin toimikunnan kokouksissa ja tarvittaessa pyydettiin tarkistusta poliisi-, lastensuojelu- tai huoltoviranomaisilta tai suoritettiin tarkastuskäyntejä. Ko. toimikauden aikana asunnonjakotoimikunta piti kaikkiaan 261 kokousta.

Häädetyille jaettiin 165 asuntoa, yksityisten omistamien talojen purkamisen johdosta asunnottomiksi joutuneille 17 asuntoa sekä kaupungin omistamista, purettaviksi määrätyistä taloista tai kaupungin omistamien asuntojen käyttötarkoituksen muuttumisen johdosta muuttamaan joutuneille 103 asuntoa. Asunnon saaneista oli 71 sellaisia, jotka oli sanottu irti edellisestä asunnostaan ja 11 sellaista perhettä, joiden jäsenet joutuivat asumaan erillään. Asunnon saannin perusteena oli 37 tapauksessa virka-asunnon menetys, 427 tapauksessa asunnon kehnous tai pienuus sekä 36 tapauksessa lastensuojelu- tai huoltoviraston puoltava lausunto. Kunnallisissa työväenasunnoissa, puistotaloissa ja ns. läpikulkutaloissa ym. asuneille, joiden asunto oli käynyt ahtaaksi, osoitettiin 174 asuntoa; tällöin heidän asuntonsa vastaavasti vapautuivat purettavien talojen asukkaille, häädetyille tai näihin verrattaville. Asuntotuotantokomitean suorittamia varauksia kiinteistöjen toimihenkilöille ym. oli 12. Monessa tapauksessa asunnon saantiin vaikuttavia tekijöitä oli useampia.

Yli 60-vuotiaille osoitettiin 46 asuntoa, minkä lisäksi iäkkäitä henkilöitä kuului sijoitettuihin perheisiin muutenkin varsin runsaasti, vaikkakin vuokraajaksi oli merkitty esim. asianomaisen lapsi. Asunnon saaneiden joukossa oli 39 yksinäistä henkilöä, rintamamiehiä 97 ja siirtoväkeen kuuluvia 67. Nuoria (v:n 1940 jälkeen syntyneitä) oli 57. Perheitä, joiden lapset asunnosta johtuneista syistä oli sijoitettu lastenkoteihin, oli 36 ja niissä lasten lukumäärä yht. 72. Asunnon hakijan tai hänen perheenjäsenensä vakava, pitkäaikainen sairaus otettiin myös ratkaisuun vaikuttavana tekijänä huomioon, samoin suurien lapsiperheiden maksukykyä arvosteltaessa perheelle maksettu lapsiperheiden asumistuki.

Lisäksi jaettiin vuoden aikana vanhoista taloista asunnontarvitsijoille 403 asuntoa.

Aravaosakkeiden lunastamista tai välittämistä koskevia asioita käsiteltiin myös toimikunnan kokouksissa. Vuoden aikana tapahtui 392 aravaosakkeen edelleenmyyntiä ja 46 vaihtoa.

Toimikunta antoi kaupunginhallitukselle useita sen pyytämiä lausuntoja asuntoja koskevien valitusten ym. asioiden johdosta.

5. Kaupunkisuunnittelu

Kaupunkisuunnittelulautakunta

Helsingin kaupungin kaupunkisuunnittelua kehittämään ja valvomaan perustettiin 1.4.1964 alkaen kaupunkisuunnittelulautakunta, jonka johtosäännön kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.

Lautakunnan tehtävänä on mm. ohjata ja valvoa kaupungin yleiskaavan ja asemakaavan laatimista ja kehittämistä, kaupungin liikennesuunnittelua ja järjestelyä, seurata liikenteen kehitystä kaupungissa ja tehdä liikenneolojen parantamista koskevia esityksiä.

Liikennejaoston, jonka lautakunta asettaa keskuudestaan kunkin kalenterivuoden alussa, tehtävänä on mm. valmistella lautakunnan ohjeiden mukaan lautakunnan käsiteltäviä liikenneasioita sekä antaa kaupunginhallitukselle lausuntoja ja tehdä sille esityksiä yksityisen linja-auto- ja henkilöliikenteen sekä tilausliikenteen taksoja, aikatauluja, pysäkkien sijoittamista ym. koskevista asioista.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan ja liikennejaoston kokoonpano, kokoukset ym. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuoden toimikautena puheenjohtajana pääjoht. Jussi Lappi-Seppälä, varapuheenjohtajana sosiaalipääll. Aarne Leskinen sekä jäseninä arkkit. Olof Hansson, autoilija Aarne Heino, valtiot. maist. Jorma Korvenheimo, piirisiht. Ragnar Lönnqvist, prof. Veli Merikoski, fil.maist. Victor Procopé sekä lainop.kand. Mauno Tamminen (1.4. 3, 5 §).

Liikennejaostoon valittiin seuraavat lautakunnan jäsenet: puheenjohtajaksi prof. Merikoski sekä jäseniksi autoilija Heino, valtiot.maist. Korvenheimo, sosiaalipääll. Leskinen ja fil.maist. Procopé (1.4. 6 §, 8.4. 19 §).

Lautakunnalla oli vuoden aikana 36 kokousta ja liikennejaostolla 8. Lautakunnan pöytäkirjojen pykäläluku oli 627 ja liikennejaoston 35.

Kirjelmiä saapui lautakunnalle 1 204 ja niitä lähetettiin 328.

Lautakunnan kertomusvuonna käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

Liikennejaoston toimintaohjeiden vahvistaminen. Jaostoa kehotettiin valmistelemaan kaikki suurehkot liikennejärjestelyt ja tärkeät liikennekysymykset, jotka kaupunkisuunnitteluvirasto sellaisiksi katsoi tai jotka lautakunta lähetti jaoston valmisteltaviksi. Jaostossa tuli tarvittaessa olla asiantuntijoina poliisilaitoksen, rakennusviraston, liikennelaitoksen ja metrotoimiston edustaja (22.4. 42 §).

Virastopäällikön sekä osastopäällikköjen omalla vastuullaan tehtävien *hankinta-*

ja suunnitteluso-pimusten enimmäismäärät vahvistettiin vastaavasti 50 000:ksi ja 20 000 mk:ksi (8.4. 17 §).

Lautakunnan pitkän tähtäyksen taloussuunnitelma v:ksi 1966—1975 lähetettiin taloussuunnittelutoimikunnalle (16.12. 586 §).

Asemakaavan ja tonttijaon muutokset. Kaupunginhallitukselle annetuissa lausunnoissa puollettiin lukuisia asemakaavan ja tonttijaon muutoksia.

Asemakaavaehdotukset. Kaupunginhallitukselle päätettiin lähettää seuraavien alueiden asemakaavaehdotukset sekä puoltaa niiden hyväksymistä: 47. kaupunginosaan (Mellunkylä) kuuluvan Kontulan alueen osa (29.4. 66 §) sekä Kontulan eteläosa ja siihen liittyvä osa 45. kaupunginosasta (Vartiokylä) (30.12. 613 §); 39. kaupunginosan (Tapaninkylä) rautatien länsipuolinen osa (9.12. 570 §) sekä 38. kaupunginosaan (Malmi) kuuluva Pihlajamäen koillisosa ja Pohjoinen hautausmaa (30.12. 608 §).

Kortteleiden korkeussuhteet. Kaupunginhallitukselle esitettiin vahvistettaviksi useita kortteleiden korkeustasojen muutoksia asemakaavaosaston laatimien piirustusten mukaisesti.

Katujen nimet. Näistä asioista tehdyt esitykset tai annetut lausunnot koskivat: eräiden katujen nimien muuttamista Herttoniemessä (29.4. 65 §, 7.10. 408 §), Lehtisaaressa (1.7. 202 §), Länsi-Pakilassa (1.7. 203 §) sekä Lauttasaaressa (25.11. 532 §) sekä nimien oikaisua Malmilla (25.11. 530 §) ja kadunnimistön täydentämistä Kulosaaressa (30.9. 388 §) sekä Konalassa (30.9. 389 §).

Liikennejärjestelyt. Lisäksi päätettiin lukuisista pysäköimisen rajoittamista tai kieltämistä, pysähtymisen kieltämistä, liikenteen tilapäistä rajoittamista ja jalankulkijain liikenneturvallisuuden parantamista tarkoittavista toimenpiteistä.

Lautakunnan vuoden aikana tekemistä esityksistä ja antamista lausunnoista mainittakoon lisäksi seuraavat, jotka on ryhmitelty kaupunkisuunnitteluviraston eri toimialojen mukaan:

Viraston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat. *Esitykset.* Kaupunginhallitukselle esitettiin määrärahan myöntämistä kansliaosaston osastopäällikön viran väliaikaista hoitamista varten (1.4. 12 §), viranhaltijain eräiden kurssimaksujen suorittamiseen (6.5. 81 §, 16.9. 350 §, 23.9. 370 §), viraston sisäisten muuttokustannusten suorittamiseen (27.5. 132 §, 25.11. 528 §) sekä Münchenin kansainväliseen liikennenäyttelyyn tarkoitetun aineiston saamiseksi näyttelykuntoon (7.10. 404 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausunnot Helsingin—Lahden moottoritien suunnitelmasta välillä Vantaa—Viikki (8.4. 16 §); tontin n:o 1/34 (Kämp) rakennussuunnitelmasta (26.8. 303 §); Helsingin asemakaavan kehitystä käsittelevän teoksen julkaisemisesta (23.9. 367 §) sekä metrotoimikunnan ja moottoriurheiluradan sijoitustoimikunnan mietinnöistä (17.6. 183 §, 14.10. 421 §).

Asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat. *Lausunnot* kaupunginhallitukselle koskivat Munkkivuoren Ostoskeskus Oy:n erivapausanomusta (10.6. 167 §); Puhelinyhdistyksen uudisrakennuksen rakentamista tontilla n:o 9/52 naapuritontin rajaan (1.7. 206 §); lumenkaatopaikkakomitean mietintöä (15.7. 231 §); Myllypuron urheilupuiston maankäyttösuunnitelmaa (15.7. 232 §); poikkeusluvan myöntämistä Sanoma Oy:n liiketalon rakentamiseen kortteliin n:o 89 (26.8. 305 §); Vaasan Höyrymylly Oy:n anomusta lisäalueen saamiseksi tontista n:o 9/177

(2.9. 319 §); eräiden rakennusten (2.9. 322 §, 14.10. 428 §, 9.12. 569 §) sekä maantiesiltojen piirustusten hyväksymistä (16.9. 356 §, 23.9. 372 §); tavarakeskustoimikunnan osamietintöä (21.10. 445 §); Lahden moottoritien kohdalle Viikissä rakennettavan rautatiesillan suunnitelman hyväksymistä ym. (11.11. 498 §); Länsi-Pakilan luoteisosan tie-, viemäri- ja vesijohtosuunnitelmien toteuttamista (18.11. 511 §); Kaivokadun jalankulkutunnelin rakentamista (25.11. 531 §) sekä Pyysaaren rantaalueen laajentamista (2.12. 549 §).

Yleiskaavaosaston toimialaan kuuluvat. *Lausunnot* kaupunginhallitukselle koskivat sivistyshistoriallisesti arvokkaiden rakennusten luettelointia (6.5. 85 §) sekä sillan rakentamista Vartiokylän lahden ylitse (10.6. 169 §).

Liikennesuunnitteluosaston toimialaan kuuluvat. *Esitykset.* Kaupunginhallitukselle esitettiin keskustaohjatun liikennevalojärjestelmän rakentamista (25.11. 542 §) sekä liikenteen järjestämistä seuraavissa kohteissa: Kustaa Vaasan tie ja sen sekä Koskelantien risteys (19.8. 295 §), Nurmijärven- ja Pirkkolantien risteys (9.9. 341 §), Marian sairaalan ympäristö (7.10. 415 §), Mustikkamaan sillan Kulosaaren puoleinen pää (28.10. 471 §) sekä ns. Simon aukio (9.12. 579 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat liikenteen järjestelyä seuraavien katujen risteyksissä: Mannerheimintien ja Esplanaadikatujen (15.4. 38 §), Mäkelän- ja Sturenkadun (29.4. 68 §), Sturen- ja Porvoonkadun (6.5. 89 §) sekä Lauttasaaren- ja Itämerenkadun (22.7. 246 §); Itäisen moottoritien rakentamista (13.5. 101 §); Tuusulantien suunnitelmaa (20.5. 118 §, 19.8. 289 §); pysäköintimittarien hankkimista (3.6. 148 §); Lauttasaaren sillan uudelleen rakentamista (11.11. 499 §); linja-autoaseman liikenteen järjestelyä (9.12. 580 §); Mechelinin- Arkadian- Hietaniemenkadun liikennevalojärjestelmää (16.12. 597 §) sekä rautatiealikäytävän rakentamista Tapanilan ja Puistolan välillä (30.12. 625 §). Lisäksi annettiin joukko lausuntoja, jotka koskivat linja-autolinjojen reittien ja aikataulujen muutoksia sekä liikenteen yksisuuntaistamista eräillä kaduilla tai niiden osuudella.

Myös liikennejaosto antoi kaupunginhallitukselle lausuntoja toimintaohjeidensa mukaisesti.

Kaupunkisuunnitteluvirasto

Kaupunkisuunnittelulautakunnan alaiseen kaupunkisuunnitteluvirastoon siirrettiin aikaisemmin kiinteistövirastoon kuulunut asemakaavaosasto. Siirron yhteydessä asemakaavaosasto jaettiin asemakaava-, yleiskaava- ja liikennesuunnitteluosastoihin, minkä lisäksi virastoon perustettiin kansliaosasto.

Kaupunkisuunnitteluviraston diaarin merkittyjen asioiden luku oli 1 204, joista virastopäällikön asioita oli 261, kansliaosaston 18, asemakaavaosaston 442, yleiskaavaosaston 15 ja liikennesuunnitteluosaston 468. Em. asioista oli 160 siirretty kiinteistövirastosta.

Lähetettyjen kirjeiden määrä oli 180. Virastopäällikkön päätösluettelon pykälien luku oli 46.

Viranhaltijat. Viraston vs. päällikkönä toimi kertomusvuonna arkkit. Väinö Tuukkanen.

Eri osastoissa avoimena olleisiin virkoihin valittiin seuraavat henkilöt:

kansliaosastoon: 31. pl:n osastopäällikön virkaan Pentti Sunila, 27. pl:n sihteerin virkaan Matti Sauria, molemmat 1.6. lukien, 13. pl:n kirjaajan virkaan Aino Stenberg ja 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Raili Hukkila, molemmat 16.5. lukien;

asemakaavaosastoon: 34. pl:n asemakaavapäällikön virkaan Olavi Terho 16.9. lukien ja 31. pl:n asemakaava-arkkitehdin virkaan Esko Korhonen 16.11. lukien;

yleiskaavaosastoon: 33. pl:n yleiskaavapäällikön virkaan Jaakko Kaikkonen 1.10. lukien.

Liikennesuunnitteluosastosta erosi liikennetekn. Rainer Lindholm 16.7. Yleiskaava-arkkit. Olof Stenius ja liikenneins. Heikki Salmivaara siirtyivät vuoden aikana työsopimussuhteeseen.

Huoneistot. Viraston eri osastot olivat kertomusvuoden aikana sijoitetut taloihin Katariinankatu 1—3 sekä Aleksanterinkatu 16—18.

Kansliaosaston henkilökuntaan kuuluivat osastopäällikkö, sihteeri, osastosihteeri, kirjaaja ja toimistoapulainen. Lisäksi oli työsopimussuhteessa kirjanpitäjä, vahtimestari ja 2 lähettiä.

Osasto huolehti lautakunnan ja sen jaostojen pöytäkirjojen laatimisesta ja kirjeenvaihdosta sekä muista kansliatöistä, suoritti lautakunnan lainopillista laatua olevat tehtävät, huolehti lautakunnan ja kaupunkisuunnitteluviraston kirjaamistehtävistä ja arkiston hoidosta sekä viraston kirjeenvaihdosta.

Asemakaavaosastoon kuuluivat asemakaavapäällikkö, asemakaava-arkkitehti, 3 toimistoarkkitehtia, 5 arkkitehtia, asemakaavainsinööri, apulaisasemakaavainsinööri, 3 insinööriä, 11 piirtäjää ja toimistonhoitaja. Viroista oli avoinna koko vuoden yksi arkkitehdin virka. Työsopimussuhteessa oli lisäksi arkkitehti, puutarha-arkkitehti, piirtäjä ja 2 toimistoapulaista.

Uusia asemakaavoja valmistui seuraavasti: 38. kaupunginosassa Pihlajamäen koillisosa, 107.6 ha (piirustus n:o 5626), 39. kaupunginosassa Tapanilan keskiosa, 162 ha (n:o 5620), 47. kaupunginosassa Kontulan eteläosa, 92.5 ha (n:o 5630) sekä Kontulan alueen osa, 125.7 ha (n:o 5550), yhteensä 487.8 ha:n suuruiselta alueelta.

Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esiteltiin kaikkiaan 171 asiaa, joista 65 oli asemakaavan muutoksia.

Poikkeuslupa-anomuksista annettiin sisäasiainministeriölle 96 lausuntoa. Rakennuslupa-anomuksista annettiin rakennustarkastusvirastolle yhteensä 334 lausuntoa, joista Kantakaupungin osalta 53 ja Esikaupunkien osalta 281.

Yleiskaavaosastoon kuuluivat yleiskaavapäällikkö, yleiskaava-arkkitehti, arkkitehti, tilastotutkija ja 2 piirtäjää. Näistä yleiskaava-arkkitehdin virka oli avoinna 1.11.—31.12. välisen ajan ja tilastotutkijan virka koko vuoden.

Osasto laati kaupungin yleiskaavaa ja sen kehittämistä koskevat ehdotukset, huolehti yhteistoiminnasta ympäristökuntien ja seutukaavaliittojen kanssa kaavoituskysymyksissä ja laati yleiskaavan puitteissa selvityksiä liikenteen alueellisista tarpeista.

Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esitettiin 4 asiaa.

Liikennesuunnitteluosastoon kuuluivat liikennesuunnittelupäällikkö, apulaisosastopäällikkö, 2 liikenneinsinööriä, sähköinsinööri, 4 insinööriä, liikennetutkija, 2 liikenneteknikkoa, 2 piirtäjää ja 2 toimistoapulaista. Avoinna ollutta liikennesuunnittelupäällikön virkaa hoiti apulaisosastopäällikkö aluksi oman toimensa ohella ja 1.9. lukien viransijaisena. Liikenneinsinöörin viroista oli toinen avoinna ja sitä hoiti työsopimussuhteeseen 1.4. lukien palkattu insinööri, joka 1.10. lukien hoiti viransijaisena apulaisosastopäällikön virkaa. Avoinna olleiden sähköinsinöörin ja yhden insinöörin virkojen tehtäviä hoitivat työsuhteeseen palkatut henkilöt. Osaston palveluksessa oli lisäksi työsopimussuhteessa piirtäjä- ja toimistoharjoittelija sekä eräitä opiskelijoita suunnittelu- ja tilastotehtävissä.

Osastolle kuuluvina tehtävinä mm. valmisteltiin liikennettä koskevia asioita, laadittiin liikennejärjestelysuunnitelmia ja esityksiä liikenneolojen kehittämiseksi sekä suoritettiin liikennetutkimuksia.

Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esiteltiin 263 asiaa, joista osaston omia aloitteita 34. Liikennejaostolle esiteltiin 20 asiaa, joista omia aloitteita oli 4. Käsitellyistä asioista mainittakoon ehdotus keskusohjatun liikennevalojärjestelmän rakentamisesta, jonka ensimmäinen rakennusvaihe käsittäisi 49 risteystä.

Liikennetutkimuksissa pyrittiin tavanomaisten risteys- ja poikkileikkauslaskentojen lisäksi selvittämään mm. ajoneuvoliikenteen kausivaihteluita. Asemakaavaosaston v. 1963 suorittaman ns. työpaikkatutkimuksen aineiston käsittelyä jatkettiin ja selvitettiin työntekijöiden jakautuminen työpaikan sijainnin, työajan ja töihintulotavan mukaan.

Osastosta lähetettiin 130 kirjettä.

Viraston tulot ja menot. T u l o t asemakaavan muutoskarttojen laatimispalkkioista olivat 3 560 mk ja valokopiokarttojen myynnistä 49 mk, yhteensä 3 609 mk.

M e n o t. Palkkiot, palkkamenot sekä sosiaaliturva- ja sosiaalivakuutusmaksut olivat 1 015 246 mk, pysäköintimittarien hankintaan käytettiin 45 908 mk, liikennevalojen asentamiseen 327 581 mk ja keskustan asemakaavan kehittämiseen 49 994 mk. Muut menot olivat 179 219 mk. Menot yhteensä olivat 1 617 948 mk.

6. Koulutustoimikunta

Koulutustoimikunnan kokoonpano. Toimikunnan puheenjohtajana v. 1964 oli 1.—31.1. välisenä aikana kaup.siht. Lars Johanson sekä 1.2. alkaen kaup.siht. Sulo Hellevaara. Muut jäsenet olivat samat kuin edellisenä vuonna. Koulutustoimikunnalla oli vuoden aikana 4 kokousta.

Huoneisto. Koulutustoimikunta siirtyi entisestä huoneistostaan talossa Siltasaarenkatu 12 talosta Aurorankatu 3 vuokrattuun huoneistoon 15.3. lukien. Samalla luovutettiin toimikunnan kurssikeskukselle opetustiloiksi tarvittava huonetila päivisin käytettäväksi ruotsinkielisen työväenopiston talosta Dagmarinkatu 3 erikseen vahvistettujen perusteiden mukaisesta tilitysvuokrasta.

Toimeenpannut kurssit ja muut koulutustilaisuudet. Kunnallishallinnollisia kursseja oli toimintavuonna viisi, joista yksi järjestettiin koevuosilla oleville kansakoulunopettajille. Kursseilla oli osanottajia yhteensä 141 ja loppukuulusteluissa vähintään tyydyttävästi suoriutuneet saivat todistukset.

Johtamistaidollisen kurssin I jakso toimeenpantiin neljästi. Niihin osallistui yhteensä 93 esimiesasemassa olevaa viranhaltijaa. Kurssit olivat jokainen n. 50 t:n pituisia ja niihin liittyi kirjallinen koe.

Johtamistaidollisen kurssin II jakso järjestettiin kahdesti. Toinen näistä oli tarkoitettu kurssin I jakson suorittaneelle varasto- ja korjaamohenkilökunnalle sekä toinen toimistohenkilökunnalle. Kumpikin kurssi käsitti n. 50 t ja osanottajia oli yhteensä 33. Kursseihin liittyi koesuoritus.

Toimistoteknillisiä kursseja järjestettiin seitsemän. Kurssi oli tarkoitettu toimistonhoitajille ja toimistoapulaisille. Jokainen kurssi käsitti 44 t ja osanottajia oli yhteensä 179.

Työnopetuskursseja järjestettiin viisi. Yksi niistä oli palolaitoksen kurssi, joka toimeenpantiin koulutustoimikunnan huoneistossa. Kolme kursseista oli tarkoitettu toimistokoulun oppilaiden työpisteiden työnopettajille ja yksi oli yleinen työnopetuskurssi. Kursseilla oli yhteensä 67 osanottajaa.

Työnjohdollisia erikoiskursseja toimeenpantiin kahdet. Kurssi oli tarkoitettu sellaisten virastojen ja laitosten työnjohtotehtävissä toimiville henkilöille, jotka joutuivat työntekijöiden kanssa neuvottelemaan ja sopimaan urakoista. Kumpikin kurssi käsitti 42 t ja osanottajia oli yhteensä 53.

Tulokaskurssi järjestettiin kaupungin palvelukseen tulleille viranhaltijoille ja työsopimussuhteisille henkilöille. Kurssin pituus oli n. 10 t ja osanottajia 75.

Kaupunginhallituksen 12.12.1963 tekemän päätöksen mukaisesti perustettiin koulutustoimikunnan alaisuuteen kokeiluluonteinen toimistokoulu, joka aloitti toimintansa 1.10.1964. Varsinaiseen opetukseen liittyy suunniteltu ja ohjattu harjoittelu tarkoitukseen hyväksytyissä kaupungin virastoissa ja laitoksissa. Toimistokoulun toimintaa on selostettu tarkemmin Opetuslaitokset-julkaisussa s. 128.

Helmikuussa järjestettiin kaksi päivää kestävä kuntouttamisseminaari sairaaloiden ja huoltolaitosten henkilökunnalle. Kuntouttamisseminaarin tarkoituksena oli sekä yleismaailmallisesti että omassa maassamme ajankohtaiseksi käyneen kuntouttamisharrastuksen tehostaminen kaupungin sairaanhoidossa. Pyrkimyksenä oli kehittää lääkinnällistä hoitoa ja huoltoa entistä paremman resosialisoitumisennusteen saavuttamiseksi. Tällöin voitaisiin myös ennakkoehkäistä uusintasairastumista ja avuttomuustilojen kehittymistä kroonisissa sairauksissa sekä yleensä vastustaa hospitalisoitumista. Kuntouttamisseminaariin osallistui 120 osanottajaa.

Urakkapalkkauskysymyksiä käsittelevä konferenssi järjestettiin Hangossa Hotelli Regatassa 12.—14.5. ja siihen osallistui 25 viranhaltijaa.

IBM järjesti yhteistoiminnassa rakennusviraston kanssa koulutustoimikunnan myötävaikutuksella Fortran-ohjelmointikurssin, joka oli tarkoitettu suunnittelijoille ja matemaattis-teknillisten probleemien parissa työskenteleville, akateemisen loppututkinnon tai teknillisen opiston insinöörităutkinnon suorittaneille. Kurssiin sisältyi luentoja, käytännön harjoittelua ja loppukoe. Kurssilla oli 25 osanottajaa.

Yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston kanssa järjestettiin kaupungin eri virastojen ja laitosten palveluksessa olevílle työntekijäin pääluottamusmiehille informaatioluontoinen erikoiskurssi, jolla käsiteltiin pääasiallisesti työntutkimus- ja palkkauskysymyksiä. Kurssille osallistui 16 pääluottamusmiestä.

Yhteistoiminnassa tietojenkäsittelykeskuksen kanssa järjestettiin rakennusviraston, satamalaitoksen, teollisuuslaitosten ja liikennelaitoksen työnjohdolle ja kirjureille sekä kuukausipalkanlaskentaa hoitaville kirjanpitäjille ja esimiehille ATK-tekniikan ja edistyneemmän palkanlaskennan kurssi. Kurssilla oli 228 osanottajaa.

Syyskuussa pidettiin Hangossa Hotelli Regatassa virastopäälliköiden neuvottelupäivät. Mukana oli viisikymmentä virasto- ja osastopäällikköä. Neuvottelupäivien painopiste oli johdon kehittämisessä ja pitkän tähtäimen taloudellisessa suunnittelussa.

Joulukuussa järjestettiin kaksi päivää kestävät rationalisoimiselinten neuvottelupäivät, joille osallistui 52 osanottajaa.

Opetusmateriaali ja opettajat. Opetusmateriaalia täydennettiin vuoden aikana lähinnä runsaampien yht'aikaa käytössä olevien tilojen tarjoamien mahdollisuuksien puitteissa.

Kursseilla toimi tuntiopettajina yhteensä 64 henkilöä. Opettajakunta koostui etupäässä vanhoista koetuista sekä kaupungin palveluksessa olevista että ulkopuolisista voimista. Myös kurssijärjestelyissä kuten opetusmenetelmissäkin noudatettiin pienin uudistuksin aikaisempien vuosien käytäntöä.

Konekirjoituskokeita konekirjoituslisien saamista varten pantiin toimeen 19.

Psykologinen valintakoetoiminta. Vuoden alussa saatettiin päätökseen edellisen vuoden lopulla suoritetun n. 100 toimistoapulaisen esimiesten (yli 200) antamien työmenestyslausuntojen tutkiminen ja vertaaminen kurssimenestykseen ja testaustuloksiin. Faktoroinnin jälkeen voitiin todeta, että esimiesarviointeja leimasi mel-

koinen subjektiivisuus. Sen sijaan tutkittujen toimistoapulaisten ryhmällä todettiin eräitä kykyjä ja luonteenpiirteitä, jotka vaikuttivat ainakin alalle hakeutumiseen ja kurssimenestykseen. Tuloksia käytettiin myös hyödyksi toimistokoulun sisäänpääsykokeessa sekä testisarjaa laadittaessa että suoritettaessa arviointeja valinnassa. Valinnoista saadun materiaalin edelleen käsittely pantiin välittömästi alulle samoin kuin harjoittelutyöstä saatujen kokemusten kerääminen.

Vuoden lopulla aloitettiin koulutustoimikunnan toimiston käytössä olevan, vaatimustasoltaan korkeimman testisarjan tutkimus. Tätä sarjaa on käytetty tietojenkäsittelykeskuksen ohjelmoitsijain sekä johtavassa asemassa olevien viranhaltijain erilaisiin valintoihin (mm. reviisorit ja osastopäällikkötasoiset tehtävät). Tarkoituksena oli selvittää, millä pätevyydellä testejä voitiin käyttää vielä tämän tasoisissa valinnoissa ja mikä oli yleensä koulutustoimikunnan käyttämien testien ja testisarjojen sekä pysyvyys että pätevyys yhtä hyvin työmenestyksen kuin koulutuksenkin tasovaatimusten kannalta.

Useimmat koulutustoimiston valintatoimintaa aikaisemmin käyttäneet virastot ja laitokset käyttivät sitä hyväkseen myös kertomusvuonna ja yksi virasto tuli mukaan entisten lisäksi. Ne ammattialat, joissa valintoja suoritettiin, lisääntyivät yhdellä. Vuoden aikana valmistettiin pari uutta testiä ja vanhoja muokattiin sekä korjailtiin.

Valintatestauksissa oli vuoden aikana mukana yhteensä 307 henkilöä, joista annettiin 197 kirjallista lausuntoa. Noin 1/4:lle testatuista annettiin suullinen selostus heidän saavuttamistaan tuloksista.

7. Järjestelytoimisto

Yleistä. Leimaa-antavia v:n 1964 rationalisoimistoiminnalle olivat kaupungin hallinnon kokonaiskehittämissuunnitelman laatiminen ja siihen kuuluvien tutkimustehtävien aloittaminen. Kaupungin johtosäännöstön uudistamistehtävässä päästiin alustavaan esitykseen, henkilöstöasiain ja talousasiain hoidon organisaation kehittämisestä sekä kaupungin hallinnon organisaatioperiaatteiden ja -rakenteen kehittämistyöstä suoritettiin alustavat selvittelyt. Laskentatoimen kehittäminen oli myös työn kohteena. Näissä koko hallintoa koskevissa kehittämistehtävissä otettiin käytäntöön uusi työmuoto, ns. kehittämisryhmät, joihin koottiin asiantuntevia jäseniä eri hallinnonaloilta. Useita organisaatio- ja kehittämiskomiteoita ja -toimikuntia avustettiin suorittamalla tutkimuksia ja suunnittelua sekä antamalla selvityksiä. Näistä mainittakoon pitkän tähtäyksen taloussuunnittelutoimikunta, tietojenkäsittelykomitea, sairaalatoimikunta, sairaalakomitea ym. Muu rationalisoimistoiminta käsitti erilaisia tutkimustehtäviä, kuten uusien huoltolaitosten esisuunnittelutyöhön liittyneet tutkimukset, vesi-, kaasu- ja palolaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävät tutkimukset, satamalaskutuksen koneellistamistutkimus ym.

Kertomusvuonna jatkettiin aikaisemmin aloitettua 22 tutkimusta, lisäksi eräät valmistuneet tutkimukset aiheuttivat jatkotoimenpiteitä. Uusia tutkimuksia aloitettiin 26. Vuoden aikana valmistui 22 tutkimusta.

Toimiston antamien lausuntojen määrä, 230, oli miltei 50 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Työturvallisuustoiminnasta mainittakoon, että huolimatta tapaturmantiheysprosentin pienestä noususta, se edelleen pysyi suhteellisen alhaalla. Aloitetoiminta osoitti jossain määrin vähenevää suuntaa.

Työtehoneuvottelukuntaan kuuluivat muuten samat jäsenet kuin edellisenä vuonna, paitsi että apul.kaup.joht. Eino Warosen ja kaup.siht. Lars Johansonin tilalle oli valittu apul.kaup.joht. Pentti Kalaja ja kaup.siht. Sulo Hellevaara.

Neuvottelukunnalla oli 4 kokousta, joissa käsiteltiin mm. seuraavia asioita: kaup. siht. Hellevaaran valitsemista kaupungin esimiesten tiedotuslehden toimitusneuvoston puheenjohtajaksi; kaupungin autokuljetustoiminnan ja autojen korjaustoiminnan tutkimista; selvitystä kaupungin rationalisoimiselimien toimintasuunnitelmien toteutumisesta v. 1963 sekä kertomusvuoden toimintasuunnitelmia; selostusta kaupungin huoneistotilojen yhteiskäytön tehostamismahdollisuuksista; suunnitelmaa kaupungin hallinnon ja sen johtamistoiminnan kehittämiseksi sekä esitystä taloussuunnittelutoimiston perustamiseksi ja ylimmän virkamiesjohdon kehittämiseksi;

mahdollisen 40-tuntiseen työviikkoon tapahtuvan siirtymisen aiheuttamia toimenpiteitä. Lisäksi selostettiin kokouksissa New Yorkissa pidettyä kansainvälistä liikkeenjohdon kongressia, Kööpenhaminassa pidettyä pohjoismaista rationalisoimiskonferenssia sekä eräitä opintomatkoja.

Järjestelytoimiston henkilökunta. Toimistossa oli kertomusvuoden päättyessä 7 vakinaista, 4 tilapäistä ja 8 työsopimussuhteeseen palkattua viranhaltijaa. Lisäksi oli osan vuotta laskenta- ja toimistotehtävissä tilapäinen apulainen sekä harjoittelijana toimistokoulun oppilas.

Ennen v. 1964 aloitettujen tutkimusten jatkaminen ja toteuttaminen

Organisaatiosäännösten kehittämistyötä jatkettiin yhteistoiminnassa suurimpien hallintokuntien edustajien kanssa pitäen tavoitteena organisaatioiden täsmentämistä. Johtamissäännöstön joustavuutta pyrittiin lisäämään ja eri elinten johtamissäännöstöjä muodollisesti yhtenäistämään. Luonnokset näiksi säännöstöiksi valmistuivat syksyllä.

Laskentatoimen kehittämistä koskeva tutkimus jatkui vielä kertomusvuoden päättyessä.

Kaupungin tietojenkäsittelytoiminnan kehittämiseksi asetettua tietojenkäsittelykomiteaa avustettiin edelleen mm. selvittämällä toimintaperiaatteita sekä laatimalla suunnitelma ko. toiminnan organisaatiosta. Tutkimus ei vielä vuoden aikana valmistunut.

Suurten kunnallisten rakennuskohteiden ennakkosuunnittelu- ja valmistusmenettelyn kehittämisen yleisiä suuntaviivoja koskevaa tutkimusta varten jatkettiin edelleen aineiston keräämistä.

Toiminnan suunnittelussa ja valvonnassa käytettävien avainlukujen käyttöönottoa kaupungin hallinnossa ja vertailun aikaansaamista Tampereen, Turun, Lahden ja Helsingin kaupunkien kesken valmisteltiin neuvotteluissa ja suorittamalla kansakoulujen avainlukujen vertailu. Asian jatkuva hoito siirtyi kaupunginkanslialle.

Erilaisten sairaansijojen tarvetta Helsingissä koskevaa tutkimusta täydennettiin lisätutkimuksilla sekä ympäristökuntien sairaalarakennussuunnitelmia ja väestön ikärakenteen muutoksen vaikutusta sairaansijatarpeeseen koskevilla selvittelyillä.

Sairaalan osastokohtaisen tavoitebudjetin aikaansaamista koskeva suunnittelu- ja laatimistyö saatiin kertomusvuonna päätökseen.

Sairaalan johtoa varten tarkoitetun lyhytkausiraporttijärjestelmän aikaansaamista kokeilumielessä Kivelän sairaalassa koskeva tutkimus valmistui kertomusvuonna ja järjestelmä otettiin käytäntöön jo vuoden alusta. Uudistuksen toimeenpanossa avustettiin sairaalan johtoa ja valvottiin ko. raporttien valmistumista.

Koskelan sairaskodin henkilökuntavajauksen syistä suoritetun tutkimuksen tuloksena ehdotettiin virkojen järjestelyn, mielipidetiedustelun ym. toimenpiteiden suorittamista.

Hesperian sairaalan avohoidon potilastilastoinnin uudelleenjärjestely laajeni kertomusvuonna koskemaan Helsingin koko mielisairaanhoitopiiriä. Tietoja kerättiin potilaskäynneistä, selvitettiin, miten potilaiden aiheuttama työmäärä eri avohoito-

pisteissä voitaisiin määritellä sekä tutkittiin voitaisiinko avohoitopotilaiden tilastointiin yhdistää myös vuodepotilaita koskevat tilastot.

Virastojen ja laitosten *huoneistotilojen yhteiskäytön tehostamismahdollisuuksia* koskevassa selvityksessä kiinnitettiin huomiota ilta- tai päiväkäyttöisten huoneistojen käyttömahdollisuuksiin niiden ollessa vapaina; huonetilojen käytössä, hankinnassa ja luovutuksessa ulkopuolisille noudatettaviin periaatteisiin sekä yhteiskäyttömahdollisuuksien tutkimiseen uusia rakennuksia suunniteltaessa ja muuttojen tapahtuessa.

Konekirjoitus-, pikakirjoitus- ja konekirjanpitojärjestelmää koskeva tutkimus jatkui edelleen yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston ja koulutustoimiston kanssa.

Viranhaltijain virkakortiston uudistamista koskevaa tutkimusta jatkettiin myös edelleen yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston kanssa.

Palolaitoksen sääntökomiteaa avustettiin suorittamalla erilaisia selvityksiä sekä tekemällä ehdotuksia mm. sammutusosaston organisaatiosta ja sen sekä teknillisen osaston toimintasäännöstä ja palokunnan hallinnollisesta organisaatiosta sekä kaluston kehittämisestä ym.

Vesilaitoksen varastojen sisäistä sijoittelua, varastointivälineiden valintaa, vesimittarikirjanpidon järjestelyä, materiaalilaskennan koneellistamista ym. varten suoritettiin tutkimuksia ja suunnittelutyötä.

Kotitalouslautakunnan perhepesuloiden toimintaa ja kannattavuutta koskevassa tutkimuksessa tehtiin ehdotuksia pesulain toiminnan vastaisesta järjestelystä, koneiden ja henkilökunnan siirrosta, pesumaksujen korottamisesta ym. Kaupunginhallituksen 19.11. pesulain toiminnan järjestämisestä tekemässä päätöksessä noudatettiin pääasiassa tutkimusselostuksessa esitettyä linjaa.

Satamalaskutuksen koneellistamisesta valmistuneessa tutkimuksessa suositeltiin koneellista laskutusmenetelmää, jota ratkaisua myös tietojenkäsittelykeskus asettui kannattamaan.

Puhtaanapitolaskutuksen uudelleenjärjestelyssä avustettiin puhtaanapito-osastoa integroidun laskentajärjestelmän luomisessa. Kiinteistöpuhtaanapidosta valmistui alustava muistio toukokuussa ja menetelmän kokeilu aloitettiin syksyllä. Urakointi- ja laskutusjärjestelmien tietokoneohjelmien koeajot ja testaus jatkuivat seuraavaan vuoteen.

Tutkimus huoltoviraston asiamiesosaston organisaation tarkistamiseksi sekä toimistotöiden yksinkertaistamiseksi ja vähentämiseksi suoritettiin loppuun. Em. tutkimuksen yhteydessä aloitettiin huoltotoimistojen toimistotyön rationalisoiminen, missä kiinnitettiin huomiota lähinnä kortistojen ja lomakkeiden uudistamiseen. Tämä tutkimus jatkui kertomusvuoden päättyessä.

Hankintatoimiston painatusosaston organisaatiota ja toimistotyömenetelmiä koskevassa tutkimuksessa tehtyjä ehdotuksia toteutettiin osittain, osittain ne jäivät vielä suunnittelun alaisiksi.

Sähkölaitoksen rakennustaltion pitämistä koskevassa tutkimuksessa selvitettiin arkistomateriaalin suhdetta ns. rakennustaltioon sekä ehdotettiin käyttöomaisuuskortiston kehittämistä ym. Selostus ei vielä kertomusvuonna ollut kaupunginhallituksen käsiteltävänä.

Tietojenkäsittelykeskuksen avulla koneellistutettuun kuukausipalkkalaskentaan liit-

tyvää tietojen rekisteröintiä ja siirtoa koskevan tutkimuksen johdosta jatkui suunnittelu- ja toteuttamistyö lähinnä sairaaloissa ja kansakoulujen toimistoissa.

Kiinteistöviraston talo-osastoa avustettiin *virastojen siivoustoiminnan uudelleenjärjestelyssä* suoritettuja tutkimuksia ja kerättyä aineistoa hyväksi käyttäen.

Uudet tutkimukset

Kaupungin pitkän tähtäyksen taloussuunnittelutoiminnan kehittämistä avustettiin hankkimalla ao. toimikunnalle aineistoa ja suunnittelemalla käytettäviä menetelmiä.

Johdon koulutuksen kehittämistä suunniteltaessa määriteltiin yhteistoiminnassa koulutustoimikunnan ja eri laitosten kanssa koulutuksen tarve, kohteet ja sisältö, sekä missä muodossa koulutuksen tulisi tapahtua. Alustava esitys neuvotteluja varten oli valmiina vuoden päättyessä.

Kaupungin organisaation kehittämistä koskevaa tutkimusta varten muodostettiin kehittämisryhmä, jossa oli edustajia keskushallinnosta ja eri laitoksista. Kertomusvuonna käsiteltiin ryhmän työohjelma sekä selvitettiin henkilöstöasiain hoidon ja sen organisoimisen tavoitteita ym. Kaupungin organisaation rakenteen ja talousasiain hoidon organisaation kehittämistä koskevat osat tutkimusta aloitettiin niin ikään muodostamalla laitosten ja keskushallinnon edustajista kehittämisryhmät ja valmistelemalla näiden työtä.

Kaupungin autokuljetusten ja autojen korjaustoiminnan järjestelyä tutkittiin selvittämällä kuljetuskustannusten vastuualueen jakaantumista sekä uuden autokorjaamon rakentamisen tarpeellisuutta. Tutkimus jatkui seuraavaan vuoteen.

Kaupungin aloitetoiminnan organisaatiosta ja toimintaohjeista suoritettiin kertomusvuonna tutkimus, josta valmistuneeseen selostukseen sisältyivät ehdotus aloitetoiminnan osittaisesta desentralisoimisesta sekä ehdotus uusiksi toimintaohjeiksi.

Uusien laitosten esisuunnittelutyötä palvelevan, huoltoviraston alaisen *tutkimus- ja suunnitteluelimen työn koordinoinnin* ohessa suoritettiin seuraavat erilliset tutkimukset:

varsinaisten rakennussuunnittelijoiden luonnospiirustusvaiheessa tarvitsemat hoivakotien eri toimintojen tilantarpeen ohjeluvut selviteltiin keskus-, liinavaate- ja omaisuusvaraston, askartelutilojen, sauna- ja kylpyosaston sekä päiväosaston tilojen osalta;

laitoskeittiösuunnitelman arvosteluperusteista selvitettiin erisuuruisia muonitusvahvuuksia vastaavien keittiöiden työskentelytilojen ja tarvittavien laitelajien ja -määrien ohjeluvut sekä määriteltiin ne näkökohdat, joihin oli kiinnitettävä huomiota keittiön sijaintipaikan ja tilojen keskinäisen sijaintijärjestyksen arvostelussa;

Tervalammen työlaitoksen uudisrakennustarvetta tutkittiin, jolloin määriteltiin uudisrakennuksen tarkoituksenmukaiset huonetilat sekä entisten tilojen saneerauskohteet. Suunnittelijoiden työn pohjaksi laadittiin perustellut selvitykset rakennuksen tulevan käytön asettamista vaatimuksista;

vanhustenhuollon lähivuosien laitosrakentamisen ohjelmoinnin edellyttämien periaatepäätösten harkintapohjan aikaansaamiseksi tutkittiin rakennettavien hoitokotien tarvitsemien lääketieteellis-hoidollisten palvelumuotojen (röntgen- ja laboratoriotutkimukset ym.) mahdollista keskittämistä joko Kustaankartanoon tai Koskelan sairaskotiin.

Sairaalatutkimuksissa selvitettiin Laakson ja Marian sairaalain henkilökuntajärjestelyä ja suoritettiin osastokohtainen työvoiman ja sen tarpeen määrittely sekä laadittiin sen perusteella henkilöstöbudjetti. Nämä järjestelyt johtivat yht. 55 viran säästöön. Muista sairaalatointa koskevista tutkimuksista mainittakoon selvitys syistä, jotka aiheuttivat eroja eri sairaaloiden keskimääräisissä kustannuksissa hoitopäivää kohti, selvitykset kaupungin oman apuhoitajakoulutuksen järjestämisestä, suunnitelma kaupungin patologisen toiminnan uudelleenjärjestämisestä sekä selvitykset suunnitelmasta n. 400 sairaanhoitajan viran muuttamiseksi erikoissairaanhoitajan viroiksi sekä tuberkuloosipiirin ohjesäännön uudistamisesta.

Kaasulaitosta avustettiin sen *käyttötaloutta koskevan tutkimuksen* suorittamisessa selvittämällä mm. laitoksen ennusteita ja toimintavaihtoehtoja, laskentatapaa eri toimintavaihtoehtojen vertaamiseksi, koksin myyntimahdollisuuksia ym.

Lastensuojeluviraston väestöasiaintoimiston lapsilisäasioita hoitavassa osastossa toteutetun uuden työmenetelmän työvoiman tarvetta koskeva tilastotutkimus suoritettiin toukokuussa. Tutkimus osoitti, että uuden menetelmän ansiosta henkilömäärää voitaisiin vähentää 9:stä 7:ään.

Elatusapujen perinnän järjestämistä koskevassa tutkimuksessa selvitettiin elatusaputoimistossa elatusapujen ennakkojen aiheuttamaa työmäärää, anomusten määrää ja käsittelynopeutta sekä työvoiman tarvetta, josta suoritettiin tilastotutkimus. Tämä täydensi edellisenä vuonna suoritettua tutkimusta, jonka perusteella kertomusvuoden alusta oli toimeenpantu uusi hakemus- ja ilmoitusmenettely sekä kirjanpito ja korvausten anomusmenettely. Tutkimusselostuksessa tehtiin ehdotuksia mm. toimiston työnjaon muuttamisesta sekä työvoiman tarpeesta.

Tutkimuksessa kiinteistöviraston asuntoasiaintoimiston työvoiman tarpeesta selvitettiin mm. toimiston työmäärän vaihtelua ja työmenetelmiä sekä tehtiin eräitä ehdotuksia työn järjestelyksi ym.

Kivelä-Hesperian sairaalan potilasmaksukirjanpidon järjestelyksi selvitettiin koneellistamisen avulla saavutettavat edut, suoritettiin eri konetyyppien vertailu sekä ehdotettiin eräiden tarpeettomien tehtävien ja työnvaiheiden poistamista.

Valtionavustusten rekisteröintiä ja valvontaa koskevassa tutkimuksessa selvitettiin voimassa olevaa käytäntöä Helsingissä ja muissa kunnissa ja esitettiin ratkaistavaksi, kolmea kysymykseen tulevaa eri menetelmää vertailemalla, mitä niistä kaupunki ryhtyisi valtionapuanomuksien suhteen noudattamaan.

Sairausvakuutusasioiden hoidon helpottamiseksi suoritettiin sairausvakuutustoimikunnalle tutkimus ja laadittiin organisaatiosuunnitelma sairausloma-anomusten ja päivärahahakemusten saamiseksi joustavaksi. Suunnitelma jäi edelleen kehitettäväksi.

Ammattientarkastustoimiston tilastotietojen kokoamisen saamiseksi yksinkertaisemmaksi kiinnitettiin huomiota ammattientarkastustoiminnan tehostamiseen ja lisähenkilökunnan tarpeen rajoittamiseen sekä tehtiin ehdotuksia tilastolaskennan koneellistamisesta ja työpaikkakortiston uudistamisesta.

Sosiaalivirastotaloon sijoitettavien virastojen sisäisten palvelutoimintojen kehittämiseksi tehtiin ehdotus pääperiaatteista, joita olisi noudatettava vahtimestarien ja lähettien tehtäviä järjestettäessä sekä talon postikeskuksen, puhelinvaihteen ja monistuskeskuksen toimintaa ym. suunniteltaessa.

Huoltolautakunnan työtupien varastossa ja myymälässä suoritetussa tutkimuk-

sessa selvitettiin lisätyövoiman tarvetta ja ehdotettiin eräitä järjestelyjä, joiden avulla vältyttäisiin lisätyövoiman palkkaamisesta.

Vanhusten asumistukijärjestelmän kehittämisessä avustettiin huoltovirastoa organisaation ja menetelmien suunnittelussa.

Holhouslautakunnan toimiston työn tehostamiseksi ja yksinkertaistamiseksi suoritettiin tutkimus ja tehtiin ehdotuksia kortistojen kehittämiseksi ym.

Selvityksessä teurastamolaitoksen hallinnollisen kirjanpidon ja kustannuslaskennan uudelleenjärjestelyksi kohdistettiin huomio laitoksen talousarvion saattamiseen muita kaupungin liikelaitoksia vastaavaksi sekä tilipuitteiden ja kustannuslaskennan uudistamiseen osastokohtaisen kannattavuustarkkailun tehostamiseksi. Myös konekirjanpidon uudistamista ehdotettiin. Uudistukset toteutettiin kertomusvuoden lopussa.

Rahatoimistossa suoritettiin selvityksiä katu- ja viemärikorvausten, huoltokassan asunnonhankkimislainojen ja lainaosaston lainakirjanpitotehtävien siirtämiseksi koneellisen kirjanpidon piiriin. Tavoitteena oli yhdessä jo ennen suunniteltujen järjestelmien kanssa mahdollisimman tehokkaan koneellisen kirjanpitojärjestelmän kehittäminen. Ehdotusten toteuttaminen aloitettiin kertomusvuonna.

Erääntyneiden saatavien perimismenetelmien kehittämiseksi aloitettiin tutkimus, jonka tarkoituksena oli saada aikaan kaikille kaupungin laitoksille yhtenäinen perimismenettely.

Palkkalautakunnan toimistossa aloitettiin tutkimus, jonka tarkoituksena oli selvittää henkilökortistojen ja muiden henkilöasiakirjojen hoidossa käytettävät menetelmät ja työvoiman tarve. Samaan tutkimukseen tullaan liittämään myös tutkimukset ikälisä- ja sairausvakuutusasiain hoidosta laitoksissa sekä menetelmistä palkkalautakunnan kirjaamossa ja työvoiman tarpeesta.

Lausunnot. Toimisto antoi kertomusvuonna 230 (ed. v. 160) lausuntoa, minkä lisäksi ehdotetuista uusista tp. viroista ym. annettiin suoraan talousarviopäällikölle 54 (47) lausuntoa. Lausunnoista 79 eli 34 % koski virkojen perustamista tai vakinaistamista, 25 eli 11 % työnluokitusta ym., 7 eli 3 % vapautuneen työvoiman sijoittamista, 28 eli 12 % organisaatiota, työmenetelmiä, työnjärjestelyjä, kuljetuksia ym., 63 eli 27 % kaupungin sisäisiä henkilökuljetuksia, 6 eli 3 % virastohuoneistoja sekä 22 eli 10 % muita asioita.

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuustoimikunta kokoontui vuoden aikana 4 kertaa.

Virastoissa ja laitoksissa toimi 55 työturvallisuuselintä, joihin kuului 162 vakinaista ja yhtä monta varajäsentä. Palolaitoksessa, liikennelaitoksessa, vesilaitoksessa, kaasulaitoksessa ja sähkölaitoksessa muodostivat kaikki tai vaaleilla valittu osa ao. elimien jäsenistä oman laitoksensa työturvallisuustoimikunnan, jonka puheenjohtajan laitos valitsi.

Työturvallisuutta käsitteleviä kursseja ja valitustilaisuuksia järjestettiin n. 1 100 henkilölle, koulujen oppilaat mukaan luettuina. Virastoille ja laitoksille sekä em. elimien jäsenille jaettiin yht. 695 vuosikertaa alan kysymyksiä käsittelevää aikakauslehteä sekä lisäksi toimitettiin työpaikkoihin julisteita, varoitustauluja, opaskirjasia ym.

Työturvallisuustarkastuksia ja niihin liittyvää neuvontaa suoritettiin lähes kaik-

kien virastojen ja laitosten työpaikoilla sekä koulujen oppilastyöpajoissa. Samoin suoritettiin uusien, turvallisuutta edistävien teknillisten laitteiden ja menetelmien kokeiluja. Liikennelaitoksessa järjestettiin kokeilumielessä työturvallisuuskilpailu.

Kaupungin työpaikoilla sattui kertomusvuonna 2 990 (ed. v. 2 747) lain mukaan korvattavaa työtapaturmaa. Näistä aiheutui 53 013 (47 431) sairauspäivää, invaliditeettiprosenttien summa oli 440 (205), minkä lisäksi 5 (3) tapaturmaa päättyi kuolemaan. Tapaturmatiheysprosentti oli koko kaupungin osalta 11.8 (11.4). Tapaturmavakuutuslain perusteella suoritetut korvaukset jakautuivat seuraavasti: korvaukset ohimenevistä tapaturmista 938 316 (793 480) mk, invalidien huoltoeläkepääomat ja kertakaikkiset korvaukset 173 972 (20 151) mk sekä tapaturmaisesti kuolleiden hautausavut ja omaisten huoltoeläkepääomat 120 347 (74 552) mk eli yht. 1 232 635 (888 183) mk.

Aloitetoiminta

Aloitetoimikunta kokoontui vuoden aikana 10 (ed. v. 6) kertaa.

Toimistoon jätettiin 45 (50) aloitetta, minkä lisäksi 7 käsittelemätöntä aloitetta siirtyi edelliseltä vuodelta. Kaksi vielä aikaisemmin tehtyä aloitetta otettiin kertomusvuonna uudelleen käsiteltäviksi. Aloitetoimikunta käsitteli 45 (49) aloitetta, joista palkittiin 20 (27) eli n. 44 (55) %. Palkkioiden yhteismäärä oli 2 085 (10 365) mk ja niiden suuruus vaihteli 700 mk:sta 20 mk:aan. Palkkioiden keskimääräinen suuruus oli 104 mk ja alotteiden käsittelyaika keskim. 58 p.

Käsitellyt aloitteet jakautuivat aiheensa mukaan seuraavasti (suluissa luvut 1.10.1949 lähtien kertomusvuoden loppuun):

	Tehdyt aloitteet	%	Palkitut aloitteet	%
Teknillisiä	36	80 (73)	18	50
Toimistoteknillisiä	4	9 (10)	1	25
Hallinnollisia	2	4 (9)	—	—
Sosiaalisia	3	7 (8)	1	33
Yhteensä	45 (2 038)	100 (100)	20 (660)	—(33)

Aloitepalkkioita oli aloitetoiminnan alkamisesta lähtien maksettu kaikkiaan 50 390 mk, joten palkkion keskim. suuruus oli ollut 76 mk. Keskimääräinen käsittelyaika aloitetta kohden oli ollut 60 p.

Kertomusvuonna suoritettua tutkimusta aloitetoiminnasta on selostettu muiden tutkimusten yhteydessä.

Lomakerationalisointi

Lomakerationalisoinnin tarkoituksen ja tavoitteiden selventämiseksi aloitettiin sarja lähinnä keskijohdolle tarkoitettuja luentoja, joista ensimmäinen pidettiin sairaaloiden talouspäälliköille. Uusille lomakeyhdysmiehille pidettiin lomaketekniikan perusteita käsitteleviä luentoja ja koko yhdysmiesverkostolle järjestettiin jatkokoulutustilaisuuksia.

Yhteistyössä hankintatoimiston kanssa tutkittiin, millä tavoin yleislomakkeiden valvontaa voitaisiin tehostaa, lomakkeiden valmistusmenetelmiä kehittää ja yhteistyötä lomakkeiden hankkijan ja suunnittelijan välillä parantaa.

Järjestelytoimiston lomakesuunnittelun vaativimmat tehtävät kertomusvuonna olivat sairausvakuutuslain ja vanhusten väliaikaisen asumistuen aiheuttamat työt sekä ensiksi mainittuun liittyvänä myös sairaaloiden poliklinikoiden asiapaperien käsittely yhdessä sairaalaviraston kanssa. Rahatoimistossa suoritettiin katukorvauslaskutuksen järjestely ja kiinteistöpuhtaanapitoa koskeva urakointi- ja laskutusmenettely ATK-menetelmää käyttäen. Vuoden aikana suunniteltiin 70 lomaketta n. 20 virastoa tai laitosta varten.

Muu toiminta

Sosiaalivirastotalon rakennustoimikuntaa avustettiin suorittamalla ko. taloon liittyviä huoneisto- ym. tutkimuksia. Myös eräiden muiden huonetilojen tarkoituksenmukaisuudesta suoritettiin selvityksiä kiinteistövirastolle. Lisäksi avustettiin kaupungintalotoimikuntaa ja osallistuttiin liikennelaitoksen toimitalon esisuunnitteluun.

Tiedotustoiminta. Johdon TV -nimisen sisäisen tiedotuslehden julkaisemista jatkettiin ja sitä ilmestyi 3 kaksoisnumeroa, nim. A-painos, 1 200 kpl ja B-painos, 1 800 kpl.

Rationalisoimisalan koulutus- ja informaatiotoimintaa harjoitettiin koulutustoimikunnan järjestämien kurssien ja neuvottelupäivien puitteissa. Virastojen ja laitosten päälliköille järjestettiin selostustilaisuuksia kaupungin hallinnon ja sen johtamistoiminnan kehittämissuunnitelmasta. Useita luentoja pidettiin sairaala-alan kursseilla ja koulutuspäivillä.

Kaupungin sisäiseen työnvälitystoimintaan kuului kahden viranhaltijan sijoituksen tarkoituksenmukaisuuden seuraaminen, minkä lisäksi käsiteltiin seitsemän muun henkilön siirtämistä toisiin tehtäviin.

Toimiston henkilökunnan koulutus. Pätevyyden lisäämiseen kiinnitettiin jatkuvaa huomiota koulutustoimintaa järjestämällä. Syksyllä pidettiin rationalisoimiselinten neuvottelupäivät, joihin osallistui myös muita kaupungin viranhaltijoita. Eräät toimiston viranhaltijat osallistuivat Hollannissa pidettyyn tietojenkäsittelykoneiden käyttöä sairaalahallinnossa ja lääketieteellisessä tutkimustyössä koskevaan seminaariin, Oy Rastorin ym. järjestämille kursseille ja opintopäiville. Tutkimustehtävissään eräät toimiston viranhaltijat joutuivat tekemään virkamatkoja sekä kotimaahan että ulkomaille. Lisäksi pidettiin yhteyttä Pohjoismaiden suurten kaupunkien rationalisoimiselimiin.

Järjestelytoimiston menot kertomusvuonna olivat tilinpäätöksen mukaan 438 162 mk.

Kaupungin muut rationalisoimiselimet

Sairaalaviraston järjestelytoimiston toimintaa on selostettu ko. viraston toimintakertomuksessa.

Rakennusviraston järjestelytoimiston suunnittelu- ja tutkimustehtäviä sekä toimintaa on selostettu rakennusviraston toimintakertomuksessa.

Sähkölaitoksessa kertomusvuonna toteutetun organisaationmuutoksen johdosta laitoksen järjestelytoimiston päällikön välittömäksi esimieheksi tuli hallinnollisen osaston päällikkö. Toimiston aikaisempiin tehtäviin kuuluneet laskentatoimi, henkilöasioiden ja kirjaston hoito siirrettiin muille toimintayksiköille. Toimiston henkilökunnan määrä pieneni tällöin 18:sta 6:een. Muutoksen jälkeen järjestelytoimisto, jonka muodostivat toimiston päällikkö sekä entisen toimiston menetelmäjaos, suoritti miltei yksinomaan organisaatio- ja työntutkimuksia.

Kertomusvuonna suoritetut tutkimukset koskivat mm. seuraavia asioita: vikapäivystystä koskevien yli- ja hätätöiden raportointimahdollisuuksia; toimituskirjoista perittävien lunastusten perimisjärjestelmää; rakennuslupaa edeltäviä toimenpiteitä; työntekijöiden työnluokitusta; sähköasemien kaukokäyttöön liittyvien henkilökuljetusten suunnittelua; mahdollisuuksia kuukausipalkkaisten ylityökorvausten maksamisen nopeuttamiseksi; pysäköintipaikkojen varaamista laitoksen toimintapisteiden välittömästä läheisyydestä sekä laitoksen johtoa paremmin palvelevaa henkilökunta- ja palkkaraportointia.

Kuljetusten taloudellistamistutkimusta, joka oli aloitettu v. 1962, jatkettiin ja kehitettiin edelleen tarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta kuljetusten valvontaa tietokoneita käyttämällä, suunniteltiin uudet lomakkeet autojen käytön, huollon ja korjausten valvomiseksi sekä suoritettiin pienehköjä tutkimuksia ja annettiin lausuntoja erillisistä kuljetustehtävistä. Tutkimus jatkui seuraavaan vuoteen.

Lisäksi aloitettiin seuraavat tutkimukset, joita ei kertomusvuonna saatu päätökseen: lävistystyön organisaation ja työmenetelmien kehittäminen; henkilötoimiston työrutiinien yksinkertaistaminen; laitoksen sisäisen kirjallisen tiedotusjärjestelmän kehittäminen tehokkaammaksi sekä laitoksen konepajatoiminnan organisaatio ja laitoksen tarvitsemien konepajavalmisteiden tarkoituksenmukaisin hankintatapa.

Järjestelytoimisto huolehti laitoksessa aloitetoiminnan vaatimista toimenpiteistä, lomakesuunnittelusta ja osallistui toimistotarvikkeiden vakiointiin.

Kaasulaitoksen järjestely- ja laskentatoimiston tutkimustoiminnan painopiste oli laskentapuolella. Selvitettiin laitoksen taloudellisen tuloksen riippuvaisuutta toiminta-asteesta ja laadittiin tämän perusteella pitkän tähtäyksen talousennuste sekä nykyiselle että uusia raaka-aineita käyttävälle tuotantomenetelmälle. Tätä työtä täydennettiin laitoksen taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Varastokooditustyötä jatkettiin ja se saatiin päätökseen vuoden lopussa.

Lausuntoasiain ja johtoa avustavien selvittelyjen ohella muodostivat jatkuvaluontoiset ja rutiinitehtävät kuitenkin pääosan toimiston tehtävistä.

Kaasulaitoksen suunnittelutoimistossa oli lisäksi työntutkija työnsuunnittelu- ja työntutkimistehtävissä.

Liikennelaitoksen järjestelyosastoon palkattiin kertomusvuonna diplomi-insinööri johtamaan teknillistä tutkimustoimintaa, tutkimusteknikko suorittamaan teknillisiä tutkimuksia sekä opiskelija harjoittelijaksi. Tutkimushenkilökunta jaettiin yleistutkimusjaokseen ja teknilliseen tutkimusjaokseen. Henkilökuntaa oli vuoden lopussa teknillisessä tutkimusjaoksessa 4, yleistutkimusjaoksessa 5, kustannuslaskentajaoksessa 3 eli yht. osastopäällikkö ja toimiston henkilökunta mukaan

luettuna 14. Lisäksi osastoon kuului käyttötarkkailujaos, lävistämö ja varastosuunnitteluryhmä, joissa oli yht. 22 henkilöä.

Teknillisen tutkimusjaoksen tutkimuksiin osallistui myös teknillisen puolen henkilökuntaa ja yksi jaoksen tutkijoista oli jatkuvasti varastotarvikkeiden koodittamistyössä. Autokorjaamo-osastossa suoritettiin perustutkimus sekä sen pohjalta selvittelyitä, jotka koskivat määräaikaishuoltoa, vaihto-osia sekä suunnittelun, lähinnä työmääräysrutiinien kehittämistä. Näiden valmistuminen jäi seuraavaan vuoteen.

Yleistutkimusjaoksen suorittamista, koko laitosta käsittävistä tutkimuksista mainittakoon: johtosääntöasiat, tiedotusjärjestelmän uusiminen, sairausvakuutuslakiin liittyvät selvitykset sekä ATK:n toimintaan liittyvät selvitykset ja lausunnot. Laitoksen lomaketoiminnan suunnittelutyötä ja kehittämistä jatkettiin.

Järjestelyosastossa tutkittiin tietokoneen käytön soveltamista auto- ja raitiotieliikenteen kilometrilaskentaan sekä lippujen laskentaan, mikä johtikin ko. laskentojen siirtämiseen tietokoneilla suoritettavaksi. Tutkimukset laitoksen reikäkorttilävistyksestä johtivat kesäkuussa oman lävistämön perustamiseen.

Hankintaosastossa suoritettujen organisaatiotutkimusten tuloksena valmistui ko. osaston toimintasääntö. Edelleen tutkittiin kuukausi- ja sarjalippujen myyntipaikkojen uudelleenjärjestelyä ja myyntiverkoston laajentamista. Lisäksi suoritettiin lippukirjanpidon uudelleenjärjestely.

Liikenneosastoilla suoritettiin tutkimuksia, joiden tuloksena valmistui liikennelohkon organisaatiokäsikirja. Toukokuussa suoritettiin ulkopuolista apua hyväksi käyttäen liikennetutkimus kuljettajarahastuksesta, sekä eräitä muita samaa asiaa koskevia tutkimuksia ja selvittelyjä.

Varaston suunnittelu- ja tarkkailuryhmä jatkoi varastotarvikkeiden kooditus- ja standardisointityötä sekä aloitti ratamoottoreiden ja muiden raitiovaunu- ja johdinautotarvikkeiden kooditustyön. Lisäksi suoritettiin materiaalilaskentaan liittyviä selvittely- ja järjestelytehtäviä.

Kustannuslaskentajaos suoritti laitoksen pitkän tähtäyksen taloussuunnitelman laatimisen ja jatkoi laskentatoimen kehittämistä.

Käytöntarkkailujaos tarkkaili liikkuvan kaluston ja liikennehenkilökunnan käyttöä liikenteessä ja huolehti tilastojen antamisesta niistä linjaorganisaatiolle. Yhteistariffin astuttua voimaan tuli jaoksen tehtäväksi yksityisten liikenteenharjoittajien linjoille myytyjen eri lippujen tilitysten selvittäminen ja erittelyn antaminen näistä ao. liikennöitsijöille.

Lävistämössä, joka perustettiin kertomusvuonna, oli aluksi 2 reikäkorttilävistäjää. Materiaalilaskentaan ja kilometrilaskentaan liittyvä lävistystyö siirrettiin oman lävistämön suoritettavaksi. Lisäksi suoritettiin kausiluontoisesti lippujen laskentaan liittyviä lävistystehtäviä.

V e s i l a i t o k s e e n oli kertomusvuonna päätetty perustaa järjestelytoimisto, mutta toiminnan aloittaminen jouduttiin kuitenkin toistaiseksi lykkäämään.

---

8. Matkailutoimisto

Matkailuneuvottelukuntaan valittiin v. 1964 kaup.siht. Lars Johansonin tilalle 1.2. lukien kaup.siht. Sulo Hellevaara. Suomen Matkailijayhdistyksen nimeämänä edustajana neuvottelukunnassa oli kertomusvuonna fil.maist. Eero Koroma. Muuten oli neuvottelukunnan kokoonpano sama kuin edellisenä vuonna.

Neuvottelukunnalla oli kertomusvuoden aikana 7 kokousta, joissa käsiteltiin 49 asiaa.

Esitykset. Neuvottelukunnan tekemistä esityksistä mainittakoon mm. seuraavat: kaupungissa toimivien Helsingin Opaskerhon ja Guideklubben-nimisen yhdistyksen järjestämien opaskurssien uudelleen järjestäminen sekä taloudellinen tukeminen (26.3. 3 §); kaupungin hotellitilanteen selvittämistä koskevan tutkimuksen suorittaminen (26.3. 4 §); Helsingin, Tampereen ja Turun kaupunkien yhteisen esittelylehtisen toimittaminen (26.3. 6 §); kaupungin toimesta laaditun karttapohjan julkaisemisoikeutta koskevan korvausperusteen tarkistaminen (7.7. 14 §); matkatoimisto- ja matkapalvelualan koulutustoiminnan aloittaminen (29.9. 18 §); Helsinki-aiheisen värikuvallisen seinäjulisteen aikaansaaminen (29.9. 20 §); Pohjoismaiden pääkaupunkien matkailuelinten kokouksen järjestäminen Helsingissä (27.10. 29 §); matkailijoita varten tarkoitetun saunan aikaansaaminen kaupunkiin (27.10. 33 §) sekä huomion kiinnittäminen maisemallisten näkökohtien merkitykseen erityisesti eri nähtävyyskohteisiin johtavien teiden varsilla (22.12. 48 §).

Lausunnot koskivat mm.: Suomenlinna-aiheisen elokuvan valmistamista (8.2. 8 §); uuden päätesataman järjestämistä autolauttaliikennettä varten (26.3. 7 §) sekä helikopterilla tapahtuvien kiertolentojen järjestämistä yleisölle (21.11. 48 §).

Matkailutoimiston varsinaisen henkilökunnan lisäksi oli toimiston palveluksessa kesäkuukausien aikana 6 matkailuneuvojaa, joista yksi toimi matkustajasatamassa, kaksi lentotoimistossa ja kolme matkailutoimistossa. Kansainvälisten messujen aikana toimi yksi matkailuneuvojista Messuhallissa.

Toiminta ym. Matkailutoimistossa palveltiin vuoden aikana 9 584 henkilöä, joista 4 516 oli suomalaisia ja 5 068 ulkomaalaisia. Erilaisia toimeksiantoja oli 252. Toimiston järjestämiin, tilattuihin kiertoajeluihin osallistui yht. 11 461 henkilöä, joista suomalaisia oli 3 573 ja ulkomaalaisia 7 888. Toimiston kautta tilattiin 255 linja-autoa, 319 opasta, 11 henkilöautoa ja yksi vene.

Matkailutoimistosta lähetettiin vuoden aikana yht. 5 550 erilaista postilähetystä vastauksena tiedusteluihin sekä koti- että ulkomaisille matkailualan laitoksille.

Helsingissä pidettiin 25.—26.11. Pohjoismaiden pääkaupunkien matkailuelinten yhteistyökokous, joka sai osakseen varsin suuren huomion myös julkisen sanan taholla. Kokouksessa päätetyt asiat sekä suositukset alistettiin eri pääkaupunkien matkailupäälliköiden muodostaman työvaliokunnan edelleen kehitettäviksi.

Esittelylehtiset ym. julkaisut. Kertomusvuoden aikana matkailutoimisto painatti kuudella kielellä esittelylehtistä »Helsinki — Itämeren tytär» yht. 420 000 kpl; liikennelaitoksen raitiolinjaa 3 eli matkailulinjaa koskevaa esitettä kolmikielisenä yht. 10 000 kpl sekä saksankielistä »Ein Stück schönes Finnland» nimistä esitettä 8:sta maamme kaupungista kaikkiaan 200 000 kpl.

Lisäksi julkaistiin seuraavat suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset monisteet tai julkaisut: »Tapahtumia sekä ohjelmaa Helsingissä» kolme kertaa vuoden aikana, luettelo Helsingin nähtävyyskohteista kaksi kertaa vuoden aikana, »Kalastaminen kaupungin vesialueilla» yhteistyössä kalastuksenvalvojan kanssa sekä »Helsinkiä kaskujen valossa» erityisesti opaskuntaa varten.

Erilaisia monisteita kaupungin matkailupalvelusta ja muista matkailua sivuavista aiheista toimitettiin lehdistölle, radiolle ja televisiolle kuukausittain.

Matkailutoimisto oli lisäksi mukana valmistelemassa uusia, eri kaupunkien kanssa painatettavia yhteisesitteitä, jotka eivät vielä kertomusvuoden loppuun mennessä valmistuneet.

Menot ja tulot. Menot tilinpäätöksen mukaan olivat kaikkiaan 166 144 mk. Matkailutoimiston tulot olivat 2 529 mk.

9. Hankintatoimisto

Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano ja kokoukset. Neuvottelukunnan puheenjohtajana v. 1964 oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius, varapuheenjohtajana kaup. kamr. Osmo Lehtosuo sekä jäseninä muuten samat kuin edellisenä vuonna, paitsi että sairaalaviraston talousjoht. Veikko Kääriäisen siirryttyä eläkkeelle hänen tilalleen tuli talousjoht. Raimo Kaarlehto ja sähkölaitoksen hank.pääll. Leo Neuvon tilalle saman laitoksen hallinn. osaston pääll. Kari Bergholm.

Hankintaneuvottelukunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Pöytäkirjapykälien lukumäärä oli yhteensä 7.

Tärkeimmistä käsitellyistä asioista mainittakoon: hankintatoimiston johtosäännön 8 §:n 4 mom. muuttaminen sekä sähkölaitoksessa käytössä olevien yleisten hankintamääräysten soveltaminen myös kaupungin muissa virastoissa ja laitoksissa. *Lausuntoja* annettiin mm.: kaupungin rakennusurakoita koskevia ohjeita laatineen komitean mietinnöstä; Rakennusinsinööriurakoitsijat-yhdistyksen esittämästä toivomuksesta, että hyväksyttävien ulkomaisten tarjousten tulisi olla oleellisesti kotimaisia edullisemmat huomioon ottaen ulkomaisten tilausten vaikutuksen kauppataseeseen, valtion ja kuntien verotuloihin sekä kotimaisen yrittäjäkunnan asemaan. Edelleen annettiin lausunto kysymyksestä, joka koski kaupungin virastojen ja laitosten edustajille tulevia kutsuja osallistua kaupallisten edustustojen tai toiminimien järjestämiin ryhmämatkoihin joko kotimaassa tai ulkomailla.

Toimistopäällikön päätösluettelon pykälien lukumäärä kertomusvuoden aikana oli yhteensä 49.

Hankintatoimiston henkilökunta. Henkilökunnan kokoonpano kertomusvuonna oli seuraava: vakinaisia viranhaltijoita 20, tilapäisiä viranhaltijoita 2 ja työsopimussuhteessa olevia henkilöitä 33.

Toimiston 23. pl:n toimistofaktorin virkaan valittiin faktori Eric Weckström 16.5. alkaen. Varastokirjanpit. Signe Taxell erosi 27.7. lukien ja näin avoimeksi tulleeseen 11. pl:n varastokirjanpitäjän virkaan valittiin toim.apul. Kaarina Kuusela 1.1. 1965 alkaen.

Toimistoon palkattiin työsopimussuhteeseen yksi monistaja ja sosiaalivirastotalon puhelinvaihteen hoitaja.

Sairauslomaa myönnettiin henkilökunnalle vuoden aikana yhteensä 409 päivää.

Hankinta-asiamies ja apulaishankinta-asiamies tekivät virkamatkoja Länsi-Saksaan ja Ruotsiin tutustuakseen mm. kalustealan messuihin, teollisuusmessuihin sekä

kansainväliseen sairaalanäyttelyyn, toimistopäällikkö suoritti virkamatkan Göteborgiin ja painatusasiamies Tukholmaan tutustuakseen eräisiin offsetkoneisiin.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan toimeenpanemille työnopetuskursseille osallistui kertomusvuonna kaksi toimiston viranhaltijaa.

Huoneisto ja kaluston hankinnat. Vuoden aikana oli hankintatoimiston käytössä edelleen talon Katariinankatu 2:n ensimmäisen, toisen ja kolmannen kerroksen tilat. Konekorjaamon tilat sijaitsivat talossa Helenankatu 2 elokuun loppuun, jonka jälkeen konekorjaamo muutti uuteen huoneistoon Lemuntie 2—4:ssä. Poistetun kaluston varasto oli talossa Pietarinkatu 6, joka irtisanottiin 1.9. Autotallipaikka sijaitsi talossa Meritullinkatu 12.

Sitomoon hankittiin laminointikone sekä taittokone lisälaitteineen, valokuvauslaboratorioon Printatron-varauslaite varusteineen, kontaktikopiolaite sekä siirtokopiokone, develop-osastolle jäljennöskone, konekorjaamoon puhalluskaappi sekä eri osastoille erilaisia toimistokalusteita. Uudishankintojen arvo oli 34 007 mk.

Kirjeenvaihto. Kirjeitä sekä virastojen ja laitosten lausuntopyyntöjä saapui hankintatoimistolle kertomusvuoden aikana 682 (ed.v. 516). Toimiston lähettämiä kirjeitä oli 544 (587). Näistä oli lausuntoja 349 (342), joista 106 (127) koski kalustoa, 109 (89) koneita ja kojeita, 80 (77) puhelinasioita sekä 54 (49) tarjouspyyntöjä.

Hankintojen valmistelu ym. Talousarvioehdotusten käsittelyvaiheessa toimisto antoi kaupunginhallituksen pyytämät lausunnot eri laitosten kalustonhankintamäärärahaehdotuksista v:lle 1965. Toimiston perustellut vähennysehdotukset olivat n. 29.8 (34.2) % ko. määrärahaehdotuksista.

Kertomusvuoden talousarvioon varsinaisiin menoihin merkittyjen kalustonhankintamäärärahojen yhteissumma, josta puuttuivat edellisten vuosien säästöt sekä myönnetyt lisämäärärahat, oli 6 142 941 (4 412 592) mk. Niiden laitosten, joita varten ei ollut osoitettu erillistä kalustonhankintamäärärahaa, kaluston hankintakustannukset suoritettiin rahoitusmenojen pääluokan lukuun Käyttövarat merkitystä 700 000 mk:n suuruisesta kalustonhankintamäärärahasta, josta hankintatoimiston suorittamat kuukausihankinnat olivat n. 32 % eli 226 095 (125 979) mk.

Eri laitosten ohjaaminen sopivimpiin ostopaikkoihin tapahtui hankintatiedotusten avulla, joiden kaikki lehdet uusittiin kertomusvuoden aikana.

Tarjouspyyntöjä osoitettiin vuoden aikana kaikkiaan 378 (411) tuottajalle. Yhteishankintatavaroista pyydettiin tarjoukset, joiden perusteella tehtiin 14 hinta- ja alennussopimusta.

Hankintatoimisto oikeutettiin kertomusvuoden aikana suorittamaan itsenäisesti kaluston kertahankintoja sekä toimisto- ja talouskoneiden ynnä -kojeiden hankintoja enintään 2 500 mk:n ja kaluston kunnossapitokustannuksia enintään 1 500 mk:n määrään saakka, teleteknillisten laitteiden töitä ja hankintoja enintään 2 500 mk:n määrään saakka.

Viranhaltijoille myönnetyt ylimmät hankintarajat olivat seuraavat: toimistopäällikkö 10 000 mk, hankinta-asiamies, apulaishankinta-asiamies, painatusasiamies ja toimistofaktori 3 000 mk sekä toimentaja 1 000 mk.

Toimisto suoritti sairaalakalusteiden, asuntolakalusteiden, sairaalalaitteiden ja -kojeiden hankintoja sekä osallistui sairaaloiden hankintakysymysten valmisteluun antamalla lausuntoja, joissa käsiteltyjen hankintojen yhteinen markkamäärä oli 558 347 mk. Sairaalalautakunnalle annetuista lausunnoista 12 koski Marian sairaa-

lan hankintoja, 9 Auroran sairaalan, 23 Kivelä-Hesperian sairaalan, 14 Laakson sairaalan, 4 tuberkuloositoimiston, 4 Malmin sairaalan, 3 Nikkilän sairaalan sekä Piritan ja Röykän sairaalain ja sairaanhoitajakoulun hankintoja yksi kutakin.

Valtion annettua uusia määräyksiä sairaaloiden hankintamenettelystä, joutui toimisto antamaan sairaaloille tarjouksia niiden hankkimista kalusteista tai tarkastamaan sairaaloiden eri hankkijoilta pyytämät tarjoukset. Lisäksi myös muutoin järjestettiin ja standardisoitiin sairaaloiden tarvikehankintoja vuoden aikana.

Irtaimiston merkitsemiseksi annettiin jatkuvasti ohjeita, hankittiin tarkoitukseen sopivia leimasimia ja pidettiin varastossa vaakunalaattoja, siirtokuvia ym. leimaamiseen tarvittavia varusteita.

Poistetun kaluston käsittely. Muuttojen yhteydessä tarpeettomaksi jäänyttä kalustoa sijoitettiin tiedustelujen ja ilmoittelun perusteella mahdollisuuksien mukaan edelleen muihin laitoksiin. Käytettyä kalustoa myös jossain määrin korjattiin ja kunnostettiin.

Toimistokoneiden hankinta ja huolto. Uusia kirjoituskoneita hankittiin vuoden aikana 229. Niiden hankinta-arvo oli 130 994 mk. Samoin hankittiin 5 kirjanpitokonetta, joiden hankinta-arvo oli 125 075 mk, sekä 72 yhteenlaskukonetta ja 70 yleislaskukonetta, joiden yhteinen arvo oli 142 312 mk. Hankintojen yhteissummasta, joka oli 398 381 mk, maksettiin 127 716 mk ao. laitosten omilta kalustonhankintatileiltä ja 270 665 mk rahoitusmenojen pääluokan lukuun Käyttövarat merkityistä kalustonhankintamäärärahoista.

Laitosten poistamia toimistokoneita vastaanotettiin seuraavasti: 31 kirjoituskonetta, 33 laskukonetta ja muita koneita 14, yhteensä 78 kpl. Näistä saatiin uudelleen sijoitetuksi 25 kirjoituskonetta, 18 laskukonetta sekä 10 muuta toimistokonetta.

Lainakonevarastoon hankittiin 10 kirjoituskonetta ja Dymo-kohokirjoitin. Kertomusvuoden lopussa oli lainavarastossa kaikkiaan 37 kirjoituskonetta, 27 yhteenlaskukonetta, 11 kertolaskukonetta, magnetofoni, 3 sanelukonetta, ääniprojektori, epidiaskooppi, heijastuskone ja 10 kaluston polttoleimasinta. Kirjoituskoneita lainattiin 47, laskukoneita 43 ja kertolaskukoneita 24 kertaa.

Kaupungin toimistokoneista huollettiin n. 2/3 hankintatoimiston korjaamossa ja loput yksityisissä korjaamoissa. Konekorjaamossa jatkettiin kaupungin laitosten talouskoneiden huoltoa, jota varten oli talouskonekorjaaja. Korjaamon tappio oli 39 214 (15 101) mk.

Tavaroiden ja koneiden kuljetus suoritettiin pääasiallisesti toimiston omalla pakettiautolla, jonka kuljettamat määrät ajokirjan mukaan olivat: tavaraa yhteensä 135 565 (110 075) kg ja koneita 2 519 (3 967) kpl. Ajokilometrejä kertyi vuoden aikana 21 907 (24 754) km.

Puhelinasiat. Kertomusvuoden aikana suoritettiin vuokravaihteiden asennus- ja laajennustyöt aluelääkäreiden vastaanottoasemalla Vihdintie 19:ssä, tietojenkäsittelykeskuksessa Nokiantie 4:ssä ja vesilaitoksen Herttoniemen päähuoltokeskuksessa Karhunkaatajantie 1:ssä.

Edellä mainittujen lisäksi suunnittelun alaisena olivat keskeneräiset puhelinvaihdetyöt Kallion ja Töölön virastotaloissa.

Puhelinosuuksia ostettiin vuoden aikana 80. Vuoden päättyessä oli kaupungilla yhteensä 2 093 Helsingin Puhelinyhdistyksen osuustodistusta. Kaikki vapautuneet

puhelinosuudet sijoitettiin uudelleen. Puhelintilauksien lukumäärä oli 516. Kaupungin sisäinen puhelinluettelo uusittiin ja sen painosmäärä oli 3 500 kpl.

Automaattisen kaukoliikenteen yhä yleistyessä jatkettiin edelleen estolaitteiden hankinta- ja suunnittelutöitä. Kaikkiin niihin uusiin vaihteisiin, joissa se teknillisesti oli mahdollista, asennettiin hankintavaiheessa kaukopuhelujen estolaitteet.

Puhelimen siirtoihin ja asennuksiin käytettiin 45 086 mk, puhelumaksuihin 172 528 mk, vuosimaksuihin 156 815 mk, puhelinluettelotekstiin 28 000 mk, hätäpuhelinjärjestelmän kustannuksiin 69 383 mk sekä viran- ja toimenhaltijoille maksettuihin korvauksiin oman puhelimen käytöstä päivystys- ja virkatehtävissä 3 535 mk, yhteensä 475 347 mk. Kaupungin sairaalat maksoivat edelleen omat puhelinmaksunsa samoin kuin liikelaitokset ja ne laitokset, jotka saivat valtionapua. Sairaaloissa perittiin potilaan huoneeseen asennetusta puhelimesta 1 mk:n suuruinen maksu vuorokaudelta sekä Helsingin verkkoryhmän ulkopuolelle menevistä puheluista puhelutaksan mukainen maksu.

Muut teleteknilliset laitteet. Teleteknillisiä laitteita varten varatusta määrärahasta käytettiin vuoden aikana puhelinvaihteiden hankintaan 14 232 mk, huoltoviraston 1. huoltotoimiston akustisiin kutsulaitteisiin ja koputuskojeisiin 1 784 mk ja 4. huoltotoimiston kaiutinlaitteisiin 841 mk, raastuvanoikeuden ovimerkkilaitteisiin 650 mk, tietojenkäsittelykeskuksen henkilöhakulaitteisiin 5 939 mk, rakennusviraston pikapuhelinlaitteisiin, vahvistimiin ja kaiutinlaitteisiin 7 152 mk, rakennustarkastusviraston pikapuhelinlaitteisiin 1 345 mk, sairaalaviraston pikapuhelinlaitteiden siirtoon ja asennukseen 1 235 mk ja hammaslääkärivälityksen automaattivastaajan hankintaan 3 913 mk sekä urheilu- ja ulkoiluviraston aikakellojen hankintaan ja asennukseen 1 281 mk.

Painatus ja sidonta. Painatustilausten määrä laski edellisestä vuodesta ja se oli 2 642 (2 737) kpl. Lasku johtui lähinnä siitä, että osa tilauksista siirrettiin suoraan oman offsetosaston valmistettavaksi ja lisäksi tilauksia suoritettaessa pyrittiin yhdistämään samaan tilaukseen useampia lomakkeita. Painatustilausten yhteissumma oli 2 504 701 (1 834 197) mk. Painatusmenojen kohoaminen johtui mm. siitä, että yhä enenevässä määrin alettiin painattaa moniväripainoksia, jotka vaativat paremmat paperilaadut. Lisäksi lomakkeiden käyttö lisääntyi jatkuvasti. Menoihin sisältyivät myöskin kaikki kuvalaatta- ja sitomokustannukset sekä huomattava määrä erilaisia laatikko- ym. kustannuksia.

Offsetveloitus oli 238 073 (189 774) mk. Veloitusmäärän nousu n. 25 % johtui lähinnä uuden, isomman painokoneen käyttöönotosta ja uudesta levyjen valmistusmenetelmästä, jolla saatiin aikaan huomattavaa työajan säästöä. Töiden lukumäärä oli 983 (875). Tilastotoimiston säädöskokoelmaan tehtiin 203 (162) työtä ja sitomossa käsiteltiin kaikkiaan 508 (558) eri työtilausta, joista suurin osa käsitti erikoisreijityksiä. Huomattavaa säästöä töiden suorituksessa sai aikaan offsetosastolle hankittu kamera, jonka avulla valmistettiin suuri osa painolevyistä sähkövarausmenetelmää hyväksi käyttäen.

Monistamon veloittama summa oli 68 409 (64 099) mk. Tähän veloitusmäärään sisältyivät ainoastaan monisteisiin käytetyt vahakset, värit ja paperit, sen sijaan muita kustannuksia ei veloitettu. Monistamon materiaalin hankintamenot kohosivat 60 590 (37 621) mk:aan. Suoritettujen töiden määrä oli 5 532 (5 142). Töiden lukumäärän nousu johtui lähinnä siitä, että laitokset yhä enenevässä määrin pyrki-

vät monistuttamaan erilaisia lomakkeita ym. työnsä helpottamiseksi. Vastaavasti oli käytettyjen vahasten määrä 31 656 (28 847) ja monisteiden luku 5 915 890 (5 052 535). Keskimääräiseksi monistusmääräksi tuli kutakin vahasta kohden 188 kpl, vaikka painosmäärät saattoivat vaihdella 25—20 000 kpl:een välillä. Työmäärän nousu oli n. 20 %.

Painatusosaston veloittama määrä oli vuoden aikana yhteensä 238 073 (191 495) mk.

Julkaisut. Vuoden aikana saatiin valmiiksi Palolaitoksen Historian ruotsinkielinen laitos. Lisäksi valmistui myöskin Helsingin kaupungin Historian V: 1 ruotsinkielinen osa. Samoin ilmestyi kesäkuussa tilastotoimiston julkaisema Kunnallinen Asetuskokoelma sekä suomen- että ruotsinkielisenä painoksena.

Ilmoituskustannukset ja sanomalehtien tilausmaksut. Kulut sanomalehti-ilmoituksista olivat 351 413 (320 738) mk. Menojen lisäys joutui lähinnä siitä, että ilmoitukset laadittiin suuremmiksi, jotta niiden teho paranisi. Virastoihin ja laitoksiin tilattujen sanoma- ja aikakauslehtien tilausmaksut olivat 105 406 (96 956) mk.

Eri osastojen tavaravarastojen kiertonopeuden *kiertoluvut* olivat seuraavat:

Tavaravarasto	Kiertoluku 1963	1964
Kaikki osastot	6.44	6.93
Jakeluvarasto	5.72	6.07

	Kiertonopeus päivissä 1963	1964
Kaikki osastot	56	52
Jakeluvarasto	63	59

Menot ja tulot. Hankintatoimiston ylijäämä tilien mukaan oli 293 501 mk.

Hankintatoimiston käyttöön varatut määrärahat olivat yht. 2 330 047 mk, määrärahojen ylittämisoikeutta tai lisämäärärahoja myönnettiin yht. 37 535 mk. Vuoden aikana käytettiin kaikkiaan 2 058 134 mk.

Hankintatoimiston omat menot olivat yhteensä 601 129 mk.

10. Kaupunginarkisto

Henkilökunta. V:n 1964 aikana ei kaupunginarkiston henkilökunnassa tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kaupunginarkistonhoitajana toimi edelleen fil.maist. Veikko Mattila, arkistonhoitajina fil.tri Sylvi Möller, fil.kand. Orvo Pyykkö ja fil. maist. Sirkka Impola, toimistonhoitajana nti Aino Soura, arkistojärjestäjinä rvat Toini Lipponen ja Tuula Saksa sekä vahtimestarina hra Eino Parkkali. Tilapäisenä arkistojärjestäjänä oli edelleen rva Aili Taskula. Pätevän hakijan puutteessa jatkuvasti avoinna olevan amanuenssin viran vt. hoitajana toimi 1.1.—31.12. toimistonhoitaja Soura. Tilapäisinä arkistojärjestäjinä toimivat 1.2.—31.12. koko- tai puolipäivätyössä fil.maist. Erik v. Hertzen ja yo Urpo Haimi.

Lisäpätevyyden hankkimiseksi omien virastojensa arkistojen hoitajina olivat kaupunginarkistossa harjoittelutehtävissä kiinteistöviraston kansliaosaston arkistojärjestäjä Hilkka Virtanen ja huoltoviraston arkistojärjestäjä Eeva Hytönen sekä kaasulaitoksen toim.apul. Brita Sundberg ja vesilaitoksen toim.apul. Ritva Uusitalo.

Arkistonhoitajat Impola ja Pyykkö osallistuivat kaupunginhallituksen myöntämän apurahan turvin Linköpingissä 3.—6.2.1964 pidettyihin Näringslivets arkivråd-järjestön toimeenpanemiin arkistokursseihin ja arkistonhoitaja Pyykkö 9.8. Bergenissä pidettyihin pohjoismaisiin arkistopäiviin.

Toimisto- ja arkistotilat. Toimintatilat sijaitsivat edelleen taloissa Runebergink. 10, Jääkärink. 8, Mäkelänk. 107 ja Väinämöisenk. 27.

Toiminta kunnallisena keskusarkistoviranomaisena

Esityksiä tehtiin kaupunginhallitukselle mm. seuraavista asioista: avoinna olevan amanuenssin viran hoitamisesta, arkistonhoitajien Impolan ja Pyykön osallistumisesta Näringslivets arkivråd-järjestön Linköpingissä toimeenpanemiin arkistokursseihin, lisämäärärahan saamisesta tp. arkistojärjestäjän palkkaamiseksi kaupunginarkistoon; järjestely- ja hankintatoimistolle sekä sosiaalivirastotalon rakennustoimikunnalle eräistä sosiaalivirastotaloa koskevista asioista ja taloussuunnittelutoimikunnalle v. 1966—75 taloussuunnitelmaksi kaupunginarkiston osalta.

Lausuntoja annettiin mm. palkkalautakunnan toimistolle kesätyöajan lyhentämisestä ja vapaasta kesälauantaista; koulutustoimikunnalle toimistokoulun oppilaiden sijoittamisesta kaupunginarkistoon; virkasääntökomitealle varsinaisen lomakau-

den pidentämisestä; kaupungintalotoimikunnalle kaupungintalokorttelin ensimmäiseen saneerausvaiheeseen liittyvistä arkistotiloista.

Virastojen ja laitosten arkistonhoitoon kohdistuva valvonta. Arkistoneuvontaa suoritettiin toimintavuoden aikana etupäässä niissä virastoissa ja laitoksissa, joissa järjestelytyöt oli jo aikaisemmin pantu alulle. Arkistotarkastuksia suoritettiin sairaalavirastossa, Marian, Auroran, Kivelän, Malmin, Hesperian, Nikkilän ja Laakson sairaaloissa sekä psykiatrisessa huoltotoimistossa ja tuberkuloositoimistossa; samoin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan, huoltolautakunnan, terveydenhoitoviraston, lastensuojeluviraston, lastentarhain kanslian, Hakaniemen lastentarhan ja -seimen arkistoissa sekä painatus- ja hankintatoimiston, rahatoimiston, kaupunginkanslian ja holhouslautakunnan arkistossa, jossa annettiin jatkuvaa arkiston järjestämisen ohjausta. — Arkiston järjestämiskaavat laadittiin sairaalaviraston talousosaston ja asutuslautakunnan arkistoja varten. Ohjaustoimintaan liittyi läheisesti se opastus, jota käytännöllisten järjestelytehtävien muodossa annettiin kaupunginarkistoon määrätyille, eri virastojen ja laitosten aikaisemmin mainituille arkistojärjestäjille ja toimistoapulaisille, samoin kuin ne arkistonhoitoa ja pääkaupungin historiaa koskevat luennot, jotka kaupunginarkiston arkistonhoitaja Impola piti toimistoteknillisillä ja kunnallishallinnon kursseilla sekä toimistokoulussa.

Toiminta asiakirjavarikkona ja tutkimuslaitoksena

Asiakirjasiirrot ja arkiston kasvu. Edessäolevaa muuttoa sosiaalivirastotaloon silmällä pitäen on kaupunginarkisto pyrkinyt supistamaan vastaanotettavat asiakirjat mahdollisimman vähiin välttääkseen kaksinkertaisesta siirrosta aiheutuvia kuluja. Seuraavilta virastoilta ja laitoksilta on kuitenkin vastaanotettu asiakirjoja: kaupunginhallitus, ammattioppilaslautakunta, asutuslautakunta, kiinteistöviraston tonttiosasto, kiinteistöviraston kaupunkimittausosasto, teollisuuslaitosten lautakunta, tilastotoimisto, kaupunginteatterin suunnittelutoimikunta, työtupakomitea, sairaalavirasto, Kivelän, Malmin ja Hesperian sairaalat, Marian sairaalan kirurginen osasto, suomenkielisten kansakoulujen kanslia, Herttoniemen, Kaarelan, Kylänevan, Lauttasaaren, Malmin, Metsolan, Munkkiniemen, Oulunkylän, Pakilan, Pajalahden, Pitäjänmäen, Puistolan, Pukinmäen, Tapanilan ja Malmin pohjoinen kansakoulu (arkistot v. 1945 vanhemmalta ajalta).

Maist. Helli Suominen lahjoitti jäljennöksen veroviraston arkistoluettelosta vuosilta 1907—64.

Kiinteistöviraston kaupunkimittausosasto talletti kaupunginarkistoon 28 rullaa mikrofilmejä. Asiakirjojen valokuvausmäärärahoilla käsiteltiin kaupunginarkiston hallussa oleva mikrofilmikokoelma perma-kestokäsittelyllä sekä jatkettiin kaupunginvaltuuston pöytäkirjain mikrofilmausta vuosien 1906—07 osilta.

Uutta asiakirja-aineistoa kertyi vuoden kuluessa kaupunginarkistoon n. 65 hyllymetriä.

Sisäiseen toimintaan kuuluvat asiat. Virastoilta ja laitoksilta vastaanotettujen asiakirjaryhmien luovutusluettelot tarkastettiin ja asiakirjat sijoitettiin paikoilleen. Asiakirjain kunnostamista ja uudelleenkansiointia jatkettiin edelleen varsin suuressa mitassa.

Seuraavien virastojen, laitosten sekä viranomaisten kaupunginarkistossa olevat arkistot järjestettiin kokonaan: Malmin kunnallissairaala; Työ- ja vaivaistalon sairaala ja mielisairaala; Reijolan lisäsairaala; XV Olympia Helsinki 1952 yhdistyksen viidentoista eri toimikunnan, osaston, toimiston ja jaoston arkistot; Helsingin kaupungin kansanhuoltolautakunnan sekä kansanhuoltotoimiston kymmenen eri osaston, toimiston tai kanslian arkistot; Malmin ja Munkkiniemen ostokorttikansliat; Huopalahden ja Malmin kansanhuoltolautakunnat; Helsingin kaupungin polttoainetoimikunta; Halkourakkatoimikunta; Helsingin liikennepiirin liikennetoimisto; Helsingin kansanhuoltopiirin moottoriajoneuvotoimisto sekä moottoriajoneuvojen käyttölupatoimikunta. Kertomusvuonna suoritettiin lisäksi kaupunginvaltuuston ja rahatoimiston arkistojen sitomattomien asiakirjaliitteiden paikoilleen panoa sekä järjestettiin ja selvitettiin prof. Ragnar Rosénin paperit Helsinkiä koskevalta osalta. Alli Nissisen valmistavan koulun arkisto järjestettiin ja luetteloitiin, samoin C. G. Ehrströmin arkisto. Edelleen suoritettiin lastensuojeluviraston arkiston seulonta, Oulunkylän kunnan arkiston seulonta ja uudelleenjärjestäminen, Marjaniemen huvilayhdyskunnan arkiston järjestäminen sekä kaupunginhallituksen asiamiestoimiston vanhemman arkiston seulonta ja ryhmittely. — Seulottujen asiakirjojen kokonaismäärä v. 1964 oli n. 50 hyllymetriä.

Käsikirjasto sai kertomusvuonna huomattavan suuren ja arvokkaan lisän, kun edesmenneen ent. kaupunginarkistonhoitajan, prof. Ragnar Rosénin lapset, maist. Gunnar Rosén ja rva Leila Tarkiainen isänsä toivomuksen mukaisesti lahjoittivat kaupunginarkistolle n. 25 hyllymetriä tieteellistä kirjallisuutta, jonka inventointi ja kortitus pantiin alulle. — Painotuotteita lahjoittivat lisäksi Stockholms stadsarkiv (Tukholma); fil.tri Per Schybergson; valtionarkisto; fil.tri Gunvor Kerkkonen; Rigsarkivet (Kööpenhamina); Liikearkistoyhdistys; Suomen kirkkohistoriallinen seura; maist. Helmi Helminen-Nordberg; leht. Matti J. Castrén; fil.tri Sylvi Möller; Suomen sukututkimusseura; Svenska stadsförbundet; Stockholms stadskollegium (Tukholma). — Käsikirjasto kasvoi kokonaisuudessaan 1 435 niteellä.

Kirjeenvaihto ja arkiston käyttö. Saapuneita kirjeitä merkittiin diaariin 224 (ed. v. 204) ja lähetettyjä 95 (90). Jäljennöksiä, todistuksia ja kirjallisia selvityksiä annettiin 51 (43). Tutkijain käyntejä ja tiedusteluja merkittiin Runeberginkadun 10:ssä, Väinämöisenkadun 27:ssä ja Mäkelänkadun 107:ssä yhteensä 740 (325) sekä Jääkärinkadun 8:ssa 266 (254).

Virastoille annettiin lainaksi yhteensä 970 (161) asiakirjaa. Jääkärinkadun arkistovarikossa olevasta sairaalain keskusarkistosta lainattiin lisäksi sairaaloihin 4 239 (4 236) asiakirjaa.

Tulot ja menot. Kaupunginarkiston ainoat tulot, annetuista todistuksista ym. perittävät lunastusmaksut, nousivat kertomusvuonna 41 mk:aan (28.50 mk) sekä menot, tilityserät mukaan luettuina, 254 437 mk:aan (226 780 mk).

11. Tilastotoimisto

Tilastoneuvottelukunnalla, jonka kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna, oli v. 1964 ainoastaan yksi kokous. Kokouksessa pidetyn pöytäkirjan pykäläluku oli 8. Neuvottelukunta päätti kaupunginhallitukselle esittää, että syksyllä 1965 toimitettaisiin väestö- ja asuntolaskenta otannan perusteella sekä että sairaalatilastoa laajennettaisiin.

Viranhaltijat. Viroistaan erosivat toimistoapulaiset Leena Timonen 1.3., Maire Ahonen 17.7. sekä Astrid Ahlman eläkkeelle siirtymisen johdosta 1.1.1965. 8 pl:n toimistoapulaisen virkoihin valittiin 1.2. alkaen toim.apul. Anna Lindfors, 1.11. alkaen toim.apul. Anneli Saurén ja 1.1.1965 alkaen toim.apul. Salme Salmi sekä 7 pl:n toimistoapulaisen virkoihin 1.3. alkaen rva Seija Kallaluoto ja 1.4. alkaen nti Anja Oikarinen.

Osallistuminen kokouksiin ja kursseihin. Pohjoismaiseen yleiseen tilastokokoukseen sekä kunnallistilastomiesten kokoukseen Kööpenhaminassa osallistuivat toim. pääll. Karl-Erik Forsberg, yliaktuaarit Åke Saxén ja Osmo Viitaila, tp. aktuaari Elisabeth Elfvengren ja apul. aktuaari Iris Järvenpää, molemmat viimeksi mainitut kaupunginhallituksen myöntämän opintomatka-apurahan turvin. Edelleen osallistui toimistopäällikkö Göteborgin kaupungin järjestämiin budjetoinnin informaatiokursseihin Marstrandissa, Pohjoismaiden pääkaupunkien finanssikonferenssiin Kööpenhaminassa sekä kaupungin virastopäälliköiden neuvottelupäiviin.

Tp. aktuaari Elfvengren suoritti SLK-Killan järjestämän automaattisen tietojenkäsittelyn kurssin. Kaupungin koulutustoimikunnan ja väestönsuojelutoimiston järjestämiin kursseihin osallistuivat useat toimiston aktuaarit sekä toimistoapulaiset.

Kesätyöaika, toimistotilat ym. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti pidettiin toimisto kokeilumielessä suljettuna lauantaisin kesä-, heinä- ja elokuussa. Valmistelut uuteen, sosiaalivirastotalossa sijaitsevaan toimistohuoneistoon siirtymistä varten jatkuivat ja aiheuttivat useita neuvotteluja. Kirjastohuoneeseen ja julkaisuvarastoon tilattiin tilaa säästävät, liikkuvat hyllyt.

Uusi liikevaihtovero. Edellisenä vuonna tehdyn esityksen johdosta ilmoitti liikevaihtoverokonttori, että toimisto ei ole liikevaihtoverolain mukaan verovelvollinen.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana valmistuivat seuraavat julkaisut:

13. 1. Helsingin kaupungin tilasto VII. Erikoistutkimukset. Yleinen väestönlaskenta Helsingissä vuonna 1960. I. VI + 173 s. + kartta.
5. 2. Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 24. 1962. 23 + 80 s.
7. 3. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 52. 1963, XII + 370 s. + kartta.
23. 5. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 36. 1964. XVIII + 555 s. + kaavio.
23. 5. Helsingfors stads kommunalkalender. 36. 1964. XVIII + 555 s. + schema.
10. 7. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 41. 1963. XXII + 435 s.
10. 7. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 41. 1963. XXII + 435 s.
28. 7. Helsingin kaupungin tilasto VII. Erikoistutkimukset. Yleinen väestölaskenta Helsingissä vuonna 1960. II. III + 241 s.
4. 8. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 74. 1961. Edellinen osa. III + 450 s.
29. 9. Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 30. 1962. VII + 149 + 29 s.
4.11. Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsendet. 30. 1962. VII + 148 + 29 s.
9.11. Helsingin kaupungin tilasto I. Terveyden- ja sairaanhoito. 48. 1963. Edellinen osa. V + 335 s.
30.11. Helsingin kaupungin tilasto I. Terveyden- ja sairaanhoito. 45—47. 1960—62. Jälkimmäinen osa. IV + 54 + 98 s.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä — Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors» ilmestyi 12 vihkoa. Yhteinen sivumäärä oli 464 (ed. v. 444).

Irtolehtijärjestelmää noudattaen julkaistiin edelleen Helsingin kaupungin säädöskokoelmaa.

Toimintakertomusten laatiminen. Kaupungin tiedotuspäällikön aloitteesta käytiin neuvotteluja kaupungin hallintoelinten toimintakertomusten uudenaikaistamisesta. Toimisto antoi asiasta lausunnon, mutta kysymyksen ratkaisu siirtyi seuraavaan vuoteen.

Väestölaskennat. V:n 1960 laskennan analysointi suoritettiin loppuun, joskin eräitten kirjoitusten julkaiseminen siirtyi seuraavaan vuoteen. Kaupunginhallituksen päätettyä kehottaa tilastotoimistoa suorittamaan uuden laskennan syksyllä 1965 ryhdyttiin valmistelemaan tätä mm. tiedustelemalla eri virastoilta, mitä tietoja ne laskennan yhteydessä haluaisivat saada.

Kulutustutkimus, joka oli aloitettu lokakuussa 1963, valmistui kertomusvuonna, mutta tulosten julkaiseminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Sairaalatilaston laajentaminen. Sen jälkeen kun kaupunginhallituksen suostumus oli saatu, jatkettiin kokeilumielessä aloitettua Kivelän sairaalan lyhytkausiraportoinnin konekäsittelyä sekä Kivelän sairaalan laboratorion toimenpiteitä koskevan tilastoaineiston käsittelyä toimiston reikäkorttikoneilla. Samoin jatkettiin Helsingin mielisairaanhuoltopiirin avohuollon tilastointia.

Sairaaloitten potilaita koskeva tutkimus. Lääkintöhallitus oli vaatinut kaikilta maamme sairaaloilta yksityiskohtaiset tiedot v. 1960 hoidetuista potilaista. Toimiston saatua käytettäväkseen ko. tiedot kaikkien helsinkiläisten sairaaloiden osalta suoritettiin aineiston analysointi, mikä saatiin valmiiksi kertomusvuonna.

Viranhaltijatilaston laatiminen. Tietojen saamiseksi kaupungin tietojenkäsittely-

keskukselta viranhaltijatilastoa varten jatkettiin neuvotteluja tietojenkäsittelykeskuksen kanssa, mutta ne eivät johtaneet tulokseen kertomusvuonna.

Sairausvakuutuksen piiriin kuuluvien tietojen saanti. Kansaneläkelaitoksen kanssa käytiin neuvotteluja tilastotietojen saamisesta sairausvakuutuskorvauksista. Neuvottelujen tuloksena voitiin tilastollisessa kuukausijulkaisussa aloittaa eräiden sairausvakuutusta koskevien tietojen julkaiseminen.

Kansainvälisen tilastoinstituutin taulukkoyhdistelmän laatiminen. Instituutin toivomuksesta laadittiin sen käyttöön toimistossa taulukko, joka sisälsi tietoja moottoriajoneuvoista maailman suurissa kaupungeissa.

Toimiston reikäkorttikoneet. Tilastoneuvottelukunnan esitettyä, että tietojenkäsittelykeskuksen ja tilastotoimiston välillä tehtäisiin työnjako tilastojen valmistamisessa ja että toimistolle olisi tilattava uusia koneita, tietojenkäsittelykomitea lausui mm., että toimiston reikäkorttiosasto toistaiseksi olisi säilytettävä ennallaan, toimintakykyisenä. Kaupunginhallitus suostui komitean ehdotuksesta siihen, että toimiston tabulaattori ja yksi lajittelija saataisiin vaihtaa uusiin. Komitean ja toimiston välillä käytiin tämän jälkeen neuvotteluja vastaisen toiminnan suuntaviivoista.

Reikäkorttiosaston erikoistyöt. Kaupunginhallituksen järjestelytoimistoa avustettiin kaupungin autojen korjauskustannuksia koskevan tutkimuksen, kaupunkisuunnitteluvirastoa työpaikkatutkimuksen, terveydenhoitovirastoa alueläkärien toimintaa koskevan tutkimuksen sekä raittiuslautakuntaa kansalais- ja ammattikoulun oppilaitten tupakanpolttoa koskevan tutkimuksen aineiston käsittelyssä.

Lausunnot. Paitsi yllämainituissa asioissa antoi toimisto lausuntonsa kaupunginhallitukselle työväenopiston opiskelijakuntaa koskevasta tutkimussuunnitelmasta, palkkalautakunnalle apulaisaktuaarin lisäämisestä niiden viranhaltijain luetteloon, jotka eivät ole oikeutettuja ylityökorvauksiin sekä v:n 1962—1964 virkasääntökomitealle ehdotuksesta uudeksi virkasäännöksi.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Kaupungin ja valtion eri virastoille sekä eräille ulkomaisille ja kotimaisille virastoille ym. toimitettiin edelleen sopimuksen mukaiset, jatkuvasti annettavat tiedot ja tilastotaulut. Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä seuraavasti: kaupunginkanslialle paljon sen tarvitsemia tietoja ulkomaisen lainan saamisesta neuvoteltaessa, selostus taksojen korotuksista sekä muistio asuntosäännöstelyn lopettamisen vaikutuksista Helsingissä, revisiovirastolle luettelo tilastotoimiston kaupungin viranomaisille antamista palveluksista, elintarvikekeskukselle tiedot kansakoulujen arvioiduista oppilasmääristä v:een 1975 saakka, matkailutoimistolle tiedot hotellivieraitten lukumäärästä, Helsingin evankelisluterilaisille seurakunnille tiedot seurakuntien alueella asuvasta väestöstä sekä rakennustoiminnasta, Helsingin sekä Etelä-Uudenmaan sotilaspiirien esikunnille tiedot ruotsinkielisen väestön määrällisestä kehityksestä, Suomen ECE:n asuntoasiaintoimikunnalle lausunto väestötilaston ryhmityksestä sekä Jugoslavian suurlähetystölle tietoja elinkustannuksista Helsingissä.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 3 kirjoituskonetta sekä kalustoa 1 764 mk:lla. Uudishankintojen yhteisarvo oli 3 171 mk.

Kirjaston niteiden määrä kasvoi 880:llä (ed. v. 930).

Lähetysten lukumäärä oli 11 685 (10 841).

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 7 224 (4 708) mk.

Toimiston käytettävissä olevat määrärahat olivat 899 714 mk, siirtomäärärahat 8 573 mk ja lisämäärärahat 45 661 mk eli yht. 953 948 mk. Ylitysoikeutta myönnettiin 50 000 mk ja kaikkiaan käytettiin 978 874 mk.

12. Kunnanasiamiehet

Henkilökunta. Kunnanasiamiesjärjestelmä oli v. 1964 toteutettu siten, että kaupunginkanslian alaisena oli päävirkainen, vakinaisessa virkasuhteessa oleva kunnanasiamies sekä 1.1. lukien tilapäisessä virkasuhteessa oleva apulaiskunnanasiamies. Kunnanasiamies toimi muiden virkatehtäviensä ohella verolautakunnan, sen valmistelujaoston ja liikejaoston kunnanasiamiehenä ja hänelle oli määrätty liikejaostossa tapahtuvaa toimintaa varten kaksi kunnanasiamiehen palkkiovirkaista varamiestä. Näistä ensimmäinen hoiti samalla kunnanasiamiehen tilapäisesti estyneenä ollessa hänen yleiseen toimintapiiriinsä kuuluvia tehtäviä. Lisäksi oli eräitä veroviraston viranhaltijoita määrätty toimimaan verolautakunnan muissa jaostoissa palkkiovirkaisina kunnanasiamiehinä ja näiden varamiehinä.

Kunnanasiamiehenä toimi kertomusvuonna varat. Antti Varhimo ja apulaiskunnanasiamiehenä 1.3. lukien lainop. kand. Bengt Melander. Palkkiovirkaisiksi kunnanasiamiehiksi oli määrätty veroviraston osastosihteerit Heikki Hainari, Osmo Helkavaara, Harry Itkonen, Kauko Kytömaa, Bengt Melander, Annikki Muilu, Sirkka Salmi ja Marianne Spoof sekä heidän varamiehikseen Pentti Kaartinen, Pentti Lappalainen, Sirkka Salmi ja Inkeri Siiriä sekä liikejaoston kunnanasiamiehen ensimmäiseksi varamieheksi Martti Airola ja toiseksi varamieheksi Harry Itkonen.

Kunnanasiamies Varhimo oli määrätty samalla toimimaan ennakkoperintäasioissa kunnanasiamiehen varamiehenä. Työvoiman puutteen johdosta ei liikejaostossa ollut toista varamiestä eikä yksityisten kirjanpitovelvollisten jaostossa, ammatinharjoittajien jaostossa sekä kahdessa palkansaajien jaostossa ollut kunnanasiamiestä tai varamiestä 1.1.—30.4. välisenä aikana eikä yhdessä palkansaajien jaostossa kunnanasiamiestä 1.—31.12. välisenä aikana.

Kunnanasiamiesten toimisto- ja konekirjoitustyöt hoidettiin veroviraston toimesta.

Toimisto- ja arkistotilat. Käytännöllisistä syistä sijaitsi kunnanasiamiehen työhuone verovirastossa Stadionilla ja apulaiskunnanasiamiehen toimipaikka vastaavasti Pohj. Hesperiankatu 15:ssä. Palkkiovirkaiset kunnanasiamiehet työskentelivät virkahuoneissaan verovirastossa.

Helsingin kaupungille kuuluvat verotusasioiden asiakirjat säilytettiin veroviraston arkiston yhteydessä lukuun ottamatta kaupunginhallituksen yleisjaoston pöytäkirjoja ja kaupunginjohtajan päätösluetteloita, joiden arkistoinnin hoiti kaupunginkanslia.

Toiminta. Kunnanasiamiehen pääasiallisimpiin tehtäviin kuului keskusverolautakunnan ennakkotiedon sisältämien päätösten esitteleminen kaupunginhallituksen yleisjaostolle ja ehdotusten laatiminen muutoksenhakukirjelmäksi, mikäli yleisjaosto oli päättänyt hakea muutosta tallaiseen päätökseen; pöytäkirjan pitäminen yleisjaostossa veroasioista ja otteiden antaminen siitä asianomaisille ja eri virastoille ym.; niiden veroasiain esittely kaupunginjohtajalle, jotka kuuluivat hänen käsiteltäviinsä, sekä tarvittavien muutoksenhakukirjelmien tai vastineiden laatiminen; kaupunginjohtajan verotusasioita koskevan päätösluettelon pitäminen ja otteiden antaminen siitä eri virastoille. Kunnanasiamiehen tuli lisäksi antaa kaupunginhallituksen puolesta sen v. 1962 tekemän päätöksen mukaisesti lääninhallitukselle veronkantoasetuksen 13 §:n 2 mom:ssa tarkoitetut lausunnot verojäämien tileistä poistamista koskevista asioista.

Apulaiskunnanasiamiehen tehtäviin kuului lähinnä kaupunginhallitukselle osoitettujen, verohuojennusta koskevien hakemusten valmistelu ja niiden esitteleminen yleisjaostolle. Lisäksi hän avusti kunnanasiamiestä tämän toimintapiiriin kuuluvissa tehtävissä ja kaupunginhallituksen 19.3. tekemän päätöksen nojalla antoi myös kunnanasiamiehen ohella kaupunginhallituksen puolesta lausuntoja verojäämien tileistä poistamista koskevista asioista.

Veroviraston arkiston laatiman tilaston mukaan käsiteltiin yleisjaostolle ja kaupunginjohtajalle tapahtuneissa esittelyissä verohuojennusasioita lukuun ottamatta yht. 5 562 (ed. v. 5 044) asiaa, joista suuritöisimpinä mainittakoon lääninhallitusten päätökset, 4 808 (4 420) kpl. Verohuojennuksen myöntämistä koskevia hakemuksia esiteltiin yleisjaostolle kertomusvuonna 215.

Kunnanasiamiehen tuli lisäksi valvoa kaupungin, seurakunnan ja kansaneläkelaitoksen oikeutta verotuksessa seuraamalla asioiden käsittelyä verolautakunnan yleiskokouksissa ja sen valmistelu- ja liikejaostoissa sekä tutkijalautakunnan kokouksissa sekä hakemalla muutosta lääninhallituksilta kunnallisverotukseen ja kansaneläkevakuutusmaksun määräämiseen ja maksuunpanoon, mikäli katsoi sen tarpeelliseksi. Tehtäviin kuului edelleen vastineiden antaminen niiden valitusten johdosta, jotka oli tehty lääninhallituksille kunnallis- ja kirkollisverotuksista. Muiden tehtävien suuren määrän vuoksi jäi vastineiden antaminen kokonaan liikennejaoston kunnanasiamiehen varamiesten hoidettavaksi ja päävirkaisen kunnanasiamiehen toiminta rajoittui ohjeiden ja neuvojen antamiseen.

Palkkiovirkaisten kunnanasiamiesten ja heidän varamiestensä pääasiallisimpina tehtävinä oli laatia heidän toimialakseen määrätyn veroviraston osaston osalta vastineet niihin valituksiin, jotka oli tehty verotuksesta ja maksuunpanosta. Lisäksi heidän tuli valvoa kaupungin, seurakunnan ja kansaneläkelaitoksen oikeutta verotuksessa ja hakea muutosta toimitettuun verotukseen. Käytettävissä ei ole tilastoa yksinomaan kunnallisverotusta koskevien vastineiden määrästä.

13. Huoltokassa

Huoltokassan tehtävänä vahvistetun toimintaohjeen mukaan oli suorittaa jäsentensä, heidän perheenjäsentensä ja huollettaviensa puolesta huoltokassan toimintaohjeessa lähemmin määrättyjä maksuja, vastaanottaa talletuksia jäsenten tileille ja antaa jäsenille huoltokassan neuvottelukunnan myöntämiä lainoja asunnon hankkimista varten.

Huoltokassan neuvottelukunnan kokoonpanossa ei v. 1964 tapahtunut muutoksia. Sihteerinä toimi kertomusvuonna os.pääll. Aarne Marnila.

Kertomusvuoden lopussa oli huoltokassassa 6 438 (ed. v. 6 378) jäsentä.

Taloudellinen katsaus.

Omaisuustase

Varat		31. 12. 1964	31. 12. 1963	±	%
Talletukset kaupunginkassassa 1.1.1964	806 785				
Vähennys v. 1964	26 074	780 711	806 785	—	3.2
Asunnonhankkimislainat 1.1.1964	—				
Lisäys v. 1964	28 230	28 230	—		—
Tilisaatavat 1.1.1964	207 354				
Lisäys v. 1964	94 974	302 328	207 354	+	45.8
	mk	1 111 269	1 014 139	+	9.5

Velat					
Tilivelat 1.1.1964	1 014 139				
Lisäys v. 1964	97 130	1 111 269	1 014 139	+	9.5
	mk	1 111 269	1 014 139	+	9.5

Tulostase

Vähennykset		31. 12. 1964	31. 12. 1963	± %
Käteisnostot		4 349 231	3 715 973	+ 17.0
Maksut kaupungin laitoksille		268 750	240 823	+ 11.6
Maksut pankkisiirron välityksellä		2 869 845	2 548 400	+ 12.6
Maksut postisiirron välityksellä		741 257	520 405	+ 42.4
Jäseniltä perityt korot		17 301	12 642	+ 36.8
Jäsenten saatavasaldojen poistot		3 019	1 889	+ 59.8
Talletusten lisäys		—	23 568	—
	mk	8 249 403	7 063 700	+ 16.7
Lisäykset				
Panot jäsenten tileille		8 181 130	7 024 388	+ 16.4
Jäsenille hyvitetyt korot		41 323	39 118	+ 5.6
Jäsenten velkasaldojen poistot		876	194	+351.9
Talletusten vähennys		26 074	—	—
	mk	8 249 403	7 063 700	+ 16.7

V. 1964 myönnettiin asunnonhankkimislainoja 5 kpl.

Jäsenet käyttivät tilejään seuraaviin tarkoituksiin:	1964 kpl	1963 kpl	± %
Tililtä nostot	21 675	20 968	+ 3.3
Vuokrat	18 652	17 127	+ 8.9
Jäsenmaksut	14 539	13 510	+ 7.6
Lehtimaksut	9 361	8 988	+ 4.1
Sähkö- ja polttoainelaskut	6 157	5 166	+ 19.1
Puhelinmaksut	5 021	4 610	+ 8.9
Vakuutukset	4 579	3 916	+ 16.9
Verot	3 345	2 406	+ 39.0
Lainat	3 458	2 781	+ 24.3
Elatusavut	1 640	1 640	+ 0.0
Radio- ja TV-luvat	1 983	1 669	+ 18.8
Koulumaksut	1 085	1 042	+ 4.1
Sairausmaksut	668	579	+ 15.3
Kirjamaksut	322	178	+ 80.8
Liikennelaitoksen vuosikortit	190	164	+ 15.8
Asunnonhankintamaksut	151	75	+101.3
Puhelinosuustodistukset	86	35	+145.7
Muut maksut	1 380	899	+ 53.5
	94 292	85 753	+ 9.9

14. Leski- ja orpoeläkekassa

Kassan hallituksen puheenjohtajana v. 1964 toimi kaup.joht. Eino Waronen. Jäsenet olivat samat kuin edellisenä vuonna.

Kaupunki suoritti edelleen kassan myöntämille peruseläkkeille lisäeläkkeitä samojen perusteiden mukaisesti kuin kaupungin ylimääräisten eläkkeiden nauttijoille.

Kaupunginvaltuuston 4.3. tekemän päätöksen perusteella korotettiin lisäeläkkeet 1.1. lukien kertomusvuonna 7 %, minkä lisäksi suoritettiin 1.4. lukien elinkustannusten nousun korvauksena 3.1 %:n suuruinen erillislisä. Korotuksen jälkeen olivat kassan leskieläkkeiden peruseläkkeet ja kaupungin myöntämät lisäykset korotuksineen seuraavat:

Eläkeluokka	Peruseläke mk/kk	Eläke 1. 1. 1965 lukien, mk/kk
I	4	103
II	5	135
III	6	167
IV	8	233
V	10	273

Kaupungin suorittamat lisäykset nousivat kertomusvuoden osalta yht. 639 900 mk:aan.

Eläkekassan hallitus hyväksyi kertomusvuoden kunkin neljänneksen osalta erikseen kaupungille annetun rahasto-osuuksia koskevan tilityksen. Rahasto-osuuksina hyväksyttiin suoritettavaksi kaupungille kaikkiaan 3 675 mk, joka määrä jakautui seuraavasti:

	kpl	mk
Eronneet miesjäsenet	3	174
Eronneet naisjäsenet	5	173
Kuolleet jäsenet	41	3 328
	Yhteensä	3 675

Sosiaaliministeriö oli kassan esityksestä vahvistanut 18.10.1963 vakuutusmaksurahaston uudet laskuperusteet noudatettaviksi 1.1.1964 alkaen.

Kertomusvuonna, joka oli kassan 27. toimintavuosi, erosi kassasta 14 jäsentä. Kassan jäsenistä kuoli vuoden aikana 71, joista 34 jäsenen jälkeen myönnettiin kassan eläke. Kassan jäsenten lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 3 494.

Kertomusvuonna myönnetyt eläkkeet:

Eläke-luokka	Kuolleita	Leskiä	Eläke mk/kk	Lapsia	Eläke mk/kk
I	5	2	8	—	—
II	6	2	10	4	8
III	11	5	30	5	11
IV	8	6	48	2	4
V	4	4	40	2	8
Yhteensä	34	19	136	13	31

Eläkettä nauttivia leskiä kuoli vuoden aikana 8. Lasten eläkkeitä päättyi yhteensä 30.

Vuoden lopussa voimassa olleiden eläkkeiden määrä kuukautta kohden jakautui seuraavasti:

Eläke-luokka	Leskiä	Eläke mk	Lapsia	Eläke mk	Yhteensä mk
I	141	564	15	28	592
II	77	385	31	60	445
III	52	312	10	29	341
IV	55	440	12	36	476
V	36	360	7	26	386
Yhteensä	361	2 061	75	179	2 240

Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

Tulot:	mk
Eläkemaksut	27 003
Kaupungin osuus eläkkeisiin	19 028
Korot	70 700
Agio	2 468
Indeksitulot	5 734
Yhteensä	124 933

Menot:	mk
Kustannukset	12 726
Suoritetut eläkkeet	26 725
Poistot	54
Rahasto-osuudet, siirretty kaupungille	3 675
Siirretty vakuutusmaksurahastoon	36 909
Tilivuoden ylijäämä	44 844
Yhteensä	124 933

15. Rakennustarkastusvirasto

Rakennustarkastusviraston uudelleenjärjestely toteutettiin 1.1.1964 alkaen. Kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan 27.11.1963 vahvistanut uuden johtosäännön, jonka mukaan virastossa, jonka päällikkönä toimi rakennustarkastaja, olivat seuraavat osastot: kansliaosasto, rakennuslupaosasto, tarkastusosasto ja valvontaosasto. Asiantuntijaeliminä olivat tarkastustoimikunta ja julkisivutoimikunta.

Rakennusvalvonnan jakaminen kolmeen toiminnalliseen pääkenttään, nimittäin lupamenettelyyn, varsinaiseen rakennustyön kentällä tapahtuvaan valvontaan sekä valmiiden rakennusten käyttöön ja niiden kuntoon ympäristöineen kohdistuvaan valvontaan, muodosti viraston organisaation perustan, johon neljäntenä liittyi kansliaosasto. Tämä ei ollut yksinomaan viraston ns. hallinnollinen osasto, vaan sen tehtävät kohdistuivat koko toimintakenttään osaston osallistuessa ratkaisevalla tavalla myös muiden osastojen toimintaedellytysten luomiseen.

Jatkuva valvonta säännönmukaisia valvontatoimenpiteitä suorittaen oli eräs viraston uusista tehtävistä. Uutta oli niinikään rakennusvalvonnan ulottaminen käsittämään rakennushygienian alaan liittyviä kysymyksiä samoin kuin pyrkimys päästä entistä enemmän vaikuttamaan kaupunkikuvan muodostumiseen ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten muodostaman kaupunkikuvan säilyttämiseen. Viranomaisten ja yksityisten rakentajain informoimiseksi oli julkaistava erilaisia rakennusvalvontaa koskevia ohjeita. Uusia tehtäviä olivat lisäksi v. 1963 vahvistetun rakennusjärjestyksen mukaan rakennustyötä varten tapahtuvaa kadun erilleen aitaamista koskevien anomusten ratkaisun siirtäminen rakennustarkastajalle samoin kuin rakennustarkastajan luvan vaativien rakennustoimenpiteiden laadullisen määrän lisääminen.

Henkilökunta. Viraston päällikkönä toimi rakennustarkast. Aulis Salo, kansliaosaston päällikkönä varat. Eeva Hämäläinen 13.2. lukien, yli-insinöörinä, joka toimi tarkastusosaston päällikkönä, dipl.ins. Olavi Törmänen 25.6. lukien ja valvontaosaston päällikkönä arkkit. Taisto Vainio 13. 2. lukien. Rakennuslupaosaston osastopäällikön virkaa ei kertomusvuoden aikana voitu täyttää sopivien hakijoiden puuttuessa.

Edellisten lisäksi nimitettiin eri osastoihin kertomusvuoden aikana seuraavat viranhaltijat: kansliaosastoon 30. pl:n teknillisen sihteerin virkaan Aulis Samuelsson 9.4. lukien, 28. pl:n lainopillisen sihteerin viransijaiseksi Leo Hertzberg 15.10., 15. pl:n toimistonhoitajaksi Maija Soininen 6.2., 13. pl:n kanslistiksi Kaino Kuokkanen

4.2., 12. pl:n kanslistin viransijaiseksi Annikki Varjama 3.12., kahteen 12. pl:n toimistoapulaisen virkaan Elina Sainio ja Rea Ölander, molemmat 4.2., kahteen 10. pl:n toimistoapulaisen virkaan Ritva Mäkinen ja Lahja Säynätjoki, molemmat 6.2. sekä 7. pl:n tp. toimistoapulaisen virkaan Raita Pennanen 27.4. lukien;

rakennuslupaosastoon kahteen 30. pl:n tarkastusarkkitehdin virkaan Olavi Lahtinen ja Terttu Lavikainen, molemmat 22.10. lukien, 30. pl:n julkisivujen tarkastajaksi Taina Laine 9.4., 30. pl:n rakennushygieenikon virkaan Aulis Jormalainen 24.3., kahteen 29. pl:n arkkitehdin virkaan Risto Skogström ja Mauno Vuori, molemmat 22.10. lukien sekä kahteen 25. pl:n rakennusmestarin virkaan Alvar Lumivirta ja Valter Pekkanen, edellinen 24.3. ja jälkimmäinen 20.1. lukien;

tarkastusosastoon 30. pl:n tarkastusinsinööriksi Terttu Raveala, 29. pl:n tarkastusinsinööriksi Olavi Laine sekä 27. pl:n insinööriksi Asko Rahikka, kaikki kolme 22.10. lukien, 27. pl:n tp. insinöörin virkaan Eero Salonen 1.2., 27. pl:n valvovan rakennusmestarin virkaan Pentti Tapola 30.1., 25. pl:n rakennusmestarin virkaan Sven-Oskar Pihlström 30.1. sekä kahteen 22. pl:n rakennusmestarin virkaan Aaro Louhi 14.4. sekä Jorma Nikulainen 10.12. lukien;

valvontaosastoon 27. pl:n valvontainsinöörin virkaan Kaj Lindholm 24.3. lukien sekä kahteen 22. pl:n rakennusmestarin virkaan Vilho Kauppinen 10.12. ja Sulo Lehtonen 12.12. lukien.

Uuden organisaation mukaisten teknillisten virkojen täyttäminen tuotti vaikeuksia sopivien hakijoiden vähälukuisuuden tai heidän palkkavaatimustensa vuoksi. Vasta kaupunginvaltuuston tehtyä 17.6. päätöksen, jonka mukaan tällaisten virkojen palkkauksessa voitiin siirtyä sopimuspalkkajärjestelmään, saatiin suurin osa viroista täytetyksi kertomusvuoden aikana.

Viraston palveluksesta siirtyi eläkkeelle arkistonhoit. Sven v. Schoultz 1.2., yliarkkit. Toivo Tuovinen 1.4. ja rak.mest. Viking Öller 1.11.

Valvonta-alueet. Rakennusvalvontaa varten oli kaupungin alue jaettu läntiseen ja itäiseen valvonta-alueeseen, joka aluejako toteutettiin kaikilla rakennusvalvontaa suorittavilla osastoilla. Tarkastus- ja valvontaosaston suorittaman kenttävalvonnan selventämiseksi jaettiin vielä kumpikin näistä alueista kolmeen valvontapiiriin. Tällaisen piirin valvonnan suoritti kummallakin osastolla yksi rakennusmestari. Tarkastusosaston tarkastusinsinöörien ja insinöörien suorittamaa kenttävalvontaa varten oli kaupungin alue jaettu neljään tarkastuspiiriin.

Viraston toiminta. Kertomusvuoden aikana oli rakennustoiminta edelliseen vuoteen verrattuna vilkkaampaa, mikä näkyy sekä valmistuneitten rakennusten että maistraatin myöntämien lupien määrän lisääntymisestä. Virallisten katselmusten määrä sen sijaan pienentyi, mikä johtui siitä, että katselmuskohteet olivat suurempia kuin edellisenä vuonna ja veivät vastaavasti enemmän aikaa.

K a n s l i a o s a s t o n päällikkönä oli osastopäällikkö ja muuna henkilökuntana lainopillinen sihteeri, teknillinen sihteeri, toimistonhoitaja, kirjaaja, kanslisteja, toimistoapulaisia ja vahtimestari sekä lisäksi tilapäisiä viranhaltijoita ja työsopimussuhteessa olevia henkilöitä.

Viraston uusien tehtävien joukosta on erikseen mainittava rakentajakunnan informointi. Tätä palvelumuotoa pidettiin siinä määrin tärkeänä, että sen tuloksellista suorittamista varten oli perustettu teknillisen sihteerin virka.

Samanaikaisesti virastokokonaisuuden uudelleenorganisoinnin kanssa kaupungin-

hallituksen järjestelytoimisto oli suorittanut kansliaosastoa koskevan toimistoteknillisen tutkimuksen, jonka tuloksista oli ehkä tärkein ns. keskusrekisterin perustaminen. Tämä käsitti kirjaamon, kortiston ja arkiston toimien kaikkien valvontatoimenpiteiden rekisterinä.

Rakennuslupaosaston päällikkönä oli yliarkkitehti ja muuna henkilökuntana tarkastusarkkitehtejä, arkkitehtejä, julkisivujen tarkastaja, rakennushygieenikko, koneteknillisiä tarkastajia ja rakennusmestareita sekä lisäksi tilapäisiä viranhaltijoita ja työsopimussuhteessa olevia henkilöitä.

Osaston päätehtävänä oli virastolle jätettyjen rakennus- ja maistraatinlupahakemusten tarkastaminen, niistä maistraatille annettavien rakennustarkastajan lausuntojen valmisteleminen, rakennustarkastajan lupahakemusten tutkiminen ja niitä koskevien päätösten valmisteleminen. Yhteiskunnan toimesta rakentamiseen kohdistuvan valvonnan laajentaminen oli johtanut rakennushygieenikon viran, koneteknillisten tarkastajien virkojen sekä julkisivujen tarkastajan viran perustamiseen.

Paitsi em. tehtäviä tuli rakennuslupaosaston valvoa, milloin kaupunki tontin luovutusehdoissa tai muulla tavoin oli määrännyt sen rakennettavaksi kaupungin viranomaisten hyväksymien piirustusten mukaisesti, että piirustukset oli laadittu sopimuksen mukaisesti sekä valvoa, milloin kaupunki oli rakennuttajana, että piirustukset olivat kaupungin ao. viranomaisen hyväksymät, ellei kysymyksessä ollut pienehkö rakennustarkastusviraston vaatima muutos.

Osaston päätehtävänä oli rakennuspaikalla tapahtuvan rakentamisen valvonta ao. rakennustoimenpiteen aloittamisesta aina loppukatselmuksessa tapahtuvaan hyväksymiseen saakka. Perustetun uuden valvovan rakennusmestarin viran haltijan tehtävänä oli mm. piirivalvojina toimivien tarkastusosaston rakennusmestareiden keskitetty valvonta sekä myös kadun erilleen aitaamista koskevien hakemusten esittely rakennustarkastajalle.

Osasto suoritti 8 230 rakentajien pyytämää katselmusta työkohteissa, minkä lisäksi pidettiin 419 loppukatselmusta sellaisissa rakennuskohteissa, joiden rakennuslupa oli vanhentunut. Yli-insinööri osallistui kokoushuone-, ym. niihin verrattaviin katselmuksiin. Lisäksi valvottiin loppukatselmuksissa annettujen määräysten määräaikaista noudattamista. Loppukatselmuksissa hyväksyttiin 692 uudis- ja 343 lisärakennusta sekä 1 254 rakennusmuutosta eli yht. 2 289 toimenpidettä. Hyväksyttyjen uudis- ja lisärakennusten yhteinen tilavuus oli n. 4 456 560 m^3, niissä oli 8 528 asuinhuoneistoa, joissa oli 24 313 huonetta. Hyväksytyissä rakennuksissa oli lisäksi tehdas-, varasto-, myymälä- ym. tilaa 502 781 m^2. Rakennusten lujuutta koskevia rakennepiirustuksia osastossa tarkastettiin vuoden aikana 13 371 kpl.

Tarkastusosasto antoi rakennustarkastajalle 1 119 lausuntoa vastaavista työnjohtajista ja 50 lausuntoa rakenteiden valvojista. Eri henkilöiden ja viranomaisten pyynnöstä valmisteltiin 412 lausuntoa asuinrakennusten verohuojennusta koskevista asioista ja liikevaihtoveron palauttamishakemuksia varten valmisteltiin 279 lausuntoa. Näiden lausuntojen antaminen kuului johtosäännön mukaan valvontaosaston tehtäviin.

Valvontaosaston päällikkönä oli osastopäällikkö ja muuna henkilökuntana valvontainsinöörejä, rakennusmestareita ja tarkastajia sekä tilapäisiä viranhaltijoita ja työsopimussuhteessa olevia henkilöitä.

Osaston päätehtävänä oli huolehtia valmiisiin rakennuksiin ympäristöineen ja

niiden käyttöön kohdistuvasta jatkuvasta valvonnasta. Uutta organisaatiota laadittaessa oli katsottu tarkoituksenmukaiseksi keskittää niiden rakennusten, joiden lopputarkastus oli pidetty, valvonta mahdollisimman suuressa määrin saman viranomaisen käsiin. Valvontaosastolle siirrettiin mm. pääasiassa terveydenhoitoviraston asuntojentarkastustoimiston tehtävät ja sieltä siirtyi neljä viranhaltijaa rakennustarkastusvirastoon.

Kertomusvuonna muodosti pääosan osaston työstä maistraatin päätösten, loppukatselmuksissa annettujen määräysten ja rakennustarkastusviraston erikseen antamien kirjallisten määräysten valvonta. Erilaisia tehtäviä, kuten maistraatin ja muiden lausuntopyyntöjä, yksityisten ilmoituksia ja kanteluita sekä viraston eri osastojen ilmoituksia oli osaston hoidettavana 1 152, joista saatiin vuoden aikana selvitetyksi 593. Kirjallisia lausuntoja annettiin 96 ja kirjallisia määräyksiä 85. Toiminnasta voidaan vielä mainita syksyllä Suutarilassa suoritettu aluetarkastus, joka käsitti 135 erillistä rakennuspaikkaa. Osaston toimintaa haittaavana tekijänä oli toisen valvontainsinöörin puuttuminen, jonka virkaa ei kertomusvuoden aikana saatu täytetyksi. Osaston toimintasuunnitelman laatiminen ja vahvistaminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Julkisivu- ja tarkastustoimikunnat. Organisatoorisesti huomattavana parannuksena sekä rakennustarkastajan asemaa selventävänä toimenpiteenä voitiin pitää julkisivu- ja tarkastustoimikuntien sijoittamista viraston sisäisiksi apuelimiksi.

Julkisivutoimikunta oli kokoonpanoltaan seuraava: puheenjohtajana toimi rakennustarkast. Aulis Salo sekä jäseninä kaupunkisuunnitteluviraston vt. päätl. Väinö Tuukkanen ja kaup.arkkit. Sakari Siitonen; heidän varamiehinään olivat asemakaava-arkkit. Olavi Terho, yleiskaava-arkkit. Olof Stenius ja 1. 10. lukien hänen tilallaan yleiskaavapääll. Jaakko Kaikkonen sekä vt. I apul. kaupp.arkkit. Ossi Leppämäki. Maistraatin v:ksi 1964—1965 valitsemat jäsenet olivat prof. Aarno Ruusuvuori ja arkkit. Osmo Sipari ja heidän varajäsenensä arkkitehdit Jaakko Kontio ja Markus Tavio.

Tarkastustoimikuntaan kuuluivat puheenjohtajana rakennustarkast. Aulis Salo sekä jäseninä kaup.lääk. Tauno Wartiovaara sekä palopääll. Olli Lyly ja heidän varamiehinään kaup.hygieenikko Olavi Kilpiö ja vt. palotarkast. Gösta Willing. Maistraatin v:ksi 1964—1965 valitsema jäsen oli dipl.ins. Magnus Malmberg ja hänen varajäsenensä dipl.ins. Mikko Vahanen.

Julkisivutoimikunta kokoontui vuoden aikana 58 kertaa ja käsitteli 1 392 asiaa. Tarkastustoimikunnan vastaavat luvut olivat 54 ja 1 160.

Opastus- ja neuvontatyö ym. Henkilökunnan tarpeellista jatkokoulutusta, josta uuden johtosäännön mukaan rakennustarkastajan tuli huolehtia yhteistoiminnassa kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan kanssa, ei vielä kertomusvuoden aikana voitu aloittaa. Virastossa pidettiin kuitenkin 40 neuvottelutilaisuutta, joihin rakennustarkastaja, osastopäälliköt ja teknillinen sihteeri osallistuivat. Henkilökunnan perehdyttämistä tehtäviinsä suoritettiin kaikilla osastoilla. Koulutustoiminnan piiriin on katsottava kuuluvan myös rakennustarkastajan ja yli-insinöörin vastaaville työnjohtajille pitämät 9 tiedotustilaisuutta, joihin osallistui kaikkiaan 299 henkilöä.

Huomattava osa lupahakemuksissa ym. tarvittavien lomakkeiden uusimistyöstä suoritettiin kertomusvuoden aikana ja lisäksi laadittiin vastaaville työnjohtajille tarkoitetut ohjeet.

Tilastotoimistolle tehtiin 8 230 ilmoitusta rakennustilastoa varten. Rakentajille jaettiin tarpeellisia ohjeita ja lisäksi viraston henkilökunta suoritti rakentajien neuvontaa ja opastusta.

Tulot ja menot. Rakennusvalvontamaksuista kertyi kaupungille tuloja 404 872 mk, sekä katumaan aitaamisoikeudesta 86 514 mk eli yht. 491 386 mk, mikä summa oli n. 1 % edellisen vuoden tuloja pienempi.

Toimiston menot kertomusvuonna olivat 950 412 mk eli n. 42 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Tämä johtui etupäässä palkkamenojen lisääntymisestä.

16. Ulosottovirasto

Henkilökunta. Avoinna oleviin virkoihin valittiin kertomusvuoden aikana seuraavat henkilöt: verosaatavain osastoon 9. pl:n tp. ulosottoapulaisen virkaan Arvo Suvesalmi 1.11. lukien toistaiseksi; esikaupunki- ja palkanulosmittausosastoon 16. pl:n tp. ulosottoapulaisen virkaan Olli Nappari 1.1.1965 lukien; keskusosastoon 11. pl:n ulosottoapulaisen virkaan Gunvor Thors 1.4. lukien, kahteen 10. pl:n toimistoapulaisen virkaan Terttu Anttila 1.5. ja Laina Salmela 1.12. lukien, 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan Sirpa Mellin 1.6. lukien, kahteen 7 pl:n tp. toimistoapulaisen virkaan Eine Tikka 1.11. ja Anja Säde 1.1.1965 lukien ja 9. pl:n vahtimestarin virkaan Bengt Hammarström 1.2. alkaen.

Vuoden aikana siirtyi eläkkeelle avustava kaup.vouti Gunnar Hertz 31.12. verosaatavain osastosta sekä erosivat esikaupunki- ja palkanulosmittausosastosta ulosottoapul. Matti Kekki 20.8. ja keskusosastosta toim.apul. Kirsti Paasonen 30.9.

Henkilökunnan lukumäärä, palvelussuhde ja jakautuminen eri osastoihin kertomusvuoden päättyessä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Vakinaisia viranhaltijoita	Tilapäisiä viranhaltijoita	Toimihenkilöitä	Yhteensä
—	2	—	—	2
I osasto	10	1	1	12
II »	41 (3 virkaa avoinna)	5	2	48
III »	15	2	1	18
IV »	32	14	3	49
Keskusosasto	41	10 (2 virkaa avoinna)	12	63
Kaikkiaan	141	32	19	192 (5 virkaa avoinna)

Viraston toiminta. K e s k u s o s a s t o. Yhteistyössä muiden osastojen kanssa saatiin suoritetuksi loppuun yli 4 v kestänyt viraston lomakekannan uusimis- ja yhdenmukaistamistyö. Kertomusvuonna saatiin myös valmiiksi varojen perinnässä käytettävä maksukehotus- ja siihen yhdistetty tililleanokortti, jota voitiin käyttää

ilman kirjekuorta. Postisiirtoteitse tapahtuvien suoritusten lukumäärä lisääntyikin n. 50 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Keskusosastoon saapui vuoden aikana yht. 15 420 (ed. v. 13 922) asiaa, joissa pyydettiin velkatuomion, päätöksen, maksamismääräyksen ja aviopuolisolle tai lapselle suoritettavaa elatusapua koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa sekä vähittäismaksukaupasta annetun tai muun lain nojalla virka-apua yksityisoikeudellisessa asiassa. Nämä täytäntöönpano- ja virka-apuasiat jaettiin yksityisoikeudellisten saatavain osastolle sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle siten, että em. osaston osalle tuli 10 569 (9 669) asiaa eli 68.5 (69.5) % ja vm. osaston osalle 4 850 (4 253) asiaa eli 31.5 (30.5) % koko määrästä. Nämä osastot tilittivät keskusosastolle 35 310 (32 863) erässä yht. 6 276 881 (4 898 597) mk. Keskusosasto tilitti yksityisoikeudellisissa asioissa hakijoille yht. 5 247 128 (4 517 815) mk.

Veroja, maksuja ja muita julkisoikeudellisia saamisia, joiden ulosmittaus sai tapahtua ilman tuomiota tai päätöstä, saapui keskusosastolle seuraavasti:

	kpl
Helsingin verovirastolta:	
Verotuslain mukaisia veroja ja niiden ennakkoja	28 033
Eri toimeksiantajilta:	
Helsingissä maksuunpantuja erilaisia muita veroja ja maksuja.....	41 242
Muilta paikkakunnilta:	
Julkisoikeudellisia saamisia, sakkoja ja korvauksia lukuun ottamatta ...	31 821
Yhteensä	101 096

Viraston perittäväksi jätettiin siis yht. 101 096 (102 583) julkisoikeudellista saamista, sakkoja ja valtiolle tuomittuja korvauksia lukuun ottamatta, yhteiseltä määrältään 38 164 433 (39 639 982) mk.

Verosaatavain osaston sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston toimesta perittiin ja tilitettiin keskusosastolle, minkä lisäksi maksuvelvolliset maksoivat viraston kassaan tai lähettivät postisiirron välityksellä julkisoikeudellisten saamisten suorituksia seuraavasti:

	Maksueriä		mk
Helsingin kaupungille	8 940	vastaten	1 334 434
Valtiolle	38 894	»	18 142 699
Helsingin seurakunnille	1 458	»	71 972
Helsingissä maksuunpantuja erilaisia muita julkisoikeudellisia saamisia	19 181	»	1 585 730
Muiden paikkakuntien toimeksiantajille	21 913	»	1 904 875
Yhteensä	90 386	vastaten	23 039 710

Näistä 90 386 erästä perivät ulosottoapulaiset suoraan maksuvelvollisilta 30 644 erää sekä ulosmittasivat palkasta tai eläkkeestä 14 640 erää ja Uudenmaan lääninkonttorin suorittamista valtionverojen palautuksista 21 113 erää. Viraston toimis-

toon maksettiin 6 183 erää ja postin välityksellä saapui 17 806 erää. Kaikista maksuista oli kokonaissuorituksia 62 817 ja osasuorituksia 27 569.

Helsingin kaupungin kunnallisverojen perintä osoittaa, että kertomusvuoden tulos edelliseen vuoteen verrattuna laski lukumääräisesti 6 053 kpl ja rahassa 581 709 mk.

Valtion kantamien Helsingissä maksuunpantujen verojen pakkoperintä ulosottoviraston toimesta osoitti nousua veroerien osalta 841 kpl ja rahassa 2 832 991 mk.

Helsingissä maksuunpantuja kirkollisveroja perittiin 4 744 erää vähemmän vastaten rahassa 184 930 mk vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Helsingin kaupungissa maksuunpantuja veroja perittiin kertomusvuonna yht. 49 292 (59 248) erässä veronlisäyksineen 20 649 109 (17 482 752) mk eli 9 956 (17 991) erää vähemmän, mikä vastasi 16.8 %:a pienempää, mutta rahassa 3 166 357 mk eli 18 %:a suurempaa määrää kuin edellisenä vuonna.

Ulosottovirastoon saapuneita muita julkisoikeudellisia saamisia kuin sakkoja ja valtiolle tuomittuja korvauksia käsittävien toimeksiantojen lukumäärä laski kertomusvuonna 12 327 kpl eli 12 %, mutta markkamäärä nousi 2 826 377 mk.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden vuoksi palautettiin perimiskortteja keskusosastolle seuraavasti:

	Perimiskortteja kpl		mk
Valtionverojen jäämäluettelonotteita	17 331	vastaten	12 143 275
Helsingin kaupungin perimiskortteja	7 414	»	1 900 466
Seurakuntien perimiskortteja	911	»	39 885
Sekalaisia veroja ja maksuja	14 346	»	6 075 954
Maaseudulta saapuneita toimeksiantoja	13 861	»	3 182 686
Toisille paikkakunnille lähetettiin perittäviksi	8 896	»	3 116 166
Yhteensä	62 759	vastaten	26 458 432

Keskusosastossa vastaanotettiin siis kertomusvuonna verojen ja maksujen tilityksiä 90 386 erässä 23 039 710 mk sekä palautettiin tai siirrettiin muualle perittäväksi 62 756 erässä 26 458 432 mk eli käsiteltiin yhteensä 153 142 (162 356) erässä 49 498 142 (39 058 484) mk.

Estetodistuksin palautetut perimiskortit jakautuivat lukumääräisesti eri estelajien mukaan seuraavasti: varattomuus 37.7 %, tuntematon osoite 27.1 %, sekalaiset muut esteet 5.1 %, siirretty muualle perittäviksi 14.1 % ja peruutettu 16 %.

Kaupungin myöntämiä kehotuspalkkioita maksettiin vuoden aikana ulosottoviraston ulosottoapulaisille kaikkiaan 34 593 (12 197) mk sekä muiden paikkakuntien ulosottoviranomaisille 2 633 (963) mk.

Kertomusvuoden alussa jaettiin uudelleen perittäviksi kaikki ne v:n 1958 perimiskortit, joita koskevien maksuvelvollisten osoitteet olivat tiedossa. Tätä varten kortit oli toimitettu poliisilaitoksen osoitetoimistoon osoitteiden tarkistamista varten. Tuntemattoman osoitteen takia palautetut perimiskortit toimitettiin Suomen Henkikirjoittajayhdistyksen ylläpitämälle Osoitepalvelu-nimiselle toiminimelle osoitteiden selvittämistä varten. Osoitteet saatiin selvitetyksi 1 462 (2 441) tapauk-

sessa. Myös muita kunnallisverojen perinnän tehostamiskeinoja jatkettiin edelleen. Kaupunginhallituksen asiamiestoimistolle toimitettiin 548 (710) maksuvelvollista koskevat konkurssiesitykset edelleen hoidettaviksi. Toimenpiteet näiden toimeksiantojen perusteella tuottivat vuoden aikana yht. 182 305 (165 618) mk, mihin sisältyivät myös ne tapaukset, joissa asiamiestoimisto yhtyi valtiovarainministeriön perimistoimiston vireille panemiin konkursseihin.

Kertomusvuoden loppuun mennessä oli uudelleenperinnän kautta kertynyt kunnallisveroja seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1954	152 064	1957	421 604
1955	290 901	1958	459 738
1956	359 591	1959	67 866
		Yhteensä	1 751 764
			(1 284 918)

Perintätulos kertomusvuoden päättyessä markkamääräisesti oli 74.8 (69.8) % koko ulosottoon jätetystä määrästä, mikä oli pidettävä hyvin tyydyttävänä.

Sakko- ja valtion korvausasioita saapui keskusosastolle 37 710, joista 29 002 toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 8 708 esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle. Edellinen tilitti keskusosastolle sakkoja ja korvauksia yht. 14 348 erässä 835 585 mk ja jälkimmäinen 5 389 erässä 342 229 mk, joten sakkoja ja korvauksia kertyi vuoden aikana yht. 19 737 erässä 1 177 814 mk.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoasioita saapui keskusosastolle 1 411, joista 1 019 toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 392 esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Tiedoksiannettavia haasteita saapui keskusosastolle 8 486 ja tiedoksiannettavia asiakirjoja 3 685, jotka kaikki toimitettiin edelleen esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Viraston kirjaamon kautta lähteneet postilähetykset jakaantuivat eri osastojen kesken seuraavasti: yksityisoikeudellisten saatavain osasto 773, verosaatavain osasto 990, rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto 3 780, esikaupunki- ja palkanulosmittausosasto 3 671, keskusosasto 59 231 sekä ulosottoapulaisten lähetykset 141 206, yht. 209 651.

Yksityisoikeudellisten saatavain osasto. Kertomusvuonna osasto sai täytäntöön pantavaksi kaikkiaan 10 569 asiaa eli 68.5 % virastoon saapuneista yksityisoikeudellisten asiain määrästä. Lähes 2/3 kaikista tilityksistä koski ulosottoasioita, joiden täytäntöönpano edellyttää jatkuvia ja toistuvia perimistoimenpiteitä. Osaston toimesta suoritettiin vuoden aikana 498 häätöä ja toimitettiin 182 pakkohuutokauppaa.

Verosaatavain osaston toimesta perittiin kertomusvuonna julkisoikeudellisia saamisia seuraavasti:

	Maksueriä	mk
Helsingin kaupungin antamia tehtäviä	6 035	1 000 825
Valtion antamia tehtäviä	28 153	14 993 986
Helsingissä toimivien seurakuntien antamia tehtäviä	1 089	54 767
Helsingissä maksuunpantuja sekalaisia veroja ja maksuja	12 546	1 176 890
Muilta paikkakunnilta tulleita tehtäviä	17 158	1 461 317
Yhteensä	64 981	18 687 785

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle saapui kertomusvuonna uusia sakkoja ja valtion korvausasioita seuraavasti: Uudenmaan lääninhallitukselta 24 324 ja muilta lääninhallituksilta 4 678 eli yht. 29 002.

Sakkoja ja korvauksia perittiin: Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 12 338 erää, yht. 725 576 mk ja muilta lääninhallituksilta saapuneita 2 010 erää, yht. 110 009 mk eli kaikkiaan 14 348 erää ja 835 585 mk. Näihin lukuihin sisältyi myös osamaksuja sekä etukäteen suoritettuja ja poliisisanomien kuulutusten perusteella perittyjä sakkoja ja korvauksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin pantaviksi täytäntöön 3 011 ja 176 tuomittua passitettiin vankilaan sakkojaan sovittamaan.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella palautettiin kertomusvuonna sakkoluettelonotteita Uudenmaan lääninhallitukselle 12 201 ja muille lääninhallituksille 2 237 eli yht. 14 438.

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 1 019 ja tuomittuja toimitettiin kärsimään vapausrangaistustaan 456. Lääninhallitukselle palautettiin tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella 487 asiaa ja vuoden päättyessä oli täytäntöönpanematta 176 asiaa.

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle saapui yksityisoikeudellisia toimeksiantoja kaikkiaan 4 850 eli 31.5 % näistä toimeksiannoista. Osaston toimesta pidettiin 66 huutokauppaa ja toimitettiin 151 häätöä.

Veroja ym. perittiin seuraavasti:

	Maksueriä	mk
Helsingin kaupungin antamia tehtäviä	2 905	333 608
Valtion antamia tehtäviä	10 741	3 148 713
Seurakuntien antamia tehtäviä	369	17 205
Helsingin kaupungissa maksuunpantuja erilaisia veroja ja maksuja	6 635	408 841
Muilta paikkakunnilta tulleita tehtäviä	4 755	443 557
Yhteensä	25 405	4 351 924

Lisäksi hoidettiin osastossa verojen ja maksujen ulosmittausta palkasta ja eläkkeestä myös verosaatavain osaston osalta, milloin täyttä suoritusta ei saatu yhdestä palkka- tai eläke-erästä. Palkanulosmittausryhmä peri veroja ja maksuja kaikkiaan 14 640 erää.

Osasto sai uusia sakko- ja korvausasioita: Uudenmaan lääninhallitukselta 7 385 ja muilta lääninhallituksilta 1 323, yht. 8 708. Sakkoja ja korvauksia perittiin:

Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 4 574 erässä 284 561 mk ja muilta lääninhallituksilta saapuneita 815 erässä 57 668 mk, yht. 5 389 erässä 342 229 mk. Näihin lukuihin sisältyi myös osamaksuja sekä etukäteen suoritettuja ja Poliisisanomien kuulutusten nojalla perittyjä sakkoja ja korvauksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin pantaviksi täytäntöön 242. Tuomittuja toimitettiin vankilaan sovittamaan sakkojaan 14.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella palautettiin Uudenmaan lääninhallitukselle 2 996 asiaa ja muille lääninhallituksille 525 asiaa eli yht. 3 521 asiaa.

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 392 ja niistä pantiin täytäntöön 238. Toimitettavia haasteita saapui 8 486 ja tiedoksiannettavia asiakirjoja 3 685.

Viraston suorittaman *perinnän kokonaistulos* kertomusvuonna oli 30 503 971 (26 837 367) mk, joten lisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 3 666 604 mk. Perinnän kokonaistulos jakaantui eri osastojen kesken seuraavasti: yksityisoikeudellisten saatavain osasto 4 393 397 mk, verosaatavain osasto 18 687 785 mk, rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto 842 202 mk sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosasto 6 580 587 mk.

Menot. Ulosottoviraston menot kaikkiaan kertomusvuonna olivat tilinpäätöksen mukaan 2 271 396 mk.

17. Holhouslautakunta

Holhouslautakuntaan kuuluivat v. 1964 puheenjohtajana oikeusneuvos Helge Johanson sekä jäseninä maaherra Reino Lehto, varat. Aapo Lehtovirta sekä hallitusneuvos Aarne Sarkio. Lautakunnan vakinaisena sihteerinä toimi varat. Irmeli Heikonen.

Lautakunnalla oli kertomusvuonna 43 varsinaista ja kaksi ylimääräistä kokousta. Puheenjohtajalla oli vastaanotto perjantaisin, kesäkuukausina joka toinen torstai. Sen lisäksi lautakunnan kanslia oli avoinna arkipäivisin klo 9—12 asiakirjojen vastaanottoa ja asiakkaiden neuvontaa varten.

Lautakunnan kokouksista laadittujen pöytäkirjojen yhteinen pykälämäärä oli 1 422. Kokouksissa käsiteltyjen hakemusten ja asioiden lisäksi lautakunta antoi holhoojille ja kasvattajille neuvoja holhouksenalaisten asioiden hoidossa. Lautakunnan holhouskirjaan oli kertomusvuoden alussa merkitty 1 797 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista edellisiä oli 1 559 ja jälkimmäisiä 238.

Vuoden aikana merkittiin holhouskirjaan 281 uutta holhoustointa, joista lakimääräisinä merkittiin 130 ja määräykseen perustuvina 151. Päättyneinä holhoustoimina poistettiin vuoden loppuun mennessä 124 täysi-ikäiseksi tullutta henkilöä. Tilien tarkastuksen yhteydessä poistettiin myös muilla perusteilla 65 holhoustointa. Vuoden lopussa oli holhouskirjaan merkitty 1 642 holhoustointa ja 247 uskotun miehen tointa. Näihin määriin eivät sisälly kaupungin huolto- ja lastensuojelulautakunnan holhouksessa olleet henkilöt.

Lautakuntaan saapui vuoden aikana 1 383 kirjettä ja lähetettiin 660 kirjettä, johon viimeksi mainittuun määrään sisältyivät holhouslautakunnan tuomioistuimille avio- ja asumuserojutuissa vuoden aikana antamat 114 lausuntoa. Sihteerin allekirjoittamia kirjeitä lähetettiin lisäksi 538. Tarkastettujen tilien lukumäärä oli 1 487.

Holhouslautakunnan menot kertomusvuoden aikana olivat 29 365 mk.

18. Asutuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että jäsenen dipl.ins. Esko Mäkelän tilalle 19.9. lukien valittiin dipl.ins. Jorma Nikula.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 18 kertaa. Kokouksissa käsiteltyjen asioiden lukumäärä oli 155 ja pöytäkirjojen sivumäärä 63. Kirjeitä saapui 331 ja lähetettiin 475.

Lautakunta käsitteli 25 tapauksessa eräiden maahankintalain 157 a §:n mukaan perustettujen asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden siirtämistä.

Vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa v. 1962 annetun lain mukaiset ilmoitukset, yht. 1 186, lähetettiin maanmittauskonttorille. Asutuslautakunnan jäsenet osallistuivat ko. lain mukaisiin järjestelytoimituksiin.

Lausunnoista, jotka lautakunta antoi kertomusvuoden aikana, 23 koski maankäyttölain mukaisia maansaantihakemuksia, 18 asutustoimenpiteiden turvaamista koskevia asioita, yksi maksunlykkäystä, 21 valtion ja rahalaitosten saamisten siirtämistä sekä 92 muita asioita.

Katselmuksia ei vuoden aikana suoritettu.

Lautakunnan menot kaikkiaan olivat 18 292 mk.

19. Vesilautakunta

Vesilautakunnan kokoonpano v. 1964 muuttui siten, että kaup.geod. Lauri Kärkkäisen tilalle valittiin apul.kaup.geod. Erkki Heikkinen.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 19 (14) kokousta ja näiden pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 165 (93). Lautakunnalle saapui 157 kirjettä ja niitä lähetettiin 63.

Paitsi sihteeriä ei lautakunnalla ollut varsinaista henkilökuntaa palveluksessaan, vaan toimistotyöt suoritettiin laskutustyönä.

Vuoden aikana lautakunta suoritti tarkastuksia kaupungin itä- ja länsipuolisilla vesialueilla selvityksen saamiseksi näiden lähivesien kunnosta. Samalla tehtiin havaintoja vesien pilaantumisesta ja sen aiheuttajista. Tarkastuksista laadittu kertomus lähetettiin kaupunginhallitukselle.

Lautakunnan menot kertomusvuonna olivat 3 657 mk ja tulot 9.60 mk.

20. Tielautakunta

Tielautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa toimi apul.kaup.joht. Veikko Järvinen.

Kertomusvuosi oli lautakunnan toinen toimintavuosi.

Vuoden aikana lautakunta piti 14 yksityisistä teistä annetun lain edellyttämää tietoimituskokousta, joista 10:ssä perustettiin lain edellyttämä tiekunta. Muissa toimituskokouksissa käsiteltiin teiden liittämistä jo olevaan tiekuntaan, tieyksiköiden vahvistamista ym. lain tielautakunnalle asettamia tehtäviä. Toimituskokouksille on ollut luonteenomaista niihin kutsuttujen asianosaisten suuri lukumäärä. Toimituksiin, joissa perustettiin uusi tiekunta tai liitettiin lisäteitä vanhoihin tiekuntiin, lähetettiin kutsuja siten, että vähäisimmissä toimituksissa oli asianosaisia 20—30 ja suurimmissa yli 600.

Toimituskokousten lisäksi lautakunta piti vuoden aikana 8 kokousta, joissa käsiteltiin mm. lausuntojen antamista yksityisten teiden kunnossapitoa varten tehdyistä valtionapuhakemuksista. Lisäksi käsiteltiin mm. talousarvioehdotusta ja muita lautakunnan hallintoon liittyviä kysymyksiä. Näiden hallinnollisten kokousten pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 67.

Lautakunnan kirjaamistehtävistä huolehti rakennusviraston kirjaamo. Käsiteltyjen asioiden valmistelun ja esittelyn lautakunnan kokouksissa suoritti sihteeri, joka myös antoi ohjeita ja neuvoja tiekuntien edustajille ja yksityisille tieosakkaille.

21. Palotoimi

Palolautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Palolautakuntaan kuuluivat v. 1964 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana rak.mest. Onni Vanhala, varapuheenjohtajana taloustireht. Jalmari Hopeavuori sekä jäseninä ent. palokorpr. Pauli Kaja, kiinteistöneuvos Olavi Karasuo, toimits. John Lannervo, maanvilj. Lars Lindberg, rak. tark. Aulis Salo, sorv. Lauri Santanen, rak.mest. Leo Vilkman sekä ins. Vidar Westerholm. Kaupunginhallituksen edustajana oli apul.kaup.joht. Veikko Järvinen. Sihteerinä toimi hovioik.auskult. Rainer Alho 30.4. saakka ja sen jälkeen valtiot. kand. Panu Suominen.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 23 kertaa ja sen kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 319.

Saapuneita kirjeitä oli 414 ja lähetettyjä 122. Palolaitoksen diaariin merkittiin 733 saapunutta ja 1 044 lähtenyttä kirjettä.

Päätökset. Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: laitoksen viranhaltijoiden virka-asuntojen järjestely (14.1. 9 §, 11.2. 42 §, 21.4. 112 §, 22.12. 308 §); vapaaehtoisten palokuntien avustaminen (14.1. 10 §, 10.3. 73 §, 16.6. 164 §, 13.10. 245 §); eräiden viranhaltijain oikeuttaminen hyväksymään maksumääräyksiä ja laskuja, päättämään hankinnoista ym. sekä hankintavaltuuksien vahvistaminen kertomusvuodeksi (14.1. 11, 24 §, 21.4. 110 §, 5.5. 124 §, 19.5. 130 §, 16.6. 167 §, 13.10. 238 §, 22.12. 310 §); laskujen, avustusten ym. maksaminen palokunnan rahaston varoista (14.1. 16, 17 §, 25.2. 61 §, 7.4. 98 §, 21.4. 111 §, 5.5. 118—120 §, 19.5. 127 §, 26.5. 142 §, 16.6. 157 §, 13.10. 242 §, 10.11. 265 §); Kaarelan vapaaehtoisen palokunnan kanssa tehdyn sammutussopimuksen purkaminen (14.1. 19 §); kaluston hankintamäärärahojen käyttö (14.1. 23 §, 1.9. 179 §); eräiden määrärahojen käyttötarkoituksen muuttaminen (28.1. 30 §, 10.11. 267 §); kaluston ja tarvikkeiden tilaaminen (11.2. 50 §, 24.3. 89, 90 §, 1.9. 193—199 §, 15.9. 207 §, 10.11. 268, 269 §); kaupungin palokunnan rahaston ja Gösta Waseniuksen rahaston pääomien kartuttaminen (11.2. 45, 46 §); Saksasta tilatun vaahtosammutusauton vastaanottaminen ja hinnan

loppuerän maksaminen (24.3. 88 §, 16.6. 158 §); luvan myöntäminen väestönsuojelulautakunnalle suurtehohälyttimen sijoittamiseen pääpaloaseman torniin (19.5. 131 §); yleisen palotarkastuksen suorittaminen (2.6. 146 §, 8.12. 293 §); kaluston hankkiminen vapaaehtoisille palokunnille (16.6. 164 §); moottoriruiskun lainaaminen satamalaitokselle (16.6. 170 §) sekä palopostikilpien merkitseminen (13.10. 244 §).

Esitykset. Lautakunta teki esityksiä kaupungin muille elimille mm. asioista, jotka koskivat: eräiden laitoksen viranhaltijoiden vapauttamista suorittamasta heille tuomittuja vahingonkorvauksia (14.1. 6 §, 24.3. 86 §, 13.10. 241 §, 24.11. 282 §); lisämäärärahojen ja eräiden tilien ylittämisoikeuden myöntämistä ym. (14.1. 12—15 §, 28.1. 38 §, 2.6. 145 §. 15.9. 205 §, 29.9. 225 §, 24.11. 277 §, 8.12. 292 §, 22.12. 309 §); eräitä viran täyttämistä, virkavapauksia ja virka-asuntoja koskevia kysymyksiä (14.1. 18 §, 28.1. 32 §, 1.9. 184—186, 190 §, 29.9. 217, 224, 229 §, 13.10. 237 §, 27.10. 254 §); eräiden avustusten myöntämistä laitoksen henkilökuntaan kuuluvien yhdistyksille ym. (28.1. 29 §, 10.3. 72 §, 24.3. 87 §, 7.4. 97 §); ansiomerkkien myöntämistä viranhaltijoille (25.2. 59, 60 §); käytettyjen autojen romuttamista (25.2. 62, 63 §, 29.9. 226 §); ruokailun järjestämistä Haagan paloasemalla (10.3. 74 §); konetikasauton vuokraamista esitettäväksi Malmön pohjoismaisessa palokalustoalan suurnäyttelyssä (19.5. 133 §); kaupungin kiinteistöjen kemiallisten sammutusvälineiden tarkastamista (26.5. 139 §); v. 1960 vahvistetun nuohoustaksan tarkistamista (2.6. 147 §); vanhan paloaltaan hävittämistä Oulunkylässä (2.6. 149 §); kesävesijohdon rakentamisesta palokunnan kesäkotiin aiheutuvia kustannuksia (1.9. 191 §); valtionavustuksen hakemista palokaluston hankintaa varten kertomusvuonna (13.10. 243 §); Haagan paloaseman virvokekioskin vuokralleantoa (10.11. 266 §); pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmaa v:ksi 1966—1975 (11.12. 301 §) sekä sairaankuljetusauton n:o 50 siirtämistä ko. tehtävistä muihin kuljetustehtäviin (22.12. 313 §).

Lausunnot, joita lautakunta antoi kaupungin muille elimille, koskivat mm. seuraavia asioita: erikoisvalmisteisen pakettiauton hankkimista pyörätuolia käyttävien invalidien kuljettamiseen (14.1. 21 §); eräiden palkkojen järjestelyä palolaitoksessa (11.2. 48 §, 25.2. 64 §); palavien nesteiden varastointisääntöä tarkistamaan asetetun komitean mietintöä (11.2. 49 §); Esso Oy:n Laajasalon vuokra-alueen vaihtamista, öljy- ja nestekaasusäiliöiden rakentamista öljysatamaan sekä paloturvallisuuden tehostamista Laajasalon öljyvarastoalueella (16.6. 171 §, 1.9. 201 §, 10.11. 272 §, 27.10. 255 §, 22.12. 311 §); öljykaminoiden ja niiden savuhormien nuohouskysymystä (13.10. 246 §); tulenaran nesteen varastoimista Kallion paloasemalle (13.10. 248 §); palomiesten sairaus- ja vuosilomasijaisten palkantarkistusesitystä (24.11. 284 §) sekä Helsingin nuohoojain ammattiosaston uuteen palojärjestykseen ehdottamia muutoksia (24.11. 286 §).

Lisäksi palolautakunta antoi 17 lausuntoa asemakaavan ja tonttijaon vahvistamis- ja muutosehdotuksista sekä 3 lausuntoa rakennuspiirustuksista.

Palolaitos

Henkilökunta. Kaupunginhallituksen myönnettyä luvan, että apulaispalopäällikön, palotarkastajan ja talouspäällikön virat saatiin jättää toistaiseksi täyttämättä, kunnes palolaitoksen organisaation muutosta tutkiva komitea saisi työnsä päätök-

seen ja palolautakunnan määrättyä palomest. Armas Winqvistin apulaispalopäällikön viransijaiseksi, apul.palotarkast. Gösta Willingin palotarkastajan viransijaiseksi ja hovioik.auskult. Rainer Alhon talouspäällikön viransijaiseksi, hoitivat palomest. Armas Winqvist ja apul.palotarkast. Willing viransijaisuuksia koko vuoden ja hovioik.auskult. Rainer Alho talouspäällikön viransijaisuutta 30.4. saakka ja 1.5. alkaen valtiot. kand. Panu Suominen vuoden loppuun.

Em. viransijaisuuksista johtuen hoiti ruiskumest. Erkki Thurman palomestarin virkaa koko vuoden ja palokers. Nils Rehn 1.1.—30.6. ja palokers. Torsti Salomaa 1.7.—31.7. välisenä aikana sekä palokers. Leo Mäkinen 1.8. alkaen vuoden loppuun ruiskumestarin virkaa.

Apulaispalotarkastajan virkaa hoiti viransijaisena koko vuoden palotekn. Uolevi Särkijärvi, paloteknikon virkaa palokers. Verner Järvinen 1.1.—31.3. välisenä aikana sekä palokers. Pekka Ennevaara 1.4. alkaen vuoden loppuun.

Palolautakunnan valittua ruiskumest. Alfred Nordströmin palomestarin virkaan on palolautakunta, viran täyttämisestä johtuneen valituksen johdosta, määrännyt avoinna olevaa ruiskumestarin virkaa hoitamaan palokers. Enok Arokannon siksi kunnes palomestarin viran täyttämistä koskeva lautakunnan päätös saisi lainvoiman ja ruiskumestarin virka vakinaisesti täytetään.

Avoinna olleeseen apulaispalomestarin virkaan valitsi lautakunta palokers. Yrjö Sainion. Viran täyttämistä koskevan valituksen johdosta jäi palokersantin virka avoimeksi, siksi kunnes lautakunnan päätös saisi lainvoiman.

Palolautakunnan komennettua Valtion palokoulun palopäällystöluokalle paloteknikot Henrik Hagelbergin ja Paavo Rissasen määräsi lautakunta paloteknikon viransijaisiksi 13.1.—28.3. väliseksi ajaksi palokersantit Pekka Ennevaaran ja Birger Söderlundin.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana eläkeiän saavuttaneina varusmest. Urho Hurme, palokersantit Veikko Hurmerinta ja Matti Solaste, palokorpraalit Gunnar Lindholm, Pauli Jääkivi, Väinö Salovuo, Kasper Liukkonen, Einar Karell, Gunnar Strömberg sekä räätäli Impi Lehtonen.

Muista syistä erosi palolaitoksen palveluksesta talouspäällikön viransijainen hovioik.auskult. Rainer Alho, palokers. Urpo Vihanto, palokorpr. Herman Laxén, tp.palomies Unto Vänttinen ja sairaankulj. Tapani Heimonen sekä kuoleman kautta vaatturimest. Heikki Mylläri.

Avoimeksi tulleeseen varusmestarin virkaan valitsi lautakunta 1.3. alkaen varastonhoit. Allan Lundinin, varastonhoitajan virkaan varastoesimies Matti Heinosen 16.4. alkaen ja vaatturimestarin virkaan Kalervo Heikki Malkin 1.11. alkaen.

Avoimeksi tulleisiin palokersantin virkoihin valitsi palolautakunta 15.4. alkaen palokorpr. Boris Fagerstedtin ja 15.9. alkaen palokorpr. Niilo Purorannan.

Haagan paloasemaa varten perustettiin 1.1. alkaen vahtimestari-lämmittäjän virka, johon nimettiin tätä tointa työsopimussuhteessa hoitanut vahtimestari-lämmittäjä Kalle Karhu.

Tilapäisen toimistoapulaisen virkaan valitsi palolautakunta 1.5. lukien Ella Heinon.

Palokorpraalin virkaan nimitti palopäällikkö 10 palomiestä, palomiehen virkaan 21 miestä ja otti tilapäisen palomiehen virkaan 20 miestä.

Kesäkuukausina palveli palolaitoksessa yhteensä 75 miestä.

Palolaitoksen koko henkilökunnan vahvuus ja sijoitus eri osastoihin sekä paloja palovartioasemille vuoden lopulla ilmenee seuraavasta taulukosta:

Osasto	Viranhaltijat					Työsopimussuhteessa olevat työntekijät		Yhteensä		
	Päällystö	Alipäällystö	Miehistö	Talous- ja huoltohenkilökunta						
				Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Yht.
Palopäällikkö	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sammutusosasto	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3
I palopiiri										
Pääpaloasema	1	11	79	—	—	—	—	91	—	91
II palopiiri										
Haagan paloasema	1	6	44	1	—	—	1	52	1	53
III palopiiri										
Käpylän paloasema	1	5	32	—	—	—	—	38	—	38
Malmin palovartioasema	—	2	10	—	—	—	—	12	—	12
IV palopiiri										
Kallion paloasema	1	9	72	—	—	4	—	86	—	86
Herttoniemen palovartioasema	—	2	14	—	—	—	—	16	—	16
Sammutusosasto yhteensä	7	35	251	1	—	4	1	298	1	299
Teknillinen osasto	1	1	—	1	—	17	1	20	1	21
Palonehkäisyosasto	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Talousosasto	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Toimisto	—	—	—	—	5	1	1	1	6	7
Varusvarasto	—	—	—	3	—	1	1	4	1	5
Talousosasto yhteensä	1	—	—	3	5	2	2	6	7	13
Kaikkiaan	16	36	251	5	5	23	4	331	9	340

Kertomusvuonna sattui sammutushenkilökunnan keskuudessa sammutustyössä 9 loukkaantumistapaturmaa. Harjoituksissa tai työpalveluksessa loukkaantui 30 henkilöä. Tapaturmien aiheuttamat työpäivämenetykset nousivat 529 päivään ja niistä suoritetut korvaukset 9 073.40 mk:aan. Kertomusvuonna sattui lisäksi korjaamon henkilökunnan keskuudessa 3 tapaturmaa, joista aiheutuneet työpäivämenetykset nousivat 75 päivään ja niistä suoritetut korvaukset 1 465.50 mk:aan.

Sairauden tai tapaturman perusteella myönnettiin viranhaltijoille ja vuosilomasijaisille sairauslomaa 153 kertaa sairauspäivien lukumäärän ollessa yhteensä 3 038. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin vastaavat luvut olivat 24 ja 338.

Henkilökunnan eri ryhmien sairauspäivien keskimääräinen luku vuodessa sairaustapausta ja henkilöä kohti oli seuraava: alipäällystö 41.87 ja 9.30, miehistö 18.70 ja 10.35, talous- ja huoltohenkilökunta 17.16 ja 10.30 sekä työsopimussuhteessa olevat työntekijät 14.08 ja 12.51.

K o u l u t u s. Sammutushenkilökunnan koulutus tapahtui kuten aikaisemminkin kuukausittain laadittujen harjoitusohjelmien mukaan. Arkipäivisin pidettiin jokaisella palo- ja palovartioasemalla kalustoharjoituksia. Paloasemilla pidettiin myös oppitunteja, erilaisia luentoja sekä opetuselokuvaesityksiä. Tämän lisäksi koulutettiin henkilökuntaa erilaisilla kursseilla, joista mainittakoon tilapäisille ja sijaispalomiehille toimeenpannut kolme alkeiskurssia, jotka kukin käsittivät 75 harjoitus- ja oppituntia ja joiden osanottajamäärä oli yhteensä 30 miestä sekä pääpaloasemalla ja Haagan paloasemalla 15 tuntia käsittävät palotarkastuskurssit, joihin osallistui yhteensä 32 palomiestä.

Valtion palokoulun alipäällystöluokan suorittivat palokersantti N. Puroranta, palokorpraali Asser Nurminen ja V. Kuokkanen sekä palomies M. Sinisalo. Alipäällystöluokalle pääsyä varten suoritettiin palolaitoksen toimesta karsintakoe, johon osallistui 19 miestä.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämän johtamistaidollisen kurssin I jakson suoritti kolme viranhaltijaa ja II jakson yksi viranhaltija sekä toimistoteknillisen kurssin yksi viranhaltija. Koulutustoimikunnan järjestämän palolaitoksen työnopetuskurssin suoritti yhdeksän viranhaltijaa.

Helsingin väestönsuojelutoimiston järjestämille päällystökursseille osallistui suunnitelman mukaisesti palolaitoksen viranhaltijoita ja erilaisilla väestönsuojelukursseilla toimi palolaitoksen päällystöä ja alipäällystöä opettajina.

Kaupungin myöntämän opintomatka-apurahan turvin suoritti palokers. Bo Winqvist opintomatkan Englantiin ja Pohjoismaihin sekä palolaitoksen stipendirahastosta saadun apurahan turvin suorittivat palokers. Enok Arokanto opintomatkan Englantiin ja palokorpr. Paul Lassila opintomatkan Norjaan.

Kiinteistöt ja kalusto. K i i n t e i s t ö t. Suuria rakennustöitä ei palolaitoksessa suoritettu kertomusvuonna. Sen sijaan suoritettiin laitoksen kaikissa rakennuksissa vuosikorjaustöitä.

K a l u s t o. Palolaitokseen hankittiin vuoden aikana yksi Fargo D-100 -merkkinen sairaankuljetusauto ja Fargo D-500 -merkkinen pioneeriauto, joka oli varustettu kiinteällä generaattorilla sekä korkeapainekompressorilla. K. Nummela Oy:ltä tilattiin muutostyö toiseen Åsbrink-merkkiseen konetikasautoon.

Lisäksi hankittiin lasikuiduista rakennettu kevyt sammutusvene, joka sai käyttövoimansa kahdesta 110 hv:n Evinrude-merkkisestä puoliperämoottorista. Näiden lisäksi palolaitos hankki kahdeksan moottoriruiskua, kymmenen paineilmalaitetta, 150 kasvo-osaa, 40 paineilmapulloa, 10 jatkotikas- ja 5 vetotikassarjaa, 8 LA-puhelinta, 2 400 m pikaliitinputkia sekä neljä autoradiopuhelinta.

Palolaitoksen moottoriajoneuvojen ja -ruiskujen lukumäärä ja jakaantuminen eri palo- ja palovartioasemille vuoden lopussa selviää seuraavasta taulukosta:

Sijoituspaikka	Moottoriajoneuvoja												Hyökkäys- ja ruiskuveneitä	Moottoriruiskuja
	Ruiskuautoja	Pioneeriautoja	Vesisäiliö- ja vaahtoautoja	Letkuautoja	Konetikasautoja	Erikoishuoltoautoja	Sairaankuljetusautoja	Kuorma-autoja	Henkilöautoja	Pakettiautoja	Traktoreita	Yhteensä		
Sammutusosasto	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—
Pääpaloasema	2	—	—	—	1	1	1	1	2	1	1	10	2	6
Haagan paloasema	2	1	—	1	1	—	1	—	1	—	—	7	—	5
Käpylän paloasema	2	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	5	—	3
Malmin palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kallion paloasema	2	2	2	1	1	—	7	1	—	—	—	16	—	3
Herttoniemen palovartioasema	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Varalla	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	27
Teknillinen osasto	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	4	—	—
Yhteensä	14	3	3	3	3	2	9	2	6	5	1	51	2	46

Palolaitoksella oli siis 26 varsinaista sammutusautoa, joista 17 pumpulla varustettua. Näistä oli seitsemässä autossa korkeapainesumupumppu. Pumpulla varustetuista autoista oli yhdessä 3 500, kolmessa 2 800, kahdessa 2 500, kolmessa 2 000 ja yhdessä 1 000 l/min tehoinen pumppu sekä seitsemässä yhdistetyt 1 500 l/min (8 ik) matala- ja 250 l/min (46 ik) korkeapainepumppu. Mainitut autot oli lisäksi varustettu vaahtosammutuslaitteilla, joiden teho kymmenessä autossa oli 1 000 l/min, yhdessä 1 500 l/min, kolmessa 2 000 l/min, yhdessä 4 000 l/min, yhdessä 800 l/min ja yhdessä 48 000 l/min.

Moottoriruiskuista oli kaasuturbiinipumppu 2 200 l/min tehoinen, kymmenen ruiskua 2 000, kaksi 1 500, neljä 1 400, kolme 1 000, kuusitoista 800, kaksi 600, kaksi 500 ja kuusi 230 l/min tehoisia.

Ruiskuveneen HRV:n pumppujen teho oli yhteensä 8 000 l/min ja veneessä oli lisäksi korkeapainepumppu ja vaahtosammutuslaitteet. Hyökkäysveneessä oli kaksi kannettavaa moottoriruiskua à 2 000 l/min sekä yksi pienoisruisku à 230 l/min.

Palolaitoksen kaikkien pumppujen yhteinen teho oli siis 95 330 l/min.

Uutta kumitettua paloletkua hankittiin yhteensä 5 500 m, josta 3 500 m 3″:n ja 2 000 m 1 ½″:n letkua. Käyttökelvotonta letkua poistettiin 425 m. Letkuvarasto käsitti vuoden lopulla yhteensä 59 411 m, josta 33 440 m 3″:n liittimillä varustettua pääjohtoa. Tämän lisäksi oli palolaitoksella korkeapaineletkuja yhteensä 400 m.

P a l o i l m o i t u s l a i t t e e t j a v i e s t i v ä l i n e e t. Yksityisten automaattisia palohälytys- ja sprinklerlaitteita kytkettiin palolaitoksen vastaanottokeskuksiin vuoden aikana 30 ja vuoden lopussa oli niitä kytketty pääpaloaseman keskukseen 111, Kallion paloaseman keskukseen 68 ja Haagan paloaseman keskukseen 26.

Puhelinyhdistyksen hätäpuhelinkeskukseen, josta pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle oli suorat johdot, oli kytketty 684 hätäpuhelinta. Lisäksi voitiin hätäpuhelinkeskus hälyttää jokaisesta puhelimesta numerolla 000. Palolaitoksen hälytyskeskuksen hälytysnumero 005 oli yhdistetty Puhelinyhdistyksen keskukseen viidellä johdolla. Hälytystä varten oli palo- ja palovartioasemat sekä poliisilaitos yhdistetty toisiinsa suoralla puhelinjohdolla. Kallion paloasemalla sijaitsevan sairaankuljetuskeskuksen hälytysnumero oli 0066.

Radiopuhelinliikennettä varten oli pääpaloaseman hälytyskeskuksessa sammutustoiminnan ja Kallion paloasemalla sairaankuljetustoiminnan radiokeskus, joiden vastaanottimet oli sijoitettu Ilmalan vesitorniin ja lähettimet pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle. Neljässä päivystysautossa, kuudessatoista paloautossa ja yhdeksässä ambulanssiautossa sekä yhdessä erikoisautossa ja ruiskuveneissä oli radiopuhelin. Lisäksi oli käytössä 28 kannettavaa radiopuhelinta.

P a l o p o s t i t j a v e d e n o t t o p a i k a t. Kertomusvuoden aikana valmistui 207 uutta vesijohdon palopostia, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 4 965. Esikaupunkialueella oli useita palokaivoja ja -altaita.

Sammutus-, sairaankuljetus- ja avunantotoiminta. H ä l y t y s t i l a s t o. Palolaitos hälytettiin kertomusvuonna kaikkiaan 1 665 kertaa, joista 901 kertaa tulipalon, 27 kertaa nokipalon ja 53 kertaa savu- tai kaasuvaaran takia, 8 kertaa happikojeavustusta varten, 63 kertaa sammakkomiesavun antamista varten ja 445 kertaa vedenpumppausta ym. avunantotyön suorittamista varten. Lisäksi hälytettiin palolaitos 59 kertaa erehdyksestä, 74 kertaa hälytyslaitteissa sattuneen vian johdosta sekä 35 kertaa ilkivaltaisesti.

Tulipalosta johtuvat hälytykset suoritettiin 653 tapauksessa puhelimitse ja 212 tapauksessa Puhelinyhdistyksen hätäkeskuksen kautta joko hätäpuhelimesta tai muista puhelimista numerolla 000. Tulipalohälytys suoritettiin automaattisella hälytyslaitteella 12 tapauksessa ja suullisesti 24 kertaa.

T u l i p a l o t. Tulipaloja sattui Helsingissä kertomusvuonna kaikkiaan 901, joista tammikuussa 46, helmikuussa 62, maaliskuussa 54, huhtikuussa 67, toukokuussa 98, kesäkuussa 148, heinäkuussa 170, elokuussa 57, syyskuussa 63, lokakuussa 46, marraskuussa 43 ja joulukuussa 47. Tulipaloista sattui 597 kello 6—18 ja 304 kello 18—6 välisenä aikana.

Tulipaloista oli pieniä eli sellaisia, jotka sammutettiin sankoruiskulla, muilla käsisammuttimilla tai paloauton säiliösuihkulla, kaikkiaan 722 eli 80.13 %, keskikokoisia tulipaloja oli 39 eli 4.33 % ja palonalkuja, jotka oli sammutettu ennen palokunnan saapumista 139 eli 15.43 %. Suuria tulipaloja oli 1 eli 0.11 %.

Kertomusvuonna sattuneiden tulipalojen jakaantuminen syttymispaikan ja syttymissyyn mukaan selviää seuraavalla sivulla olevasta taulukosta.

P a l o v a h i n g o t. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 46 865 520 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 308 019 687 mk eli yhteensä 354 885 207 mk. Vahingon suuruuden tai palovahingon mk:aan korvauksen määrä nousi irtaimiston osalta 2 236 935.46 ja kiinteimistön osalta 1 334 917.85 mk:aan eli yhteensä 3 571 853.31 mk:aan, joka oli 1.0 % uhatun omaisuuden arvosta.

Palovahingon korvausprosentit v. 1955—1963 ovat olleet seuraavat:

1955	0.5	1958	1.2	1961	0.6
1956	1.0	1959	0.7	1962	0.4
1957	0.7	1960	0.6	1963	0.6

Kertomusvuonna sattuneissa tulipaloissa kuoli 2 ihmistä sekä tuhoutui 6 rakennusta kokonaan ja 24 osittain.

A v u n a n t o- j a p e l a s t u s t y ö. Avunanto- ja pelastustöitä suoritettiin kertomusvuonna 506 tapauksessa. Tuuletusta suoritettiin savu- tai kaasuvaaran takia 53 kertaa ja happikojeita lainattiin 8 kertaa. Tämän lisäksi suoritettiin vedenpumppausta ja annettiin tikapuu- tai muuta avustusta sekä lainattiin kalustoa 445 kertaa.

Syttymispaikka	Syttymissyy																				Yhteensä
	Viallinen tulisija tai savujohto	Tulisijan tai savuhormin liikakuumenemin.	Tulisijasta lentänyt kipinä ym.	Kuuma tuhka tai esine	Salama	Sähkölaitteiden huolimaton käsittely	Muut sähköstä aiheutuvat syyt	Tulenarkojen nesteiden huolim. käsittely	Tupakointi	Muu tulen huolimaton käsittely	Räjähdys	Itsesytytys	Hitsaus	Tehdastoiminnasta aiheutunut kipinä tai kaasunmuodostusyms.	Koneenosien liikakuumeneminen	Rautatie, moottoriajoneuvo- ja höyrylaivaliikenne	Lasten aiheuttamat	Tuho- ja murhapoltto	Juopuneen tai mielisairaan aiheuttama	Syy tuntematon	
Asuinhuone	7	6	3	—	1	12	6	4	21	15	2	—	13	—	—	—	5	1	—	4	100
Asuinrakennus	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	4	—	—	—	3	—	—	2	14
Auto ym. moottoriajoneuvo	—	—	—	2	—	—	44	4	11	8	—	22	5	—	—	3	1	1	—	1	102
Eteinen	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Hiilivarasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Hissi + moottori	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Hotelli, sairaala ym. yleinen huoneisto	—	—	—	—	—	—	4	—	4	3	1	—	4	—	—	—	—	1	—	1	18
Kaatopaikka	—	—	—	9	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	16
Kellari	—	—	—	—	—	—	—	1	6	7	—	2	6	—	—	—	3	1	1	1	28
Keittiö, keittokomero	—	9	—	—	—	4	2	—	4	6	—	—	2	—	—	—	2	—	—	2	31
Laiva, moottorivene	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	10
Liikehuone	1	3	—	—	—	—	2	—	—	2	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	12
Muuntaja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Neonvalomainos	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Nurmikko, maasto	—	—	—	3	—	—	—	—	175	43	—	—	—	—	—	3	45	5	—	7	281
Pannuhuone	2	1	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	9
Parakki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Pölyhormi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	5
Raitiovaunu	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Rakennustyömaa	6	23	1	1	—	1	1	—	4	6	1	—	12	—	—	—	—	1	—	2	59
Rautatievaunu	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	3
Roskakuilu	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	11
Roskalaatikko	—	—	—	4	—	—	—	—	11	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	20
Sauna	2	4	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13
Sähköpylväs	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Tehdaslaitos	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	19	2	—	—	—	—	2	26
Työhuone	1	7	2	—	—	1	7	3	4	6	6	4	7	2	—	—	—	—	—	3	53
Ullakko	1	—	—	—	—	—	2	—	3	2	2	1	2	—	—	—	—	1	—	—	14
Vaja tai ulkorakennus	—	—	—	—	1	—	—	—	4	5	1	1	—	—	—	—	3	—	2	4	21
Varasto	—	2	—	—	—	—	1	1	1	5	1	2	1	—	—	—	—	—	—	4	18
Yhteensä	20	55	7	19	3	18	89	15	267	125	15	54	69	21	2	6	63	13	3	37	901

Palolaitoksen sammakkomiehet hälytettiin sukellustehtäviä varten 63 kertaa, joista kuitenkaan ei 35 tapauksessa ollut sukellustoimintaa. Toiminta koski hukkuvan pelastamista tai hukkuneen etsimistä.

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana 14 991 kertaa, joista 10 283 kertaa sairaiden ja 4 708 kertaa tapaturmaisesti yleisellä paikalla loukkaantuneiden henkilöiden kuljetukseen. Vastaavat luvut v. 1963 olivat 15 728, 11 554 ja 4 174. Kuljetusten lukumäärä väheni siis 737:llä. Ajojen lukumäärä päivää kohden oli noin 41 eli 2 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakaantuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä
Tammikuu	956	338	1 294
Helmikuu	857	336	1 193
Maaliskuu	866	340	1 206
Huhtikuu	883	341	1 224
Toukokuu	900	371	1 271
Kesäkuu	826	432	1 258
Heinäkuu	812	407	1 219
Elokuu	860	374	1 234
Syyskuu	856	490	1 346
Lokakuu	713	422	1 135
Marraskuu	798	422	1 220
Joulukuu	956	435	1 391
Yhteensä	10 283	4 708	14 991

Kuljetusmatkojen pituus oli 197 327 km eli keskimäärin 13.16 km kuljetusta kohti.

Palonehkäisytoiminta

Uudisrakennusten tarkastus. Rakennuskatselmusmiesten kokouksessa oli viikottain mukana palotarkastajan tai apulaispalotarkastajan viransijainen, minkä ohessa erikoistapauksissa palolaitoksen puolesta toimitettiin piirustusten seikkaperäinen ennakkotarkastus. Myös rakennusten loppukatselmuksessa oli palolaitoksen edustaja mukana. Lisäksi suoritettiin tarkastuksia uudisrakennustyömailla.

Palotarkastukset ja valistustoiminta. Yleinen palotarkastus asuintaloissa suoritettiin I, IV, V, VI ja VIII nuohouspiirien alueilla 7.1.—24.5. sekä saarilla ja rantaalueiden kesähuvila-alueilla 1.—15.7. Tehtaissa, huoltolaitoksissa sekä kaikissa muissa »ei-asuintalo»-ryhmään kuuluvissa rakennuksissa suoritettiin tarkastuksia yhden kerran kertomusvuoden aikana.

Tarkastusten johdosta annettiin 378 korjausmääräystä. Jälkitarkastukset suoritettiin kunkin alueen yleisen tarkastuksen jälkeen. Tarkastusten johdosta ilmoitettiin neljästä laiminlyönnistä poliisiviranomaiselle ja kahdesta maistraatille.

Tämän lisäksi suoritettiin 2 952 pyydettyä tarkastusta sekä annettiin palonehkäisyä koskevia neuvoja ja ohjeita.

Lausuntoja annettiin palonehkäisyyn liittyvistä asioista maistraatille 205, kaupunginhallitukselle 6, rakennusvirastolle 67, kauppa- ja teollisuusministeriölle 16, rakennustarkastusvirastolle 12, terveydenhoitovirastolle tai sen alaisille laitoksille 14, oikeusministeriölle 1, kaasulaitokselle 43 ja muille viranomaisille ja yksityisille 12.

Palomestarit suorittivat ao. palopiireissään järjestystarkastuksia.

Palopäällystö ja -alipäällystö piti vuoden aikana sairaaloissa ja teollisuus- ym. laitoksissa sekä opintopäivillä ja kursseilla ja Valtion palokoulussa oppitunteja ja valistustilaisuuksia palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä asioista sekä lisäksi paloturvallisuutta koskevia luentoja erilaisilla väestönsuojelukursseilla.

Kertomusvuoden aikana jatkettiin palonehkäisyosastossa kiinteistökortiston tekoa. Kortistosta, jonka aineisto kerätään palotarkastuksien yhteydessä, ilmeni kiinteistön omistaja, osoite, rakennusaine, kerrosluku, rakennuksen käyttötapa, vaaralliset palokohteet kuten tulenaran nesteen varastot, niissä olevat sammutuslaitteet, henkilöturvallisuuden kannalta tärkeät kohteet ym.

Nuohous

Kertomusvuoden alusta lukien nuohouspiirien lukumäärä oli 14. Nuohoojamestareiden lukumäärä oli samoin vuoden alussa 14, mutta nuohoojamestarit Johan Hytti ja Aksel Virta siirtyivät pois kuoleman kautta. Hytin entistä eli VIII nuohouspiiriä hoiti nuohoojamestari Arnold Littman oman piirinsä ohessa. Virran entiseen eli V nuohouspiiriin määräsi palolautakunta 1.7. lukien vt. piirinuohoojaksi nuohoojamest. Jouko Halmeen. Nuohoojamestari Sulo Mäkelä siirtyi eläkkeelle vuoden viimeisenä päivänä. Piirinuohoojien lisäksi piireissä oli yhteensä 13 etumiestä ja 41 nuohoojaa.

Yleinen nuohous suoritettiin jokaisessa piirissä 12 kertaa ja erikoiskohteiden nuohous palojärjestyksen mukaisesti. Piirinuohoojat osallistuivat nuohouspiireissään yleiseen palotarkastukseen, johon kului yhteensä 122 tarkastuspäivää eli keskimäärin 14 päivää piiriä kohti. Lisäksi suorittivat piirinuohoojat 2 547 muuta tarkastusta sekä kukin vuorollaan nokipalopäivystystä.

Kertomusvuonna sattui 27 nokipaloa ja niiden lukumäärä on viimeisenä kymmenvuotiskautena ollut seuraava:

1955 40	1957 39	1959 28	1961 26	1963 36
1956 58	1958 55	1960 40	1962 22	1964 27

Menot ja tulot

Palolaitoksen menot olivat toimintavuonna yhteensä 5.61 mmk, josta palkkamenojen osalle 4.32 mmk ja kalustonhankinnan osalle 332 000 mk. Määrärahoja siirrettiin käytettäväksi seuraavana vuonna yhteensä 89 243.42 mk. Menojen nousu

edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 660 000 mk, mikä lähinnä johtui palkkojen korotuksista ja hintojen noususta.

Menot olivat seuraavat:

Menoerä	Talousarvion määräraha mk	Menot mk		Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	6 445.00	4 068.00	+	2 377.00
Vakinaiset viranhaltijat	2 801 547.71	2 801 547.71		—
Tilapäiset viranhaltijat	104 987.51	104 987.51		—
Sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	744 599.83	744 599.83		—
Sairauslomansijaiset	30 000.00	29 812.25	+	187.75
Muut palkkamenot	44 000.00	41 539.00	+	2 461.00
Vuosilomakustannukset	144 300.00	134 080.19	+	10 219.81
Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkamenot	230 876.18	230 876.18		—
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	249 600.00	215 972.80		—
Työttömyysvakuutusmaksut		6 725.00	+	12 044.31
Tapaturmavakuutusmaksut		14 857.89		—
Tilitysvuokrat	15 708.00	15 708.00		—
Muut huoneistomenot	162 000.00	133 796.84	+	28 203.16
Kaluston hankinta	145 900.00	98 439.19	+	47 460.81
Kaluston hankinta siirtomäärärahoilla	40 697.53	40 697.53		—
Kaluston kunnossapito	90 000.00	119 183.52	—	29 183.52
Kaluston hankinta väestönsuojelutarkoituksiin	181 900.00	147 470.87	+	34 429.13
Kaluston hankinta väestönsuojelutarkoituksiin siirtomäärärahoilla	45 842.63	45 842.63		—
Painatus ja sidonta	3 000.00	1 181.58	+	1 818.42
Tarverahat	20 500.00	20 484.54	+	15.46
Vaatteiden ja varusteiden hankinta	30 000.00	11 280.86	+	18 719.14
Vaatteiden pesu	8 000.00	9 576.18	—	1 576.18
Lääkintähuolto	2 500.00	1 384.38	+	1 115.62
Autojen käyttömenot	65 375.00	65 368.56	+	6.44
Vakuutusmaksut	10 000.00	7 804.14	+	2 195.86
Alueiden puhtaanapito	20 000.00	8 996.74	+	11 003.26
Yleisten laitteiden kunnossapito	7 000.00	576.53	+	6 423.47
Rakennusten vuosikorjaukset	70 000.00	55 708.59	+	14 291.41
Kiinteän käyttöomaisuuden korot	265 771.00	265 771.00		—
Kiinteän käyttöomaisuuden poistot	74 856.00	74 856.00		—
Yhteensä	5 615 406.39	5 453 194.04	+	162 212.35

Avustuksena jaettiin Helsingin vapaaehtoiselle palokunnalle 6 000 mk, Esikaupunkien vapaaehtoisille palokunnille 71 951.13 mk, vapaaehtoisten palokuntien kilpailutoiminnan tukemiseen 1 041.80 mk ja vakinaisten palomiesten osuusruokalalle 5 000 mk eli avustuksia yhteensä 83 992.93 mk.

Tulot nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 86 230.62 mk:lla. Sairaalavirasto korvasi palolaitokselle sairaankuljetustoiminnan nettomenot 376 049.90 mk:lla. Varsinaisista sairaankuljetusmaksuista kertyi tuloja 69 732.81 mk, luontoisetukorvauksista 25 665.85 mk, vuokrista 70 795.77 mk ja avunantotöistä 51 948.22 mk. Kaikkiaan nousivat tulot yhteensä 594 192.55 mk:aan.

Helsingin kaupungin palokunnan rahaston menot olivat kertomusvuonna 8 211.35 mk ja tuloja kertyi 13 948.26 mk. Rahaston sääntöjen mukaan siirrettiin tuloista 20 % eli 2 300 mk pääomaan, joka vuoden lopussa nousi 30 468.68 mk:aan. Käyttämättömiä varoja jäi seuraavaan vuoteen 3 436.91 mk.

Gösta Waseniuksen rahaston korkotulot olivat 808.60 mk ja pääoman indeksihyvitys 46.50 mk. Rahastolla ei ollut vuoden aikana menoja. Vuoden lopussa siirrettiin käyttövaroista 700 mk pääomaan, joka silloin nousi 6 257.84 mk:aan. Käyttövaroja jäi seuraavaan vuoteen 731.61 mk.

Vakuutusyhtiöiden palolaitoksen 100-vuotispäivänä tekemästä 10 000 mk:n suuruisesta lahjoituksesta perustetusta stipendirahastosta jaettiin vuoden aikana kaksi stipendiä yhteismäärältä 1 000 mk sekä maksettiin Suomen Valokuvaajain Oy:n lasku 356.88 mk ollen menot siis yhteensä 1 356.88 mk. Rahaston korkotulot ja indeksihyvitys olivat kertomusvuoden alussa yhteensä 10 946.29 mk ja vuoden lopussa 10 659.57 mk.

Varapalokunnat

Sopimuksen mukaan kaupungin palotoimeen kuuluvina varapalokuntina toimi 17 vapaaehtoista palokuntaa, joiden yhteinen toimiva miesvahvuus oli 617 miestä ja kalustovahvuus seuraava: paloautoja ilman kiintopumppua 3, paloautoja kiintopumppuineen 18, moottoriruiskuja 19, vesisäiliöitä 20, joiden yhteinen tilavuus oli 26 000 l, 3″:n letkua 3 534 m, 2″:n letkua 1 289 m ja 1 ½″:n letkua 4 135 m. Näiden lisäksi toimi kaupunkialueella yksi tehdaspalokunta ja yksi laitospalokunta.

Varapalokuntien toiminta oli kertomusvuoden aikana seuraava:

Varapalokunta	Hälytysten luku		Yhteensä
	Kaupunki-alueella	Kaupunki-alueen ulkopuolella	
Helsingin VPK	1	—	1
Degerön »	8	—	8
Haagan »	8	—	8
Karjalaisten »	4	—	4
Lauttasaaren »	4	—	4
Malmin »	3	—	3
Marjaniemen »	6	—	6
Munkkiniemen »	—	—	—
Oulunkylän »	12	—	12
Pakinkylän »	5	—	5
Pitäjänmäen »	4	1	5
Puistolan »	11	—	11
Pukinmäen »	9	—	9
Tammisalon »	3	—	3
Tapanilan »	4	—	4
Vanhan Käpylän »	1	—	1
Vartiokylän-Mellunkylän »	13	—	13
Yhteensä	96	1	97

22. Väestönsuojelu

Väestönsuojelulautakunta

Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna. Kokouksia oli vuoden aikana 22 ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku 288.

Päätökset. Lautakunnan päätökset koskivat mm.: lääkintämateriaalin ja ensiapulaukkujen hankkimista (18.2. 54 §, 7.4. 91 §); Erottajan kalliosuojasta posti- ja lennätinhallitukselle vuokratun osan vuokran tarkistamista (17.3. 76 §); varasähkökoneen tilaamista Kustaankartanon kalliosuojaan (21.4. 101 §); säteily- ja annosmittarien varaajineen sekä säteilytiedusteluun käytettävien tarkastusmittarien hankkimista (21.4. 102 §, 3.11. 236 §); tilan vuokraamista Katri Valan puiston kalliosuojasta Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle kurssikeskukseksi (9.6. 141 §) sekä yhteysradioiden ja paineilmahälyttimen hankkimista (15.12. 271 §, 29.12. 286 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm.: valtionavun anomista väestönsuojien rakentamiskuluja ja väestönsuojelumateriaalin hankintakuluja varten (10.1. 13 §); asiantuntija-avun käyttämistä väestönsuojelumateriaalin hankinnassa (21.1. 24 §); asiantuntijan lähettämistä Kööpenhaminaan ottamaan vastaan v. 1963 tilattuja radiolaitteita (21.4. 103 §) sekä Suomen Väestönsuojeluyhdistyksen Diakonissalaitoksen kalliosuojasta maksaman vuokran tarkistamista (13.10. 221 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetuissa lausunnoissa puollettiin liikennelaitoksen Vallilan hallien ja Lehtisaaren asuntoalueen väestönsuojien piirustusten hyväksymistä sekä Koskelantien kalliosuojan perusparannustyön piirustusten hyväksymistä (10.1. 12 §, 3.3. 65 §, 9.6. 136 §). Muut lausunnot koskivat väestönsuojien rakentamista Myllypuron lämpökeskusta varten (4.2. 36 §) ja Marjaniemen asuntoaluetta varten (9.6. 135 §); kysymystä varastotilojen vuokraamisesta väestönsuojista (23.6. 156 §); teurastamolaitoksen keskeneräisen kalliosuojan kunnostamista väestönsuojaksi (15.9. 196 §) sekä eräiden anottujen valtionavustusten hylkäämispäätöstä (1.12. 263 §).

Maistraatille annettiin lausunto Helsingin yliopiston Viikin laitosten käyttöön ottamisesta ennen väestönsuojan valmistumista (17.3. 74 §).

Rakennustarkastusvirastolle annettiin joukko lausuntoja väestönsuojien rakentamista ym. koskevista asioista.

Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunnan kokoonpanossa tapahtuneista muutoksista mainittakoon, että eversti evp. Uljas Käkönen, joka oli toiminut 1.1. alkaen työsopimussuhteessa, ryhtyi 1.11. lukien hoitamaan suunnittelu- ja koulutuspäällikön virkaa.

Hallinnollisesta toiminnasta mainittakoon mm.: väestönsuojelulautakunnan esitysasioiden valmistelu ja lautakunnan päätösten aiheuttamat toimenpiteet; määrärahojen käytön tarkkailu ja tilitysasioiden hoito kirjanpitoineen sekä väestönsuojelumateriaalin hankinnan kaupallinen järjestely.

Diaariin merkittiin 1 121 saapunutta ja 518 lähtenyttä kirjettä; postikirjaan merkittiin 2 739 kirjettä.

Toimisto hoiti kaupungin kalliosuojien vuokrausta koskevat asiat. Kertomusvuonna olivat kaikki käyttöön soveltuvat kalliosuojat ja -korsut vuokrattuina lukuun ottamatta niitä suojatiloja, jotka oli järjestetty väestönsuojelumateriaalin varastoiksi ja kaupungin omiksi väestönsuojelukoulutustiloiksi.

Suunnittelutoiminta. Suunnitelma tuhojen seurauksena mahdollisesti kodittomiksi joutuvien henkilöiden huoltamiseksi siihen liittyvine toimintaohjeineen saatiin valmiiksi syksyllä. Samoin saatiin valmiiksi vuoden aikana suojelulohkojen alueiden jako korttelistoihin, missä tehtävässä väestönsuojeluyhdistys oli apuna.

Sisäasiainministeriö oli velvoittanut kaupungin saattamaan ao. suojeluvelvollisten tietoon kertomusvuoden aikana virasto- ja laitossuojelun sekä teollisuuden ja liikeyritysten suojelujohtajien asettamista ja suojelusuunnitelmien laatimista koskevat määräykset. Väestönsuojelutoimisto laati erityisen suojelusuunnitelmakortin ja antoi täydentäviä ohjeita suunnitteluvelvollisille korostaen tällöin yhteissuojelun edullisuutta sekä kaupungin väestönsuojelun että suunnitteluvelvollisten kannalta. Suunnitelman laatimiseen velvoitettiin n. 1 500 teollisuus- ja liikelaitosta tai virastoa ja kaupungissa nimettiin n. 1 350 suojelujohtajaa. Suunnitteluvelvollisuuden täytti n. 1 250 kehotuksen saaneista, joista 640 teki sen liittymällä yhteissuojeluun. Lisäksi järjestettiin suojelu yhteissuojeluna 1 200 sellaisessa pienessä teollisuus- ja liikeyrityksessä, joita ei ollut velvoitettu suojelusuunnitelman laatimiseen.

Kertomusvuonna hankittiin mm. 400 isoa ensiapulaukkua, 2 000 kpl kevytmetallisia paareja sekä säteilynmittausvälineistöä: 215 annosmittaria, 115 annosmittarin varaajaa, 50 yleissäteilymittaria ja 8 säteilyntiedustelumittaria. Lääkintämateriaalin hankinnoissa oli asiantuntijana lääket.lis. Alpo Lahti. Tanskasta tilattu 450 MHz:n taajuusalueella toimiva radiokalusto vastaanotettiin. Se oli suunniteltu yhteysvälineeksi suojelukeskuksen ja suojelupiirien sekä eräiden kaupungin laitosten välillä. Sen käytössä tarvittavat verkkokojeet hankittiin kotimaiselta valmistajalta. Lisäksi tilattiin Tanskasta 160 MHz:n taajuusalueella toimiva radiokalusto, joka käsitti pääaseman ja kahdeksan autossa käytettävää tai siirrettävää ala-asemaa. Pääasema asennettiin kokeiluja varten väliaikaisesti II suojelupiirin toimistoon.

Kulosaaren, Laajalahden, Niemenmäen ja Floorantien kalliosuojissa sijaitsevat suojelulohkojen toimistot yhdistettiin Helsingin Puhelinyhdistyksen kaapeliverkostoon.

Alppiharjun vesitorniin sijoitetun paineilmakäyttöisen hälyttimen kokeilu tapahtui 18.3. Toinen, pääpaloaseman torniin asetettavaksi suunniteltu hälytin tilattiin vuoden lopussa. Toimiston hankkimat hälytyksen ohjaus- ja tarkkailureleistöt

asennettiin kevään kuluessa paikoilleen ja niitä käyttäen suoritettiin ensimmäinen hälyttimien kokeilu 15.5. Vuoden aikana suoritettiin myös kaikkien sähkösireenien uusintamaalaus.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelutoimiston ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen yhteisessä käytössä olleen Temppeliaukion kalliosuojan käytyä ahtaaksi kunnostettiin osa Vilhovuoren kalliosuojaa väestönsuojeluyhdistyksen kurssikeskukseksi.

Pelastuspalvelun ja sammustuspalvelun tilapäisenä harjoituspaikkana käytettiin edelleen Pajamäkeen tehtyjä puutteellisia rakenteita, koska Herttoniemen paloaseman tontille suunnitellun harjoittelutalon rakentaminen oli vielä kesken.

Väestönsuojelutoimiston Temppelikadun kalliosuojassa sijaitsevaan kurssikeskukseen hankittiin vuoden aikana joitakin opetusfilmejä, magnetofoni ja sammutuskalusto sekä täydennettiin pelastuskoulutuskalustoa.

Toimiston kertomusvuoden aikana järjestämä väestönsuojelukoulutus ilmenee seuraavasta:

Kurssi	Kurssien		Koulutettuja yhteensä
	lukumäärä	tuntimäärä	
Väestönsuojelutoimiston päiväkurssit kaupungin palveluksessa oleville:			
Yleisen väestönsuojelun ja komppanianpäälliköiden ja joukkueenjohtajien peruskurssi	2	27	34
Virasto- ja laitossuojelun suojelujohtajakurssi	2	30	59
Virasto- ja laitossuojelun henkilöstön peruskurssi, yleinen osa	3	8	125
» palo- ja pelastusosa	4	14	104
jatkokurssi, ensiapu I	4	16	82
» palo- ja pelastusosa	2	14	45
täydennyskurssi, ensiapu II	2	14	30
täydennyskurssi palo- ja pelastusryhmien johtajille	1	12	12
Tiedustelu- ja vartiopalvelun kouluttajakurssin harjoittelujakso	1	33	11
Orientoiva kurssi poliisilaitoksen viranhaltijoille	1	12	27
Johtokeskusten viestijohtajien peruskurssi	1	12	13
Viestittäjäkurssi (naisille)	2	18	32
Väestönsuojelun ensiavun leiriharjoitus Hasselössä 2.—6.7.	1	—	52
Evakuoinnin suoritushenkilöstön kurssi	5	7	101
Yhteensä	31	—	727
Väestönsuojelutoimiston iltakurssit vapaaehtoisille:			
Suojelupiirien ja -lohkojen toimistojen johtajiston jatkokurssi	2	12	23
Reservin johtokeskusten sekä suojelupiirien ja -lohkojen toimistojen alijohtajien peruskurssi	1	18	8
Orientoiva väestönsuojelukurssi pelastuskoirien ohjaajille	1	8	17
Yksityisoppikoulujen suojelujohtajien kurssi	1	16	18
Ensiavun kertauskurssit kaupungin laitosten henkilökunnalle	2	18	31
Yhteensä	7	—	97
Kaikkiaan	38	—	824

Helsingin Väestönsuojeluyhdistys, jolle oli vuokrattu kurssikeskukseksi Vilhovuoren kalliosuojan Käenkujan puoleinen osa, järjesti vapaaehtoisille väestön omakohtaisen suojelun sekä muita kursseja yht. 81, joissa koulutettujen määrä oli 1 714 henkilöä. Yhdistyksen yhteydessä toimiva teollisuus- ja liikeyritysten osasto toimeenpani 27 kurssia, joissa koulutettiin 624 henkilöä.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin toimesta järjestettiin 109 väestönsuojelun peruskurssia ja niissä koulutettiin yht. 2 225 henkilöä.

Väestönsuojelutoimiston kouluttajat ohjasivat lisäksi kaupungin virastojen ja laitosten suojelujohtajia suunnittelu- ja valmistelutehtävissä. Toimiston henkilökunta piti myös oppitunteja ulkopuolisten järjestämissä väestönsuojelun koulutustilaisuuksissa. Hyvä yhteistoiminta Obbnäsissä sijaitsevan puolustuslaitoksen suojelukoulun kanssa jatkui ja koulun johtaja toimi eräillä väestönsuojelutoimiston kursseilla opettajana.

Rakenteellinen suojelu. Valmiita väestönsuojia oli kertomusvuoden loppuun mennessä 1 500 ja niissä suojatilaa yht. 155 331 henkilölle. Väestönsuojista 26 oli kalliosuojia, joihin mahtui yht. 24 008 henkilöä.

Väestönsuojelulautakunnan hallinnassa olevissa kalliosuojissa suoritettiin 7:ssä täydennys- ja kunnostustöitä ja 2:ssa perusparannustöitä sekä lisäksi eri kalliosuojissa huolto- ja korjaustöitä. Uusia kalliosuojia oli rakenteilla 8, piirustukset olivat valmiina 6 kalliosuojaa varten ja suunnittelun alaisena oli 6 uutta kalliosuojaa.

Tulot ja menot. T u l o j a oli kertomusvuonna kalliosuojien käteisvuokrista 287 012 mk ja tilitysvuokrista 35 626 mk eli yhteensä 322 638 mk.

Lautakunnan ja toimiston m e n o j a varten oli kertomusvuoden talousarviossa varattu 699 777 mk, edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja oli 345 541 mk ja määrärahojen välisiä siirtoja 24 482 mk eli yht. 1 069 800 mk. Menot tilinpäätöksen mukaan olivat 887 285 mk, seuraavaan vuoteen siirtyi sidottuna 2 318 mk ja vapaana 173 864 mk, säästöä jäi 6 333 mk.

Avustuksina maksettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille 37 000 mk ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle 82 500 mk.

23. Huoltotoimi[1])

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuoden 1964 aikana kehittyi lakisääteinen sosiaaliturva edelleen. Huomattavin tapaus oli se, että sairausvakuutuslain suomat etuudet tulivat voimaan 1.9. Valtaosa huollettavista joutuu avuntarpeeseen sairauden, vanhuuden tai muunlaisen työkyvyttömyyden takia ja siten sairausvakuutus heijastui voimakkaasti huoltoviraston toimintaan. Erikoisesti lääke-, matka- ym. korvausten perintä toi runsaasti uusia tehtäviä, kuten myös huollettavien neuvonta etuuksien hakemiseksi.

Kunnallisella sektorilla oli merkittävin tapaus pitkäntähtäyksen taloussuunnitelma. Lautakunnat joutuivat laatimaan ehdotuksensa sekä käyttötalouden että investointien osalta vuosien 1966—1975 taloussuunnitelmaa varten.

Vanhusten huolto tulee yhä keskeisemmäksi huoltolautakunnan toiminnassa, koska vanhusten lukumäärä kasvaa nopeasti. Merkittävin askel kertomusvuoden aikana oli vanhusten väliaikaisen asumistuen maksaminen 1.3. lukien. Asumistuen saajien määrä jäi oletettua alhaisemmaksi, mutta järjestelmää pyritään kokemusten mukaan edelleen kehittämään. Myllypuron vanhusten asuintalon urakkasopimus allekirjoitettiin 29.10. ja rakennustöihin ryhdyttiin välittömästi. Riistavuoren vanhainkodin harjannostajaiset pidettiin 19.12.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien hoidossa saavutettiin merkittävä edistysaskel, kun PAVI-huoltotoimisto sai käyttöönsä kerhohuoneiston 15.2. Mustalaisten huoltoa voitiin tehostaa, kun huoltovirastoon saatiin näitä tehtäviä varten erityinen kenttätyöntekijä.

Taloudellisessa mielessä kertomusvuosi oli hieman parempi kuin edellinen vuosi, sillä työttömyys avuntarpeen pääsyynä laski ja oli 5.4 %. Yksinomaan kotiavustusta saaneiden osalta ko. luku oli 9.4 %.

Huoltoaputapausten lukumäärä oli 20 188. Nousu edellisestä vuodesta oli n. 2 %. Lisäys kohdistui kotiavustuksiin. Huoltoavun kotiavustustapauksia oli eniten helmikuussa ja vähiten elokuussa.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustusta saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsi-

---

[1]) Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

neen, käsitti kertomusvuonna 31 459 henkilöä eli 6.4 (ed. v. 6.5) % henkikirjoitetusta väestöstä. Osa sai vain tilapäistä avustusta.

Huoltoapuna hoitoa saaneiden osuus kaikista Koskelan sairaskodissa hoidetuista laski edelleen. Hoitovuorokausista oli heidän osuutensa 61.6 %, edellisenä vuonna vastaava luku oli 70.7 %.

Irtolaisten lukumäärä lisääntyi, samoin päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien määrä, nuorten tilapäisten väärinkäyttäjien luku aleni. Ammattiopintoavustusta saaneiden määrä nousi, samoin invalidihuoltoa saaneiden luku, sotaorpojen työhuoltoa saaneiden lukumäärä laski. Toipilasrahaa saaneiden määrä myös aleni.

Huoltotoimen bruttomenot Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tukiosakustannuksia lukuun ottamatta nousivat edellisestä vuodesta n. 7.5 mmk ja olivat ne kertomusvuonna 46 mmk. Nettomenot olivat 34.7 mmk eli n. 6.7 mmk suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritetut tukiosakustannukset olivat 8.9 mmk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaava määrä.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja varapuheenjohtajana rov. Axel Palmgren. Jäsenet olivat: ylilääk. Johannes Heikkinen, kirjanpit. Lahja Koski, sähköasent. Harry Lindgren, katulähetystyönjoht. Arvid v. Martens, toimits. Veikko Porkkala, teol.tri Veikko Päivänsalo, kirjanpit. Aune Salminen, toiminnanjoht. Kalevi Vatanen sekä opetusneuvos Hilja Vilkemaa.Varajäsenet olivat: toimitt. Carl-Johan Berg, rva Tuulikki Helismaa, rva Ester Kivi, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, siht. Väinö Laitinen, (4.11. lukien rva Leila Pölkki), piirityönjoht. Aarne Lipasti, kansak. op. Hilkka Lukkari, leht. Kielo Ovaskainen, vaat.työntek. Mirjam Parviainen, rva Aino Talvio ja siht. Jaakko Tuominen. Lisäjäseninä olivat lakit.lis. Georg G. Ehrnrooth, ylivahtimest. Eino Hintikainen, fil.maist. Vivan Juthas, rva Jenny Linko, autonkulj. Oiva Lundén, pankkivirk. Anita Martikainen, rva Tyyne Nevalainen, rva Veera Pessi, os.siht. Eva Sallavo, omp. Elsa Salonen ja toiminnanjoht. Irma Turunen. Varalisäjäsenet olivat: rva Kerttu Helander, siiv. Vieno Hänninen, kamr. Lauri Karvonen, hallinto-op.kand. Tapio Koivula, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, rva Gunnel Meinander, kirvesm. Emil Nieminen, kappaomp. Viliina Pyykkö, os.pääll. Jorma Sallamo, kansl. Siiri Taipale ja omp. Elsa Vainikainen.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 14 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja holhousjaoston, 10 huoltojaostoa, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuolto-(PAVI) jaoston sekä työhuoltojaoston.

Hallintojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puh.joht. Kuusi sekä jäseninä varapuh.joht. Palmgren, jäsenet v. Martens, Päivänsalo ja Vatanen, huolto-

toimen toim.joht. Osmo Toivola sekä huoltoviraston apul.johtajat Usko Tiainen, Irja Alho, Harry Walli ja Ensio Lundell.

Omaisuus- holhousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja sekä jäseninä jäsen Porkkala ja lisäjäsen Ehrnrooth.

Huoltojaostoissa 1—9 ja laitoshuoltojaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä huoltoviraston apulaisjohtaja sekä jäseninä yksi lautakunnan jäsen ja yksi lisäjäsen, nimittäin 1. jaostossa Porkkala ja Sallavo, 2. jaostossa Salminen ja Lundén, 3. jaostossa Lindgren ja Juthas, 4. jaostossa Salminen ja Nevalainen, 5. jaostossa Heikkinen ja Linko, 6. jaostossa Koski ja Martikainen, 7. jaostossa Palmgren ja Hintikainen, 8. jaostossa Heikkinen ja Linko, 9. jaostossa Vilkemaa ja Lundén sekä laitoshuoltojaostossa Kuusi ja Salonen.

PAVI-jaostoon kuuluivat puheenjohtajana ensimmäinen apul.joht. Tiainen ja jäseninä v. Martens ja Hintikainen.

Työhuoltojaoston puheenjohtajana oli ensimmäinen apul.joht. Tiainen sekä jäseninä Vilkemaa ja Pessi.

Huoltolautakunta asetti v. 1962 keskuudestaan kolmijäsenisen jaoston selvittämään ja laatimaan suunnitelmaa tilapäisten majoituspaikkojen tarpeesta sekä selvittämään asosiaalisten tuberkuloottisten asuntokysymystä (huolk. 7.1. 8 §). Jaostoon kuuluivat puheenjohtajana Heikkinen ja jäseninä v. Martens ja Vilkemaa.

Huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokuntiin kuuluivat nelivuotiskautena 1961—1964: huoltolaitosten johtokuntaan Päivänsalo, Koski ja Turunen, joista Päivänsalo puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan Vatanen, Palmgren ja Salminen, joista Vatanen puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokuntaan työlaitoksen joht. Veikko Laajarinne, huoltolan esimies Nikolai Hautaviita ja kansak.op. Aatos Tanskanen, joista Laajarinne puheenjohtajana, sekä työtupien johtokuntaan v. Martens, Lindgren ja Sallavo, joista v. Martens puheenjohtajana.

Kaupunginhallituksen edustajina oli huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja huoltolaitosten johtokunnassa henkilöasioita ja sosiaalitointa johtava apul.kaup.joht. Pentti Kalaja, omaisuus- ja holhousjaostossa ja työtupien johtokunnassa varat. Aatto Väyrynen, Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa hallitusneuvos Arvo Salminen sekä PAVI-jaostossa toimits. Martti Jokinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsemat jäsenet Palmgren ja Salminen.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 20 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 408 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 11 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 131 asiaa tai asiaryhmää. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
1	34	652	8	26	406
2	26	346	9	26	399
3	26	423	Laitoshuoltojaosto	26	396
4	51	918	Omaisuus- ja holhousjaosto	11	320
5	24	415	Työhuoltojaosto	25	225
6	33	224	PAVI-huoltojaosto	56	2 104
7	27	416			

Huoltolaitosten johtokunta kokoontui 21 kertaa käsitellen 713 asiaa.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 12 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäliä yhteensä 139. Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokunta kokoontui 37 kertaa ja oli sen käsittelemien pykälien lukumäärä 312.

Työtupien johtokunta kokoontui 16 kertaa käsitellen 126 asiaa.

II. Tärkeimmät päätökset

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 42 vanhainkodin ja 8 asuntolatyyppisen vanhustenkodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien osalta 409 995.03 mk. Näissä vanhainkodeissa ja vanhustenasuntoloissa oli yhteensä 1 492 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien luku v. 1963 oli kaikkiaan 423 165 (19.5. 149 §, 17.11. 355 §).

Äiti- ja lapsikotien tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina 4:lle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle äiti- ja lapsikodille yhteensä 30 000 mk (17.3. 98 §).

Vanhusten lomanvietto- ja kesävirkistystoiminnan tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta jaettiin avustuksina 22:lle vanhusten lomanvietto- ja kesävirkistystoimintaa harjoittavalle järjestölle yhteensä 8 544.40 mk (21.4. 112 §).

Yksityisten kotiapu- ja neuvontatoimistojen sekä kotitätitoiminnan tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta jaettiin avustuksina viidelle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle järjestölle yhteensä 66 560.37 mk (18.2. 62 §, 21.4. 124 §).

Invalidijärjestöjen tukeminen. Talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 13 invalidijärjestölle 170 000 mk helsinkiläisten invalidien omatoimisuuden ja itse-elatuskykyisyyden edistämiseen tähtäävään toimintaan käytettäväksi (19.5. 150 §).

Vapaaehtoista alkoholistihuoltotyötä harjoittavien järjestöjen tukemiseen varatuista määrärahoista huoltolautakunta jakoi avustuksina 5:lle eri järjestölle yhteensä 17 700 mk (21.1. 26 §, hallj. 2.3. 35 §).

Muista päätöksistä mainittakoon ravinto- ja käyttövaranormien tarkistaminen (7.1. 14 §, 15.9. 273 §, 5.11. 329 §), etuoikeutetun tulon tarkistaminen (5.11. 330 §), laitoshoidossa olevien eläkkeensaajien käyttövaran tarkistaminen (7.1. 14 §, 5.11. 331 §), huoltoviraston asiamiesosaston organisaation tarkistaminen (16.6. 214 §, 26.8. 240 §), sairausvakuutuslain voimaantulosta aiheutuva eräiden maksusitoumusten irtisanominen (26.8. 255 §, 17.11. 344 §), huoltolautakunnan alaisten vanhusten asuintalojen toiminnan järjestäminen (29.9. 285 §), uutteruusrahapäätöksen tarkistaminen (17.11. 346 §), vanhusten väliaikaista asumistukea koskevien yksityiskohtaisten ohjeiden antaminen ja muutosesityksen tekeminen (7.1. 18 §, 17.3. 97 §, 29.5. 175 §, 15.12. 389 §). Vanhusten asumistuesta on tarkempi selvitys tässä toimintakertomuksessa.

Pitkän tähtäyksen taloussuunnitelman laatiminen. Lautakunta laati ehdotuksensa sekä käyttötalouden että investointien osalta vuosille 1966—1975 (13.10. 292, 297 §, 15.12. 401 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: Tervalammen huoltolan ohjesääntöä (21.1. 32 §), anestesiaosaston ja keskuslaboratorion perustamista Koskelan sairaskotiin (18.2. 53 §), tontin varaamista Malmilta vanhusten huoltolaitosta ja henkilökunnan asuinrakennusta varten (28.2. 72 §), huoneiston vuokraamista huoltovirastolle luovutettavaksi edelleen Siltasaaren AA-ryhmäyhteisön käyttöön (17.3. 85 §), huoltoviraston PAVI-huoltotoimiston kerhohuoneiston käyttösuunnitelman hyväksymistä (21.4. 110 §), ns. kroonikkovaippojen käyttöä Koskelan sairaskodissa (21.4. 116 §), Pihlajamäen vanhusten asuintalon (asuntolan), Tervalammen työlaitoksen, Myllypuron vanhainkodin ja Pajamäen vanhusten asuintalon rakennusohjelmia (18.2. 54 §, 17.3. 99 §, 16.6. 209, 210 §), Torpan vanhainkodin tiealueelle jäävän puuvajan purkamista (20.10. 303 §), Vanhusten päivähoitotoiminnan vakinaistamista Koskelan sairaskodissa (17.11. 348 §), Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinin vuokran tarkistusta (17.11. 351 §), Tervalammen työlaitoksen viemäriveden puhdistusta (17.11. 356 §), vaatteiden keskitetyn desinfioinnin järjestämistä laajempia kulkutautiepidemioita silmällä pitäen (3.12. 362 §), Tervalammen työlaitoksen kanttiinin hoidon järjestämistä (15.12. 395 §), hoiva- ja vanhainkotien röntgen- ja laboratoriopalvelujen sekä lääke- ja steriilitavarahuollon keskittämistä Koskelan sairaskotiin (15.12. 403 §), Kustaankartanon vanhainkodin röntgenosaston ja fysikaalisen osaston laajentamista (15.12. 404 §). Sosiaaliministeriölle tehtiin Tervalammen työlaitoksen vedenhankintasuunnitelmaa koskeva esitys (15.9. 261 §), rakennusvirastolle Kustaankartanon vanhainkodin lammikon turvallisuuden tehostamista (17.11. 343 §) sekä kiinteistövirastolle suurjännitelinjan rakentamista Tervalammen työlaitoksen maa-alueen kautta koskeva esitys (15.12. 400 §).

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa annettiin eri viranomaisille lukuisia lausuntoja, joista osan käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: asuntolatonttien varaamista (7.1. 8 §); F. J. von Beckerin rahaston korkovarojen osittaista luovuttamista Sokeain Ystävät yhdistykselle (7.1. 10 §); Kovaosaisten Ystävät yhdistyksen lämpösuojaa koskevaa esitystä (18.2. 65 §); järjestelytoimiston laatimaa selvitystä Koskelan sairaskodin hoitohenkilökuntavajauksen syistä (28.2. 73 §); nuorisotyölautakunnan ehdotusta Töölön kerhokeskuksen sijoittamiseksi huoltotoimisto 4:n toimistotiloihin (17.3. 92 §); yksityisissä sairaanhoitolaitoksissa perittäviä hoitomaksuja koskevaa valtuustoaloitetta (21.4. 107 §); Helsingin Ensi-Kodin uudisrakennuksen piirustuksia ja kustannusarviota (21.4. 115 §); vanhusten asumistukiohjeiden muuttamiseksi tehtyä aloitetta (29.5. 177 §); kouluttamattoman apuhenkilökunnan palkkaamista Koskelan sairaskotiin (29.5. 178 §); Alma Uhlénin ja Alma Maria Lindbergin, Anna ja

J. A. Nordströmin sekä Ninni ja Rosina Forstén'in lahjoitusrahastojen korkovarojen käyttöä ja jakoa (hallj. 8.6. 66, 67, 68 §); Asuntolayhdistyksen esitystä (16.6. 194 §); sairaanhoitajakoulukomitean mietinnön tarkastuskomitean mietintöä (16.6. 201 §); Tervalammen työlaitoksen kasvihuoneen ja aluelämpökeskuksen rakentamistyötä (16.6. 204 §); Koskelan sairaskodin väestönsuojaa (16.6. 216 §, 26.8. 252 §); sairaalalääkäreiden päivystyskorvausta (15.9. 272 §); osa-aikatyössä olevan henkilökunnan palkkaamista sairaanhoito- ja huoltolaitoksiin (13.10. 290 §); Helsingin kaupungin syöpäkomitean mietintöä (20.10. 306 §); Koskelan sairaskodin tontin järjestelysuunnitelmaa (20.10. 308 §); Myllypuron vanhusten asuintalon, Riistavuoren vanhainkodin henkilökunnan asuinrakennuksen ja Suursuon vanhainkodin pääpiirustuksia (21.4. 134 §, 5.11. 328 §, 15.12. 405 §); kansaneläkkeensaajille, invalideille yms. myönnettäviä vapaa- ja alennuslippuja liikennelaitoksen kulkuneuvoja varten (5.11. 332 §); maksuttoman sairaanhoidon järjestämistä vanhuksille koskevaa Kallion-Vallilan Eläkeläisten kirjelmää (17.11. 340 §); Helsingin Sokeaintalo-Säätiön kahden hallituksen jäsenen määräämistä (17.11. 341 §); Pelastusarmeijan asuntolatontin vuokra-anomusta (17.11. 354 §); invalidien kuljetuskysymystä koskevaa esitystä (3.12. 370 §); eräiden rahastojen korkovarojen jakamista (Anna Sara Arosin, Helga ja Oskar Durchman, Alma Liljeblad) (hallj. 7.12. 125 §); seuraavien vapaiden huoltojärjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen yms. myöntämistä: Stiftelsen Ålderdomshemmet Lugnet (4.5. 133 §), Helsingin Sokeaintalo-Säätiö (4.5. 136 §), Pelastusarmeija (19.5. 148 §, 26.8. 236 §), Helsingin Invalidien Yhdistys (19.5. 151 §), Missionsföreningen Kristlig verksamhet bland ryssar (16.6. 193 §), Helsingin Huonokuuloiset (16.6. 205 §), Helsingin Kuurojen Yhdistys (16.6. 219 §), Suomen Kirkon Sisälähetysseura (26.8. 231 §), Asuntolayhdistys (26.8. 237 §), Kodittomien Tuki (26.8. 243 §, 15.9. 265 §), Vanhainsuojelun Keskusliitto (26.8. 254 §), Suomen Sokeain Hierojain Yhdistys (29.9. 280, 281 §), Vanhusten Turva yhdistyksen Onnitalo-Säätiö (29.9. 283 §), Societas Gerontologica Fennica (29.9. 284 §), Finlands Svenska Söndagsskolförbund (29.9. 286 §), Helsingin Ensi-Koti (20.10. 305 §, 26.10. 319 §), Helsingin Sokeat (17.11. 350 §), Suojapirtti (17.11. 352 §), Vankeusyhdistys (3.12. 371 §), Mannerheimin Lastensuojeluliiton Helsingin osasto (3.12. 372 §).

Lisäksi annettiin lausunto 32:n eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten tukemiseen varatusta määrärahasta (21.4. 105 §).

Lautakunnan eri jaostot ja rekisteritoimisto antoivat viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Valtion Tapaturmatoimisto, Kansaneläkelaitos, oikeusaputoimisto ja asuntoasiaintoimisto.

V. Vanhainkotikomitea

Kaupunginhallituksen v. 1959 asettama vanhainkotikomitea jatkoi työtään vanhainkotien ja muiden huoltotoimen alaan kuuluvien huoltolaitosten sijaintikysymysten selvittämiseksi laatien lisäksi rakennusohjelmia vanhusten huoltolaitoksia ja asuintaloja varten. Samalla on edelleen tutkittu ko. laitosten tyyppikysymystä. Ko-

mitean puheenjohtajana on toiminut huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola sekä jäseninä ylihoit. Lahja Dammert, dipl.ins. Kalevi Korhonen, sosiaalineuvos Paavo Mustala, joht. Arvo Paasivuori, teol. tri Veikko Päivänsalo, arkkit. Sakari Siitonen sekä ylilääk. Lars Tötterman. Komitean sihteerinä toimi apul.joht. Ensio Lundell.

VI. Mustalaisasiain neuvottelukunta

Kaupunginhallituksen kahdeksi vuodeksi kerrallaan asettama mustalaisasiain neuvottelukunta jatkoi työtään mustalaiskysymyksen kokonaisratkaisuun tähtäävien suunnitelmien kehittämiseksi ja mustalaisten sosiaalisen aseman parantamiseksi. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi teol. tri Veikko Päivänsalo ja jäseninä lastenhuoll.tark. Margit Törnudd, PAVI-huoltotoimiston toimistoesimies Paavo Ahokas, Helsingin työvoimapiirin apul.piiripääll. Kaarlo Koskenkylä, kiinteistöviraston tonttiosaston pääll. Kalevi Korhonen sekä Mustalaislähetyksen toiminnanjoht. Veikko Piirainen. Sihteerinä toimi varat. Usko Tiainen.

VII. Työtupakomitea

Kaupunginhallituksen v. 1961 asettama työtupakomitea jatkoi työtään huoltolautakunnan alaisen työtupatoiminnan vastaista järjestämistä varten jättäen 26.8. päivätyn mietintönsä kaupunginhallitukselle. Puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja jäseninä huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola, valtuutettu Arvid v. Martens, työtupien joht. Lauri Eerikäinen, varat. Aatto Väyrynen, rva Lahja Koski sekä tarkast. Tapani Halonen. Sihteerinä toimi varat. Usko Tiainen.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, toimistotyö

Henkilökunta. Huoltoviraston sihteerin virkaan valittiin apul.asiam., varat. Kaarina Heinonen ja apulaisasiamieheksi valittiin os.siht., hovioik.ausk. Pekka Rantalainen. Ylihoitajan virkaan nimitettiin Kustaankartanon ylihoit. Lahja Dammert ja talouspäällikön virkaan varanot. Kauko Oittinen.

Huoltolautakunnan hallintoelinten käyttöön perustettiin tutkimus- ja suunnitteluelin. Sen tehtävänä oli hankkia tutkimuksiin pohjautuvia tietoja ja valmistella näihin perustuvia ratkaisuehdotuksia niiden henkilöiden käyttöön, jotka toimivat varsinaisina suunnittelijoina lautakunnan alaisissa investointikohteissa tai joutuvat virka-asemansa nojalla vastaamaan investointien toteuttamistavan huollollisesta tarkoituksenmukaisuudesta ja taloudellisuudesta. Tutkimus- ja suunnitteluelimen varsinaisia jäseniä olivat tutkimusins. Bertha Hanni, ylihoit. Lahja Dammert ja tal. pääll. Kauko Oittinen. Lisäjäseninä olivat apul.joht. Ensio Lundell ja kontt.pääll. Wäinö Leinonen. Ryhmä käytti tarvittaessa neuvottelu- ja asiantuntija-apunaan huoltoviraston ao. muita viranhaltijoita.

Eläkkeelle siirtyivät huoltotarkastajat Tauno Aratie, Nansi Pajunen ja Salli Sarajas, kassanhoit. Bertta Laurell ja ylivahtim. Pentti Liimatainen.

Helsinki-mitalin sai toimistonhoit. Sirkka Korhonen 35 vuoden palveluksesta. Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin saivat huoltotarkastajat Rakel Airaksinen ja Nansi Pajunen 30 vuoden palveluksesta ja hopeisen ansiomerkin ensimmäinen apul. joht. Eero Haapasalo 25 vuoden palveluksesta, kaikki kolme eläkkeelle siirtyneinä.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkisin klo 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. 1.6.—31.8. välisenä aikana toimistot olivat suljettuina lauantaisin, lukuun ottamatta kiireellisiä tapauksia varten päivystävää toimistoa, joka oli avoinna lauantaisin klo 10—12. Asiamiesosastolla, kassa- ja tiliosastolla sekä PAVI-huoltotoimistossa oli päivävastaanottojen lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Toimistotyö. Huoltoapua, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 29 141 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä.

Rekisteritoimistossa kirjoitettiin kaikkiaan 22 118 rivihakemistoliuskaa, joista uusia varsinaisia avustustapauksia oli 6 208. Vuoden aikana käsiteltiin 9 065 sairaala- ja poliklinikkahoitoa koskevaa anomusta. Rekisteritoimiston huoltotarkastajat suorittivat 1 400 sairaalakäyntiä. Toimisto käsitteli 646 kansaneläkelaitoksen eläkehakemusta koskevaa lausuntopyyntöä, muiden lausuntojen lukumäärä oli 1 976.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 6 722 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki esityksiä tai antoi lausuntoja sosiaaliministeriölle ym. yhteensä 3 836 sekä laati 4 205 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 507 kotikäyntiä.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuoltotoimistoon (PAVI-huoltotoimistoon) ilmoitettiin vuoden aikana kaikkiaan 205 uutta irtolaistapausta, 581 uutta päihdyttävien aineiden väärinkäyttötapausta sekä 690 uutta nuorena tilapäisenä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä hoidettua tapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 33 097. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 669 henkilöstä, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä huolletuista 3 284 henkilöstä sekä nuorina tilapäisinä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä huolletuista 1 008 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston yleistoimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 740 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 443 oli huoltolautakunnan ja 297 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna lopullisesti selvitettyjä huoltoapua ja lastensuojelua koskevia tapauksia 190. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 313 henkilölle annetusta huollosta. Valtiolta haki yleistoimisto korvauksia ja koski niistä 5 877 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tai molempia, 136 sotasiirtolaishoitoa ja 64

vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia. Näiden lisäksi toimisto teki valtiolle tilityksen 732 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta. PAVI-lain 35 §:n 1 momentissa mainittuja tapauksia oli 408. Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvien korvaustoimistojen osalta: Velkomistapauksia oli vuoden alussa 21 817. Uusia pantiin vireille 6 153 ja lopullisesti selvitettiin 2 953 tapausta, joten velkomistapauksia oli vuoden lopulla 25 017. Huollettavien eläkkeitä oli toimistojen hoidettava vuoden lopussa 5 487. Holhouskortistossa oli vuoden lopussa 1 659 henkilöä. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 1 083 460 mk ja eläkkeitä välitettiin: kansaneläkkeitä 948 173 mk ja muita eläkkeitä 608 399 mk eli yhteensä 1 556 572 mk.

Kassa- ja tiliosasto vastasi huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan ja näiden alaisten laitosten rahaliikenne- ja kirjanpitotehtävistä. Vuoden aikana saatiin osastolle kirjanpitokone lähtevien postisiirtomaksujen hoitamista varten. Kirjanpitotilien lukumäärä oli vuoden lopussa n. 1 463. Palkkakortteja pidettiin huoltoviraston, lastensuojeluviraston ja Toukolan hoitokodin henkilökunnasta eli yhteensä 1 275 palkansaajasta. Muut laitokset hoitivat palkkakortistonsa itsenäisesti.

Pääkassan kuukausittainen kassanvaihto oli keskimäärin 4 mmk, josta määrästä n. 1/3 suoritettiin shekkeinä; postisiirtotilin kuukauden vaihto oli n. 1.6 mmk.

Huostaanotettua arvo-omaisuutta säilytettiin vuoden päättyessä kaikkiaan 2 576 eri huoltotapauksessa vuoden lisäyksen ollessa 577 tapausta. Suurin osa omaisuudesta oli pankkitalletuksia, joiden yhteismäärä oli 2 432 388 mk. Muu osa koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Huoltoapulakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	6 317	31.3
» » lapsia huollettavana	122	0.6
» naiset ilman lapsia	8 590	42.5
» » lapsia huollettavana	1 717	8.5
Avioparit ilman lapsia	1 550	7.7
» lapsia huollettavana	1 892	9.4
Yhteensä	20 188	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 3 731; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli											Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Yksinäiset miehet	57	38	18	6	2	1	—	—	—	—	—	122
Naimattomat naiset	334	34	6	—	1	1	—	1	—	—	—	377
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	591	447	193	73	26	8	2	—	—	—	—	1 340
Avioparit	602	522	389	204	109	39	16	6	4	—	1	1 892
Yhteensä	1 584	1 041	606	283	138	49	18	7	4	—	1	3 731

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 7 829. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaanluettuina oli 31 459, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 6.4 %. Lisäksi oli lastensuojelulautakunnan huostassa huoltoavustusta saaneiden perheiden lapsia yhteensä 781.

Huoltoavun (ennen v:tta 1957 köyhäinhoitoa) vaikutuspiiri on v. 1955—1964 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta
1955	19 133	4.6
1956	20 081	4.8
1957	22 983	5.4
1958	33 716	7.7
1959	35 193	7.9
1960	32 968	7.3
1961	29 430	6.4
1962	28 377	6.0
1963	31 275 [1])	6.5
1964	31 459	6.4

Avuntarpeen syy. Pääsyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 60.0 %. Vanhuus esiintyi siinä 14.3 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 10.4 %:lla ja työttömyys 5.4 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1955—1964 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

[1]) Vuonna 1963 huoltoapua saaneiden tilastokorteista oli 289 korttia joutunut väärälle osastolle eivätkä nämä tapaukset ehtineet tilastokäsittelyyn. Tämän vuoksi on vuoden 1963 huoltoaputiedot nyt korjattu.

Avuntarpeen syy	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Vanhuus	18.1	18.5	14.6	11.7	13.4	12.5	16.6	13.3	14.1	14.3
Mielisairaus ja vajaamielisyys	18.1	18.9	20.1	13.1	12.9	13.0	14.2	14.0	12.7	12.3
Muu sairaus	44.9	44.3	41.6	38.0	40.7	47.3	46.5	51.3	47.4	46.9
Synnytys	1.1	0.9	0.7	0.8	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9
Invaliditeetti	1.0	0.8	1.3	0.8	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8
Perhesuhteet	2.1	2.0	3.3	2.5	2.5	2.5	2.6	2.8	2.4	2.4
Epäsosiaalinen elämäntapa	6.9	6.4	7.1	7.0	7.8	9.1	10.1	9.9	9.1	10.4
Työttömyys	3.7	3.4	7.8	22.2	16.1	8.1	2.9	1.5	6.7	5.4
Muu syy	4.1	4.8	3.5	3.9	4.8	5.7	5.5	5.5	6.0	6.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 16—19-vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus, vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukaan kasvoi. 70 vuotta täyttäneillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat seikat.

Seuraavasta ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16-19 v	20-29 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	46.8
Mielisairaus ja vajaamielisyys	4.0	11.1	13.7	16.5	16.2	14.0	44.1
Muu sairaus	23.0	28.5	34.6	45.9	62.3	76.8	7.8
Synnytys	6.9	4.9	1.2	0.1	(0.03)	—	—
Invaliditeetti	0.9	0.7	1.0	1.4	1.1	0.4	0.4
Perhesuhteet	6.5	8.2	5.5	2.8	1.0	0.1	(0.01)
Epäsosiaalinen elämäntapa	4.3	22.8	26.7	15.9	7.6	2.1	(0.05)
Työttömyys	6.7	8.9	8.9	9.0	7.0	4.0	0.2
Muu syy	47.7	14.9	8.4	8.4	4.8	2.6	0.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä miehiä	naisia	yhteensä
Yksinomaan laitoshoito	1 568	2 834	4 402
» kotiavustus	5 906	4 836	10 742
Laitoshoidon lisäksi kotiavustusta	2 399	2 645	5 044
Yhteensä	9 873	10 315	20 188

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	258	2.6	295	2.8	553	2.8
20—29	1 238	12.5	863	8.4	2 101	10.4
30—39	1 967	19.9	982	9.5	2 949	14.6
40—49	1 931	19.6	1 116	10.8	3 047	15.1
50—59	2 137	21.7	1 523	14.8	3 660	18.1
60—64	850	8.6	873	8.5	1 723	8.5
65—69	616	6.2	1 082	10.5	1 698	8.4
70—79	648	6.6	2 279	22.1	2 927	14.5
80—	228	2.3	1 302	12.6	1 530	7.6
Yhteensä	9 873	100.0	10 315	100.0	20 188	100.0

Kansaneläkkeen tukiosaa saivat huoltoavunsaajat seuraavasti:

yksinäiset miehet		2 375
naimattomat naiset		2 971
muut yksinäiset naiset		3 816
Avioparit:		
vain päämies	432	
» puoliso	104	
molemmat	503	1 039
Yhteensä		10 201

Kansaneläkkeen tukiosaa saaneita päämiehiä oli siten 10 097 ja tukiosaa saaneita huollettavia yhteensä 10 704.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoitoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoito

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 478 päämiestä ja 1 282 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 760 henkilöä (ed. v. 9 745).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli 1 606 489 (ed. v. 1 595 734), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 164.6 (163.7) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken (ns. itsemaksavat ja yksityispaikoilla olleet eivät sisälly näihin lukuihin).

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1964

(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheenjäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	**3 173**	**5 305**	**8 478**	**1 282**	**9 760**	**1 606 489**	**164.6**
Kaupungin omat laitokset	**2 548**	**3 974**	**6 522**	**784**	**7 306**	**1 265 049**	**173.2**
Huoltolautakunnan alaiset	*636*	*1 867*	*2 503*	*94*	*2 597*	*625 300*	*240.8*
Koskelan sairaskoti	312	947	1 259	79	1 338	211 520	158.1
Kustaankartanon vanhainkoti	161	777	938	16	954	289 328	303.3
Roihuvuoren vanhainkoti	74	210	284	2	286	78 346	273.9
Kulosaaren, Torpan ja Hirvihaaran vanhainkodit	93	76	169	1	170	39 867	234.5
Tervalammen työlaitos	72	—	72	—	72	6 239	86.7
Sairaalat	*809*	*926*	*1 735*	*564*	*2 299*	*82 547*	*35.9*
Marian sairaala	326	263	589	52	641	18 019	28.1
Kivelän sairaala	303	334	637	86	723	23 509	32.5
Malmin sairaala	140	142	282	41	323	8 258	25.6
Auroran sairaala	99	109	208	377	585	12 414	21.2
Laakson sairaala	189	127	316	20	336	12 863	38.3
Toipumiskodit	147	52	199	5	204	7 484	36.7
Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset	*1 044*	*1 335*	*2 379*	*138*	*2 517*	*557 202*	*221.4*
Nikkilän sairaala	541	903	1 444	51	1 495	434 195	290.4
Hesperian sairaala	521	402	923	83	1 006	63 980	63.6
Piritan sairaala	—	57	57	1	58	19 594	337.8
Röykän sairaala	65	49	114	3	117	35 707	305.2
Psykiatriset huoltolaitokset	3	14	17	5	22	3 726	169.4
Muiden omistamat laitokset	**913**	**1 803**	**2 716**	**557**	**3 273**	**341 440**	**104.3**
Vanhain- ja turvakodit	*69*	*453*	*522*	*22*	*544*	*118 628*	*218.1*
Vanhainkodit	29	267	296	5	301	87 636	291.1
Lepokodit	33	46	79	3	82	10 483	127.8
Erilaiset invalidikodit	5	6	11	—	11	2 207	200.6
Ensi-Koti	—	59	59	5	64	4 298	67.2
Sophie Mannerheim-koti	—	22	22	4	26	1 666	64.1
Pelastusarmeijan äitikoti	—	12	12	1	13	606	46.6
Pippingsköldin äitikcti	—	17	17	4	21	1 104	52.6
Emmauskoti	—	35	35	—	35	9 854	281.5
Sekalaiset turvakodit ym.	2	3	5	—	5	774	154.8
Työkodit ja siirtolat	*14*	*2*	*16*	—	*16*	*848*	*53.0*
Uudenmaan työlaitos	14	2	16	—	16	848	53.0
Sairaalat, parantolat yms.	*758*	*1 296*	*2 054*	*531*	*2 585*	*167 345*	*64.7*
Yleiset ja yksityiset sairaalat	580	803	1 383	487	1 870	43 849	23.4
Työterveyslaitos	10	13	23	3	26	651	25.0
Tuberkuloosiparantolat	8	4	12	1	13	608	46.8
Invalidisairaalat ja hoitolat	28	12	40	3	43	1 809	42.1
Sairaskodit	101	447	548	26	574	106 482	185.5
Sekalaiset hoitolat ja parantolat	57	65	122	15	137	13 946	101.8
Mielisairaalat ym.	*93*	*136*	*229*	*13*	*242*	*54 619*	*225.7*
Kellokosken sairaala	30	53	83	1	84	27 821	331.2
Muut mielisairaalat (paitsi H:gin omat)	63	83	146	12	158	26 798	169.6

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niin ikään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 78.7 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 38.9 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoitoloissa oli 38.1 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoitoa saaneista 636 miestä ja 1 961 naista eli yhteensä 2 597 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 83 henkilön lisäystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsittävä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoituttu lähinnä muihin tietoihin. Edellä mainittu vuosikertomus on ilmestynyt myös eripainoksena.

Uudenmaan läänin sosiaalihuollon piiritarkastaja hyväksyi 13.1. F-rakennuksen tarkoitukseensa käytettäväksi.

Useita sairaanhoitajien ja sairaanhoito-oppilaiden kursseja ja harjoittelujaksoja järjestettiin sairaskodissa.

Helsinki-mitalin saivat os.hoit. Aune Ahonen ja hoit. Sirkka Karjalainen. Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta saivat puutarh. Einar Lehtonen, hoit. Tyyne Rissanen, hoitoapul. Anna Toivainen ja os.hoit. Saima Tötterman.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 4 450 tapausta, joista miehiä 1 121 ja naisia 3 329. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran. Hoidettujen henkilöiden määrä oli 3 809. He jakaantuivat huoltoaputapauksiin ja muihin hoidettuihin seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Huoltoaputapaukset	312	1 026	1 338
Itsemaksavat (huoltoapulain 22 §)	577	1 695	2 272
Ylilääkärin ja apul.ylilääkärin yksityispaikoilla olleet	51	148	199
Yhteensä	940	2 869	3 809

Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavina tai lääkäreiden yksityispaikoilla hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

Koskelan sairaskodissa hoidetut	Hoitopäiviä	
	kaikkiaan	keskimäärin hoidettua kohden
Huoltoaputapaukset	211 520	158.1
Itsemaksavat	128 013	56.3
Ylilääk:n ja apul.ylilääk:n yksityispaikoilla olleet	3 723	18.7
Yhteensä	343 256	90.1

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 61.6 % ja muiden tapausten osalle 38.4 %.

Hoitopäivien luku hoidettua henkilöä kohti oli kertomusvuonna siis 90.1; hoidettua tapausta kohti oli vastaava luku 77.1 hoitopäivää.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 865 henkilöä ja vuoden 1965 jäi 1 059 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa toimi kertomusvuonna edelleen ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Kertomusvuoden aikana oli päivähoidossa 243 henkilöä, jotka kävivät yht. 5 105 kertaa päivähoito-osastossa. Vuoden aikana otettiin hoitoon 229 henkilöä, joista 14 henkilöä suoritti käyntinsä sairaanhoidollisista syistä, 82 sosiaalisista syistä ja 33 molemmista mainituista syistä. Päivähoidossa olleiden hoidosta mainittakoon seuraavaa: fysikaalista hoitoa annettiin 777 kertaa, toimintaterapiakäyntejä oli 1 489, poliklinikkakäyntejä 557, röntgentutkimuksia ja hoitoja 283, laboratoriotutkimuksia 208.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä tai saunassa.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiavustusta tai laitoshoitoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 12 943 169 mk

Tulot	mk
Poliklinikkatulot	23 629
Ateriamaksut	226 790
Luontoisedut	12 707
Vuokrat	281 755
Muut tulot	56 681
Yhteensä	601 562

Vuodeosastojen potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 37.71 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 35.95 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.20 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Poliklinikka. Poliklinikan toiminta kohdistui lähinnä sairaskodin ulkopuolella oleviin potilaisiin. Käyntien lukumäärä oli yhteensä 28 091. Lääkärit suorittivat 161 kotikäyntiä.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli edelleen sairaalapastori rov. Lauri Solinin ja maist. Eila Korhosen tehtävänä. Heidän toimestaan pidettiin jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä keskusradion välityksellä ja osastoilla, myös ehtoollisjumalanpalveluksia, raamattupiirejä, kerho- ja ryhmäterapiatilaisuuk-

sia ym. järjestettiin. Pääpaino pantiin kuitenkin henkilökohtaiseen sielunhoitotyöhön. Sairaskodin kirkossa piti jumalanpalveluksen kerran viikossa Käpylän seurakunta. Markuksen ja Johanneksen seurakuntien kirkkokuorot, monet uskonnolliset yhteisöt, seurat ja lauluryhmät osallistuivat ohjelmillaan sielunhoitotyöhön.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. sairaalakirjaston avulla. Kirjoja lainattiin kirjastosta 12 809 kertaa.

Televisio-ohjelmia voitiin jo joillakin vuodeosastoilla seurata ja kanttiini toimi entiseen tapaan. Elokuvaesityksiä oli kertomusvuonna 18 kertaa.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin useita retkiä. Helsingin uusille asutusalueille, Tarvaspäähän, Luukin kartanoon ja kauppatorille. Linnanmäen huvipuistossa vietti vanhusten päivää 23 vanhusta.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 30 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 243 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskimäärin 14 huollettavaa.

Askarteluosaston kirjoissa oli n. 600 potilasta. Päivittäin työskenteli varsinaisissa askartelu- ja kuntouttamistiloissa keskimäärin 32 potilasta ja vuodeosastoilla n. 150 potilasta kuukaudessa. Päivähoitolan käsityöhuoneessa askarteli päivittäin 15—20 potilasta. Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä suoritettiin päivittäisten toimintojen harjoittelua pienissä ryhmissä kaikkiaan 359 kertaa.

Askartelu- ja kuntouttamistöinä valmistettiin erilaisia kudontatöitä (pyyheliinoja, rohdinpöytäliinoja, ryijyjä, mattoja, tyynyjä ja pienoiskangaspuissa kaistoina valmistettuja lepopeitteitä) sekä harppuneulonta- ja pujottelutöitä. Laitoksen omaan käyttöön tehtiin harjapusseja ja pesukintaita. Töitä myytiin kaksi kertaa kuukaudessa vuosimyynnin kohotessa 14 277 mk:aan.

Kustaankartanon vanhainkoti

Vanhainkodista siirtyivät eläkkeelle os.hoit. Sally Kivistö ja vahtim. Taito Paananen.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 165 miestä ja 809 naista eli yhteensä 974 henkilöä. Heistä oli huoltoaputapauksia 954. Vanhainkodin sairasosastolla oli 19 potilasta apulaisylilääkärin yksityispaikalla ja yksi naispotilas oli hoidossa ns. itsemaksavana.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 289 328 eli 303.3 päivää keskimäärin huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yhteensä 903.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

	Tulot	mk
Menot yhteensä 4 598 392 mk	Ateriamaksut	74 693
	Luontoisedut	4 618
	Vuokrat	103 972
	Muut tulot	59 688
	Yhteensä	242 971

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 15.84 mk. Jos vähennetään edellä mainitut tulot, ei kuitenkaan hoitomaksutuloja, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 15.01 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 1.78 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä, saunojen lämmitystä, yövartioinnin sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun ym. Uutena toimintamuotona otettiin käyttöön ns. osastopalvelu, mikä tarkoittaa sitä, että hyväkuntoiset vanhukset käyvät ostoksilla sairaaloisten ja huonokuntoisten puolesta. Askartelutöinä suoritettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, kerni-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkoteloiden valmistusta, kirjansidontaa, vaatteiden kunnostusta ym. Valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskuksen myymälä. Mainittakoon, että ryijyjä ja taideompelutöitä myytiin myöskin ulkomaille. Kokonaismyynti oli 48 551 mk.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 147 laitossairaalapaikalla oli kertomusvuonna 748 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 8 627. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 25 997, lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 813 näytettä. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 9 381 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 1 082. Ekg-tutkimuksia oli 801. Kuolemantapauksia oli yhteensä 99.

Kustaankartanon laitossairaalan toimintaa on selostettu tarkemmin Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemassa terveyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkaisussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Juhlasalissa pidettiin suomenkielisiä jumalanpalveluksia 56 ja ruotsinkielisiä 12. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoilla ja eri yhteisöt kävivät laitoksessa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 11 798 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 371 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 46 elokuvanäytöstä, 7 televisiota, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko»-niminen lehti ilmestyi 6 numerona. Ylipormestari Lauri Aho puhui jouluaaton juhlassa.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja kevätkaudella 19 ja syyskaudella 13 kertaa.

Perinteellinen laivamatka Runeberg-laivalla tehtiin 23.7. Helsingin itäsaaristoon. Helsingin ruotsalainen Lions Club järjesti ruotsia puhuville vanhuksille n. 2 t kestäneen autoajelun. Linnanmäen huvipuistossa vieraili vanhustenpäivänä 140 vanhusta.

Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen

Roihuvuoren vanhainkoti on hoivatyyppinen laitos. Sen alaisena toimivat Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodit.

Huollettavat. Roihuvuoren, Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 456 henkilöä, joista 167 miestä ja 289 naista.

Hoitopäiviä oli 118 213 eli keskimäärin 259.2 päivää huollettavaa kohti. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 78 346 vrk.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot jakaantuivat seuraavasti:

	Menot mk	Tulot mk
Roihuvuoren vanhainkoti	2 137 745	115 402
Hirvihaaran vanhainkoti	194 343	8 881
Kulosaaren vanhainkoti	89 030	2 906
Torpan vanhainkoti	94 361	2 784
Yhteensä	2 515 479	129 973

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

Ateriamaksut	51 446
Luontoisedut	7 516
Vuokrat	54 764
Muut tulot	16 247
Yhteensä	129 973

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 27.29 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja 25.81 mk. Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkotien osalta olivat vastaavat luvut keskimäärin 9.47 mk ja 9.11 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökuntien ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 2.08 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren, Kulosaaren ja Torpan vanhainkotien lääkärinä toimi koko kertomusvuoden Roihuvuoren vanhainkodin apul.ylilääk. Tuomo Kauppinen. Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa lääkäri kävi kolmen viikon välein ja tarvittaessa useamminkin.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkärinä toimi edelleenkin Kellokosken sairaalan ylilääk. Paavali Alivirta, joka kävi laitoksessa 26 kertaa. Apul.ylilääk. Kauppinen kävi vanhainkodissa kaksi kertaa.

Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikkakäyntien lukumäärä oli kertomusvuonna yhteensä 341. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 11 264. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 128 näytettä. Fysioterapiahoitoa annettiin 3 960 kertaa. Ekg-tutkimuksia oli 237. Vuoden kuluessa oli 274 ryhmävoimistelutilaisuutta, joihin osallistui 2 100 potilasta.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita on tarpeen mukaan lähetetty Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideosastoille hoitoa ja tutkimuksia varten. Kuolemantapauksia oli yhteensä 48.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Roihuvuoren vanhainkodin sielunhoitotyöstä huolehtivat rov. Eino Alitalo ja past. Arno Lausio. Hartaustilaisuuksia osastoilla pidettiin 175 kertaa ja keskusradion välityksellä 20 kertaa. Lisäksi oli eri seurakuntain ja järjestöjen edustajien vierailuja. Ruotsinkielisille huollettaville pidettiin 18 hartaustilaisuutta.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi, fil. tri Paavo Päivänsalo. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa. Paikalliset seurakunnat järjestivät myös hartaushetkiä Kulosaaren vanhainkodissa ja Torpan vanhainkodissa.

Roihuvuoren vanhainkodin kirjastosta lainattiin 7 378 teosta. Hirvihaaran vanhainkodissa oli oma kirjasto, jossa oli n. 300 kirjaa.

Lisäksi sinne järjestettiin Koskelasta käsin pieni laitoskirjaston käsivarasto, joka silloin tällöin vaihdettiin. Kulosaaren ja Torpan vanhainkotien huollettavat käyttivät myös kaupunginkirjaston sivukirjastoja.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinia hoiti Sairaalapalvelu. Useita viihdytystilaisuuksia oli kaikissa laitoksissa. Niitä järjestivät eri seurat ja yhteisöt. Syyskuun aikana järjestettiin huollettaville 2 automatkaa, joihin heitä osallistui 76, myöhemmin syksyllä tekivät Kulosaaren ja Torpan vanhukset retken Porvooseen ja Hirvihaaran vanhukset retken Helsinkiin. Kulosaaren vanhainkodin vanhuksille järjesti paikallinen Lions Club lentomatkan. Linnanmäen vanhustenpäivää oli viettämässä n. 60 vanhusta.

Kustaankartanon vanhainkodissa järjestettyihin elokuvaesityksiin kuljetettiin huollettavia Roihuvuoren, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeista.

Roihuvuoren vanhainkodin kaikilla osastoilla samoinkuin pienissä vanhainkodeissa oli televisiovastaanottimet.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yhteensä 107 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 196 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 24 010 mk:aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat erilaisiin talous- ym. töihin, joista heille maksettiin uutteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha, sikala ja kanala, joiden tuotteiden arvo nousi kertomusvuonna 3 866 mk:aan.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa yli yhteensä 931 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa, karkumatkalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 72 henkilöä. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 122.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla hoidettiin vuoden aikana huoltolaosastossa 221 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 62.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 356 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 438. Kahta miestä hoidettiin laitoksissa kahden lain perusteella.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 53 483. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä
Huoltoapulain nojalla hoidetut	6 239
PAV-lain nojalla hoidetut	17 157
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	30 087

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 700 442 mk ja bruttotulot 346 282 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 71 168 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 13.10 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 6.62 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 7.95 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, sikala-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 38 102 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 80 267 mk:n arvosta, mistä summasta 68 574 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla oli huollettavien käyntien luku 1 639. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla Helsingissä 440 käyntiä. Hammaslääkärikäyntien luku oli n. 500.

Henkinen huolto. Huollettaville järjestettiin mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen työterapiaa. Suurin osa huollettavista osallistui lisäksi sosiaaliohjaajan järjestämiin ryhmäterapiatilaisuuksiin ja yksilöterapiaan.

Hartaustilaisuuksia oli 15 kertaa. Helsingin pitäjän nuorisotyöntekijät järjestivät juhlatilaisuuden, lisäksi järjestettiin urheilu- ym. kilpailuja. Huollettavien käytettävissä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyjä 148.71 ha, josta puutarhaa 4.50 ha sekä 552.76 ha metsää. Tämän lisäksi vuokrattiin viljeltyä maata 10 ha. Viljelyksessä pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Tärkeimmät viljellyt kasvit ja vastaavat satomäärät ilmenevät seuraavasta:

Kasvi	Viljelysala ha	Sato	
		kaikkiaan kg	hehtaaria kohden, kg
Ruis	2.67	5 739	2 149
Kevätvehnä	52.00	73 232	1 408
Ohra	7.00	15 111	2 158
Kaura	17.00	37 815	2 224
Peruna	6.31	96 400	15 250
Heinä	29.00	98 954	3 412
Sokerijuurikas	1.00	17 669	17 669

Hevosia oli vuoden alussa 7 ja lopussa 8. Hevostyöpäiviä suoritettiin 1 628.

Traktoreita oli 5. Nautakarja käsitti vuoden alussa 52.8 ja lopussa 37.2 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1963—1964 4430 kg maitoa ja 193 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 137 381 litraa. Sikalassa oli vuoden alussa 454 ja vuoden lopussa 398 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin ja teurastettiin 749 sikaa.

Kotiavustukset

Aikaisemmin mainituista 20 188 päämiehestä sai kertomusvuonna huoltoapua kotiavustuksen muodossa 15 786, joista 10 742 pelkästään kotiavustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiavustuksen ohella saivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen laitoshoitoa.

Kotiavustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden lääkkeiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiavustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk
1960	84.61	1961	83.20	1962	88.68	1963	103.81	1964	118.09

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 669 eri henkilöä, joista 276 miestä ja 393 naista. Irtolaisten lukumäärä on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1955	369	567	936	1960	204	422	626
1956	306	483	789	1961	178	372	550
1957	284	452	736	1962	203	329	532
1958	273	471	744	1963	255	377	632
1959	238	462	700	1964	276	393	669

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 205. Viime vuosina on uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1955	117	103	220	1960	69	91	160
1956	84	74	158	1961	64	67	131
1957	112	72	184	1962	87	78	165
1958	88	98	186	1963	114	86	200
1959	80	106	186	1964	107	98	205

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	36	13.0	102	26.0	138	20.6
Työn vieroksuminen	159	57.6	219	55.7	378	56.5
Kerjuu	4	1.5	—	—	4	0.6
Ammattihaureus	—	—	68	17.3	68	10.2
Muu peruste [1]	77	27.9	4	1.0	81	12.1
Yhteensä	276	100.0	393	100.0	669	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli »työn vieroksuminen» yleisin peruste, 57.9 %, muun perusteen osuus oli 25.2 % ja kuljeksivan elämän 15.9 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa 42.9 % joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 38.8 % kuljeksivan elämän ja 17.3 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	20	7.2	16	4.1	36	5.4
Kotikuntaan lähettäminen	10	3.6	22	5.6	32	4.8
Irtolaisvalvonta	170	61.6	160	40.7	330	49.3
Työlaitos	29	10.5	59	15.0	88	13.1
Pakkotyö	4	1.5	10	2.5	14	2.1
Jälkivalvonta	43	15.6	126	32.1	169	25.3
Yhteensä	276	100.0	393	100.0	669	100.0

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 14.2 %, jäi varoitusasteelle 15.1 %, valvonta-asteelle 57.1 %, työlaitoksessa tai pakkotyössä oli 10.7 % ja jälkivalvonnassa 2.9 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 20 183, joista 4 438 miesten ja 15 745 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	161	58.3	226	57.5	387	57.9
Naineita	59	21.4	97	24.7	156	23.3
Leskiä	5	1.8	12	3.0	17	2.5
Eronneita	51	18.5	57	14.5	108	16.1
Tuntematon	—	—	1	0.3	1	0.2
Yhteensä	276	100.0	393	100.0	669	100.0

[1] Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Aviottomina syntyneitä [1]) oli kaikista irtolaisista 42 eli 6.3 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 4.7 % ja naisista 7.4 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v[2]) %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50 v — %	Yhteensä %
Miehiä	4.7	20.3	31.5	23.6	19.9	100.0
Naisia	17.8	30.6	20.6	18.3	12.7	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 272 eli 40.7 % kaikista, miehistä erikseen 151 eli 54.7 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 40.5 %.

c. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon alalla tapahtui v. 1962 merkittäviä muutoksia. Silloin tuli vuoden alussa voimaan 10.2.1961 annettu laki päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta, jolla kumottiin v. 1936 annettu alkoholistilaki ja v. 1947 annettu laki juopuneina tavattujen henkilöiden raittiushuollosta eräissä tapauksissa.

Uuden lain piiriin kuuluvat paitsi alkoholin myös muiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjät. Päihdyttävillä aineilla tarkoitetaan laissa paitsi alkoholipitoista myös sellaista lääke- tai muuta ainetta, joka voi saattaa sen käyttäjän päihtyneeksi tai siihen verrattavaan tilaan. Tällaisiin aineisiin kuuluvat mm. morfiini ja sen johdannaiset, uni-, piristys- ja särkylääkkeet sekä erilaiset tekniliset alkoholipitoiset aineet, kuten pulituuri, suu- ja hajuvedet yms.

Lain mukaan käsitellään nuorena väärinkäyttäjänä 18—24-vuotiasta tilapäisesti päihdyttävää ainetta väärinkäyttävää henkilöä [3]).

Vanhan lainsäädännön aikana sovellettiin näihin henkilöihin raittiushuoltotoimenpiteitä. Näihin nuoriin henkilöihin sovelletaan lievempiä huoltotoimenpiteitä eli neuvontaa ja ohjausta sekä valvontaa. Myös varsinaisten päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien joukossa on alle 24-vuotiaita henkilöitä, joiden osalta saattavat tulla kysymykseen kaikki lain edellyttämät huoltotoimenpiteet, myös esim. huoltolahoito.

Huollettavien lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 4 292 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

---

[1]) Tuntematonta syntyperää olevat mukaanluettuina. — [2]) Irtolaiskäsittelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

[3]) Ko. lain 1 §:n 2. mom. mukaan sovelletaan lakia 18—24 -vuotiaaseen, joka kuuden viimeksi kuluneen kuukauden aikana on tavattu päihtyneenä julkisessa tilaisuudessa tai julkisessa paikassa tai niiden välittömässä läheisyydessä tai johon päihtymisen takia on sovellettu rikoslain voimaanpanemisesta annetun asetuksen 21 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä tahi joka käyttää päihdyttäviä aineita ilmeiseksi vahingoksi itselleen tai muille.

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Väärinkäyttäjinä huolletut	3 112	172	3 284
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut	980	28	1 008
Yhteensä	4 092	200	4 292

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

Varsinaiset väärinkäyttäjät. Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 3 284. Luku oli 6.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Viime vuosina on huollettu seuraavat määrät varsinaisia väärinkäyttäjiä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1955	3 206	276	3 482	1960	2 585	200	2 785
1956	3 017	258	3 275	1961	2 754	189	2 943
1957	3 030	256	3 286	1962	2 625	172	2 797
1958	2 996	270	3 266	1963	2 896	184	3 080
1959	2 475	207	2 682	1964	3 112	172	3 284

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 550 miestä ja 153 naista eli yhteensä 2 703 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 562 miestä ja 19 naista eli kaikkiaan 581 henkilöä.

Näistä ns. uusia päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjiä on viime vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1955	720	73	793	1960	481	25	506
1956	649	38	687	1961	529	31	560
1957	644	61	705	1962	526	31	557
1958	612	63	675	1963	528	31	559
1959	396	30	426	1964	562	19	581

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	18	0.6	—	—	18	0.6
Rattijuoppous	20	0.7	—	—	20	0.6
Häiriö tai pahennus	1 734	55.7	102	59.3	1 836	55.9
Päihtymystapaukset	913	29.3	50	29.1	963	29.3
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	34	1.1	—	—	34	1.0
Ansiotyön laiminlyönti	16	0.5	3	1.7	19	0.6
Rasitus	12	0.4	1	0.6	13	0.4
Huoltoavun tarve	7	0.2	2	1.2	9	0.3
Vapaaehtoisuus	358	11.5	14	8.1	372	11.3
Yhteensä	3 112	100.0	172	100.0	3 284	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	497	16.0	19	11.1	516	15.7
Valvonta	1 166	37.5	76	44.2	1 242	37.8
Huoltola (päätös)	327	10.5	10	5.7	337	10.3
Huoltola (täytäntöönpantu)	374	12.0	27	15.7	401	12.2
Sairaala- tai muu laitoshoito	203	6.5	5	2.9	208	6.3
Jälkivalvonta	487	15.6	35	20.4	522	15.9
Hoitokoti	58	1.9	—	—	58	1.8
Yhteensä	3 112	100.0	172	100.0	3 284	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle valtaosa eli 47.8 %, valvontaan 32.5 %.

Aviosuhde. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 291	41.5	37	21.5	1 328	40.4
Naineita	1 266	40.7	77	44.8	1 343	40.9
Leskiä	68	2.2	13	7.6	81	2.5
Eronneita	487	15.6	45	26.1	532	16.2
Yhteensä	3 112	100.0	172	100.0	3 284	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olevista olivat:

	Alle 20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	14	342	1 011	970	947	3 284
%	0.4	10.4	30.8	29.5	28.9	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjiä 39, joista 6 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 30—49-vuotiaita.

Huoltotoimenpiteen ja käytetyn aineen mukaan jakaantuivat lääkeaineiden väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Käytetty aine											
	Morf. yms.		Muu lääkeaine		Alk. + morf.		Alk. + muu lääkeaine		Morf. + muu lääkeaine		Alk. + morf. + muu lääkeaine	
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N
Neuvonta ja ohjaus	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Valvonta	1	1	5	1	—	—	14	1	—	—	—	—
Huoltolahoito (päätös)	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—
Huoltolahoito (täytäntöönpantu)	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Sairaala- tai muu laitoshoito	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Jälkivalvonta	—	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
Yhteensä	1	3	7	2	—	—	25	1	—	—	—	—

Nuoret tilapäiset väärinkäyttäjät. Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 1 008 henkilöstä oli 980 miespuolista ja 28 naispuolista. Heistä oli 318 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 690.

Huoltotoimenpiteitä on sovellettu viime vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1955	688	20	708	1960	770	24	794
1956	607	11	618	1961	838	15	853
1957	714	11	725	1962	938	19	957
1958	720	22	742	1963	1 003	28	1 031
1959	790	18	808	1964	980	28	1 008

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyivät po. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	803	81.9	24	85.7	827	82.0
Valvonta	177	18.1	4	14.3	181	18.0
Yhteensä	980	100.0	28	100.0	1 008	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 26 naista ja 664 miestä, sovellettiin 24 naiseen sekä 624 mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	837	85.4	21	75.0	858	85.1
Naineita	133	13.6	5	17.9	138	13.7
Eronneita	10	1.0	2	7.1	12	1.2
Yhteensä	980	100.0	28	100.0	1 008	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	384	624	1 008
%	38.1	61.9	100.0

Uusista tapauksista 18—20-vuotiaiden osuus oli 46.5 %.

Vapaaehtoisesti hoitoon pyrkivien yksilö- ja ryhmäterapia. Kertomusvuoden aikana vuokrattiin PAVI-huoltotoimiston käyttöön 15.2. lukien talosta Hämeentie 8 A portaan II kerroksesta n. 100 m²:n suuruinen huoneisto kerhotoimintaa varten. Kaupunginhallitus hyväksyi 14.5. huoneiston käyttösuunnitelman. Huoneistossa harjoitettiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilö- ja ryhmätyötä hoitoon hakeutuvien vapauttamiseksi päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä.

Kerhohuoneisto pidettiin avoinna kaikkina päivinä, myös sunnuntaisin klo 9—22 välisenä aikana. Aukioloaikana huoneistoon oli vapaa pääsy jokaisella hoitoa hakevalla, päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä kärsivällä henkilöllä.

Huoneisto oli PAVI-huoltotoimiston käytössä jokaisena arkipäivänä klo 13—16 ja tiistai-, torstai- ja perjantai-iltaisin klo 19—22. Tällöin huoneistossa oli valvojana PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijä, joka päiväsaikaan huolehti huoneistoon saapuvien henkilöiden yksilöhoidosta ja iltaisin PAVI-toimiston ja Toukolan hoitokodin tarpeita palvelevasta ryhmätoiminnasta.

Huoneisto oli myös Helsingin AA-Kerhon käytössä kaikkina viikon päivinä. Huoltovirasto huolehti huoneiston vuokran, puhelinkulujen ja sähkönkulutuksesta aiheutuvien kulujen maksamisesta ja Helsingin AA-Kerho puolestaan muiden kulujen suorittamisesta.

Varsinainen kerhotoiminta Hämeentie 8:ssa pääsi alkamaan huoneistossa suoritettujen korjaustöiden jälkeen 13.3. Kertomusvuoden aikana pidettiin kerholla 121 kokousta PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijän valvomana. Kokouksiin osallistuneiden lukumäärän ollessa keskim. 16 henkilöä kokousta kohti. Kerholla käyntien määrä oli 6 376 ja sosiaalityöntekijä suoritti 855 henkilökohtaista keskustelua apua hakemaan tulleiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien asioiden hoitamiseksi ja järjestämiseksi.

Kerhotoiminnasta kertomusvuoden aikana saadut kokemukset olivat varsin myönteisiä, sillä kerhohuoneiston tultua tunnetuksi siellä kävijöiden määrä osoitti kuukausi kuukaudelta nousua. Tämä toimintamuoto liittyi tuloksellisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kuntouttamiseen.

d. Toukolan hoitokoti

Toukolan hoitokoti aloitti toimintansa v. 1963. Edellisessä vuosikertomuksessa selostettiin hoitokodin alkuvaiheita.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 86 miestä. Vuoden aikana voitiin yli 350 pyrkijästä ottaa hoitokotiin vain 66 uutta asukasta. Hoitovuorokausien luku oli 7 680, joista itsemaksavien hoitovuorokausia 6 082 ja huoltolautakunnan maksamia 1 598. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 9.18 mk ja nettokustannukset 3.28 mk.

Menot ja tulot. Hoitokodin menot ja tulot olivat:

	mk	Tulot	mk
Menot yhteensä	70 532	Hoitomaksut:	
		Itsemaksavat	31 924
		Huoltolautakunta	9 000
		Henkilökunnan ruokailu	1 613
		Vuokrat	1 794
		Valtion apu	1 000
		Yhteensä	45 331

Nettomenot olivat 25 200 mk.

Keskimääräinen hoitoaika kaikkien hoidettujen osalta oli kertomusvuonna 80 vrk.

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli 31.12. seuraava:

Kodista poistui kuntoutuneina	33
Järjestyssääntöjen rikkomisen takia poistettiin	25
Lyhytaikaisia asukkaita (»turisteja»)	5
Sairaalaan toimitettiin	1
Vuodelle 1965 jäi hoitokotiin	22
Yhteensä	86

Hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 109 ryhmäkokousta, joihin osallistui 2 147 henkilöä. Henkilökohtaisen keskustelun muodossa hoidettiin 718 asiaa. Useat hoitokodista poistuneet osallistuivat myöhemminkin ryhmätoimintaan eri AA-ryhmissä.

Mainittakoon vielä, että hoitokodin asukkaat maksoivat kuittien mukaan kodissa ollessaan perheiden elatusmaksuja 23 576 mk, sakkoja 4 632 mk ja velkoja 13 498 mk veronpidätysten lisäksi. Nämä luvut koskivat lähinnä hoitokodista kuntoutuneina poistuneita sekä vuoden päättyessä siellä olleita.

e. Sosiaalilääkärin toiminta, juopumuspidätykset

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärinlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaalilääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin sosiaalilääkärin toimesta 1 467 (ed.v. 1 241) huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 1 971 (1 680). Uusia huollettavia oli 517 (573).

Kirjoitettujen lääkärinlausuntojen ja todistusten luku oli 1 641, polikliinista ensiapua annettiin 704 kertaa, muihin poliklinikoihin, sairaaloihin yms. lähetettiin 95 huollettavaa. Sosiaalilääkäri antoi myös neuvontaa ja ohjausta huollettaville ja heidän omaisilleen.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumispidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 12 916 eri henkilöä, joista miehiä[1]) 12192 ja naisia 724. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 1 419 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 3 484 ja syytteeseen asetettiin 7 104 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 34 510. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.70 ja naisten osalta 2.22. Eniten pidätyksiä sattui huhti-, vähiten joulukuussa.

[1]) Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959—1964 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs kortti tilastokäsittelyyn.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 5 519, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huollettuja 1 536 sekä irtolaisina 808.

Juopumuspidätykset v. 1955—1964 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1955	29 279	2 291	31 570	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673
1957	30 406	2 067	32 473	34 866	4 460
1958	29 747	1 569	31 316	34 664	4 917
1959	33 836	3 627	37 463	39 338	5 502
1960	36 502	2 610	39 112	41 599	5 097
1961	37 378	5 063	42 441	44 743	7 365
1962	35 258	3 252	38 510	39 069	3 811
1963	37 035	2 298	39 333	42 355	5 320
1964	32 623	1 887	34 510	37 399	4 776

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

f. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	835	heinäkuu	705
helmikuu	834	elokuu	774
maaliskuu	813	syyskuu	889
huhtikuu	914	lokakuu	890
toukokuu	853	marraskuu	873
kesäkuu	831	joulukuu	860

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 4 084, joista vanhuksia 1 066.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 38 729 työpäivää, joista 1 134 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 57 558 mk.

g. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha ja sotilasavustukset

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 997 opiskelijaa. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 176 245 mk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 39 970 mk sellaisille helsinkiläisille opiskelijoille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 1 273 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa.

Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna 170 526 mk, josta kaupungin osuus oli 8 176 mk. Tämän lisäksi suoritettiin valtiokonttorin välityksellä 1 806 invalidille invalidirahaa.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 60 sotaorvolle kaikkiaan 32 460 mk.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 308 henkilölle yhteensä 84 416 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 266 ja reumaatikkoja 42. Toipilasrahan suuruus oli 50—150 mk kuukaudessa tuloista riippuen. Toipilasrahaa maksettiin säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 743 omaiselle kaikkiaan 660 034 mk.

h. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvissa työskenteli seitsemän työryhmää. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 110 ja työsuhteessa olevia 20. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät työskentelivät Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen sekä verhotyöt kaupungin laitoksille. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille samoin kuin näiden kenkien korjaus oli niinikään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 92, huhtikuussa ja pienimmillään, 82, marraskuussa. Kaikkien työntekijäin keskim. luku kuukausittain oli 101. Työpäiviä oli koko vuonna 26 280, niistä huoltosuhteessa olevien 21 562, työsopimussuhteessa olevien 4 718. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskim. päiväansio oli 15.70 mk ja huollettavien keskim. päiväpalkkio 4.33 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 2.20 mk työpäivältä, ruokavalion tarpeessa olevat lisäksi 80 penniä ns. dieettilisää ruokailupäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 1 164 038 mk ja bruttotulot 1 056 677 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 107 361 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisen huoltoavun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä työtuvat merkitsi suojatyöpaikkaa, mutta usealle se oli myös työhönvalmennus- tai kokeilupaikkana.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askartelutyössä mukana 74 ja lopussa 101 vanhusta; askartelusta poistui vuoden aikana 27 ja uusia tuli 54.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 2 731 ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksessa oli 784. Askartelurahoja maksettiin vanhuksille yhteensä 13 915 mk ja askartelutuotteita myytiin 28 024 mk:n arvosta. Pääasiallisin myynti tapahtui työtupien myymälästä. Suurin sellaisen yksinään asuvan vanhuksen, joka vuoden kaikkina kuukausina oli mukana askarrutustyössä, kertomusvuoden aikana saama askartelurahamäärä oli 543.18 mk ja pienin 23.10 mk.

Kertomusvuoden lopussa askartelutyössä mukana olleitten vanhusten keski-ikä oli n. 68 vuotta, vanhin oli 94-vuotias.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

i. Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 2 668 mk, joka jaettiin avustuksina 84 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Maria Bergmanin testamenttirahasto, Emma Grefbergin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Puolisoiden Isak Mattsson-Kivilän apurahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto sekä huoltotoimen rahastot IV ja V.

Näitä avustuksia ei ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös huoltoapulain nojalla.

j. Vanhusten väliaikainen asumistuki

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 18.12.1963, että 1.3.1964 lukien toistaiseksi, kunnes valtionavustukseen perustuva vanhusten asumistukijärjestelmä saadaan aikaan, suoritetaan vanhuksille kaupungin varoista väliaikaista asumistukea. Valtuusto päätti samalla asumistuen antamisessa noudatettavista yleisohjeista ja velvoitti huoltolautakunnan antamaan yksityiskohtaiset ohjeet asumistuen myöntämisestä ja suorittamisesta.

Asumistuen yleisohjeet olivat seuraavat (sulkuihin on merkitty ne kohdat, jotka poistettiin 1.1.1965 lukien):

1. Kansaneläkkeen täyttä tukiosaa saavalle Helsingissä henkikirjoissa olevalle ja täällä vakinaisesti asuvalle, vähintään 65 vuotta täyttäneelle (yksinäiselle) van-

hukselle suoritetaan kaupungin varoista asumistukena enintään 30 sadasosaa kohtuullisista varsinaisista vuokramenoista. Yhdessä asuville aviopuolisoille voidaan, jos kumpikin heistä saa täysimääräistä vanhuuseläkettä, kuitenkin tarvittaessa suorittaa asumistukena enintään 45 sadasosaa edellä tarkoitetuista vuokramenoista.

2. Asumistuen myöntämisen edellytyksenä on,

a) että hakija 21 vuotta täytettyään 20 vuotena on ilmoitettu Helsingissä (tai siihen liitetyllä alueella) asuvaksi tahi henkikirjoitetuksi ja tämän lisäksi viimeiset 5 vuotta vakinaisesti asunut täällä (taikka

että hakija on luovutetun alueen kaupungissa vuonna 1939 henkikirjoitettu ja vuodesta 1947 lukien jatkuvasti asunut Helsingissä),

b) että hakija (vuokrakustannusten suorittamisen osalta) on taloudellisen tuen tarpeessa,

c) että hakija päävuokralaisena tai alivuokralaisena (joka ei kuulu päävuokralaisen ruokakuntaan) hallitsee huoneistoa tai huonetta, jonka koko ja taso eivät ylitä kohtuullista asumistasoa, sekä

d) ettei suoritettava vuokra huomattavasti ylitä sosiaaliministeriön kulloinkin kohtuulliseksi suosittelemaa yleistä vuokratasoa.

3. Asumistukea ei suoriteta sellaiselle vanhukselle,

a) joka asuu Helsingin kaupungin 400-vuotiskotisäätiön vanhusten asuntolassa tai kaupungin toimesta rakennetuissa muissa vanhusten asuntoloissa,

b) joka asuu omassa tai häneen nähden huoltovelvollisen omaisensa omistamassa talossa tahi huoneistossa,

c) joka on hoidettavana sairaalassa, sairaskodissa, vanhainkodissa tai muussa huolto- tahi hoitolaitoksessa, ellei kysymyksessä ole lyhytaikaisen, yleensä enintään 2 kuukautta kestävän sairaalahoidon saaminen,

d) joka asumistuen lisäksi on jatkuvan huoltoavun tarpeessa taikka

e) joka viettää juopottelevaa tai muutoin siinä määrin epäsäännöllistä elämää, että sen on katsottava ilmeisesti haittaavan hänen tai hänen perheensä toimeentuloa.

4. Asumistuen myöntää huoltolautakunnan asianomainen huoltojaosto sille tehdyn kirjallisen anomuksen perusteella. Suoritettava markkamäärä on vahvistettava siten, ettei se yhdessä vanhuksen mahdollisesti saamien muiden tulojen kanssa vaikuta vähentävästi kansaneläkelain nojalla saataviin etuisuuksiin. Asumistuki, jota ei ole katsottava huoltoavuksi, myönnetään kerrallaan yleensä enintään 6 kuukauden ajaksi.

5. Asumistukea suoritetaan säännönmukaisesti hakemuskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien ja maksetaan se säännönmukaisesti kalenterikuukausittain etukäteen yleensä hakijalle itselleen, mikäli mahdollista postisiirtoliikkeen välityksellä.

Jos asumistuen saajan olosuhteet muuttuvat siten, ettei hän täytä asumistuen saamisen edellytyksiä, asumistuen suorittaminen on lakkautettava. Ellei sitä ole nostettu kahden kuukauden aikana, voidaan se lakkauttaa. Tarvittaessa voidaan sen suorittaminen keskeyttää.

Kevään kuluessa vanhusten asumistuen suorittamisessa saavutettujen kokemusten pohjalta huoltolautakunta teki 29.5. kaupunginhallitukselle esityksen yleisohjeiden eräiden kohtien tarkistamisesta. Asian oltua vanhusten asuntokomiteassa käsiteltävänä ja sen annettua asiasta lausuntonsa teki kaupunginvaltuusto asiassa pää-

töksen 2.12. hyväksyen useita muutoksia aikaisemmin vahvistamiinsa yleisohjeisiin. Muutokset merkitsivät lievennystä aikaisempiin asumistuen saannin edellytyksiin ja ovat lyhyesti selostettuina sisällöltään seuraavat:

Asumistuen saajien piiriä laajennettiin siten, että myös täysimääräistä vanhuudentukea saavalle 60—64-vuotiaalle naishenkilölle voidaan suorittaa asumistukea, ja siten, että asumistukea voidaan suorittaa myös sellaisille yhdessä asuville aviopuolisoille, joista vain mies saa täysimääräistä vanhuuseläkettä, johon on lisätty ns. vaimokorotus, mikäli vaimo on täyttänyt 60 vuotta.

Jos vanhuksen tulot ovat siinä määrin pienentyneet, että hän ilmeisesti on oikeutettu vanhuuseläkkeen täyteen tukiosaan, voidaan hänelle poikkeustapauksissa myöntää asumistukea edellyttäen, että tukiosan tarkistamista koskeva anomus on jätetty kansaneläkelaitokseen.

Asumistuen saannin edellytyksenä oleva aika lyhennettiin 10 vuodeksi. Muut muutokset ilmenevät yleisehtoihin sulkumerkeillä merkityistä kohdista.

Kertomusvuoden aikana maksettiin asumistukea kaikkiaan 999 vanhukselle tai vanhuspariskunnalle. Keskimääräinen asumistuki oli 35 mk/kk.

Edellä selostetut yleisohjeiden muutokset tulivat voimaan 1.1.1965.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Huoltolautakunnan bruttomenot [1]) nousivat kaikkiaan 46 026 080 mk:aan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset 845 512 mk sekä huoltolautakunnan käyttövaroista erinäisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suoritetut erät 18 296 mk, jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 45 162 272 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 11 366 361 mk, jää jäljelle 33 795 911 mk, mikä osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 6 549 345 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1955—1964 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1955	8 744 290	1960	17 173 340
1956	10 503 022	1961	17 737 057
1957	10 265 867	1962	20 860 347
1958	14 099 655	1963	27 246 565
1959	15 987 255	1964	33 795 911

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

[1]) Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	markkaa	
Korvaukset annetusta huollosta	7 327 000	7 765 142 [1]
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	20 000	23 629
Ateriamaksut	192 000	226 790
Luontoisedut	17 000	12 707
Vuokrat	276 000	281 755
Muut tulot	40 000	56 681
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	63 000	74 693
Luontoisedut	6 000	4 618
Vuokrat	113 148	103 973
Muut tulot	52 000	59 688
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	46 830	51 446
Luontoisedut	6 530	7 516
Vuokrat	48 688	54 764
Muut tulot	5 200	16 248
Toukolan hoitokoti	53 360	45 331
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	235 495	243 340
Korvaukset valtiolta	78 000	102 942
Maatilan tulot	562 600	561 667
Työtuvat	900 000	1 056 677
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	330 000	524 073
Kodinhoitomaksut	66 000	57 558
Muut tulot	28 000	35 124
Yhteensä	10 466 851	11 366 361

Menot	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	markkaa	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	5 336 467	5 578 527
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	950 000	1 102 378
Hautauskustannukset	45 000	38 795
Muu huoltoapu	9 005 000	9 689 771
Päihd. aineiden väärinkäytt. huolto	38 350	36 413
Irtolaishuolto	1 000	86
Työhuolto	70 000	48 146
Vanhusten kodinhoito	47 000	32 650
Sokeiden asumistuki	40 000	6 164
Vähävar. äitien lomamatka-avustukset	1 000	523
Vanhusten asumistuki	1 670 000	285 040
Toipilasrahat	150 000	84 416
Työtuvat	1 339 961	1 164 038
Koskelan sairaskoti	12 396 482	12 943 169
Kustaankartanon vanhainkoti	4 528 833	4 598 392
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	2 257 294	2 515 479
Riistavuoren vanhainkoti	10 000	—
Toukolan hoitokoti	75 311	70 532
Tervalammen työlaitos	676 677	700 442
Tervalammen maatila	614 506	632 835
Hoito sairaaloissa	2 460 470	2 522 025
Hoito muissa laitoksissa	2 500 000	3 112 451
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	861 800	845 512
Huoltolautakunnan käyttövarat	432 500	18 296
Yhteensä	45 507 651	46 026 080
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	8 400 000	8 901 252
Kaikkiaan	53 907 651	54 927 332

[1]) Tästä on Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavien ja yksityispaikoilla olleiden maksuja 683 803 mk.

Huoltotoimen nettomenot [1]) ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden (keskiväkiluvun mukaan) seuraavat:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1955	21.43	1960	37.93
1956	25.21	1961	38.37
1957	24.09	1962	45.45
1958	32.31	1963	56.50
1959	35.93	1964	68.82

Lisäksi huoltolautakunta suoritti kertomusvuonna kansaneläkkeiden tukiosakustannuksia Kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 8 901 251 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna korvauksia annetusta huollosta 9 610 363 mk, josta 7 081 339 mk huoltolautakunnan ja 2 529 024 mk lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt [2])	1 228 222	1 126 762	2 354 984
Toisilta kunnilta perityt	6 023	25 274	31 298
Yksityisiltä perityt	5 847 094	1 376 988	7 224 081
Yhteensä	7 081 339	2 529 024	9 610 363

Yksityisiltä perittyihin korvauksiin sisältyivät huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 71 mieheltä ja 8 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa saadut korvaukset. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 17 277 mk.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suorittivat Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 619 547 mk ja yksityispaikoilla olleet 64 256 mk.

Kodinhoidosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tilierittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Lisäksi saatiin valtiolta sotilasavustustapauksista korvausta ennakkona 660 000 mk. Tämä summa ei esiinny huoltolautakunnan tulo- ja menoarviossa.

---

[1]) Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta. — [2]) Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.

24. Lastensuojelutoimi[1)]

Yleistä

Lastensuojelutoimeen liitettiin kertomusvuoden alussa elatusavun ennakosta ja avioliittolain muuttamisesta annettujen lakien täytäntöönpano kaupunginhallituksen päätöksellä, sosiaaliohjesääntöä siinä vaiheessa muuttamatta. Elatusavun ennakkolain täytäntöönpano antoi varsinkin vuoden alkupuolella lastensuojeluviraston elatusaputoimistolle huomattavasti lisätyötä, mutta alkuruuhkasta selviydyttiin syksyyn mennessä, minkä jälkeen toiminta on jatkunut normaalina. Myönnettyjen ennakkojen määrä oli huomattavasti ennakolta arvioitua pienempi, sillä selvästi voitiin havaita myös lain elatusmaksujen perintää tehostava vaikutus. Toiminnallisesti voidaan muussa suhteessa pitää kertomusvuotta normaalina.

Lastensuojelulautakunta kiinnitti eräissä alotteissaan ja toimenpiteissään huomiota uusien työmuotojen suunnitteluun. Tässä tarkoituksessa lautakunta teki mm. esityksen komitean asettamisesta harkitsemaan keinoja nuorisorikollisuuden ehkäisemiseksi. Kaupunginhallitus asettikin 5.3. komitean, joka sittemmin jatkoi työtään nimellä Nuorisokomitea. Samaten asetettiin 8.10. komitea »laatimaan selvitys kaupungin sosiaalihuollon hallinnossa tarpeellisiksi osottautuvista muutoksista». Tämäkin eli Sosiaaliorganisaatiokomitea jatkoi edelleen työtään. Kertomusvuonna laadittiin kaupunginhallituksen pyynnöstä lastensuojelutoimen taloussuunnitelma seuraavaksi kymmenvuotiskaudeksi. Tässä suunnitelmassa pyrittiin selvittämään lähivuosien kehityssuunta ja kiinnitettiin erityistä huomiota avohuollon työmuotojen kehittämiseen.

Kertomusvuoden aikana valmistui kaupunginhallituksen 18.10.1963 asettaman Lastenkotien sijoituskomitean mietintö. Komitea totesi mm., että laitospaikkojen tarpeen tyydyttämiseksi olisi erittäin kiireellisesti eli v:een 1968 mennessä järjestettävä 276 lasten- ja nuorisonhuoltolaitospaikkaa sekä 80 päivähuoltolapaikkaa. Mietintöön sisältyi ehdotuksia useiden tarkoitukseen osotettujen tonttien varaamisesta uusia laitoksia varten. Komitean mietinnön käsittely siirtyi kaupunginhallituksessa v:een 1965.

Laitostoiminnan osalta todettakoon, että Sofianlehdon vastaanottokodin perusteelliset muutos- ja perusparannustyöt saatiin B-talon osalta toteutetuiksi syksyyn 1964 mennessä ja että suunnitelmat A-rakennuksen vastaavien töiden suorittamisesta v. 1965 olivat valmiina. Rakennustöiden alkaessa keväällä 1964 jouduttiin vastaanottokodin toiminta hajottamaan eri laitoksiin ja tämän vuoksi mm. ottamaan

[1)] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelutoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

väliaikaisesti Sofianlehdon vastaanottokodin huollettavien sijoitukseen vuoden alkupuolella valmistuneet Naulakallion vastaanottokodin uudet osastot sekä sijottamaan niin ikään väliaikaisesti vastaanottokodin tyttöosasto tilapäissuojiin entiseen Pippingsköldin äitikodin huoneistoon. Suunnitellun kaupungin oman vajaamieliskeskuslaitoksen sijotuspaikasta käytiin kertomusvuoden aikana useita neuvotteluja, koska suunnitelman hyväksyminen siten, että laitos rakennettaisiin kaupungin omistamalle tilalle Espoon kauppalan Martinkylässä näytti kohtaavan lähinnä kauppalan viranomaisten taholta vastustusta. Perustamislupaa ei saatukaan vielä kertomusvuonna ja asian ratkaisu siirtyi v:een 1965. Uuden vajaamieliskoulun rakennussuunnitelmia kehitettiin ja 10.12. kaupunginhallitus antoikin lastensuojelulautakunnan esityksestä kehotuksen vajaamieliskoulun suunnittelusta tontille, joka liittyy Oppilaskoti Toivolan alueeseen Pakilassa.

I. Lastensuojelulautakunta

Lastensuojelulautakunta[1]) *kokoontui* kertomusvuonna 14 kertaa, jolloin pöytäkirjaan merkittiin yhteensä 201 (241) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjaan. Lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten johtokunta piti kertomusvuoden aikana 11 kokousta, vajaamielislaitosten johtokunta 13, lastenhuoltojaosto 16, suojelukasvatusjaosto 22, väestöasiainjaosto 24, elatusapujaosto 17 ja vajaamielishuoltojaosto 12 kokousta.

Kaupungin kolmen sosiaalihuollon päätösvaltaelimen, huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin 16.11. Kaupunginkellarissa. Aiheena oli »Pääkaupungin sosiaalitoimen kehitysennusteet vuosina 1965—1975».

Tärkeimmät päätökset. Lautakunta päätti mm.: valita kertomusvuodeksi lastenhuoltojaoston, suojelukasvatusjaoston, elatusapujaoston, väestöasiainjaoston ja vajaamielishuoltojaoston (3.1. 1 §); että lastensuojalulautakunnan elatusapujaoston tulee toistaiseksi hoitaa elatusavun ennakosta 7.6.1963 annetussa laissa, 22.11.1963 annetussa asetuksessa ja muissa määräyksissä sosiaalilautakunnalle uskotut tehtävät (3.1. 8 §); valita edustajakseen Lastensuojelun Keskusliittoon toim.joht. Arvi Heiskasen ja varaedustajaksi siht. Kalervo Juurisen (28.1. 20 §); asettaa jaoston, puheenjohtajana Manninen ja jäseninä Bruun ja Loimaranta, valmistelemaan esitystä lastensuojelutoimen viranhaltijain ja työntekijäin palkkojen mahdollisesta tarkistamisesta (25.2. 34 §); lähettää Sofianlehdon vastaanottokodin B-rakennuksen perusparannustyön pääpiirustukset kaupunginhallitukselle hyväksyttäviksi (25.2. 37 §); kehottaa lastensuojeluvirastoa kiinnittämään erityistä huomiota sellaisten tapausten selvittelyyn ja tutkimiseen, joissa asunnon puuttuminen oli johtanut lapsen huostaanottoon ja pitkäaikaiseen sijoitukseen (25.2. 39 §); asettaa jaoston, puheenjohtajana Manninen ja jäseninä Päivänsalo ja Ikonen, valmistelemaan lautakunnan lausuntoa Lastenkotien sijoituskomitean mietinnöstä (25.8. 124 §); vahvistaa lastensuojeluviraston tutkinta-aseman toimintaohjeet (22.9. 144 §); asettaa jaoston, puheenjohtajana Manninen ja jäseninä Ikonen, Ylppö, Bruun ja Loimaran-

[1]) Lautakunnan, sen jaostojen ja sen alaisten laitosten johtokuntien kokoonpano, ks. Kunnalliskalenteri s. 181—183.

ta, valmistelemaan lastensuojelutoimen taloussuunnitelmaa v:lle 1966—1975 (27.10. 149 §); lisätä Sofianlehdon vastaanottokodin kouluikäisten tyttöjen osastojen paikkalukua 20 hoitopaikalla ja siirtää isommat kouluikäiset tytöt Pippingsköldin äitikodin huoneistoon 1.11. lukien toistaiseksi (27.10. 150 §); että kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaille syyslukukaudella 1964 järjestettävien nuorisorikollisuutta ja epäsosiaalisia käyttäytymisilmiöitä ennakolta ehkäisemään tarkoitettujen luentojen luennoitsijapalkkiot suoritetaan lastensuojelulautakunnan käytettäväksi merkitystä määrärahasta (27.10. 159 §) sekä puoltaa talorakennusosaston laatimia 10.10. päivättyjä Outamon vastaanottokodin III osastorakennuksen sekä henkilökunnan asuntorakennuksen luonnospiirustuksia (24.11. 169 §); hylätä Sofianlehdon vastaanottokodin lastenhoitajien anomuksen yötyön aikahyvityksen myöntämisestä vastaavana vapaa-aikana (24.11. 172 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: komitean asettamista laatimaan ehdotus kaupungin lisääntyvän nuorisorikollisuuden ja siihen liittyvien sopeutumishäiriöiden ennakolta ehkäisemiseksi, alaikäisten lainrikkojien huollon ja erityiskasvatuksen tarkistamiseksi sekä näitä kysymyksiä käsittelevien viranomaisten yhteistyön kehittämiseksi (28.1. 15 §); laitoshoidon järjestämistä epäsosiaalisille vajaamielisille (25.2. 44 §); psykiatrisen hoitokodin suunnittelua Metsäkummun hoitokodin tontille (25.2. 47 §); lastensuojelutoimen viranhaltijain ja toimihenkilöiden palkkojen kuoppatarkistuksia (24.3. 53 §); asumuserosovittelijain palkkioita (28.4. 72 §); Sofianlehdon vastaanottokodin muutos- ja perusparannustöitä sekä väliaikaisen tyttöosaston sijoittamista entisen Pippingsköldin äitikodin huoneistoon (21.7. 105 §); lastensuojeluviraston Tutkinta-aseman perustamista ja sinne tulevia virkoja (24.3. 65 §, 22.9. 144 §); vajaamielisten työosastojen sijoittamista Kotkankatu 14:ään (24.11. 165 §); Sofianlehdon vastaanottokodin muutos- ja peruskorjaustöitä sekä hoitopaikkojen lisäämistä (24.11. 170 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: vajaamielisten keskuslaitoksen sijoittamista koskevaa tutkimusta (24.3. 54 §); huonetilojen hankkimista nuorisokotia varten (24.3. 61 §); Vajaamielisten Tuki-yhdistyksen avustusanomusta (24.3. 64 §); Mellunkylän vastaanottokodin kellarin muutostyön ja ulkovarastorakennuksen pääpiirustusten hyväksymistä (28.4. 70 §); Helsingin Ensi-Koti yhdistyksen uudisrakennuksen piirustuksia ja kustannusarviota (28.4. 71 §); vajaamieliskoulun huoneistotarvetta ja kysymystä koulun rakentamisesta (28.4. 81 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien kertomusta v:lta 1963 (2.6. 89 §); lastenpsykiatrisen työn kehittämiskomitean mietintöä (2.6. 90 §); Föreningen för upprätthållande av hemsysterskola på Hindhår gård -nimisen yhdistyksen ja Sylvia-Koti yhdistyksen avustusanomuksia (21.7. 100, 113 §); hoitopaikkavarausta Vaalijalan Keskuslaitoksessa (22.9. 133 §); lastenkotien sijoituskomitean mietintöä (22.9. 135 §, 24.11. 167 §); Suomen Pelastusarmeijan Säätiön anomusta Emmy och David Skogmans Minnesfond -nimisen rahaston korkovarojen käyttämisestä (22.9. 143 §); I mors ställe -nimisen yhdistyksen avustusanomusta (27.10. 156 §); Malmin uuden lastenkodin luonnospiirustusten hyväksymistä (27.10. 160 §); sosiaaliavustuksia koskevan neuvontatoimiston perustamista tarkoittavaa valtuustoaloitetta (24.11. 164 §); tontin varaamista vajaamieliskoulua varten ja koulua koskevaa suunnittelutehtävää (24.11. 166 §); lastentarhain lautakunnan aloitetta, joka koski

lastentarhatoiminnan kehittämistä ja käytöshäiriöisten lasten hoitoa (24.11. 168 §) sekä Kårkulla Centralanstalt kommunalförbund -nimisen kuntainliiton laina-anomusta (22.12. 199 §).

Lisäksi lautakunta antoi eräissä yksittäistapauksissa lausuntoja sosiaaliministeriölle, eduskunnan oikeusasiamiehelle ja kaupunginhallitukselle.

Komiteat. Kaupunginhallituksen 18.10.1963 asettama komitea, Lastenkotien sijoituskomitea, jonka tehtävänä oli laatia selvitys uusien lastenhuoltolaitosten perustamisesta v. 1963—1972 ja sen perusteella alustava yksityiskohtainen suunnitelma po. laitosten vastaisesta sijoittamisesta ja rakentamisesta, antoi kertomusvuonna mietintönsä kaupunginhallitukselle. Komitean puheenjohtajana toimi varat. Göran Westerlund sekä jäseninä vt Eila Vuokko, lastensuojelun toim.joht. Heiskanen, I apul.kaup. arkkit. Sakari Siitonen sekä kiinteistöviraston tonttios:n pääll. Kalevi Korhonen. Sihteerinä toimi lautakunnan siht. Kalervo Juurinen.

Kaupunginhallitus asetti 27.6.1963 komitean laatimaan 1) selvityksen ja sen perusteella tekemään kiireellisen esityksen lastensuojelutoimen toimialaan kuuluvan perimistoiminnan mahdollisesta uudelleen järjestelystä elatusavun ennakosta annetun lain voimaan tullessa 1.1.1964 sekä 2) selvityksen ja tarpeelliseksi katsomansa esitykset huoltotoimen ja lastensuojelutoimen perimistoiminnan vastaisesta järjestelystä sekä kehittämisestä huomioon ottaen muun ohella vireillä olevat suunnitelmat huoltoapulain uudistamisesta samoin kuin lastensuojeluviraston ja huoltoviraston siirtymisen aikanaan sosiaalivirastotaloon. Komitean puheenjohtajaksi kaupunginhallitus valitsi toim.pääll. Sulo Mannisen sekä jäseniksi valt. Axel Palmgrenin, lastenvalv. Aili Koskenkylän, huoltoviraston asiamiehen Aulis Heinosen, rev. Lasse Lappalaisen ja työntutk. Aapeli Vuoriston. Komitean sihteerinä toimi lautakunnan siht. Kalervo Juurinen. Komitea jatkoi kertomusvuonna tehtävänsä suorittamista.

Kaupunginhallitus asetti 5.3. komitean laatimaan selvityksen ja ehdotuksen kaupungin alueella lisääntyneen nuorisorikollisuuden ja siihen liittyvien sopeutumishäiriöiden ennakolta ehkäisemisestä samoin kuin alaikäisten lainrikkojien huollon ja erityiskasvatuksen tarkistamisesta sekä näitä kysymyksiä käsittelevien viranomaisten yhteistyön kehittämisestä ja tehostamisesta. Komitean puheenjohtajaksi nimettiin henkilöasioita ja sosiaalitointa johtava apul.kaup.joht. Pentti Kalaja sekä jäseniksi lastensuojelun toim.joht. Arvi Heiskanen, nuorisonhuoltaja Kaarlo Helasvuo, vanhempi oikeusneuvosmies Fredrik Bruun, rikososaston joht. Olof Blom, huoltoosaston joht. Kauko Hyppölä, suomenkielisten kansakoulujentarkast. Kalevi Jääskeläinen ja nuorisoasiamies Heikka Niittynen. Komitean sihteerinä toimi lainopin kand. Hannes Wallin.

Kaupunginhallitus asetti 8.10. komitean laatimaan selvityksen kaupungin sosiaalihuollon hallinnossa mahdollisesti tarpeellisiksi osoittautuvista muutoksista sekä yksityiskohtaisen ehdotuksen sosiaaliohjesäännön ja siihen liittyvien ohjesääntöjen tarkistamisesta tai uusimisesta, huomioon ottaen tällöin vireillä olevat suunnitelmat sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain, samoin kuin huoltoapulain ja lastensuojelulain uudistamisesta. Komitean puheenjohtajaksi nimettiin henkilöasioita ja sosiaalitointa johtava apul.kaup.joht. Pentti Kalaja sekä jäseniksi lähetystön. Reino Kuusi, toimituspääll. Sulo Manninen, kansak.opett. Inkeri Airola, teol.tri. Veikko Päivänsalo, rov. Axel Palmgren, toimitsija Veikko Porkkala, yhteiskuntat.maist. Sirkka Loimaranta, huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola, lastensuojelun toim.joht. Arvi

Heiskanen, lastentarhain tarkast. Kaarina Axelson ja kaupungin lakimies Seppo Ojala. Komitean sihteerinä toimi apul.kaup.siht. Yrjö Salo.

Valtioneuvoston asettamaan Lastensuojelulakikomiteaan kuului jäsenenä lastensuojelun toim.joht. Arvi Heiskanen. Niin ikään valtioneuvoston asettamaan Koulukotikomiteaan kuului jäsenenä nuorisonhuolt. Kaarlo Helasvuo.

II. Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan kuuteen toimistoon.

H a l l i n n o l l i n e n t o i m i s t o, jonka tehtäviin kuuluivat lähinnä lastensuojelutoimen yleisten hallinto- ja talousasiain valmistelu lastensuojelulautakunnan käsittelyä varten sekä lautakunnan päätösten täytäntöönpano ja lastensuojelutoimen hallintotehtävät. Toimiston päällikkönä sekä samalla koko lastensuojeluviraston päällikkönä ja lastensuojelun toimitusjohtajana toimi hovioik. ausk. Arvi Heiskanen. Toimistoon kuuluvina toimivat varat. Kalervo Juurinen lastensuojelulautakunnan sihteerinä, lääket.lis. Paavo Leisti lääkärinä ja merkon. Eino Fingerroos talouspäällikkönä.

L a s t e n h u o l t o t o i m i s t o n, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa, tehtävänä oli varsinaisen huollon ja hoidon lisäksi mm. lastensuojelulain edellyttämä kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta sekä kesävirkistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkast. Margit Törnudd, apunaan apul.last.huollontarkast. Annikki Hytönen. Lastenhuoltotoimiston tehtävänä oli myös hoitaa ne valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, jotka aiheutuivat vajaamielishuoltojaoston toiminnasta sekä lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten valvonnasta. Toimiston päälliköllä oli näissä tehtävissä apuna vajaamielishuoltaja Maija Kario, joka toimi esittelijänä vajaamielishuoltojaostossa ja vajaamielislaitosten johtokunnassa.

S u o j e l u k a s v a t u s t o i m i s t o n tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusjaoston käsiteltäväksi ne asiat, jotka koskivat lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarvetta sekä nuoria rikoksentekijöitä. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja Kaarlo Helasvuo apunaan apul.nuorisonhuoltaja Erla Frangén.

E l a t u s a p u t o i m i s t o n tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka koskivat avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. Kertomusvuoden alusta toimiston tehtäviin lisättiin elatusavun ennakosta annetun lain sosiaalilautakunnalle määräämät tehtävät. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja Aili Koskenkylä apunaan apul.lastenvalvoja Gunnel Liljestrand.

V ä e s t ö a s i a i n t o i m i s t o valmisteli perhelisälain, äitiysavustuslain, lapsilisälain ja erityislapsilisälain mukaiset asiat ja hoiti niiden täytäntöönpanosta aiheutuneet tehtävät. Toimiston päällikkönä toimi varanot. Selma Hiisivaara-Mörk.

S o s i a a l i l ä ä k ä r i n t o i m i s t o n tehtäviin kuului psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuoltotapauksissa sekä vajaamielishuoltoon liittyvät tutkimukset ja ao. laitosten valvonta.

Toimiston päällikkönä oli lääk.lis. Sirkka Syvänne. Toimisto toimi edelleen lastensuojeluviraston kasvatusneuvolana.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliosasto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelutoimen palveluksessa 360 vakinaista ja 98 tilapäistä viranhaltijaa sekä 132 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 590 henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 95 vakinaista ja 39 tilapäistä sekä 5 työsuhteessa eli yhteensä 139 ja loput laitosten palveluksessa.

Henkilökunnan jatkokoulutus

Lastensuojelutoimen koulutustoiminta noudatti kahta linjaa. Osa koulutuksesta tapahtui kaupungin yleiseen koulutustoimintaan kytkeytyneenä, osa lastensuojeluviraston omasta aloitteesta ja vain lastensuojelutoimen henkilökuntaa koskevana. Kaupunki myönsi koti- ja ulkomaisia opintomatkoja, kokouksia ja kursseja varten lautakunnan jäsenille ja henkilökunnalle apurahoja.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 60 062 (53 839) kirjelmää. Näistä oli hallinnollisen toimiston 995 (1 043), lastenhuoltotoimiston 16 169 (13 544), suojelukasvatustoimiston 9 500 (8 765), elatusaputoimiston 14 388 (12 442), väestöasiaintoimiston 18 490 (17 476) sekä sosiaalilääkärin toimiston 520 (569).

III. Toiminta kertomusvuoden aikana

Hallinnollinen toimisto

Hallinnollinen toimisto suoritti hallinnollista yleisvalvontaa siten, että toimitusjohtaja, sihteeri ja talouspäällikkö suorittivat tarkastuskäyntejä laitoksissa. Lastensuojeluviraston diaariin merkittiin vuoden aikana 3 717 (3 724) saapunutta kirjelmää. Toimitusjohtajan päätösluetteloon merkittiin kertomusvuoden aikana 172 (51) pykälää.

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 2 825 (2 935) alaikäistä koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettavia lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Kotimaassa ottolapsiksi luovutetut lapset selviävät seuraavasta: Au-lapsia oli 37 tyttöä ja 32 poikaa eli yhteensä 69; aviolapsia vastaavasti 13, 10 ja 23 eli kaikkiaan 92.

Lisäksi 4 au-lasta ja 3 aviolasta luovutettiin ottolapsiksi ulkomaille, nim. yksi tyttö ja neljä poikaa Ruotsiin sekä yksi poika Tanskaan ja yksi tyttö Norjaan, joten ottolapsiksi luovutettujen lukumäärä oli yhteensä 99.

Ilmoitukset ja virka-avunpyynnöt jakautuivat ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

	0—1 v		2—6 v		7—15 v		Yli 16 v		Yhteensä		Kaikkiaan
Ilmoituksen syy:	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Lapsen:											
sairaus	10	11	9	3	11	10	—	2	30	26	56
vajaamielisyys	3	—	5	4	8	10	—	8	16	22	38
sielullinen poikkeavuus	—	—	8	2	25	14	2	1	35	17	52
sokeus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	4	4	—	—	4	4	8
sopimaton ansiotoimi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
rangaistava teko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vanhempien:											
kuolema	—	2	2	2	7	8	1	2	10	14	24
vähentynyt työkyky	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	2
sairaus	70	51	80	92	76	54	—	7	226	204	430
mielisairaus	3	—	7	10	6	9	2	4	18	23	41
työnpuute	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
ansiotyö	8	13	12	3	4	1	—	—	24	17	41
hoidon laiminlyönti	20	18	53	34	41	34	2	2	116	88	204
kasvatuskyvyn puute	2	—	2	3	18	12	5	6	27	21	48
lapsen hylkääminen	3	2	2	3	4	2	—	1	9	8	17
huolimattomuus	1	2	3	1	1	1	—	1	5	5	10
juoppous	10	10	20	32	31	49	7	6	68	97	165
irtolaisuus	2	3	1	—	—	1	—	—	3	4	7
vankilassaolo	3	2	4	5	1	1	—	—	8	8	16
lapsen pahoinpitely	—	—	5	4	11	3	—	2	16	9	25
asuntovaikeudet	100	102	107	114	105	113	3	10	315	339	654
avio- tai asumusero	7	14	54	44	62	76	13	15	136	149	285
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	14	4	17	14	12	16	—	—	43	34	77
muu syy	57	74	89	106	126	121	17	33	289	334	623
Yhteensä	313	308	481	476	554	540	53	100	1 401	1 424	2 825
Toimenpiteet											
Varoitus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Suojeluvalvonta	—	—	10	6	55	46	11	17	76	69	145
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	—	10	18	10	18	28
Huostaanotto:											
lastensuojelulain 9 § 2 mom. c-kohdan perusteella	131	123	145	137	104	85	3	7	383	352	735
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella (lslain 9 § 1 mom.)	1	1	2	1	1	5	2	—	6	7	13
sopimuksen nojalla (lslain 11 §)	44	51	20	16	24	22	1	4	89	93	182
vastoin vanhempien tahtoa (lslain 12 §)	—	—	—	2	1	—	—	—	1	2	3
sijoitus 13 ja 19 §:n perusteella	3	3	2	8	3	6	—	1	8	18	26
Siirto vajaamielishuoltojaostolle	—	—	—	1	1	4	—	6	1	11	12
Virka-apu eri viranomaisille	22	32	74	65	84	82	14	18	194	197	391
Tutkimus- ja neuvontatoimenpiteet	112	98	228	240	280	290	10	26	630	654	1 284
Muut toimenpiteet	—	—	—	—	1	—	2	3	3	3	6
Yhteensä	313	308	481	476	554	540	53	100	1 401	1 424	2 825

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 3 977 (3 893) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista 2 032 (2 037) oli sijoitettu perheisiin ja 1 092 (1 069) vieraisiin lastenkoteihin. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 974 (1 031) ja poistettiin 925 (890) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1965 jäi 3 052 (3 003) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 154 (172) lasta 6 271 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 7 lasta ja näillä 1 985 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 22 (18) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeavia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 429 (356) ja perhehoidossa 97 (70). Näiden hoitoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot joko viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kasvatusneuvoloista tai psykiatrisista sairaaloista.

Poikkeavien lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta taulukosta:[1])

Sijoituspaikka	Lapsia									Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1963		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1965		Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.		
Kaatumatautisten huoltolaitokset	5	3	1	—	9	—	1	6	1	2 939	326.6
Erityislastenkodit	56	30	9	5	100	11	2	51	32	31 218	592.8
Sairaalat	4	3	2	3	12	—	1	8	5	2 742	228.5
Tavalliset lastenkodit ja nuorisokodit	161	94	86	47	388	40	22	206	120	120 356	309.9
Perhehoito Helsingissä	7	8	1	1	17	1	1	6	10	5 799	341.1
Perhehoito muualla	36	19	18	13	86	5	2	52	29	29 047	337.8
Yhteensä	269	157	117	69	612	57	29	329	197	192 101	313.9

Edellä olevassa taulukossa olevista lapsista oli huostaanotettuja syvästi vajaamielisiä 181 (194), heikkomielisiä 174 (162) ja muuten poikkeavia 257 (181).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 142 (145) syvästi vajaamielisiä, 93 (90) heikkomielisiä ja 131 (100) muuten poikkeavia. Vajaamielisten sijoitus selviää luvun viimeisestä taulukosta.

[1]) Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää ryhmittäin, koska lapsi on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

Hoidokkien sijoitus laitoshoitoon. Hoidokkien vaihtuminen kaupungin laitoksissa selviää seuraavasta asetelmasta:

	Sofianlehdon vastaanottokoti			Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Oppilaskoti Toivola	Hyvösen lastenkoti	Päivölän lastenkoti	Herttoniemen vastaanottokoti	Vastaanottokoti Lemmilä	Kallion nuorisokoti	Kaarelan nuorisokoti	Koskentuvan nuorisokoti	Taivallahden nuorisokoti	Töölön nuorisokoti	Metsäkumman hoitokoti	Naulakallion vastaanottokoti	Outamon vastaanottokoti	Yhteensä
	Osasto																			
	A	B	C																	
V:lta 1963 hoitoon jääneitä	124	35	39	25	39	33	88	33	19	11	1	27	13	10	13	12	14	—	1	537
V. 1964 hoitoon otettuja	264	271	127	7	6	3	12	6	4	23	—	8	12	3	14	5	6	1	—	772
Yhteensä	388	306	166	32	45	36	100	39	23	34	1	35	25	13	27	17	20	1	1	1 309
Näistä:																				
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:																				
perhehoitoon	11	30	12	—	1	—	3	—	—	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	65
toiseen lastenkotiin	123	151	47	1	2	3	—	3	2	1	—	4	—	—	—	1	4	1	1	344
sairaalaan	6	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	13
b) Toimiston hoihoidosta luovutettiin:																				
vanhempien hoitoon	129	93	63	2	—	—	7	4	—	14	—	2	3	—	4	1	1	—	—	323
toiseen maksuttomaan hoitoon	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	8
toisen kunnan hoitoon	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	2	2	—	2	2	—	1	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	14
kuoli	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	8	2	6	2	—	—	—	23
Poistettuja yhteensä	274	278	124	5	3	5	17	7	3	24	1	12	11	2	14	5	6	1	1	793
V:lle 1965 jääneitä	114	28	42	27	42	31	83	32	20	10	—	23	14	11	13	12	14	—	—	516

Laitoksiin ja perhehoitoon sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. Kertomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle laitoshoitoon sijoitettuun 40 lapseen, Helsinkiin laitoshoitoon sijoitettuun 44 lapseen sekä Helsinkiin perhehoitoon sijoitettuun 6 lapseen ja maaseudulle perhehoitoon sijoitettuun 42 lapseen nähden.

	Laitoksiin sijoitettuja lapsia		Perhehoitoon sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:lta 1963 hoitoon jääneitä	260	331	329	1 338	2 258
V. 1964 hoitoon otettuja	283	218	73	292	866
Yhteensä	543	549	402	1 630	3 124
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	13	11	6	3	33
» kunnan lastenkotiin	22	23	8	61	114
» yksityiseen lastenkotiin	67	51	2	37	157
» sairaalaan	4	2	—	7	13
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	2	2	1	—	5
luovutettiin vanhempiensa hoitoon	142	83	35	130	390
» toisen kunnan huoltoon	1	—	1	—	2
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin perhehoitoon	11	8	12	19	50
poistettiin työkykyisenä	9	4	20	2	35
» muista syistä	1	6	—	—	7
kuoli	1	—	—	2	3
Poistettuja yhteensä	273	190	85	261	809
V:een 1965 jääneitä	270	359	317	1 369	2 315

Perhehoitoon annettuja lapsia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan sukulaisten luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueille asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä terveydenhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin perhehoitoon sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenneuvoloiden terveyssisaret; maaseudulla tämän tehtävän suorittivat ao. sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myös lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat tarkastuskäyntejä maaseudulla. Kullakin maaseutukotien tarkastajalla oli oma tarkastusalueensa.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan.

Maaseudulle perhehoitoon sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 1 338 (1 246). Näistä poistettiin 261 (266) ja uusia sijoitettiin 292 (358), joten vuoden päättyessä lukumäärä oli 1 369 (1 338).

Lautakunnalla oli palkattuja asiamiehiä Espoossa, Hattulassa, Helsingin mlk:ssa, Honkajoella, Humppilassa, Hyvinkäällä, Iitissä, Janakkalassa, Jokioisissa, Kemiössä, Kiikalassa, Koskella Hl, Koskella Tl, Lohjalla, Lopella, Marttilassa, Mäntsälässä, Nastolassa, Nummella, Nurmijärvellä, Orimattilassa, Perttelissä, Pornaisissa, Pusulassa, Sammatissa, Sipoossa, Siuntiossa, Somerolla, Suomusjärvellä, Tuusulassa, Valkealassa ja Vihdissä.

Hoitomaksut perhehoitoon sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 50 mk:sta 150 mk:aan kuukaudessa keskimääräisen hoitomaksun ollessa 90—120 mk/kk. Laitosten hoitomaksut olivat 5—24.75 mk hoitovuorokaudelta. Lisäksi on otettava huomioon vieraiden kuntien velkomat kansakoulukustannukset

sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myös myönnetyt vaate- ym. avustukset.

Au-lasten valvonta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 2 532 (4 081) au-lasta toimiston valvonnassa. Äidin luona olevista lapsista sai hyvän hoidon 93.2 %, suhteellisen hyvän hoidon 6.7 % ja epätyydyttävän hoidon 0.1 %. Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai hyvän hoidon 98.97 % ja suhteellisen hyvän hoidon 1.03 %.

Kasvattilapset. Kasvattilasten valvonta ilmenee seuraavasta asetelmasta:

	Poikia				Tyttöjä				Kaikkiaan
	0—1 v	2—6 v	7—15 v	Yhteensä	0—1 v	2—6 v	7—15 v	Yhteensä	
Jäljellä v:lta 1963	66	153	112	331	98	109	109	316	647
V. 1964 valvontaan tulleita	33	66	23	122	67	49	38	154	276
Yhteensä	99	219	135	453	165	158	147	470	923
Poistettuja v. 1964	17	39	35	91	15	32	37	84	175
V:een 1965 jääneitä	82	180	100	362	150	126	110	386	748
Näistä avioliiton ulkopuolella syntyneitä	51	147	30	228	97	105	35	237	465

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään. Lisäksi valvottiin vieraan kunnan huostassa olevia lapsia, joista vuoden vaihteessa jäi valvontaan 8 aviolasta ja 11 aviotonta lasta.

Jälkivalvonta ja nuoret kotiapulaiset. Perheisiin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälkivalvontaa. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 v täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottavaksi, samoin eräät poikkeavat tai omaisten tukea vailla olevat, laitoksista poistetut alaikäiset. Nuorisokodeista poistuneista itsenäisesti asumaan siirtyneistä määrättiin nuorisokotien kuraattorien valvontaan 22 poikaa ja 2 tyttöä. Nuorista kotiapulaisista annetun lain nojalla toimiston oli valvottava nuoria kotiapulaisia. Jälkivalvonta ja nuorten kotiapulaisten valvonta selviävät seuraavasta asetelmasta:

	Jälkivalvonnassa olleet		Yhteensä	Nuoret kotiapulaiset	Kaikkiaan
	Tytöt	Pojat			
Jäljellä v:sta 1963	24	30	54	20	74
V. 1964 valvontaan tulleita	15	12	27	7	34
Yhteensä	39	42	81	27	108
Poistettuja v. 1964	13	10	23	12	35
Jäljellä v:een 1965	26	32	58	15	73

Lasten kesävirkistystoiminta. Vähävaraisten perheiden lasten kesävirkistystä varten myönnetystä 150 000 mk:n määrärahasta käytettiin 7 492.66 (6 035.49) mk matkalippujen hankkimiseen 365:lle 15 v nuoremmalle lapselle ja heidän saattajilleen. Sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut mahdollisuuksia kesänviettopaikan hankkimiseen maaseudun sukulaistaloista tai maksullisista lomakodeista, järjestettiin kesävirkistystoiminnan puitteissa n. 3 kk:n oleskelu joko maalaistaloissa tai kesäsiirtoloissa ja leireillä. Tästä edusta pääsi osalliseksi 931 (959) lasta, joista 736

(743) sijoitettiin perheisiin sekä 195 kesäsiirtoloihin ja leireille. Sijoituspaikkoina käytetyistä maalaiskodeista oli hankittu asiamiehen tai paikkakunnan sosiaalilautakunnan lausunto lastenhuoltotoimiston huolehtiessa hoitomaksujen suorituksesta ja kotien valvonnasta. Kustannukset perhesijoitusten osalta kohosivat 112 713.53 (97 800.26) mk:aan sekä siirtola- ja leirisijoitusten osalta 29 746.42 (30 164.25) mk:aan eli yhteensä 142 459.95 (129 964.51) mk:aan. Mainittujen 931 lapsen joukkoon sisältyi 83 (65) laitos- tai perhehoidossa olevaa lasta, jotka tällä tavalla pääsivät kesävirkistyksestä osallisiksi. Tilapäisesti jouduttiin kesäajaksi ottamaan lautakunnan huostaan 53 lasta. Sijoitetuista lapsista suoritettiin 502 (517) lapsen hoitomaksut kokonaan ja 189 (169) lapsen kohdalla osittain, vanhempien maksaessa itse hoitokulut kokonaisuudessaan vain 92 (138) lapsesta. Ilmainen kesävirkistyspaikka saatiin 6 (7) lapselle ja huoltovirasto maksoi 6 (8) lapsen hoitokulut. Ennen lasten kesäkoteihin lähtöä suoritettiin entiseen tapaan tarpeelliset terveystarkastukset.

Maaseudun kesäkoteihin, siirtoloihin ja leireille lähetetyistä lapsista oli tyttöjä 443 (466) ja poikia 488 (493). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 111 (133), avio- ja asumuserolapsia 329 (279) ja muutoin erillään asuvien vanhempien lapsia 33 (40). Puoliorpoja oli 91 (88) ja suurperheiden lapsia 203 (182). Huoltoapua saavien perheiden lapsia oli 262 (269). Näihin lukuihin eivät sisälly jo ennestään huostassa olleet lapset.

Lastenhuoltotoimisto valvoi myös n. 40 yksityisen järjestön kesävirkistystoimintaa. Tämän toiminnan tukemiseksi kaupunki oli varannut 110 000 mk:n suuruisen avustusmäärärahan.

Suojeluvalvonta.

	Poikia			Tyttöjä			Yhteensä
	0—1 v	2—6 v	7—15 v	0—1 v	2—6 v	7—15 v	
Jäljellä v:lta 1963	3	22	68	7	32	59	191
V. 1964 valvontaan tulleita	3	22	27	4	16	26	98
Yhteensä	6	44	95	11	48	85	289
Valvonnan syy:							
Vanhemmissa	3	22	20	5	15	23	88
Lapsissa	—	1	5	—	—	4	10
Yhteensä	3	23	25	5	15	27	98
Poistettuja v. 1964	—	8	29	1	5	30	73
Syyt:							
muutto toiselle paikkakunnalle tai valvonnan määräaika päättyi	—	1	12	—	3	11	27
poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	—	2	11	—	2	7	22
otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin lastenhuoltolaitokseen tai perhehoitoon	—	5	5	1	—	10	21
valvonta lopetettiin tuloksettomana	—	—	1	—	—	2	3
Yhteensä	—	8	29	1	5	30	73
V:een 1965 jääneitä	6	36	66	10	43	55	216
Yhteensä	6	44	95	11	48	85	289

Vajaamielishuolto. Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 527 vajaamielisiä koskevaa ilmoitusta ja toimenpidepyyntöä. Ilmoituksen tai pyydetyn toimenpiteen pääasiallisen syyn perusteella jakautuvat tapaukset seuraavasti:

Vajaamielisyyden toteamista ja hoitopaikkaa odottavien luetteloon merkitsemistä tarkoittavia	109
Sijoituspyyntöjä	26
Hoito- ja kasvatusvaikeuksia koskevia	27
Vajaamielisen ja/tai hänen omaistensa olosuhteiden tarkistamisia	147
Pyyntöjä toimenpiteisiin ryhtymiseksi sterilisaatioesitystä, holhoukseen asettamista, oppi- tai asevelvollisuudesta vapauttamista, työkyvyttömyyseläkkeen anomista, lääkehoidon määräämistä yms. varten	161
Lausuntoja asuntoanomusasioissa	7
Hoitopaikan vaihtumisesta aiheutuneita	33
Muita	17
Yhteensä	527

Ilmoitetun tapauksen tutkiminen aiheutti yleensä useampaan kuin ilmoitettaessa pyydettyyn toimenpiteeseen ryhtymisen (esim. vajaamielisyyden toteaminen, sijoitus päivähuoltolaan, lääkehoidon aloittaminen, erityislapsilisälausunnon antaminen tms.).

A v o h u o l t o. Vajaamielisluetteloon oli kertomusvuoden alussa merkitty 1 095 ja sen lopussa 1 151 vajaamielistä henkilöä. Näistä 462 oli kotonaan ja muut erilaisessa laitoshoidossa. Päivähuoltolahoidon, vajaamielisneuvolan antaman avun sekä kasvatuksellisen ja hoidollisen neuvonnan ohella kotihoidossa olevia vajaamielisiä tuettiin erilaisin avustuksin 89 tapauksessa. Vajaamielisneuvolan toimintaa selostetaan lähemmin sosiaalilääkärin toimiston toimintakertomuksessa.

P ä i v ä h u o l t o l a t. Kaupungin omistamissa päivähuoltoloissa hoidettiin vajaamielisiä yhteensä 32 540 hoitopäivää (Päivähuoltola Tyynelässä 9 280, Päivähuoltola Vantaalassa 9 642 ja Käpylän koulu- ja työkeskuksessa 13 618 hoitopäivää). Lisäksi suoritettiin hoitomaksu 11 521 hoitopäivästä Aula-työkotien Kannatusyhdistyksen ylläpitämässä Aula-työkodissa helsinkiläisille vajaamielisille annetusta hoidosta.

K e r t o m u s v u o n n a s i j o i t e t u t v a j a a m i e l i s e t. Vajaamielislaitoksiin sijoitettiin 44 vajaamielistä, joista 36 suoraan kodista ja 8 lastenhuoltolaitoksista. Hoito vajaamielislaitoksissa lakkautettiin 21 vajaamielisen kohdalla. Lastenhuoltolaitoksiin sijoitettiin 28 vajaamielistä. Huostassapito lakkautettiin 21 vajaamielisen kohdalta. Näistä 14 jäi edelleen lastensuojelulautakunnan huoltoon.

Lastenhuoltotoimiston tiedossa olevien vajaamielisten lukumäärä, ikä- ja sukupuoliryhmitys, älyllisen tason mukainen jakautuminen ja sijoituspaikat 31.12.1964 käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta (asetelman kokonaislukuun 1 171 sisältyy 20 tutkimusvaiheessa olevaa tapausta, joita ei vielä ole merkitty vajaamielisluetteloon):

	Ikä						Kehitysaste						Yhteensä
	0—6 v		7—15 v		16 v —		Tylsäm. 0—34 v		Vähäm. 35—54 v		Heikkom. 55—70 v		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
I Kotihoidossa:													
Kotonaan laitospaikkaa odottavia	19	17	71	49	128	139	56	56	87	87	75	62	423
Kotiin toistaiseksi jääviä	3	3	3	5	8	17	5	12	5	10	4	3	39
Yhteensä	*22*	*20*	*74*	*54*	*136*	*156*	*61*	*68*	*92*	*97*	*79*	*65*	*462*
Näistä valvonnassa	1	—	7	5	19	15	3	3	9	7	15	10	47
II Vajaamielislaitoksissa:													
Nukarin lastenkoti	—	—	13	3	11	5	16	8	7	—	1	—	32
Rinnekoti	—	—	27	12	84	63	85	52	21	19	5	4	186
Barnens by	—	—	2	—	5	2	1	1	2	—	4	1	9
Kårkullan keskuslaitos	1	—	4	2	5	5	4	2	3	3	3	2	17
Perttulan »	—	—	2	—	11	2	1	—	7	2	5	—	15
Kuhankosken opetuskoti	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	1	3
Alavuden työkoti	—	—	—	—	—	6	—	—	—	2	—	4	6
Vaalijalan keskuslaitos	—	—	2	2	6	4	7	4	1	2	—	—	14
Toivola-koti, Muhos	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1
Pipolan opetus- ja työkoti	—	—	1	1	—	1	—	—	1	2	—	—	3
Nastolan hoitokoti	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	2
Kankurinmäki	1	—	5	4	—	2	5	4	1	1	—	1	12
Yhteensä	*2*	—	*56*	*25*	*123*	*94*	*119*	*73*	*44*	*33*	*18*	*13*	*300*
III Lastenhuoltolaitoksissa:													
Kullatorpan lastenkoti	—	—	14	3	8	1	9	—	10	2	3	2	26
Päivölän »	2	1	8	3	2	3	7	6	5	1	—	—	19
Sofianlehdon vajaamielisosastot	23	7	14	11	5	2	39	20	3	—	—	—	62
Malmin lastenkoti	1	—	3	3	—	—	1	—	2	3	1	—	7
Oppilaskoti Toivola	—	—	9	1	4	5	—	1	2	3	11	2	19
Muut lastenhuoltolaitokset	1	5	6	15	1	—	6	17	1	3	1	—	28
Yhteensä	*27*	*13*	*54*	*36*	*20*	*11*	*62*	*44*	*23*	*12*	*16*	*4*	*161*
IV Sairaaloissa ja parantoloissa	—	—	*1*	—	*113*	*113*	*31*	*27*	*45*	*54*	*38*	*32*	*227*
V Sijaiskodeissa	*1*	—	*2*	*4*	*6*	*8*	*1*	*5*	*4*	*3*	*4*	*4*	*21*
Vajaamielisiä kaikkiaan	**52**	**33**	**187**	**119**	**398**	**382**	**274**	**217**	**208**	**199**	**155**	**118**	**1 171**
Päivähuoltoloissa:													
Tyynelä	3	3	21	19	5	8	12	13	15	14	2	3	59
Vantaala	4	2	11	13	6	10	11	10	7	7	3	8	46
Käpylän koulu- ja työkeskus													
kouluosasto	—	—	26	13	—	1	—	—	12	9	14	5	40
työosasto	—	—	—	—	26	—	—	—	13	—	13	—	26
Aula-työkoti	—	—	—	—	23	28	1	3	12	18	10	7	51
Päivähuoltoloissa yhteensä	*7*	*5*	*58*	*45*	*60*	*47*	*24*	*26*	*59*	*48*	*42*	*23*	*222*

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 282 (3 518), jotka ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittyivät seuraavasti:

	Alle 16 v		16—17 v		Yhteensä		Yhteensä
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Ilmoituksen syy:							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	4	1	—	—	4	1	5
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	142	45	1	1	143	46	189
Lsl. 8 § 2 mom.							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	933	69	11	7	944	76	1 020
Syyttäjä jättänyt syyttämättä LNR 2 §	9	4	35	2	44	6	50
Oikeus jättänyt tuomitsematta LNR 3 §	70	12	118	33	188	45	233
Irtolaistapainen elämä	119	124	63	205	182	329	511
Tavattu päihtyneenä	103	10	400	27	503	37	540
Muu syy	203	96	293	142	496	238	734
V. 1964 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 583	361	921	417	2 504	778	3 282
V:lta 1963 jäljellä olevia ilmoituksia	431	80	219	76	650	156	806
Ilman uutta ilmoitusta käsiteltäväksi otettuja asioita	32	4	6	4	38	8	46
Kaikkiaan	**2 046**	**445**	**1 146**	**497**	**3 192**	**942**	**4 134**
Toimenpiteet:							
Jaoston määräämä tai vahvistama toimenpide							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	3	—	1	—	4	—	4
Lsl. 8 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	33	12	5	10	38	22	60
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta							
toimitettu kotikuntaan	35	31	19	52	54	83	137
toimitettu lääkärin hoitoon	2	—	1	1	3	1	4
muu toimenpide	447	74	305	50	752	124	[1] 876
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	53	9	11	10	64	19	83
Lsl. 9 § 1 mom. huostaanotto	1	—	—	—	1	—	1
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen sopimuksen nojalla	53	9	13	7	66	16	82
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen jaoston päätöksen nojalla	13	2	3	4	16	6	22
Lsl. 30 §, annettu suostumus ansiotoimeen	1	1	—	6	1	7	8
Nuorisonhuoltajan toimenpide	953	200	432	258	1 385	458	1 843
Ei mitään toimenpidettä	169	14	262	47	431	61	492
V. 1964 käsiteltyjä asioita yhteensä	1 763	352	1 052	445	2 815	797	3 612
V:een 1965 jääneitä ilmoituksia	283	93	94	52	377	145	522
Kaikkiaan	**2 046**	**445**	**1 146**	**497**	**3 192**	**942**	**4 134**

Ilmoitukset koskivat 2 318 (2 282) lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16-vuotiaita poikia oli 1 008 (1 006) ja tyttöjä 244 (230) sekä 16—17-vuotiaita poikia 636 (752) ja tyttöjä 289 (294).

Taulukossa esitetyn lisäksi käsiteltiin 130 (poikia 80 ja tyttöjä 50, ed. v. yht. 98) yli 18-vuotiaana ilmoitetun nuoren asiaa, joista 62:een (43) nähden suoritettiin huoltoa (poikia 24, tyttöjä 38) ja 7 oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä.

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimistolta sekä eräissä tapauksissa muilta kasvatusneuvoloilta ja yksityislääkäreiltä. Psykiatrista hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan sairaaloihin ja Metsäkummun hoitokotiin.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

[1] Neuvontaa, ohjausta, järjestelytoimenpiteitä, tilapäisiä tukitoimenpiteitä ym.

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:lta 1963	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1965	Yhteensä	Keskim. hoidokkia kohden
Kaarelan nuorisokoti	4	2	6	3	3	1 752	292.0
Kallion nuorisokoti	1	5	6	2	4	1 278	213.0
Naulakallion vastaanottokoti	13	30	43	28	15	4 469	103.9
Vastaanottokoti Lemmilä	13	25	38	21	17	4 524	119.1
Hyvösen lastenkoti	—	1	1	—	1	16	16.0
Outamon vastaanottokoti	27	42	69	43	26	8 556	124.0
Koskentuvan nuorisokoti	7	2	9	4	5	1 887	209.7
Sofianlehto, C-osasto	2	4	6	4	2	295	49.2
Reijolan nuorisokoti	1	—	1	—	1	366	366.0
Taivallahden nuorisokoti	2	10	12	9	3	1 720	143.3
Töölön nuorisokoti	—	1	1	1	—	18	18.0
Metsäkummun hoitokoti	2	—	2	2	—	327	163.5
Oppilaskoti Toivola	5	4	9	5	4	1 324	147.1
Yhteensä	77	[1])126	[1])203	122	81	26 532	130.7

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 269 lasta. Näistä oli jäljellä edelliseltä vuodelta 98 poikaa ja 40 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 77 poikaa ja 54 tyttöä. Huoltopäiviä oli 45 941.

Viraston kolme huoltotarkastajaa toimivat pääasiallisesti laitosten sosiaalityöntekijöinä.

Perhehoidossa oli vuoden aikana 70 lasta yhteensä 14 644 päivää. Näistä oli jäljellä edelliseltä vuodelta 26 poikaa ja 4 tyttöä. Seuraavaan vuoteen jäi 35 poikaa ja 6 tyttöä.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden aikana 53 lasta yhteensä 3 045 päivää, 23 poikaa ja 14 tyttöä oli sitäpaitsi jossakin muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 7 poikaa ja 5 tyttöä.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

	Suojeluvalvonnan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia yhteensä		
	Valvojan ollessa						
	lastensuojeluviranomainen	yksityinen henkilö	lastensuojeluviranomainen	yksityinen henkilö	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Jäljellä v:lta 1963	163	13	116	—	208	84	292
V. 1964 valvontaan tulleita	84	10	113	6	137	76	213
Yhteensä	247	23	229	6	345	160	505
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	17	—	14	—	17	14	31
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	30	3	24	—	30	27	57
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin lastenhuoltolaitokseen	27	3	23	2	35	20	55
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	6	1	1	—	4	4	8
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	18	4	7	1	27	3	30
V:een 1965 jääneitä	149	12	160	3	232	92	324
Yhteensä	247	23	229	6	345	160	505

[1]) Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 72 alaikäiselle henkilölle.

Lausunnot. Toimisto antoi edelleen pyynnöstä eräitä lausuntoja tuomioistuimille ja holhouslautakunnalle toimiston huollettavana olevista henkilöistä. Poliisilaitoksen passitoimisto ja liikennetoimisto pyysivät säännöllisesti lausunnon, milloin toimiston huollettavana ollut alaikäinen haki ulkomaanpassia tai ajokorttia. Ulkomaanpassia varten annettiin lausunto 40 henkilöstä (36 poikaa, 4 tyttöä) ja ajokorttia varten 17 pojasta. Kaupungin asuntoasiaintoimistolle annettiin eräitä asiakasperheiden asunnon tarvetta valaisevia lausuntoja.

Sosiaalinen oikeusapu. Suojelukasvatustoimiston edustaja oli säännöllisesti läsnä poliisin kuulustellessa rikokseen syypääksi epäiltyä alle 18-vuotiasta henkilöä rikospoliisiosastossa ja muuten vakavanlaisessa rikosasiassa. Tällaisia kuulusteluja oli 1 859 (1 901) alaikäistä koskevassa asiassa. Kertomusvuoden aikana ryhtyi suojelukasvatustoimisto suorittamaan henkilötutkintoja alisyyttäjinä toimiville poliisiviranomaisille syyttämättä jättämisen harkintaa varten, milloin vähäisestä rikoksesta syylliseksi epäilty oli ollut 15- vaan ei 18-vuotias. Tällainen tutkinta tehtiin suppeassa muodossa poliisipiireille vuoden kuluessa 127 tapauksessa. Muuten hoiti nuorista rikoksentekijöistä annetun lain määräämät tehtävät suojelukasvatustoimiston puolesta Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimisto.

Ensihuolto ja etsivä nuorisonhuolto. Toimisto suoritti tarkkailua ja kiireellisiä toimenpiteitä iltaisin klo 24 saakka. Ns. ensihuoltajat hoitivat 447 tapausta, joista 398 koski poikia ja 49 tyttöjä. 66 tapauksessa oli kysymys Helsingin ulkopuolella asuvasta nuoresta. Huollettuja henkilöitä oli 347, joista poikia 302 ja tyttöjä 45.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämistä alle 18-vuotiaista päihtyneistä: pidätyksiä oli 540 (778), joista 503 poikia ja 37 tyttöjä koskevia.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15-vuotiaana rikkomuksen tehneet sekä ne 15—17-vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksentekijöistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17-vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteiden varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki em. irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt lukuun ottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi, koska olivat jo täyttäneet 18 v ennen kuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorison valvomiseksi ja huoltamiseksi oli suojelukasvatustoimisto yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisten kanssa.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Poliisiviranomainen on 3 337 (2 932) tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen, että alle 21-vuotias nuori rikoksentekijä saataisiin tuomita rangaistusmääräysmenettelyin.

Käsitellyistä tapauksista oli miespuolisia syytettyjä 3 205 ja naispuolisia syytettyjä 132. Syytetyistä oli alle 18-vuotiaita 802 ja 18 v täyttäneitä 2 535. 2 589 tapauksessa oli syyttäjänä Helsingin poliisiviranomainen ja 748 tapauksessa muu poliisi-

viranomainen. Suoritetuista rikoksista oli moottoriajoneuvoliikennerikoksia 2 493, muita liikennerikoksia 69, juopumustapauksia 502 ja muita rikoksia 273. Suostumus rangaistusmääräysmenettelyyn annettiin 3 135 tapauksessa ja evättiin 109 tapauksessa. Muiden sosiaalilautakuntien käsiteltäväksi siirrettiin tai muuten jätettiin ratkaisematta 93 tapausta.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimistossa pidettyyn avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloon merkittiin uusia tapauksia 733 ja poistettiin 655. Kun v:lta 1963 siirtyi 4 081 tapausta oli kertomusvuoden lopussa luettelossa 4 159 lasta.

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen, otettiin lapsen äidin pyynnöstä tai viran puolesta elatusvelvollista vastaan haaste. Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä sopimuksella 193 (212) tapauksessa ja tuomioistuimen päätöksellä 74 (77) tapauksessa.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä v. 1955 annetun ja v. 1961 muutetun lain perusteella haettiin kantajana esiintyvän äidin puolesta 45 (51) tapauksessa maksutonta oikeudenkäyntiä. Hakemuksista hyväksyttiin 43 (48) ja hylättiin 2 (3). Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 276 (279) kertaa. Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojien puolesta 28 (18) kertaa. Muille sosiaaliviranomaisille annettiin virka-apua lastenvalvojan toimialaan kuuluvissa tehtävissä 213 (225) tapauksessa.

Elatusaputoimiston tehtäviin kuului myös elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa v. 1948 annetussa laissa tarkoitetut asiat. Tämän lain perusteella elatusapujaosto teki Uudenmaan lääninhallitukselle uusia työlaitosesityksiä avioliitossa syntyneiden lasten osalta 193 (242) sekä avioliiton ulkopuolella syntyneitten osalta 79 (133) tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 303 (122) tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä 23 (10). Huoltoapulain 42 §:n perusteella käsiteltiin elatusapujaostossa työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 215 (183) työloma-anomusta ja 274 (265) tapauksessa määrättiin työlomalla ollut palautettavaksi työlaitokseen.

Seuraavat asetelmat valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien ja elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä.

Siviilisääty	Äitejä	Elatusvelvollisia
Naimattomia	3 323	1 635
Leskiä ja laillisesti eronneita	580	467
Naimisissa olevia	243	1 260
Tiedot puuttuvat	13	797
Yhteensä	4 159	4 159

Ikä vuotta	Äitejä	Elatusvelvollisia
15	9	—
16—19	682	238
20—24	1 475	1 052
25—29	928	936
30—34	570	579
35—39	361	353
40—49	132	352
50—	—	88
Tiedot puuttuvat	2	561
Yhteensä	4 159	4 159

Ammatti	Äitejä	Elatusvelvollisia
Virkamiehiä, vapaiden ammattien harjoittajia ym	150	326
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	35	79
Itsenäisiä liikkeen harjoittajia	159	197
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	965	405
Tehdas- ja muita ammattityöntekijöitä	1 043	1 373
Muita työntekijöitä	303	595
Merimiehiä, kalastajia ja laivojen henkilökuntaa	10	147
Valtion, kunnan ym. viran- ja toimenhaltijoita	314	268
Kotiapulaisia	749	—
Muun elinkeinon harjoittajia	31	7
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	400	762
Yhteensä	4 159	4 159

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli kertomusvuoden aikana 15, joista 13 oli sairaalassa, 1 lastenkodissa ja 1 hoitokodissa. Kuolemansyynä oli 2 tapauksessa keuhkokuume, 1:ssä keuhkoverenvuoto, 1:ssä keuhkojen ilmattomuus, 1:ssä keuhkojen kehittymättömyys ja pallean puuttuminen, 3:ssa synnynnäinen epämuodostuma, 1:ssä synnynnäinen sydänvika, 1:ssä kurkkutulehdus ja 5:ssä tapauksessa heikkous ja elinkelvottomuus.

Ottolapsiksi hyväksyttiin 59 lastenvalvojan luetteloissa ollutta avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

Elatusavun ennakkoa suoritettiin 3 368 lapsesta, joista 637 oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä ja 2 731 avioliitossa syntyneitä. Elatusvelvollisilta perittiin suoritettujen ennakkojen korvauksina 111 448 mk eli n. 10 % suoritetuista määristä.

Ennakkojen käsittelyä valaisee seuraava taulukko:

Elatusavun ennakot

	Hakemuksia jätetty kpl	Ennakkoa suoritettu			Hylätty		Lakkautettu		Keskeytetty		Ennakon jakaantuminen perheen suuruuden mukaan						
		nostajien luku	lasten luku	mk	nostajia	lapsia	nostajia	lapsia	nostajia	lapsia	Lapsia						
											1	2	3	4	5	6	7
Tammikuu	1 397	1 301	1 941	76 078	26	47	—	—	—	—	851	301	107	24	8	3	1
Helmikuu	239	1 421	2 063	80 542	16	17	4	4	—	—	959	327	103	23	6	2	1
Maaliskuu	161	1 526	2 201	85 847	20	31	1	2	—	—	1 037	351	105	22	8	2	1
Huhtikuu	112	1 594	2 294	89 361	8	9	8	14	3	5	1 079	378	104	22	8	2	1
Toukokuu	90	1 632	2 354	91 286	14	20	35	40	—	1	1 098	394	105	25	8	1	1
Kesäkuu	79	1 618	2 352	91 778	12	12	16	35	1	7	1 082	390	109	27	6	3	1
Heinäkuu	65	1 678	2 430	94 939	2	2	15	21	—	—	1 137	386	116	27	8	3	1
Elokuu	73	1 751	2 546	99 265	8	11	12	23	1	2	1 175	416	119	28	9	3	1
Syyskuu	81	1 635	2 352	91 736	2	3	16	32	—	3	1 109	382	109	26	6	3	—
Lokakuu	71	1 737	2 490	97 179	—	—	29	39	—	1	1 182	404	115	28	5	3	—
Marraskuu	66	1 763	2 537	98 897	4	4	13	19	—	1	1 198	410	114	31	7	3	—
Joulukuu	56	1 806	2 608	102 245	—	—	2	3	—	—	1 225	420	117	32	8	4	—
				1 099 153													

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot

	Au-lapset mk	Aviolapset mk	Yhteensä mk
Siirto v:lta 1963:			
Lastenvalvojan talletus-, säästö- ja postisiirtotilin sekä kassan saldo	—	—	59 352.94
Valvottujen säästötilien saldo	197 427.15	156.89	197 584.04
Lapsille perityt elatusmaksut	888 318.03	430 709.97	1 319 028.00
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	289 913.55	14 218.93	304 132.48
Peritty elatusapuennakkoa	—	—	111 448.35
Kassasta elatusapuennakkoja	—	—	970 000.00
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	6 829.46	324.92	7 154.38
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset v:lta 1964	11 100.80	426.73	11 527.53
Korkotuloja	9 223.18	29.22	9 252.40
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	1 781.63
		Yhteensä	2 991 261.75

Menot

	Au-lapset mk	Aviolapset mk	Yhteensä mk
Huoltajalle suoritetut lasten hoitokorvaukset	858 958.09	418 831.69	1 277 789.78
Kaupungille suoritetut hoitomaksujen korvaukset	289 913.55	14 218.93	304 132.48
Maksettu elatusapuennakkoa	—	—	1 099 153.47
Kaupungille suoritetut oikeuskulujen korvaukset	3.62	157.81	161.43
Oikeuskuluihin käytetty	17 926.64	593.84	18 520.48
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	1 781.63
Siirto v:een 1965:			
Lastenvalvojan säästö- ja postisiirtotilin sekä kassan saldo	—	—	68 659.56
Valvottujen säästötilien saldo + obligaatiot	220 296.81	766.11	221 062.92
		Yhteensä	2 991 261.75

Väestöasiaintoimisto

Äitiysavustukset. Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 50 neuvolaa tai neuvolapiiriä. Virastoon jätettiin 394 (589) ja neuvoloihin 8 211 (7 738) hakemusta.

Jaosto käsitteli yhteensä 8 605 (8 327) äitiysavustushakemusta. Näistä hyväksyttiin 8 405 (8 135) ja hylättiin 200 (192).

Avustusta myönnettiin 8 254 (7 997) sellaiselle hakijalle, joka oli käynyt lain määräämässä tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä sekä 151 (138) hakijalle, joka oli esittänyt pätevän syyn laiminlyöntiinsä.

Seuraava asetelma osoittaa, miten hakijat noudattivat äitiysavustuslain määräämää tarkastusvelvollisuutta:

	v. 1964	v. 1963
IV raskauskuukaudessa tai sitä ennen	8 276	(8 036)
V »	156	(118)
VI »	72	(86)
VII »	63	(42)
VIII »	23	(18)
IX »	5	(11)
X »	5	(9)
ei lainkaan tarkastuksia ennen synnytystä	5	(7)
Yhteensä	8 605	(8 327)

Kertomusvuoden loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja kertomusvuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 427 550 (409 050) mk. Näistä oli luontoisavustuksia 231 950 (212 800) mk:n arvosta. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 150 000 (140 000) mk.

Äitiysavustus oli kertomusvuonna 50 mk jokaista syntynyttä lasta kohti.

Perhelisät. Perhelisän hakijoita oli yhteensä 1 794 (1 772), joista hyväksyttiin 1 559 (1 615) ja hylättiin 235 (157). Veroylityksen takia hylättiin 178 (122) ja muusta syystä 57 (35). Hakemuksista oli 18 (26) toistamiseen käsiteltävänä kokouksessa lapsen syntymän tai muun syyn vuoksi.

Perhelisän määrä oli 60 mk (55 mk) lisään oikeutettua lasta kohti.

Lisä myönnettiin harkinnan perusteella 259 (235) perheelle veroylityksestä huolimatta.

Perhelisää saaneella 1 559 (1 614) perheellä oli lisään oikeutettuja lapsia yhteensä 6 184 (6 449), joista 5 911 (6 177) alle 16-vuotiaita ja 274 (272) koulunkäynnin perusteella huomioonotettuja 16 v täyttäneitä lapsia.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perheet seuraavasti:

Lapsia perhettä kohden	Perheitä		Lapsia perhettä kohden	Perheitä	
2	341	(342)	7	44	(55)
3	166	(171)	8	15	(14)
4	561	(584)	9	5	(8)
5	300	(310)	10	5	(3)
6	121	(126)	11	1	(1)
			Yhteensä	1 559	(1 614)

Perhelisän saajista oli 956 (998) varsinaista suurperhettä, 436 (437) leskien ja 167 (179) työkyvyttömien perhettä.

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 153 622 (151 687) mk:sta jaettiin suurille perheille 98 880 (94 763) mk, leskiperheille 41 367 (38 787) mk ja työkyvyttömien perheille 18 375 (18 136) mk.

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia. Osan tarvikkeista hankkivat perheet itse, esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 3 245 (4 017) mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 74 752 (72 465) mk, huonekaluihin 17 144 (19 759) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 11 658 (10 940) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin 11 554 (7 533) mk, vaatetukseen 39 484 (35 716) mk sekä muihin luontoissuorituksiin 785 (1 255) mk.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuonna perhelisien maksamista varten ennakkoa 120 000 (125 000) mk.

Erityislapsilisät. Uusia erityislapsilisähakemuksia jätettiin vuoden 1964 aikana 782 (616), joista toisista kunnista siirrettyjä oli 83 (68).

Jaoston käsiteltävänä oli kertomusvuoden aikana 2 758 (2 388) erityislapsilisäasiaa. Näistä oli lain määräämiä tarkistuspäätöksiä 1 678 (1 794). Harkinnan perusteella myönnettiin tai suoritusta jatkettiin veroäyriylityksestä huolimatta 139 (254) nostajalle. Tapauksia, joissa erityislapsilisähakemus hylättiin tai tarkistuksen yhteydessä suoritus päätettiin lopettaa, oli 941 (722). Laissa säädettyjen edellytysten puuttumisen takia hylättiin anomus tai lakkautettiin lapsilisä 698 (528) tapauksessa, veroylityksen takia 200:ssa (140), koulutusavustuksen takia 35:ssä (39), varallisuuden takia lapsen avuttomuudesta huolimatta 6:ssa (12) ja 16—20-vuotiaan lapsen kouluajalta saaman palkan tai luontoisedun takia 2 (3) tapauksessa.

Kertomusvuoden aikana lähetettiin 20 (40) avutonta lasta koskevaa hakemusta lausuntoineen sosiaaliministeriön ratkaistavaksi.

Lasten lukumäärä erityislapsilisän suorittamisperusteen mukaan oli vuoden viimeisen neljänneksen aikana: täysorpous 51 (54), puoliorpous 1 652 (1 699), au-lapsen elatusavun puuttuminen 210 (195) ja vanhempien kansaneläke 677 (713) eli yhteensä 2 590 (2 661) tapauksessa; sokeus 11 (10), kuurous 63 (56), raajavamma 50 (42), vaikea kaatumatauti 15 (10), syvä vajaamielisyys tai mielisairaus 137 (154), sokeritauti 86 (75), sydänvika 5 (6), keuhkoastma 2 (2) sekä muu avuttomuus 55 (49) eli yhteensä 424 (404).

Erityislapsilisää suoritettiin viimeiseltä neljännekseltä kaikkiaan 3 014 (3 065) lapsesta 2 006 (2 012) nostajalle yhteensä 146 538 (126 828) mk. Vuoden aikana suoritettiin kaiken kaikkiaan erityislapsilisää 593 148 (516 420) mk.

Kodinperustamislainoja ei v:n 1957 elokuusta lähtien ollut toistaiseksi myönnetty, koska valtion talousarviossa ei ole ollut tarkoitukseen määrärahaa. Lainojen takaisin perimiseen liittyviä varallisuusselvityksiä ja lausuntoja annettiin sosiaaliministeriölle.

Lapsilisät. Lapsilisän määrä oli yhdestä lapsesta 46.50 mk neljännekseltä, toisesta lapsesta 53.50 mk ja 63 mk kolmannesta ja sitä seuraavista lapsista. Viimeisestä neljänneksestä alkaen korotettiin lapsilisä toisesta lapsesta 55 mk:aan ja kolmannesta ja sitä seuraavasta lapsesta lähtien 66 mk:aan, ensimmäisen lapsen saadessa edelleen 46.50 mk neljännekseltä. Kertomusvuoden aikana rekisteröitiin 6 315 (6 329) kokonaan uutta lapsilisätapausta. Sen lisäksi rekisteröitiin toisista kunnista siirrettyjä ja aikaisemmin rekisteröityihin perheisiin syntyneitä lapsia 4 781.

Jaosto käsitteli vuoden aikana 1 517 (1 550) lapsilisää koskevaa asiaa. Lapsilisää määrättiin maksettavaksi kaikkiaan 22 147 933.50 (21 178 188) mk. Tästä palautettiin virheellisinä suorituksina tai oikeudettomasti nostettuna lapsilisänä 2 205 (4 958) mk sekä nostamatta jääneinä lapsilisinä 89 780 (100 332) mk.

Lapsilisän saajat ja lapsiluvut:

Neljännes	Lapsilisän nostajia		Vastaava lasten luku	
I	65 184	(64 770)	109 092	(109 052)
II	65 269	(64 552)	109 092	(108 699)
III	65 346	(64 908)	109 265	(108 705)
IV	65 545	(65 930)	109 389	(109 778)

Näihin lukuihin sisältyy n. 1 300 tapausta, joissa lapsilisä on maksettu kunnalle.

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (nostajat) ryhmittyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajien lukumäärä		Lasten luku	
1 lapsesta	33 126	(33 226)	33 126	(33 226)
2 »	20 752	(20 612)	41 504	(41 224)
3 »	7 197	(7 148)	21 591	(21 444)
4 »	1 800	(1 864)	7 200	(7 456)
5 »	489	(471)	2 445	(2 355)
6 »	115	(132)	690	(792)
7 »	39	(43)	273	(301)
8 »	14	(15)	112	(120)
9 »	6	(3)	54	(27)
10 »	1	(1)	10	(10)
Yhteensä	63 539	(63 515)	107 005	(106 955)

Sosiaalilääkärin toimisto

Kertomusvuoden aikana tutkittiin 540 (603) lasta ja tutkittavaksi ilmoitetuista tapauksista siirtyi keskeneräisinä ja tutkimusta odottamaan seuraavaan vuoteen 105 (145) lasta. Tapaukset jakautuivat lähettäjien mukaan seuraavasti: lastenhuoltotoimistosta ilmoitettuja 391 (362), vajaamielishuoltajan ilmoittamia 66 (196) ja suojelukasvatustoimistosta 188 (190). Kerran viikossa toimi vajaamielisneuvola, jossa psykiatri sosiaalityöntekijän avustamana otti vastaan vajaamielispotilaita lähinna huollollisessa mielessä.

Sosiaalilääkärin toimiston tutkimusaineisto, ilmoitukset ja tutkimustulokset ilmenevät seuraavista taulukoista:

Tutkimusaineisto:

	Ikä										Kaikkiaan
	0—6 v		7—15 v		16—17 v		18 v		Yhteensä		
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Jäljellä v:een 1964	19	12	46	29	17	14	7	1	[1])89	[1])56	145
Uusia v. 1964											
Lastenhuoltotoimisto	53	50	120	69	7	2	2	1	182	122	304
Lhtn vajaamielisryhmä	2	2	15	9	—	4	5	11	22	26	48
Suojelukasvatustoimisto	—	—	99	21	7	21	—	—	106	42	148
Yhteensä											
Lastenhuoltotoimisto	69	59	147	90	11	9	5	1	232	159	391
Lhtn vajaamielisryhmä	5	5	19	12	2	4	7	12	33	33	66
Suojelukasvatustoimisto	—	—	114	26	18	28	2	—	134	54	188
Kaikki yhteensä	74	64	280	128	31	41	14	13	399	246	645
Poistettu v. 1964	60	49	239	107	25	35	13	12	337	203	540
Jäljellä v:een 1965	14	15	41	21	6	6	1	1	62	43	105

[1]) Tutkimusjonotusaikana osa siirtynyt seuraavaan ikäryhmään.

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy:

Syy	Lastenhuoltotoimisto			Suojelukasvatustoimisto			Kaikkiaan
	P.	T.	Yhteensä	P.	T.	Yhteensä	
Kehitystason määrääminen	59	48	107	2	1	3	110
Heikko koulumenestys	21	10	31	9	1	10	41
Koulunkäynnin järjestely	4	2	6	4	—	4	10
Laitossijoitus	6	7	13	12	2	14	27
Mahdollinen laitoksesta kotiuttaminen	4	2	6	2	—	2	8
Merkitseminen vajaamielisluetteloon ja laitoshakemus	7	2	9	—	—	—	9
Päivähuoltolaan sopivuus	—	2	2	—	—	—	2
Lapsen sopivuus kasvatuskotiin / Kodin tai kasvatuskodin sopivuus lapselle	10	5	15	1	—	1	16
Mahdollinen sairaalatutkimus tai hoito	7	2	9	—	—	—	9
Mahdollinen lääkehoito	2	—	2	—	—	—	2
Hermostolliset herkkyysoireet	54	40	94	15	8	23	117
Kastelu ja/tai tuhriminen	34	13	47	7	—	7	54
Sopeutumisvaikeudet	23	14	37	79	40	119	156
Seksuaaliset vaikeudet	1	3	4	3	2	5	9
Mahdollinen adoptio tai sen purkaminen	15	20	35	—	—	—	35
Holhous- ja oikeusasia	6	11	17	—	—	—	17
Työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen	2	4	6	—	—	—	6
Mahdollinen sterilisaatio	—	3	3	—	—	—	3
Lausunto kutsuntaviranomaisille	2	—	2	—	—	—	2
Muut syyt	8	4	12	—	—	—	12
Yhteensä	265	192	457	134	54	188	645

Tutkittujen ominaisuudet:

	0—6 v		7—15 v		16—17 v		18 v		Yhteensä		Kaikkiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Älykkyystaso											
130—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
110—129	9	3	10	5	—	1	—	—	19	9	28
90—109	6	10	34	18	1	2	—	—	41	30	71
80— 89	9	7	23	11	2	—	1	2	35	20	55
60— 79	16	7	15	11	—	3	3	4	34	25	59
40— 59	2	1	7	4	—	1	2	4	11	10	21
alle 40	2	1	3	3	—	—	—	1	5	5	10
V. 1964 ei tutkittuja	30	34	191	76	25	34	8	2	254	146	400
Yhteensä	74	64	283	128	28	41	14	13	399	246	645
Sukurasitus [1])											
Rangaistu	4	4	15	6	1	1	—	—	20	11	31
Poikkeava elämäntapa	25	15	90	42	19	13	3	—	137	70	207
Vajaamielisyys	5	5	16	6	—	2	4	1	25	14	39
Mielisairaus	13	11	35	33	2	11	1	1	51	56	107
Muu pitkäaikainen sairaus	7	4	14	4	—	3	—	—	21	11	32
Aistiviallisuus	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—	4
Yhteensä	54	39	174	91	22	30	8	2	258	162	420
Kasvuympäristön erikoisuus [1])											
Avioton	35	39	73	35	6	6	3	1	117	81	198
Äiti, isä tai molemmat kuolleet	1	3	31	13	3	10	4	4	39	30	69
Avioero, asumusero	18	13	71	44	11	15	3	—	103	72	175
Äiti- tai isäpuoli	4	3	28	15	7	8	3	—	42	26	68
Otto- tai kasvatusvanhemmat	16	21	49	22	2	5	—	1	67	49	116
Lasten- tai nuorisokoti	49	35	98	56	9	8	3	1	159	100	259
Suojelukasvatus vastaanottokoti	—	—	37	11	6	14	—	1	43	26	69
Yhteensä	123	114	387	196	44	66	16	8	570	384	954

[1]) Sama lapsi saattaa esiintyä useammassa eri kohdassa.

Kertomusvuonna tutkitut lapset ja nuoret henkilöt ryhmitettyinä diagnoosin ja toimenpiteiden mukaan[1]):

Kaikista tutkituista selvitykset ja lausunnot, lisäksi suosituksia ja toimenpiteitä, joita monen tutkitun osalla useita	300—301	310—318	320	321—324	325.0. 1.4.5	325.2	325.3—326	326.3	326.4	351—353	Muut	793	Tutkimatta	Yhteensä
Tutkimus, selvitys ja lausunto lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimistolle..	—	31	—	71	13	25	22	22	6	4	2	36	24	256
Suositus kasvatuskotiin	—	—	—	5	—	—	1	1	—	—	—	3	—	10
» lastenkotiin	—	1	—	2	—	4	2	—	—	—	1	4	—	14
» vastaanotto- tai nuorisokotiin ...	—	5	—	2	—	1	3	8	3	—	—	—	—	22
» koulukotiin	—	—	—	—	—	3	1	1	3	—	—	—	—	8
» sairaalaan	3	14	2	14	3	8	2	4	—	1	1	1	—	53
» poliklinikalle tutkimukseen	1	1	1	14	2	7	9	3	5	4	—	5	—	52
» vajaamielisrekisteriin ja/tai laitokseen	—	—	—	—	7	4	—	—	—	—	—	—	—	11
» vajaamielispäivähuoltolaan	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	3
» laitoksesta kotiuttamiseen	—	—	—	1	—	2	2	4	—	—	—	2	—	11
» yksilöterapiaan	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5
Ehdotettu oppivelvollisuuden suorittamisesta vapauttamista	—	—	—	—	2	4	1	—	—	—	—	—	—	7
» koulunkäynnin alkamisen siirtämistä	—	—	—	6	1	8	2	—	—	1	—	—	—	18
» apukouluun	—	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—	12
» muuta koulujärjestelyä	—	3	—	6	—	6	5	5	—	—	—	2	—	27
» ammatinvalinnan ohjausta	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Lausunto adoptioasiassa	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	20	—	24
» holhous- tai oikeusasiassa	—	1	—	3	1	—	—	—	—	—	—	11	—	16
Esitetty sterilisaatiota tai aborttia	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	4
Todistus työkyvyttömyyseläkkeen hakemusta varten	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	3
Lausunto kutsuntaviranomaisille	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	4
Muu lääkärintodistus	—	—	—	—	1	2	—	1	3	—	—	—	—	7
Lääkemääräykset	—	9	—	10	2	4	3	4	—	4	—	—	—	36
Yhteensä	4	69	3	140	35	97	57	54	20	14	4	84	24	605

Tautinimistö:

300	Schizophrenia (jakomielitauti)
301	Psychosis manico-depressiva (maanis-depressiivinen mielisairaus)
310—318	Psychoneuroses (neuroosit)
320	Constitutio psychopathica (luonnevikaisuus)
321—324	Persona immatura (tunne-elämän kypsymättömyys ja häiriytyneisyys)
325.0	Idiotia (tylsämielisyys)
325.1	Imbecillitas (vähämielisyys)
325.4	Mongolismus (mongolismi)
325.5	Oligophreniae aliae (muu, ei määriteltävissä oleva vajaamielisyys)
325.2	Debilitas (heikkomielisyys)
325.3	Deficientia intelligentiae (heikkolahjaisuus)
326.0	Dyslexia (lukemisvaikeus)
326.1	Battarismus (änkyttäminen)
326.2	Vitia locutionis alia (muu puhevika)
326.3	Maladaptatio acuta (sopeutumattomuus)
326.4	Abnormitas characteris (luonteen poikkeavuus)
351—353	Laesio cerebri intra partum (aivovaurio)
793	Observationes et explorationes (huomiointia ja tutkimuksia)

[1]) Ks. seur. tautinimistöä.

Asumuserosovittelut

Lastensuojelulautakunnan määräämät sovittelijat hoitivat sovittelutehtäviä seuraavasti: päätettyjä sovitteluja oli 113, kesken jääneitä (31.12.) 25 eli yht. sovitteluja 138. Avioliittoa jatkoi (ei todistusta) 5 avioparia, neuvottelukertoja oli 363, lapsettomia aviopareja 41 ja lasten lukumäärä 161.

Aviopuolisoiden jakautuminen uskontokunnan mukaan oli (päättyneissä sovitteluissa) siviilirekisterissä 127 aviopuolisoa, evankelislutherilaisessa seurakunnassa 88, muu uskontokunta 11 eli yhteensä 226 aviopuolisoa.

Jakautuminen avioliittovuosien mukaan oli seuraava: 0—1 vuotta 15, 2—5, 37, 6—10, 30 ja yli 10 vuotta 56 eli yhteensä 138 avioliittoa.

Sosiaaliryhmitys miehen ammatin mukaan jakautui seuraavasti: johtavassa asemassa olevia 4, pienyrittäjät, työnjohtajat, ylempi toimistohenkilökunta 27, ammattityöntekijät, alempi toimistohenkilökunta 86, apu- ja sekatyöntekijät 20 ja ilman ammattia 1 eli yhteensä 138.

Sovittelijoina toimivat kertomusvuoden aikana lastenhuollontarkast. Margit Törnudd ja joht. huoltotarkast. Marja Muukkonen.

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 3 258 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 1 128 lasta (1206), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 4 386 (4 301) lasta. Näistä oli 3 964 lastenhuoltotoimiston alaista ja 409 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 13 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli syntynyt 2 748 eli 62.7 % avioliitossa ja 1 638 eli 37.3 % avioliiton ulkopuolella. Lastenhuoltotoimiston alaisten lasten vastaavat suhdeluvut olivat 60.3 ja 39.7 sekä suojelukasvatusta tarvitsevien lasten 85.5 ja 14.5. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 2 446:lla eli 89.0 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 281:llä eli 10.2 %:lla jompikumpi vanhemmista kuollut ja 21 eli 0.8 % täysin orpoja. Au-lapsista 801:llä eli 48.9 %:lla oli sekä elatusvelvollinen että äiti elossa, 820:llä eli 50.1 %:lla oli elatusvelvollinen tai äiti kuollut tai elatusvelvollinen tuntematon ja 17:llä eli 1.0 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 3 633 eli 83.6 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 26 ja muualla Uudenmaan läänissä 113, joten muualla syntyneitä oli 574 eli 13.2 %.

Jotta saataisiin selvitetyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluivat, ryhmiteltiin heidät vanhempiensa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja au-lapset äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ja ammattityöntekijäin lapsia 2 012 eli 45.9 %, muiden työntekijäin 478 eli 10.9 %, kotiapulaisten 344 eli 7.8 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 149 eli 3.4 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 696 eli 15.9 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 174 eli 4.0 %.

Toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä em. lasten joutumiseen lautakunnan huostaan useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 967:ssä eli 22.0 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta, 583 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiviallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 384 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 3 180:ssä eli 72.5 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 288 eli 6.6 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 113:lla eli 2.6 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmat kuolleet, 160 lasta eli 3.6 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 732 lapsen eli 16.7 %:n vanhemmat olivat joko sairaita tai heidän työkykynsä oli vähentynyt ja 122 lapsen eli 2.8 %:n vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 4 169:llä eli 95.1 %:lla suomi, 211:llä eli 4.8 %:lla ruotsi ja 6:lla eli 0.1 %:lla jokin muu kieli.

Muussa suhteessa viitataan eripainoksen liitteenä olevaan tilasto-osastoon.

Taloustietoja

Lastensuojelutoimen aiheuttamat bruttomenot olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

	mk
Lastensuojeluvirasto	2 028 021
Avohuolto:	
turvattomien alaikäisten sijoitus ja tilapäinen avustaminen	1 848 507
suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus ja tilapäinen avustaminen	70 467
lasten kesävirkistys ja lomamatkat	149 953
vajaamielisten huolto	69 283
Laitoshoito:	
kaupungin lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset	5 551 146
» vajaamielislaitokset	726 129
turvattomien alaikäisten sijoitus vieraissa laitoksissa	2 859 633
suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus vieraissa laitoksissa	180 154
vajaamielisten sijoitus	932 965
Järjestöjen avustukset	119 494
Lastensuojelulautakunnan käyttövarat	3 946
Yhteensä	14 539 698

Lisäksi esiintyi tilinpäätöksessä pääomamenoina laitosten perusparannuskustannuksia:

	mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	54 434
Outamon vastaanottokoti	5 961
Naulakallion vastaanottokoti	23 187
Oppilaskoti Toivola	19 669
Päivähuoltola Vantaala	1 707
Yhteensä	104 958

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot jakaantuivat seuraaviin eriin:

	mk
Valtionapu sosiaalilääkärin toimiston menoihin	6 433
Korvaukset annetusta huollosta:	
valtiolta	1 126 762
vierailta kunnilta	25 275
yksityisiltä	1 376 988
Valtionapu:	
lastenkodeille	149 880
vajaamielislaitoksille	301 130
Ateriamaksut	108 957
Luontoisedut	64 235
Vuokrat	120 386
Gustaf Walfrid Hyvösen rahaston tuotto	46 595
Muut tulot	26 587
Yhteensä	3 353 228

Kun tulot vähennetään bruttomenoista 14 539 698 mk:sta, kaupungin kassaa rasittavaksi nettomenoksi jää 11 186 470 mk eli 1 874 452 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Lastensuojelujärjestöjen ja kuntainliittojen suorittaman työn tukeminen

Kuten menoista ilmenee, jaettiin avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 119 494 mk, josta Vankeusyhdistys sai 10 000 mk ja 109 494 mk sellaiset järjestöt, jotka järjestivät kesävirkistystä helsinkiläisille lapsille. Lisäksi suoritettiin osuutena Kårkulla Centralanstalt -nimistä laitosta ylläpitävälle kuntainliitolle 37 100 mk ja Rinnekoti-Säätiölle osuutena keskuslaitoksen perustamiskustannuksiin 42 210.52 mk.

Lastensuojelurahastot

Kaupungin lastensuojelutyötä varten oli rahatoimiston hoidossa eräitä rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarat olivat 31.12. seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto	418	173
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	127	12
Lasten kesäsiirtolain rahasto	218	173
Bergman-puolisojen lahjoitusrahasto	632	62
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	134	21
M. Kotschackin lastenvaatetusrahasto	976	85
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	662	69
Yhteensä	3 167	595

Hoitopaikkavaraukset

Lastensuojelulautakunta sijoitti laitoshoitoa tarvitsevia alaikäisiä ja vajaamielisiä kertomuksesta ilmenevässä määrin valtion, eri kuntien tai kuntainliittojen sekä yksityisten omistamiin laitoksiin. Lastensuojeluvirasto suoritti pääasiassa suullisilla ennakkosopimuksilla paikkavaraukset kuitenkin siten, että ao. jaosto vahvisti hoitomaksun suuruuden. Kaupunki varasi myös myöntäessään avustuksia tai lainoja yksityisten laitosten perustamiskustannuksia varten samalla käyttöönsä määräajaksi hoitopaikkoja. Seuraavat sopimukset olivat kertomusvuonna voimassa:

5.2.1955 tehty sopimus 30 hoitopaikan varaamisesta 31.12.1975 saakka Samfundet Folkhälsan i svenska Finland -nimisen säätiön lastenkodista;

24.1.1956 ja 15.2.1958 tehdyt sopimukset 10 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi Mustalaislähetyksen omistamasta Kotimäen lastenkodista sekä samoin 10 hoitopaikan varaamisesta Päiväkummun lastenkodista ja 20.3.1962 tehty sopimus 5 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi nuorisokodista Kauniaisissa;

28.12.1956 tehty sopimus 16 hoitopaikan varaamisesta Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kodinhoito-opiston lastenkodista myönnetyn lainan maksuajaksi;

11.10.1960 tehty sopimus 17 hoitopaikan varaamisesta Lastenlinnasta sekä sopimukseen liittyvä erikoissopimus; näistä hoitopaikoista oli 8 ensisijaisesti lastensuojelulautakunnan käytettävissä;

17.2.1964 tehty sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta Kristillisten Orpokotien Kannatusyhdistyksen Päivölän lastenkodista;

15.1.1960 tehty sopimus 8 hoitopaikan varaamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan Säätiön tyttökodista (Nuorisokoti Ritvala);

4.4.1964 tehty sopimus 16 hoitopaikan varaamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan Säätiön Koivurinteen lastenkodista;

27.6.1961 tehty sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi Pelastakaa Lapset -nimisen yhdistyksen Matti ja Maija -kodista;

16.6.1961 tehty sopimus 15 hoitopaikan varaamisesta 25 v:ksi Helsingin Kaupunkilähetyksen Kotivuoren lastenkodista;

21.11.1961 tehty sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta toistaiseksi Kirsti Herlinin Lastenkotisäätiön lastenkodista sekä

kaupunginhallituksen 12.7.1951 tekemään päätökseen perustuva sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta 31.12.2001 saakka Suomen Lastenhoitoyhdistyksen Töölön lastenkodista.

Kaupunginvaltuuston 21.2.1962 tekemän päätöksen perusteella tehtiin 45 paikan ennakkovaraus Kårkulla Centralanstalt -nimisestä kuntainliiton ylläpitämästä laitoksesta aikaisemmin varattujen 35 paikan lisäksi.

Valtuuston myönnettyä 20.6.1962 lainan Vajaamielisten Tuki -yhdistykselle varattiin sen omistamasta Kankurinmäen kesäsiirtola- ja hoitokoti -nimisestä laitoksesta kaikki paikat lastensuojelulautakunnan käyttöön.

IV. Lastensuojelulautakunnan alaiset laitokset

Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset. *Sofianlehdon vastaanottokoti* toimi 227-paikkaisena turvattomien lasten vastaanottolaitoksena, johon kuitenkin jouduttiin sijoittamaan myös suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja vajaamieli-

siä. Laitos jakaantui 67-paikkaiseen pikkulasten (A-), 55-paikkaiseen leikki-ikäisten (B-), ja 48-paikkaiseen kouluikäisten osastoryhmään sekä 42-paikkaiseen vajaamielisten ja 15-paikkaiseen vajaamielisten sairasosastoon. Laitoksen johtajana toimi kasvatustiet.kand. Hannu Timperi apunaan 112 muuta viranhaltijaa sekä 39 työsopimussuhteeseen palkattua toimenhaltijaa. Laitoksessa suoritettujen korjaustöiden ajaksi jouduttiin sijoittamaan 18-paikkainen tyttöosasto taloon II linja 12 ja osa huollettavista (n. 50) Naulakallion vastaanottokotiin.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 14-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena, jonka johtajana oli kasvattaja Sirkka-Liisa Rauta-aho apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 6 työsopimussuhteessa olevaa toimenhaltijaa.

Outamon vastaanottokoti toimi Lohjalla 2-osastoisena 30 paikkaa käsittävänä vastaanottokotina suojelukasvatusta tarvitsevia kouluikäisiä poikia varten. Laitoksella oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Mauno Halonen apunaan 20 viranhaltijaa ja 2 toimenhaltijaa.

Vastaanottokoti Lemmilä toimi Hyvinkään Ridasjärvellä 15-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi oma kansakoulu. Laitoksen johtajana oli kansak.op. Jaakko Vilpas apunaan 6 viranhaltijaa ja 2 toimenhaltijaa.

Naulakallion vastaanottokoti toimi 18-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, etupäässä tyttöjä varten tarkoitettuna vastaanotto- ja tutkimuslaitoksena, jossa oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Jyrki Ritamo apunaan 3 viranhaltijaa ja 4 toimenhaltijaa. Laitoksen uusiin tiloihin jouduttiin väliaikaisesti sijoittamaan Sofianlehdon vastaanottokodin huollettavia. Laitoksen vahvistettu paikkaluku oli 15 + 35 eli 50.

Hyvösen lastenkoti toimi 33-paikkaisena erityislastenkotina, jonka johtajana toimi sosiaalihuolt. Mirja Myllylä apunaan 8 viranhaltijaa ja 10 toimenhaltijaa.

Malmin lastenkoti toimi niin ikään 37-paikkaisena erityislastenkotina. Laitokseen jouduttiin sijoittamaan jatkuvasti myös vajaamielisiä lapsia. Johtajana oli kasvattaja Elsa Hytönen apunaan 15 viranhaltijaa ja 6 toimenhaltijaa.

Kallion nuorisokoti toimi 28-paikkaisena erityislastenkotina, jossa oli erikseen jälkihuolto- ja koululaisosastot. Sijoitusvaikeuksien vuoksi laitoksessa edelleen hoidettiin yksinomaan kouluikäisiä lapsia. Johtajana toimi sosion. Erkki Mikonsaari apunaan 7 viranhaltijaa ja 5 toimenhaltijaa.

Töölön nuorisokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä jälkihoitoa tarvitsevien tyttöjen laitoksena, jonka johtajana oli sosion. Helmi Hirvonen apunaan 2 viranhaltijaa.

Kaarelan nuorisokoti toimi 15-paikkaisena, lähinnä jälkihoitoa tarvitsevien poikien laitoksena, jonka johtajana oli sosion. Lauri Saloriutta apunaan 5 toimenhaltijaa.

Taivallahden nuorisokoti toimi 17-paikkaisena jälkihuoltoa tarvitsevien poikien hoitolaitoksena. Laitoksen johtajana toimi sosion. Olavi Kivistö apunaan 4 viranhaltijaa ja 2 toimenhaltijaa.

Metsäkummun hoitokoti toimi 15-paikkaisena kasvatusvaikeuksiin joutuneiden lasten psykiatrisena laitoksena, jolla oli oma kansakoulu. Hoito- ja kasvatustyötä johdettiin kiinteästi sosiaalilääkärin toimistosta, jonka lastenpsykiatri ja psykologit työskentelivät vakituisesti laitoksessa. Laitoksen johtajana toimi sosiaalihoit. Eeva Kuusiniemi. Laitoksessa oli lisäksi 6 viranhaltijaa ja 7 toimenhaltijaa.

Oppilaskoti Toivola toimi 96-paikkaisena apukouluasteella olevien turvattomien lasten hoitolaitoksena, jossa oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak. op. Veli Ilasmaa apunaan 41 viranhaltijaa ja 13 toimenhaltijaa.

Koskentuvan nuorisokoti, jossa oli 16 paikkaa, toimi lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevien poikien hoitokotina. Laitoksen johtajana oli ohjaaja Kalevi Mattila apunaan yksi viranhaltija ja 2 toimenhaltijaa.

Vajaamielislaitokset ja vajaamielisten lasten lastenkodit

Kullatorpan lastenkoti toimi vajaamielisten lastenkotina, jossa oli 21 vahvistettua hoitopaikkaa. Laitosta ei ollut hyväksytty vajaamielislaitokseksi eikä se saanut valtionapua paikkaluvun pienen määrän ja rakennusten huonon kunnon vuoksi. Johtajana toimi sosion. Anna Lehto apunaan 14 viranhaltijaa ja 3 toimenhaltijaa.

Päivölän lastenkoti toimi Sipoon Kallbäckissä 16-paikkaisena vajaamielisten lastenkotina. Laitos ei pienen kokonsa vuoksi ollut saanut vajaamielislaissa tarkoitettua valtionapua. Laitoksen johtajana toimi vajaamielishoit. Kyllikki Grönroos apunaan 5 viranhaltijaa ja 6 toimenhaltijaa.

Nukarin lastenkoti Nurmijärven Nukarissa oli ainoa lastensuojelulautakunnan alainen varsinainen vajaamielishoitokoti, jossa oli 30 hoitopaikkaa. Johtajana toimi lastenhoit. Rauha Ojalainen apunaan 15 viranhaltijaa ja 5 toimenhaltijaa.

Päivähuoltola Tyynelä toimi 60-paikkaisena vajaamielisten päivähuoltolaitoksena. Johtajana toimi kansak. op. Sirkka Wahlroos ja 10.10. alkaen valt.kand. Eeva-Riitta Uuksulainen apunaan 7 viranhaltijaa ja 3 toimenhaltijaa.

Päivähuoltola Vantaala toimi niin ikään vajaamielisten päivähuoltolana, jossa oli 42 paikkaa. Laitoksen johtajana oli valtiot.kand. Annikki Paasonen apunaan 6 viranhaltijaa ja 4 toimenhaltijaa.

Käpylän koulu- ja työkeskus toimi 2-osastoisena vajaamielisten päivähuoltolana talossa Pyhtääntie 1. Laitoksen kouluosasto toimi 40-paikkaisena ja neliluokkaisena vajaamieliskouluna ja 25-paikkainen työosasto 16 v täyttäneiden vajaamielisten poikien suljettuna työpajana. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Veikko Tavast apunaan 8 viranhaltijaa ja 3 toimenhaltijaa.

Muissa lastenhuoltolaitoksissa hoidettiin vajaamielisiä kertomusvuonna siten, että keskimäärin oli Sofianlehdon vastaanottokodissa 57 ja Malmin lastenkodissa 15 vajaamielistä. Nämä osastot eivät toimineet vajaamielislaissa tarkoitettuina vajaamielislaitoksina.

Laitosten hallinto

Laitosten toiminnasta todettakoon lisäksi, että niiden välitön johto kuului kunkin laitoksen johtajalle, mutta että hallinnollista yleisvalvontaa suoritti lastensuojelutoimen toimitusjohtaja sekä kasvatuksellista valvontaa Outamon, Lemmilän ja Mellunkylän vastaanottokotien osalta nuorisonhuoltaja ja muiden laitosten osalta lastenhuollontarkastaja tai apulaislastenhuollontarkastaja.

Laitosten kansakouluissa noudatettiin kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia ja opetuksen tarkastuksesta huolehtivat suomenkielisten kansakoulujen tarkastajat.

Laitosten terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri. Sosiaalilääkärin toimisto suoritti laitoksessa psykiatrisia tutkimuksia ja antoi tässä suhteessa hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Laitosten terveys- ja sairaustilanteesta todettakoon seuraavaa: Laitoksissa hoidettiin 1 320 akuuttia ja 694 kroonista sairaustapausta. Sairaalahoitoon lähetettiin 74 lasta ja poliklinikkahoitoon tai tutkimuksiin 375 lasta. Pienoisröntgenissä tutkittiin 230 lasta ja lisäksi päivähuoltoloissa olevat lapset. Laitosten henkilökunta sai poliorokotuksia ja kävi vuosittaisessa pienoisröntgentarkastuksessa. Oppilaskoti Tyynelässä todettiin kaksi keuhkotuberkuloositapausta. Lääkintävoimistelua annettiin 90:lle laitoksessa olevalle lapselle. Lasten yleiskunto oli yleensä hyvä.

Seuraavasta taulukosta ilmenevät laitosten tautitapaukset:

Akuutit sairaudet	Sofianlehto A	Sofianlehto B	Herttoniemi	Hyvönen	Kaarelan nuorisokoti	Kallion nuorisokoti	Koskentuvan nuorisokoti	Kullatorppa	Lemmilä	Malmi	Naulakallio D	Metsäkumpu	Nukari	Outamo	Päivölä	Taivallahden nuorisokoti	Töivola	Töölön nuorisokoti	Yhteensä
Tulirokko	—	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Tuhkarokko	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Vihurirokko	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Vesirokko	2	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Sikotauti	—	3	—	6	—	1	1	11	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	28
Pikkulavantauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Aivokalvontulehdus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Influensa	—	—	—	—	5	1	4	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	21
Ripuli	61	27	5	2	—	—	1	21	—	1	1	2	1	1	12	—	3	—	138
Suutulehdus	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Angiina	54	36	—	—	4	7	—	—	2	6	1	1	—	5	—	3	57	—	176
Kuume, nuha ym.	244	171	42	19	3	17	3	8	8	30	6	—	12	26	2	13	14	3	621
Keuhkokuume	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Korvatulehdus	48	23	5	1	2	3	1	2	—	5	—	—	1	1	—	—	6	1	99
Silmätulehdus	—	6	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	12
Keuhkopussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Ihottumat	9	19	3	—	—	1	—	—	3	—	1	1	1	2	—	1	1	1	43
Paiseet	3	6	3	—	—	—	1	11	2	3	—	1	14	—	—	1	—	—	45
Rakkotulehdus	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Gonorrhea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	1	—	—	6
Tapaturmat	—	13	—	6	2	4	3	11	3	2	2	—	2	13	—	5	22	—	88
Yhteensä	429	324	60	49	16	36	14	64	18	47	17	5	31	53	17	24	108	13	1 325
Tub.tarkastukset	3	—	2	1	—	—	—	22	13	—	14	14	—	42	19	—	92	8	230
Sairaalahoitoon lähetettyjä	18	6	3	6	1	4	—	3	1	3	1	1	1	7	1	2	15	1	74
Poliklinikoilla käynnit	53	15	9	24	4	21	6	28	9	27	10	3	3	67	1	23	44	28	375

Krooniset sairaudet Diagnoosit	Sofianlehto A	Sofianlehto B	Herttoniemi	Outamo	Lennuilä	Naulakallio D	Hyvönen	Malmi	Kallion nuorisokoti	Töölön nuorisokoti	Kaarelan nuorisokoti	Taivallahden nuorisokoti	Koskentuvan nuorisokoti	Metsäkumpu	Toivola	Kullatorppa	Päivölä	Nukari	Yhteensä
Vajaamieliset	72	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	8	26	19	33	162
Heikkolahjaiset	—	—	—	—	2	7	2	—	2	—	—	—	3	—	88	—	—	—	104
Sielull. poikkeavat	—	26	—	28	10	10	21	10	9	4	—	4	7	14	28	4	—	15	190
Kaatumatauti	22	2	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	6	8	3	5	51
Aivovauriot	45	3	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	1	6	1	—	60
Vesipää	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Synn. epämuod.	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	8
Synn. sydänvika	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kampurajalka	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Kitahalkiot	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Lonkkaluxatiot	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Nivustyrät	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Aistivialliset	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	8
Sokeritauti	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Polion jälkitilat	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Nieluhalvaus	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Allergiset ihottumat	—	4	2	—	—	1	1	2	3	—	—	—	—	1	6	—	1	3	24
Astma	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Anemia	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3
Nivelreuma	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kroon. korvatulehdus	—	5	2	—	—	—	—	2	1	—	1	—	1	—	4	—	—	2	18
Kroon. virtsatul.	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
Kanyylipotilaat	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Anus praeter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	198	46	5	28	13	19	27	24	19	5	1	4	11	18	144	46	27	59	694
Hoidossa oli	96	46	5	28	13	19	24	24	18	5	1	4	11	14	492	6	19	33	435

Lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten menot ja tulot

Laitokset on seuraavassa taulukossa ryhmitelty siten, että A-ryhmässä ovat lastenkotityyppiset laitokset, B-ryhmässä erityislastenkodit, joissa on oma kansakoulu, C-ryhmässä vajaamielisiä hoitavat lastenkodit, D-ryhmässä vajaamielislaitos ja E-ryhmässä vajaamielisten päivähuoltolat.

Kustannukset jakaantuivat lasta ja päivää kohden seuraavasti:

	Vahvistettu paikkaluku	Aukiolopäivät	Hoitopäivien määrä	Käyttöprosentti	Bruttomenot					Tulot					Nettomenot
					Palkat	Huoneisto [1]	Ravinto	Muut	Yhteensä	Valtionapu	Huoneistotulot [2]	Ateriakorvaukset	Muut tulot [3]	Yhteensä	
					mk										
A-laitokset															
Sofianlehdon vastaanottokoti..	227	83 082	74 090	89.18	18.19	3.13	2.43	2.68	26.43	—.81	—.34	—.52	—.01	1.68	24.75
Herttoniemen vastaanottokoti	14	5 124	4 735	92.41	18.62	2.88	2.69	1.91	26.10	—.66	—.80	—.68	—	2.14	23.96
Hyvösen lastenkoti	33	12 078	11 386	94.27	13.32	5.15	2.63	2.73	23.83	—.91	—.30	—.27	—	1.48	22.35
Malmin lastenkoti	37	13 542	14 516	107.19	12.00	1.36	2.26	1.81	17.43	—.89	—.34	—.63	—.01	1.87	15.56
Kallion nuorisokoti	28	10 248	9 239	90.15	11.40	4.98	2.65	2.80	21.83	—.86	—.78	—.14	—	1.78	20.05
Töölön nuorisokoti	12	4 392	4 279	97.43	7.50	3.03	2.55	2.52	15.60	—.23	—.53	—.21	—.34	1.31	14.29
Kaarelan nuorisokoti	15	5 490	5 338	97.23	8.15	3.23	2.45	1.84	15.67	—.19	—.39	—.09	—.97	1.64	14.03
Taivallahden nuorisokoti	17	6 222	5 997	96.38	10.70	[4] 9.36	4.38	2.73	27.17	—.25	7.39	2.99	—.70	11.33	15.84
Koskentuvan nuorisokoti	16	5 856	5 797	98.99	7.34	3.79	2.74	2.00	15.87	1.01	—.59	—.19	—.57	2.36	13.51
Yhteensä ja keskimäärin	399	146 034	135 377	92.70	15.14 (63.8 %)	3.53 (14.9 %)	2.56 (10.8 %)	2.50 (10.5 %)	23.73	—.76	—.72	—.56	—.10	2.14	21.59
B-laitokset															
Outamon vastaanottokoti	30	10 980	8 773	79.90	28.94	17.24	3.22	4.76	54.16	—.63	3.24	—.43	—.04	4.34	49.82
Vastaanottokoti Lemmilä	15	5 490	4 303	78.38	22.24	6.25	2.83	4.53	35.85	—.95	—.93	—.22	—	2.10	33.75
Naulakallion vastaanottokoti	15	5 490	4 683	85.30	20.55	8.30	2.90	2.98	34.73	—.63	1.16	—.30	—	2.09	32.64
Metsäkummun hoitokoti	15	5 490	5 023	91.49	26.90	3.59	3.06	4.10	37.65	—.84	—.15	—.29	—.01	1.29	36.36
Oppilaskoti Toivola	96	35 136	30 696	87.36	16.87	10.93	2.48	1.90	32.18	—.70	1.18	—.30	—.05	2.23	29.95
Yhteensä ja keskimäärin	171	62 586	53 478	85.45	20.55 (55.8 %)	10.67 (29.0 %)	2.72 (7.4 %)	2.88 (7.8 %)	36.82	—.72	1.40	—.32	—.03	2.47	34.35
C-laitokset															
Kullatorpan lastenkoti	21	7 686	9 361	121.79	16.28	2.32	2.28	1.94	22.82	—.39	—.31	—.46	—	1.16	21.66
Päivölän lastenkoti	16	5 856	6 862	117.18	13.93	3.48	2.44	1.95	21.80	—.65	—.42	—.53	—	1.60	20.20
Yhteensä ja keskimäärin	37	13 542	16 223	119.80	15.29 (68.3 %)	2.81 (12.5 %)	2.34 (10.5 %)	1.95 (8.7 %)	22.39	—.50	—.36	—.49	—	1.35	21.04
D-laitokset															
Nukarin lastenkoti	30	10 980	11 684	106.41	14.28	3.49	1.90	1.72	21.39	8.76	—.60	—.59	—.01	9.96	11.43
Yhteensä ja keskimäärin	30	10 980	11 684	106.41	14.28 (66.8 %)	3.49 (16.3 %)	1.90 (8.9 %)	1.72 (8.0 %)	21.39	8.76	—.60	—.59	—.01	9.96	11.43
E-laitokset															
Päivähuoltola Tyynelä	60	13 440	9 280	69.05	9.92	2.58	1.85	2.01	16.36	6.97	—	—	—	6.97	9.39
Päivähuoltola Vantaala	42	12 684	9 642	76.02	8.68	1.77	—.95	2.72	14.12	5.87	—.01	—.04	—	5.92	8.20
Käpylän koulu- ja työkeskus	65	14 475	13 618	94.08	8.02	1.65	1.31	2.84	13.82	5.69	—	—.06	—.75	6.50	7.32
Yhteensä ja keskimäärin	167	40 599	32 540	80.15	8.76 (59.9 %)	1.95 (13.3 %)	1.35 (9.3 %)	2.57 (17.5 %)	14.63	6.11	—	—.04	—.31	6.46	8.17
Kaikkiaan ja keskimäärin	804	273 741	249 302	91.07	15.44 (61.4 %)	4.81 (19.1 %)	2.39 (9.5 %)	2.52 (10.0 %)	25.16	1.81	—.74	—.44	—.11	3.10	22.06
Prosenttinen nousu vuoden 1965 keskim.menoista	—	0.24%	2.83%	2.58%	14.20%	4.11%	8.64%	10.53%	11.23%	5.85%	5.71%	10.00%	22.22%	6.90%	11.87%

[1]) Huoneistomenoina käytössä olevan kiinteistön pääoman poisto ja korko tai vuokrat sekä lämmitys- ja siivousmenot.
[2]) Huoneistotuloihin sisältyvät perityt vuokrat ja virka-asuntojen luontoisetukorvaukset.
[3]) Nuorisokodeissa on laskettu mm. huollettavien ansiotuloista saatu hyvitys; Käpylän koulu- ja työkeskuksessa mm. työsuorituksista saadut tulot.

25. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 5 kokousta, joiden pöytäkirjat sisälsivät 55 pykälää. Kirjelmiä saapui 111 ja lähetettiin 75.

Oikeusaputoimiston toimintaan yleensä kuuluvien asioiden lisäksi jouduttiin kertomusvuonna käsittelemään mm. maksuttomien oikeudenkäyntien myöntämisessä ja asianajopalkkioiden tuomitsemisessa Helsingin raastuvanoikeudessa ilmenneitä epätasaisuuksia, lautakunta lähetti asian johdosta kirjelmän kaupungin oikeuspormestarille.

Oikeusapulautakunta esitti myös kaupunginhallitukselle, että joko kaupunki asettaisi oikeusaputoimiston ajamissa jutuissa toimiston asiakkaiden puolesta häätötuomioita ja takavarikkoja sekä myymis- ja hukkaamiskieltoja täytäntöönpantaessa tarvittavan takauksen tai oikeuttaisi oikeusaputoimiston viranhaltijat menemään harkintansa mukaan tällaisiin takauksiin, ja että kaupunki ottaisi suorittaakseen ne korvaukset, joiden maksamiseen ko. viranhaltijat takausten johdosta mahdollisesti saattaisivat joutua. Tämän lisäksi esitettiin, että kaupunginhallitus pyytäisi oikeusministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin ulosmittaamatta jätettävästä palkan tai eläkkeen määrästä annettujen säännösten muuttamiseksi nykyoloja paremmin vastaaviksi.

Lautakunta käsitteli myös kysymystä ohjeiden antamisesta siitä, mitä olisi otettava huomioon luovutettaessa holhottien omaisuutta näiden oikeudenomistajille holhoustoimen päättyessä holhotin kuoleman johdosta sekä kysymystä nuorten rikoksentekijäin avustamisesta oikeudenkäynnissä.

Oikeusaputoimiston henkilökunnan kokoonpanossa tapahtui muutos sikäli, että toim.apul. Elna Eklundin tilalle valittiin toim.apul. Sirkka-Liisa Ahonen 16.3. alkaen. Toimistoon oli 1.10. alkaen sijoitettu myös kaupungin toimistokoulun oppilas.

Toimisto sai kertomusvuodenkin aikana toimeksiantoja paitsi kotimaassa toimivilta kunnallisilta oikeusaputoimistoilta ja oikeusavustajilta myös Ruotsin oikeusapulaitoksilta.

Kertomusvuoden alusta otettiin oikeusaputoimiston tilastoitavan aineiston käsittelyssä avuksi reikäkorttijärjestelmä.

Vuoden aikana rekisteröitiin kaikkiaan 5 633 sellaista asiaa, joiden johdosta käytiin joko yksi neuvottelu tai ryhdyttiin johonkin jäljempänä mainituista toimenpi-

teistä. Sellaisia kertomusvuonna rekisteröityjä asioita, joiden johdosta ryhdyttiin erityisiin toimenpiteisiin oli 1 367 (1 506). Eniten oli avioeroasioita, joita oli 900 ja joista käytiin oikeutta 288 (230) tapauksessa. Asumuseroasioita oli rekisteröity 490 ja käytiin näistä oikeutta 95 (93) tapauksessa. Työ- ja palkkariitoja rekisteröitiin 667 ja käytiin oikeutta 23:ssa (14) sekä sovittiin 103 (147) tapauksessa. Sikseen jätetyistä 199 (153) asiasta tuli ilmeisesti suuri osa asianomaisten kesken sovituksi. Avioero-, asumusero- ja elatusapujutuissa tuomittiin vuoden aikana toimiston asiakkaille elatusapumaksuja 56 580 (40 180) mk/kk.

Erilaisia asiakirjoja, kirjelmiä ym. laadittiin vuoden aikana 4 177. Näistä oli anomuksia maksuttoman oikeudenkäynnin saamiseksi 411, joista hyväksyttiin 376 (285) ja hylättiin 35 (49), haastehakemuksia 527 sekä muita hakemuskirjoja eri tuomioistuimille ja virastoille 334.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 713 (594) asiassa, joista saatiin päätökseen 629 (536). Jutuista voitettiin joko kokonaan tai pääosiltaan 577 (506) ja hävittiin kokonaan 52 (30).

Vuoden aikana esiinnyttiin Helsingin raastuvanoikeudessa 1 156 (959) kertaa, Helsingin käräjäkunnan kihlakunnanoikeudessa 1 (1) kerran ja Espoon käräjäkunnan kihlakunnanoikeudessa 2 (5) kertaa. Eri alioikeuksissa esiinnyttiin 251 (223) päivänä.

Hovioikeuteen jouduttiin menemään 64 jutussa ja korkeimpaan oikeuteen 10 jutussa.

Asiakkaiden käyntejä oli kertomusvuonna 10 718 (11 094) ja ne jakaantuivat eri kuukausien osalle seuraavasti:

Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden
Tammikuu	25	964	38.6
Helmikuu	25	855	34.2
Maaliskuu	23	852	37.0
Huhtikuu	26	894	34.4
Toukokuu	23	887	38.6
Kesäkuu	22	879	40.0
Heinäkuu	23	956	41.6
Elokuu	21	974	46.4
Syyskuu	26	940	36.2
Lokakuu	26	855	32.9
Marraskuu	25	867	34.7
Joulukuu	25	795	31.8
Yhteensä	290	10 718	36.9

Käyntien lukumäärä päivää kohden oli siis n. 37 (37). Suurin määrä käyntejä samana päivänä oli 81 ja vähin määrä 1.

Säätynsä, ammattinsa ja sukupuolensa mukaan asiakkaat ryhmittyivät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yhteensä
I sosiaaliryhmään kuuluvat (johtavassa asemassa olevat yms.)	38	67	105
II » » (pienyrittäjät, työnjohtajat, ylempi toimistohenkilöstö yms.)	388	622	1 010
III » » (ammattityöntekijät, alempi toimistohenkilöstö yms.)	812	1 582	2 394
IV » » (apu- ja sekatyöntekijät yms.) ...	571	1 523	2 094
Tuntemattomat	11	19	30
Kaikkiaan	1 820	3 813	5 633

Asiakkaiden sosiaalista asemaa määrättäessä on käytetty Helsingin kaupungin tilastotoimiston hyväksymää sosiaaliryhmitystä. Ryhmitys on toimitettu ammatin eikä varallisuuden mukaan.

Rekisteröityjen asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta asetelmasta:

Asumuseroja	490	Työ- ja palkkariitoja	667
Avioeroja	900	Vahingonkorvausasioita	78
Osituksia	68	Sosiaalivakuutus- ja huoltoasioita	316
Elatusapuja	518	Konkurssiasioita	13
Muita perheoikeuteen kuuluvia asioita	186	Veroasioita	150
Holhousasioita	40	Eläkeasioita	67
Perintö- ja testamenttiasioita	638	Rikosasioita	243
Vuokra-asioita	527	Täytäntöönpano- ja ulosottoasioita	110
Muita esineoikeuteen kuuluvia asioita	203	Sekalaisia muita asioita	206
Saatavia	213	Yhteensä	5 633

Vuoden aikana vireille pannuista jutuista tuli, mikäli se riippui oikeusaputoimiston toimenpiteistä, kertomusvuonna käsitellyiksi tai kirjoista poistetuksi 2 593 asiaa, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	176	Laadittu vain asiakirja	1 109
Oikeudenkäynnissä voitettu	577	Jätetty eri viranomaisille	334
» hävitty	52	Erinäisistä syistä jätetty sillensä	345
		Yhteensä	2 593

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla tuomittiin toimiston lakimiehille vuoden aikana asianajopalkkioita 32 459 (ed. v. 23 145) mk. Oikeusaputoimiston asiakkaiden vastapuolilta perittiin kaupungille korvauksia yht. 968 (1 123) mk.

Holhousapuasiat. Kertomusvuoden aikana määrättiin holhousasioita hoitavalle apulaisoikeusavustajalle 26 uutta holhoustointa. Holhottavia kuoli vuoden aikana 8 ja 1 vapautui holhouksesta, joten holhoustoimia oli vuoden päättyessä jäljellä 66. Uusia uskotun miehen tehtäviä tuli vuoden aikana 15 ja niistä jatkui 6 seuraavaan vuoteen. Holhousapuasioissa ao. apulaisoikeusavustaja joutui hoitamaan 45 oikeudenkäyntiä ja esiintymään niissä 71 kertaa Helsingin raastuvanoikeudessa, minkä lisäksi hänen luonaan kävi keskimäärin 2 asiakasta päivässä. Holhousten hoitamisesta perittiin kaupungille palkkioita vuoden aikana 5 780 mk. Holhottavien omaisuuden säilytystä varten oli vuokrattu varastotilaa talosta Pengerkatu 25.

Menot. Oikeusaputoimiston menot kertomusvuonna olivat tilinpäätöksen mukaan 176 533 (156 698) mk.

26. Ammattioppilaslautakunta

Lautakuntaan kuuluivat v. 1964 samat henkilöt kuin edellisenäkin vuonna.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 6 kertaa ja valitut arvostelulautakunnat 62 kertaa. Diaariin merkittiin 388 saapunutta ja 106 lähetettyä kirjettä.

Teknillinen ammattikoulu järjesti ammattioppilaslautakunnan pyynnöstä graafisille valokuvaajille, korjailijoille, asettelijoille ja kemigraafisyövyttäjille iltapäivisin sekä metallialan rekisteröidyille ammattioppilaille lauantaipäivisin tietopuolista ammattiopetusta. Koulu järjesti myös iltaisin opetusta puhelinalan ja konttorikonealan ammattioppilaille.

Kirjapainokoulussa annettiin entiseen tapaan sekä tietopuolista että käytännöllistä opetusta muille graafisen alan oppilaille.

Talous- ja ompelualan ammattikoulu järjesti iltaisin leipuri- ja kondiittorioppilaille pääasiassa ammattialojen tietopuolista, mutta myöskin niiden käytännöllistä opetusta.

Parturi- ja kampaajaoppilaat saivat kähertäjäkoulussa sekä tietopuolista että käytännöllistä opetusta. Lautakunta osallistui kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan kanssa kähertäjäkoulun oppilaiden valintaan.

Taideteollinen oppilaitos järjesti iltaisin valokuvausalan oppilaille sekä tietopuolista että käytännöllistä ammattiopetusta.

Ammattioppilaslautakunta välitti tai puolsi kauppa- ja teollisuusministeriön v. 1963 tekemän päätöksen perusteella yht. 135 317 mk:n suuruisen oppilaanpitokorvauksen suorittamista 93:lle rekisteröityjä ammattioppilaita kouluttavalle työnantajalle. Siten sai yli 800 oppilasta konepajakoulussa opiskelevien n. 400 nuoren lisäksi yksityiskohtaisten opetussuunnitelmien mukaisesti toteutettua jatkuvaa ammattityön opetusta omalla työpaikallaan.

Kertomusvuoden alussa oli voimassa olevia oppisopimuksia 1 517, vuoden aikana päättyi 403 sopimusta, purettiin tai poistettiin rekisteristä vanhentuneena 107 sopimusta sekä rekisteröitiin 475 uutta sopimusta. Päättyneiden sopimusten lukuun sisältyy 47 rekisteröimättömän oppilaan ammattitutkintoa. Kertomusvuoden lopussa oli voimassa 1 529 sopimusta, joista 1 182 oli miehiä koskevia ja 347 naisia koskevia sopimuksia.

Kertomusvuoden aikana tehdyt 475 oppisopimusta jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti: metalliala 97, sähköala 47, graafinen ala 200, elintarvikeala 30, puutyöala 4, maalausala 4, taideteollinen ala 6 sekä terveyden- ja kauneudenhoitoala 87.

Ammattioppilaslautakunta pani kevättalvella toimeen yhdessä kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan kanssa kaksi työnopetuskurssia, joihin osallistui yht. 57 työpaikkakoulutustehtävissä työskentelevää henkilöä.

Kaupunginkellarissa järjestettiin kolme ammattitodistusten jakotilaisuutta, joissa oli läsnä n. 350 kutsuvierasta. Ammattioppinsa ja -tutkintonsa ansiokkaasti suorittaneelle yht. 24 oppilaalle myönsi lautakunta rahapalkinnon, suuruudeltaan 50 tai 100 mk. Kirjapainotaidon Edistämissäätiön lahjoittamat 500 mk käytettiin myös tähän tarkoitukseen.

Ammattioppilaslautakunnan kokonaismenot vuoden aikana olivat 51 409 mk, mikä vastasi n. 34 mk:n suuruisia kustannuksia kutakin opissa ollutta ammattioppilasta kohden.

27. Kotitalouslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan kokoonpano v. 1964 pysyi muuten samana, paitsi että jäsenen rva Rauha Niemisen tilalle valittiin rva Toini Välimaa. Sihteerin tehtäviä hoiti varat. Reino Parviainen.

Lautakunta kokoontui vuoden kuluessa 11 kertaa ja kokousten pöytäkirjoissa oli 171 pykälää. Kirjelmiä saapui 330 ja lähetettiin 557. Laskuja hyväksyttiin 1 113.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin mm. eräiden laitosten ja järjestöjen avustusanomuksista (15.4. 60 §, 3.6. 95 §, 26.8. 114 §); Suomen Kokki- ja Stuerttikoulun väliaikaista opetushuoneistoa koskevasta asiasta (13.5. 74 §, 26.8. 115 §); opetus- ja perhepesulatoiminnan jatkamisesta ja siitä perittävien maksujen tarkistamisesta (3.6. 96 §); kotitalousneuvonnan tarkastajan viran kelpoisuusvaatimusten ja palkkauksen tarkistamisesta ja viran täyttämisestä (19.2. 29 §, 17.3. 46 §, 16.12. 169 §); lautakunnan toimialaan kuuluvien kurssien maksujen korottamisesta 1.9. lukien (13.5. 73 §). Lisäksi annettiin lausunto pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmaa varten (16.12. 168 §).

Toimihenkilöt. Lautakunnan palveluksessa oli 14 vakinaista ja 10 tuntiopettajaa. Avoinna olleita kotitalousneuvonnan tarkastajan virkaa, talousopettajan virkaa ja kahta kotitalousneuvojan virkaa hoitivat viransijaiset.

Opetus- ja perhepesuloissa oli 4 pesulanhoitajaa. Siivoojia ja vahtimestareita oli eri toimipaikoissa yht. 6.

Toimipaikat. Opetus- ym. toiminta tapahtui 7:ssä lautakunnan omassa opetushuoneistossa sekä esikaupunkialueiden kansakoulujen huoneistossa, yht. 18 eri paikassa. Ruotsinkielinen opetus oli keskitetty Dagmarinkatu 3:ssa sijaitsevaan huoneistoon.

Pesulatoiminta tapahtui lautakunnan hallinnassa olevissa opetus- ja perhepesuloissa, joita oli 2.

Toiminta. Ruoanvalmistuksen-, ompelun-, käsitöiden-, kodinhoidon- ja pesunopetusta varten järjestettiin erilaisia kursseja, havaintoesityksiä ja neuvontaa seuraavasti:

Ruoanlaitonopetus:	Kurssien lukumäärä	Osanottaja-määrä
Ruoanlaittokursseja 6—10 kertaa à 4 t	51	522
» koulutytöille » »	12	164
Leipomakursseja 4—5 kertaa » »	30	203
Erikoiskursseja 5—6 » » »	17	192
Voileipä- ja pikkulämminkursseja 3—4 kertaa à 4 t	28	316
Luento- ja havaintoesityksiä 4 kertaa	—	200
Havaintoesityksiä 118 kertaa	—	2 502
Säilöönpanoneuvontaa	—	204
		4 303
Kodinhoidonopetus:		
Kodinhoitokursseja 6 kertaa	4	39
Kodinhoitoluentoja ja havaintoesityksiä 21 kertaa	—	512
Pesuluentoja ja käytännöllistä opetusta 17 kertaa	—	237
Pesukursseja 3—4 kertaa	2	20
		808
Käsityönopetus:		
Ompelunneuvontakursseja 6—7—10 kertaa à 4 t	71	809
Pukuompelukursseja » » » »	52	602
» koulutytöille 4 t	6	66
Hattukursseja 6—7 kertaa à 4 t	25	304
Joululahjakursseja ym. 6—7 kertaa à 4 t	25	288
Liinavaatekursseja 6—7 kertaa à 4 t	2	18
Täkintikkaus ja kangaspuiden lainaus	—	16
Leikkuupalvelua 3 kertaa	—	1 102
		3 205

Talouskursseista olivat avainasemassa peruskurssit »Vaihtelevaa kotiruokaa» samoin pika-pikkuruokakurssit. Havaintoesitysten aiheista mainittakoon »Pakastaminen kotioloissa», »Omenista vaihtelua ruokavalioon», »Aamulla kunnon ateria», »Kala- ja kasvisruokia» ja »Sienistä ruokia».

Kodinhoitokurssit ja havaintosarjat käsittivät esim. seuraavia aiheita: »Tarkista siivoustottumuksesi», »Vuodevaatteet ja sisustustekstiilit», »Lattiat ja niiden hoito», »Vesipesu vaiko kemiallinen», »Taloudellinen pyykinpesu» sekä »Käytännöllisiä ohjeita puhdistusaineitten käytössä».

Pukuompelun- ja hatunvalmistuskursseille osallistuvien määrä oli jatkuvasti täysilukuinen. Ompelunneuvontakursseja jatkettiin leikkuupalvelun muodossa ja kurssiaika lyhennettiin 3—4 kerraksi. Joululahjakursseilla valmistettiin runsaasti aamu- ja kylpytakkeja, yöpukuja yms. Liinavaate- eli kapiokurssit olivat hyvin suosittuja. Vuodepeitteiden tikkausta järjestettiin pari kertaa vuodessa, ja asiakkaat saivat lainata kangaspuita Helsinginkatu 26:ssa olevassa opetushuoneistossa tapahtuvaa kutomista varten. Maksu viiden päivän laina-ajasta oli 2 mk.

Puhelimitse tapahtuva neuvontapalvelu lisääntyi edelleen kertomusvuoden aikana. Puhelinneuvontaa annettiin lautakunnan toimistossa 280 päivänä ja vastattiin 3 684 kyselyyn. Eri toimipaikoissa annettiin kodinhoitoa ym. koskevaa neuvontaa joko puhelimitse tai henkilökohtaisesti 4 328 tapauksessa. Pesula-alan ammatinvalinnanohjausta annettiin 64 tapauksessa.

Lautakunnan opetus- ja kurssitoiminta vakiintui kertomusvuonna, esim. leikkuupalvelu, puhelinneuvonta ja määrättyjen kurssien kysyntä lisääntyi. Kurssitoimintaa tehostettiin omissa opetuspaikoissa ja vähennettiin esikaupunkialueilla (vanhoilla omakotialueilla) osanottajien vähyyden vuoksi.

Kertomusvuonna suoritti vierailu- ja tutustumiskäyntejä lautakunnan opetuspaikkoihin 172 henkilöä.

Pesulatoiminta. Lautakunnan molemmat opetus- ja perhepesulat olivat vuoden aikana käytössä paitsi opetuspaikkoina myös itsepalvelupesuloina. Pesulamenot olivat kertomusvuonnakin suuret korjaus- ym. syiden johdosta, mutta myös pyykkikilomäärät lisääntyivät. Vuoden pesukilomäärä oli 156 820. Pesuloita käyttäneiden asiakkaiden määrä oli 6 871 henkilöä.

Näyttelyt. Herttoniemen opetuskeittiössä Hiihtäjäntie 1:ssä oli kodin keittiön työvälineiden näyttely 14.,15. ja 16.3. Näyttelyssä kävi 830 henkilöä ja se oli tarkoitettu etupäässä nuorille perheenemännille.

Maunulan opetuskeittiössä Rajametsäntie 32:ssa järjestettiin 1.4. näyttely, jonka nimi oli »Välttämättömät pienet työvälineet». Lisäksi oli näytteillä katettuja pöytiä. Näyttelyssä kävi n. 100 henkilöä. Samassa opetuskeittiössä oli 14.12. jouluaiheinen näyttely havaintoesityksineen, jossa kävi 120 katsojaa.

Kerhot ym. Kotitalouslautakunnalla oli kolme omaa kerhoa: Vallilan Äitikerho, Torstai-kerho ja Käpylän Kotitalouskerho, joiden yhteinen jäsenmäärä oli n. 200. Kerhoilloissa, joita pidettiin kerran viikossa, harrastettiin laulua, luettiin kirjallisuutta, keskusteltiin alustusten johdosta kerhotoiminnasta ja muista aiheista. Lisäksi pidettiin kerhoissa esitelmiä eri aloilta. Kerhot järjestivät myös myyjäisiä ja juhlia, käyntejä museoissa ja teattereissa sekä retkeilyjä. Kerhoissa käytiin vuoden aikana 32 kertaa ja kävijöitä oli yht. 6 871.

Tulot ja menot. Tuloja oli kurssitoiminnasta 20 593 mk, pesulatoiminnasta 85 810 mk ja vuokria 16 042 mk eli yht. 122 445 mk.

Menoja oli kertomusvuonna kaikkiaan 446 152 mk.

28. Kaupunginkirjasto[1)]

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1964 huoltopääll. Kusti Kulo puheenjohtajana, fil.maist. Jarl Tallqvist varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä valtiot.kand. Tor Holm, opett. Hannes Koivu, os.pääll. Leo Meller, fil.maist. Maija Savutie-Myrsky, näytt. Vilho Siivola, valtiot.maist. Martti Valla ja mainostoim. Sirkka Valvanne. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Aarre Loimaranta.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 265 pykälää. Saapuneita kirjelmiä oli 568 ja lähetettyjä 335.

Lautakunnan lopullisista päätöksistä mainittakoon keskuspoliisiasemalla olevan sivukirjaston muuttaminen siirtokirjakokoelmaksi 1.6. lukien (16.3. 68 §); kirjaston uusien aukioloaikojen vahvistaminen 1.6. lukien (20.4. 106 §); lainausajan pidentäminen kesäaikana (25.5. 132 §); Hangonkadun hoitokodin liittäminen laitoskirjastotoimen piiriin (19.10. 255 §) ja äänikirjastotoiminnan aloittaminen vanhusten huoltolaitoksissa toimivissa laitoskirjastoissa (23.11. 250 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: sairaalakirjastotoiminnan jatkamista Helsingin yliopistollisen keskussairaalan polio-osastolla (27.1. 30 §, 14.12. 258 §); kirjasto-autotoiminnan aloittamista v:n 1965 aikana ja tarvittavien virkojen perustamista (27.1. 31 §); tp. toimistoapulaisen palkkaamista 6 kk:ksi kaupunginkirjastoon sekä kolmen kirjastoapulaisen viran lakkauttamista (17.2. 48 §, 20.4. 101 §, 17.8. 175§, 23.11. 240 §); tontin varaamista Laajasalon, Vesala-Kontulan sekä Vallilan sivukirjastoja varten (16.3. 67 §, 19.10. 226 §, 23.11. 241 §); ennakkoratkaisun hankkimista kouluhallitukselta kirjastoauton hankinnan tarpeellisuudesta (17.8. 186 §); lisätilojen hyväksymistä Töölön sivukirjaston rakennusohjelmaan (19.10. 217 §); rakennusluvan hankkimista Töölön sivukirjaston sekä Kulosaaren kansakoulun yhteyteen rakennettavan sivukirjaston rakennustöitä varten (23.11. 242, 243 §) ja rakennusluvan hankkimista jälkikäteen Kylänevan kansakoulun yhteyteen rakennetun Haagan sivukirjaston ja Puistolan kansakoulurakennukseen sijoitetun Puistolan sivukirjaston uusien huoneistojen rakennustöitä varten (23.11. 249 §).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin mm. asioista, jotka koskivat: valtuustoaloitteita kirjastoauton hankkimiseksi kaupunginkirjastolle (27.1. 31 §) ja kansakoulun rakentamiseksi Suutarilan kaupunginosaan sekä tilojen varaamista

[1)] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tahän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston toimintakertomuksen eripainoksessa.

tästä rakennuksesta myös lasten päiväkotia ja kirjastoa varten (16.3. 69 §) sekä kirjasto-ohjesäännön muuttamista (21.9. 193 §).

Kirjaston toiminta

Kaupunginkirjaston lainaustoiminnan kasvu jatkui kertomusvuoden aikana entistä voimakkaampana. Lainausluvut ylittivät kaikki ennakkoarviot ja vuoden kokonaislainaus nousi ensimmäisen kerran yli 2.5 miljoonan lainan rajan. Huomattavasti vilkastunut toiminta oli omiaan kiristämään vaikeata henkilökuntatilannetta. Työsopimussuhteisen henkilökunnan palkkamenoja koskevan ylitysoikeuden avulla ja jossain määrin aukioloaikoja supistamalla lisääntyneistä tehtävistä kuitenkin selviydyttiin.

Uuden kirjastolainsäädännön aiheuttaman ylimenokauden monet hankaluudet ja tulkintavaikeudet lisäsivät edelleenkin kirjaston hallinnollisia ja toimistoteknillisiä töitä. Uudesta laista odotettu hyöty jäi edelleen saamatta, koska kirjaston v:n 1962 menoja koskevaa valtionapuanomusta ei ehditty käsitellä loppuun vuoden aikana. Pettymyksen aiheutti myös valtion uusia kirjastorakennuksia varten varattujen avustusten tavaton niukkuus, jonka johdosta useimmat rakennuslupa-anomukset evättiin. Näin sovellettuna uusi kirjastolainsäädäntö ennen pitkää saattaa tukahduttaa lupaavasti virinneen kirjastorakennustoiminnan sen sijaan, että sen luonnollisesti tulisi sitä kaikin tavoin tukea.

Vakavaa huolestumista herätti myös kirjastotoiminnan jatkuva byrokratisoituminen. Valtion tuen voimistuminen asettaa kirjastoille runsaasti uusia velvollisuuksia. Yhä kiinteämpi riippuvuussuhde sekä valtion että kunnan viranomaisiin nähden ei voi olla johtamatta ristiriitoihin ja vaikeuttaa ennen kaikkea huomattavasti kaikkien asioiden käsittelyä. Tämä kehitys johtaa epäilemättä yhä etäämmälle varsinaisesta elävästä ja mielekkäästä kirjastotyöstä.

Henkilökunta. Kertomusvuoden päättyessä oli kaupunginkirjastossa 171 vakinaista ja 17 tilapäistä viranhaltijaa. Työsuhteessa olevia kuukausipalkkaisia työntekijöitä oli 11. Tuntipalkkaisten kirjastoamanuenssien ja kirjastoapulaisten vuoden aikana suorittama työmäärä oli 48 445 t, vastaten 32 kokopäiväisen työntekijän työmäärää.

Kaupunginkirjastoon valittiin seuraavat uudet viranhaltijat: osastonhoitajaksi Maj-Lis Holmström 16.6. lukien, toimistoapulaiseksi Marja Lehtonen 16.1. lukien, tp. kirjastoapulaiseksi Juhani Paananen 12.1. lukien, tp. kirjastoapulaiseksi Kimmo Kavonius 1.8. lukien sekä järjestelyapulaisiksi Liisa Telenius ja Sulo Vane 1.12. lukien.

Talonmies-lämmittäjä Karl Gustafsson siirtyi vahtimestariksi Kallion sivukirjastoon 1.4. lukien.

Ero virasta myönnettiin tp. kirjastoapul. Juhani Paanaselle 16.4. lukien, kirjastoapul. Aarni Toivaselle 1.5. lukien, Pertti Viestilälle 1.8. lukien ja Mauri Kavoniukselle 16.11. lukien.

Kaupunginkirjaston palveluksessa oleville myönnettiin sairauden, tapaturmien ja äitiyslomien vuoksi virkavapautta yhteensä 2 720 päivää.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kursseille osallistui vuoden aikana kolme viranhaltijaa.

Harjoittelijat. Kirjastotutkintoa varten vaaditun 6 kk:n harjoittelun suoritti 8 henkilöä. Lisäksi suoritti 3 aikaisemmin muissa kirjastoissa harjoitellutta yhden kuukauden harjoittelun kukin. Harjoittelijoille järjestettiin kevätkaudella koulutustilaisuuksia (24 t), joissa käsiteltiin mm. kaupunginkirjaston historiaa ja organisaatiota, kirjallisuuden valintaperiaatteita ja hankintamenetelmiä, yleisönpalvelun periaatteita, luettelointia ja luokitusta sekä kirjastotoiminnan erikoistyömuotoja. Lisäksi heille annettiin kirjallisia harjoitustehtäviä. Harjoittelunohjaajana toimi vs.apul. kirj.joht. Sirkka-Liisa Meri ja luentoja pitivät kirj.joht. Sven Hirn, apul.kirj.johtajat Eila Wirla, Bo Carpelan ja Sirkka-Liisa Meri, vs. laitoskirj.joht. Mirjam Nyberg, os. hoitajat Elna Elonheimo, Anna-Maija Molander, Saara Oksanen ja Kaija Salonen sekä opisk.neuvoja Kyllikki Wilskman.

Uusi kirjasto-ohjesääntö. Kouluhallitus palautti kaupunginvaltuuston 28.11.1963 hyväksymän uuden kirjasto-ohjesäännön uutta käsittelyä varten. Syynä palauttamiseen oli lähinnä kansakouluasetukseen tehty, kansakoulujen lainauskirjastoja koskeva muutos, joka aiheutti vastaavan, lainauskirjastojen toiminnan siirtämistä eräille kaupunginkirjaston sivukirjastoille käsittelevän pykälän liittämisen ohjesääntöön. Tarkastetussa ja täydennetyssä muodossaan ohjesääntö hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 21.10., minkä jälkeen se lähetettiin kouluhallituksen vahvistettavaksi.

Rationalisointi. Edellisenä vuonna laadittujen suunnitelmien mukaisesti kirjaston tilastointia supistettiin huomattavasti käyttämällä lainaustilaston erittelyssä apuna otantamenetelmää. Lainaajatilaston laadinnassa tyydyttiin myös jakamaan aineisto pelkästään aikuisiin sekä lapsiin ja nuoriin (alle 14 v). Kirjojen luetteloimismenettelyn vaatimaan suureen työmäärään kiinnitettiin niin ikään huomiota. Pyrkimyksenä on siirtyminen skandinaavisen käytännön mukaiseen tilausjärjestelmään, jossa tarkoitusta varten suunniteltu lomake jäljennöksineen palvelee kaikkia eri luetteloimisvaiheita ja juoksevasta hankintanumerosta ja kartuntaluettelosta voidaan luopua kokonaan. Asiasta neuvoteltiin alustavasti revisioviraston kanssa. Välivaiheena päätettiin vuodenvaihteessa luopua kartuntaluetteloista, sitomolistoista sekä kirjojen läheteluetteloiden käytöstä pääkirjaston ja sivukirjastojen välisissä kirjakuljetuksissa. Vuoden aikana ryhdyttiin myös soveltamaan yksityiskohtaisia varastointisääntöjä, joiden avulla varastointi supistettiin käsittämään ainoastaan määrätyt, kirjastolle erityisen tärkeät ryhmät. Pääpaino asetettiin arvokkaan kotimaisen kirjallisuuden säilyttämiselle.

Rakennussuunnitelmat. Kirjaston vaikea huoneistotilanne kohentui kertomusvuoden aikana huomattavasti kahden sivukirjaston voidessa muuttaa uusiin ja entistä avarampiin huonetiloihin.

Haagan sivukirjasto avattiin 1.9. Kylänevan kansakoulun siipirakennuksessa. Piirustukset oli laatinut arkkit. Helvi Mether-Borgström ja sisustuksesta huolehtinut sisustusarkkit. Anja Viitaniemi. Kirjasto sai käyttöönsä kaikkiaan 278 m² huonetilaa, mikä jaettiin siten, että lastenosasto erotettiin aikuisten lainausosastosta pelkästään hyllyrakennelmin. Aikuisten osastossa käytettiin puoliparvekejärjestelmää, jotta kirjahyllyjä varten voitaisiin varata mahdollisimman paljon tilaa. Opintosali sai erillisen huoneen, jonka rauhoittamiseen myös pyrittiin sijoittamalla yleiset aika-

Haagan sivukirjaston uusi huoneisto. Etualalla lainauspöytä, vasemmalla lasten ja oikealla aikuisten lainausosasto.

kauslehdet lainausosaston puolelle omaan lukunurkkaukseensa sisäänkäynnin läheisyyteen. Lainauspöytä sijoitettiin keskeisimpään kohtaan siten, että koko kirjastoa, opintosali mukaan luettuna, voidaan valvoa samasta pisteestä. Kirjahyllyt valmisti piirustusten mukaan Käpylän Puuseppä Oy.

Puistolan sivukirjaston muutto lokakuussa ei ollut yhtä mullistava, sillä kirjaston saamat uudet tilat oli kunnostettu vanhan kansakoulun luokkahuoneista. Huoneiston kahtiajakoisuudesta huolimatta neuvonta ja valvonta voitiin keskittää melko onnistuneesti samaan pisteeseen. Huoneiston pinta-ala on 171 m^2 ja kaluston toimitti Kirjastopalvelu Oy. Sisustuksen suunnitteli sisustusarkkit. Anja Viitaniemi.

Pääkirjaston ja Kallion sivukirjaston korjaus- ja muutostyöt aloitettiin vuoden lopussa.

Vuosikorjausmäärärahoja käyttäen maalattiin ja kunnostettiin pääkirjaston lasten lukusali.

Kirjastoautotoiminnan aloittamiseen v. 1965 tähdättiin laatimalla yksityiskohtainen suunnitelma. Kirjastoauton pysäköintipaikkoja tulisi ohjelman mukaan parisenkymmentä. Kirjastoautotoiminnan avulla on tarkoitus tehostaa palvelua niissä kaupunginosissa, joissa ei toistaiseksi lainkaan ole sivukirjastoa.

Pitkän tähtäyksen taloussuunnitelma. Kirjastotoiminnan taloussuunnitelma v:ksi 1966—1975 laadittiin syyskauden aikana ja hyväksyttiin kirjastolautakunnan ko-

kouksessa 15.12. Suunnitelmassa kiinnitettiin erityisesti huomiota kirjastoverkoston alueelliseen kehittämiseen, henkilökuntatarpeeseen sekä kirjallisuusmäärärahaa koskeviin arvioihin. Lähtökohtana pidettiin sitä, ettei sivukirjastojen lukumäärää entisestään lisättäisi. Päätavoitteena pidettiin ennestään olemassaolevien sivukirjastojen toiminnan tehostamista suurempien ja paremmin suunniteltujen huoneistojen avulla. Verkoston aukkokohdat olisi hoidettava kirjastoautotoiminnan avulla.

Taloussuunnitelmassa tähdennettiin uuden pääkirjastorakennuksen välttämättömyyttä. Suuriksi rakennuskohteiksi tulisivat muodostumaan edelleen vanhan pääkirjastotalon saneeraus eteläisten kaupunginosien sivukirjastoksi, Töölön uusi kirjastorakennus sekä Vallilan ja Puotilan sivukirjastojen uudet huoneistot.

Henkilökuntalaskelmissa kiinnitettiin huomiota lisähenkilökunnan tarpeeseen lainaustoiminnan kasvaessa sekä henkilökuntarakenteen muuttamiseen siten, että toimistohenkilökunnan osuutta huomattavasti lisättäisiin. Kirjahankinnat kytkettiin kansainvälisiin normilaskelmiin.

Julkaisutoiminta. Pääkirjaston toimintaa esittelevä vihkonen painatettiin ja jaettiin yleisölle. Kuvituksesta huolehti rva Elina Katainen. Henkilökuntalehti ilmestyi kymmenenä laajahkona numerona. Kirjastoverkostoa esittelevä moniste valmistui niin ikään ja ulkomaisia hankintoja koskevan uutuusluettelon toimittamista jatkettiin. Sivukirjastojen uusista huoneistoista laadittiin esittelymonisteet.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Kirjastossa vierailivat mm. seuraavat henkilöt: Pohjoismaisten kirjastonhoitajayhdistysten neuvoston jäsenet kirj.hoitajat Paul

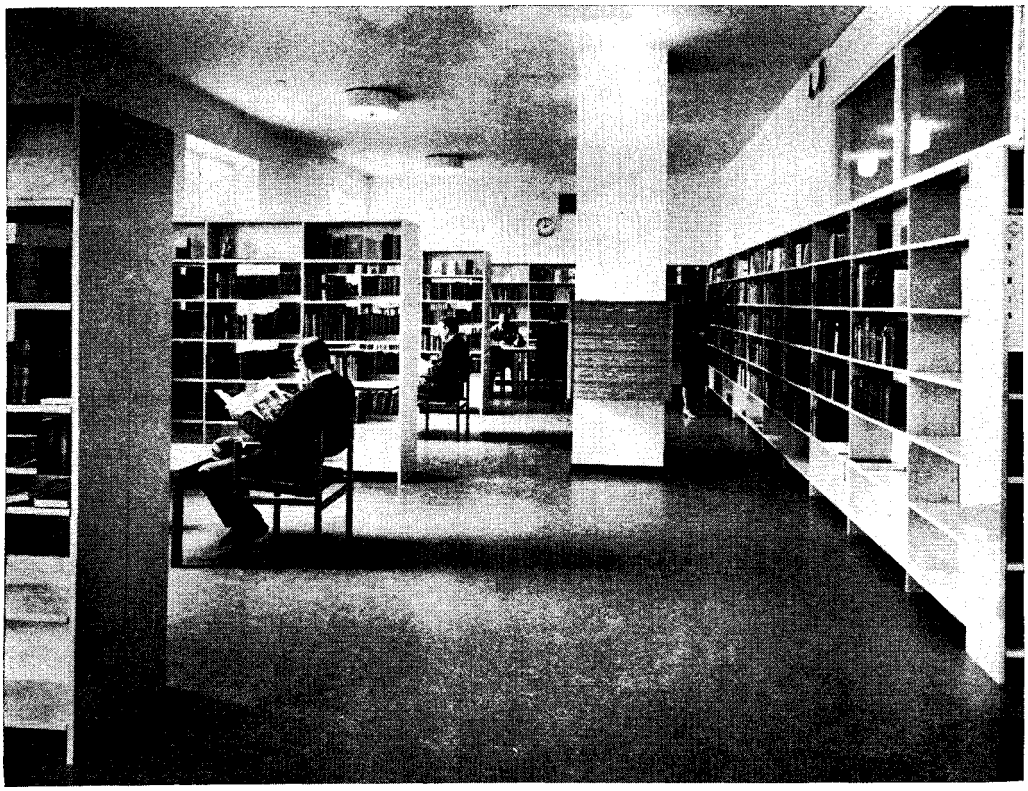

Puistolan sivukirjaston aikuisten lainausosasto lukupaikkoineen.

Daugaard ja Carsten Tofte Hansen Tanskasta, Helge Terland Norjasta ja Sigurd Petri Ruotsista sekä fil.lis. Åke Vretblad Linköpingistä, kirj.hoit. Olle Hallberg Norrtäljestä, kirj.joht. Inger Berset Vadsøstä, Columbian yliopiston kirjastokoulun op. Dorothy Collings, Glasgow'n yliopiston kirjastokoulun leht. ja Library Science Abstracts -lehden toimitt. H. Allan Whatley, Miss Edna Philips Nortworth'ista, Mass., Miss Mary Allingham Arizonasta, Mrs Borsos Budapestin kaupunginkirjastosta, Miss Margaret V. Taylor Yhdysvaltain suurlähetystöstä ja apul.prof. Takeo Urata Tokiosta.

Pääkirjastoa ja sivukirjastoja esiteltiin vieraileville ryhmille, mm. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastotutkinnon opiskelijoille, sairaanhoito-oppilaille, diakonissaoppilaille, Nikkilän sairaalan mielisairaanhoitokoulun oppilaille, Libro-nimisen yhdistyksen Uudenmaan paikallisosaston jäsenille ja kirjakauppakoulun oppilaille. Bibliofiilien seura järjesti 30.9. jäsenilleen keskustelutilaisuuden pääkirjaston kerhohuoneessa. Lauttasaaren sivukirjastosta oli 29.9. puolen tunnin pituinen suora televisiolähetys kirjaston käytöstä.

Virkailijavaihto. Mr Bill Mohammed, M.A., Minnesotan yliopiston kirjaston assistentti Minneapoliksesta, työskenteli kirjastossa aikana 24.6.—18.7. tutustuen pääkirjaston lisäksi Kallion ja Porolahden sivukirjastoihin sekä laitoskirjastoon. Tuntipalkkainen kirj.aman. Tytti Pikkarainen työskenteli 15.7.—15.9. Tukholman kaupunginkirjastossa ja tuntip.kirj.aman. Sirkka Sievänen kesä-heinäkuun ajan Bremenin kaupunginkirjastossa.

Kokoukset ja opintomatkat. Kirj.joht. Sven Hirn osallistui 12.—13.6. Oslossa pidettyyn pohjoismaisten pääkaupunkien kirjastonjohtajien kokoukseen sekä suoritti tässä yhteydessä virkamatkan Göteborgin ja Tukholman kaupunginkirjastoihin. Hän otti osaa Tampereella 15.—18.6. järjestettyyn kirjastonjohdon seminaariin, johon osallistuivat myös os.hoitajat Elna Elonheimo ja Kaija Salonen sekä opisk. neuvoja Hilkka Kauppi. Apul.kirj.joht. Eila Wirla osallistui 14.—.18.9 Kansainvälisen Kirjastoseurojen Liiton neuvoston (IFLA Council) kokoukseen Roomassa ja pohjoismaiseen kirjastokokoukseen Göteborgissa 16.—19.8., johon osallistuivat myös vs. laitoskirj.joht. Mirjam Nyberg, os.hoitajat Elna Elonheimo ja Saara Oksanen sekä sivukirj.hoitajat Gun Forslund, Helvi Holmström ja Vieno Lumme. Vs.apul.kirj. joht. Sirkka-Liisa Meri suoritti 28.9.—10.10. opintomatkan henkilökunta-asioihin tutustumista varten Tukholman, Göteborgin, Malmön ja Kööpenhaminan kaupunginkirjastoihin. Vs. laitoskirj.joht. Mirjam Nyberg osallistui 5.—6.9. Norjan kirjastonhoitajayhdistyksen (Norsk Bibliotekarlag) vuosikokoukseen Gjøvikissä ja Norjassa 7.—11.9. pidettyyn angloskandinaaviseen kirjastokonferenssiin, missä hän piti esitelmän. Sivukirj.hoit. Gun Forslund osallistui sekä angloskandinaaviseen kirjastokonferenssiin että Tanskan TVK:n järjestämään pohjoismaiseen opintokurssiin Tanskassa. Kungälvissä 19.5.—1.7. järjestettyyn pohjoismaiseen kirjastonhoitajien jatkokouluun osallistuivat apul.kirj.joht. Bo Carpelan, opisk.neuvoja Svanhild Snell ja kirj.aman. Taimi Ylitalo. Os.hoit. Kaija Salonen otti osaa Oslossa 4.—7.5. pidettyyn pohjoismaiseen nuorisokirjallisuuskongressiin.

Turun ja Tampereen kaupunginkirjastojen johtajien kanssa pidettiin yhteinen neuvottelukokous Helsingissä 6.—7.10. Kokousajatuksen lähtökohtana oli, että suurilla kirjastoilla on omia ongelmia, jotka vaativat yhteistä neuvonpitoa. Ohjelma käsitti mm. kiertoajelun sivukirjastoihin sekä ajankohtaisten rakennussuunnitelmien

esittelyn. Lisäksi Helsingin osalta käsiteltiin pitkän tähtäyksen taloussuunnitelman yleisperiaatteita. Kirj.joht. Marjatta Heiskanen kertoi Turun uudesta kirjastoautosta ja Tampereen kirj.joht. Mikko Mäkelä koulukirjastotoiminnasta.

Lastenosastotoiminta. Lastenkirjastotoiminnan keskittämistä ja kehittämistä varten perustettiin erityinen lastenkirjastotoimikunta, jolle annettiin tehtäväksi mm. valmistella tarvittavaa tiedotusaineistoa, edistää yhteistyömuotoja ja laatia lastenosastojen työskentelyn tehostamiseen tähtääviä suunnitelmia.

Lastenosastoilla järjestettiin kirjaesittelyjä ja kuvanäyttelyjä eri aiheista. Kansakoulujen luokille pidettiin kirjastonkäytön opetustunteja. Tietokilpailuja järjestettiin pääkirjaston lastenosastolla sekä Kallion, Herttoniemen, Malmin ja Vallilan sivukirjastoissa. Satutunteja pidettiin pääkirjaston lastenosastolla sekä Kallion ja Pitäjänmäen sivukirjastoissa. Vallilan sivukirjastossa järjestettiin 5 äänilevytuntia, joihin osallistui keskim. 52 lasta kerralla ja Malmin kirjastossa kirjojen arvostelukilpailu osanottajamäärän ollessa yhteensä 36. Herttoniemessä järjestettiin jouluaiheinen piirustuskilpailu, johon otti osaa 39 lasta. Nuorisokahvila »Hakakerhossa» avattiin 2.4. kerhon jäsenten käytettäväksi tarkoitettu 170 kirjan kokoelma, jota Kallion kirjaston lasten- ja nuortenosasto hoiti.

Laitoskirjastotoiminta. Kivelän ja Marian sairaalakirjastot muuttivat uusiin huoneistoihin. Edellinen sai tilavan huoneiston (n. 40 m²) sairaalan hallintorakennuksesta, jälkimmäinen muutti purettavasta rakennuksesta n. 25 m² suuruisiin tiloihin. Laakson sairaalan sisätautiosastojen kirjasto pääsi siirtymään aikaisemmista väliaikaisista tiloista keskeisellä paikalla sijaitsevaan n. 22 m²:n suuruiseeen huoneeseen.

Marraskuussa aloitettiin Laakson sairaalakirjaston tuberkuloosiosastojen kirjavaroin potilaskirjastotoiminta Hangonkadun hoitokodissa.

Laitoskirjaston osastoja varten perustettiin ruotsinkielisten kirjojen siirtokirjakokoelma, johon vuoden lopussa kuului 255 teosta. Järjestelmästä saadut kokemukset olivat erittäin myönteiset.

Kirj.aman. Svea Harms osallistui sairaaloiden lääkäreille ja hoitohenkilökunnalle järjestettyyn ns. kuntouttamisseminaariin Kivelän sairaalassa 27.—29.2. Kirj.aman. Rakel Tapiaro edusti laitoskirjastoa sairaalapappien kokouksessa. Laakson sairaalakirjaston amanuenssit osallistuivat säännöllisesti hoitohenkilökunnan neuvottelutilaisuuksiin.

Kerhotoiminta. P ä ä k i r j a s t o. *Cercle de littérature française* kokoontui 7 kertaa M. Jacques Le Louarnin johdolla. Läsnä oli keskimäärin 20 henkeä. Kerhossa pitivät esitelmiä M. Le Louarn, P. Guy Béthune ja Alain Silberman.

K a a r e l a n s i v u k i r j a s t o n *kirjallisuuskerho* kokoontui kerran, ja esitelmän piti kirj. Eino Kauppala. Osanottajia oli 20.

K a l l i o n s i v u k i r j a s t o n *musiikkikerho* kokoontui 8 kertaa kirj.aman. Esteri Parviaisen johdolla. Läsnäolijoiden lukumäärä oli yhteensä 174, keskimäärin 22. Esitelmöitsijöinä toimivat fil.kand. Antero Karttunen, musiikkitoimittajat Tapio Metsä ja Ilkka Oramo sekä säveltäjät Henrik Otto Donner, Reijo Jyrkiäinen, Kari Rydman ja Erkki Salmenhaara. Esiteltäviä teoksia oli kaikkiaan 20.

M a l m i n s i v u k i r j a s t o n *kirjallisuuskerho* kokoontui 13 kertaa fil.maist. Anelma Talvelan johdolla. Osanottajia oli keskimäärin 10. Esitelmiä pitivät seuraavat henkilöt: fil.lis. Aarne Laurila, fil.maisterit Pekka Piirto ja Anelma Talvela,

hum.kand. Sinikka Aurimaa, kirjailijat Leo Kalervo, Eeva Kilpi, Eila Pennanen, Ilmari Turja, Arvo Turtiainen ja Einari Vuorela sekä vs.kirj.aman. Eeva Pärssinen. Lisäksi kerhossa esiintyi lausuntatait. Hilkka Kohonen-Laitinen ja kuunneltiin kulloinkin käsiteltyyn aiheeseen liittyviä kirjallisia äänilevyjä.

V a l l i l a n s i v u k i r j a s t o n *opintokerho* aloitti uudelleen toimintansa 12.6. Kerho kokoontui 3 kertaa ja osanottajia oli keskim. 26. Esitelmiä pitivät fil.maist. Vieno Lumme, näytt.-ohj. Keijo Komppa ja runoilija Viljo Kajava.

L a i t o s k i r j a s t o. *Nikkilän sairaalakirjaston kirjastokerholla* oli 8 kokousta ja niissä osanottajia keskimäärin 27. Seuraavat henkilöt pitivät esitelmiä: fil.maisterit Vieno Lumme, Raimo Malm, Rauha Moisio ja Ahti Vilpas, opett. Petri Lehikoinen, teol.lis. Matti Peltola ja sair.hoit. Pirjo-Maija Teräs; viimeksimainitun esitelmään liittyvät runonäytteet esitti sair.hoit. Ritva Asikanius.

M u s i i k k i - i l l o i s s a (11 kertaa) piti opett. Petri Lehikoinen illan ohjelmaa esittelevän musiikkipakinan. Läsnä oli keskimäärin 25 henkeä.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 47 417 loppuunkulunutta nidosta, joista 10 670 pääkirjaston, 5 111 Kallion, 3 943 Töölön, 2 548 Vallilan, 2 404 Käpylän, 1 645 Eteläisen, 125 Pasilan, 167 Toukolan, 3 983 Haagan, 2 720 Herttoniemen, 2 088 Maunulan, 555 Kulosaaren, 596 Lauttasaaren, 1 124 Munkkiniemen, 744 Malmin, 663 Oulunkylän, 760 Pakilan, 740 Puistolan, 2 440 Laitos-, 1 395 Tapanilan, 1 002 Pitäjänmäen, 372 Vartiokylän, 130 Pukinmäen, 16 Suomenlinnan, 496 Porolahden, 975 Kaarelan, 1 Vallisaaren ja 4 poliisilaitoksen sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloitiin 69 750 uutta nidettä. Näistä tuli 17 498 pääkirjastoon, 5 114 Kallion, 4 505 Töölön, 2 584 Vallilan, 2 091 Käpylän, 3 124 Eteläisen, 331 Pasilan, 797 Toukolan, 3 004 Haagan, 3 223 Herttoniemen, 2 205 Maunulan, 959 Kulosaaren, 2 507 Lauttasaaren, 2 220 Munkkiniemen, 1 256 Malmin, 661 Oulunkylän, 1 087 Pakilan, 1 018 Puistolan, 2 705 Laitos-, 922 Tapanilan, 1 509 Pitäjänmäen, 1 479 Vartiokylän, 418 Pukinmäen, 511 Suomenlinnan, 1 410 Porolahden, 286 Vallisaaren, 1 562 Kaarelan ja 13 poliisilaitoksen sivukirjastoon sekä 4 751 siirtokirjakokoelmaan.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 826 142 nidosta ja vuoden lopussa 848 475 nidosta. Viimeksi mainituista oli 572 065 eli 67.4 % suomenkielistä, 200 521 eli 23.6 % skandinaavista ja 75 889 eli 9.0 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kertomusvuonna tuli kirjastoon 706 aikakauslehteä, joista 226 saatiin vapaakappaleina. Aikakauslehtien kokonaismäärä oli 2 646 kpl. Eri sanomalehtiä tuli 102, näistä vapaakappaleita 8. Yleisön käytössä olleiden sanomalehtien kokonaismäärä oli 985.

Aukioloajat. 1.1.—31.5. sovellettiin v:n 1963 aukioloaikoja. 1.6. tuli voimaan uusi aukioloaikajärjestelmä. Muutosten avulla pyrittiin mahdollisimman yhdenmukaiseen käytäntöön, joka olisi oikeassa suhteessa kunkin osaston ja sivukirjaston käyttötilastoon.

Lainausosastojen aukioloajat olivat: pääkirjasto sekä Eteläinen, Haagan, Herttoniemen, Kallion, Käpylän, Lauttasaaren, Munkkiniemen, Töölön ja Vallilan sivu-

kirjastot muina arkipäivinä klo 10—20 ja lauantaisin klo 10—18; Kaarelan, Kulosaaren, Malmin, Maunulan, Oulunkylän, Pakilan, Pitäjänmäen, Porolahden, Puistolan, Tapanilan, Toukolan ja Vartiokylän sivukirjastot maanantaina, tiistaina, torstaina sekä perjantaina klo 15—20 ja keskiviikkona sekä lauantaina klo 10—15; Pasilan sivukirjasto maanantaina ja perjantaina klo 15—20 sekä keskiviikkona klo 10—15; Pukinmäen sivukirjasto tiistaina ja torstaina klo 15—20 sekä lauantaina klo 10—15; Suomenlinnan sivukirjasto maanantaina, tiistaina, torstaina ja perjantaina klo 17—20 sekä keskiviikkona ja lauantaina klo 11—14; Vallisaaren sivukirjasto keskiviikkona ja lauantaina klo 15—18.

Opintosalit pääkirjastossa sekä Kallion ja Töölön sivukirjastossa olivat avoinna muina arkipäivinä klo 10—21, lauantaina klo 10—18 sekä sunnuntaina klo10—21.

Lasten lukusalit pääkirjastossa sekä Kallion sivukirjastossa olivat avoinna muina arkipäivinä klo 10—20, lauantaina klo 10—18 sekä sunnuntaina klo 15—20.

Sanomalehtisalien aukioloajat olivat: pääkirjasto sekä Kallion sivukirjasto kaikkina arkipäivinä ja sunnuntaina klo 8—21; Käpylän ja Vallilan sivukirjastot muina arkipäivinä klo 10—20 sekä lauantaina klo 10—18 ja sunnuntaina klo 8—14; Eteläinen sivukirjasto kaikkina arkipäivinä klo 8—21 ja sunnuntaina klo 8—14.

Kesäaikana 1.6.—31.8. pidettiin pääkirjaston ja Kallion opintosalit sunnuntaisin avoinna klo 15—20. Lasten lukusalit ja Töölön opintosali pidettiin vastaavana aikana sunnuntaisin suljettuina.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1964 ja 1963 oli seuraava:

Lainauspiste	1964			1963		
	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	301	630 916	2 096	300	582 865	1 943
Sivukirjasto:						
Kallion	301	321 136	1 067	300	321 210	1 070
Töölön	301	149 019	495	300	143 989	480
Vallilan	301	116 974	389	300	118 575	395
Käpylän	301	108 755	361	300	107 744	359
Eteläinen	301	110 571	367	300	102 856	343
Pasilan	149	8 237	55	149	10 430	70
Toukolan	301	24 231	80	300	24 371	81
Haagan	297	103 661	349	300	85 686	285
Herttoniemen	301	104 659	348	300	100 572	335
Maunulan	301	71 318	237	300	65 946	220
Kulosaaren	301	34 547	115	300	27 823	93
Lauttasaaren	301	124 061	412	300	111 548	372
Munkkiniemen	301	103 444	344	300	101 750	339
Malmin	301	33 563	111	300	36 219	121
Oulunkylän	301	27 233	90	300	24 303	81
Pakilan	301	32 246	107	300	32 443	108
Puistolan	297	36 395	122	300	36 633	122
Tapanilan	301	24 557	81	300	23 680	79
Pitäjänmäen	301	47 940	159	300	40 417	134
Vartiokylän	301	47 883	159	300	38 639	129
Laitos-	301	122 803	408	300	119 435	398
Pukinmäen	152	12 195	80	151	10 679	71
Suomenlinnan	301	11 870	39	300	11 263	37
Porolahden	301	48 691	162	300	43 187	144
Vallisaaren	99	2 149	22	98	1 233	12
Kaarelan	301	53 144	177	300	56 672	189
Poliisilaitoksen	—	—	—	98	492	5
Yhteensä	—	2 512 198	8 346	—	2 380 660	7 935

Aikuisten sekä lasten ja nuorten (alle 14 v) suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspiste	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kirjalainat %	Lainauspiste	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kirjalainat %
Pääkirjasto	86.6	13.4	Malmin	61.5	38.5
			Oulunkylän	58.6	41.4
Sivukirjasto:			Pakilan	50.9	49.1
Kallion	72.7	27.3	Puistolan	46.3	53.7
Töölön	71.4	28.6	Laitos-	93.0	7.0
Vallilan	68.5	31.5	Tapanilan	44.9	55.1
Käpylän	63.3	36.7	Pitäjänmäen	59.2	40.8
Eteläinen	58.5	41.5	Vartiokylän	49.6	50.4
Pasilan	59.6	40.4	Pukinmäen	48.2	51.8
Toukolan	63.3	36.7	Suomenlinnan	48.3	51.7
Haagan	62.9	37.1	Porolahden	53.6	46.4
Herttoniemen	57.5	42.5	Vallisaaren	63.4	36.6
Maunulan	48.9	51.1	Kaarelan	60.3	39.7
Kulosaaren	55.1	44.9			
Lauttasaaren	68.0	32.0	Yhteensä	70.9	29.1
Munkkiniemen	75.6	24.4	(v. 1963)	69.0	31.0

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa on otettu huomioon aikuisten sekä lasten ja nuorten kirjalainojen välinen ero:

Lainauspiste	Aikuisten kirjalainat					Lasten ja nuorten kirjalainat					Kirjalainat kaikkiaan				
	Tieto-kirjallisuus		Kauno-kirjallisuus		Yhteensä	Tieto-kirjallisuus		Kauno-kirjallisuus		Yhteensä luku	Tieto-kirjaisuus		Kauno-kirjallisuus		Yhteensä luku
	luku	%	luku	%	luku	luku	%	luku	%		luku	%	luku	%	
Pääkirjasto	253 021	46.3	293 180	53.7	546 201	14 759	17.4	69 956	82.6	84 715	267 780	42.4	363 136	57.6	630 916
Kallion	89 886	38.5	143 445	61.5	233 331	18 825	21.4	68 980	78.6	87 805	108 711	33.8	212 425	66.2	321 136
Töölön	41 428	38.9	64 940	61.1	106 368	5 736	13.4	36 915	86.6	42 651	47 164	31.6	101 855	68.4	149 019
Vallilan	29 545	36.9	50 570	63.1	80 115	5 473	14.8	31 386	85.2	36 859	35 018	29.9	81 956	70.1	116 974
Käpylän	28 431	41.2	40 506	58.8	68 937	4 559	11.4	35 259	88.6	39 818	32 990	30.3	75 765	69.7	108 755
Eteläinen	22 820	35.2	41 913	64.8	64 733	7 676	16.7	38 162	83.3	45 838	30 496	27.6	80 075	72.4	110 571
Pasilan	1 674	34.1	3 233	65.9	4 907	385	11.6	2 945	88.4	3 330	2 059	25.0	6 178	75.0	8 237
Toukolan	5 284	34.5	10 052	65.5	15 336	991	11.1	7 904	88.9	8 895	6 275	25.9	17 956	74.1	24 231
Haagan	20 433	31.3	44 753	68.7	65 186	3 550	9.2	34 925	90.8	38 475	23 983	23.1	79 678	76.9	103 661
Herttoniemen	21 983	36.5	38 176	63.5	60 159	5 160	11.6	39 340	88.4	44 500	27 143	25.9	77 516	74.1	104 659
Maunulan	10 734	30.7	24 170	69.3	34 904	3 240	8.9	33 174	91.1	36 414	13 974	19.6	57 344	80.4	71 318
Kulosaaren	6 102	32.1	12 931	67.9	19 033	1 690	10.9	13 824	89.1	15 514	7 792	22.6	26 755	77.4	34 547
Lauttasaaren	31 732	37.6	52 636	62.4	84 368	6 039	15.2	33 654	84.8	39 693	37 771	30.4	86 290	69.6	124 061
Munkkiniemen	31 983	40.9	46 233	59.1	78 216	4 397	17.4	20 831	82.6	25 228	36 380	35.2	67 064	64.8	103 444
Malmin	8 183	39.6	12 468	60.4	20 651	1 453	11.2	11 459	88.8	12 912	9 636	28.7	23 927	71.3	33 563
Oulunkylän	5 203	32.6	10 747	67.4	15 950	1 091	9.7	10 192	90.3	11 283	6 294	23.1	20 939	76.9	27 233
Pakilan	5 872	35.7	10 551	64.3	16 423	1 432	9.1	14 391	90.9	15 823	7 304	22.6	24 942	77.4	32 246
Puistolan	7 337	43.6	9 496	56.4	16 833	2 307	11.8	17 255	88.2	19 562	9 644	26.5	26 751	73.5	36 395
Laitos-	42 157	36.9	72 102	63.1	114 259	2 064	24.1	6 480	75.9	8 544	44 221	36.0	78 582	64.0	122 803
Tapanilan	3 745	34.0	7 284	66.0	11 029	1 380	10.2	12 148	89.8	13 528	5 125	20.9	19 432	79.1	24 557
Pitäjänmäen	8 626	30.4	19 748	69.6	28 374	2 199	11.2	17 367	88.8	19 566	10 825	22.6	37 115	77.4	47 940
Vartiokylän	7 657	32.2	16 131	67.8	23 788	2 321	9.6	21 774	90.4	24 095	9 978	20.8	37 905	79.2	47 883
Pukinmäen	1 890	32.1	3 990	67.9	5 880	755	12.0	5 560	88.0	6 315	2 645	21.7	9 550	78.3	12 195
Suomenlinnan	1 712	29.9	4 019	70.1	5 731	937	15.3	5 202	84.7	6 139	2 649	22.3	9 221	77.7	11 870
Porolahden	9 018	34.6	17 062	65.4	26 080	2 321	10.3	20 290	89.7	22 611	11 339	23.3	37 352	76.7	48 691
Vallisaaren	457	33.5	906	66.5	1 363	101	12.8	685	87.8	786	558	26.0	1 591	74.0	2 149
Kaarelan	10 485	32.7	21 591	67.3	32 076	2 711	12.9	18 357	87.1	21 068	13 196	24.8	39 948	75.2	53 144
Yhteensä	707 398	39.7	1 072 833	60.3	1 780 231	103 552	14.1	628 415	85.9	731 967	810 950	32.3	1 701 248	67.7	2 512 198
(1963)	662 589	40.3	980 045	59.7	1 642 634	97 979	13.3	640 047	86.7	738 026	760 568	32.0	1 620 092	68.0	2 380 660

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspiste	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Pääkirjasto	460 320	73.0	134 014	21.2	36 582	5.4	630 916	25.1
Sivukirjasto:								
Kallion	302 640	94.2	15 570	4.8	2 926	1.0	321 136	12.8
Töölön	120 807	81.1	23 535	15.8	4 677	3.1	149 019	6.0
Vallilan	108 570	92.8	7 758	6.6	646	0.6	116 974	4.6
Käpylän	97 314	89.5	7 838	7.2	3 603	3.3	108 755	4.3
Eteläinen	96 698	87.5	12 742	11.5	1 131	1.0	110 571	4.4
Pasilan	7 990	97.0	237	2.9	10	0.1	8 237	0.3
Toukolan	22 894	94.5	1 195	4.9	142	0.6	24 231	1.0
Haagan	93 882	90.6	8 446	8.1	1 333	1.3	103 661	4.1
Herttoniemen	97 309	93.0	5 940	5.7	1 410	1.3	104 659	4.2
Maunulan	68 398	95.9	2 638	3.7	282	0.4	71 318	2.9
Kulosaaren	24 495	70.9	9 276	26.8	776	2.3	34 547	1.4
Lauttasaaren	94 018	75.8	25 939	20.9	4 104	3.3	124 061	4.9
Munkkiniemen	80 825	78.1	18 682	18.1	3 937	3.8	103 444	4.1
Malmin	32 465	96.7	984	2.9	114	0.4	33 563	1.3
Oulunkylän	23 398	85.9	3 589	13.2	246	0.9	27 233	1.1
Pakilan	31 653	98.2	465	1.4	128	0.4	32 246	1.3
Puistolan	35 104	96.5	831	2.3	460	1.2	36 395	1.4
Laitos-	107 333	87.4	14 121	11.5	1 349	1.1	122 803	4.9
Tapanilan	23 588	96.1	870	3.5	99	0.4	24 557	1.0
Pitäjänmäen	41 087	85.7	6 163	12.9	690	1.4	47 940	1.9
Vartiokylän	45 148	94.3	2 396	5.0	339	0.7	47 883	1.9
Pukinmäen	11 497	94.3	640	5.2	58	0.5	12 195	0.5
Suomenlinnan	11 662	98.2	162	1.3	46	0.5	11 870	0.5
Porolahden	46 415	95.3	1 990	4.0	286	0.7	48 691	1.9
Vallisaaren	2 025	94.2	98	4.6	26	1.2	2 149	0.1
Kaarelan	43 510	81.9	8 752	16.5	882	1.6	53 144	2.1
Yhteensä	2 131 045	84.8	314 871	12.5	66 282	2.7	2 512 198	100.0
(1963)	2 022 523	85.0	298 178	12.5	59 959	2.5	2 380 660	100.0

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat kertomusvuonna 688 758.64 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk
Kaupunginkirjaston valtionapu	600 000.00	600 000.00
Muut tulot	58 580.00	88 758.64
Yhteensä	658 580.00	688 758.64

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 3 704 078.00 mk, vuodelta 1963 siirtyi 48 796.99 mk, vuoden aikana saatiin tilisiirtona 199 169.63 mk ja ylitysoikeutena 10 300 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 3 962 344.62 mk. Menot tilien mukaan nousivat 3 859 672.77 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeriin:

Menoerä	Määrärahat mk	Menot tilien mukaan, mk	Siirto v:een 1964	Säästö (+) tai ylitys (—)
Palkkiot	2 922.00	1 962.00	—	960.00
Vakinaiset viranhaltijat	1 690 817.77	1 690 817.77	—	—
Tilapäiset viranhaltijat	112 412.21	112 412.21	—	—
Viranhaltijain sunnuntaityökorvaukset	42 466.64	42 466.64	—	—
Viranhaltijain sairauslomasijaiset	4 250.00	4 250.00	—	—
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	68 691.41	68 691.41	—	—
Työsopimussuhteinen henkilökunta	316 266.51	316 266.51	—	—
Sosiaaliturvamaksut	121 409.10	121 409.10	—	—
Työttömyysvakuutusmaksut	4 461.00	4 461.00	—	—
Tapaturmavakuutusmaksut	4 541.99	4 541.99	—	—
Käteisvuokrat	43 436.00	40 816.80	—	+ 2 619.20
Tilitysvuokrat	281 702.00	273 654.00	—	+ 8 048.00
Muut huoneistomenot	86 098.00	69 046.42	—	+ 17 051.58
Kaluston hankinta	127 642.84	87 501.39	40 141.45	—
» kunnossapito	12 700.00	12 180.03	—	+ 519.97
Painatus ja sidonta	22 807.03	20 805.88	2 001.15	—
Tarverahat	21 050.00	21 028.32	—	+ 21.
Kirjallisuus	485 738.94	482 466.89	3 272.05	—
Sidonta	291 391.96	287 913.81	3 478.15	—
Äänilevyt	2 067.98	893.30	1 174.68	—
Mikrofilmit	7 559.48	7 451.30	108.18	—
Sanoma- ja aikakauslehdet	69 963.76	61 308.35	8 655.41	—
Valokuvausmenetelmän käyttökustannukset	11 000.00	4 490.00	—	00 + 6 510.25
Kuljetuskustannukset	7 500.00	7 362.75	—	+ 137.33
Alueiden puhtaanapito ja hoito	9 070.00	3 826.67	—	+ 5 243.14
Yleisten laitteiden kunnossapito	2 300.00	2 063.86	—	+ 236.63
Rakennusten vuosikorjaukset	20 880.00	18 386.37	—	+ 2 493.68
Kiinteän käyttöomaisuuden korot	67 393.00	67 393.00	—	—
Kiinteän käyttöomaisuuden poistot	23 805.00	23 805.00	—	—
Yhteensä	3 962 344.62	3 859 672.77	58 831.07	+ 43 840.78

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin 482 466.89 mk, mikä summa jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti:

	mk	mk
Suomenkielinen kirjallisuus	349 171.82	
Skandinaavinen »	100 354.06	
Saksalainen »	11 489.89	
Englantilainen »	17 905.86	
Ranskalainen »	1 469.01	
Muunkielinen »	2 078.25	482 466.89
Sidontaan käytettiin	287 913.81	
Äänilevyihin »	893.30	
Mikrofilmeihin »	7 451.30	
Sanoma- ja aikakauslehtiin käytettiin	61 308.35	357 566.76
	Kaikkiaan	840 033.65

29. Kaupunginmuseo

Museolautakunnan kokoonpanossa ei v:n 1964 aikana tapahtunut muutoksia. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 10 kertaa ja kokousten pöytäkirjoissa oli kaikkiaan 189 pykälää.

Kirjeitä saapui lautakunnalle ja kaupunginmuseolle 318 ja niitä lähetettiin 316.

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: Tuomarinkylän kartanon asuntopihaan kuuluvien rakennusten kunnostus- ja muutostöiden suorittamista (2.3. 30 §, 16.11. 163 §); kaupunginarkistolta Jääkärinkatu 8:ssa vapautuvien varastotilojen saamista kaupunginmuseon käyttöön (2.3. 38 §); pienoisjäljennöksen teettämistä Käpylän 1930-luvulla rakennetusta omakotialueesta (2.3. 37 §, 11.5. 69 §) sekä Topelius-museon sijoittamista Puotinkylän kartanon sivurakennukseen (11.9. 123 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: Seurasaaritoimikunnan mietintöä (27.1. 12 §); Helsinki-aiheisten lyhytfilmien valmistuttamista (2.3. 31 §); Pakilassa olevan ns. Pakin talon rakennusten säilyttämistä ja tutkimista (2.3. 32 §); kaupunginmuseossa laadittujen esineselosteiden uusimista (23.3. 51 §); Lauttasaaressa sijaitsevien eräiden historiallisten muistomerkkien merkitsemistä (11.5. 71 §); Suomen rakennustaiteen museon ja Seurasaarisäätiön avustamista (25.5. 90 §, 11.9. 122 §, 5.10. 146 §); Meilahden kallioalueen rauhoittamista ja säilyttämistä luonnonpuistona (11.9. 138 §) sekä nukketeatteriesitysten ottamista Helsinki-päivän ohjelmaan (16.11. 161 §).

Kaupunginmuseon henkilökuntaan kuului kertomusvuonna 4 vakinaista ja 4 tilapäistä viranhaltijaa sekä 4 työsopimussuhteessa työskentelevää henkilöä.

Suomen Museoliiton keskushallitus myönsi 4.4. kaupungin museonhoitajalle apurahan Gotlantiin tehtävää opintomatkaa varten. Museonhoitaja edusti kaupunginmuseota Suomen Museoliiton vuosikokouksessa Loviisassa 22.—24.8. sekä Kuopiossa 17.—18.10. pidetyillä Taidemuseopäivillä.

Museolautakunta valitsi edustajakseen rakennuskulttuuritoimikuntaan museonhoitajan.

Kokoelmien karttuminen. Kaupunginmuseon kokoelmiin lahjoitettiin tai saatiin ostamalla vuoden aikana yht. 325 esinettä. Nämä jakautuivat seuraaviin pääryhmiin: kirjoja 38, karttoja 5, rakennuspiirustuksia 9, postikortteja 11, Helsinki-aiheisia öljy- ja vesivärimaalauksia, graafisia lehtiä ja piirroksia 83, muotokuvia 5, rakennusmalleja 4, mitaleja 2, huonekaluja 23, kulta-, hopea-, tina- sekä lasi- ja

posliiniesineitä 35, talous- ja työkaluja 64, puvustoa ja käsitöitä 19, koriste-esineitä 3, leluja ja soittimia 2, koneita ja laboratorio- ym. kojeita 13, maalöytöjä 4 sekä arkistoainesta 5.

Kuva-arkistoon hankittiin yht. 1 769 numeroa, joista valokuvanegatiiveja vedoksineen 429, valokuvavedoksia ilman negatiivia 1 034, ilmakuvia, väristereokuvia 70, ilmakuvia, mustavalkoisia 6, väridiapositiiveja 166 sekä kuvalaattoja 64.

Kertomusvuonna sai kaupunginmuseo kokoelmiinsa lahjoituksia mm. seuraavilta henkilöiltä, virastoilta ja laitoksilta ym.: Arabian tehtaat ja museo, tait. Helge Dahlman, valokuv. C. Grünberg, rva Estrid Hult, Hyvä Maku Oy, neidit Greta ja Thora Höijer, hra Oskari Kostiainen, toimitt. Irja Lönngrén, rouvat Irma Markkanen ja Hilda Nilsen, tal.op. Helmi Parkkonen, nti Laila Pirinen, rva Helga Reinilä, neidit Aino, Elma ja Tyyni Saarvuori, rva Alma Sorri, nti Siiri Timgren, kamr. Toini Yrjö-Koskinen, tait. Aune Äyräpää, Helsingin kaupunginkanslia, kaupunginarkisto, asiamiestoimisto, matkailutoimisto, raastuvanoikeus, rakennusvirasto ja rakennustarkastusvirasto, korkein oikeus, silitysliike Aino Teivainen ja Teknillinen korkeakoulu.

Julkaisujaan lähettivät museolle mm. Helsingin Lääkäriyhdistys, Helsingin Osuuskauppa, Helsinki-Lehti, Historisches Museum der Stadt Wien, Hämeen Museo, Hämeenlinnan Museo, Kotiseutuliitto, Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, Kuopion Isänmaallinen Seura, Københavns Bymuseum, Lahden kaupunginmuseo, Oslo Bymuseum, Osuusliike Elanto, Osuustukkukauppa, Pohjois-Pohjanmaan Museo, Satakunnan Museo, Seurasaarisäätiö, Stockmann Oy, Stockholms Stadsmuseum ja Warbergs Museum.

Suurin yksityishenkilöiltä kertomusvuonna lahjaksi saaduista kokoelmista oli Timgrenin kokoelma, johon kuului monta mielenkiintoista esinettä, kuten lasinen kärpäskupu, pääsiäispöydän munavati, senaattori C. F. Timgrenille kuulunut likööri-kalusto, hedelmäkulhoja ja -veitsiä, pöytäliinoja jne. yhteensä kymmeniä erilaisia taloustavaroita. Osa tästä kokoelmasta voitiin panna näytteille Tuomarinkylän museon ullakkotiloihin.

Nti Sophie Snellman, jonka elämäntyö liittyi Helsingin käsityönopettajaopiston vaiheisiin, sai ensimmäisenä palkintona Suomen Taideteollisuusyhdistyksen näyttelyssä v. 1881 hopeamitalin. Sen lahjoitti museolle rva Estrid Hult.

Museolle lahjoitetuista muotokuvista mainittakoon tait. Ester v. Weissenbergin v. 1922 tekemä pastellimaalaus sair.hoit. Ida Maukosesta, joka aikanaan perusti yksityissairaalan taloon Vuorikatu 8. Maalaus saatiin rva Hilda Nilsenin lahjana. Tait. Aune Äyräpäältä saatiin 4 kpl Anna Zettermannin piiroksia ja tait. Helge Dahlmanilta Päävartiota esittävä öljymaalaus. Lisäksi lahjoitettiin museolle hra Oskari Kostiaista esittävä öljymaalaus, jonka tekijä oli Juri Repin.

Kokoelmiin ostetuista töistä ansaitsivat maininnan Maria Wiikin omakuva 1870-luvulta ja Kaarlo Hildénin sekä Simo Hannulan Helsinki-aiheiset etsaukset sekä Helinä Wähän öljymaalaus v:lta 1948: Piha Käpylästä. Museon hankkimista maalauksista mainittakoon vielä W. Johanssonin v. 1897 maalaama taulu, joka esitti Jätkäsaarta silloin, kun siellä oli vain pari huvilaa. Kahden aikaisemmin hankitun O. Kleineh'in merimaiseman lisäksi ostettiin v:lta 1891 oleva öljymaalaus, jonka aihe oli Eteläsatamasta.

Helsinkiläisten kultaseppien töistä, joita vain harvoin on saatavissa, lunastettiin

kultaseppä Gustav Grönholmin (1823—1847) valmistamat kultakäädyt, joiden lukossa oli suurikokoinen hiottu sitriini, niinikään ostettiin museolle kultaseppä Gustaf Lindroosin v. 1840 valmistamat suola- ja pippurikupit samoin kuin muutamia ruoka- ja kahvilusikoita 1800-luvun alkuvuosilta.

Heimbergerin liikkeen valmistama ja Helsingin oikeuspormestarin Oskar Palmgrenin v. 1870 kotiinsa hankkima uusrokokookalusto, johon kuului sohva, 2 nojatuolia, 6 pikkutuolia ja pöytä, ostettiin museolle. Samoin hankittiin kustavilainen peilipöytä, joka aikoinaan oli ollut porvoolaisen raatimiehen Johan Holmin kodissa, sekä Kytäjän kartanosta periytyvä upea kustavilainen vuode. Osa esineistä oli sijoitettava toistaiseksi varastoon.

Kaupungin rakennusviraston Malminkadun päävaraston muuttaessa pois Kampilta tuotiin sieltä museoon erilaisia esineitä, kuten mm. ruokakello, laastinsekoittaja, 2 kallioporakonetta, lakaisukone, tervakone, reki, 3 kaasulyhtyä ja 4 kpl. Munkkiniemen maastomallia. Korkeimman oikeuden lahjoituksena saatiin hieno pylväsjalkainen pesuallas, joka oli ollut ko. rakennuksessa Standertskjöldien aikana. Hotelli Seurahuoneen muistona oli kaupunginjohtajan huoneeseen jätetty sateenvarjoteline, joka siirrettiin museoon.

Museon arkiston saamista lahjoituksista mainittakoon kamr. Toini Yrjö-Koskisen kirjoittama historiikki Yrjö Sakari Yrjö-Koskisen aikoinaan omistamasta talosta Fredrikinkatu 39 — Bulevardi 11.

Valokuvaukset ja kuvahankinnat. Museoesineiden valokuvauksen lisäksi kuvattiin sellaisia rakennuksia ja niiden sisustuksia, joiden tiedettiin lähiaikoina joutuvan puretuksi. Niinpä talon Unioninkatu 22:n huoneista otettiin 26 kuvaa. Kaupungin omista laitoksista koottiin kuvia mm. ostamalla Kustaankartanon askartelunohjaajalta kuvakokoelma, joka monipuolisesti valaisi laitoksen toimintaa. Kustaankartanosta oli siten museon kuva-arkistossa kaikkiaan 239 kuvaa.

Yleiskuvien saamiseksi kaupungin alueesta hankittiin Pääesikunnan Topograafikunnan Ilmakuvaosastolta 70 värillistä ilmastereokuvaa. Lisäksi lunastettiin 34 ilmakuvan väridiapositiivia. Tavallisia maasta käsin otettuja väridiapositiiveja ostettiin 124 kpl.

Hovivalokuvaaja E. Sundströmin negatiivikokoelmasta saatiin kertomusvuonna teetetyksi 724 uutta vedosta. Uusia negatiiveja selvitettiin ja numeroitiin 1 713 kpl, joten selvitettyjen ja rivirekisteriin sisältyvien valokuvien lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 23 384. Kadunnimien mukaan järjestettyyn rakennuskuvarekisteriin kirjoitettiin puhtaaksi 1 709 uutta liuskaa ja muun aiheen mukaiseen rekisteriin 1 151 uutta liuskaa. Kuva-arkisto toimitti 66:lle eri tilaajalle 307 kuvaa, jolloin saatiin 21 uusintanegatiivia. Julkaisuoikeudesta perittävä maksu saatiin yht. 56 kuvauksesta. Opiskelijoita, lehdistöä ja eri tutkijoita museo palveli toimittamalla kuvia sekä antamalla myös Helsinkiä koskevia tietoja.

Näytteillepanot, kokoelmien hoito ym. Eräitä muutoksia ja täydennyksiä suoritettiin lasi- ja posliinikokoelmien kaapistoissa ja esineselosteita uusittiin kaikissa kokoelmahuoneissa.

Kaupunginmuseon jouluaiheinen näyttely oli avoinna 20.12.1964—12.1.1965 välisen ajan.

Posti- ja lennätinmuseon 9.10.—29.11. järjestämään näyttelyyn »Nainen 100 vuotta postin ja lennättimen palveluksessa» lainattiin eräitä huonekaluja.

Syksyllä selvitettiin ja luetteloitiin kaupunginmuseossa olevaa merenkulkuesineistöä ja niistä erotettiin Suomen Merenkulkumuseoon tarkoitetut kokoelmat.

Suomen Museoliiton tekstiililaboratoriossa korjautettiin yksi ryijy. Neljä Tuomarinkylässä olevaa kustavilaista tuolia verhoiltiin. Lisäksi kunnostettiin 12 öljy- ja pastellimaalausta.

Tuomarinkylän museossa olevaa Helsinki-aiheista lehtileikekokoelmaa hakusanoitettiin ja kortistoitiin 7 307 numeroa. Lisäksi kortistoitiin Höijerin ja Lönnrothin kokoelmissa olevia lehtileikkeitä 2 535 kpl.

Tutkimustyöt ja julkaisut. Paitsi luetteloinnin yhteydessä tapahtunutta esinetutkimusta, suoritettiin kaupunginmuseon toimesta Pakilassa olevan Erikas RN:o 1[6] eli ns. Pakin talon rakennuksia koskeva tutkimus. Arkistoainekseen perustuvan selvityksen rakennusten iästä otti suorittaakseen maist. Sirkka Impola. Päärakennusta ja luhtirakennusta koskevan rakennustutkimuksen suoritti arkkit. Maija Kairamo.

Ns. Vanhan Käpylän alueesta valmistettua pienoisjäljennöstä varten tehtiin esitutkimuksia vertaamalla alkuperäisiä rakennuspiirustuksia rakennusten nykyiseen asuun ja hankkimalla alueesta pienoisjäljennöksen tekijälle Mallitoimisto R. Rosenberg & C:olle tarvittava kuva-aineisto. Alueesta teetettiin myös ilmakuva. Rakennusten sisäkuvauksen ym. selvittelyn osalta työ jatkui seuraavan vuoteen.

Tuomarinkylän kartano ja museo -nimisestä opaskirjasesta julkaistiin toinen painos. Kuvia kokoelmista -julkaisu, joka oli kahden painoarkin laajuinen ja sisälsi 36 kuvaa, päätettiin painattaa kertomusvuonna. Se koski pääasiassa Hakasalmen museossa näytteillä olevia kokoelmia. Suomen Museoliiton vuosikirjassa v. 1962—1963 oli julkaistu kaksi Tuomarinkylän kartanoa esittelevää kirjoitusta.

Vierailut, opastukset ja käynnit museossa. Kaupunginmuseossa käyneitä henkilöitä oli yht. 10 913, joista 8 378 kävi Hakasalmen huvilassa ja 2 535 Tuomarinkylän museossa. Näistä oli maksaneita kävijöitä vastaavasti 4 143 ja 1 358 eli yht. 5 501. Koululaisten käyntien lukumäärä aleni edelliseen vuoteen verrattuna, niinpä Tuomarinkylän museon kokoelmiin kävi tutustumassa vain kolme kansakoululuokkaa ja yksi oppikoululuokka, oppilasmäärän ollessa yht. 128 henkeä. Hakasalmen huvilassa kävi 21 luokkaa kansakouluista, oppilasmäärältään 523 ja oppikoulujen keskikoululuokkia 19, joiden oppilasmäärä oli 600.

Ryhmiä, joille järjestettiin opastus muulloin kuin tavallisina aukioloaikoina, kävi museossa yht. 47 ja niihin kuului 1 403 osanottajaa.

Museon hallinnassa olevat kiinteistöt. Kevään ja kesän aikana asennettiin Hakasalmen huvilan ensimmäisessä kerroksessa oleviin työhuoneisiin lämpöpatterit sekä siivouskomeroihin lämminvesijohdot. Tuomarinkylässä siirrettiin päärakennuksen entinen lasikuisti huvimajaksi puistoon; asunto- ja talouspihan väliseen kiviaitaan tehtiin aukko alkuperäiseen paikkaansa ja sijoitettiin siihen takorautainen portti. Museon pihaan saatiin lisää lyhtyjä. Puistossa rakennettiin eräitä pengermiä, mutta muuten sen restauroiminen jäi vielä kesken.

Tulot ja menot. Museon pääsymaksuina perittiin aikuisilta 50 p ja lapsilta sekä ryhmäkäynteihin osallistuneilta 20 p. Torstai-iltaisin ja Helsinki-päivänä oli pääsy vapaa. Koululais- ja opintoryhmät pääsivät opettajiensa mukana museoon maksutta.

T u l o j a oli seuraavasti: pääsymaksut Hakasalmen huvilaan 1 759 mk, pääsymaksut Tuomarinkylän museoon 565 mk, opaskirjojen myynti Hakasalmen huvi-

lassa 248 mk ja Tuomarinkylän museossa 251 mk, postikorttien myynti Hakasalmen huvilassa 34 mk ja Tuomarinkylän museossa 54 mk, valokuvien käyttö- ja julkaisuoikeudet 672 mk sekä luontoisetujen korvaukset 1 363 mk, yhteensä 4 946 mk.

Museon m e n o t olivat 234 439 mk, lisäksi käytettiin edelliseltä vuodelta siirtyneitä painatusmäärärahoja 6 430 mk sekä kokoelmien kartuttamiseen varattuja siirtomäärärahoja 228 mk, joten menot tilinpäätöksen mukaan olivat 241 097 mk. Rahoitusmenoista myönnetyt määrärahat, 1 750 mk ns. Pakin talon tutkimiseen ja 5 000 mk Vanhan Käpylän pienoisjäljennöksen teettämiseen, käytettiin kokonaan.

30. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 12 kertaa ja kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 242. Kirjeitä lähetettiin 196.

Ohjelmatoimikunnan kokoonpano pysyi muuttumattomana. Orkesterin edustajina osallistuivat toimikunnan kokouksiin konserttimest. Naum Levin ja I trumpetinsoittaja Lauri Ojala ilman äänioikeutta. Koska kaupunginorkesterilla ei kertomusvuoden aikana ollut vakinaista johtajaa, oli kaupunginhallitus oikeuttanut lautakunnan ottamaan ohjelmatoimikuntaan asiantuntijajäsenen, joksi lautakunta valitsi fil.maist. Veikko Helasvuon.

Koesoittotoimikunnan puheenjohtajana toimi prof. Martti Turunen ja varapuheenjohtajana fil.maist. Patrik Lilius. Lisäksi toimikuntaan kuului Suomen Muusikkojen Liiton edustaja ja viisi orkesterin jäsentä.

Musiikkilautakunta oli oikeutettu kertomusvuoden aikana maksamaan avustuksina eri teattereille sekä musiikkilaitoksille ja -yhdistyksille yht. 1 498 270 mk sekä musiikkioppilaitoksille yht. 78 498 mk. Kun edellisenä vuonna avustuksia saaneet olivat antaneet selvityksen ao. varojen käytöstä ja toiminnastaan lautakunnan määräämät valvojat antoivat asiasta lausuntonsa. Näiden perusteella lautakunta sitten päätti puoltaa avustuksia jaettavaksi v. 1965.

Selostus niiden varojen käytöstä, jotka v. 1963 oli myönnetty yleishyödyllisiä tarkoituksia varten varatuista määrärahoista Helsingin Työväen Lapsilaulajat ja Svenska Upplysningsbyrån i Helsingfors nimisille yhdistyksille, lähetettiin kaupunginhallitukselle.

Sopimukset. Kaupunginorkesterin konserttien radiointi jatkui edelleen kertomusvuonna edellisenä vuonna voimaan tulleen sopimuksen mukaisesti.

Lautakunnan ja Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teoston välinen sopimus jatkui samanlaisena kuin aikaisempinakin vuosina.

Helsingin Torvisoittokunnan ja lautakunnan välinen, v. 1956 tehty sopimus oli edelleen voimassa kertomusvuoden aikana.

Esitykset ja lausunnot. Kaupunginhallitukselle esitettiin määrärahan varaamista v:n 1965 talousarviossa käytettäväksi kaupunginorkesterin konserttimatkaa varten Skandinavian maihin sekä Euroopan länsi- ja itäosiin. Samalla esitettiin, että kaupunginorkesterin johtajan virka saataisiin julistaa haettavaksi sekä määrättäi-

siin täytettäväksi 1.6.1965 alkaen. Myös kaupunginorkesterin jousiston vahvistamisesta tehtiin kaupunginhallitukselle uusi, tarkemmin perusteltu esitys.

Sen johdosta, että kaupunginorkesteri kertomusvuoden syksyllä oli toiminut 50 vuotta kunnallisena laitoksena, esitettiin kaupunginhallitukselle ao. kunniamerkkien myöntämistä orkesterin intendentille ja eräille jäsenille sekä arvonimen director musices myöntämistä orkesterin järjestysmiehelle.

Musiikkilautakunta puolsi lisäksi kaupunginhallitukselle antamissaan lausunnoissa avustusten myöntämistä eräille niitä anoneille teattereille, kuoroille yms.

Kaupunginorkesteri. Intendentin hoidettavana olleen koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon lähetettyjen kirjeiden lukumäärä oli 215 ja saapuneiden kirjeiden luku 285.

Kaupunginorkesterin kirjastoon saatiin vuoden aikana 14 täydellistä orkesterimateriaalia ja kolme kirjaa.

Kaupunginorkesterin intendentti huolehti edelleen, kuten aikaisempinakin vuosina, vahvistettua korvausta vastaan konserttien ohjelmia, niissä esiintyviä säveltäjiä ja esitettyjä sävellyksiä koskevista selostuksista.

Kertomusvuonna ei kaupunginorkesterilla ollut vakinaista johtajaa, vaan konserttien kapellimestarit kiinnitettiin kertapalkkiosopimuksilla ja pääasiassa määrättyä konserttisarjaa varten. Orkesterin vahvuus oli kertomusvuonna 80 soittajaa.

Kaupunginhallitus myönsi opintomatka-apurahan kaupunginorkesterin bassoviulunsoittajalle Pekka Paasiolle. Orkesterin vahtimestarille Rolf Eklundille myönnettiin Helsinki-mitali 35 v:n palveluksesta.

Koevuoden päätyttyä nimitettiin vakinaisina virkoihinsa seuraavat henkilöt: sellonsoittaja Marja Kantola 2.2. lukien, kontrabassonsoittaja Juha Ertamo 1.3. lukien ja ensiviulunsoittaja Eila Patomaa 1.1. lukien.

Orkesterista erosi 31.8. sellonsoittaja Juhani Poijärvi ja 1.4. siirtyi eläkkeelle ensiviulunsoittaja Fritz Kilanto.

Toisenviulunsoittaja Seppo Tukiainen nimitettiin 1.9. lukien ensiviulunsoittajaksi. Vapautuneita sellonsoittajan ja toisenviulunsoittajan virkoja ei pätevien hakijoiden puuttuessa voitu vuoden aikana täyttää.

Orkesterivaltuuskuntaan, jonka orkesterin jäsenet valitsivat keskuudestaan, tulivat samat henkilöt kuin edellisenä vuonna, paitsi varalla ollut Aito Leppänen, jonka tilalle valittiin Kalle Katrama.

Konsertit. Yliopiston juhlasalissa pidettiin 46 sinfoniakonserttia. Ne jakautuivat kahdeksi sarjaksi, joiden kausitilaajilla oli mahdollisuus lunastaa edellisen kauden kortteja vastaavat uudet kausikortit. Lisäksi pidettiin tavanomainen vappumatinea toisintoineen Konservatoriossa, joten julkisia konsertteja oli kaikkiaan 48. Juhlakonsertti, joka järjestettiin sen johdosta, että kaupunginorkesteri oli toiminut kunnallisena laitoksena 50 vuotta, pidettiin kutsuvieraille Kaupungintalossa.

Edellisenä vuonna aloitetun käytännön mukaisesti kaupunginorkesteri konsertoi kaupungin oppikouluissa niinä maanantaipäivinä, jolloin orkesteri oli vapaa muista tehtävistä. Kaikkiaan pidettiin 20 eri koulussa 22 n. 50 min. kestävää konserttia, joten orkesterin konserttien lukumäärä oli yht. 71.

Kaupunginorkesteri avusti kertomusvuoden aikana neljässä Suomen Kansallisoopperan oopperaesityksessä kevätkaudella ja viidessä konsertissa, joiden järjestäjinä olivat Kansallis-Kuoro, Suomen Laulu, Svenska Oratorieföreningen, Laulu-Miehet sekä Akateeminen Laulu nimiset kuorot. Lisäksi orkesteri avusti maksutta

Sibelius-viikon konserteissa 3. ja 5.6. ja esiintyi yliopiston Shakespeare-juhlassa 23.4., kaupungin järjestämillä illallisilla 21.5. ja 6.6., Pohjola-Norden-yhdistyksen Ruotsin-viikon avajaisissa 19.10. ja Suomi-Neuvotoliitto-Seuran 20-vuotisjuhlassa 30.10.

Musiikkilautakunta sisällytti myös kertomusvuonna Suomen Säveltaiteilijain Liiton perinteellisen vuosikonsertin sinfoniakonserttien tilaussarjaansa.

46 varsinaiseen sinfoniaikonserttiin (ed. v. 37) myytiin kaikkiaan 22 347 (20 473) pääsylippua eli keskimäärin 485 (553) lippua konserttia kohden ja kahteen vappumatineaan yht. 1 301 pääsylippua. Konserttilippujen kokonaismyynti oli siis 23 648 (21 248) lippua.

Kausikortteja myyntiin seuraavasti: A-sarjan kortteja yht. 616, joista keväällä pidettyihin konsertteihin 303 ja syksyllä pidettyihin 313, B-sarjan kortteja yht. 480, joista kevään konsertteihin 238 ja syksyn 242 eli kaikkiaan 1 096 kausikorttia. Sinfoniakonserttien lippujen hinnat pysyivät kertomusvuonna muuttumattomina, samoin vappumatinean pääsylippujen hinta.

Konserttiohjelmien julkaisemisesta ja myynnistä musiikkilautakunnan ja liikemies Einar Lindstedtin kesken v. 1956 tehty sopimus jatkui edelleen kertomusvuoden ajan, mutta sanottiin irti päättyväksi v:n 1965 konserttikauden lopussa. Uutta sopimusta ei vielä kertomusvuoden aikana tehty.

Tulot ja menot. Valtionavustusta, jota oli kaupunginorkesteria varten anottu 90 000 mk, saatiin vain 22 000 mk.

Kaupunginorkesterin tulot, em. valtionapu mukaan luettuna olivat 135 029 mk, josta konserttitulojen osuus oli 99 108 mk.

Yhteiset menot olivat 1 384 992 mk, josta musiikkilautakunnan osuus oli 78 402 mk ja kaupunginorkesterin osuus 1 306 590 mk.

31. Nuorisotyö

Nuorisotyölautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan uutena puheenjohtajana v. 1964 toimi valtiot. maist. Martti Valla. Lautakunnan kokoonpano oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että tal.hoit. Aulis Kostamon tilalle oli jäseneksi valittu piirisiht. Kauko Aittomäki.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 13 kokousta ja niiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 124.

Kirjeitä ym. lähetteitä saapui kaikkiaan 2 162 ja lähetettiin 10 129, mihin sisältyivät myös kuusi kiertokirjettä, joista kolme lähetettiin 532 suomenkieliselle nuorisojärjestölle ja kolme 136 ruotsinkieliselle järjestölle.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon mm.: jaoston asettaminen valmistelemaan nuorisomäärärahojen jakoa, kertomusvuodeksi varattujen ao. määrärahojen julistaminen haettaviksi ja jakaminen sekä niiden selvitysten hyväksyminen, jotka järjestöt olivat antaneet v:n 1963 aikana saamiensa avustusten käytöstä (22.1. 7 §, 22.4. 44, 45 §); kerhokeskusten valvojan sekä askarteluparakin vahtimestari-kalustonhoitajan virkojen täyttäminen (22.1. 9 §, 13.5. 59 §, 26.8. 73 §); järjestöiltä toimintatiloista perittävän korvauksen vahvistaminen (22.1. 10 §); jaoston asettaminen laatimaan käsikirjoitusta lautakunnan toimintaa käsittelevää elokuvaa varten sekä elokuvan valmistamisen antaminen elokuvaaja Kalevi Lavolan tehtäväksi (11.3. 31 §, 25.3. 38 §); vapaa-ajan viettoa ym. koskevan kirjoituskilpailun toimeenpaneminen Helsingin oppikoulujen keskikoulun ja kansalaiskoulun viimeisten luokkien oppilaille (7.10. 91 B §) sekä lautakunnan pitkän tähtäyksen suunnitelmaehdotuksen lähettäminen taloussuunnittelutoimikunnalle (16.12. 121 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: kerhokeskusten huoneistokysymyksiä, vuokria ym. sekä tonttien varaamista nuorisotaloja varten (12.2. 17 §, 11.3. 29, 30 §, 25.3. 37 §, 22.4. 47 §, 26.8. 79 §, 28.10. 100, 102 §, 25.11. 108, 109, 111 §, 16.12. 123 §); nuorisokahvilan isännän viran vakinaistamista (13.5. 58 §); kerhokeskusten hoitajien sunnuntai- ja ylityökorvausten korottamista (27.5. 65 §); kurssien luennoitsijoille, opettajille ym. suoritettavien palkkioiden vahvistamista (26.8. 74 §); Vattuniemen ent. kesäkodin rakennusten ja alueen käyttämistä ns. nuorisosatamana ja uuden Laajasalon kesäkodin kunnostamista (26.8. 77, 78 §) sekä nuorisotoimiston eräiden viranhaltijoiden osallistumista opintopäiville (16.12. 122 §).

Lausunnot, jotka lautakunta antoi kertomusvuonna, koskivat mm. seuraavia asioita: Munkkivuoren ja Suursuon lasten- ja nuorisotalojen piirustusten hyväksymistä (22.4. 43 §, 7.10. 95 §); Vikingaflickorna-nimisen partiojärjestön ja Suomen Pelastusarmeijan Säätiön avustamista (22.4. 46 §, 7.10. 91 A §); vapaa-ajanviettokomitean ja moottoriurheiluradan sijaintia tutkivan komitean mietintöjä (13.5. 55, 57 §); ns. Pauligin huvilan kunnostamista kerhotoimintaa varten (27.5. 68 §) sekä toimikunnan asettamista nuorisoasioita hoitavien elinten yhteistoimintaa varten (28.10. 101 §). Lautakunta ei puoltanut kahvitarjoilun järjestämistä helsinkiläisnuorukaisille kutsuntatilaisuuksissa (13.5. 56 §).

Nuorisotoimiston henkilökunnan muutoksista mainittakoon, että kertomusvuonna valittiin kerhokeskusten valvojaksi Heikki Kauppala.

Lainavarasto. Lainattavia välineitä oli varastossa seuraavasti (lainauspäivien luku suluissa): telttoja 313 (11 441), kenttäkeittiöitä 25 (1 201), keittiövälineitä 73 (1 993), työkaluja 26 (288), teknillisiä välineitä 64 (2 602) sekä muita välineitä, kuten äänilevyjä, selkäreppuja, filmejä ym. 750 (1 815).

Kerhohuoneet. Eri järjestöt, yhdistykset ym. käyttivät kerhokeskuksia kertomusvuoden aikana seuraavasti (nuorisotoimiston omaa kurssitoimintaa varten tarvitut ja kahvilakerhojen käyttämät huoneet eivät sisälly luetteloon):

Kerhokeskus	Pinta-ala m²	Huoneluku	Yli 10 t käyttäneiden seurojen määrä	Seuroja kaikkiaan	Käyttötunteja kaikkiaan		Käyttötunteja päivisin	
					1964	1963	1964	1963
Askartelupajat	120	2	8	8	814	733	—	—
Eläintarhantie 1	100	3	14	15	1 988	2 043	36	70
Herttoniemi [1]	510	4	26	48	2 596	2 584	361	564
Hämeentie	222	4	29	37	2 180	2 516	—	—
Intiankatu	55	3	5	5	1 299	1 208	—	—
Jokiniemi [2]	110	2	4	6	182	—	—	—
Kaarela	166	2	14	24	3 626	2 775	2 132	1 288
Kannelmäki	80	2	10	11	2 406	2 191	1 296	1 176
Kirkkomäki	80	3	9	10	3 299	3 372	1 698	1 720
Kulosaari	125	4	8	8	2 306	2 204	1 080	753
Kyläneva [2]	150	2	3	3	388	—	—	—
Käpyrinne	207	4	14	14	4 559	4 822	2 482	2 983
Lauttasaari	195	1	7	8	609	645	31	34
Liisankatu	190	4	17	20	2 517	2 410	—	—
Malmi	50	1	2	2	333	288	—	—
Maunula	70	1	8	9	993	780	256	—
Meilahti [3]	100	2	2	16	105	—	—	—
Merimiehenkatu	240	5	30	31	4 103	3 991	738	842
Munkkiniemi väest.suoj. [4]	180	1	1	1	400	—	—	—
Museokatu (ent. Töölö) [5]	100	3	24	45	872	1 823	—	—
Mäyrälinna	73	2	5	5	548	714	—	—
Pohjois-Haaga	484	6	23	47	6 159	6 964	2 659	3 096
Pukinmäki	110	3	4	4	549	592	—	—
Puotila	180	3	6	9	9 270	6 503	8 474	—
Puotinharju [6]	84	1	4	4	235	—	92	—
Roihuvuori	73	2	8	8	985	1 222	60	272
Ruskeasuo	35	1	3	3	249	494	—	—
Siilitie	123	3	10	11	1 802	1 925	306	622
Stadion	330	5	47	78	3 662	2 916	1 012	914
Töölö (Pauligin huvila) [4]	500	13	9	23	279	—	48	—

[1] Keittiö kotitalouslautakunnan päiväkäytössä. — [2] 16.8. alkaen. — [3] 1.10. alkaen. — [4] 1.9. alkaen. — [5] 1.3. alkaen; huoltoviraston päiväkäytössä. — [6] 1.8. alkaen.

Nuorisotyölautakunnan omat kerhokeskukset. Käpylän kerhokeskuksessa toimiviin kerhoihin kuului 59 tyttöä ja 78 poikaa eli yht. 137 kerholaista. Kerhoja oli toiminnassa 26 ja niiden tilaisuuksissa kävijöitä 3 883. Talvileiri tytöille ja pojille pidettiin Tuusulan kansanopistolla 4.—9.3. ja siihen osallistui 26 kerholaista. Kesäleiri oli Bengtsårissa 23.6.—3.7., osanottajia oli yht. 37 poikaa ja tyttöä. Kevätkautena oli poikatyönohjaajana ja kerhonjohtajana opett. Veikko Kaseva sekä tyttötyönohjaajana sosion. Pirkko Fihlman; syyskautena oli kerhonjohtajana ja tyttötyöntekijänä sosion. Eeva Hyvärinen.

Mäkelän kerhokeskuksessa oli 114 tyttöä ja 66 poikaa eli 180 kerholaista. Kerhoja oli toiminnassa 23 ja niiden tilaisuuksissa kävijöitä 8 493. Talvileiriin Tuusulan kansanopistolla 28.2.—3.3. osallistui 17 kerholaista ja Bengtsårissa pidetyn juhannusleirin osanottajia oli 50. Kerhonjohtajana toimi sosion. Sirkka-Liisa Luoto.

Vallilan kerhokeskuksen kerholaisten määrä oli 813, joista poikia oli 573 ja tyttöjä 240. Tilaisuuksia järjestettiin yht. 3 350 ja niissä kävijöitä oli kaikkiaan 37 785. Talvileiri tytöille ja pojille pidettiin Lohjan Haikarissa 2.—4.3. Kesäleirit pidettiin Lohjan Paloniemessä 5.—11.6. ja Asikkalan Vesivehmaalla 26.6.—5.7. Leireillä oli yht. 70 osanottajaa ja leirivuorokausien luku oli 431. Kerhonjohtajana toimi nuorisonohj. Toivo Harto.

Hakakerhon jäsenmäärä oli 807. Vuoden aikana järjestettiin shakki-, pöytätennis- ja biljardikilpailut sekä lisäksi eräitä kursseja. Kerhossa avattiin Kallion kirjaston sivukirjasto, jossa vaihdettavien kirjojen yhteinen lukumäärä oli n. 200 kpl. Hakakerhon toimintaan kävivät tutustumassa useat ryhmät, järjestöt ja yksityishenkilöt ym. Kerho puolestaan järjesti eräitä retkiä ja vierailuita. Vuoden aikana oli toiminnassa 9 sisäistä kerhoa. Isäntänä toimi Martti Nevalainen ja apuisäntinä Aaro Martikainen ja Olavi Välimetsä.

Lauttakerhossa oli toiminnassa 3 sisäistä kerhoa. Lisäksi järjestettiin peli- ja tanssi-iltoja sekä televisioiltoja. Kerhon jäsenmäärä oli 132. Isäntinä toimivat Aimo Saarinen ja Aarne Pentikäinen.

Herttokerhossa toimi syyskaudella näytelmäkerho ja jazz-klubi. Lisäksi pidettiin tanhu- ja tanssikurssit sekä pojille kotitalous- ja ruoanlaittokurssit. Vierailuja järjestettiin Turkuun ja Porvooseen sekä toisiin nuorisokahviloihin. Kerhon toimintaan kävi tutustumassa useita vierailijoita. Lauttakerhon kanssa pidettiin yhteinen joulujuhla. Muista tilaisuuksista mainittakoon Hakakerhon ja Osuuskassan järjestämät ohjelmalliset illat, korokekeskustelutilaisuus, elokuvaesitykset ym. Kerhon jäsenmäärä oli 293. Kerhon isäntänä toimi Reino Nuotio ja apuisäntinä Timo Puumalainen ja Risto Lipasti.

Pohjois-Haagan nuorisokahvilassa oli toiminnassa 6 sisäistä kerhoa. Lisäksi järjestettiin kevätpuolella tytöille terveyden- ja kauneudenhoitoa käsittelevät kurssit. Vierailuja tehtiin toisiin kerhoihin, myös ulkoiluretkiä järjestettiin. Joka perjantai oli kerhossa tanssi-ilta ja kerran kuussa lauantaikestit. Muista tilaisuuksista mainittakoon elokuvaesitykset, ensiapuesitys- ja harjoitusilta, säästöpankin järjestämä viihdeilta ja liikenneaiheinen tilaisuus. Kerhon jäsenmäärä oli 457. Isäntinä toimivat Antti Tuomola, Pertti Toikka ja Eino Smolander sekä apuisäntänä Unto Kauppala.

Oulunkylän retkeilykeskusta käyttivät useat nuorisojärjestöt. Siellä käyneiden lukumäärä oli kaikkiaan 731.

Nuorisotoimiston kesäkoti siirretiin 1.10. lukien Laajasalossa sijaitseviin Bergvikin

alueen rakennuksiin, jolloin vastaavasti Vattuniemen kesäkodin toiminta lopetettiin. Syynä kesäkodin vaihtoon oli Vattuniemen alueen vesien saastuminen. Vattuniemessä oli kertomusvuoden kesän aikana 74 järjestötilaisuutta ja siellä käyneiden lukumäärä oli 1 954.

Kurssitoiminta. Kertomusvuonna järjestettiin seuraavat kurssit:

21 suomenkielistä kurssia	Aika	Osanottajat	Kurssin johtaja
Askartelukurssi	7.—21. 2.	16	Sirkka-Liisa Luoto
Nuorison kasvatusop. luentosarja	10.—24. 2.	18	Yrjö Lehti
Jengi-seminaari	19.—21. 2.	45	Heikka Niittynen
Elokuvakoneenhoitajakurssi	5.—23. 3.	13	Martti Reinilä
Leirinjohtajakurssi	15. 4.— 7. 5.	24	Reino Herranen
Nuorisonohjaajien peruskurssi	7. 1.—12. 5.	28	Terhikki Haapalinna
Meriretkeilykurssi	23. 4.—21. 5.	18	Jorma Haapkylä
Moottoripyöräkurssi I A	12. 5.— 7. 6.	17	Eino Smolander
» I B	12. 5.— 8. 6.	15	»
»	9.—25. 6.	14	»
»	9.—30. 7.	21	»
»	4.—28. 8.	24	»
»	3.—29. 9.	24	»
Lasikuitukurssi	25. 9.— 2.10.	12	Reino Karpio
Elokuvakoneenhoitakurssi	5.—19.10.	13	Martti Reinilä
Televisioseminaari	18.11.	19	Maj-Lis Pohjola
Ohjelmakurssi	4.—18.11.	17	Terhikki Haapalinna
Askartelukurssi	28.10.— 6.11.	16	Paula Castrén-Saikkonen
Jengityöntekijöiden kurssi	12.10.— 7.12.	19	Pirkko Fihlman
Askartelu ja leikkikurssi	28.—30.12.	15	Paula Castrén-Saikkonen
Nuorisonohjaajien peruskurssi	29. 9.—22.12.	32	Terhikki Haapalinna
5 ruotsinkielistä kurssia			
Tekniska hjälpmedelkurs	12.—28. 2.	17	Stig Wasenius
»Tala bättre» kurs	3. 3.— 9. 4.	10	G. Mariani-Cerati
Sjöfararkurs	28. 4.—28. 5.	14	Erik Lindström
Tonårspsykologisk kurs »Ung i dag»	7.—21.10.	18	Hedda Johansson
Tekniska hjälpmedelkurs	22.10.— 9.11.	7	Tor Johansson

Liikenne- ja moottoripyöräkoulu oli toiminnassa 12.5.—29.9. välisenä aikana. Kurssin johtajana oli Eino Smolander ja opettajana Unto Kauppala. Katuajo-opetuksesta huolehti Pentti Vilkki. Tapaturmia ja järjestyshäiriöitä ei sattunut koko aikana. Moottoripyöräkurssin suoritti 126 oppilasta ja katuajo-opetuksessa mukana olleista sai kortin 24 oppilasta.

Etsivä nuorisotyö. Keväällä pidetyn jengityön seminaarin tuloksena aloitettiin ns. etsivä nuorisotyö baareissa istuskelevan nuorison keskuudessa. Tämän toiminnan tarkoituksena oli saada turvattomassa asemassa ja huollon tarpeessa oleva nuoriso

kiinnostumaan ryhmätoiminnasta. Työntekijät saivatkin n. 20 nuorta käsittävän joukon mukaansa nuorisotoimiston kerhokeskukseen, missä nuoret kunnostivat itselleen oman huoneen. Vuoden loppuun mennessä kuului tähän ryhmään n. 50 henkeä, joista noin puolet säännöllisiä kävijöitä.

Pyrittäessä auttamaan nuoria voitiin todeta, että nämä olivat kiinnostuneita tämänlaatuisesta toiminnasta. Työntekijät joutuivat kuitenkin jakamaan työn tavoitteet ryhmätoiminnan ja henkilökohtaisen auttamisen kesken. Huomattiin, ettei ryhmätoiminnan aikaansaaminen ollut mahdollista, ellei sen rinnalla autettu nuoria heidän henkilökohtaisissa vaikeuksissaan.

Nuorison neuvonta- ja opastustoiminta. Vuoden aikana lähetettiin 5 986 neuvontatoimintaa esittelevää korttia 15—24-vuotiaille kaupunkiin muuttaneille nuorille. Rautatie- ja linja-autoasemilla oli edelleen neuvontaa valaisevia mainoksia.

Uusia asiakkaita kävi toimistossa kaikkiaan 353, joista miehiä oli 166 ja naisia 187. Ryhmäopastukseen, jota annettiin eri ammatillisia kursseja varten, osallistui 80 henkilöä. Kirje- ja puhelinopastus mukaan luettuina oli uusien asiakkaiden määrä vuoden aikana kaikkiaan 1 090.

Käyntinsä syyn perusteella jakaantuivat toimiston asiakkaat seuraavasti: kerho- ja urheilutoiminta, miehiä 30 %, naisia 34 %; koulut ja kurssit, miehiä 33 %, naisia 42 %; asuntoasiat, miehiä 10 %, naisia 4 %; työ- tai paikanvaihtoasiat, miehet 15 %, naiset 10 %; ennakkotiedustelut, miehet 2 %, naiset 3 % sekä muut asiat, miehet 10 % ja naiset 7 %.

Asiakkaista oli kansakoulun käyneitä 81 %, oppikoululaisia 12 %, ammatillista koulua käyviä 3 % ja muita 4 %.

Neuvontatoimiston miespuolisista asiakkaista oli lähettejä 4 %, liikeapulaisia 6 %, konttoristeja 4 %, opiskelijoita 12 %, tehdastyöntekijöitä 14 %, sekatyöntekijöitä 18 %, ammattitaitoisia työntekijöitä 8 %, varastoapulaisia 6 % sekä sellaisia, joiden ammatti oli tuntematon 28 %. Naispuolisista asiakkaista oli liikeapulaisia 6 %, konttoristeja 8 %, opiskelijoita 10 %, lastenhoitoharjoittelijoita 2 %, kotiapulaisia 50 %, tehdastyöntekijöitä 5 %, ammattitaitoisia työntekijöitä 7 %, sairaala- ja ravintola-apulaisia 7 % sekä sellaisia, joiden ammatti oli tuntematon 5 %.

Vierailut. Vuoden aikana vieraili nuorisotoimistossa ja sen toimipaikoissa suuri määrä yksityisiä henkilöitä ja erilaisia ryhmiä, joiden joukossa oli myös useita ulkomaalaisia. Ulkomaalaisista ryhmistä mainittakoon mm. Tukholman kaupungin nuorisotoimiston 50-henkinen nuorisoryhmä sekä Bonnin kaupungin lähettämä 22-henkinen nuorisoryhmä.

Menot ja tulot. Nuorisotyölautakunnan menot kertomusvuonna olivat yht. 824 778 mk ja avustukset nuorisojärjestöjen tukemiseen 86 900 mk.

Tuloja oli yht. 45 409 mk.

32. Raittiuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Lautakunta piti vuoden aikana 14 kokousta, joiden pöytäkirjoissa oli 143 pykälää.

Lautakunnan toimistoon saapuneiden kirjeiden lukumäärä oli 559 ja toimistosta lähteneiden 233. Kiertokirjeiden, painotuotteiden ym. postilähetysten lukumäärä oli 6 883.

Päätökset. Lautakunnan tekemistä tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: päätettiin hyväksyä toimiston laatima kertomusvuoden työohjelma (14.1. 10 §) sekä toimiston ehdotukset, jotka koskivat: kertomusvuoden kurssiohjelmaa (4.2. 21 §); raittius- ja terveysaiheisten lehtien, kirjasien ja lyhytelokuvien yms. hankintaa valistustyötä ja lainaustoimintaa varten (26.5. 70 §, 9.6. 77 §, 13.10. 111 §, 24.11. 130, 131 §, 15.12. 141 §); erilaisten kilpailujen järjestämistä raittiusjärjestöille ja eri kouluille (25.2. 35 §, 1.9. 86 §, 22.9. 95, 96, 101 §); Työväen Raittiuspäivän vieton järjestelyä (4.2. 22 §); raittiusviikon juhlajärjestelyjä ja mainostoimintaa (22.9. 99 §); raittiustyön tukemiseen varatun 110 000 mk:n määrärahan jakamista raittiustyötä tekeville järjestöille (24.3. 41 §) ja määrärahan varaamista oppikoulujen raittiustutkinnon oppikirjoja varten (4.2. 23 §, 14.4. 52 §) sekä ruotsinkielisissä oppi- ja ammattikouluissa pidettävää esitelmäsarjaa (13.10. 107 §). Lisäksi päätettiin: järjestää neuvottelutilaisuus raittiusmäärärahoista avustusta saaneiden raittiusjärjestöjen edustajille (14.1. 13 §), neuvottelupäivät maan suurimpien kaupunkien raittiuslautakuntien edustajille (9.6. 76 §) ja yhteistyössä IOGT-logen Balderin kanssa joulujuhla pääkaupungin asunnottomille (15.12. 139 §); raittiusaiheisen lyhytelokuvan valmistuksen tukeminen (24.3. 40 §) sekä suorittaa tupakoinnin levinneisyyttä koskeva tutkimus kansalais- ja ammattikoulunuorison keskuudessa (25.2. 34 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehtiin mm. esitys viranhaltijan lähettämisestä sosiaaliministeriön järjestämille raittiustyönohjaajien opastuspäiville (26.5. 69 §).

Suomen Raittiusjärjestöjen Liitolle tehtiin esitys lisälehtisen julkaisemisesta kirjallisuusluetteloon sen painatuksen jälkeen ilmestyneistä raittiusaiheisista kirjoista ja julkaisuista (13.10. 112 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: avustuksen myöntäminen Suomen Kansan Ryhtiliike -yhdistykselle (24.3. 42 §); uusien anniskeluoikeuksien myöntämistä koskevasta kuudesta anomuksesta annettiin kielteinen lausunto viidessä tapauksessa (25.2. 30 §, 5.5. 61 §, 1.9. 84 §, 22.9. 93 §, 13.10. 109,

114 §), samoin annettiin kielteinen lausunto kolmesta anniskeluoikeuksien lisäämistä koskevasta anomuksesta (14.1. 15 §, 1.9. 85 §, 22.9. 94 §). Sitä paitsi puollettiin useimpia 158 anniskeluravintolan anomuksista saada anniskeluoikeuksiaan jatketuksi anniskelukaudeksi 1965—1967 (26.5. 68 §).

Lisäksi annettiin Suomen Raittiusjärjestöjen Liitolle lausunto mahdollisen uuden raittiuslehden perustamisesta (3.11. 120 §) ja Yhtyneet Ravintolat Oy:lle ja Alkoholiliike Oy:lle ym. Malmilla sijaitsevan »Tillikka»-nimisen ravintolan toiminnasta (13. 10. 108 §, 3.11. 121 §).

Toimiston henkilökunta. Kertomusvuonna oli lautakunnan palveluksessa neljä vakinaista ja yksi tilapäinen viranhaltija.

Raittiusvalistustoiminta. Lautakunnan ja toimiston virkailijoiden toimesta pidettiin vuoden aikana kaikkiaan 114 puhetta, esitelmää tai alustusta.

Toimisto järjesti kahdeksan valistustilaisuutta, osittain yhteistyössä IOGT-logen Balderin, Oppikouluraittiusyhdistysten Helsingin piirin, Helsingforsnejdens MHF -yhdistyksen, Naisten Raittiuskeskuksen ja Suoja-Pirtin kanssa. Tilaisuuksissa oli osanottajia yhteensä n. 1 500.

Neuvottelutilaisuuksia järjestettiin seuraavasti: 14.1. neuvottelutilaisuus raittiusjärjestöjen edustajille, osanottajia 68; 30. 1., 7.10. ja 27.11. vihjeiltoja, osanottajia 75; 15.5. raittiusviikon järjestelyä koskeva neuvottelutilaisuus raittiusjärjestöjen edustajille, osanottajia 45 ja 26.—27.9. neuvottelupäivät suurten kaupunkien raittiuslautakuntien edustajille, osanottajia 33.

Eri raittiuskeskusjärjestöjen kustantamia julkaisuja levitettiin vuoden aikana seuraavasti: Valkolakki-lehteä yliopiston ja korkeakoulujen oppilaille 286 vuosikertaa, opinto-opas Valkolakkilehteä helsinkiläisille ylioppilaskokelaille 1 800 kpl, eri raittiuslehtiä työmaa- ja kansanruokaloihin ym. 1 100 vuosikertaa, raittiuskeskusjärjestöjen joulujulkaisuja sairaaloihin, vankiloihin ym. sosiaalisiin laitoksiin 1 750 kpl. Raittiustutkinnon oppikirjoja lähetettiin helsinkiläisille oppikouluille yhteensä 1 382 (ed. v. 1 865) mk:n arvosta, sekä eri kouluissa järjestettyjen raittiuskilpakirjoitusten erityispalkintoina jaettiin 313 (352) kirjaa.

Raittiusviikon järjestelyistä vastasi neuvottelutilaisuudessa 15.5. valittu raittiusviikkotoimikunta, mutta käytännön järjestelyistä huolehti raittiuslautakunnan toimisto. Raittiusviikon avajaisjuhla pidettiin 25.10. Konservatorion juhlasalissa ja läsnä oli n. 600 henkeä. Lasten juhla oli 25.10. Balderin juhlasalissa, läsnä 480 henkeä. Muita ilmoitettuja tilaisuuksia oli yhteensä 48, joissa osanottajia oli yht. 6 495 henkeä. Viikon yleisohjelmisto julkaistiin 20 000 kappaleen painoksena ja lähetettiin pääasiassa kansakoululaisten välityksellä koteihin. Sanomalehtiaineistoa lähetettiin päivälehdille ja muuta raittiusviikkoa koskevaa aineistoa eri järjestöille. Kaduilla liikkui autoon kiinnitetty mainos yhteensä 28 t. Elokuvateattereissa esitettiin 30 valomainosta ajalla 18.10.—1.11. ja lehdistölle pidettiin selostustilaisuus 23.10.

Raittiusviikon merkeissä järjestettiin kansakoululaisille piirustuskilpailu, johon osallistui 249 kansakoululaista. Samoin järjestettiin varhaisnuorisojärjestöjen jäsenille arvauskilpailu, johon osallistui 22 jäsentä.

Neuvonta- ja järjestelytoiminta. Teknillisten välineiden lainaustoimintaa varten oli toimiston käytettävänä kolme elokuvaprojektoria, kaksi rainakonetta, telineellä varustettu elokuvakangas, magnetofoni, 104 erilaista kaitafilmiä sekä 35 eriaiheista raina- ja kuultokuvasarjaa. Elokuvakoneita lainattiin 330 (296) kertaa, kaitafilmejä

2 369 (2 192), joista raittiusaiheisia filmejä 749 (637) kertaa. Rainakoneita lainattiin 24 (39) kertaa ja valkokangasta 54 (37) kertaa.

Muuta lainaustoimintaa varten oli toimiston käytössä 8 naisten kansallispukua ja 8 miesten kansallispuvun liiviä. Lisäksi lainattiin kansantanhulevyjä, näyttämöpuvustoa ja askarteluvälineitä. Kansallispukuja lainattiin vuoden aikana 75 (77) kertaa.

Viranhaltijat suorittivat ohjauskäyntejä raittius- ja muiden järjestöjen tilaisuuksiin sekä laitoksiin vuoden aikana yhteensä 132 (268) kertaa. Lautakunta kustansi raittiusjärjestöille harrastustoiminnan erityisohjaajia yhteensä 26 (40) tunniksi.

Järjestöille toimeenpantiin vuoden alkupuolella kaupunkituntemuskilpailu, johon osallistui yhteensä 32 joukkuetta 21 järjestöstä. Vuoden lopulla lautakunta päätti järjestää raittiusaiheisten ohjelmien nauhoittamiskilpailun, mutta osanottajien vähyyden vuoksi kilpailu siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Kertomusvuonna järjestettiin seuraavat kurssit: kaksi teknillisten välineiden käyttökurssia, kerhonjohtajakurssi, kaksi yhdistysteknillistä kurssia, puhetaidon kurssi sekä yhteistoimintakurssit Oppikouluraittiusyhdistysten Helsingin piirin, Kansan Raittiusliiton Helsingin piirin, Helsingin Raittiuskeskuksen ja raittiuspiirijärjestöjen yhteistyötoimikunnan kanssa. Kursseille osallistui yhteensä 263 (288) henkilöä.

Työväen Raittiuspäivän mainoksia jaettiin n. 300 työmaalle sekä 22.3.—5.4. välisenä aikana järjestettiin 20 elokuvateatterissa raittiuspäivää koskeva yleismainonta.

Kansalais- ja ammattikouluille jaettiin Naisten Raittiuskeskuksen julkaisemaa Elämäsi edessä - julkaisua 100 kpl.

Raittiustilanteen tutkiminen. Vuoden aikana suoritettiin kansalais- ja ammattikoulujen oppilaiden keskuudessa tupakoinnin levinneisyyttä koskeva tutkimus. Tutkimus liittyi toisena osana aikaisemmin suoritettuun vastaavaan tutkimukseen oppikoulunuorison keskuudessa ja sen tilastointityön suoritti kaupungin tilastotoimisto.

Kurssiavustukset. Lautakunta jakoi kurssiavustuksia raittiuskeskusjärjestöjen järjestämien kurssien helsinkiläisille osanottajille. Avustukset myönnettiin poikkeuksetta vain kurssien osanottomaksuja, mutta ei matkakustannuksia varten. Lautakunnan käsiteltäväksi tuli yhteensä 46 avustusanomusta, joiden perusteella jaettiin 40 avustusta yhteismäärältään 802 mk.

Raittiustyön tukeminen vapaiden järjestöjen kautta. Päätöksellään 24.3. jakoi lautakunta kaikkiaan 110 000 mk raittiustyön avustuksiksi. Määrärahasta pääsi osalliseksi 5 raittiuskeskusjärjestöä, 5 -piirijärjestöä, 30 aikuisten raittiusjärjestöä ja 30 lasten ja nuorten raittiusjärjestöä sekä 12 eri järjestöjen raittiusjaostoa. Kolmen järjestön anomukset hylättiin.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden talousarvion tileille oli merkitty raittiuslautakunnan käytettäväksi 221 468 mk. Vuoden aikana merkittiin eri tileille ylityksinä ja lisämäärärahoina 5 013 mk ja kaikkiaan käytettiin 210 383 mk.

Tuloja ei lautakunnalla kertomusvuonna ollut.

33. Urheilu- ja ulkoilutoimi

Urheilu- ja ulkoilulautakunta

Urheilu- ja ulkoilulautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna. Varapuheenjohtajana toimi kertomusvuonna apul.joht. Erkki Linkomo. Kaupunginhallitusta edusti opetustointa johtava apul.kaup.joht. Aarre Loimaranta.

Lautakunta kokoontui 29 kertaa ja sen käsittelemien asioiden luku oli 553. Saapuneita kirjeitä oli 1 077 ja lähetettyjä 147. Eläintarhajaosto kokoontui 9 kertaa ja sen pöytäkirjojen pykälien luku oli 39. Retkeilyjaoston vastaavat luvut olivat 2 ja 6.

Uuden johtosäännön hyväksyminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.6. lautakunnalle uuden johtosäännön, joka tuli voimaan 1.9. Huomattavimmat muutokset olivat lautakunnan nimen muuttaminen urheilu- ja ulkoilulautakunnaksi sekä eläintarha- ja retkeilyjaostojen lakkauttaminen.

Avustusten jako. Erilaisia avustusmäärärahoja oli merkitty lautakunnan käytettäväksi kertomusvuoden talousarvioon yht. 279 000 mk.

Voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukemiseen varatusta 169 000 mk:n suuruisesta määrärahasta myönnettiin avustus 165 seuralle. Suurin avustus oli määrältään 7 000 mk ja pienin 100 mk (8.5. 192 §).

Piirien kurssitoiminnan tukemiseen tarkoitetusta 4 000 mk:n määrärahasta myönnettiin 6 piirijärjestölle avustukset, joista suurin oli 2 200 mk ja pienin 400 mk (10.4. 138 §).

Urheiluseurojen nuorten leiritoiminnan tukemiseen tarkoitetusta 8 000 mk:n määrärahasta myönnettiin avustus 32 seuralle. Avustuksen suuruus oli 1.23 mk yhden leiriläisen leiripäivää kohden (9.10. 401 §).

Virastojen ja laitosten henkilökunnan urheilutyön tukemiseen tarkoitetusta määrärahasta saivat osuuden 25 työntekijäin yhteenliittymää 12 virastosta. Suurin osuus oli 400 mk ja pienin 50 mk (8.5. 194 §).

Vuokraukset ym. Kauhalan ulkoilualueeseen kuuluvan Forssgård-nimisen tilan 16 ha:n suuruiset peltomaat sekä talousrakennukset päätettiin vuokrata Karl Sundströmille 1.1.—31.12.1965 väliseksi ajaksi 800 mk:n vuokrasta sekä 1.10.1964 lukien tilan asuinrakennuksesta 2 huonetta ja keittiö 75 mk:n kuukausivuokrasta (25.9. 388 §).

Helsingin Golfklubille päätettiin vuokrata Talin kartanon päärakennus sekä 54.4 ha:n suuruinen alue golfkenttänä käytettäväksi ajaksi 1.1.1965—31.12.1969 indeksiin sidotusta vuosivuokrasta, jonka suuruus oli 1 600 mk (18.12. 513 §).

Helsingfors Lawn-Tennis Club -nimiselle yhdistykselle päätettiin vuokrata Meilahden urheilupuistoon rakennettavat massapintaiset tenniskentät ja pukusuojarakennuksen yläkerta kertomusvuoden ulkopelikauden alusta 31.12.1968 saakka 1 562 mk:n suuruisesta indeksiin sidotusta vuokrasta pelikaudelta (10.4. 142 §). Yhdistykselle päätettiin luovuttaa em. Meilahden kenttien valmistumiseen asti Töölön pallokentän tenniskentät pukusuojineen, kuitenkin vain siihen saakka, kunnes Jäähallin rakennustyöt alkaisivat (24.4. 170 §).

Helsingin Ponnistus -nimiselle seuralle päätettiin vuokrata viideksi vuodeksi 1.1. 1964 lukien Kivinokan ulkoilupuistosta 7 × 12 m:n suuruinen määräala saunarakennuksen paikaksi 5 mk:n vuosivuokrasta (24.1. 53 §).

Lautakunta päätti myöntää Helge Ekholm ja Yrjö Salonen nimisille henkilöille oikeuden kalastusmajojen pitämiseen Tallskär-nimisellä saarella 1.1.—31.12. välisenä aikana kertomusvuonna 15 mk:n vuokrasta (15.4. 158 §).

Lautakunta päätti vuokrata seuraavat kahvilat, kioskit ym. jäljempänä mainituille henkilöille tai yhtymille: Korkeasaaren Ravintola Oy:lle Korkeasaaren ravintolarakennuksen ja kioskit, uimalaitoksen kioskia lukuun ottamatta, 1 804 mk:n suuruisesta, indeksiin sidotusta perusvuosivuokrasta ja 1½ %:n suuruisesta, kokonaismyynnistä riippuvasta vaihtuvasta vuosivuokrasta sekä kafeteriarakennuksen 1 503 mk:n perusvuosivuokrasta ja vuosivuokrasta, joka oli 4 % kokonaismyynnistä (17.1. 38 §);

Uimastadionin kafeterian ajaksi 1.5.1964—31.12.1968 ravintolapääll. Reino Lahtiselle 11 250 mk:n indeksiin sidotusta vuosivuokrasta (10.4. 147 §);

Hietarannan kaksi kioskia ja pukusuojarakennuksen Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimiselle yhdistykselle kaupunginvaltuuston 22.4. tekemän päätöksen mukaisilla ehdoilla (8.5. 195 §);

Töölön pallokentän ja sen luistinradan kahvilakioskin pito-oikeuden kaupp. Severi Virtapurolle v:ksi 1965—1969 entisillä ehdoilla sekä 3 730 mk:n perusvuokrasta vuodessa (25.9. 385 §);

Soutustadionin Helsingin Operettiteatterin Kannatusyhdistykselle 1.6.—15.9. välisenä aikana järjestettäviä teatteriesityksiä varten kesäkaudeksi kerrallaan toistaiseksi, irtisanomisaika 3 kk, 2 000 mk:n suuruisesta vuosivuokrasta; kesäkaudesta 1965 lähtien ko. vuokra sidottaisiin indeksiin, jolloin perusvuokraksi määrättiin 1 260 mk (20.3. 114 §) sekä

Helsingin Puhelinyhdistykselle Pihlajasaaresta paikan yleisöpuhelinkioskin pystyttämistä varten 1.7. lukien 30 mk:n vuosivuokrasta, irtisanomisaika 3 kk (18.6. 291 §).

Lautakunta päätti oikeuttaa Helsingin Osuuskaupan omalla kustannuksellaan siirtämään ja pystyttämään Eläintarhan- ja Vauhtitien risteyksessä sijaitsevan virvoitusjuomakioskin Seurasaareen sekä oikeuttaa osuuskaupan käyttämään tätä kioskia myyntitoimintaan 31.12.1967 saakka lautakunnan ja osuuskaupan välillä Seurasaaren ravintolan ja kioskin vuokrauksesta v. 1962 tehdyn sopimuksen mukaisilla ehdoilla (21.8. 329 §).

Lautakunta päätti vuokrata oikeuden veneiden huolto- ja korjausponttoonin

pitämiseen seuraaville yhtymille: Kommandiittiyhtiö Finn-Enterpriselle Pohjoisranta 22:n kohdalla sekä T:mi Karlssonin venemoottorikorjaamolle Nihdin liikennelaiturin ja Suomen Moottoriveneklubille vuokratun laiturin välissä purjehduskaudeksi kerrallaan, mikäli irtisanominen ei tapahdu ennen 1.3. Kummaltakin perittiin 350 mk:n suuruinen indeksiin sidottu perusvuokra purjehduskaudelta (20.3. 122 §).

Poliisi-Erämiehet, Palomiesten Metsästysseura, Drumsö Skyddsförening för Sjöfågel, Merilinnustajat, Helsingin Kala- ja Erätoverit sekä Helsingfors Fiskargille nimiset yhdistykset oikeutettiin metsästämään merilintuja kaupungin omistamilla ulkosaarilla ja luodoilla v. 1964—1968. Vuotuinen vuokra oli 30 mk kultakin seuralta (25.9. 390 §).

Varat. Veikko Palotie oikeutettiin omalla kustannuksellaan rakentamaan hiihtohissi Salmen kartanon ulkoilualueeseen kuuluvan Vähämäen tilan maastossa olevaan pujottelumäkeen sekä pitämään sen paikallaan toistaiseksi vuoden kerrallaan (23.10. 424 §).

Merkittiin tiedoksi, että satamalautakunnalta oli siirtynyt urheilu- ja ulkoilulautakunnan hoidettaviksi seuraavien yhdistysten kanssa tehdyt vuokrasopimukset, jotka koskivat venelaiturien pitämistä jäljempänä mainituissa paikoissa: Eläintarhan Moottorivenekerho, Eläintarhanlahti; Helsingin Moottorivenekerho, Pohjoissatama; Humallahden Venekerho, Humallahti; Suomen Moottoriveneklubi, Pohjoissatama; Taivallahden Venekerho, Taivallahti ja Vallilan Venekerho, Kyläsaari. Samoin olivat siirtyneet lautakunnan hoidettaviksi Helsingin Moottorivenekerhon, Humallahden Venekerhon ja Suomen Moottoriveneklubin vuokrasopimukset, jotka koskivat polttoaineen jakelulaitteiden pitämistä sekä Nortek Oy:n sopimus veneiden huolto- ja korjausponttoonien pitämisestä (20.3. 121 §).

Lautakunnan muut päätökset. Lautakunta päätti, v. 1959 tekmäänsä päätöstä muuttaen, että 1.6.1964 alkaen saadaan paitsi ammattikalastajille myös kotitarveja virkistyskalastajille myöntää lupia katiskan käyttöön rajoituksetta sekä lupia ns. hauenkoukkujen pitämiseen, jolloin saatiin käyttää enintään kymmentä koukkua yhtä ruokakuntaa kohti (6.3. 105 §).

Kaupungin asukkaille päätettiin järjestää kuntokävelykampanja 3.—31.5. välisenä aikana kertomusvuonna (20.4. 163 §).

Urheilu- ja ulkoilutoimisto oikeutettiin toistaiseksi ja varsinaisen urheilutoiminnan sallimissa puitteissa vuokraamaan eräiden koirakerhojen järjestämien näyttelyiden ym. pitopaikoiksi Laakson kentän eteläpää, Käpylän urheilupuiston koksikuonakenttä sekä Ruskeasuon kenttä. Kertavuokrana perittiin 30 mk (22.5. 228 §).

Kumpulan uimalan ja Uimastadionin sisäänpääsymaksut päätettiin korottaa aikuisilta 1 mk:ksi ja lapsilta 30 p:ksi kerralta. Uimaloihin pääsyyn oikeuttavia kausilippuja päätettiin myydä 50 mk:n hinnasta ja 10 käyntikertaa oikeuttavia sarjalippuja 9 mk:n hinnasta (4.12. 481 §).

Korkeasaaren eläintarhan esittelykirjasen myyntihinnaksi päätettiin vahvistaa vähittäismyynnissä 1.40 mk/kpl ja tukkumyynnissä 1.10 mk/kpl (5.6. 266 §) sekä sisäänpääsymaksu eläintarhan Kissalaaksoon 20 p:ksi aikuisilta ja 5 p:ksi lapsilta. Samalla muutettiin aikuisten pääsymaksu Leijonalinnaan 20 p:ksi (29.5. 247 §).

Venepaikkavuokrat ja luetteloimismaksut päätettiin vahvistaa seuraaviksi: kertomusvuoden purjehduskautena peräkiinnikkeinen venepaikka 15 mk ja peräkiinnikkeetön venepaikka 10 mk sekä vastaavasti 1.1.1965 lukien 30 ja 20 mk. Luette-

loimismaksu veneistä, joille ei lunastettu venepaikkaa, mutta joita säilytettiin kaupungin maalla tai rannassa, oli kertomusvuonna 1 mk ja 1.1.1965 lukien 2 mk. Purjehdusseurojen käyttöön luovutetuista ponttoonilaitureista päätettiin periä samat maksut kuin venepaikoistakin. Lisäksi päätettiin periä 1.1.1965 lukien veneiden säilytyksestä, joiden pituus ylittää 12 m tai leveys 3 m, niitä varten erikseen osoitetuissa laituripaikoissa 70 mk (7.2. 71 §, 4.12. 487 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: Kulosaaren-Mustikkamaan sillan yhdistämistä Mustikkamaan tieverkostoon sekä vesijohdon rakentamista Mustikkamaalle ja sieltä edelleen Korkeasaareen (7.2. 72 §, 10.4. 141 §); pitkäaikaisen vuokrasopimuksen tekemistä Sotainvalidien Veljesliiton kanssa Hietarannan kahden kioskin ja pukusuojarakennuksen vuokraamisesta (20.3. 115 §); kaupungin venesatamien, veneiden talvisäilytyspaikkojen sekä telakoiden yleissuunnitelman vahvistamista (15.5. 221 §); määräalan liittämistä Etelä-Haagan urheilukenttään (22.5. 229 §); kahden kauluskarhun lahjoittamista Tampereen eläintarhalle (18.6. 286 §); Pihlajasaaren merisatamassa olevan liikennelaiturin rakentamista sekä Pihlajasaaressa olevan matkustajalaiturin uusimista (27.8. 352 §, 18.12. 524 §); komitean asettamista laatimaan ehdotus kaupungin leirintäalueiden sijaintipaikoista, rakentamisesta ja hoitamisesta (6.11. 444 §) sekä Töölön Urheilutalosäätiölle myönnetyn lainan ehtoja (18.12. 506 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: pukeutumis-, säilytys- ja toimistotilojen saamista vapaaehtoisen ylioppilasurheilun käyttöön Pirkkolan urheilupuistosta (17.1. 34 §); Jäähallin rakentamiskysymyksiä sekä luistinratojen kunnostamista esikaupunkialueilla (17.1. 35 §, 9.10. 408 §, 20.11. 460 §, 18.12. 519 §); Talin, Meilahden ja Myllypuron urheilupuistojen rakentamiskysymyksiä ym. (24.1. 46 §, 7.2. 67 §, 25.9. 391 §); uimarantojen kunnostamista tai laajentamista, maauimaloiden rakentamista ym. (24.1. 47—49 §, 10.4. 140 §, 5.6. 256 §, 21.8. 324 §, 4.12. 485 §); urheilu-, leikki- ja palloilukenttien kunnostamista tai rakentamista (24.1. 50 §, 10.4. 148 §, 18.12. 510, 518, 521 §); vapaa-ajanviettokomitean ja Seurasaaritoimikunnan mietintöä (21.2. 85 §, 6.3. 102 §); kirjelmää esikaupunkialueen epäkohdista (6.3. 98 §); golfkentän vuokraamista Rastilasta koskevaa anomusta (20.3. 120 §); eräiden yhdistysten ym. avustusanomuksia (10.4. 149 §, 24.4. 168 §, 8.5. 197 §); aloitetta kunnallisten urheilutilojen luovuttamiseksi maksuttomasti järjestöjen käyttöön (8.5. 198 §); Suomen Voimisteluliiton anomusta vapaaliikealueen peittävän kanveesin hankkimisesta kunnallisiin harjoitussaleihin (29.5. 244 §); talviuintipaikkojen varaamista ja pukusuojien rakentamista niitä varten (5.6. 252 §); Vartiokylän urheilukentällä eräälle pojalle aiheutuneen ruumiinvamman korvaamista (18.6. 272 §); Kisakallio-Säätiön omistaman kiinteistön myyntitarjousta (18.6. 273 §); Luodon saaren laiturin hallinnon siirtämistä lautakunnalle(18.6. 281 §); Velodromin tenniskenttien kunnon parantamista (21.8. 323 §); Oulunkylässä olevien vanhojen vallihautojen aitaamista (11.9. 363 §); värilyhytelokuvan valmistamista Helsingin ulkoilumahdollisuuksista (25.9. 383 §); Suutarilan alueella sijaitsevan jokirannan ja metsikön säilyttämistä urheilu- ja ulkoilupaikkana (25.9. 392 §); Ruskeasuon ratsastushallin alueella suoritettavia korjaus- ja rakennustöitä (23.10. 425, 431 §); Seurasaaren ravintolarakennuksen muutostyötä (23.10. 433 §); esitystä nuorisosataman perustamisesta Lauttasaaren Vattuniemeen (6.11. 449 §); Bowling Oy-nimiselle yhtiölle myönnetyn lainan ehtoja (18.12. 505 §); Töölön urheilutalo-

säätiön sääntöjä (18.12. 508 §); Oulunkylän puistoalueiden ja erityisesti Pikkukosken alueen kunnostamista (18.12. 517 §) sekä kunnollisen suomalaisen saunan rakentamista kaupungin uimaloihin (18.12. 520 §).

Urheilu- ja ulkoiluvirasto

Yleistä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.6. uuden johtosäännön, jossa toimiston nimi muutettiin urheilu- ja ulkoiluvirastoksi. Uusi johtosääntö astui voimaan 1.9. Sen vahvistamisen yhteydessä perustettiin 12 uutta virkaa sekä suoritettiin vanhojen virkojen osalta erinäisiä nimikkeiden ja palkkauksen muutoksia. Uusien virkojen perustaminen ei kuitenkaan merkinnyt henkilökunnan lisääntymistä, sillä vastaavat tehtävät oli aikaisemmin hoidettu tilapäisten virkojen tai työsuhteisten toimihenkilöiden avulla. Vahvistettu organisaatio oli myös pääosiltaan ollut epävirallisena käytössä.

Uuden organisaation mukaan oli virastopäällikön johtamassa virastossa esikuntaeliminä kolme toimistoa: kansliatoimisto, ohjaustoimisto ja teknillinen toimisto sekä linjaorganisaationa kolme osastoa: urheiluosasto, ulkoiluosasto ja eläintarhaosasto. Viraston henkilökunta oli suurimmillaan eli 444 heinäkuun lopussa ja pienimmillään 144 marraskuun lopussa.

Virastopäällikön tehtävänä oli johtaa ja valvoa urheilu- ja ulkoiluviraston toimintaa ja huolehtia sen kehittämisestä samoin kuin siitä, että kaupungin urheilu- ja ulkoilualueita sekä -laitoksia hoidettaisiin tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisuutta noudattaen, sekä valvoa niiden luovuttamista kaupunkilaisten käyttöön.

Virastopäällikkönä toimi voim.op. Esko Palmio.

Kansliatoimiston tehtävänä oli huolehtia lautakunnan kokousten esityslistojen ja pöytäkirjojen laatimisesta sekä kirjeenvaihdosta, sopimusten laatimisesta, viraston kirjeenvaihdosta, kirjaamistehtävistä, alitilittäjänä virastolle kuuluvasta tilinpidosta ja kassatoiminnasta sekä muista toimistotehtävistä.

Kertomusvuoden päättyessä oli toimistossa 9 vakinaista viranhaltijaa sekä 2 työsuhteessa olevaa kuukausipalkkaista toimihenkilöä.

Toimiston päällikkönä toimi lakit.lis. Pentti Mäkelä ja kamreerina ekon. Pekka Helle.

Kansliatoimiston pitämään viraston diaariin kirjattiin kertomusvuonna 684 saapunutta ja 347 lähetettyä kirjettä.

Virastopäällikön päätösluetteloon merkittiin 53 päätöstä.

Sairauslomakortiston mukaan myönnettiin 6 viranhaltijalle sairauslomaa yhteensä 148 päivää ja 54 työntekijälle yhteensä 1 096 päivää. Kertomusvuoden aikana sattui 34 tapaturmaa, joista aiheutui 521 lomapäivää.

Ohjaustoimiston tehtävänä oli huolehtia kaupunkilaisten urheilu- ja ulkoiluharrastuksen edistämisestä sekä urheilun ja muun liikunnan ohjaustoiminnan järjestämisestä.

Toiseen toimiston kahdesta urheilunohjaajan virasta valittiin 15.12. lukien voim. op. Sten-Erik Stenbacka. Toimiston päällikkönä toimi voim.op. Aino Numminen. Ohjaustoimintaan käytetyn tilapäisen henkilökunnan määrä selviää jäljempänä olevasta taulukosta.

Käytännön ohjaustoiminta pyrittiin hoitamaan yhtenäisinä kokonaisuuksina seuraavasti ryhmitettynä: kuntoharjoittelu harjoitussaleissa syksystä kevääseen, talvikauden ulkourheilu, kesäkauden ulkourheilu, uimakoulutoiminta, retket sekä kansanurheilun ja -ulkoilun joukkotoiminta.

Ohjelmat toteutettiin kiinteässä yhteistyössä kaupungissa toimivien urheilu- ja ulkoiluseurojen ja näiden yhteiselinten kanssa. Erityisesti ulkoilun alalla pyrittiin jatkuvasti etsimään uusia toimintamuotoja, joiden pariin kaiken ikäiset kaupunkilaiset voitaisiin ohjata viettämään vapaa-aikaansa.

Ohjaustoiminnan laajuus kertomusvuonna selviää seuraavasta taulukosta:

Ohjausmuoto	Ohjauskohteiden lukumäärä	Ohjaajien lukumäärä	Ohjauskertojen lukumäärä	Osanottajien lukumäärä
Kaunoluistelu	9	8	78	2 106
Mäenlasku	10	10	183	3 505
Hiihtokurssit	13	15	90	2 762
Jääkiekko	1	1	4	70
Palloilu	2	2	9	180
Miesten kuntovoimistelu	2	2	90	2 500
Naisten kuntovoimistelu	3	1	60	2 000
Voimailu	1	1	40	800
Perheenemäntien voimistelu	3	3	100	3 500
Lasten ryhtivoimistelu	1	1	60	1 000
Tyttöjen telinevoimistelu	1	1	30	600
Naisten kesävoimistelu	1	2	50	3 500
Telinevoimistelun ulkoharjoituksia	1	1	41	205
Kesän urheiluneuvontaa eri kentillä pojille	8	4	131	3 068
» » » » tytöille	6	1	56	1 063
Opastetut retket	10	20	10	3 919
Tantsut	5	5	5	4 500
Uimaopettajakurssit	1	4	2 (pv)	45
Uimakoulutoiminta	27	54	1 365	4 905
Uimapromootio	1	2	1	1 605
Uimahypyt	2	1	13	122

Kaupungin urheilu- ja ulkoilupaikkojen sekä niillä järjestetyn toiminnan tunnetuksi tekemiseksi julkaistiin lehtiuutisten -ilmoitusten lisäksi seuraavat esittelylehtiset ja kartat: Laduille ja luistimille, painos 12 000 kpl, Skidan löper — skridskon ilar, 4 000 kpl, Helsingin ja Espoon ulkoilureittikartta, 40 000 kpl, Tantsut kesällä 1964, 5 000 kpl sekä Helsingin voimistelusalit, sisäurheilu-, palloilu- ja liikuntaharjoitustilat v. 1964, 1 000 kpl.

Teknillisen toimiston tehtävänä oli hoitaa lautakunnan hallinnossa olevien alueiden, rakennusten, laitosten ja laitteiden kunnossapito- sekä perusparannustöiden rakennuttajatehtävien teknillisluonteiset asiat, antaa viraston osastoille ja toimistoille teknillistä asiantuntija-apua ja rakennusteknillisissä asioissa ohjeita rakennut-

taja- ja rakentajatehtävien hoitamisessa sekä huolehtia näiden tehtävien valvonnasta.

Toimiston henkilökuntana oli insinööri ja kaksi rakennusmestaria, joista toisen virka oli koko vuoden täyttämättä. Toimiston päällikkönä toimi ins. Timo Tiihonen.

Urheiluosasto

Urheiluosaston tehtävänä oli mm. hoitaa lautakunnan hallinnossa olevien eri urheilumuotojen harjoitus- ja kilpailukäyttöön varattujen alueiden sekä laitosten hallintoa ja toimintaa sekä näiden alueiden ja niillä sijaitsevien rakennusten, laitosten ja laitteiden kunnossapitoa sekä perusparannustöiden suorittamista ja huolehtia toiminnan tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä.

Osastossa oli kertomusvuoden lopussa 13 viranhaltijaa. Työsuhteisen henkilökunnan määrä oli korkeimmillaan kesäkuussa eli 160 henkilöä ja alimmillaan marraskuussa eli 80 henkilöä.

Osaston päällikkönä toimi alkuvuodesta viransijaisena ja myöhemmin vakinaisena voim.op. Esko Numminen.

U r h e i l u p a i k a t. Urheiluosaston 1.1. alkaen kunnostamia ja vuoden aikana valmistuneita urheilupaikkoja oli seuraavasti:

	1.1.1964 lukumäärä	Vuoden aikana valmistuneet lukumäärä
Yleisurheilukenttiä	15	—
Jalkapallokenttiä (ruohok.)	18	—
» (hiekkak.)	22	4
Pesäpallokenttiä	9	—
Koripallokenttiä	19	1
Lentopallokenttiä	55	2
Korttelikenttiä	10	5
Tenniskenttiä	13	—
Ratsastuskenttiä	1	—
Pyöräilyratoja	1	—
Jousiammuntaratoja	1	—
Hyppyrimäkiä	14	2
Pujottelurinteitä	3	1
Luisteluratoja	36	—
Maauimaloita	2	—
Uimarantoja	19	—

Luisteluratojen yhteinen pinta-ala oli 216 800 m^2. Viitoitettua hiihtolatua oli 280 km 1.1.1964 sekä ulkoiluteitä 18 km, josta vuoden aikana valmistunutta 3 km.

Valvottuja urheilu- ja palloilukenttiä käytti harjoituksiin arviolta 448 000 henkilöä kesäkautena ja 888 000 henkilöä talvikautena (luistelu).

Uimarannoilla kävijöitä oli 725 000 henkilöä sekä maauimaloissa 375 242 henkilöä.

Kentät olivat varattuina kilpailuja varten seuraavasti:

Urheilulaji	Kilpailujen lukumäärä	Urheilulaji	Kilpailujen lukumäärä
Yleisurheilu	328	Koripallo	76
Jalkapallo	3 259	Lentopallo	133
Pesäpallo	684	Pikaluistelu	58
Jääkiekko	345	Ratapyöräily	24
Jääpallo	166	Muut	34

Sisäharjoitustilat, niiden käyttötarkoitus ja käyttötunnit ilmenevät seuraavasta:

	Käyttötunteja
C-Messuhalli (jousiammunta, pesäpallo ja yleisurheilu)	379
Kumpulan uimala (painonnosto ja voimistelu)	550
Ruskeasuon urheiluhalli (koripallo, käsipallo, sulkapallo, tennis, painonnosto, nyrkkeily, ratsastus)	5 487
Stadionin harjoitussalit (koripallo, lentopallo, voimistelu)	4 730
» » (liikuntakoulu, pöytätennis, voimistelu)	929

U u d i s r a k e n n u s t y ö t. Urheilupaikkojen rakennustyöt jatkuivat koko vuoden ja valmistuneista töistä mainittakoon: Meilahden urheilupuiston ja Kivitorpan palloilukentän pukusuojat, Pirkkolan urheilupuiston harjoituskenttä, Arabian, Tapanilan ja Pihlajamäen pallokentät, Niemenmäen, Metsälän, Jokihaaran, Kivihaan sekä Pakilan uimarannan korttelikentät, Lauttasaaren uimarannan koripalloja lentopallokentät, Herttoniemen kaksi hyppyrimäkeä, Pihlajamäen pujottelumäki, valaistuslaitteet Meilahden urheilupuiston kaunoluistelualueelle sekä Pihlajamäen ja Puistolan pallokentille ja Herttoniemen pujottelurinteeseen.

P e r u s p a r a n n u s t y ö t. Kunnossapitotöiden ohella suoritettiin useissa paikoissa perusparannustöitä, joista mainittakoon: 10 hyppyrimäen kunnostusvälinesuojan korjaaminen, Kumpulan uimalan vedenpuhdistusjärjestelmän peruskunnostus, Uimastadionin vedenpuhdistusjärjestelmän peruskunnostus ja liittäminen kaukolämmitykseen, Vallilan pallokentän kenttävalaistuksen uusiminen, Jollaksen uimarannan peruskunnostus, putkirakenteisen tulostaulun asentaminen Töölön pallokentälle, Oulunkylän urheilu- ja palloilukentän välisen ojan sekä Etelä-Haagan urheilukentän ja Isonnevantien välisen ojan viemäröiminen, Pihlajamäen—Viikinmäen ja Maunulan majan—Pirkkolantien välisten retkiteiden turvehtiminen, Herttoniemen hyppyrimäen katsomopengerryksen rakentaminen, Käpylän urheilupuiston ulkokenttien salaojittaminen, kesävesijohdon vetäminen Malmin uimarannalle, sähkövalaistuslaitteiden rakentaminen Käpylän urheilupuiston raviradalle sekä Hietarannan uimalan jalkakäytävän jatkotyö.

Ulkoiluosasto

Ulkoiluosaston tehtävänä oli mm. hoitaa urheilu- ja ulkoilulautakunnan hallinnossa olevien, ulkoilua ja lomanviettoa varten varattujen alueiden sekä laitosten hallintoa ja toimintaa, ulkoilun ja kotiseututoiminnan sekä kalastuksen ja ulkome-

rellä tapahtuvan linnustuksen ja venelaituritoiminnan järjestelyä, ulkoilu- ja retkeilykäyttöön sekä lomanviettoon varattujen alueiden, rakennusten, laitosten ja laitteiden kunnossapitoa sekä perusparannustöiden suorittamista ja tarkoituksenmukaista kehittämistä.

Kertomusvuoden aikana oli ulkoilualueilla ja -puistoissa 2:n virkasuhteisen isännän ja 6 kaitsijan lisäksi 5 työsopimussuhteista isäntää. Työntekijöiden määrä vaihteli vuoden mittaan jonkin verran; 1.7. se oli 106, joista 10 oli leirintäalueille valvojiksi palkattuja opiskelijoita.

Meriulkoilualan tehtävissä oli työsopimussuhteisena 2 venelaitureiden huoltomiestä sekä 2 kalastuksen valvontatehtäviin palkattua moottorivenemiestä.

Ulkoiluosastossa oli 1.7. virka- ja työsopimussuhteista työvoimaa yht. 128 henkilöä.

Osaston päällikkönä toimi fil.maist. Eero Koroma. Apulaisosastopäällikön virka oli koko vuoden täyttämättä.

U l k o i l u a l u e e t j a -p u i s t o t. Osaston hoidossa olivat Hasperon (6.8. lukien), Kauhalan, Kaunissaaren, Latukallion, Luukin, Nuuksionpään, Pirttimäen, Rastilan, Salmenkartanon (9.4. lukien) ja Uutelan ulkoilualueet sekä Kivinokan, Lauttasaaren, Mustasaaren, Mustikkamaan, Pihlajasaaren, Satamasaaren, Seurasaaren, Tullisaaren, Varsasaaren, Varis- ja Pitkäsaaren ja Länsiulapanniemen ulkoilupuistot sekä suuri määrä pienehköjä saaria ja luotoja. Vuoden päättyessä oli ulkoilualueiden yhteenlaskettu pinta-ala 2 756 ha ja ulkoilupuistojen 203 ha.

Ulkoilualueista oli vilkkaimmin käytetty Luukin alue, missä kävijämäärä nousi vuoden aikana arviolaskelmien mukaan 55 000:een. Seuraavilla sijoilla olivat Rastila ja Pirttimäki 35 000—40 000:een kohoavine kävijämäärineen. Vähiten kävijöitä oli Hasperossa, Latukalliossa ja Kauhalassa, joissa kussakin päästiin vain n. 2 000:een kävijään.

Ulkoilupuistoista saavutti ylivoimaisesti suurimman yleisönsuosion Seurasaari, missä kävi n. 340 000 henkilöä. Seuraavina olivat Mustikkamaa (n. 100 000), Kivinokka (n. 90 000) ja Pihlajasaari (n. 43 000). Kaupungin kaikilla varsinaisilla ulkoilutarkoituksiin varatuilla alueilla (Keskuspuistoa lukuun ottamatta) oli vuoden aikana arviolaskelmien mukaan n. 850 000 kävijää.

U l k o i l u m a j a t. Nuuksionpään ulkoilumajassa yöpyi vuoden aikana 584 henkilöä (ed. v. 305) ja sauna lämmitettiin tilauksesta 32 kertaa saunojien määrän ollessa 480.

Pirttimäen ulkoilumajassa yöpyi 532 (783) henkilöä ja saunaa käytettiin 60 (54) kertaa kylpijöiden määrän lähennellessä 4 000 henkilöä.

Rastilan ulkoilumajassa oli yöpyjiä 1 932 (1 970) ja saunaa käytettiin 105 (73) kertaa. Saunojia oli lähes 3 000 henkilöä.

Haagan ulkoilumajassa kävi n. 2 000 henkilöä, Latukallion majalla n. 1 000 ja Luukin majalla n. 30 000 henkilöä. Luukin pikkusauna lämmitettiin tilauksesta 25 kertaa.

Maunulan ulkoilumajalla poikkesi arviolta n. 40 000 ja Pitkäkosken majalla n. 20 000 ulkoilijaa.

V i i k o n l o p p u- j a l o m a m a j a t. Yksityisten omistamia viikonloppumajoja oli vuokrasuhteen perusteella vuoden päättyessä Kivinokassa 590, Lauttasaaren eteläkärjessä 271 ja Länsiulapanniemessä 245, Satamasaaressa 139, Varsasaa-

ressa 254, Itä-Pihlajasaaressa 14 ja Varis-Pitkäsaaressa 19 eli yhteensä 1 532 viikonloppumajaa.

Rastilassa oli 20 kaupungin omistamaa 2—4 hengen lomamajaa, jotka vuokrattiin yhteensä 136 (134) helsinkiläisperheelle kahden viikon ajaksi perhettä kohti. Rastilassa oli lisäksi useita kymmeniä kausitelttailijoita sekä siellä samoin kuin muillakin ulkoilualueilla suuri määrä tilapäistelttailijoita.

Ohjattu ulkoilutoiminta. Ulkoilualueilla ja -puistoissa järjestettiin ohjattua toimintaa mm. seuraavasti: Kaunissaaren ulkoilualueella erilaista kilpailuja leiritoimintaa sekä hengenpelastusnäytös, Kivinokan ulkoilupuistossa uinti- ja yleisurheilukilpailuja, jalka- ja lentopallo-otteluita sekä juhannus- ja elojuhlat, Latukalliolla kolmen viikon pituinen partioleiri, Lauttasaaren ulkoilupuistossa juhannus- ja kesäjuhlat sekä lentopallokisat ja Luukin ulkoilualueella useita hiihto-, suunnistus- ja maastokilpailuja, koulujen ulkoilupäiviä, laskiaisliukujaiset, sieniretkiä sekä luonnontuntemusretki.

Mustasaaressa pidettiin Helsingin ev.lut. seurakuntien rippikoululeirejä. Mustikkamaan ulkoilupuistossa oli lasten kesäsiirtola ja -leiri, tantsuja sekä uimakoulu ja Nuuksionpään ulkoilualueella useita viikonloppuleirejä, suunnistus-, hiihto- ja maastojuoksukilpailuja, erätaitokisat sekä sieni- ja maastoretkiä. Pihlajasaaren ulkoilupuistossa toimi uimakoulu sekä tytöille järjestetty urheiluleiri. Pirttimäen ulkoilualueella järjestettiin useita hiihto-, suunnistus- ja maastokilpailuja, ensiapukurssit, retkeilynohjauskurssit, hiihdon neuvontaa ja suunnistuskursseja. Rastilan ulkoilualueella oli juhannusjuhla, »olympialaiset», jousiammuntaa, lentopallokilpailuja ja hengenpelastusesitys. Seurasaaressa pidettiin juhlia, uimakoulu, kyykkäkilpailuja ja harjoituksia sekä uistimenheittokilpailuja ja -harjoituksia, Uutelan ulkoilualueella oli mm. Saalem-seurakunnan kesäleiri sekä Malmin Palloseuran urheiluleiri, Satamasaaressa ja Varsasaaressa toimeenpantiin mm. juhannusjuhlat, uinti-, lentopallo- ja yleisurheiluotteluita sekä tikanheittokilpailut.

Rakennus- ja korjaustyöt. Kaikilla ulkoilualueilla suoritettiin rakennusten ja alueiden kunnossapitotöitä ja useissa paikoissa myös uudisrakennus- ja perusparannustöitä. Näistä mainittakoon Kaunissaaren päärakennuksen vierassalin korjaus ja venelaitureiden kunnostus, Latukallion majan ja saunan sekä keittokatoksen peruskorjaus ja maalaus, Lauttasaaren kaitsijan saunan korjaus, Luukin keittokatoksen, pukusuojan, kahden käymälän ja kolmen laiturin rakentaminen, kahden pysäköintialueen perustaminen ja entisen korjaaminen sekä Halkolammen retkeilypolun rakentaminen, Mustikkamaan kaitsijan asunnon peruskorjaus, Nuuksionpään saunan ja saunakamarin peruskorjaus, piha-alueen laajentaminen ja tien rakentaminen, sekä Pihlajasaaren rantakioskin korjaus ja maalaus; samaten kattojen korjaukset ja maalaukset myös muissa rakennuksissa, Pirttimäessä keittokatoksen ja käymälän rakentaminen, isännän keittiön peruskorjaus sekä pysäköintialueiden laajentaminen, Rastilassa korjaustyöt isännän asunnossa ja ulkoilumajan vanhan kellarin sisustaminen »partioluolaksi», Seurasaaressa tien valaistuksen parantaminen, ravintolan sähköjohtojen uusiminen ja terassin laattakiveyksen rakentaminen sekä kaitsijan asunnon peruskorjaus, Tullisaaressa kaitsijan asunnon peruskorjaus ja Aino Acktén ent. huvilan eräiden huoneiden korjaus ja maalaus, Varsasaaressa kaupungin omistaman mökin korjaus sekä Stadionin retkeilymajassa suoritetut korjaus- ja maalaustyöt.

L u o n n o n s u o j e l u. Ulkoilualueilla suoritettu riistanhoito ja -suojelu tapahtui lähinnä kalastuksenvalvojan toimesta. Kertomusvuoden aikana hankittiin Kaunissaareen ja Pihlajasaareen 600 kg rehukaalia sekä kaadettiin haapoja jänisten ruoaksi. Kaunissaaressa oli käytössä neljä riistanruokintakatosta. Myös Pirttimäessä kaadettiin haapoja jänisten ruokintaa varten. Rastilassa, Tullisaaressa ja Mustikkamaalla sekä eräillä muillakin ulkoilualueilla käytettiin viljaa riistan ja pikkulintujen ruokintaan. Alueiden fasaanikannan todettiin lisääntyneen edellisestä vuodesta.

Ulkoilualueilla suoritettiin myös tuho- ja petoeläinten hävittämistä, mm. hävitettiin toista sataa varista sekä 14 kulkukissaa.

Ulkoiluosaston aikaisemmin Valtion riistantutkimuslaitoksen kanssa tekemä riistantutkintasopimus oli edelleenkin voimassa.

M e r i u l k o i l u. Ulkoilutarkoituksiin käytettävien veneiden laituroimis- ja talvisäilytysasioiden siirryttyä kertomusvuoden alusta satamalaitokselta urheiluja ulkoiluviraston hoitoon perustettiin ulkoiluosastoon laiturimestarin virka.

Laiturimestarin tehtävänä on mm. valvoa ko. tarkoitukseen varattujen kaupungin venelaiturien käyttöä, huolehtia laituripaikkojen luovuttamisesta lautakunnan vahvistamia maksuja vastaan ja huolehtia omaa työvoimaa käyttäen venelaiturien kunnossapito- ja perusparannustöistä sekä valvoa muilta tilattavien töiden suorittamista, huolehtia yhteydenpidosta veneulkoilujärjestöihin sekä veneiden talvisäilytyksen järjestämisestä ja pitää luetteloa kaupungin omistamista sekä kaupungin maa- ja vesialueilla sijaitsevista yksityisistä venelaitureista.

Arkkitehtitoimisto Juutilainen—Kairamo—Pantzar'in urheilu- ja ulkoiluviraston toimeksiannosta laatiman Helsingin kaupungin venesatamia koskevan yleissuunnitelman valmistuttua kertomusvuoden huhtikuussa ryhdyttiin siihen sisältyvien kohteiden rakennussuunnitelmia eräiltä osiltaan toteuttamaan erikseen laaditun 10-vuotissuunnitelman puitteissa. Tavoitteena oli 400—500 uuden venepaikan aikaansaaminen vuosittain.

Vuoden aikana aloitettiin Vartiokylänlahden rannalle rakennettavan suurvenesataman rantapenkereen täyttötyö. Rakennettiin 20 betonista ja 2 puista venelaituriponttoonia, jotka vuokrattiin eri venekerhojen käyttöön. Munkkiniemen Ramsaynrantaan rakennettiin puinen kiinnityslaituri betoniponttoonilaitureiden myöhempää sijoittamista varten. Eläintarhanlahdella Säästöpankinrannassa sijainnut vanha puulaituri purettiin käyttökevottomana. Useiden vanhojen laitureiden tarpeellisia korjaus- ja kunnossapitotöitä suoritettiin. Keväisin välttämättömän peräkiinnityspaalujen junttaustyön teki satamalaitos ulkoiluosaston tilauksesta.

V e n e p a i k a t. Ulkoiluosaston yksityisille veneenomistajille ja kaupungin alueella toimiville venekerhoille vuokraamat venepaikat jakaantuivat seuraavasti (suluissa v:n 1963 vastaavat luvut):

Vuokraaja	Paalulliset paikat	Paaluttomat paikat	Yhteensä
Yksityiset veneenomistajat	853 (793)	561 (532)	1 414 (1 325)
Venekerhot	967 (740)	111 (156)	1 078 (896)
Yhteensä	1 820 (1 533)	672 (688)	2 492 (2 221)

Venekerhoille vuokratut venepaikat jakaantuivat seuraavasti:

Kerhon nimi	Paalulliset paikat	Paluttomat paikat	Yhteensä
Eläintarhan Venekerho	75	—	75
Helsingin Moottorivenekerho	318	—	318
Humallahden Venekerho	170	69	239
Suomen Moottoriveneklubi	82	16	98
Taivallahden Venekerho	184	26	210
Vallilan Venekerho	138	—	138
Yhteensä	967	111	1 078

Vuokratuloja kertyi kaikkiaan 37 725 mk ja veneiden luetteloimismaksuja 2 079 mk.

Kaupungilta vuokraamiensa venepaikkojen lisäksi oli venekerhojen hallinnassa yht. 512 ja pursiseurojen hallinnassa vastaavasti 332 omaa venepaikkaa, joista kaupunki ei saanut vuokratuloja. Urheilu- ja ulkoilulautakunnan, venekerhojen ja pursiseurojen hallinnassa olevien venepaikkojen yhteenlaskettu lukumäärä nousi edellä esitetyn mukaisesti kertomusvuoden purjehduskauden päättyessä 3 336:een.

K a l a s t u s l u v a t. Kaupungin omistamien kalavesien yhteenlaskettu pinta-ala oli n. 10 000 ha. Kertomusvuonna myytiin kaikkiaan 9 468 (ed. v. 9 961) näillä vesialueilla kalastamiseen oikeuttavaa lupaa.

Näistä oli uistelulupia 5 279 (5 212), lupia verkkokalastukseen 2 777 (2 269), koukkujen käyttämiseen 630 (1 730), pitkänsiiman käyttämiseen 543 (488), pikkurysällä kalastamiseen 38 (63), isolla rysällä kalastamiseen 28 (17) ja katiskan käyttämiseen 173 (182).

Kalastuslupien myynnistä kertyi tuloja kaikkiaan 24 334 (23 198) mk. Kalastuskarttoja myytiin 1 725 (892) kpl, mistä kertyi tuloja 862 (446) mk. Lupien kokonaismäärän pieneneminen edelliseen vuoteen verrattuna johtui lähinnä koukkukalastuslupien myynnin säännöstelystä.

Kaupungin vesialueilla harjoitettavaan onkimiseen ja pilkkimiseen ei kaupungin asukkailta vaadittu kalastuslupaa. Näiden kalastusmuotojen yleisyyden huomioon ottaen voidaan arvioida, että vuoden aikana yli 30 000 helsinkiläistä harrasti virkistyskalastusta kaupungin omistamilla vesialueilla.

K a l a v e s i e n h o i d o s s a kiinnitettiin päähuomio kalanpoikasten istutukseen ja rauhoitusmääräyksiin. Kaupungin omistamalle merialueelle istutettiin vuoden aikana kaikkiaan 970 000 (ed. v. 350 000) hauenpoikasta, mistä määrästä kaupunki kustansi 500 000 kpl ja kalastusseurat sekä -kerhot 470 000 (150 000) kpl.

Kuhan kutuolosuhteiden parantamiseksi valmistettiin yhteistoiminnassa kalastusseurojen kanssa 100 kututuroa. Kuhan kutualueiden suojelemiseksi oli kaikenlainen kalastus kielletty kesäkuun aikana Laajalahdella, Vanhankaupunginselällä ja Tullisaarenselällä sekä lisäksi pitkäsiimakalastus ympäri vuoden.

Kaupungin lähivesien yhä jatkunut pilaantuminen vaikutti epäedullisesti kalakannan lisääntymiseen ja viihtymiseen. Vesien pilaantumisen ehkäisemiseen tähtäävässä toiminnassa ulkoiluosasto oli yhteydessä kaupungin vesilautakunnan, Van-

taanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen ja maataloushallituksen vesiensuojelutoimiston kanssa.

Kaupungin ulkoilualueilla olevista pikkujärvistä ja lammista osa oli varattu kalastusalan tutkimus- ja koetoimintaa varten. Ulkoilijat saivat kesäisin harjoittaa onkimista vain Pirttimäen ulkoilualueella sijaitsevilla Jylhä- ja Sulalammilla sekä Luukin ulkoilualueella olevilla Halko- ja Väärälammilla. Kahdella viimeksi mainitulla oli myös talvisin pilkkiminen sallittua.

M e r i l i n n u s t u s. Merilintujen syysmetsästysoikeus vuokrattiin yhteisesti kahdeksalle helsinkiläiselle metsästysseuralle. Metsästystä saatiin harjoittaa seuraavilla saarilla ja ulkoluodoilla: Gråskärsbådanin luodot, Hundörsbådarna, Koiraluoto, Trutkobben lähiluotoineen, Lågskär, Flathällen ja Ytterskär. Mainittujen seurojen jäsenet saivat ampua alueella 1.10.—31.12. välisenä aikana vain alleja ja meriteeriä.

V a l i s t u s - j a v a l v o n t a t o i m i n t a. Neuvonnan ja valistustoiminnan avulla pyrittiin tekemään tunnetuksi kalastuslakia ja -asetuksia sekä kalavesien hoitomenetelmiä. Ulkoiluosasto toimeenpani 4.—5.5. helsinkiläisten kalastusseurojen 41 edustajalle kalastuksenvartijakurssin. Kaupungin kalastuksenvalvoja piti lisäksi vuoden aikana 15 esitelmää kalastusseurojen ja -kerhojen järjestämissä tilaisuuksissa. Ulkoiluosaston taholta vaikutettiin myös useiden uusien kalastusseurojen perustamiseen. Kaupungin alueella toimi kertomusvuoden päättyessä kaikkiaan 82 kalastusseuraa ja -kerhoa niiden yhteenlasketun jäsenmäärän noustessa n. 8 000:een.

Ulkoiluosaston toimesta suoritettiin kalastuksen ja merilinnustuksen valvontaa yhteistoiminnassa merivartioston ja poliisin sekä muutamien kalastus- ja metsästysseurojen asettamien vartijoiden kanssa. Kaikkiaan tarkastettiin n. 900 kalamiehen luvat, jolloin takavarikoitiin yht. 16 eri pyydystä.

Tehostetun valvonnan ja valistustoiminnan ansiosta ovat rikkomukset jatkuvasti vähentyneet.

M a t k a i l i j a p a l v e l u. Ulkoiluosaston hoidossa olivat leirintäalueet Lauttasaaren ja Tullisaaren ulkoilupuistoissa.

Lauttasaaren leirintäalueella yöpyi leirintäkauden aikana 4 479 (ed. v. 4 478) suomalaista ja 3 659 (3 176) ulkomaalaista eli yhteensä 8 138 (7 654) henkilöä.

Tullisaaren leirintäalueella yöpyi vastaavasti 2 681 (1 650) suomalaista ja 1 991 (1 199) ulkomaista matkailijaa.

Molempien leirintäalueiden kokonaiskävijämäärä käsitti näin ollen 12 810 (10 503) matkailijaa, joista suomalaisia oli 7 160 (6 128) ja ulkomaalaisia 5 650 (4 375).

Stadionin retkeilymaja oli Suomen Retkeilymajajärjestön hoidossa. Majassa kävi yhteensä 15 382 (14 087) vierasta, joista suomalaisia 8 857 (8 614) ja ulkomaalaisia 6 525 (5 473). Vieraat olivat kotoisin 66 eri maasta ja viipyivät majassa keskimäärin 2 vrk henkilöä kohti. Lukumääräisesti ensimmäisellä sijalla olivat saksalaiset, joita oli 1 902 (1 850) henkeä, toisella sijalla ruotsalaiset, 1 694 (1 122) henkeä.

M u u t o i m i n t a. Kertomusvuoden talousarviossa tarkoitukseen varattu määräraha teki mahdolliseksi 113:n suuriperheisen ja vähävaraisen äidin sekä heidän nuorimpiinsa kuuluvan 128 lapsen ilmaisen, 14 vrk:n pituisen oleskelun Lomaliiton, Virkamiesliiton sekä Svenska Semesterförbundet ja Lasten Kesä nimisten yhdistysten lomakodeissa (ed. v. 105 äitiä ja 120 lasta).

U l k o i l u j ä r j e s t ö j e n t u k e m i n e n. Ulkoiluosasto järjesti retkeilyväen

neuvottelutilaisuuden kahdesti vuoden aikana ja oli jatkuvasti yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen retkeilytoimikunnan kanssa, johon kuului 15 retkeilykerhoa. Retkeilyjärjestöjen toiminnan tukemiseksi myönnetty määräraha jaettiin kolmen sitä anoneen järjestön kesken.

Viihdytys- ja kotiseututoiminta. Osaston toimesta järjestetyssä Hietarannan juhannusjuhlassa oli maksanutta yleisöä 3 964 (4 905) henkeä. Toinen juhannuskokko poltettiin Kaivopuiston rannassa, missä oli myös runsaasti yleisöä.

Ulkoilmakonsertteja järjestettiin yht. 78 (84) eri puolilla kaupunkia. Näistä 34 konserttia oli 7:n eri soittokunnan pitämää ja 44 konserttia 12:n eri laulukuoron pitämää. Helsingin Torvisoittokunnalla oli lisäksi touko-kesäkuun aikana kaikkiaan 28 ulkoilmakonserttia kaupungin puistoissa sekä konsertti Kustaankartanon vanhainkodissa ja samoin Koskelan sairaskodissa. Yhteislaulutilaisuuksia järjestettiin 8 (7) ja vapaanäytäntöjä ulkoilmateattereissa 2 (3) kertaa.

Kotiseututuntemuksen ja -kiintymyksen lisäämiseksi helsinkiläisten keskuudessa osasto oli yhteydessä eri kotiseutuyhdistyksiin. Ulkoiluosasto palveli yleisöä myös antamalla tietoja kotiseutukysymyksistä.

Tiedotus- ja suhdetoiminta. Ulkoiluosasto järjesti useita tilaisuuksia, joissa selostettiin helsinkiläisille tarjoutuvia ulkoilumahdollisuuksia. Lehdistön radion ja television välityksellä selvitettiin myös ulkoiluasioita ja tehtiin mainosta pääkaupungin asukkaiden ulkoiluharrastuksen lisäämiseksi.

Koulujen hiihtoloman aikana järjestettiin ohjattuja tutustumisretkiä eri ulkoilualueille ja toukokuussa kaupunginvaltuustolle ja lautakuntien jäsenille tutustumisretki Luukin ja Pirttimäen ulkoilualueille.

Ulkoiluosaston toimesta jaettiin ilmaiseksi viittä erilaista ulkoilualueiden esittelylehtistä mm. kouluihin ja järjestöille sekä liike- ja teollisuuslaitoksille. Kertomusvuoden aikana saatiin jakeluun myös kaupungin ulkoilupuistoja ja -alueita sanoin ja kuvin esittelevä, aluekartoilla varustettu taitelehtinen »Metsiin, merille, maanteille» 12 000 kpl:n painoksena sekä sen 2 000 kpl:n suuruinen ruotsinkielinen painos »Ut i skogen, ut på havet och landsvägarna».

Suhdetoimintamielessä oltiin kiinteässä yhteydessä lukuisiin maa- ja meriulkoilun eri muotoja harjoittaviin seuroihin ja järjestöihin. Myös puheita ja esitelmiä pidettiin mm. ulkoilmanäytäntöjen ja juhannusjuhlien yhteydessä.

Eläintarhaosasto

Eläintarhanosaston tehtävänä oli Korkeasaaren eläintarhan hoitaminen.

Henkilökuntaan kuului kertomusvuoden aikana 9 vakinaista viranhaltijaa ja 24 pysyvästi palkattua työntekijää. Tilapäisen henkilökunnan määrä oli korkeimmillaan 34. Osaston päällikkönä toimi intend. Curt af Enehjelm.

Eläintarhassa kävi kertomusvuoden aikana:

	Aikuisia	Lapsia	Yhteensä
Korkeasaaren lauttaa käyttäen	226 100	104 350	330 450
Maksullisia moottoriveneitä käyttäen	59 800	20 700	80 500
Kaikkiaan	285 900	125 050	410 950

Maksullisissa kohteissa kävi:

	Aikuisia	Lapsia	Yhteensä
Leijonalinnassa	148 067	80 260	228 327
Apinatalossa	194 439	91 255	285 694
Karhilinnassa	159 759	79 727	239 486
Karhulinnan käymälässä	8 581	6 599	15 180
Kaikkiaan	510 846	257 841	768 687

Korkeasaaren eläintarhan 75. toimintavuoden juhlistamiseksi järjestettiin 8.—14.6. Korkeasaari-viikko, jonka aikana yleisöllä oli vapaa pääsy Apinataloon, Karhulinnaan, Kissalaaksoon ja Leijonalinnaan. Viikon tunnetuksi tekemiseksi painatettiin mainosjuliste 1 000 kpl:n painoksena. Julisteita kiinnitettiin liikennelaitoksen kulkuneuvoihin ja mainospylväisiin. Korkeasaari-viikko avattiin järjestämällä saaressa ulkoilmajuhla. Lisäksi tarjosi kaupunginhallitus kutsuvierailleen juhlaillallisen Korkeasaaren ravintolassa.

Korkeasaari-viikon alkuun mennessä valmistui myyntiin saarta esittelevä opaskirjanen 5 000 kpl:n suomenkielisenä ja 1 000 kpl:n ruotsinkielisenä painoksena. Lisäksi myytiin mainosmielessä saarta ja sen eläinkantaa esitteleviä postikortteja. Postilaitoksen toimesta leimattiin saaresta lähetetty posti saarta kuvaavalla leimalla.

Kertomusvuoden päättyessä oli saaren kokoelmissa n. 200 eri eläinlajia ja n. 1 000 eläintä. Mainittakoon, että saaressa oli edustettuna 7 eri karhulajia, 11 kissaeläinlajia, 7 hirvilajia, 10 apinalajia ja 10 pöllölajia.

Uusien eläinten hankinnassa kiinnitettiin päähuomio sopivien eläinten saamiseen vuoden aikana valmistuneeseen Kissalaaksoon. Niinpä hankittiin 2 mustaa leopardia, 3 gepardia eli metsästysleopardia, lumileopardi, 2 Kanadan ilvestä, 2 servaalia ja 2 erämaan ilvestä. Muista uusista lajeista mainittakoon 4 Skotlannin ylänkömaakarjaan kuuluvaa eläintä, kierteishäntäkarhu, 11 neljään eri lajiin kuuluvaa apinaa sekä lukuisia erilaisia lintuja.

Kertomusvuoden aikana myytiin tai vaihdettiin uusiin eläimiin 150 eläintä, joista 11 oli erilaisia lintuja.

Saaressa syntyi vuoden aikana yhteensä 1 104 eläintä, joista kuitenkin n. 800 oli eläinten ruokintaan käytettyjä kaniineja ja marsuja. Syntyneistä eläimistä mainittakoon 8 näätäkoiraa, 4 alppikaurista, 21 viiteen eri lajiin kuuluvaa hirveä, 2 visenttiä, 2 neitokurkea ja 28 riikinkukkoa.

Eläimiä kuoli tai teurastettiin 1 109. Luku sisältää em. teurastetut kaniinit ja marsut. Merkittävimmät kuolleet eläimet olivat kodiak-karhu, leijona ja nilganantilooppi.

Kertomusvuoden aikana valmistui ns. Kissalaakso, jossa esiteltiin kaikki saaressa olevat kissaeläimet. Muista rakennustöistä voidaan mainita verstasrakennuksen ja vesilintutalon lämmitysjärjestelmien muuttaminen öljylämmitteisiksi.

Menot ja tulot. K ä y t t ö m e n o t olivat kokonaisuudessaan 5 792 838.63 mk, josta 439 106.34 mk tuli lautakunnan ja viraston, 1 051 262 mk kiinteän käyttöomaisuuden korkojen ja poistojen, 1 269 467.85 mk urheilun, 689 349.39 mk ulkoilun, 596 657.82 mk Korkeasaaren eläintarhan, 480 926.39 mk rakennusten vuosikorjausten, 987 068.84 mk muun kunnossapidon sekä 279 000 mk avustusten osalle.

Urheilutoimen uudisrakennustöihin käytettiin 2 208 789.12 mk, josta 1 318 320,28 mk urheilun, 586 849.82 mk ulkoilun ja 303 619.02 mk Korkeasaaren eläintarhan osalle.

Perusparannustöihin käytettiin 739 343.52 mk, josta 509 732.65 mk urheilun, 190 130.04 mk ulkoilun ja 39 480.83 mk Korkeasaaren eläintarhan osalle.

T u l o t olivat kokonaisuudessaan 1 086 583.49 mk, josta urheilulaitoksista 574 246.99 mk, ulkoilusta 246 507.41 mk ja Korkeasaaren eläintarhasta 265 829.09 mk. Rakennusavustusta veikkausvoittovaroista saatiin lisäksi 154 000 mk.

34. Yleiset työt

KOKOONPANO JA KOKOUKSET

Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Raveala, Terttu	dipl. ins.	puheenjohtaja
Kilpi, Jorma	dipl. ins.	varapuheenjohtaja
Aittomäki, Vilho	kirvesmies	jäsen
Holmberg, Holger	dipl. ins.	»
Jussila, Johannes	varastomestari	»
Laurent, Gustaf	varatuomari	»
Pekkala, Väinö	dipl. ins.	»
Wainio, Weijo	valtiotiet. tri	»
Vanhanen, Veikko	viilaaja	»

Kaupunginhallituksen edustaja:

Järvinen, Veikko	rakennustointa johtava apul. kaup. johtaja

Lautakunnan sihteerinä toimi rakennusviraston hallinnollisen osaston sihteeri, varatuomari Eero Tyllinen.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 54 kertaa ja käsitteli 2 140 asiaa. Lähetettyjen kirjeiden lukumäärä oli 544.

Lautakunta on asettanut kertomusvuonna keskuudestaan 6 jaostoa sellaisten asioiden valmistelua varten, jotka ovat edellyttäneet lisätutkimusten suorittamista ja joissa tämän on katsottu voivan paremmin tapahtua jaoston kuin lautakunnan piirissä. Toimintaansa ovat kertomusvuonna jatkaneet v. 1963 asetetut kaksi komitealuontoista jaostoa, jotka ovat 17.6.1963 § 968 jätteenkuljetusautojen hankintaa tutkimaan asetettu jaosto ja 7.10.1963 § 1 516 asetettu rakennusviraston organisaatiojaosto.

MERKITTÄVIMMÄT LOPULLISET PÄÄTÖKSET

Yleinen osasto

Lautakunta päätti tilata tarjousten mukaisilla hinnoilla:

3.2. § 270, Oy Exim Ab:ltä jätteenkuljetusauton Pacher/MFI,

24.2. § 399, Oy Tallberg Ab:ltä ilmakompressorin mallia Atlas-Copco Vt-6 Dd sekä toisen mallia Atlas- Copco PR-365 Dd,

11.5. § 848, Lokomo Oy:ltä kaksi AT 42 täryjyrää,

29.6. § 1113, Oy Shellin kanssa tehtävällä hankintasopimuksella noin 1 800 000 litraa 87 oktaavista bensiiniä ja noin 200 000 litraa 95 oktaavista bensiiniä,

10.8. § 1310, ajaksi 1.8.1964—31.7.1965 tehtävin hankintasopimuksin Oy Trustivapaa Bensiini Ab:ltä polttoöljyä n:o 1 noin 12 500 000 litraa ja Oy Shell Ab:ltä polttoöljyä n:o 4 noin 32 300 000 kg,

10.8. § 1311, Oy Soffco Ab:ltä kumipyöräjyrän Richier C 782,

7.9. § 1464, Oy Veho Ab:ltä siirrettävän käymälälaitoksen Frankfurt-62,

21.9. § 1544, Oy Suomen Autoteollisuus Ab:ltä 3 kpl Kontio-Sisu merkkisiä kuorma-autoja ilman lavaa,

12.10. § 1658, Wihuri-Yhtymä Witraktorilta Caterpillar D 7 puskutraktorin varustettuna erikoispuskulevyllä, vintturilla, ohjaamolla ja erikoislisälaitteilla,

9.11. § 1846, Oy Soffco Ab:ltä kaivukoneen Pocklain TY 45,

14.12. § 2100, Turun veneveistämö Oy:ltä laboratorioveneen.

Talorakennusosasto

Lautakunta päätti:

13.1. § 97, suorituttaa Töölön virastotalon rakennustyöt urakoitsijatyönä,

20.1. § 173, antaa Myllypuron lämmitysvoimalaitoksen rakennustyöt talorakennusosaston suoritettavaksi,

20.1. § 176, antaa Kyläsaaren jätteenpolttolaitoksen laajennuksen suunnittelutyön arkkitehti K. R. Lindgrenin tehtäväksi esityslistassa mainituin palkkioperustein,

10.2. § 323, tilata tietojenkäsittelykeskuksen ilmastointilaitteet Valmet Oy:ltä esityslistassa mainitusta hinnasta

16.3. § 543, tehdä Myllypuron urheilupuiston yleissuunnittelusta sopimuksen arkkitehti Risto Sammalkorven kanssa esityslistassa mainituin palkkioperustein,

16.3. § 539, suorituttaa Puotila II:n lastentarha- ja seimirakennustyöt urakoitsijatyönä,

6.4. § 641, antaa Pihlajamäen vanhusten asuntolan suunnittelutehtävän kiireellisenä arkkitehti Lauri Silvennoiselle,

6.4. § 648, suorituttaa Munkkivuoren lastentarha-, seimi- ja nuorisokerhorakennuksen rakennustyöt urakoitsijatyönä,

6.4. § 658, antaa Töölön virastotalon rakennusteknilliset työt Laatubetoni Oy:lle yhtiön tarjouksen mukaisesta hinnasta,

13.4. § 696, suorituttaa Myllypuron vanhusten asuntolan rakennustyöt urakoitsijatyönä,

13.4. § 703, antaa tietojenkäsittelykeskuksen sisustustyöt Rakennusliike Viljo Viisas & Kumpp:n suoritettavaksi esityslistassa mainitusta hinnasta,

20.4. § 739, tilata kaupungintalotoimikunnan esittämän kaupungintalokorttelin saneeraussuunnitelman mukaiset luonnospiirustukset professori Aarno Ruusuvuorelta senjälkeen kun suunnitelma on hyväksytty,

29.4. § 782, suorituttaa kaupunginteatterin rakennustyöt urakoitsijatyönä,

1.6. § 988, antaa Kulosaaren kansakoulun rakentamisen talorakennusosaston suoritettavaksi,

15.6. § 1048, antaa Tervalammen työlaitoksen huollettavien asuinrakennuksen suunnittelutehtävän arkkitehdeille Tarja ja Esko Toiviainen esityslistassa mainituin palkkioperustein,

15.6. § 1049, antaa Suursuon vanhainkodin henkilökunnan asuinrakennuksen suunnittelutehtävän arkkitehti Claus Tandefeltille esityslistassa mainituin palkkioperustein,

29.6. § 1107, tilata professori Aarno Ruusuvuorelta kaupungintalon korttelin saneeraussuunnitelman luonnospiirustukset,

29.6. § 1110, tehdä Myllypuron urheilupuiston hallirakennuksen suunnittelusta sopimuksen arkkitehti Risto Sammalkorven kanssa,

27.7. § 1239, antaa Myllypuron vanhainkodin suunnittelutehtävän Arkkitehtitoimistolle Erkki Helamaa ja Veijo Martikainen esityslistassa mainituin palkkioperustein,

10.8. § 1308, antaa Puotinharjun lastentarha- ja seimirakennuksen rakennustyöt kokonaisurakkana Rakennusliike Viljo Viisas & Co:n suoritettavaksi esityslistassa olevasta urakkahinnasta,

10.8. § 1309, tilata Munkkivuoren lasten- ja nuorisotalon rakennus- ja koneteknilliset työt kokonaisurakkana Oy Rakennuspartiolta esityslistassa mainitusta hinnasta,

24.8. § 1380, suorituttaa Ala-Malmin kansalaiskoulun rakennustyöt urakoitsijatyönä,

31.8. § 1413, antaa Töölön lasten- ja nuorisotalon suunnittelutehtävän arkkitehti Kimmo Söderholmille esityslistassa mainituin palkkioperustein,

31.8. § 1415, antaa Yliskylän kansakoulun suunnittelutehtävän arkkitehtitoimisto Osmo Lapolle esityslistassa mainituin palkkioperustein,

14.9. § 1493, antaa Nikkilän sairaalan uuden hoitaja-asuntolan suunnittelutehtävän arkkitehtien Aili ja Niilo Pulkan suoritettavaksi esityslistassa mainituin palkkioperustein,

14.9. § 1495, antaa Unioninkatu 28 saneeraustyöt talorakennusosaston suoritettavaksi,

21.9. § 1529, antaa Pajamäen lastentalon rakentamisen talorakennusosaston suoritettavaksi,

28.9. § 1567, antaa Malmin ammattikoulun suunnittelutehtävän arkkitehtitoimisto Erkki Pasaselle esityslistassa mainituin palkkioperustein,

28.9. § 1565, suorituttaa Suursuon lastenneuvola- ja nuorisokerhotalon rakennustyöt urakoitsijatyönä,

5.10. § 1597, antaa Pajamäen vanhusten asuintalon suunnittelutehtävän arkkitehtitoimisto Matti Hakurille esityslistassa mainituin palkkioperustein,

5.10. § 1601, antaa Munkkivuoren kansakoulun rakentamisen talorakennusosaston tehtäväksi,

5.10. § 1613, antaa Myllypuron vanhusten asuntolan rakennusteknilliset työt rakennusliike Häyrinen Oy:lle yhtiön tarjouksen mukaisesta hinnasta,

12.10. § 1647, suorituttaa Riistavuoren vanhainkodin rakennustyöt urakoitsijatyönä,

26.10. § 1758, suorituttaa Roihuvuoren kansakoulun rakennustyöt urakoitsijatyönä,

2.11. § 1798, antaa kaupungintalon korttelin sähkösuunnittelutehtävän Insinööritoimisto Tauno Nissisen suoritettavaksi päätöksessä mainituin palkkioperustein,

9.11. § 1844, tilata Ala-Malmin kansalaiskoulun rakennusteknilliset työt Oy Consolid Ab:ltä esityslistassa mainitusta urakkahinnasta,

30.11. § 2001, suorituttaa kaupunginteatterin ja sosiaalivirastotalon yhteisen väestönsuojan rakennustyöt urakoitsijatyönä,

7.12. § 2039, antaa Suursuon vanhainkodin rakentamisen talorakennusosaston tehtäväksi,

21.12. § 2128, suorituttaa Pohjois-Haagan ammattikoulun rakennustyöt urakoitsijatyönä.

Katurakennusosasto

Lautakunta päätti:

13.1. § 100, antaa Karstulantien kalliosuojan sisätyöt Tmi Rilken suoritettavaksi esityslistassa mainitusta urakkahinnasta,

27.1. § 234, antaa Dagmarinkadun kalliosuojan yleissuunnittelutyön Insinööritoimisto Rakennon tehtäväksi esityslistassa mainituin palkkioperustein,

24.2. § 402, antaa Hirvihaaran sillan rakennustyön Yleinen Insinööritoimisto Oy:n suoritettavaksi esityslistassa mainitusta urakkahinnasta,

16.3. § 542, antaa Messeniuksenkadun kalliosuojan yleissuunnittelutyöt työselityksineen ja kustannusarvioineen Insinööritoimisto Ahlin suoritettavaksi esityslistassa mainituin palkkioperustein,

13.4. § 701, antaa Vartioharjun luoteisosan katu- ja viemärisuunnitelmien laatimisen Oy Kunnallistekniikka Ab:n tehtäväksi esityslistassa mainituin palkkioperustein,

27.4. § 777, tilata Kyläsaaren puhdistamon laajennussuunnitelman Vesi-Hydro Jäämies & Co:lta toiminimen tarjouksen mukaisin ehdoin,

27.4. § 778, tilata vuonna 1964 suoritettavat kestopäällystystyöt kunkin työn osalta alimman tarjouksen tehneeltä liikkeeltä esityslistassa mainituin ehdoin.

27.4. § 779, antaa Laajasalon kokoojaviemärin ja pumppaamon rakennus- ja koneistotyöt Kenttä ja Vesi Oy:n suoritettavaksi esityslistassa mainitusta urakkahinnasta,

25.5. § 946, antaa Laajasalon puhdistamon koneistotyöt Yleinen Insinööritoimisto Oy:n suoritettavaksi esityslistassa mainitusta urakkahinnasta,

29.6. § 1116, antaa Helsinginkadun päällystämistyön Rakennus Oy Cultorin suoritettavaksi yhtiön tarjouksen mukaisena yksikköhintaurakkana,

7.8. § 1325, antaa Savilan pumppaamon painejohtotyön Insinööritoimisto Oy Veston suoritettavaksi esityslistassa mainitusta urakkahinnasta,

24.8. § 1378, antaa Hämeentien päällystämistyön Asfaltti Oy Lemminkäisen suoritettavaksi yhtiön tarjouksen mukaisena yksikköhintaurakkana,

19.10. § 1706, antaa Munkkisaaren puhdistamon koneistotyöt Insinööritoimisto Oy Veston suoritettavaksi, repijän hankinnan ja asennuksen Yleinen Insinööritoimisto Oy:n suoritettavaksi sekä magneettimittareiden hankinnan ja asennuksen Insinööritoimisto Oy Rictor Ab:n suoritettavaksi, kaikki esityslistaan merkityistä hinnoista,

26.10. § 1759, antaa Kontulan kalliosuojan yleissuunnittelutyöt työselityksineen ja kustannusarvioineen Insinööritoimisto Antti Salosen tehtäväksi päätöksestä ilmenevin palkkioperustein,

14.2. § 2087, suorituttaa Kanavapuiston kalliosuojan rakennustyöt urakoitsijatyönä.

TÄRKEIMMÄT ESITYKSET

Kaupungininsinööri

Virastopäällikkönä toimi dipl. ins. Yrjö Y. Virtanen.

25.5. § 924, lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että rakennusvirasto saisi vuokrata hallinnassaan olevien rakennustyömaiden aitoja mainostarkoituksiin.

Talorakennusosasto

Lautakunta päätti:

13.1. § 97, lähettää arkkitehti Kalle Räikkeen laatimat Töölön Virastotalon pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä edellyttäen, että talo liitetään kaukolämmitykseen,

20.1. § 173, lähettää arkkitehtitoimisto Aarne Ervin laatimat Myllypuron lämmitysvoimalaitoksen pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

16.3. § 539, lähettää talorakennusosaston laatimat Puotila II:n lastentarha- ja seimirakennuksen pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

6.4. § 646, lähettää arkkitehti Claus Tandefeltin laatimat Talin puhdistamon uuden hautumorakennuksen pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

6.4. § 648, lähettää arkkitehti Pentti Miikulaisen laatimat Munkkivuoren lastentarha-, seimi- ja nuorisokerhorakennuksen pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

13.4. § 696, lähettää arkkitehti Maunu Kitusen laatimat Myllypuron vanhusten asuntolan pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

4.4. § 796, lähettää talorakennusosaston laatimat Oulunkylän psykiatrisen hoitokodin luonnospiirustukset lastensuojelulautakunnalle puoltaen omasta puolestaan niiden hyväksymistä,

11.5. § 846, lähettää talorakennusosaston ja Kauppapuutarhaliitto ry:n laatimat Tervalammen työlaitoksen uuden kasvihuoneen ja siihen liittyvän aluelämpökeskuksen pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

25.5. § 941, lähettää arkkitehtien Pentti Aholan ja Riitta Thunebergin laatimat Myllypuron kansakoulun luonnospiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

1.6. § 987, lähettää arkkitehti Osmo Lapon laatimat Kulosaaren kansakoulun pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

14.9. § 1494, lähettää talorakennusoaston laatimat Myllypuro I:n lastentarha- ja seimirakennusten luonnospiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

14.9. § 1497, lähettää talorakennusosaston laatimat Pajamäen lastentarhan pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

28.9. § 1565, lähettää Suursuon lastentarha-, lastenneuvola- ja nuorisokerhotalon pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

12.10. § 1647, lähettää Riistavuoren vanhainkodin henkilökunnan asuinrakennuksen pääpiirustukset rakennusselityksineen kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

12.10. § 1650, lähettää arkkitehtien Pentti Aholan ja Riitta Thunebergin laatimat Pihlajamäen lastentalon luonnospiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä kirjelmässä n:o 402 mainituin huomautuksin,

19.10. § 1700, lähettää arkkitehtien Aili ja Niilo Pulkan laatimat Malmin uuden lastenkodin luonnospiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

19.10. § 1702, lähettää Pakilan kansalaiskoulun lisärakennus- ja muutostyön luonnospiirustukset rakennusselityksineen ja rakennusohjelmamuutoksineen kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

26.10. § 1756, lähettää arkkitehti Esko Virkkusen laatimat sähkölaitoksen Pitäjänmäen piirikeskuksen sekä siihen liittyvän asuinrakennuksen luonnospiirustukset teollisuuslaitosten lautakunnalle puoltaen piirustusten hyväksymistä,

26.10. § 1758, lähettää professori Aarno Ruusuvuoren laatimat Roihuvuoren kansakoulun pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä eräin huomautuksin,

30.11. § 2000, lähettää arkkitehtien Tarja ja Esko Toiviaisen laatimat Tervalammen työlaitoksen uuden hoidokkirakennuksen ja vanhan hoidokkirakennuksen sekä ruokalarakennuksen laajentamista koskevat luonnospiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä eräin huomautuksin,

30.11. § 2001, lähettää Insinööritoimisto Suora Oy:n laatimat kaupunginteatterin ja sosiaalivirastotalon yhteisen väestönsuojan pääpiirustukset työselityksineen ja kustannusarvioineen kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

7.12. § 2039, lähettää Suursuon vanhainkodin pääpiirustukset rakennusselityksineen kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

21.12. § 2128, lähettää arkkitehtitoimisto Timo ja Tuomo Suomalaisen laatimat Pohjois-Haagan ammattikoulun pääpiirustukset rakennusselityksineen kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä.

Katurakennusosasto

Lautakunta päätti:

27.1. § 222, lähettää katurakennusosaston laatimat Itä-Pakilan ym. alueiden kokoojaviemärisuunnitelman piirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden vahvistamista,

9.3. § 477, lähettää katurakennusosaston laatimat Laajasalon kokoojaviemärin piirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden vahvistamista,

13.4. § 687, lähettää katurakennusosaston laatiman ehdotuksen suunnitelmaksi Itäisen moottoritien rakentamiseksi 4-kaistaiseksi Linnanrakentajan- ja Viikintien välillä piirustuksineen kaupunginhallitukselle puoltaen suunnitelman hyväksymistä,

27.4. § 771, lähettää Arkkitehtitoimisto Claus Tandefeltin laatimat Laajasalon pumppaamon pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

4.4. § 803, lähettää katurakennusosaston laatimat Talin puhdistamon vesiaseman laajennuksen pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

25.5. § 934, esittää kaupunginhallitukselle, että kysymys alikulkusillan rakentamisesta Pitkänsillan pohjoispäähän otettaisiin kokonaisuudessaan uudelleen harkittavaksi,

7.9. § 1453, lähettää katurakennusosaston laatiman piirustuksen Helsingin-Jorvaksen moottoritien liittämisestä Itämerenkatuun kaupunginhallitukselle puoltolausein vahvistamista varten sekä esittää, että tarpeellisen alueen vapauttamiseksi ja liikennejärjestelysuunnitelmien laatimiseksi ryhdyttäisiin kiireellisiin toimenpiteisiin,

7.9. § 1457, lähettää Tuusulantien rautatien ylikulkusillan yleispiirustuksen puoltolausein kaupunginhallitukselle vahvistamista varten,

12.10. § 1655, esittää kaupunginhallitukselle, että tämä pyytäisi TVH:lta suostumusta siihen, että kaupunki saa omalla kustannuksellaan laadituttaa Helsingin-Turun valtatien kaupungin alueella kaupunginraja-Pitäjänmäentien välillä tulevan osuuden suunnitelman,

26.10. § 1743, lähettää satamarakennusosaston laatimat Lahdentien siltasuunnitelmat Herttoniemen radan alitse kaupunginhallitukselle puoltaen suunnitelman hyväksymistä vaihtoehdon I mukaisesti,

30.11. § 1992, lähettää Insinööritoimisto Antti Salosen laatimat Erottajan kalliosuojan peruskorjaus- ja laajennustyön luonnospiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

7.12. § 2046, lähettää arkkitehti Claus Tandefeltin laatimat Talin jäteveden puhdistamon hautomon pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

14.12. § 2087, lähettää katurakennusosaston laatimat Kanavapuiston kalliosuojan pääpiirustukset kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä.

Puhtaanapito-osasto

Lautakunta päätti:

27.7. § 1209, esittää kiinteistölautakunnalle, että se yhteistoiminnassa kaupunkisuunnittelulautakunnan kanssa laajentaisi kaupunginhallituksen 4.12.1964 § 330 päätöksen sallimissa rajoissa Ison-Huopalahden kaatopaikka-aluetta.

TÄRKEIMMÄT LAUSUNNOT

Lautakunta päätti antaa seuraavat lausunnot:

Kaupungininsinööri

13.1. § 86, kaupunginhallitukselle työllisyyden turvaamiseksi myönnettyjen määrärahojen käyttämisestä jäähallin rakentamiseen kirjelmässä n:o 15 ilmenevän lausunnon,

13.1. § 87, palkkalautakunnalle tohtori Kari Penttisen esityksestä sopivan työn järjestämisestä sellaisille kaupungin palveluksessa oleville, jotka ovat työhönsä, mutta eivät työhön kykenemättömiä, kirjelmässä n:o 16 ilmenevän lausunnon.

Talorakennusosasto

13.1. § 98, arkkitehti Bertel Saarnion laatimista Herttoniemen vesisäiliön pääpiirustuksista kaupunginhallitukselle, ettei sillä ole piirustusten suhteen huomauttamista,

20.1. § 174, Arkkitehtitoimisto Osmo Solansuu Komandiittiyhtiön laatimista liikennelaitoksen Vartiokylän varikon luonnospiirustuksista kaupunginhallitukselle puoltavan lausunnon, kuitenkin edellytyksellä, että yleisten töiden lautakunnan asettaman jaoston huomautukset otetaan varteen pääpiirustuksia laadittaessa,

2.3. § 438, dipl. insinööri Tuukka Tarkan laatimista liikennelaitoksen Hauhon puiston väestönsuojan pääpiirustuksista kaupunginhallitukselle puoltaen niiden hyväksymistä,

23.3. § 584, kaupunginhallitukselle yhteistoimintatoimikunnan esityksestä, joka koskee sähkölaitoksen muuntamoiden rakentamista maahan upotettuina, kirjelmästä n:o 126 ilmenevän lausunnon,

6.4. § 642, kaupunginhallitukselle Matkailuneuvottelukunnan esityksestä, joka koskee Helsingin leirintäalueiden kunnostamista sekä niiden parantamis- ja täydentämissuunnitelmien laatimista, kirjelmästä n:o 150 ilmenevän lausunnon,

13.4. § 698, kaupunginhallitukselle halkojen ja hakkeen käytöstä kaupungin lämpökeskuksissa kirjelmästä n:o 163 ilmenevän lausunnon,

13.4. § 699, arkkitehti Esko Virkkusen laatimista Hanasaaren voimalaitoksen huolto- ja laboratoriorakennuksen pääpiirustuksista teollisuuslaitosten lautakunnalle puoltaen niiden hyväksymistä kirjelmässä n:o 164 mainituin huomautuksin,

20.4. § 739, kaupunginhallitukselle kaupungintalotoimikunnan esittämän kaupungintalokorttelin tarkistetun huonetilaohjelman hyväksymistä koskevan puol-

tavan lausunnon, päättäen samalla esittää kaupunginhallitukselle alustavan rahoitussuunnitelmaehdotuksensa,

20.4. § 742, kaupunginhallitukselle kaupungintalotoimikunnan esittämän kaupungin edustustilojen ja matkailutoimiston sijoittamista talon Unioninkatu 28 koskevan puoltavan lausunnon, päättäen samalla esittää, että professori Aarno Ruusuvuoren laatiman luonnospiirustusten muutospiirustukset hyväksyttäisiin,

29.4. § 782, kaupunginhallitukselle arkkitehtitoimisto Timo Penttilän laatimien Helsingin kaupunginteatterin pääpiirustusten hyväksymistä koskevan lausunnon kirjelmässä n:o 188 mainituin huomautuksin,

4.5. § 796, hyväksyä puolestaan Oulunkylän psykiatrisen hoitokodin luonnospiirustukset rakennustapaselostuksineen ja lähettää ne lastensuojelulautakunnalle toimitettavaksi edelleen kaupunginhallituksen ja sosiaaliministeriön hyväksyttäväksi,

21.9. § 1532, Arkkitehtitoimisto Timo Penttilän ehdottamia muutoksia ja täydennyksiä Helsingin kaupunginteatterin rakennusselitykseen koskevan puoltavan lausunnon, lähettäen rakennusselityksen kaupunginhallitukselle hyväksymistä varten kirjelmässä n:o 361 mainituin huomautuksin,

5.10. §§ 1602 ja 1603, kaupunginhallitukselle Tuomarinkylän kartanon kunnostamisesta ja Topeliusmuseon sijoittamisesta sinne kirjelmistä n:o 382 ja 383 ilmenevät lausunnot,

19.10. § 1705, kaupunginhallitukselle liikennelaitoksen pääkonttorin luonnospiirustuksista kirjelmästä n: 9 416 ilmenevän lausunnon,

9.11. § 1840, kaupunginhallitukselle kirjastolautakunnan esityksestä pääkirjaston saneerausohjelman laatimista koskevan lausunnon,

14.12. § 2097, kaupunginhallitukselle Arkkitehtitoimisto Osmo Solansuu Kommandiittiyhtiön laatimista liikennelaitoksen Vartiokylän hallien pääpiirustuksista puoltavan lausunnon.

Katurakennusosasto

20.1. § 162, esikaupunkitoimikunnalle öljysorastuksen käyttämisestä esikaupunkialueiden teillä kirjelmässä n:o 29 ilmenevän lausunnon,

10.2. § 321, kaupunginhallitukselle Helsingin maalaiskunnan esityksestä yhteisen toimikunnan perustamisesta vesi- ja viemäriasioiden käsittelyä varten kirjelmästä n:o 69 ilmenevän lausunnon,

9.3. § 479, kaupunginhallitukselle TVH:n laatimasta Helsingin-Lahden moottoritien rakentamista välillä Vantaa-Viikki koskevasta uudesta suunnitelmasta kirjelmässä n:o 104 esitetyn puoltavan lausunnon,

16.3. § 527, ilmoittaa kaupunginhallitukselle, ettei sillä ole huomauttamista Lehtisaaren yhteisen kalliosuojan pääpiirustuksiin nähden,

6.4. § 637, kaupunginhallitukselle kiinteistölautakunnan asemakaavahdotuksesta n:o 5444 (Vartiokylän teollisuusalue ja osa Herttoniemestä) puoltavan lausunnon,

20.4. § 736, kaupunginhallitukselle kiinteistölautakunnan ehdotuksesta asemakaavaksi osalle 38. kaupunginosaa (Malmi ja Pihlajamäen kaakkoisosa) kirjelmästä n:o 170 ilmenevän lausunnon,

11.5. § 838, kaupunginhallitukselle TVH:n kirjelmän johdosta, joka koskee kaupungin alueella tarpeellisten paikallisteiden parantamis- ja rakentamishankkeiden kiireellisyysjärjestystä, kirjelmästä n:o 197 ilmenevän lausunnon,

19.5. § 884, kaupunginhallitukselle kaupunkisuunnittelulautakunnan asemakaavaehdotuksesta n:o 5550 (Mellunkylä ja Kontula) puoltavan lausunnon kirjelmästä n:o 207 ilmenevin huomautuksin,

1.6. § 979, kaupunginhallitukselle metrotoimikunnan esittämistä rakennuskustannuksista kirjelmästä n:o 226 ilmenevän lausunnon,

3.8. § 1276, kaupunginhallitukselle Asuntosäästäjät ry:n esityksen johdosta sillan rakentamisesta Puotilasta Vuosaareen Puotilanlahden yli kirjelmästä n:o 294 tarkemmin ilmenevin lausunnoin,

17.8. § 1319, Helsingin vesihuollon kehittämistä tutkimaan asetetun toimikunnan mietinnön johdosta, ettei sillä ole mietinnön suhteen huomauttamista,

21.9. § 1534, puoltaa luvan myöntämistä Kaivokadun jalankulkutunnelin rakentamiseen kirjelmässä n:o 362 mainituin huomautuksin,

5.10. § 1607, kaupunginhallitukselle puoltaen Sörnäisten rantatien liikennejärjestelystä Haapaniemenkadun ja Vilhonkadun välillä laadittua ehdotusta,

12.10. § 1646, kiinteistölautakunnalle Reimarlan teollisuusalueen suunnittelusta kirjelmässä n:o 398 ilmenevän lausunnon.

23.11. § 1930, kaupunginhallitukselle Martti Jokisen kirjelmän johdosta, joka koskee vesijohtojen rakentamista esikaupunkialueille ja veden kuljetusmaksun poistamista, kirjelmästä n:o 484 ilmenevän lausunnon,

23.11. § 1936, kaupunginhallitukselle puoltavansa Talin urheilupuiston kuivatus-, tie- ja kenttätöiden suunnitelmaa urheilupuistotoimikunnan esittämässä muodossa,

7.12. § 2045, kaupunginhallitukselle moottoriradan sijoitustoimikunnan mietinnöstä kirjelmästä n:o 516 ilmenevän lausunnon,

14.12. § 2086, kaupunginhallitukselle kirjelmästä n:o 523 ilmenevän lausunnon TVH:n ehdotuksesta Helsingin-Porvoon valtatien n:o 6 rakentamisesta moottoritieksi välillä Tattariharju-Hangelby.

Puhtaanapito-osasto

6.4. § 628, kaupunginhallitukselle Puistolan kiinteistönomistajain yhdistys ry:n anomuksesta, joka koskee korotuksen saamista vuorokautiseen vesijohtomäärään, kirjelmästä n:o 139 ilmenevän lausunnon,

12.10. § 1641, kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuutettu Procopén ym. aloitteen johdosta, joka koskee yleisten käymäläin suhteen vallitsevan tilanteen parantamista, kirjelmästä n:o 394 ilmenevän lausunnon.

RAKENNUSVIRASTON HALLINNOLLINEN OSASTO

ORGANISAATIO JA TEHTÄVÄT

Hallinnollinen osasto on rakennusviraston organisaatiossa jaettu kansliatoimistoon ja henkilöasiaintoimistoon.

Kansliatoimiston tehtävänä on lähinnä yleisten töiden lautakunnan ja rakennusviraston hallintoon liittyvien tehtävien hoitaminen, kuten lautakunnan ja sen asettamien jaostojen esityslistojen ja pöytäkirjojen laatiminen, lautakunnan sekä rakennusviraston kirjeenvaihdosta huolehtiminen, kirjaaminen, sopimusten ja lainopillisten lausuntojen laatiminen yms.

Henkilöasiaintoimiston tehtävänä on lähinnä rakennusviraston henkilökuntaa koskevien yleisten sosiaalisten tehtävien hoitaminen, kuten esim. sairaus- ja tapaturmakorvausasiain, eläkeasiain yms. valmisteleminen.

Osaston toiminta on kertomusvuoden kuluessa kehittynyt ja laajentunut. Kansliatoimiston henkilökunta on hoitanut Sosiaalivirastotalon rakennustoimikunnan kirjaamis-, konekirjoitus- ym. kansliatehtävät. Samoin vuoden 1964 alussa perustetun jäähallin rakennustoimikunnan aiheuttamat toimistotyöt on tehty kansliatoimiston avulla. 4.7.1963 vahvistettu sairausvakuutuslaki tuli voimaan päivä- ja äitiysrahakorvausten osalta 1.9.1964 lukien, minkä johdosta henkilöasiaintoimisto on suorittanut päivä- ja äitiysrahahakemusten laatimisen edelleen sairausvakuutustoimistoon käsiteltäväksi.

HENKILÖKUNTA

Hallinnollisella osastolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v.63) yhteensä:

18 (18) vakinaista viranhaltijaa,
4 (3) tilapäistä viranhaltijaa,
23 (23) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä.

Osaston päällikkönä on toiminut lainop.kand. Olavi Juuti, kansliatoimiston päällikkönä varatuomari Eero Tyllinen sekä henkilöasiaintoimiston päällikkönä dipl.ins. Valmu Ranta. Osastosihteereinä ovat toimineet varatuomarit Aimo Himberg ja Salme Vaismaa.

TAPATURMAT RAKENNUSVIRASTON TÖISSÄ

Kertomusvuoden aikana vahingoittui tapaturmaisesti kaikkiaan 1 085 työntekijää. Näistä käsiteltiin henkilöasiaintoimistossa 819 tapausta, joille maksettiin vahingonkorvausta yhteensä mk 659 359,40.

Tapaturmat jakautuivat osastokohtaisesti seuraavasti:

Katurakennusosasto	388	tapaturmaa
Talorakennusosasto	396	»
Puhtaanapito-osasto	133	»
Puisto-osasto	78	»
Konevarikko	56	»
Hankintatoimisto	9	»
Yhteensä	1 085	tapaturmaa

Työntekijät oli vakuutettu Vakuutusyhtiö Pohjolassa siten, että kaupunki on vastannut kaikista vakuutuksista aiheutuneista menoista. Sille maksettiin v. 1964 aikana tapaturmavakuutusmaksuja ja elinkorkoja kaikkiaan seuraavasti:

	mk
Hallinnollinen osasto	290
Yleinen osasto	38 268
Katurakennusosasto	202 334
Talorakennusosasto	257 472
Puhtaanapito-osasto	66 969
Puisto-osasto	70 572
Konevarikko	23 451
Yhteensä mk	659 359

Rakennusviraston kassan kautta maksettiin korvauspäätösten perusteella päivärahaosuutta kaikkiaan mk 353 036,20.

YLEINEN OSASTO

YLEISTÄ

Yleiseen osastoon kuuluvat rakennusviraston koko toimintaa palvelevat taloudelliset ja teknilliset toimistot, kassa- ja tilitoimisto, hankintatoimisto, järjestelytoimisto sekä konevarikko.

Viraston sisäisten palvelusten lisäksi yleinen osasto antaa lausuntoja kaupungin muille elimille, toimittaa palkkojen maksun satamarakennusosaston työmailla, toimii kaupungin yhteishankintaelimenä, vuokraa eräitä tarvikkeita ja työkoneita sekä suorittaa tilaustöitä kaupungin muille virastoille ja laitoksille.

Osaston toiminnassa ei tapahtunut mitään oleellisia muutoksia. Hallinnollisen kirjanpidon kehittämistä ja keskittämistä on jatkettu. Entisen päävaraston siirryttyä Oulunkylään on virastolla ollut toiminnassa kolme varastoa, nimittäin Oulunkylän, Töölön ja Toukolan varastot. Yksityisten omistamien työkoneiden vuokrauksen tultua keskitetyksi konevarikkoon on omien koneiden työllisyyttä voitu paremmin valvoa ja niiden puutetta korvata vuokrakoneilla. Korjaamot ovat kattaneet kustannuksensa ja voineet osoittaa hallinnollisessa kirjanpidossa tyydyttävää tuottoa. Yhdessä palkkalautakunnan toimiston kanssa on erikoista huomiota kiinnitetty työajan käyttöön ja suorituspalkkauksen kehittämiseen rakennusviraston työmailla. Tähän tehtävään otettiin virastoon 2 palkkausteknikkoa, joista toinen järjestelytoimistoon ja toinen katurakennusosastoon.

Yleisen osaston päällikkönä on ollut tekn.lis. L. Salmensaari, kamreerina dipl. ekon. Ulla Kontula, hankintapäällikkönä ekonomi L. Molander, järjestelytoimiston päällikkönä dipl.ins. E. Elomaa ja konevarikon päällikkönä dipl.ins.T.Kareoja.

KASSA- JA TILITOIMISTO

Henkilökunta

Kassa- ja tilitoimistolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v.63) yhteensä:

22 (26) vakinaista viranhaltijaa,
4 (5) tilapäistä viranhaltijaa,
6 (3) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä,
3 (3) työsopimussuhteessa olevia tuntipalkkaisia toimihenkilöitä.

Toiminta

Kassa- ja tilitoimiston tehtävät jakautuvat kolmeen osaan, kirjanpitoon, palkkalaskentaan ja kassatoimeen. Päätehtävät ovat:

1. Rakennusviraston kirjanpidon hoitaminen, yleisten töiden lautakunnalle ja rakennusvirastolle myönnettyjen määrärahojen käytön valvominen, määrärahojen käytön kuukausittain tehdyn erittelyn ilmoituksen antaminen rahatoimistolle, tilinpäätöksen laatiminen sekä kaupungin tilinpäätöstä varten tarvittavien tietojen antaminen rahatoimistolle.
2. Rakennusviraston henkilökunnan ja työntekijöitten palkanlaskemisen hoitaminen tietojenkäsittelykeskuksen (Tkk) apua käyttäen.
3. Maksumääräyksien antaminen, rakennusviraston postisiirto-, pankki- ja kassaliikkeen hoitaminen sekä satamarakennusosaston työntekijöitten palkkojen maksaminen.

Tilivientejä oli vuoden 1964 aikana yhteensä 182 650.

Tilitositteita oli vuoden 1964 aikana yhteensä 82 261 kpl (73 278), joista maksumääräyksiä 63 805 kpl (56 745), kassatositteita 14 186 kpl (11 387) ja muistiotositteita 4 270 kpl (5 146). Laskutuksia oli yhteensä 8 699 kpl (7 929), lähetettyjä kirjeitä 355 kpl (240) ja lähetteitä 1 406 kpl (1 410). Laskutusten lukumäärään ei sisälly puhtaanapitolaskutusta.

Vuoden 1964 alusta siirrettiin kaikkien osastojen alamomenttikirjanpito Tkk:n tehtäväksi. Primääritiedot annettiin lävistettyjen reikäkorttien muodossa. Hallinnollinen momenttikirjanpito on suoritettu kahdella Exacta-kirjanpitokoneella. Velallisten reskontrakirjanpito suoritetaan 1.7.1964 lähtien myös Exacta-koneella ja velkojain reskontratyö entiseen tapaan kahdella Addo-koneella.

Tilivientejä oli vuonna 1964 hallinnollisessa kirjanpidossa 182 650 kpl.

Rakennusvirasto toimii itsenäisenä kassavirastona ja kassanvaihto oli vuonna 1964 mk 6 922 216,27 (5 456 394,58).

Määrärahojen käyttö sekä kaupungin muille virastoille ja yksityisille suoritetut työ oli seuraava:

	mk	mk
Vuoden 1964 määrärahojen käyttö	89 012 161	(68 708 758)
Edellisten vuosien siirtomäärärahojen käyttö	42 457 928	(40 602 272)
Työllisyysmäärärahojen käyttö	1 817 168	(141 141)
Muille virastoille suoritetut työt	9 607 291	(20 020 636)
Yksityisille suoritetut työt	751 871	(1 330 829)
Yhteensä	143 646 419	(130 803 636)

Omaisuustase

Aktiivat	1964		1963	
Rahoitusaktiivat:				
Kassavarat:				
Käteisvarat	33 917,61		21 283,76	
Shekkitili	187 716,25		79 624,94	
Postisiirto	22 130,26	243 764,12	70 556,77	171 465,47
Ennakkovarat:				
Alitilittäjät		30 981,79		4 999,61
Velalliset:				
Ennakkosuoritukset hankkijoille	32 055,21		67 487,37	
Sekalaiset	15 933,26	47 988,47	20 113,04	87 600,14
Tulojäämät:				
Sekalaiset		430 804,03		545 561,08
Varastot:				
Rakennustarvikkeita	1 504 548,09		1 499 168,61	
Reunakiviä, sepeliä, sementtiputkia	107 350,—		198 251,30	
Koneosia	1 077 404,17		930 713,87	
Konttoritarvikkeita	15 127,22		10 487,93	
Muut tarvikkeet	4 856,10	2 709 285,58	2 765,85	2 641 387,56
Ennakkomenot:				
Varsinaisten menojen ennakot		1 144,69		—

Pääomamenojen ennakot.....	49 624,32	—
Talletetut vieraat arvopaperit	12 974,99	20 893,18
Laskennalliset saatavat:		
Nostamattomat määrärahat	90 253 273,94	80 005 799,71
Kaupungin kassa, lähetetili	3 819 954,72	4 033 585,43
	mk 97 599 796,72	mk 87 511 292,45

P a s s i i v a t:

Rahoituspassiivat:	1964		1963	
Velkojat:				
Veronpidätykset ...	935 878,53		559 874,88	
Työnantajan sosiaaliturvamaksut ...	251 413,08		159 014,10	
Sekalaiset	—	1 187 291,61	17 935,—	736 823,98
Menojäämät				
Sekalaiset		6 146 206,18		6 617 161,38
Ennakkotulot:				
Varsinaisten tulojen ennakot	—			129 614,20
Vapaina siirtyneet määrärahat:				
Varsinaiset menot	1 267 342,25		2 116 722,33	
Pääomamenot	74 585 162,59	75 852 504,84	64 693 077,38	66 809 799,71
Sidottuina siirtyneet määrärahat:				
Varsinaiset menot..	465 000,—		384 000,—	
Pääomamenot	13 935,769,10	14 400 769,10	12 812 000,—	13 196 000,—
Talletetut vieraat varat:				
Rahatalletukset ...	50,—		1 000,—	
Arvopaperit	12 974,99	13 024,99	20 893,12	21 893,18
		mk 97 599 796,72		mk 87 511 292,45

Rakennusviraston menot vuosina 1938—1964[1]
Byggnadskontorets utgifter åren 1938—1964[1]
Expenditures of the Office, 1938—1964[1]

Vuosi År Year	Tilivuoden määrärahojen käyttö Användningen av räkenskapsårets anslag Sums used during financial year	Ed. vuosien siirtomäärärahojen käyttö Användningen av överförda anslag från tidigare år Sums transferred from previuns year used	Työllisyystyöt Sysselsättningsarbeten Provision of work	Kaupungin muille virastoille ja laitoksille suoritetut työt Arbeten för stadens övriga ämbetsverk- och inrättningar Work for other city departments and authorities	Yksityisille suoritetut työt Arbeten för privata uppdragsgivare Sork for private people	Menot yhteensä Utgifter sammanlagt Total expenditure		Muuntokerroin Transponeringskoefficient Conversion coefficient	Kaup. asukasluku Stadens invånarantal Citypopulation	Menot asuk. kohden Utgifter per invånare Expenditure per inhabitant
						Todelliset Verkliga Actua	Muunnettuina Transponerade Converted			
1938	1 276 792	205 075	33 662	331 393	234 551	2 081 43	46 187 885	22,19	246 784	187,—
1955	36 845 186	7 668 511	1 269 340	8 690 285	2 922 770	57 396 092	84 372 255	1,47	403 970	208,—
1956	36 258 265	8 870 201	30 831	14 807 028	4 732 518	64 698 843	91 225 368	1,41	412 195	221,—
1957	43 883 978	13 566 524	5 856 030	13 116 934	4 117 024	80 540 490	103 897 232	1,29	421 160	246,—
1958	50 869 143	19 422 989	22 019 641	18 767 047	3 618 670	114 697 490	136 490 013	1,19	431 049	316,—
1959	46 702 652	19 732 763	16 724 566	16 658 479	8 456 418	108 274 878	129 929 853	1,20	441 678	294,—
1960	46 992 571	19 868 316	2 586 150	16 213 426	9 123 211	94 783 674	109 949 061	1,16	448 315	245,—
1961	53 534 317	27 784 497	1 038 080	22 122 891	2 727 692	107 207 477	123 288 598	1,15	457 121	269,—
1962	66 707 846	25 173 535	640 602	21 160 712	5 430 781	119 113 476	134 598 227	1,13	467 371	287,—
1963	68 708 758	40 602 272	141 141	20 020 636	1 330 829	130 803 636	142 575 963	1,09	477 110	298,—
1964	89 012 161	42 457 928	1 817 168	9 607 291	751 871	143 646 419	143 646 419	1,00	487 422	294,—

[1]) Menot todellisina sekä muunnettuina virallisen indeksisarjan »Tukkuhinnat, kaikki tavarat jossa vuosi 1913 = 100» mukaan.
[1]) Utgifterna verkliga samt transponerade enligt officiella indexserien »Partiprisen, alla varor där året 1913 = 100».
[1]) Actual expenditure and expenditure converted according to the official wholesale price index 1913 = 100.

HANKINTATOIMISTO

Henkilökunta ja varastot

Hankintatoimistolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v.63) yhteensä:

20 (20) vakinaista viranhaltijaa,
2 (2) tilapäistä viranhaltijaa,
10 (11) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä,
46 (47) työntekijää.

Toiminta

Tammikuun 1 p:nä 1964 oli varastossa rakennusaineita ja muita tarvikkeita 1 499 168,61 mk:n arvosta. Vuoden aikana niitä ostettiin 10 022 974,26 mk:n ar-

vosta ja annettiin käytettäväksi 10 017 594,78 mk:n arvosta. Vuodelle 1965 siirtyneen rakennusaineiden ja tarvikkeiden arvo oli mk 1 504 548,09.

Tarveainehankinnat

Rakennusvirastosta annettujen tavaroiden määrät jakautuivat rakennusviraston eri osastojen ja kaupungin muiden laitosten sekä yksityisten kesken markkamääräisesti seuraavasti:

	mk
Katurakennusosasto	4 111 784
Talorakennusosasto	3 647 408
Puhtaanapito-osasto	647 660
Puisto-osasto	180 082
Hankintatoimisto	56 376
Kassa- ja tilitoimisto	389
Konevarikko	148 515
Satamalaitos	578 682
Muut kaupungin laitokset	646 696
Yhteensä mk	10 017 594

Yhteishankintaelimenä suoritetut hankinnat

Muille kaupungin laitoksille ja virastoille on hankinnat hoidettu hankintasopimuksilla ja tilauksilla, jolloin tavara on toimitettu liikkeestä suoraan asianomaiselle laitokselle tai virastolle. Samanlaista hankintamenettelyä on osaksi käytetty myös rakennusviraston omille osastoille tapahtuneissa hankinnoissa. Hankintasopimuksilla ja tilauksilla toisille laitoksille ja virastoille toimitettujen hankintojen arvo nousi vuoden aikana 5 748 014,10 markkaan ja rakennusviraston osastoille samalla tavalla toimitettujen hankintojen arvo 6 982 512,72 markkaan.

Toimiston suorittamien rakennusaine-, kone-, kalusto- ja kulutustarvikehankintojen kokonaisarvo kertomusvuoden aikana oli 27 497 957,32 markkaa.

Tulot

Vuoden aikana oli toimistolla vuokratuloja vieraille lainatuista työkaluista, työkoneista ja lipuista 29 199,03 markkaa sekä suoritetuista kuljetuksista 80 131,11 markkaa.

Kirjaamo

Toimistolle saapui vuoden aikana 1 824 kirjetta ja lähetettiin 628 kirjettä. Tilauksia suoritettiin 10 687 kpl. Laskuja saapui 25 206 kpl ja lähetettiin 2 983 kpl.

JÄRJESTELYTOIMISTO

Järjestelytoimistolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v. 63) yhteensä:
2 (2) tilapäistä viranhaltijaa,
8 (3) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä,
1 (—) puolipäivätyössä oleva kk.palkkainen toimihenkilö.

Tutkimukset ja selvitykset

Osastojen ja toimistojen pyynnöstä on suoritettu seuraavia tutkimuksia ja selvityksiä:

Katurakennusosastolle

V a l m i s t u n e e t:

Kuorma-autojen maansiirtoajotutkimuksia, joiden perusteella laadittiin urakkahinnottelu, joka on sitä koskevissa neuvotteluissa myös hyväksytty.

Työkoneiden ajankäyttötutkimuksia.

K e s k e n e r ä i s e t:

Katurakennusosaston laskentatoimen kehittämistyö aloitettiin marraskuussa.

Työsaavutusten tutkiminen ja vastaavan luettelon laatiminen urakkahinnoittelua silmälläpitäen.

Katurakennusosaston mittausryhmien organisaatiotutkimus.

Puhtaanapito-osastolle

Osallistuttu työryhmään, joka suunnittelee kiinteistöpuhtaanapidon integroitua urakointi- ja laskutusjärjestelmää. Työ jatkuu.

Puisto-osastolle

V a l m i s t u n e e t:

Ruohonleikkausta koskeva tutkimus.

K e s k e n e r ä i s e t:

Pensasaitojen leikkaus- ja planeeraustutkimukset.

Hankintatoimistolle

Tarvikejakelun uudelleenjärjestely. Työ jatkuu.

Erikoistutkimukset

V a l m i s t u n e e t:

Selvitys virastotalon huoneistotilojen käytön tehostamismahdollisuuksista.

K e s k e n e r ä i s e t:

Puun käytön tehostamismahdollisuuksista rakennusviraston työmailla.

Talin lahottamon käytön kannattavuuslaskelmat.

Työturvallisuutta koskevat tutkimukset:

Lumenkaatopaikkojen tutkimus niiden työturvallisuutta silmälläpitäen.

Bauer-Rekomat sekä Tornado T6 naulaimista suoritettu tutkimus, samoin Auto-Beliér puoliautomaattipulttipistoolista. Mainitut tutkimukset tehty erikoisesti aseiden työturvallisuutta silmälläpitäen. Tutkimuslausunnot annettu myös rakennusviraston hankintatoimistolle.

Kyläsaaren vedenpuhdistamon työturvallisuustoimenpiteiden parantamismahdollisuuksien tutkimus.

Työmaiden sähkötarvikkeiden käyttöä ja varastoimista koskeva tutkimus. Keskeneräinen.

Jatkuvat tehtävät

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuustarkastajan ohjelmaan on kuulunut työmaakäyntejä ja -tarkastuksia, jolloin on suoritettu asiaankuuluvaa valistustyötä työtapaturmien välttämiseksi.

Lomakkeet

Järjestelytoimistolle on kuulunut rakennusviraston lomakekannan jatkuva ja järjestelmällinen tarkkailu. Lomakkeita ja lomakesarjoja suunniteltiin noin 20 ja joukko vanhoja lomakkeita nykyaikaistettiin.

Koulutustoiminta

Järjestelytoimisto on pitänyt jatkuvasti koulutuskortistoa rakennusviraston henkilökunnasta ja lähettänyt yhteistoiminnassa osastojen kanssa toimihenkilöitä sekä kaupungin omille että Oy Rastorin tai eri yhdistysten järjestämille kursseille. Kaupungin väestönsuojelutoimistolle on järjestelytoimisto antanut apua vss-kurssien ja muunkin vss-toiminnan järjestämisessä, mm. kaksi henkilöä järjestelytoimistosta on käynyt luennoimassa ja kouluttamassa vss-kursseilla sekä koulutustoimikunnan järjestämillä kursseilla.

Lausunnot aloitteista

Kaikkiaan viidelle kaupunginhallituksen järjestelytoimiston rakennusvirastolle lähettämälle aloitteelle hankittiin tai annettiin lausunnot.

Erikoistehtävät ja sisäinen toiminta

Työturvallisuustarkastaja on kaupungininsinöörin toimeksiannosta suorittanut rakennusviraston toimintakertomuksen vuodelta 1963 toimituksen ja taiton. Hän on toiminut niinikään rakennusviraston toimitalon, Kasarmikatu 21:n isännöitsijänä.

Kaksi järjestelytoimiston toimihenkilöä on osallistunut Oy Rastorin järjestämille työntutkimuksen peruskurssille. Syksyllä osallistuivat kaikki toimiston miespuoliset toimihenkilöt kaupungin rationalisoimishenkilökunnan jatkokoulutuspäiville. Lisäksi ovat toimiston eräät virkailijat osallistuneet koulutustoimikunnan erilaisille kursseille.

KONEVARIKKO

Organisaatio ja henkilökunta

Konevarikko jakaantuu toimistoon, konekorjaamoon, autokorjaamoon ja konevarastoon.

Konevarikolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v. 63) yhteensä:

16 (14) vakinaista viranhaltijaa,
3 (2) tilapäistä viranhaltijaa,
22 (23) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä,
258 (263) työntekijää.

Toiminta

Konekorjaamo on vuoden aikana suorittanut ns. kirjattuina menoina konevarikon työkoneiden korjauksia sekä laskutusta vastaan konepaja-, pelti- ja puutöitä kaupungin kaikille laitoksille. Konekorjaamon sähkötyöryhmä on huolehtinut rakennusviraston sähkölaitteiden huollosta ja korjauksista. Autokorjaamo on suorittanut pääasiallisesti kaikki kaupungin omistamien autojen korjaukset, palolaitosta ja liikennelaitosta lukuunottamatta. Se on huolehtinut myös laitoksien yleistraktorikalustosta sekä puhtaanapitokoneista ja -välineistä.

Suoritetut työt jakautuivat laskutuksen mukaan seuraavasti:

	mk
Puhtaanapito-osasto	1 054 306
HKR-hankintatoimisto	581 399
Katurakennusosasto	541 025
Talorakennusosasto	468 926
Satamalaitos	339 479
Puisto-osasto	79 379
Konevarasto	39 826
Muut kaupungin laitokset	548 878
	3 653 222
Puolivalmiita töitä	386 411
Yhteensä mk	4 039 634

Vuoden aikana jakautuivat konevaraston työkoneiden vuokratulot seuraavasti:

	mk
Katurakennusosasto	1 535 565
Puhtaanapito-osasto	351 222
Satamalaitos	281 701
Talorakennusosasto	215 669
Puisto-osasto	91 841
Muut laitokset	38 311
Yhteensä mk	2 514 309

Työkoneiden korjauksiin kirjattiin menoja: 2 358 185,75 mk

Varastossa oli 1.1.1964 tarveaineiden kirjanpitoarvo 679 338,25 mk. Vuoden aikana ostettiin tarveaineita 724 131,12 markan arvosta ja luovutettiin käyttöön 712 476,90 markan arvosta. 31.12.1964 oli varaston arvo 690 992,47 mk.

Vuoden aikana saapui laskuja 11 320 kpl ja lähetettiin 1 923 kpl. Maksumääräyksiä annettiin samana aikana 840 kpl. Työtilauksia saatiin konekorjaamolle 3 887 kpl ja autokorjaamolle 6 100 kpl eli yhteensä 9 987 kpl.

KATURAKENNUSOSASTO

YLEISKATSAUS

Katurakennusosaston toiminnan taloudellinen tulos vuonna 1964 selviää seuraavasta vertailusta toiselta puolen talousarviossa olevien menojen ja tulojen ja toiselta puolen todellisten kirjanpidon mukaisten menojen ja tulojen välillä.

	Määrärahat Mmk	Kirjanpidon mukaan Mmk	Siirt. määrärahat Mmk	Säästö tai voitto Mmk
Menot	95,92	59,12	36,56	0,24
Tulot	2,04	3,02	—	0,98

Kokonaisbruttomenot olivat niinmuodoin 59,12 Mmk, josta oli katurakennusosaston välittömiä kustannuksia 55,44 Mmk. Uudisrakennustöiden kustannukset olivat 45,00 Mmk, korjaus- ja kunnossapitotöiden sekä puhdistamoiden ja pumppaamoiden kustannusten ollessa 10,44 Mmk. Näiden kustannusten jako selviää yksityiskohtaisemmin alla olevasta yhdistelmästä.

Korjaus- ja kunnossapitotyöt:	Mmk	Mmk
— kadut ja viemärit	4,72	
— liikennemerkit	1,00	
— katuvalaistus	3,14	
— yleiset vesipostit	0,23	
Käyttö ja hoito:		
— puhdistamot ja pumppaamot	1,35	10,44
Uudisrakennustyöt:		
— kadut	19,66	
— viemärit pumppaamoineen	13,86	
— puhdistamot	5,12	
— urheilulaitteet	1,63	
— väestönsuojat	3,27	
— työttömyystyöt	1,46	45,00
Yhteensä Mmk		55,44

ORGANISAATIO

Katurakennusosastoon kuuluvat työtoimisto, suunnittelutoimisto sekä välittömästi katurakennuspäällikön alaisena yli-insinööri, osastokamreeri ja toimistoapulaisia.

Työtoimiston tehtäviin kuuluu:

1. Suorittaa katurakennusosaston tehtäväksi annetut katujen ja teiden niihin kuuluvine siltoineen, viemäreiden, viemäriveden pumppu- ja puhdistuslaitosten, urheilukenttien ja -laitteiden sekä muut osaston tehtäväksi annetut rakennus-, korjaus- ja kunnossapitotyöt siltä osin kuin ne tehdään katurakennusosaston omalla työvoimalla sekä huolehtia niiden yksityisten katuosuuksien kunnossapidosta, jotka kaupunki on ottanut hoitaakseen.
2. Suorittaa kaupungin teollisuuslaitosten laskuun johtoverkkojen laajentamiseen, täydentämiseen sekä korjaamiseen tarvittavat kaivuu-, täyttämis- ja päällystämistyöt.
3. Laatia katurakennusosaston toimesta tehtävien töiden kustannusarviot.
4. Huolehtia katurakennusosaston toimesta suoritettavien töiden urakkatarjousten hankinnoista ja tarkastamisesta sekä
5. Valvoa urakalla suoritettavaksi annettujen töiden suoritusta.

Suunnittelutoimiston tehtäviin kuuluu:

1. Suunnitella katurakennusosaston tehtäväksi annetut katujen ja teiden, niihin kuuluvine siltoineen, viemäriveden pumppu- ja puhdistuslaitosten, urheilukenttien ja -laitteiden sekä muut osaston tehtäväksi annetut rakennus-, korjaus- ja kunnossapitotyöt tai huolehtia siitä, että sanotut tehtävät tarvittaessa annetaan pätevien ulkopuolisten asiantuntijoiden suoritettavaksi ja valvoa töiden suunnittelutyötä.
2. Antaa asianomaisille kaupungin laitoksille tarpeelliset tiedot katujen tasaus-, päällystys- ja viemäritöiden suunnitelmista sekä määrärahojen merkitsemisestä näitä töitä varten seuraavan vuoden talousarvioehdotukseen.
3. Laatia yhdessä kiinteistöviraston asemakaavaosaston kanssa suunnitelmat asemakaavoitettavien alueiden viemäröimiseksi sekä uusien tai uusittavien ehdotettujen katujen tasaamiseksi.

Työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä katurakennusosastolla v. 1964
Antalet arbetare i medeltal år 1964 vid gatubyggnadsavdelningen
Average number of workers in the Street Construction Department in 1964

Kuukausi Månad Month	Kaupungin omat työntekijät Stadens egna arbetare City's own workers	Urakoitsijoiden työntekijät Entreprenörernas arbetare Contractors' workers	Yhteensä Sammanlagt Total	
			1964	1963
Tammikuu - Januari - January	1 240	129	1 369	1 103
Helmikuu - Februari - February	1 490	174	1 664	1 164
Maaliskuu - Mars - March	1 567	215	1 782	1 267
Huhtikuu - April - April	1 535	202	1 732	1 289
Toukokuu - Maj - May	1 256	192	1 448	1 246
Kesäkuu - Juni - June	1 213	201	1 414	1 285
Heinäkuu - Juli - July	1 205	207	1 412	1 262
Elokuu - Augusti - August	1 137	158	1 297	1 233
Syyskuu - September - September	1 080	265	1 345	1 192
Lokakuu - Oktober - October	1 087	238	1 325	1 167
Marraskuu - November - November	1 089	114	1 203	1 170
Joulukuu - December - December	1 079	72	1 151	1 179
Keskim. kuuk. - I medelt. per mån - Av. per month	1 248	180	1 428	1 213

HENKILÖKUNTA

Katurakennusosastolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v. 63) yhteensä:
103 (104) vakinaista viranhaltijaa,
1 (1) tilapäinen viranhaltija,
89 (68) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä.

KIRJELMÄT JA LAUSUNNOT

Katurakennusosastolle tuli kaikkiaan 2 670 (2 505) kirjelmää, joista 811 yleisten töiden lautakunnalta, 303 kaupunginhallituksen lähetettä, 50 maistraatin lähetettä, 17 palkkalautakunnan lähetettä, 38 tielautakunnan lähetettä, 302 kaupungininsinööriltä tai rakennusviraston osastoilta, 575 kaupungin muilta virastoilta tai lautakunnilta, 3 muilta kunnilta, 62 valtion virastoilta sekä 509 yksityisiltä.

Katurakennusosastolta lähetettiin 1 586 (1 530) kirjelmää, joista 333 esityksiä tai lausuntoja yleisten töiden lautakunnalle, 316 kaupungininsinöörille tai rakennusviraston omille osastoille, 260 kaupungin muille virastoille tai lautakunnille, 1 muille kunnille, 31 valtion virastoille sekä 645 yksityisille.

Kaupunginvaltuusto määräsi 19.12.1962 rakennusviraston toistaiseksi huolehtimaan tielautakunnan asiain valmistelusta. Käytännössä on tämä tehtävä hoidettu katurakennusosastolla ja on ko. asioita valmisteltu osastolla kertomusvuonna 39 kpl (47 kpl).

LASKUT

Saapuneita laskuja oli yhteensä 15 870 (11 288) ja lähetettyjä 1 725 (1 573). Lisäksi kirjattiin 28 (27) tarveainevarastolaskua ja 12 (10) kirjoitustarvikelaskua. Kuukausittain tehtiin myös selvitystä katurakennusosaston varastoistaan antamista tarveaineista.

PIIRUSTUKSET JA VIEMÄRI-ILMOITUKSET

Katurakennusosaston suunnittelutoimistossa laadittiin 738 (663) kpl piirustuksia. Muualta tuli 3 386 (4 416) kpl.

Viemärien korkeusilmoituksia annettiin alan liikkeille vesilaitosta varten 1 189 (919) kpl.

Viemärien liittämisiä suoritettiin 666 (522) kpl ja lisäksi uusittiin viemäriliitoksia talojen viemäreiden korjaustöiden yhteydessä 50 (35) kpl.

Kaduissa suoritettavia erilaisia kaivauksia varten annettiin yksityisille rakentajille kaivauslupia yhteensä 779 (596) kpl.

KADUT, TIET JA YLEISET PAIKAT

Katujen korjaus-, kunnossapito- ja päällystämistyöt

Vuoden 1964 talousarvioon sekä saman vuoden lisätalousarvioon oli varattu katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjauksiin ja kunnossapitoon yhteensä 2 500 000 mk. Edellämainittujen töiden kustannukset olivat 2 499 455,23 mk.

Katujen ja teidän päällystyksen uusimiseen oli kertomusvuoden talousarvioon merkittyjä ja edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja yhteensä 605 867,36 mk, josta käytettiin 516 029,82 mk.

Käyttövaroistaan oli kaupunginhallitus myöntänyt lähinnä edellä selostettuihin luettavia tai niihin verrattavia töitä varten yhteensä 27 981,44 mk. Tästä summasta käytettiin 20 754,82 mk.

Katujen ja teiden päällystyksen korjaukseen, kunnossapitoon ja uusimiseen sekä uusien katujen ja teiden päällystämiseen käytettiin:

tietervaa	135 500 kg
bitumiemulsiota	286 650 »
paikkausmassaa	323 840 »

Näillä määrillä paikattiin:

ajorataa	47 835	m²

Suoritettiin pintakäsittelyä:

ajorataa	156 240	m²

Yksityiset liikkeet suorittivat osaston tilauksesta päällystystöitä seuraavasti:

Ajorataa päällystettiin topekalla	191 161	m²
Ajorataa päällystettiin asfalttibetonilla	153 845	»
Ajorataa päällystettiin sidekerroksella	70 449	»
Jalkakäytävää päällystettiin asfalttibetonilla	56 749	»
Jalkakäytävää päällystettiin valuasfaltilla	5 125	»
Jalkakäytävää päällystettiin hiekka-asfaltilla	1 823	»
Jalkakäytävää päällystettiin ruutubetonilla	1 784	»
Ajorataa korjattiin asfaltilla	13 423	»
Jalkakäytävää korjattiin asfaltilla	12 687	»
Yhteensä	507 046	m²

Liikenteen järjestelyt

Liikenteen järjestelyä varten oli kertomusvuoden talousarvioon merkittyjä määrärahoja sekä kaupunginvaltuuston myönnettyä ylitysoikeutta käytettävissä yhteensä 1 000 000,— mk. Tästä määrärahasta käytettiin 999 156,80 mk tähän tarkoitukseen.

Liikennejärjestelytöitä suoritettiin seuraavan luettelon mukaisesti:

Kaistaviivoja maalattu käsin	4 500	jm
Kaistaviivoja maalattu koneella	262 000	»
Paikoitusviivoja maalattu	225 100	»
Reunaviivoja maalattu	18 000	»
Suojateitä maalattu	140 000	»
Linja-autopysäkkejä maalattu	1 272	kpl
Uutta suojakaidetta tehty	366	jm
Suojakaidetta korjattu	940	»
Suojakaidetta maalattu	1 900	»
Uusia liikennemerkkejä asennettu	211	kpl
Liikennemerkkejä uusittu	827	»
Liikennemerkkejä oikaistu	5 271	»
Liikennemerkkejä poistettu	18	»

Katuvalaistus

Katuvalaistukseen ja sinisen alueen satamavalaistukseen oli kertomusvuodelle myönnetty 3 152 500 markkaa. Tästä määrärahasta käytettiin yhteensä 3 141 500 mk.

Yleiset vesipostit

Yleisten vesipostien, Kauppatorin ym. suihkukaivojen vedenkulutukseen, hoitoon ja kunnossapitoon oli vuoden 1964 talousarvioon varattu 170 000 markan suuruinen määräraha, mille määrärahalle kaupunginvaltuusto oli myöntänyt 60 000 mk:n ylitysoikeuden. Tästä määrärahasta käytettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 226 936,82 mk.

Uudet kadut ja tiet

Vuoden 1964 talousarvioon ja saman vuoden lisätalousarvioon merkityillä ja edellisiltä vuosilta (1961—63) siirtyneillä sekä kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämillä määrärahoilla suoritettavia uusia katu- ja tietöitä sekä näihin laskettavia muita töitä varten oli kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 29 287 221,17 mk, josta käytettiin yhteensä 19 647 300,61 mk.

Suoristetuista katu- ja tietöistä mainittakoon seuraavat, joiden kustannukset ovat olleet:

	mk
Hämeentien sillan rakentaminen uuden Pasilan-Sörnäisten rautatien yli ja sen yhteydessä tehtävät muut työt	3 661 789
Lapinmäentien, Vihdintien ja Pitäjänmäentien rakentaminen risteyksineen	1 069 374
Myllypuron asuntoalueen katujen rakentaminen ja päällystäminen	1 046 775
Itäisen moottoritien rakentaminen risteyksineen ja liitosteineen	927 777
Kustaa Vaasantien rakentaminen	704 536
Kontula-Vesalan kerrostaloalueen katujen rakentaminen	675 912
Helsingin-Jorvaksen moottoritien johdosta kaupungin tehtävät työt	597 608
Tulotien rakentaminen Kontulan asuntoalueelle	447 949
Pukinmäentien rakentaminen ja päällystäminen	378 988
Malmin raitin tasoittaminen ja päällystäminen	369 090
Eräiden pääkatujen muuttaminen asfalttipäällysteisiksi	307 217
Pukinmäen rautatiealikulkusillan rakentaminen liitosteineen	294 531
Tattarinsuon teollisuusalueen täyttäminen	285 377
Kirkonkyläntien rakentaminen ja päällystäminen	266 981
Vanha Tapanilantien rakentaminen ja päällystäminen	254 996

Siltavoudintien ja Yhdyskunnantien rakentaminen ja päällystäminen 231 528
Sosiaalivirastotalon ympäristön katujärjestelytöiden suorittaminen 228 240
Tuusulantien rakentamisen johdosta kaupungin osalle tulevat työt 224 432
Ruoholahdenkadun ja Lauttasaarenkadun sekä Lauttasaarenkadun ja Itämerenkadun risteyksen tasoittaminen ja päällystäminen... 211 727
Puotilan eteläisen asuntoalueen katujen tasoittaminen ja päällystäminen 162 526
Puotilan pohjoisen asuntoalueen katujen tasoittaminen ja päällystäminen 130 043
Savonkadun ja Kumpulantien leventäminen 126 528
Hermannin alueen eräiden keskeneräisten katujen tasoittaminen ja päällystäminen 125 391
Pohjois-Herttoniemen teollisuusalueen katujen rakentaminen 120 217
Ramsaynrannan rakentaminen ja päällystäminen 116 908
Jännetien, Viinentien ja Partiotien Viinentieltä Korsutielle rakentaminen ja päällystäminen 114 566
Mäkitorpantien ja Siltavoudintien rakentaminen 113 119
Hämeentien leventäminen Intiankadulta pohjoiseen 99 967
Kulosaaren sillan ja siltapenkereiden kaiteiden vahvistaminen 91 013
Myllymestarintien rakentaminen välillä Myllypuro-Lahden moottoritie 85 508
Sillan rakentaminen Hirvihaaran vanhainkotiin johtavalle tielle 83 202
Hakaniementorin liikennejärjestelytyöt 71 469
Koskelantien rakentaminen välillä Kunnalliskodintie - Kustaa Vaasan tie 65 208
Kokkosaarenkadun rakentaminen ja päällystäminen 55 535
Pikkuniementien tasoittaminen ja päällystäminen 48 563
Roihuvuoren asuntoalueen eräiden keskeneräisten katujen rakentaminen valmiiksi 47 983
Pakilantien - Metsäpurontien - Rajametsäntien - Suonotkontien risteyksen järjestelytyöt..... 46 449
Oulunkylän korttelien N:o 28031, 28032, 28033, ja 28034 muodostaman kerrostaloalueen katujen rakentaminen 42 973
Hakaniemen sillan liitosteiden tasoittaminen 42 418
Käpyläntien tasoittaminen ja päällystäminen Koskelantieltä Oulunkyläntielle 41 254
Maunulan asuntoalueen katujen rakentaminen asemakaavan mukaisiksi 40 519
Vihdintien tasoittaminen ja päällystäminen Haagan kohdalla 39 065

Paikallisteiden kunnostaminen	38 342
Kotisaarenkadun rakentaminen ja päällystäminen	33 659
Sammatintien tasoittaminen ja päällystäminen	26 331
Linja-autopysäkkilevennysten ja kääntöpaikkojen rakentaminen	26 092
Kunnantien tasoittaminen ja päällystäminen	22 516
Kaasutehtaankadun alkuosan rakentaminen	22 378
Siltavoudintien tasoittaminen ja ajoradan päällystäminen Käskynhaltijantieltä Henrik Sohlbergintielle	17 094
Paciuksenkadun rakentaminen täyteen leveyteensä	15 116
Pysäköintialueen rakentaminen korttelin N:o 357 viereiselle puistokaistalle Sturenkadun varrella	15 044
Pirjontien rakentaminen valmiiksi	13 169
Mäkitorpantien tasoittaminen ja päällystäminen Tuusulantieltä Oulunkyläntielle	11 299
Rakennuslain 78—79§:ien mukaisia katutöitä. Katuja on rakennettu ja päällystetty Etelä-Kaarelassa, Haagassa, Itä-Pakilassa, Malmilla, Marjaniemessä, Munkkiniemessä, Oulunkylässä, Pitäjänmäessä, Ruskeasuolla, Tammisalossa, Tapanilassa sekä Vanhassakaupungissa. Kustannukset näistä töistä olivat yhteensä	4 889 633

Uusia katuja on rakennettu seuraavat alat:

Ajorataa	285 406 m²
Polkupyörätietä	8 170 »
Istutusta	27 673 »
Käytävää	67 208 »
Yhteensä	388 457 m²

HIEKOITUSSORASIILOT

Edellisiltä vuosilta (1962—61) siirtyneitä määrärahoja oli kertomusvuonna käytettävissä hiekoitussorasiilojen rakentamiseen yhteensä 58 696,04 mk.

Taivaskallion hiekoitussorasiilo, jonka louhintatyöt Rakennus Oy Kivikova suoritti 479 000 markan urakkahinnasta ja mitkä työt alkoivat vuoden 1963 alussa, otettiin vastaan 4.12.1963. Kertomusvuoden aikana käytettiin siilon viimeistelytöitä varten 16 334,56 mk.

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen pituus ja pinta-ala vuosien 1878—1964 lopussa
Gatornas, vägarnas och de allmänna platsernas längd och ytor vid slutet av åren 1878—1964
Length and area of streets, roads and public places at the end of the years 1878—1964

Vuosi År Year	Pituus (m) Längd (m) Length (m)	Pinta-ala (m^2) Yta (m^2) Surface area (m^2)
1878	27 748	538 615
1880	32 390	602 121
1890	43 260	866 554
1900	50 502	994 592
1910	85 186	1 764 644
1920	114 712	2 219715
1930	168 447	2 706 698
1940	216 539	3 368 960
1945	229 471	3 474 332
1950	283 840	3 797 176
1955	333 057	4 142 820
1956	343 402	4 242 549
1957	353 303	4 369 962
1958	371 189	4 589 317
1959	379 196	4 692 844
1960	399 005	4 932 020
1961	420 917	5 186 570
1962	441 020	5 420 133
1963	474 351	5 773 757
1964	509 331	6 162 214

Huom.! Ylläoleviin lukuihin eivät sisälly satamalaitoksen satamarakennusosaston rakentamat kadut ja tiet.

Obs. 3 de ovan anförda siffrorna ingår inte gator och vägar som har byggts av hamnverkets hamnbyggnadsavdelning.

Note: The figures given above do not include streets and roads built by the Harbour Construction Department of the Port Authority.

MITTAUS- JA TUTKIMUSTYÖT

Mittaus- ja tutkimustöihin käytettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 371 935,35 markkaa.

Mittaus- ja tutkimustöissä oli 1 insinööri, 5 mittausteknikkoa, 3 kuukausipalkkaista ja 30 tuntipalkkaista mittausmiestä, 4 autonkuljettajaa ja kalustonhoitaja. Kesän aikana oli lomasijaisina 5 tekn. ylioppilasta ja 16 koulupoikaa mittausapulaisina. Ryhmän käytössä on ollut 4 pakettiautoa.

Edellä merkityillä määrärahoilla suoritettiin kertomusvuonna 5 894 erilaista mittaus- ja tutkimustyötä.

TIELABORATORIO

Tielaboratorion tutkimukset kohdistuivat toimintavuonna pääasiassa kestopäällystystöiden valvontaan sekä kiviaines- ja betoni- sekä ruukkuputkitutkimuksiin.

Yhteensä tutkittiin 670 eri näytettä:

Kestopäällysteet	526	näytettä
Sideaineet	3	»
Kiviainekset betonia varten	7	»
Betoniputket	60	kpl
Ruukkuputket	18	»
Maalajinäytteet	43	näytettä
Sekalaiset	13	»
Yhteensä	670	näytettä

Näistä suoritettiin yhteensä 2 365 eri analyysiä ja määritystä:

Kestopäällysteet	2 094	määritystä
Sideaineet	3	»
Kiviainekset ja maalajit	72	»
Putket	183	»
Muut	13	»
Yhteensä	2 365	määritystä

Lisäksi mitattiin päällysteen tasaisuus 8,6 kaistakilometrillä.

VIEMÄRIT

Korjaus ja kunnossapito

Vuoden 1964 talousarvioon oli varattu viemärien korjauksiin ja kunnossapitoon 390 000 mk, mille määrärahalle kaupunginvaltuusto oli myöntänyt 10 000 markan ylitysoikeuden. Tästä määrärahasta käytettiin tähän tarkoitukseen yhteensä 489 953,78 mk. Kustannukset jakaantuivat seuraavasti:

	mk
Viemärien korjaus ja kunnossapito	489 906
Täydennystyöt	—
Huuhteluvesi	47
Sosiaaliset edut ja sosiaaliset turvamaksut	—
Yhteensä mk	489 953

Viemärien uusiminen

Kertomusvuoden talousarviossa ja lisätalousarviossa myönnettyä sekä edelliseltä vuodelta siirtynyttä määrärahaa sekä kaupunginvaltuuston myönnettyä ylitysoikeutta oli viemärien uusimiseen käytettävissä yhteensä 1 252 611,17 mk. Kertomusvuonna käytettiin tähän tarkoitukseen yhteensä 1 188 934,06 mk. Uusittujen viemäreiden yhteenlaskettu pituus oli 3 393 jm ja niiden määrät olivat:

betoniputkia	ø 225 mm	48,0	jm
»	» 300 »	2 000,5	»
»	» 400 »	1 039,5	»
»	» 500 »	305,0	»
	Yhteensä	3 393,0	jm

Tämän lisäksi on uusittu sadevesikaivoja johtoineen.

Uudet viemärit

Vuoden 1964 talousarviossa ja saman vuoden lisätalousarviossa myönnettyjä sekä edellisiltä vuosilta (1961—63) siirtyneitä ja kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämiä määrärahoja oli kertomusvuonna käytettävissä uusien viemäreiden rakentamiseen yhteensä 21 529 196,77 markkaa. Tästä määrärahasta käytettiin yhteensä 13 857 936,14 markkaa.

Rakennettujen viemäreiden yhteenlaskettu pituus oli 49 969 metriä.

Suoritetuista viemäritöistä mainittakoon seuraavat, joiden kustannukset ovat olleet:

	mk
Viikin puhdistamon kokoojaviemärin rakentaminen pumppaamoineen	1 310 321
Lehtisaaren ja Kuusisaaren pääviemärin rakentaminen pumppaamoineen	1 214 993
Laajasalon kokoojaviemärin rakentaminen	1 185 243
Kontulan kokoojaviemärin rakentaminen	1 102 668
Itä-Pakilan pääviemärin rakentaminen	754 605
Kontulan-Vesalan asuntoalueen viemäreiden rakentaminen	725 319
Pohjois-Herttoniemen teollisuusalueen viemäreiden rakentaminen	646 563
Länsi-Pakilan pääviemäreiden rakentaminen	542 583
Marjaniemen pääviemäreiden rakentaminen pumppaamoineen	448 737
Savilan pumppaamon pumppujen uusiminen ja uuden painejohdon rakentaminen Rajasaareen	403 955
Kokoojaviemärin uusiminen Merikannontiellä	253 363
Laajasalon kerrostaloalueen viemäreiden rakentaminen	206 876

Munkkisaaren ja Tervasaaren puhdistamoiden kokoojaviemäreiden rakentaminen	193 955
Vanhan Tapanilantien viemärien rakentaminen	174 903
Malmin keskustan viemärien rakentaminen	120 000
Lauttasaaren sadevesiviemäristön täydentäminen	100 000
Annalan puron putkittaminen Hämeentieltä ylöspäin	94 928
Siltavoudintien ja Yhdyskunnantien viemäreiden rakentaminen	94 425
Viemärin rakentaminen kokoojaviemäristä Vanhalle Porvoontielle ja Väärämäen asuntoalueelle	84 476
Lassilan alueen viemäritöiden jatkaminen	80 000
Myllypuron asuntoalueen viemäreiden rakentaminen	75 043
Tattarisuon varasto- ja teollisuusalueen viemärien rakentaminen	50 000
Kyläsaaren puhdistamon kokoojaviemärin rakentaminen	30 158
Kokoojaviemärin rakentaminen Pohjois-Herttoniemen teollisuusalueelta Puotilan-Myllypuron kokoojaviemäriin	31 822
Hakaniemen sillan ja sen tuloteiden yhteydessä tehtävät viemärit	28 583
Rakennusviraston hoidossa olevien ojien perkaaminen ja kunnostaminen	28 218
Viemärin rakentaminen Mäkitorpantien ja Kylänvanhimmantien risteyksestä Oulunkylän kokoojaviemäriin	19 151
Kirkonkyläntien viemärien rakentaminen	17 341
Mäkitorpantien ja Siltavoudintien viemärien rakentaminen	13 387
Takkatien pienteollisuusalueen viemärien ja kokoojaviemärin rakentaminen alueelta Talin puhdistamon suuntaan	11 839
Rakennuslain 78—79 §:ien mukaiset viemärien rakennustyöt. Viemäreitä on rakennettu Etelä-Kaarelassa, Haagassa, Itä-Pakilassa, Konalassa, Kuusisaaressa, Lassilassa, Lauttasaaressa, Länsi-Pakilassa, Malmilla, Marjaniemessä, Munkkiniemessä, Oulunkylässä, Pukinmäessä, Puotilassa, Suutarilassa, Tammisalossa, Tapaninkylässä ja Vartioharjussa. Kustannukset näistä töistä olivat yhteensä	3 919 981

Vuoden 1964 aikana rakennetut uudet viemärit (jm)
Under år 1964 byggda nya avloppsledningar (m)
New sewers built in 1964 in meters

	Betoniputkia Betongrör Concrete piping															Rautaputkia Järnrör Iron piping		Rautatieputkia Järnvägsrör Railway piping			Tarkastus-kaivoja kpl Kontroll-brunnar st. Inspection wells	Sadevesi-kaivoja kpl Regnvattens-brunnar st. Rain water wells
ø mm	100	150	200	225	300	375	400	500	600	800	900	1000	1200	1400	1800	150	400	400	500	800		
jm	2 050	95	10	2 266	27 704	283	6 312	1 961	2 857	4 061	117	708	40	280	76	38	100	448	420	140	1 061	397

Viemäreiden pituus vuosien 1888—1964 lopussa
Avloppsledningarnas längd vid slutet av åren 1888—1964
Length of sewers at the end of the years 1888—1964

Vuosi År Year	Pituus (m) Längd (m) Length (m)
1888	26 880
1890	32 180
1900	38 854
1910	69 271
1920	93 331
1930	121 877
1940	185 746
1945	201 563
1950	248 588
1955	278 906
1956	282 795
1957	296 174
1958	321 496
1959	352 730
1960	373 817
1961	399 139
1962	427 220
1963	472 966
1964	522 935

PUHDISTAMOT JA PUMPPAAMOT

Käyttö- ja hoitokustannukset

Likavedenpuhdistamoiden ja -pumppaamoiden käyttö- ja hoitokustannuksiin oli kertomusvuonna varattu 1 295 000 mk. Tästä määrästä käytettiin 1 294 964,63. Lisäksi oli Talin lahottamon käyttöön ja hoitoon varattu 55 000 mk, josta käytettiin 54 620,94 mk.

Suurien puhdistamojen toiminta v. 1964
Verksamheten vid de stora reningsanläggningarna år 1964
Activities of the big purification plants in 1964

Puhdistamo: Reningsanläggning Purification plant	Kyläsaari Byholmen Kyläsaari	Rajasaari Råholmen Rajasaari	Tali	Herttoniemi Hertonäs Herttoniemi	Lauttasaari Drumsö Lauttasaari
Vesimäärät: 1 000 m³ Vattenmängder: 1 000 m³ Volume of water: 1 000 m³					
Kokonaisvesimäärä Totala vattenmängden Total volyme of water	—	9 117	8 974	5 733	2 173
vain mekaanisesti puhdistettu endast mekaniskt renat only mech. purified	—	428	5 504	2 797	0
biologisesti puhdistettu biologiskt renat biologically purified	1 504	8 689	3 470	2 936	2 173
Veden laatu: BHK5, mg/l Vattnets art: BHK5, mg/l Water type: B.O.D. 5-day, mg/l					
Tuleva viemärivesi Inkommande kloakvatten Arriving sewage	351	265	253	251	251
mekaanisesti puhdistettu vesi mekaniskt renat vatten mech. purified water	266	156	145	154	184
biologisesti puhdistettu vesi biolog. renat vatten bilog. purified water	62	31	4	39	112
Poistovesi: Avfallsvatten: Effluent:					
1. teor. laskettu 1. teor. beräknat 1. theoretically calculated	—	37	91	95	112
2. kok. todettu 2. exper. konstaterat 2. testsample	—	—	97	88	—
Kuormitus: BHK-tonneja Belastning: BHK-ton Load: B.O.D. in metric tons					
Tulevassa vedessä I det kommande vattnet In the inlet water	—	2 421	2 269	1 438	545
mekaan. puhd. poistanut avgått gm mekan. rening removed by mech. purif.	—	995	967	555	146
biolog. puhd. poistanut avgått gm. biolog. rening removed by biolog. purif.	307	1 090	490	337	156
poistettu yhteensä avlägsnats sammanlagt total removed	—	2 085	1 457	892	302

Puhdistamo: Reningsanläggning Purification plant	Kyläsaari Byholmen Kyläsaari	Rajasaari Råholmen Rajasaari	Tali	Herttoniemi Hertonäs Herttoniemi	Lauttasaari Drumsö Lauttasaari
Laskettu mereen: BHK-tonneja					
Utsläppt i havet: BHK-ton					
Released into the sea in B.O.D.-tons:					
mekaan. puhd. veden mukana					
med det mekan. renade vattnet	—	67	798	431	0
with mech. purif. water					
biolog. puhd. veden mukana					
med det biolog. renade vattnet	93	269	14	115	243
with biolog. purif. water					
laskettu mereen yhteensä					
utsläppt i havet sammanlagt	—	336	812	546	243
total released into the sea					
Puhdistusteho: %					
Reningseffekt: %					
Degree of purification: %					
Kokonaisteho					
Totaleffekt	—	86	67	62	55
Total degree of purification					
biolog. puhd. teho sinänsä					
enbart biolog. reningseffekt	77	80	97	74	39
degree of biolog. purif. alone					
mekaan. puhd. teho					
mekan. reningseffekt	24	41	43	39	27
degree of mechan. purif.					

Sivutuotteet

Eri puhdistamoissa kehittynyt metaanikaasu, käsitelty liete ja lietevesi sekä käytetty sähköenergia nähdään seuraavista taulukoista.

Mängderna av metangas som utvecklats vid olika reningsanläggningar, av behandlat slam och slamvatten samt av förbrukad elenergi framgår av följande tabeller.

The amount of methane gas produced at the various purification plants, the sludge and sludge water handled, and the electrical energy used are shown in the following tables.

Kaasu — Gas — Gas (m^3)

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	1964	1963
Kyläsaari · Byholmen · Kyläsaari	69 431	34 699
Rajasaari · Råholmen · Rajasaari	438 030	—
Tali	—	305 637
Herttoniemi · Hertonäs · Herttoniemi	405 724	415 950
Lauttasaari · Drumsö · Lauttasaari	—	63 838

Kyläsaaren kaasu on kuten aikaisemminkin johdettu kaasulaitokseen käyttökaasuun sekoitettavaksi. Muissa puhdistamoissa on kaasu poltettu omissa kaasumoottoreissa.

Gasen från Byholmen har liksom tidigare letts till gasverket för att blandas i hushållsgasen. Vid de övriga reningsanläggningarna har gasen bränts i egna gasmotorer.

The Kyläsaari gas has, as before, been piped to the gas works for mixing with serwice gas. The other purification plants burnt the gas in their own gas engines.

Liete — Slam — Sludge (m³)

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	Laskettu lavoille Utsläppts i slambäddar Spread	Myyty sivullisille Sålts till utomstående Sold to outsiders	Ajettu pois Bortforslats Dumped	Laskettu lietevettä Utsläppt slamvatten Released sludge water
Kyläsaari · Byholmen · Kyläsaari	16 365	190	—	—
Rajasaari · Råholmen · Rajasaari	22 260	36	—	23 115
Tali	11 835	111	635	18 893
Herttoniemi · Hertonäs · Herttoniemi ...	7 767	114	2 796	13 082
Lauttasaari · Drumsö · Lauttasaari	1 730	0	850	2 870

Sähköenergia — El. energi — Electrical energy (kWh)

Puhdistamo Reningsanläggning Purification plant	Saatu muuntajista Erhållits från transformatorerna From transformers	Kehitetty moottoreissa Alstrats i generatorerna Produced in engines	Käytetty puhdistamoissa Förbrukats vid reningsanläggningen Used in plant
Kyläsaari · Byholmen · Kyläsaari	583 500	2 140	585 640
Rajasaari · Råholmen · Rajasaari	1 198 338	497 910	1 681 764
Tali	1 078 440	763 280	1 683 000
Herttoniemi · Hertonäs · Herttoniemi	620 690	413 480	912 870
Lauttasaari · Drumsö · Lauttasaari	450 408	—	450 408

Uudet puhdistamot

Talousarvioon merkityillä ja edellisiltä vuosilta (1961—63) siirtyneillä sekä kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämillä määrärahoilla suoritettavia uusia puhdistamoita varten oli kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 14 083 595,15 markkaa, josta käytettiin yhteensä 5 113 625,50 markkaa. Lisäksi oli T a l i n l a h o t t a m o n täydennystöihin edelliseltä vuodelta siirtynyt 48 177,95 mk. Tästä määrärahasta käytettiin kertomusvuonna 9 816,20 mk.

M u n k k i n i e m e n p u h d i s t a m o n rakennustyöt ovat jatkuneet kertomusvuoden aikana. Puhdistamon koneiston hankinta ja asennus annettiin Insi-

nööritoimisto Oy Vestolle urakkasumman ollessa 1 292 000 mk. Urakkasopimus allekirjoitettiin 24.11.64.

Talin puhdistamon I laajennusvaiheen rakennustyöt, jotka aloitettiin v. 1963, jatkuivat koko kertomusvuoden aikana katurakennusosaston omana työnä. I laajennusvaiheen vesiaseman koneiston hankinta ja asennus annettiin Oy Yleinen Insinööritoimistolle 217 000 markan urakkasummasta. Urakkasopimus allekirjoitettiin 8.10.64. II laajennusvaiheen koneiston hankinta ja asennus annettiin niinikään Oy Yleinen Insinööritoimistolle urakkasumman ollessa 115 000 mk. Tämä urakkasopimus allekirjoitettiin 13.7.64.

Laajasalon puhdistamon koneiston hankinta ja asennus on myöskin annettu Oy Yleinen Insinööritoimistolle. Urakkasumma on 1 141 000 mk ja urakkasopimus allekirjoitettiin 25.8.64.

PALOKAIVOT

Kertomusvuoden aikana suoritettiin ainoastaan palokaivojen ja -altaiden kunnossapitotöitä. Vuoden 1964 talousarviossa oli tätä tarkoitusta varten määräraha 15 000 markkaa, mistä määrärahasta käytettiin 5 760,66 mk kyseiseen tarkoitukseen.

UUDET URHEILULAITTEET

Vuoden 1964 talousarvioon sisältyviä, edellisiltä vuosilta (1961—63) siirtyneitä sekä kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämiä määrärahoja oli kertomusvuonna käytettävissä urheilulaitteiden uudistöihin yhteensä 3 626 946,85 markkaa, josta käytettiin 1 623 785,94 mk.

Suuri osa urheilulaitteiden uudistyökohteista oli sellaisia, joista työt jatkuvat vielä seuraavana vuonna.

Vuoden aikana suoritettiin seuraavia töitä, joiden kustannukset olivat:

	mk
Pirkkolan urheilupuiston kunnostaminen	455 329
Meilahden urheilupuiston kunnostaminen	270 353
Puistolan palloilukentän vesijohdon ja vesipostin rakentaminen	67 458
Töölön pallokentän hiekkakentän katsomon rakentaminen	55 127
Pihlajamäen koululaisurheilukenttätöiden aloittaminen	50 000
Lauttasaaren urheilupuiston viimeistelytyöt	49 563
Mustikkamaan teiden ja paikoitusalueen tasoittaminen	48 700
Tapanilan palloilukentän kunnostaminen	43 046
Ulkoilureitin kunnostaminen Laakson ratsastusstadion—Haaga—Maunula	36 253

Jokihaaran korttelikentän kunnostaminen	33 242
Torpparimäen korttelikentän kunnostaminen	28 455
Talin urheilupuiston maastotasaustöiden aloittaminen	27 403
Pakilan uimarannan laajentaminen	25 249
Myllypuron urheilupuiston töiden aloittaminen	24 303
Retkireitin kunnostaminen Pirttimäki—Aarnika	23 397
Johanneksen kentän laajentaminen	19 769
Kivitorpan palloilukentän kunnostaminen	18 513
Nuuksionpään ulkoilureitin ja tien Koivula—Nuuksionpää rakentaminen	17 712
Niemenmäen korttelikentän kunnostaminen	16 287
Kaivopuiston kori- ja lentopallokentän kunnostaminen	13 683
Lauttasaaren uimarannan lento- ja koripallokenttien rakentaminen	12 934
Putkirakenteisten pienoishyppymäkien rakentaminen	12 702
Käpylän urheilupuiston jääkiekkoalueen kunnostaminen	10 841
Kumpulan uimalan pysäköimisalueen laajentaminen	10 804

VÄESTÖNSUOJAT

Vuoden 1964 talousarviossa myönnettyjä ja edellisiltä vuosilta (1961—63) siirtyneitä määrärahoja oli kertomusvuonna käytettävänä uusien väestönsuojien suunnittelua ja rakentamista varten yhteensä 11 355 501,70 markkaa. Näistä varoista käytettiin uusien väestönsuojien rakentamiseen 3 125 556,01 mk ja väestönsuojien suunnitteluun 146 900,80 mk.

Kertomusvuoden aikana saatiin valmiiksi urakoitsijain toimesta Kulosaaren suoja ja Floorantien (ent. Toukolan) suoja. Kulosaaren suoja otettiin vastaan 26.8.64 ollen sen kustannukset kertomusvuonna 889 523,87 mk ja Floorantien suoja 13.3.64 ollen sen kustannukset kertomusvuonna 352 582,39 mk.

Niemenmäen suojan sisä- ja ilmastointityöt annettiin Rakennus Oy Kivikovan ja Oy Aerator Ab:n suoritettaviksi edelliset työt 1 137 640 markan sekä jälkimmäiset 341 840 markan urakkahinnasta. Urakkasopimukset allekirjoitettiin 16.10.63 ja 14.9.63. Suojan työt olivat vielä kesken kertomusvuoden päättyessä. Kustannukset olivat vuonna 1964 892 296,93 mk.

Karstulantien (ent. Vallilan) suojan sisätyöt annettiin toiminimi Rilken sekä ilmastointityöt Oy Aerator Ab:n suoritettaviksi, edelliset 806 500 markan ja jälkimmäiset työt 174 610 markan urakkahinnoista. Urakkasopimukset allekirjoitettiin 7.2.64 ja 11.2.64. Nämä työt olivat vielä kesken vuoden päättyessä. Kustannukset näistä töistä olivat kertomusvuonna 493 449,88 mk.

Valpurinpuiston (ent. Meilahden) suojan louhintatyöt aloitettiin urakoitsijan Elovuori & Kumpp. Oy:n toimesta heinäkuussa 1964 urakkahinnan ollessa 727 500 markkaa. Urakkasopimus allekirjoitettiin 10.7.64. Kustannukset olivat kertomusvuonna 256 191,51 mk.

Pengerpuiston (ent. Keski-Kallion) suojan, joka oli louhittu vuosina 1961—62, sisätöitä ei kertomusvuonna päästy vielä alkamaan. Samoin oli Vuorikadun (ent. Senaatintorin) suojan peruskorjaustyöt keskeytyksissä.

Suunnittelun alaisina on kertomusvuoden aikana ollut Erottajan suojan laajentamis- ja peruskorjaustyö sekä uusien suojien osalta Kanavapuiston (ent. Katajanokan), Töölöntorin, Puotinharjun, Messeniuksenkadun, Dagmarinkadun, Kontulan, Myllypuron ja Tähtitorninmäen suojat.

Kuten edellisinä vuosina on väestönsuojien ilmastointi-, putki- ja sähkötyösuunnitelmat sekä rakennepiirustukset tilattu ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Erottajan, Messeniuksenkadun, Dagmarinkadun ja Kontulan suojien yleissuunnittelu on myöskin tilattu ulkopuolisilta.

TYÖLLISYYSTYÖT

Vuoden aikana käytettiin työllisyystöitä varten varatusta määrärahasta yhteensä 1 455 432,18 markkaa.

Työllisyysmäärärahojen käyttö v. 1964
Användningen av sysselsättningsanlag år 1964
Disposal of employment funds in 1964

	Katutyöt Gatuarbeten Street work	Viemärityöt Arbeten på avloppsledningar Sewer work	Vesijohtotyöt Vattenledningsarbeten Water system work	Ojien perkaus Rening av diken Ditch clearing
Malmin viemäri- ja vesijohtotyöt Arbeten på avlopps- o. vattenledningar i Malm Sewerage and water system work in Malmi	—	399 033	119 177	—
Ojien kunnossapito Underhåll av diken Ditching	—	—	—	35 000
Ärtin koulupuutarha-alue Ärtska skolträdgårdsområdet Ärtti training nursery area	—	179	—	—
Oulunkylän katu-, viemäri- ja vesijohtotyöt Arbeten på gator, avlopps- och vattenledningar i Ågelby Street sewerage and water system work in Oulunkylä	112 941	174 673	85 342	—
Tammisalon katu-, viemäri- ja vesijohtotyöt Arbeten på gator, avlopps- och vattenledningar i Tammelund Street, sewerage and water system work in Tammisalo	80 280	160 560	104 304	—
Takomontien sadevesijohto Regnvattensledningen vid Smedjevägen Takomontie rainwater system	—	183 938	—	—
Yhteensä mk Sammanlagt mk Total Fmk	193 221	918 385	308 824	35 000

LASKUTUSTYÖT

Katurakennusosasto on niinkuin aikaisempina vuosina suorittanut tilaustöitä korvausta vastaan kaupungin muille laitoksille ja osastoille, Helsingin Puhelinyhdistykselle sekä yksityisille, joista töistä asianomaisia on laskutettu yhteensä 13 322 359,11 markkaa.

TARVEAINEIDEN VALMISTUS

Kivimurskaamot

Pasilan kivimurskaamossa valmistettiin vuoden aikana sepeliä

n:o 0	10 486	m³
» 1—2	4 630	»
» 3—4	22 029	»
» 5	59 839	»
Yhteensä	96 984	m³

ja sepeliä myytiin

n:o 0	10 748	m³
» 1—2	5 225	»
» 3—4	23 213	»
» 5	61 935	»
Yhteensä	101 121	m³

Myllypuron kivimurskaamossa valmistettiin vuoden aikana sepeliä

n:o 5	49 524	m³

ja sepeliä myytiin

n:o 5	47 751	m³

Kertomusvuonna valmistettiin täten yhteensä 146 508 m³ sepeliä ja myytiin 148 872 m³ sepeliä. Kustannukset olivat Pasilan kivimurskaamossa 726 366,04 mk ja Myllypuron kivimurskaamossa 329 606,42 mk. Tulot myydyistä sepelistä olivat 1 004 257,60 mk.

Putkivalimo

Putkivalimossa valmistettiin vuoden aikana erilaisia betonituotteita seuraavat määrät:

Muhviputkia	ø 225 mm	5 656	kpl
»	» 300 »	6 406	»
»	» 400 »	1 975	»
	Yhteensä	14 037	kpl
Jalallisia uurreputkia	ø 500 mm	1 519	kpl
» »	» 600 »	993	»
» »	» 800 »	125	»
	Yhteensä	2 637	kpl
Sadevesikaivon osia:			
Pohjaosia		612	kpl
Lukko-osia		106	»
Yläosia		182	»
Välirenkaita		863	»
»		143	»
	Yhteensä	1 906	kpl
Tarkastuskaivon osia:			
Kaivonrenkaita	ø 1 000 mm	2 927	kpl
»	» 1 000 »	466	»
Kaivonkansia	» 800 »	546	»
»	» 1 000 »	1 057	»
	Yhteensä	4 996	kpl
Korotusrenkaita	ø 50 mm	84	kpl
»	» 75 »	70	»
»	» 100 »	88	»
	Yhteensä	242	kpl

Tärkeimpien tarvikkeiden menekki putkivalimossa oli seuraava:

Sementtiä	50	pp
Irtosementtiä	764 323	kg
Betonisoraa	1 855	m^3

Sepeliä n:o 6—12	338,6 ton
» » 12—25	227,64 »
Granuliittiä 7—12	91,18 »
Singeliä 15—30	139,55 »
Betoniterästä 2 mm	216 kg
» » 3 »	10 »
» » 5 »	534 »
» » 8 »	11 241 »
» » 10 »	195 »
» » 12 »	49 »
Sidelankaa	325 kg
Harjaterästä 8 mm	14 054 »
Teräsjäykisteitä JUP 500/8	12 053 »
» » 600/8	7 705 »
» » 800/8	1 240 »
» rengas 800/8	1 102 »
» » 1000/8	19 283 »

Sähköä, kaasua, vettä ym. käytettiin putkivalimossa seuraavat määrät:

Sähköä	23 594 kWh
Valokaasua	1 326 m³
Vesijohtovettä	876 »
Lämmityshöyryä	623,8 ton
Voiteluöljyä	61 kg
Muottiöljyä	305 »
Vaseliinia	89 »
Bensiiniä	— l
Kaasuöljyä	1 825 »

Putkivalimon kustannukset olivat vuonna 1964 328 602,36 markkaa.

Edellälueteltujen tarve- ja käyttöaineiden valmistus- ja hankintakustannukset olivat kertomusvuonna yhteensä 1 384 574,82 markkaa.

TALORAKENNUSOSASTO

TEHTÄVÄT JA ORGANISAATIO

Talorakennusosaston tehtävät jakautuivat suunnittelutoimiston, työtoimiston ja koneteknillisen toimiston kesken siten kuin kunkin toimiston kohdalla myöhemmin erikseen mainitaan.

HENKILÖKUNTA

Talorakennusosastolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v. 63) yhteensä:

64 (64) vakinaista viranhaltijaa,
4 (4) tilapäistä viranhaltijaa,
89 (74) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä.

Niistä oli arkkitehtejä 24 ja insinöörejä 24. Osaston päällikkönä on toiminut vs. kaupunginarkkitehti Sakari Siitonen.

TOIMINTA

Suunnittelutoimisto

Suunnittelutoimiston tehtävänä oli suorittaa talorakennusosaston tehtäväksi annettujen uudisrakennusten sekä muutos-, korjaus- ja entistämistöiden arkkitehtisuunnittelu siihen kuuluvine työnvalvontatehtävineen. Suunnittelutoimisto huolehti niinikään yhteistyössä kaupungin eri virastojen ja laitosten kanssa rakennustöiden yleissuunnitelmien ja rakennusohjelmien laatimisesta.

Huomattavan suuria rakennussuunnitelmia oli tekeillä 86. Näistä 34:n arkkitehtisuunnittelu oli suunnittelutoimiston tehtävänä ja 52 oli annettu yksityisten arkkitehtitoimistojen tehtäväksi.

Osaston omat rakennesuunnittelijat laativat rakennepiirustukset 54 saneeraus-, korjaus- ja pienehköjä uudisrakennustöitä varten, kun taas ulkopuoliset rakennesuunnittelutoimistot hoitivat yhteensä 53 eri rakennuksen rakenteiden suunnittelun.

Tärkeimmistä vireillä olleista suunnittelutöistä mainittakoon seuraavat rakennuskohteet:

Yleisen kunnallishallinnon rakennukset: kaupungintalon korttelin ja talon Unioninkatu 28 saneeraus ja kaupunginteatteritalo.

Sairaalatoimen rakennukset: useitten sairaaloiden peruskorjaukset.

Huoltotoimen rakennukset: Suursuon ja Myllypuron vanhainkodit, Puotilan, Kulosaaren ja Myllypuron vanhusten asuntolat, Riistavuoren ja Suursuon vanhainkotien henkilökunnan asuinrakennukset sekä Tervalammen työlaitoksen hoidokkirakennus ja aluelämpökeskus.

Lastensuojelutoimen rakennukset: Sofianlehdon vastaanottokodin peruskorjaus, Teinilän ja Metsäkummun psykiatriset hoitokodit, Riihenkulman lastenkoti Malmilla sekä Outamon vastaanottokodin laajennus.

Lastentarhain rakennukset: Puotilan, Puotinharjun, Pajamäen ja Myllypuron lastentarhat sekä Munkkivuoren ja Suursuon lasten- ja nuorisokerhotalot.

Kansakoulurakennukset: Alppiharjun, Pihlajamäen, Ala-Malmin, Roihuvuoren, Munkkivuoren, Kulosaaren ja Myllypuron uudet kansakoulut sekä Kallion, Lapinlahden, Munkkiniemen, Pajalahden, Aleksis Kiven ja Pakilan kansakoulujen laajennus- ja peruskorjaustyöt.

Ammattioppilaitokset: Erikoisammattikoulu ja Pohjois-Haagan ammattikoulu.

Urheilupuistot: Pirkkolan, Talin, Meilahden, Herttoniemen ja Myllypuron urheilupuistot.

Sähkölaitoksen rakennukset: Hanasaaren voimalaitoksen huoltorakennus.

Teurastamolaitoksen rakennukset: Kalatukkuhalli ja teurastamon navetta.

Rakennusviraston rakennukset: Munkkisaaren, Talin ja Laajasalon puhdistamot.

Suunnittelutoimiston päällikkönä on toiminut vs. I apulaiskaupunginarkkitehti Ossi Leppämäki.

Ulkopuolisten arkkitehtitoimistojen suunnittelutyöt on valvonut II apulaiskaupunginarkkitehti Ferdinand Salokangas.

Työtoimisto

Työtoimiston tehtävänä oli suorittaa ne uudisrakennus-, peruskorjaus- ja korjaustyöt, jotka suoritetaan talorakennusosaston omalla työvoimalla, huolehtia kustannusarvioiden tekemisestä, urakkatarjousten hankinnasta ja tarkastamises-

ta ja valvoa talorakennusosaston toimesta urakalla rakennettavaksi annettujen uudisrakennus-, peruskorjaus- ja korjaustöiden suoritusta.

Työpäällikkönä toimi dipl.ins. Esko Toivola.

V. 1964 on valmistunut uudisrakennus- ja saneeraustöitä seuraavasti:

Talorakennusosaston omina töinä:

Kylänevan kansakoulun neuvolarakennus	18 500 m³	
Puistolan kansakoulu + vanhan osan saneeraus	20 000 m³	
Koskelan sairaskodin väestönsuoja	7 000 m³	
Puotilan vanhusten asuntola	9 200 m³	
Kasarmintorin sähköaseman saneeraus- ja muutostyöt (HKS)	17 000 m³	
Käenkujan aluevalvomo (HKS)	5 750 m³	
Naulakallion lastenkoti	5 370 m³	
Toukolan tilapäinen kansakoulu	560 m³	
Meilahden urheilupuiston pukusuojat	1 250 m³	
Töölöntorin kioski	100 m³	
Auroran sairaalan obduktiorakennus	—	
Myllypuron lämpökeskus (HKS)	10 170 m³	
Jäteastiain pesulaitos	650 m³	
Oulunkylän varaston polttoaineen jakelutilat	—	
Laakson sairaalan hallintorakennuksen saneeraus	—	
Lapinlahden kansakoulun saneeraus	—	
Pajalahden kansakoulun saneeraus	—	
Elintarvikekeskuksen saneeraus	—	95 550 m³

Urakoitsijatöinä:

Korkeasaaren petoeläintalo	2 800 m³	
Malmin lastentarharakennus	2 750 m³	
Pohjois-Haagan leikkikentän maja	340 m³	
Röykän sairaalan saunarakennus	850 m³	
Röykän sairaalan vedenottamo	—	
Teatteritalon ja sosiaalivirastotalon väestönsuojan louhintatyöt	—	
Tilapäiset kansakoulut Roihuvuoreen, Myllypuroon ja Vartiokylään	1 800 m³	
Helsingin kaupungin tietojenkäsittelykeskus	5 700 m³	14 240 m³
	Valmistunut yhteensä	109 790 m³

Aikaisempina vuosina aloitetut, v. 1964 aikana edelleen tekeillä olevat talorakennusosaston omat rakennustyöt olivat:

Munkkisaaren puhdistamo ja työkonehalli	93 000 m³	
Riistavuoren vanhainkoti	48 000 m³	
Pihlajamäen kansakoulu (luovutettu käyttöön 15.1.1965)	18 000 m³	159 000 m³

Aikaisemmin aloitetut ja v. 1964 aikana tekeillä olevat urakoitsijatyöt:

Sosiaalivirastotalo	136 000 m³	136 000 m³
V. 1964 aikana rakenteilla yhteensä		295 000 m³

V. 1964 aikana aloitetut ja vielä keskeneräiset talorakennusosaston omat rakennustyöt olivat:

Kulosaaren vanhusten asuntola (luovutettu 15.2.1965)	9 200 m³	
Kulosaaren kansakoulu	22 000 m³	
Pajamäen lastentarha	2 900 m³	
Munkkivuoren kansakoulu (louhinta)	17 200 m³	
Unioninkatu 28 saneeraus	15 000 m³	66 320 m³

V. 1964 aikana aloitetut urakalla teetetyt rakennustyöt olivat:

Munkkivuoren lasten- ja nuorisokerhotalo	6 250 m³	
Töölön virastotalo	29 200 m³	
Puotinharjun lastentarha	2 680 m³	
Myllypuron vanhusten asuntola	16 940 m³	
Ala-Malmin kansalaiskoulu	21 840 m³	76 920 m³
V. 1964 aikana aloitetut työt yhteensä		143 240 m³

Osastolla on siis kertomusvuonna ollut rakenteilla yhteensä n. 550.000 m³, josta omana rakennustyönä 320.000 m³ eli n. 58 %.

Tilastossa ei ole erinäisiin saneeraus- ym. töihin merkitty tilavuutta, koska niissä kuutiomäärä ei anna oikeata kuvaa tehdystä työmäärästä.

Osaston omilla rakennustyömailla oli rakennusmestareita keskimäärin 55 sekä urakoitsijain valvontatehtävissä 5. Omissa rakennustöissä oli pienin työntekijä-

määrä helmikuussa 717 (v. 63 maaliskuussa 690) ja suurin heinäkuussa 1 126 (v. 63 kesäkuussa 690). Viimeksimainittuun määrään sisältyi kuitenkin yli 400 lomalla ollutta työntekijää.

Rakennusurakoitsijain sekä sivu- ja alaurakoitsijain työntekijämäärä on vaihdellut 401...703 henkilöön. Osaston työmailla kokonaisuudessaan ollut työntekijämäärä on vaihdellut 1 143...1 720 työntekijään. Työntekijämäärästä on ollut 200—250 työntekijää eri hallintokuntien tilaamissa korjaus- ja kunnossapitotehtävissä, joiden lukumäärä oli 416.

Kirjallisia urakkasopimuksia ja alahankintatilauksia on osastolla v. 1964 aikana tehty yhteensä 790 kpl.

Koneteknillinen toimisto

Pääosa varsinaisista suunnittelutehtävistä teetettiin ulkopuolisilla suunnittelijoilla. Oman suunnittelun avulla hoidettiin kokonaisuudessaan esisuunnittelu sekä lisäksi sellaiset tehtävät, joiden antaminen ulkopuolisille suunnittelijoille ei tehtävän luonteen vuoksi ole ollut mahdollista. Sekä LVI- että sähköalan asennustyöt on teetetty urakkatyönä alan liikkeillä.

Ulkopuolisten suunnittelijoiden työn valvonta on kohdistunut aikataulujen noudattamiseen sekä teknillisten ratkaisujen tarkastamiseen.

Useissa työkohteissa on koneteknillisten laitosten kustannusosuus ollut huomattavan suuri. Niistä mainittakoon mm. sosiaalivirastotalo, väestönsuojat, kaupunginteatteri, eräiden sairaaloiden vesi- ja viemäröintikysymykset, urheilupuistot, ammattikoulut ja vanhainkodit.

Eri hallintokunnille on annettu niiden pyytämää asiantuntija-apua ja lausuntoja.

Lämmöntarkkailua on suoritettu n. 200:ssa kaupungin omistamassa lämmityslaitoksessa. Toimisto on suorittanut myös sähköteknillistä valvontaa ja opastusta.

Koneteknillisen toimiston päällikkönä on toiminut I koneinsinööri, dipl.ins. Heikki Ranki.

KIRJEENVAIHTO

Osastolle saapui 2 497 kirjelmää ja se lähetti 2 233 kirjelmää.

PUHTAANAPITO-OSASTO

YLEISTÄ

Puhtaanapito-osaston tehtävänä on huolehtia kaupungille kuuluvan puhtaanapidon suorittamisesta, kaupungin yleisten mukavuuslaitosten kunnossa- ja puhtaanapidosta, lumen- ja jätteenkaatopaikkojen järjestämisestä ja kunnossapidosta sekä jätteiden käsittelystä. Terveydenhoitosäännön 1 §:n mukaan on eräs osaston päätarkoituksista huolehtia jätteiden ja muun lian poistamisesta kaupungista, missä mielessä osasto hoitaa tilausliikennettä erikoistuneena erikoisautoin tehtävään jätteenkuljetukseen ja kuljettaen maksua vastaan kiinteistöjen erilaisia jätteitä jätteenhävityspaikoille.

Kiinteistönomistajien kanssa tehtävien sopimusten perusteella puhtaanapito-osasto voi huolehtia myös heille kuuluvien katuosuuksien puhtaanapidosta. Katuosuuksien talvipuhtaanapidosta osasto urakoi kuitenkin yksityisten kiinteistöjen kohdalla vain ajoradan aurauksen ja tasoituksen. Vieraiden valtioiden lähetystöjen, valtion ja seurakuntien katuosuudet pidetään heidän tilauksestaan kunnossa jalkakäytävineen ympäri vuoden.

Katuosuuksien puhtaanapito tehdään liikelaitosluontoisesti puhtaanapitovelvollisten suorittamaa korvausta vastaan, jolloin talvipuhtaanapidosta laskutetaan vaihtelevasti kaupungin todellisten kustannusten mukaisesti, kun taas kesäpuhtaanapito tehdään kiinteällä neliömetritaksalla. Ajoradan ja sillä olevien suojateiden sekä korokkeitten ja pysäkkikorokkeitten talvihiekoittaminen kuuluu kuitenkin kaupungille myös kiinteistönomistajien puhtaanapidettävillä katuosuuksilla.

Puhtaanapito-osaston toimesta on kaupunginhallituksen tekemän päätöksen mukaisesti kuljetettu maksua vastaan ruoka- ja talousvettä sellaisille kaupungin liitosalueilla oleville yksityistalouksille, joilla ei ole vesijohtoa eikä kaivoa.

Osaston toiminta jakaantuu entisen puhtaanapitolaitoksen osastojen mukaisesti seuraaviin toiminnan muotoihin:

Kiinteistöpuhtaanapito:

— kiinteistöjen jätteiden kuljetus,
— jätteiden hävittäminen ja kaatopaikkojen hoito,
— kaupungin yleisten mukavuuslaitosten kunnossapito ja hoito,
— veden kuljetus yksityistalouksille.

Katupuhtaanapito:

— katujen, teiden ja yleisten paikkojen sekä satama-alueiden kesä- ja talvipuhtaanapito,
— lumenkaatopaikkojen järjestäminen ja hoito,
— hiekoitushiekkavarastojen hoito.

OSASTON JOHTO JA TOIMISTO

Puhtaanapito-osastolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v. 63) yhteensä:
22 (21) vakinaista viranhaltijaa,
7 (6) tilapäistä viranhaltijaa,
35 (33) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä.
Osaston päällikkönä on toiminut dipl.ins. Heikki Saarento.

Puhtaanapidon kustannuslaskenta tehdään sivutuotetyönä tietojenkäsittelykeskuksesta (Tkk) saadun aineiston avulla. Asiakaslaskutuksen laskentatyö on tehty edelleen koneellisesti Tkk:n avulla työnjohdon palkanlaskennan ja kuormalistojen pohjalta, jolloin työn tuloksena on saatu Tkk:sta postivalmiit laskut ja laskujen kantoluettelot. Järjestelmä ei ole kuitenkaan vielä täysin valmis, vaan sitä kehitetään edelleen tietojen integroimisen merkeissä, jolloin palkanlaskenta, urakointi ja asiakaslaskutus ym. pyritään saamaan aikaan samoista perustiedoista lähtien.

Osaston kirjeenvaihdosta kirjattiin 51 saapunutta ja 348 lähtenyttä kirjelmää.

Kaupunginhallituksen läheteasioista annettiin 9 lausuntoa yleisten töiden lautakunnalle.

Vahingonkorvausanomuksia, jotka koskivat sekä liukastumista kaduilla että liikennevahinkoja, käsiteltiin osastolla 21. Luvuissa ei ole mukana vakuutusyhtiöiden korvaamia liikennevahinkoja.

Suoritetuista puhtaanapitotöistä kirjoitettiin 41 511 laskua ja sekalaisista töistä 267 laskua.

KIINTEISTÖJÄTTEIDEN KULJETUS SEKÄ KAATOPAIKKOJEN JA YLEISTEN MUKAVUUSLAITOSTEN HOITO JA PUHTAANAPITO

Jätteiden kuljetusta ja käsittelyä varten kaupunki on jaettu alueellisesti neljään piiriin, minkä lisäksi tehtävänmukaisen jaon perusteella muodostettu viides piiri huolehtii käymälälannan kuljetuksesta sekä hajoitus- ja sadevesikaivojen tyhjennyksestä ja kuudes vastaavin perustein muodostettu piiri tuhkan kuljetuksesta koko kaupungin alueella. Käymälöiden hoito on myös omana piirinään. Mak-

Eri jätteenhävityspaikkoihin tuotu jätemäärä (m³) v. 1964
Mängden av avfall som förts till olika avfallsförstöringsplatser (m³) år 1964
Volume of refuse (m³) taken to the various disposal points in 1964

Paikka Plats Point	Kyläsaari Byholmen Kyläsaari			Iso-Huopalahti Stor-Hoplax Iso-Huopalahti			Tali			Yhteensä Sammanlagt Total
Viikko Vecka Week	Omat autot Med egna bilar Plants' lorries	Vieraat autot Med andras bilar Outside lorries	Yht. Sammanlagt Total	Omat autot Med egna bilar Plants' lorries	Vieraat Med andras bilar Outside lorries	Yhteensä Sammanlagt Total	Omat autot Med egna bilar Plants' lorries	Vieraat autot Med andras bilar Outside lorries	Yhteensä Sammanlagt Total	
1— 2	19 960	9 676	29 636	1 881	18 500	20 381	955		955	50 972
3— 4	17 613	13 000	30 613	2 687	23 500	26 187	1 448		1 448	58 248
5— 6	18 316	12 048	30 364	1 009	20 817	21 826	1 050		1 050	53 240
7— 8	11 348	7 542	18 890	8 387	25 458	33 845	1 705		1 705	54 440
9—10	19 148	10 588	29 736	836	21 705	22 541	1 745		1 745	54 022
11—12	19 336	13 635	32 971	639	21 765	22 404	1 719		1 719	57 094
13—14	15 042	10 010	25 052	3 520	20 146	23 666	1 350		1 350	50 068
15—16	20 201	12 856	33 057	1 619	25 280	26 899	850		850	60 806
17—18	15 397	9 240	24 637	5 474	30 528	36 002	388		388	61 027
19—20	15 914	11 370	27 284	6 873	23 074	29 947				57 231
21—22	12 206	10 154	22 360	9 304	20 822	30 126				52 486
23—24	15 752	9 600	25 352	6 320	20 346	26 666				52 018
25—26	396	640	1 036	20 063	27 226	47 289				48 325
27—28				20 960	25 794	46 754				46 754
29—30				19 962	24 189	44 151				44 151
31—32	10 065	4 140	14 205	9 947	20 949	30 896				45 101
33—34	19 097	10 190	29 287	1 623	19 084	20 707				49 994
35—36	19 861	9 794	29 655	1 939	18 042	19 981				49 636
37—38	20 003	11 770	31 773	2 427	18 626	21 053				52 826
39—40	20 120	11 150	31 270	2 802	18 428	21 230				52 500
41—42	20 143	10 415	30 558	3 452	19 905	23 357				53 915
43—44	20 580	8 895	29 475	1 010	31 473	32 483				61 958
45—46	22 781	10 845	33 626	615	39 157	39 772				73 398
47—48	22 029	12 445	34 474	889	41 408	42 297	396		396	77 167
49—50	19 911	14 035	33 946	3 365	40 617	43 982	1 439		1 439	79 367
51—52	18 273	14 006	32 279	2 963	31 371	34 334	1 362		1 362	67 975
Yhteensä Sammanlagt Total	413 492	248 044	661 536	140 566	648 210	788 776	14 407		14 407	1 464 719

suttomien käymälöiden puhtaanapidon tekee käymäläpiiri ja erityistä siivousautoa käyttäen puhdistaa eniten käytetyt vedenheittosuojat jopa kahdeksan kertaa vuorokaudessa.

Kiinteistöpuhtaanapidon eri toimintamuotojen johdossa ovat käyttöinsinööri, ylikonemestari, vuorokonemestarit sekä työnjohtajat apulaistyönjohtajineen. Piirien työnjohto on keskitetty Hämeentiellä sijaitsevaan työnjohtokeskukseen, jonka yhteydessä on myös autotallit pääosalle kiinteistöpuhtaanapitoautoja. Tilausliikenne hoidetaan lähes kokonaan kaksivuorotyönä.

Jätteiden kaatopaikka oli osaston toimesta järjestetty Iso-Huopalahteen. Siellä noudatettiin ensimmäistä kertaa täydellisesti valvotun kaatopaikan työmenetelmiä. Työ on kokonaan koneellistettu, laahauskaivukoneen ja puskutraktorin ollessa päätyövälineenä. Jätteet on päivittäin peitetty ja syntynyt niitty on välittömästi kalkittu ja kylvetty nurmeksi.

Vähäinen osa jätteistä kuljetettiin katurakennusosaston hoidossa olevaan Talin kompostoimislaitokseen. Kyläsaaren jätteenpolttolaitos oli toiminnassa kolmannen täyden toimintavuotensa ja pystyi polttamaan noin puolet hävitettävästä polttokelpoisesta jätemäärästä.

Tilausliikenteen ja jätteenhävityksen työnjohtajista oli kolme vakinaista ja heidän lisäkseen oli töitä johtamassa 9 ylimääräistä työnjohtajaa.

Kyläsaaren jätteenpolttolaitoksessa on yksi käyttöinsinööri, yksi ylikonemestari ja viisi vuorokonemestaria, yksi toimistoapulainen sekä 25 työntekijää.

Kiinteistöjätteiden ja käymälälannan kuljetuksessa oli 70 osaston omaa ja vakinaisemmin 14 yksityisautoa. Vuoden aikana hankittiin lisää uusityyppisiä jätteenkuljetusautoja, joissa astiantyhjennys on koneellistettu. Käymälälannan kuljetukseen hankittiin toinen umpiauto.

Kiinteistöpuhtaanapitoa oli suorittamassa keskimäärin 240 työntekijää.

Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja kaupungin yleisten mukavuuslaitosten lukumäärät olivat seuraavat:

Kaupungin omistamia kiinteistöjä:		
— kertatilauksella	570	
— rakennustyömaita	101	
Muiden kuin kaupungin omistamia kiinteistöjä:		
— kertatilauksella	7 467	
— rakennustyömaita	219	
Kaupungin yleisiä käymälöitä	26	
Kaupungin yleisiä vedenheittopaikkoja	26	
Hajoituskaivojen tyhjennys suoritettiin	2 707	talossa
Sadevesikaivoja tyhjennettiin	597	kaivoa
Makkiastioiden tyhjennys suoritettiin	1 627	talossa

Osaston toimesta kuljetetut jätemäärät (m³) v. 1964
Mängd av på avdelningens försorg transporterat avfall (m³) år 1964
Volume of refuse (m³) transported by the department in 1964

Jätteiden laatu Avfallets art Type of refuse	Viety kaatopaikoille Till avstjälpningsplatserna Taken to dumps	Viety jätteenpolttolaitokseen Till anläggningen för avfallsbränning Taken to incinerator plant	Viety kompostoimislaitokseen Till komposteringsanläggningen Taken to compost plant	Yhteensä Sammanlagt Total
Talous-, asuma- ja teoll.jätettä Hushålls-, bostads- o. industriavfall ... Household and industrial refuse	140 566	413 492	14 108	568 166
Tuhkaa Aska ..... Ashes	50 308	—	—	50 308
Makkilantaa Latringödsel ..... Human manure	6 114	—	—	6 114
Hajoituskaivosakkaa Sedimenteringsslam ..... Cesspools-Sludge	45 270	—	—	45 270
Yhteensä Sammanlagt Total	242 258	413 492	14 108	669 858

Jätettä hävitettiin jätteenpolttolaitoksessa polttamalla 59 028 t ja jäteöljyjä 572,6 t. Tullin valvonnan alaisena poltettiin 450 t banaaneja ja muita herkästi pilaantuvia hedelmiä ja vihanneksia.

Makkilannan myyntiä ei kysynnän joitakin vuosia sitten vähennyttyä ole esiintynyt.

Osaston toimesta korjattiin pois ja hävitettiin seuraavat määrät eläinraatoja: koiria 627 kpl, kissoja 798 kpl, hevosia 5 kpl ja muita eläinraatoja 22 kpl eli yhteensä 1 452 raatoa.

VEDEN KULJETUS YKSITYISTALOUKSILLE

Ruoka- ja talousvettä kuljetettiin eri puolille kaupungin liitosalueilla sijaitseville yksityistalouksille ja vedenjakelupaikoille seuraavasti:

— vedenjakelupaikkoihin	1 125 m³
— yksityistalouksiin kuljetusmaksutta	24 475 m³
— yksityistalouksiin kuljetusmaksun perien	9 962 m³
— kaupungin laitoksille	2 196 m³
Yhteensä	37 785 m³

Kuljetustyössä, jota on johtanut oma työnjohtajansa, on ollut vakinaisesti kaksi 5 m³ säiliöllä varustettua autoa. Vilkkaimpana aikana ajossa on ollut jopa neljä autoa kahdessa vuorossa.

KATUJEN, TEIDEN JA YLEISTEN PAIKKOJEN PUHTAANAPITO

Katupuhtaanapitoa varten kaupunki oli jaettu 23 puhtaanapitopiiriin, joista yksi ns. Malmin piiri eli Vantaan idänpuoleinen osa kaupunkia oli katurakennusosaston hoidossa puhtaanapito-osaston laskuun. Katupuhtaanapitopiirien lisäksi on lumenkaatopaikkoja ja katuhiekkavarastoja hoidettu omina piireinään.

Hiekoitushiekka on varastoitu kahteen kallioon louhittuun hiekkasiiloon, toinen Taivaskalliolle ja toinen Herttoniemeen. Lisäksi on kolme avovarastoa eri puolilla kaupunkia. Kalliosiiloja on suunnitteilla lisää ja niiden suunnitteluun on toistaiseksi sidottu yksi osaston käyttöinsinööreistä.

Työkoneiden käytön tehostamiseksi on osa koneista keskitetty ns. työkonepiiriin, jonka koneet tekevät työtä alueellisesta piirijaosta välittämättä tiiausten mukaan ja painopistesuunnissa.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli 875 työntekijästä talvella 499 työntekijään kesällä, keskiarvon ollessa 639 työntekijää viikkoa kohti.

Ajoratojen auraussopimuksia kiinteistöjen kanssa oli kertomusvuoden alkaessa 3 975 ja kertomusvuoden päättyessä 4 139.

Kesäpuhtaanapitosopimuksia oli 33 kiinteistön kanssa.

Edellisten lisäksi hoidettiin 195 kaupungin ja 350 valtion, seurakuntien ja vieraiden valtioiden lähetystöjen kiinteistön katuosuuksien puhtaanapito kautta vuoden.

Lumenkaatopaikkoja oli eri puolilla kaupunkia yhteensä 18.

Katujen lakaisujätteitä kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 79 533 m³. Luvussa ovat mukana myös yleisiltä rannoilta puhtaanapitoveneellä kerätyt rantaroskat.

Katujen kasteluun ja torien huuhteluun käytettiin vettä 21 340 m³.

Katujen ja teiden hiekoittamiseen käytettiin hiekkaa 38 340 m³.

Katupuhtaanapidon merkeissä ajettiin osaston omilla autoilla ja työkoneilla seuraavat matkat:

— autot	799 879	km
— lakaisukoneet	38 500	»
— traktorit, harjauksessa	91 073	»
— traktorit, aurauksessa	69 765	»
— tiehöylät	22 260	»
Yhteensä	1 021 477	km

ERÄITÄ KOKO OSASTOA KOSKEVIA TIETOJA

Puhtaanapito-osaston koko henkilökunnan määrä v. 1964 eri viikkoina
Personalens storlek vid renhållningsavdelningen under de olika veckorna år 1964
Number of people employed by the City Cleansing Department in various weeks during 1964

Viikko Vecka Week	Henk. Antalet personer Workers	Viikko Vecka Week	Henk. Antalet personer Workers	Viikko Vecka Week	Henk. Antalet personer Workers	Viikko Vecka Week	Henk. Antalet personer workers
2	1 126	16	1 007	30	847	44	809
4	1 179	18	839	32	839	46	817
6	1 177	20	861	34	827	48	891
8	1 128	22	856	36	817	50	1 064
10	1 118	24	852	38	807	52	1 085
12	1 101	26	851	40	806		
14	1 061	28	851	42	803		

Puhtaanapito-osaston käytössä oli v. 1964 (v. 63) kaupungin omistamia moottoriajoneuvoja ja tärkeimpiä työkoneita seuraavat määrät:

— kuorma-autoja	92 (104)	— tiehöyliä	24 (24)
— pakettiautoja	18 (16)	— traktoreita, kumipyörällä	90 (90)
— kasteluautoja	4 (4)	— erikoislumenkuormaajia	1 (1)
— lakaisukoneita, isoja	4 (6)	— kaivontyhjennysautoja	5 (5)
— lakaisukoneita, pieniä	2 (2)	— hiekanlevittimiä autoihin	32 (29)

Katuhiekoituksen työnjohdon helpottamiseksi ja hiekoituksen ohjaamiseksi mahdollisimman nopeasti kulloinkin eniten hiekkaa tarvitseville liikenneväylille on osaston hiekoitusautoihin hankittu ja asennettu yhteensä 17 radiopuhelinta, jotka toimivat liikennelaitoksen ULA-puhelinkeskukseen liittyvinä. Myös työnjohtajien autoissa on radiopuhelimet.

PUHTAANAPITOVIIKKO

Puhtaanapito-osasto, jonka toiminta on pääosiltaan liikelaitosluontoista, järjesti toukokuussa asiakashankinnan ja palvelujensa myynnin tehostamiseksi erityisen puhtaanapitoviikon. Samalla pyrittiin antamaan kaupungin asukkaille yleiskuva kaupungin puhtaanapito-organisaatiosta ja palauttaa kaupunkilaisten mieliin heidän oman toimintansa merkitys Helsingin puhtaana ja kauniina pysymiselle. Viikon tunnuksena oli »Puhtaampaa — Renare».

Viikon aikana järjestettiin erilaisia yleisötilaisuuksia, joista huomattavin oli kaupungin halki ohjattu puhtaanapitokulkue. Kulkue, jossa oli mukana sekä jätteenkuljetuksen että katupuhtaanapidon koneita ja välineitä, päättyi Kauppatorilla toimeenpantuun kaluston yksityiskohtaiseen esittelyyn. Toinen huomattava yleisötilaisuus oli kaupunginvaltuutettujen tekemä Kauppatorin siivoamistempaus. Radio ja televisio sisällyttivät viikon aiheen ohjelmistoonsa, minkä lisäksi parissa elokuvateatterissa meni mainospaloina osaston teettämä lyhytkuva »Teidänkin käsissänne kaupungin puhtaus». Viikon merkeissä osasto levitti 78-sivuista julkaisuaan »Puhtaanapito — Renhållningen». jossa sanoin ja kuvin esitellään Helsingin puhtaanapitoasioista oleellisin.

Puhtaanapitoviikon aikana järjestettiin myös maksuttomia teatterinäytäntöjä kaupungin puhtaanapitotyötä tekeville ja heidän perheilleen. Tilaisuuksiin oli kutsuttu tasapuolisesti kaupungin omien työntekijöiden rinnalla myös yksityisiä talonmiehiä, kiinteistöyhdistykset ja poliisilaitos.

Puhtaanapitoviikon aikana järjestettiin Hermannin leikkikentällä oloissamme ensi kertaa erityinen puhtaanapitonäyttely, jossa alan teollisuus ja kauppa saivat tilaisuuden esitellä tuotteitaan.

Puhtaanapito-osaston menot ja tulot olivat v. 1964 aikana seuraavat:

Menot:	mk
Vakinaiset viranhaltijat	276 429
Tilapäiset viranhaltijat	77 032
Viranhalt. muut palkkamenot	8 686
Työsop.suht. henkilökunnan palkkamenot	247 979
Sosiaaliturvamaksut	36 629
Huoneistomenot	312 568
Painatus ja sidonta	65
Tarverahat	7 569
Autokustannukset	45
Vuokrat maa-al. ja rakenn.	39 012
Katujen ja teiden puht.pito	5 664 528
Satama-alueet	648 407
Sopim.muk. katupuht.pito	1 272 056
Sopim.muk. kiint.puht.pito	3 852 246
Yleisten mukavuuslaitosten hoito	310 181
Jätteiden käsittelypaikkojen hoito	955 876
Talteenotettujen moottoriajon. kulj. ja varastointi	7 752
Veden kuljetus yksityisille	121 131
Yhteensä mk	13 838 199

Tulot:	mk
Muut tulot	47 360
Satama-al. puhtaanapito [1])	763 342
Katupuhtaanapito [2])	815 427
Kiinteistöpuhtaanapito	3 978 842
Yleisten mukavuuslaitosten hoito	34 427
Lämmön, höyryn ja veden myynti	189 842
Veden kuljetus	49 814
Yhteensä mk	5 879 056

[1]) Summassa mukana VR:n osuus.
[2]) Luvusta puuttuu marras-joulukuun laskutus.

PUISTO-OSASTO

YLEISTÄ

Puisto-osasto huolehtii kaupungin yleisten puistojen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä kasvihuoneiden, taimiston, leikkikenttien ja yleisten puistojen kunnossapidosta. Puisto-osaston toimesta hoidetaan talvella luistinratoja sekä kesällä kahluu- ja koristelammikoita.

Osasto hoitaa myös kaupungin eri laitosten ja virastojen hallinnassa olevien tonttien puistoja sekä niitä valtion, seurakuntain ja yksityisten kiinteistöjen istutuksia, jotka kaupunki on ottanut hoitaakseen.

HENKILÖKUNTA

Viranhaltijat ja toimihenkilöt

Puisto-osastolla oli henkilökuntaa 31.12.1964 (v. 63) yhteensä:
15 (15) vakinaista viranhaltijaa,
1 (1) tilapäinen viranhaltija,
15 (15) työsopimussuhteessa olevia kk.palkkaisia toimihenkilöitä.

Osaston päällikkönä on toiminut kaupunginpuutarhuri Jonne Törmä ja apulaiskaupunginpuutarhurina Juhani Tuuri.

Työntekijät

Kirjoissa olevien työntekijöiden lukumäärä vaihtelee töiden kausiluontoisuudesta johtuen huomattavasti vuodenajoittain. Vuoden alussa oli 241 työntekijää. Palkkakausittain oli keskimäärin 443 työntekijää. Heidän lukumääränsä oli suurimmillaan kesäkuussa, 693 työntekijää.

TOIMINTA VUODEN AIKANA

Kirjelmät ja laskut

Osastolle saapui kaikkiaan 432 kirjelmää ja osastolta lähetettiin 335 kirjelmää, joista 30 lausuntoa tai esitystä yleisten töiden lautakunnalle.

Saapuneita laskuja oli 1 988 ja lähetettyjä 633.

Puistosuunnitelmat

Suunnittelutoimistossa laadittiin 99 puutarhasuunnitelmaa ja 34 kpl muita piirustuksia. Ulkopuoliset suunnittelijat ovat tehneet 7 suunnitelmaa. Muiden laitosten ja rakennusviraston eri osastojen tilauksesta laadittiin 47 puistosuunnitelmaa.

Kasvihuoneet, lavatarha ja taimisto

Kasvihuoneissa ja lavoissa kasvatettiin 95 000 kukkaryhmäkasvia. Lämmitykseen käytettiin 24 800 kg koksia ja 163 855 litraa polttoöljyä n:o 1.

Taimistosta puistoihin siirrettyjen, hävitettyjen ja myytyjen kasvien määrät (kpl)
Antalet från plantbeståndet till parkerna flyttade, förstörda och sålda växter (st)
Number of plants transferred from nursery to park or destroyed or sold (caces)

Kasvi Växt Plant	Siirretty Flyttade transferred	Myyty Sålda Sold	Hävitetty Förstörda Destroyed	Lisätty Ökning Added	Varasto Lager Store
Lehtipuita Lövträd Deciduous trees	470	80	25	1 644	7 679
Havupuita Barrträd Corniferous trees	851	35	130	—	2 152
Koristepensaita Buskar Decorative Bushes	12 437	1 030	—	31 828	50 369
Köynnöskasveja Klängväxter Creepers	1 799	48	859	—	1 697
Perennoja Perenna växter Perennials	4 242	1 149	—	4 343	35 706
Kukkasipuleita Blomlökar Bulbs	18 760	—	—	—	—

Puistojen kunnossapito

Kunnossapitoa varten oli kaupunki jaettu kesäaikana kahteentoista ja talvella kymmeneen kunnossapitopiiriin. Kunnossapitokohteita oli vuoden lopussa seuraavasti:

Yleisiä puistoja	394	kohdetta	407	ha
Erinäisten kaupunginlaitosten puistoja	124	»	78	»
Sopimuksen perusteella hoidettavia puistoja	21	»	8	»

Talvella kunnostettiin ja hoidettiin 30 luistinrataa, joiden yhteinen pinta-ala oli 49 250 m².

Vettä käytettiin luistinratojen hoitamiseen ja puistojen kastelemiseen yhteensä 149 567 m³.

Väkilannoitteita käytettiin 25 500 kg, kalkkia 20 000 kg. Heinänsiementä käytettiin 12 600 kg.

Leikkikentät

Leikkikenttien rakentamista jatkettiin Pajalahden puistossa, Puotilassa, Sotilaspellontiellä Konalassa, Haaganpuistossa, Munkkiniemessä, Kivitorpan ja Huopalahdentien välisellä alueella, Munkkiniemen puistotiellä ja korttelien n:o 42056, 42058 ja 42059 välisellä alueella Kulosaaressa ja Pihlajamäessä.

Uudet puistot

Uusien puistojen rakennustöitä jatkettiin Kuusikkotien ja Lampuotilantien välisellä alueella Maunulassa, Merikylpylänpuistossa, Myllykallionpuistossa ja korttelien välisissä puistoissa Lauttasaaressa Strömbergintien reuna-alueilla, Puotilan puistoissa, Mäenlaskijantien ja Hiihtomäentien välisellä alueella, Arboretum-alueella Meilahdessa, Eläintarhanlahden rannalla, Nordenskjöldinkadun ja Auroran sairaalan välisellä alueella, Savonkadun ja Viipurinkadun kulmassa, Pirjontien viereisillä alueilla, Kauppalantien ja Nurmijärventien välisessä puistossa, Lapinmäentien varrella Taivalsaaressa ja Taivallahdella, Pohjois-Haagan seurakuntatalon luona, Valkosaaressa, Tuomarikylän kartanon alueella ja Munkkiniemenrannassa.

Rakennustyöt aloitettiin Alppipuistossa, Sturenkadun ja Linnanmäen välisellä alueella, Pihlajamäessä, Metsäpurontien ja Pakilantien kulmassa, Siilitien puistossa, Roihuvuoressa, Myllypurossa ja Niemenmäessä.

Vesijohdot

Uusia kesävesijohtoja asennettiin seuraaviin puistoihin:

Pohjois-Haagan leikkikentälle	223 m
Vanhalle venälaisten hautausmaalle	209 »
Herttoniemen leikkipuistoon	135 »
Kulosaaren kortteleiden 42056, 42058 ja 42059 väliseen puistoon	113 »
Viipurinkadun ja Savonkadun kulmassa olevaan puistoon	145 »
Aittalehtoon (Sotilaspellontien leikkipuisto)	140 »
Kaisaniemeen	140 »
Lapinmäenpuistoon Haagassa	50 »
Eläintarhanlahden rantaan	40 »
Myllyrinteeseen	155 »
Yhteensä	1 350 m

Suoja-aidat

Panssariverkkoja rakennettiin leikkikenttien suojaksi seuraavasti:

Väinämöisenkadun leikkikentälle	78 m
Pihlajatie 32:n ja Valpurinpuiston rajalle	59 »
Kaarlenkadun leikkikentälle	50 »
Eläintarhanlahden rantaan	260 »
Torkkelinmäelle	65 »
Kimmontien leikkikentälle	366 »
Pihlajamäen leikkikentälle	80 »
Kulosaaren kortteleiden 42056, 42058 ja 42059 väliseen puistoon	62 »
Yhteensä	1 020 m

Työllisyystyöt

Työllisyystöitä varten varatuista määrärahoista käytettiin mk 361 736,53. Tällaisia töitä olivat:

	mk
Vuorenpeikontien ja Lumikintien välisen alueen kunnostaminen	94 607
Abraham Wetterintien, Jättiläisentien ja Sahaajankadun välisen alueen kunnostaminen	169 387
Kettutien ja korttelin 43119 välisen alueen kunnostaminen	36 824
Oravatien ja Näätätien välisen alueen kunnostaminen	21 081
Puotilan leikkiniityn kunnostaminen	468
Strömstadin puiston rakentaminen	39 367

Laskutustyöt

Puisto-osasto on suorittanut myös tilaustöitä rakennusviraston eri osastoille, kaupungin muille laitoksille sekä jonkin verran yksityisille, joista töistä asianomaisia on laskutettu seuraavasti:

	mk
Rakennusviraston muita osastoja	384 688
Kiinteistöviraston eri osastoja	49 522
Sairaalavirastoa	42 361
Huoltovirastoa ja lastensuojeluvirastoa	34 133
Kansakouluja ja kirjastoja	71 679
Urheilu- ja ulkoiluvirastoa	8 405
Satamalaitosta	1 494
Liikelaitoksia	23 630
Palolaitosta	3 180
Yksityisiä	13 655
Yhteensä mk	632 750

MÄÄRÄRAHOJEN KÄYTTÖ

Menot	mk
Vakinaiset viranhaltijat	181 683
Tilapäiset viranhaltijat	7 395
Viranhaltijain muut palkkamenot	7 200
Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkamenot	6 290
Sosiaaliturvamaksut	11 893
Huoneistomenot	35 856
Painatus ja sidonta	93
Tarverahat	5 994
Autokustannukset	3 628
Vuokrat maa-alueista	50
Puistojen ja istutusten kunnossapito	1 779 999
Erinäisten kaupungin laitosten istutukset	21 457
Sopimuksen perusteella hoidettavat istutukset	60 500
Pienet kelkkamäet ja luistinradat	93 392
Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten lämpö-, valaistus- ja puhtaanapito	37 499
Istutusten ja kasvihuoneiden vedenkulutus	82 274
Talvipuutarhan hoito	15 639
Taimiston hoito	61 845

Puistojen vartiointi	165 655
Puisto- ja puutarhakalusto	119 761
Mullan valmistus ja lannan hankinta	48 078
Vanhojen nurmien ja käytävien uudistus	79 954
Satunnaiset istutukset ja koristelut	2 843
Tuholaisten torjunta	6 802
Metsien ja puistorantojen puhdistus	27 000
Suoja-aidat	62 112
Nurmipintaisten erotuskaistojen ja korokkeiden hoito katualueilla	40 000
Kiinteän käyttöomaisuuden korot	27 051
Kiinteän käyttöomaisuuden poistot	16 452
Uusien puistojen, leikkikenttien ja kahluualtaiden rakentaminen v. 1964 määrärahoilla	1 023 208
Aikaisemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla	687 158
Yhteensä	4 718 769

Tulot	mk
Tulot kaupungille kuulumattomien istutusten kunnossapidosta	13 970
Kaupunginpuutarhan tulot	94 661
Vuokrat	2 358
Luontoisedut	6399
Yhteensä	117 388

1964 valmistuneet puistot, leikkikentät ja kahluualtaat
Parker, lekplaner och plaskdammar som blivit färdiga år 1964
Parks, playgrounds and paddling pools built in 1964

Kohde Anläggning Place	Pinta-ala m² Areal m² Area m²	Kustannukset v. 1964 mk Kostnader år 1964 mk Cost in 1964	Kokonaiskustannukset mk Totala kostnader mk Overall cost Fmk
Käpylän urheilupuisto Idrottsparken i Kottby Käpylä sports ground	18 820	13 217	30 000
Kannelmäen kahluuallas Plaskdammen vid Kantelebacken Kannelmäki paddling pool	260	31 009	50 000
Kuusikkotien ja Lampuotilantien välinen puisto Parken mellan Grandungevägen och Landboasvägen The park between Kuusikkotie and Lampuotilantie	47 415	11 306	65 000
Pajamäen puistot Parkerna på Smedjebacken Pajamäki parks	13 510	10 626	99 938
Kulosaaren kortteleiden 42056, 42058 ja 42059 välinen alue Området mellan kvarteren 42056, 42058 och 42059 på Brändö The area between blocks 42056, 42058 and 42059 in Kulosaari	14 522	29 983	79 983
Kulosaaren puistot (Relanderin aukio sekä Kulosaaren puistotien ja Tupasaarentien välinen kulma) Parkerna på Brändö (Relandersplatsen samt hörnet mellan Brändöparkväg och Stugövägen) Kulosaari parks (Relander place and the corner between Kulosaaren puistotie and Tupasaarentie)	8 607	29 102	89 102,07
Nordenskiöldinkadun ja Auroran sairaalan välinen puisto Parken mellan Nordenskiöldsgatan o. Aurorasjukhuset The park between Nordenskiöldinkatu and the Aurora hospital	5 350	22 350	29 996,79
Savonkadun ja Viipurinkadun kulma Hörnet av Savolaxgatan och Viborgsgatan The corner of Savonkatu and Viipurinkatu	5 000	24 125	29 995
Pihlajamäen leikkikenttä Lekplanen i Rönnbacka Pihlajamäki playground	6 200	45 876	45 876
Kimmon puiston kahluuallas Plaskdammen i Kimmoparken Kimmo park paddling pool	200	43 360	50 000
Kivitorpantien ja Huopalahdentien välinen puisto Parken mellan Stentorpsvägen och Hoplaxvägen The park between Kivitorpantie and Huopalahdentie	29 900	19 983	79 983
Osa kortt. 29135 ja 29139 välisestä puistosta Pohjois-Haagassa En del av parken mellan kvarteren 29135 och 29139 i Norra Haga Part of the park between blocks 29135 and 29139 in North Haaga	6 300	19 171	—

Kohde Anläggning Place	Pinta-ala m² Areal m² Area m²	Kustannukset v. 1964 mk Kostnader år 1964 mk Cost in 1964 Fmk	Kokonais-kustannukset mk Totala kostnader mk Overall cost Fmk
Pohjois-Haagan seurakuntatalon viereinen nurmikko Gräsmattan invid församlingshuset i Norra Haga ..... The lawn next to the North Haaga community centre	660	3 053	3 053
Taivalsaari, Taivallahti (vanha venäläisten hautausmaa) perusparannustöitä Edesholmen, Edesviken (Gamla ryska begravnings platsen) grundförbättringsarbeten ..... Taivalsaari, Taivallahti (the old Russian cemetery) basic improvements	—	54 926	59 982
Kortteli 29026 vier. alue ja viemäri Etelä-Haagassa Området o. avloppsledningen invid kvarteret 29026 i Södra Haga ..... The area adjacent to block 29026 in South Haaga	900	17 052	17 052
Kanneltien ja kortteli 33121 väl. alueelle suihkukaivo ja osa puistoa Springbrunnen och en del av parken och området mellan Kantelevägen och kvarteret 33121 ..... The fountain and part of the park in the area between Kanneltie and block 33121	—	28 399	45 600
Puotilan leikkimäki Lekbacken i Botby ..... Puotila children's play-hill	20 160	29 143	121 677
Pieniä korttelien välisiä puistoja ja ranta-alueita Lauttasaaressa Smärre parker mellan kvarteren och strandområden på Drumsö ..... Small parks and shore areas between blocks in Lauttasaari	26 400	51 575	79 992

SAMMANDRAG

Nämnden för allmänna arbeten sammanträdde år 1964 sammanlagt 54 gånger och behandlade 2 140 ärenden. Dessutom tillsatte den under berättelseåret inom sig 6 delegationer för att bereda ärenden som förutsatte tilläggsundersökningar och varvid det har ansetts att sådana bättre kan utföras inom en delegation än inom nämnden. De två delegationer med karaktär av kommittéer, som hade tillsatts år 1963 fortsatte alltjämt sin verksamhet.

Byggnadskontorets verksamhet har under år 1964 alltjämt utvecklats och utvidgats.

Administrativa avdelningens kanslibyrå har utom sina vanliga uppgifter skött bl.a. de registrerings-, maskinskrivnings- o.a. kansligöromål, som hör samman med verksamheten inom byggnadskommittén för ämbetshuset i Berghäll. Likaså har de kontorsarbeten som har föranletts av att en byggnadskommitté i början av år 1964 tillsattes för uppförande av en ishall utförts av kanslibyrån. Lagen om sjukförsäkring, som stadfästes 4.7.1963, trädde i fråga om dagtraktamente och moderskapspenning i kraft 1.9.1964. Med anledning härav har personalbyrån utarbetat ansökningar om dagtraktamenten och moderskapspenning och sänt dem till sjukförsäkringsbyrån.

I verksamheten vid allmänna avdelningen skedde inga väsentliga ändringar. Den administrativa bokföringen har alltjämt utvecklats och koncentrerats. Sedan det tidigare huvudförrådet flyttats till Åggelby har byggnadskontoret haft tre olika förråd i användning, nämligen i Åggelby, Tölö och Majstad. Sedan upphyrningen av privatägda arbetsmaskiner koncentrerats till maskindepån, har utnyttjandet av byggnadskontorets egna maskiner bättre kunnat övervakas och brister i fråga om dem har kunnat ersättas med hyrda maskiner. Reparationsverkstäderna har förmått täcka sina kostnader och har kunnat uppvisa en tillfredsställande avkastning. Tillsammans med lönenämndens byrå har speciell uppmärksamhet ägnats arbetstidens användning och utvecklandet av systemet med prestationslöner vid byggnadskontorets arbetsplatser.

Det ekonomiska resultatet av gatubyggnadsavdelningens verksamhet år 1964 framgår av följande jämförelse mellan å ena sidan utgifterna och

inkomsterna i budgeten och å andra sidan de bokförda verkliga utgifterna och inkomsterna.

	Anslag mmk	Enligt bokföringen mmk	Överförda anslag mmk	Behållning enl. vinst mmk
Utgifter	95,92	59,12	36,56	0,24
Inkomster	2,04	3,02	—	0,98

De totala bruttoutgifterna har m.a.o. uppgått till 59,12 mmk. Härav utgör 55,4 mmk gatubyggnadsavdelningens kostnader för reparations- och underhållsarbeten, drifts- och underhållskostnader samt nybyggen vid reningsanläggningar och pumpstationer, varvid nybyggenas andel uppgår till 45,00 mmk.

Husbyggnadsavdelningen höll år 1964 på med sammanlagt 86 mycket stora byggnadsplaner. I fråga om 34 av dem handhade planeringsbyrån arkitektplaneringen och i 52 fall hade denna givits i uppdrag till enskilda arkitektbyråer. Avdelningens egna konstruktionsplanerare utarbetade konstruktionsritningar för 54 saneringS-, reparations- och mindre nybyggnadsarbeten. Utomstående konstruktionsplaneringsbyråer skötte konstruktionsplaneringen i fråga om sammanlagt 53 olika byggnader. Avdelningen hade under berättelseåret byggen på sammanlagt omkring 550 000 m³ under uppförande. Därav var 320 000 m³, dvs. 58 %, egna byggnadsarbeten.

Renhållningsavdelningen har skött om den renhållning som åligger staden, underhållet av stadens allmänna bekvämlighetsinrättningar, inrättandet av avstjälpningsplatser för snö och avfall och underhållet av dem samt avfallets behandling. Avdelningen har också mot avgift ombesörjt transport av avfall från fastigheter till avstjälpningsplatserna samt enligt särskilt avtal skött om renhållningen på de gatuandelar som hör till de berörda fastigheterna. När det gällde renhållningen under vintrarna åtog sig avdelningen emellertid i fråga om privatägda fastigheter endast plogning och utjämning av körbanan. De gatuandelar som tillhör främmande makters beskickningar, staten och församlingarna hölls jämte trottoarer på beställning av ägarna i skick året runt. Genom renhållningsavdelningens försorg har mot avgift vatten för matlagnings- och hushållsändamål transporterats till sådana enskilda hushåll på de med staden inkorporerade områdena, som varken har vattenledning eller egna brunnar.

Parkavdelningen har skött planeringen och anläggningen av stadens allmänna parker samt underhållet av växthusen, plantskolan, lekplaner och allmänna parker. Avdelningen har också handhaft skötseln av skrifskobanorna samt plask- och prydnadsdammarna i parkerna. Den har dessutom skött de planteringar vid statens, församlingarnas och enskildas fastigheter, vilkas vård staden har åtagit sig.

SUMMARY

The Committee for Public Works met a total of 54 times in 1964 and dealt with 2,140 questions. In addition, during the year under review it set up from among its own members six sub-divisions for the examination of questions which require additional research and which it was thought could be dealt with better by a sub-division than by the Committee itself. The two semi-permanent sub-divisions set up in 1963 continued their work as before.

The Municipal Construction Office has further developed and expanded its activities in the course of 1964.

The Secretarial Bureau in the Administration Department has in addition to its normal duties, also handled such things as registration, typing, and other office work for the Building Committee responsible for the Social Welfare Authority's office building. Likewise, the office work involved in the Ice Rink Building Committee set up at the beginning of 1964 has been carried out with the aid of the Secretarial Bureau. The National Health Insurance Act approved on 4.7.1963 came into force on 1.9.64 as regards the daily allowance and maternity benefits: the Personnel Bureau has therefore drawn up daily allowance and maternity benefit applications to be dealt with further by the National Health Insurance Office.

The General Department's work has undergone no fundamental change. The development and centralization of administrative book-keeping has continued. Since the former main store moved to Oulunkylä, the department has had three stores in operation, i.e. in Oulunkylä, Töölö and Toukola. The hiring of privately owned equipment was concentrated in the machine depot, so that the employment of equipment owned by the town could be more easily supervised and any deficiences made up with hired machines.

The maintenance shops have covered their own expenses and been able to show a satisfactory profit in their administrative book-keeping. In conjunction

with the Wages Committee Office, special attention has been paid to the use of working time and to the development of incentive payments on construction sites under the Municipal Construction Office.

The financial result of the Street Construction Department's work in 1964 is clear from the following comparison between income and expenditure in the budget, and income and expenditure according to the actual bookkeeping.

	Sums Million Fmk	According to books Million Fmk	Transferable sums Million Fmk	Saving of profit Million Fmk
Expenditure	95.92	59.12	36.56	0.24
Income	2.04	3.02	—	0.98

Thus, the total gross expenditure was 59.12 million marks, 55.44 million marks of which was direct expenses in the Street Construction Department. New construction amounted to 45 million marks, and repair, maintenance and operation of plants to 10.44 million marks.

The Building Construction Department had a considerable number of projects in hand in 1964, 86 in all. Thirty-four of these were planned by the Design Bureau and 52 were given to private architects. The Department's own structural designers drew up structural plans for 54 improvements, repairs, and minor new constructions, whereas private engineering bureaux handled structural plans for a total of 53 different buildings. The Department handled a total of 550 000 m³ of building in the year under review, 320 000 m³ of which, i.e. 58 %, was its own work.

The Public Cleansing Department has seen to the cleansing of areas belonging to the city, the upkeep of the city's public conveniences, the organisation and upkeep of snow and rubbish dumps, and the handling of refuse. The Department has also handled, against payment, the transportation of refuse from private property to the refuse disposal points, and, by special agreement, the cleansing of parts of streets belonging to this private property. As regards winter cleansing for private properties, the department, carried out only snow-ploughing and levelling of drive-ways. Streets and pavements belonging to foreign embassies, the State and communities were kept up all the year round, when requested by them. The Cleansing Department has also, against payment, transported drinking and household water to private households in areas incorporated into the city which have no water supply or well.

The Parks Department has handled the planning and building of the City's public parks and the upkeep of greenhouses, nurseries, playgrounds and public parks. The Department has also looked after park ice-rinks and paddling and decorative pools. It has likewise looked after plantings on State, community and private properties where these have been entrusted to the care of the city.

---

35. Satamahallinto

Satamalautakunta ja sen toiminta

Lautakunnan kokoonpano. Satamalautakuntaan kuuluivat v. 1964 kontra-amiraali Svante Sundman puheenjohtajana, toimist.hoit. Urho Ilmanen varapuheenjohtajana sekä jäseninä työnjoht. Niilo Haakanen, joht. Rote Hellström, pääluottamusmies Unto Laine, kunnallisasiainsiht. Jalo Lepola, dipl.ins. Esko Poltto, varat. Tarmo Sivula ja rak.mest. Jaakko Tiilikainen.

Kaupungin edustajana lautakunnassa oli teollisuustointa johtava apul.kaup. joht. Hjalmar Krogius.

Lautakunnan kokoukset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 26 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 775, kanslian diaariin merkittyjen asiain luku 1 647 ja lähetettyjen kirjeiden luku 658; pöytäkirjanotteita annettiin 1 388. Satamajohtajan päätösluettelon pykäläluku oli 72 ja otteita annettiin 266.

Julkaisutoiminta. Kertomusvuoden aikana julkaistiin englanninkielinen vuosikertomus.

Vuokra-asioita ym. Helsingin Kalapojat om. J. Pyyhkäläinen -nimisen toiminimen vuokraoikeus Verkkosaaren alueeseen n:o 12 päätettiin pidentää v:n 1979 loppuun saakka (23.3. 221 §).

Volvo-Auto Oy:lle vuokrattiin Munkkisaaresta 10 443 m²:n suuruinen kortteli ja siihen liittyvä 1 700 m²:n suuruinen laiturialue vuokrakaudeksi 1.1.1966—31.12. 2002 kaupunginvaltuuston 7.10. määräämillä sekä muutoin tavanmukaisilla ehdoilla (23.11. 690 §).

Kertomusvuoden aikana lautakunta vuokrasi viideksi vuodeksi tai pitemmäksi ajaksi seuraavat alueet:

Vuokraaja	Alue	Pinta-ala m²	Vuokra kausi	Indeksilukua vastaava perus-vuokra m²:ltä	Päätös
Oy Aluma	Herttoniemen varas-toalue H 2	13 939	1. 5.1964— 31.12.1985	2.20 mk/1951 = 100	20. 4. 283 §
Oy Telko	Herttoniemen varas-toalue H 1	13 327	1. 8.1964— 31. 7.1969	2.30 mk/1951 = 100	22. 6. 430 §
Oy Henry Nielsen	Länsisataman varas-toalue N 2	4 000	1. 9.1964— 31. 8.1969	2.60 mk/1951 = 100	31. 8. 505 §
John Nurminen Oy	Länsisataman varas-toalue n:o 249/a	4 288	1. 6.1965— 31. 5.1970—	2.80 mk/1951 = 100	26.10. 628 §
Berner Oy	Herttoniemen varastoalue H 9	2 377	1. 1.1965— 31.12.1969	2.30 mk/1951 = 100	23.11.688 §

Rakennusten ja varastotilojen vuokraukset. Sörnäisten Laivaus Oy:n rakennustenpito-oikeus Sörnäisten alueella S 15 merkittiin päättyneeksi 15.4. (23.3. 220 §).

Beweship Oy:lle päätettiin vuokrata Länsisataman C-varastorakennuksesta 470 m²:n suuruinen varastotila 1.4. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 1 mk/m² (6.4. 255 §).

Hufvudstadsbladets Tryckeri Ab:lle Länsisataman B-varastorakennuksesta vuokratun 235 m²:n suuruisen varastotilan vuokrasuhde merkittiin päättyneeksi 30.6. Vapautuva tila päätettiin vuokrata 1.7. alkaen John Nurminen Oy:lle, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 1 mk/m² (8.6. 391 §).

Laiturihuoltotoiminnasta aiheutuneet korvaukset. Laiturihuollon vastuulla olleista, puuttumaan jääneistä tai vahingoittuneista tavaroista suoritettiin tavaranomistajille korvauksia 31 tapauksessa yhteensä 12 121.82 mk.

Hyväksytyt piirustukset. Lautakunta hyväksyi puolestaan kertomusvuoden aikana seuraavat rakennuspiirustukset: Vaasan Höyrymylly Oy:n Munkkisaaren korttelin n:o 177 suunnitteleman tilapäisen varastorakennuksen (27.1. 69 §) sekä samassa korttelissa sijaitsevan rakennuksen muutospiirustukset (27.1. 70 §); Volvo-Auto Oy:n Munkkisaaren korttelissa n:o 240 sijaitsevan rakennuksen muutospiirustukset (27.1. 71 §); Trustivapaa Bensiini Oy:n Herttoniemen öljysatamaan rakennettavan lisärakennuksen ja uudisrakennuksen (27.1. 72 §, 24.2. 147 §); Wärtsilä-yhtymä Oy:n Hietalahden vuokra-alueelle n:o 176/M suunnitellun kokoonpanohallin (9.3. 194 §); Volvo-Auto Oy:n Munkkisaaren korttelin n:o 240 suunnitellun varastorakennuksen muutospiirustukset (9.3. 198 §); Helsingin Kalapojat -nimisen toiminimen Verkkosaaren savustamoalueelle suunniteltujen rakennusten (23.3. 221 §, 25.5. 353 §) ja Helsingin Satamaväen Osuusruokalan Länsisataman alueelle n:o 257 rakennettavan kahvilarakennuksen (20.4. 279 §).

Taksojen ja maksujen muutokset ja korotukset. Yleisen talletusmakasiinin työmaksut korotettiin 1.4. lukien (9.3. 190 §) sekä 1.1.1965 lukien (21.12. 761 §).

Laiturihuoltotaksaa korotettiin 1.4. lukien (23.3. 223 §). Sama taksa muutettiin 1.10. lukien siten, että taksan maihinottoa koskevat maksut korotettiin 1.8 % (28.9. 570 §) sekä 1.1.1965 lukien 10 % (21.12. 760 §).

Varastoimisalueiden paikanvuokrataksan B kohtaa päätettiin muuttaa 1.6. lukien.

Kaupunginvaltuuston 14.6.1961 hyväksymän ja sisäasiainministeriön 25.7.1961 vahvistaman liikennemaksutaksan maksut korotettiin 10 % 1.7. lukien ja samalla muutettiin eräiden tavararyhmien nimikkeitä (kvsto 27.5.1964 ja sisäasiainministeriö 26.6.1964).

Satamalaitoksen alusten käyttämisestä kannettavia korvauksia sekä koneellisten tavaransiirtolaitteiden käyttötaksaa päätettiin korottaa 1.11. lukien (16.9. 548 § ja 28.9. 571 §).

Sopimuksilla vuokrattujen varastotilojen vuokrat korotettiin 1.6.1965 lukien seuraaviksi: vanhat kylmät tilat 2 mk/m²/kk, uudet kylmät tilat 2.50 mk/m²/kk ja lämmitettävät tilat 3 mk/m²/kk (21.12. 759 §).

Esityksiä tehtiin kaupunginhallitukselle mm. seuraavista asioista, jotka koskivat: varastoalueen vuokraamista Sörnäisten satamasta Riihimäen Saha Oy:lle (27.1. 63 §); Munkkisaaren asemakaavan muuttamista ja laiturin jatkeen rakentamista (10.2. 108 §, 31.8. 529 §); varastoalueiden vuokraamista Herttoniemestä (10.2. 111 §, 20.4.

280 §); yleiskustannusprosentin vahvistamista satamarakennusosaston töille (24.2. 165 §); ansiomerkkien myöntämistä satamalaitoksen viranhaltijoille (9.3. 185 §); Länsisataman asemakaavanmuutosta (9.3. 191 §); satama-alueen maanpuoleisen rajan muuttamista Lauttasaaressa (23.3. 222 §); Sörnäisten aseman satamatoimiston piirustuksia (4.5. 317 §); Suomen Satamaliiton ehdotusta liikennemaksujen korottamisesta (4.5. 319 §); Sörnäisten ratapihan järjestelyä (25.5. 348 §); varastorakennustontin vuokraamista Munkkisaaresta Volvo-Auto Oy:lle (8.6. 394 §); Sörnäisten satamaraiteiston siirtämistä Valtionrautateiden omistuksesta kaupungille (12.10. 594 §); laitoksen eräiden virkojen järjestelyä (26.10. 616 §, 21.12. 756 §) sekä Sörnäisten sataman väliaikaisen matkustajapaviljongin rakentamista (14.12. 738 §).

Lausunnot. K a u p u n g i n h a l l i t u k s e l l e annettiin mm. seuraavat lausunnot asioista, jotka koskivat: eräiden satamavirkailijoiden palkkaamista ja työolosuhteiden järjestämistä (27.1. 58 §); Moottorinkuljettajat-yhdistyksen anomusta liikennöimisluvan uusimisesta (27.1. 59 §); Lauttasaaren sillan läppäosan sijoitusta (27.1. 60 §); Mustikkamaan ulkopuiston suunnittelutyötä (27.1. 61 §); erään liikennevahingon aiheuttamien korvausten suorittamista kaupungin varoista (10.2. 97 §); varastoalueen vuokraamista Herttoniemestä Aluma Oy:lle (10.2. 110 §); Taivallahdessa olevan betonitehtaan vuokraoikeuden jatkamista (10.2. 113 §); Wärtsiläyhtymä Oy:n anomusta Munkkisaaren asemakaavan muuttamisesta ja lisäalueen vuokraamisesta (24.2. 146 §); Kulosaaren ja Mustikkamaan välisen sillan yhdistämistä Mustikkamaan ulkoilupuiston tieverkkoon (9.3. 188 §); autolauttaliikenteen liikennemaksuja (9.3. 189 §, 1.6. 377 §); alueiden varaamista puhtaanapito-osaston tarpeisiin (9.3. 192 §); merikapteenin pätevyyttä edellyttävien virkojen ikälisiin tai eläkkeeseen vaadittavaa palvelusta (23.3. 217 §); huoltoaseman sijoittamista Katajanokalle (6.4. 254 §); Hakaniemen laiturin vesipostia (20.4. 277 §); tavaran säilyttämisaikaa yleisessä tullivarastossa (20.4. 278 §); Herttoniemen sataman yleissuunnitelmaa ja maa-alueen arvioimista (20.4. 285 §); lauantaisin ja juhlapäivien aattoina tehdystä työstä maksettavaa lisä- ja ylityökorvausta (8.6. 389 §); sillan rakentamista Puotilasta Vuosaareen (22.6. 424 §); satamalaitoksen pääoma-arvojen (arvioinnin) tarkistamista (22.6. 425 §); Oulunkylän-Herttoniemen radan kiskotuksen uusimista (22.6. 426 §); kuntoonpanotöiden suorittamista seurakunnille luovutettavalla alueella Fastholmassa (22.6. 427 §); Katajanokan ja Eteläsataman raiteistosuunnitelmia (31.8. 492 §); satamien valaistuksen suunnittelun, rakentamisen, käytön ja kunnossapidon siirtymistä sähkölaitokselta satamalaitokselle (31.8. 498 §); Laajasalon Pienkiinteistöyhdistyksen anomusta pyykkilaiturin rakentamisesta Hevossalmen alueelle (28.9. 567 §); Jorvaksentien liittymisteiden rakentamista (12.10. 597 §); Pihlajasaaren lähtölaiturin rakentamista Merisatamaan (26.10. 622 §); tavarakeskuksen rakentamista Pasilan alueelle (26.10. 625 §); lumenkaatopaikkakomitean mietintöä (9.11. 650 §); Länsisataman asemakaavan muutosta (23.11. 694 §); varastorakennuksen rakentamista Sörnäisten satamaan Sompasaareen (14.12. 737 §) sekä helikopteriaseman perustamista turisteja varten (21.12. 764 §).

P a l k k a l a u t a k u n n a l l e annettiin lausunto, joka koski sairauden takia työhönsä kykenemättömien henkilöiden siirtämistä eläkkeelle (8.6. 385 §).

Vapaavaraston tiloja rakennusvaiheessa

Satamalaitos

Satamalaitoksen ja sen osastojen päälliköt. Satamalaitosta johti satamajoht. Kristian Eiro ja osastopäällikköinä toimivat kansliaosastolla siht. Sampsa Järvelä, kassa- ja tiliosastolla satamakamr. Paavo Jäntti, satamaliikenneosastolla satamakapt. Georg Häggström, varastoimis- ja laiturihuolto-osastolla varastoimistoimen joht. Tauno Teräs sekä satamarakennusosastolla satamarak.pääll. Veli Rahikainen. Varastoimis- ja laiturihuolto-osastosta 1.4. erotetulla nosturiosastolla toimi osastopäällikkönä nosturi-ins. Veikko Heinonen.

Henkilökunta

Satamalaitoksen palveluksessa oli 31.12. henkilökuntaa seuraavasti: virkasuhteessa olevia 620, työsuhteessa kuukausipalkkaisia 182 ja tuntipalkkaisia 495. Henkilökunta jakaantui satamalaitoksen eri osastoille seuraavasti:

		Työsuhteessa	
	Virkasuhteessa	Kuukausipalkkaisia	Tuntipalkkaisia
Kansliaosasto [1]	7	1	—
Kassa- ja tiliosasto	41	4	—
Satamaliikenneosasto	36	18	—
Varastoimis- ja laiturihuolto-osasto	256	96	7
Nosturiosasto	229	—	—
Satamarakennusosasto	51	63	488
Yhteensä	620	182	495

Henkilökunnasta oli miespuolisia 1 180 ja naispuolisia 117.

[1] Satamajohtaja mukaan luettuna.

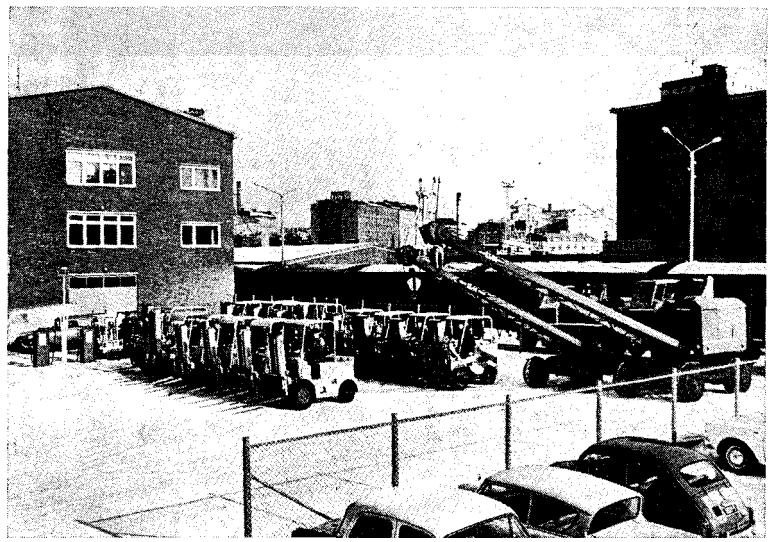

Satamalaitoksen kuljetuskalustoa

Varastorakennukset, laituripituus ym.

Eteläsataman varastorakennusten lattia-ala oli kertomusvuoden päättyessä 96 475 m² ja Länsisataman varastorakennusten 39 900 m². Katajanokan 9 400 m²:n suuruinen varastorakennus K 7 valmistui kertomusvuoden aikana. Ruoholahdesta ostettiin Korpivaara Oy:ltä 350 m²:n suuruinen rakennus ja se vuokrattiin Autonovo Oy:lle tullivarastoksi. Länsisataman laiturivarasto L:n ja vapaavaraston R-rakennuksen rakennustöitä jatkettiin.

Kaupungin omistamien, vähintään 2 m:n syvyisten varsinaisten meriliikennelaiturien pituus oli kertomusvuonna 6 878 m, johon ei sisälly saaristoliikennelaitureita eikä rakennustarvikkeiden yms. purkamiseen tarkoitettuja laitureita, vaikka niiden syvyys olisi yli 2 m. Hanasaareen valmistui 250 m uutta laituria ja Sompasaareen 100 m:n pituinen hiekkalaituri. Herttoniemen öljylaituri uusittiin.

Vesialueita täytettiin satamarakennusosaston valvonnassa yhteensä 93 670 m², josta sataman varsinaisen maa-alueen lisäys oli 57 680 m².

Kertomusvuoden päättyessä oli satamalaitoksella 84 laiturinosturia, 11 autonosturia, 58 haarukkatrukkia sekä 4 vaununsiirtotraktoria. Kertomusvuoden aikana hankittiin 4 uutta laiturinosturia ja 2 haarukkatrukkia. Yksi autonosturi poistettiin käytöstä.

Satamaliikenne

Kertomusvuoden aikana jatkui liikenne läpi talven. Satama-alue jäätyi 18.12. 1963 ensimmäisen kerran, mutta kun tammikuu oli harvinaisen lämmin, ei jäätä muodostunut mainittavasti. Vasta 15.2. jäänmurtaja Otso oli ensimmäisen kerran

työssä laivoja avustamassa. Porkkalan väylää alettiin käyttää 17.2. Harmajan väylä avattiin liikenteelle 31.3. Huhtikuussa ja toukokuussa oli satamassa erittäin vilkasta, esim. 11.5. oli satamassa 44 alusta, joista osa joutui odottamaan laituripaikkaa.

Satamaan saapui kertomusvuoden aikana 7 652 (ed. v. 7 440) alusta, joiden nettovetomäärä oli 4 417 788 (3 785 574) rekisteritonnia, ja sieltä lähti 7 644 (7 422) alusta, joiden nettovetomäärä oli 4 411 707 (3 764 402) rekisteritonnia. Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten lukumäärä lisääntyi 212 aluksella ja vetomäärä 632 214 rekisteritonnilla eli 16.7 %, lähteneiden alusten lukumäärä lisääntyi 222 aluksella ja vetomäärä 647 305 rekisteritonnilla eli 17.2 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seuraava:

Kuukausi	Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä	
	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia
Saapuneet alukset:						
Tammikuu	258	244 798	22	21 544	280	266 342
Helmikuu	228	283 359	74	14 386	302	297 745
Maaliskuu	216	253 537	10	7 500	226	261 037
Huhtikuu	298	291 534	51	30 231	349	321 765
Toukokuu	375	329 185	476	53 799	851	382 984
Kesäkuu	436	402 889	460	40 840	896	443 729
Heinäkuu	422	507 225	530	57 650	952	564 875
Elokuu	437	454 552	408	46 996	845	501 548
Syyskuu	361	293 778	476	62 686	837	356 464
Lokakuu	337	284 089	464	42 745	801	326 834
Marraskuu	346	306 053	410	47 337	756	353 390
Joulukuu	314	303 294	243	37 781	557	341 075
Koko vuosi	4 028	3 954 293	3 624	463 495	7 652	4 417 788
Kotipaikka:						
Helsinki	1 178	1 291 624	273	136 675	1 451	1 428 299
Muualla kotimaassa	715	658 907	3 351	326 820	4 066	985 727
Ulkomailla	2 135	2 003 762	—	—	2 135	2 003 762
Lähteneet alukset:						
Tammikuu	235	219 538	22	21 544	257	241 082
Helmikuu	227	266 411	74	14 386	301	280 797
Maaliskuu	195	223 974	10	7 500	205	231 474
Huhtikuu	319	325 931	51	30 231	370	356 162
Toukokuu	369	339 265	476	53 799	845	393 064
Kesäkuu	435	400 417	460	40 840	895	441 257
Heinäkuu	445	530 810	530	57 650	975	588 460
Elokuu	432	444 703	408	46 996	840	491 699
Syyskuu	370	304 214	476	62 686	846	366 900
Lokakuu	336	281 888	464	42 745	800	324 633
Marraskuu	338	295 314	410	47 337	748	342 651
Joulukuu	319	315 747	243	37 781	562	353 528
Koko vuosi	4 020	3 948 212	3 624	463 495	7 644	4 411 707
Kotipaikka:						
Helsinki	1 175	1 287 243	273	136 675	1 448	1 423 918
Muualla kotimaassa	713	651 147	3 351	326 820	4 064	977 967
Ulkomailla	2 132	2 009 822	—	—	2 132	2 009 822

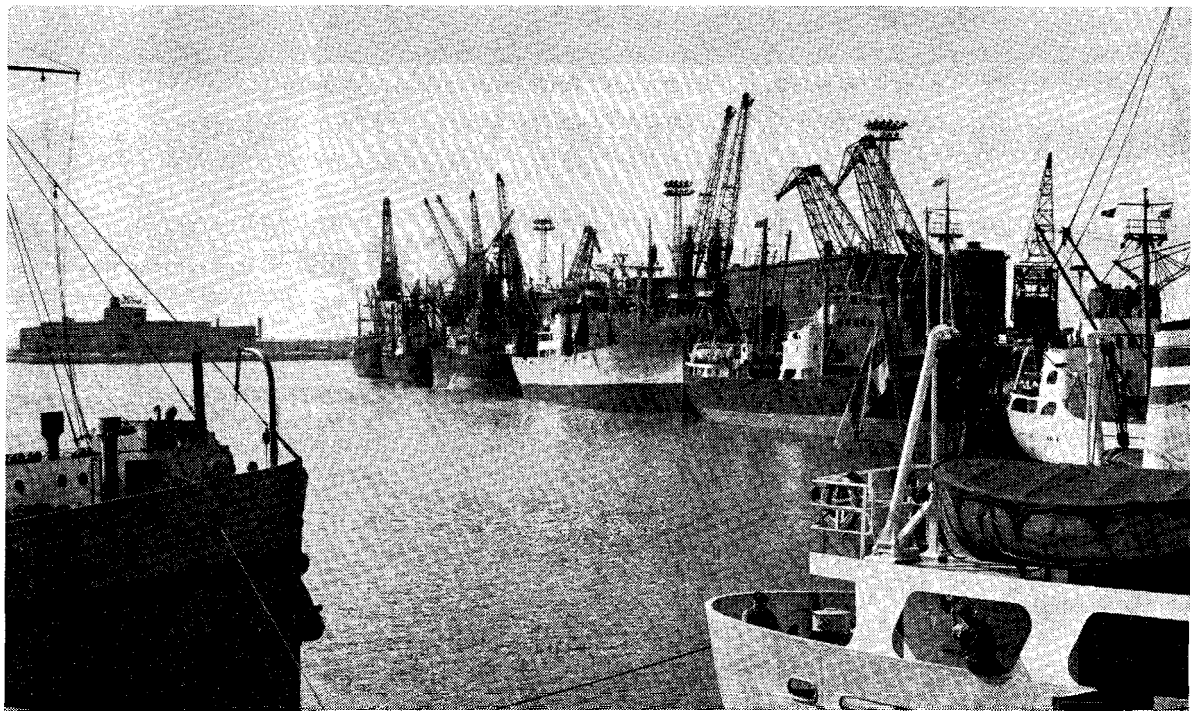

Kevätruuhkaa Länsisatamassa

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden alusten lukumäärä oli 514 eli 14.6 % ja vetomäärä 603 864 nettorekisteritonnia eli 18.0 % suurempi kuin edellisenä vuonna sekä lähteneiden alusten lukumäärä 524 eli 15.0 % ja vetomäärä 618 955 rekisteritonnia eli 18.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Saapuneista aluksista oli suomalaisia 1 893, yhteensä 1 950 531 nettorekisteritonnia eli 49.4 % ja ulkomaisia 2 135, yhteensä 2 003 762 rekisteritonnia eli 50.6 % ulkomaisessa merenkulussa saapuneiden alusten koko vetomäärästä. Lähteneistä aluksista oli suomalaisia 1 888, yhteensä 1 938 390 rekisteritonnia eli 49.0 % ja ulkomaisia 2 132, yhteensä 2 009 822 nettorekisteritonnia eli 51.0 % ulkomaisessa merenkulussa lähteneiden alusten vetomäärästä.

Rannikkoliikenne. Sekä saapuneiden että lähteneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 302 eli 7.7 % pienempi ja vetomäärä 28 350 nettorekisteritonnia eli 6.5 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna meritse 2 853 770 painotonnia tavaraa ja lähti ulkomaille 527 231 painotonnia. Koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 3 381 001 painotonnia (ed. v. 2 618 820, 609 274 ja 3 228 094). Tuonti lisääntyi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 234 950 painotonnia eli 8.9 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne lisääntyi 152 907 painotonnia eli 4.7 % viennin vähentyessä 82 043 painotonnia eli 13.4 %.

Tuonti ja vienti jakaantuivat kertomusvuoden aikana eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti painotonnia	Vienti painotonnia	Yhteensä painotonnia
Tammikuu	199 395	42 439	241 834
Helmikuu	244 451	47 234	291 685
Maaliskuu	218 530	38 121	256 651
Huhtikuu	267 814	64 960	332 774
Toukokuu	232 784	43 826	276 610
Kesäkuu	200 394	47 167	247 561
Heinäkuu	232 278	40 149	272 427
Elokuu	250 085	41 801	291 886
Syyskuu	194 802	44 236	239 038
Lokakuu	210 330	39 577	249 907
Marraskuu	279 245	44 171	323 416
Joulukuu	323 662	33 550	357 212
Koko vuosi	2 853 770	527 231	3 381 001

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 1 713 967 painotonnia eli 60.0 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 1 139 803 painotonnia eli 39.9 %. Suomalaiset alukset veivät Helsingistä 204 195 painotonnia eli 38.7 % Helsingin viennistä ja ulkomaiset alukset 323 036 painotonnia eli 61.3 %. Koko Helsingin sataman tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 1 918 162 painotonnia eli 56.7 % ja ulkomaisten alusten osalle 1 462 839 painotonnia eli 43.3 %. Edellisenä vuonna tuotiin suomalaisilla aluksilla tavaraa 63.7 % ja ulkomaisilla aluksilla 36.3 % ja vietiin suomalaisilla aluksilla 43.3 % ja ulkomaisilla aluksilla 56.7 %, koko tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 59.9 % ja ulkomaisten alusten osalle 40.1 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1964 ja 1963 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1964 Painotonnia	1963 Painotonnia
Kappaletavara	373 392	338 096
Metallit ja metallitavara	326 134	273 470
Vilja ja viljatuotteet	61 480	113 046
Kivihiili ja koksi	717 523	656 529
Öljyt	890 973	780 777
Lannoitusaineet	6 843	42 751
Muu tavara	477 425	414 151
Yhteensä	2 853 770	2 618 820

Vientitavarat jakaantuivat v. 1964 ja 1963 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1964 Painotonnia	1963 Painotonnia
Kappaletavara	55 681	43 846
Paperi	94 205	102 520
Pahvi ja kartonki	31 673	45 750
Puuhioke ja selluloosa	20 523	61 907
Vaneri	26 497	30 000
Sahattu puutavara	147 325	147 375
Sahaamaton puutavara	21 666	57 799
Muu tavara	129 661	120 077
Yhteensä	527 231	609 274

Sahattua puutavaraa vietiin kertomusvuonna 52 577 std, edellisenä vuonna 52 374 std. Sahaamatonta puutavaraa vietiin kertomusvuonna 45 320 m³, edellisenä vuonna 111 604 m³. Nämä määrät sisältyvät painotonneina ilmaistuina edellä olevaan tilastoon.

Kotimainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kotimaasta tavaraa 1 280 292 painotonnia ja lähti 62 378 painotonnia. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 1 342 670 painotonnia (ed. v. 1 251 475, 26 382 ja 1 277 857 painotonnia). Tavaraliikenne lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 64 813 painotonnia eli 5.1 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavararyhmä	1964 Painotonnia	1963 Painotonnia
Sahattu puutavara	—	204
Halot	923	5 507
Hiekka	781 870	838 773
Kalkki ja sementti	180 805	167 879
Öljyt	316 445	236 188
Kasvikset	159	2 047
Kalat	90	100
Muu tavara	—	777
Yhteensä	1 280 292	1 251 475

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavararyhmä	1964 Painotonnia	1963 Painotonnia
Öljyt	30 447	21 609
Sahattu puutavara	67	—
Hiekka	—	50
Sementti	—	170
Koksi	30 689	3 702
Muu tavara	1 175	851
Yhteensä	62 378	26 382

Ulkomainen matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna 89 748 matkustajaa ja lähti 93 506 (ed. v. 75 470 ja 77 002).

Jäänmurtaja Otso oli kulussa kaikkiaan 193 t kulkien tänä aikana 662 meripeninkulmaa. Polttoöljyä kului 208 tn, koneöljyä 395 kg ja hiiliä 3 320 kg. Alus toimitti 67 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 12 900 mk. Alus oli telakalla vuosikorjausta varten 10.8.—1.9. välisenä aikana.

Satamajäänmurtaja Turso oli kulussa 783 t kulkien tänä aikana 3 344 meripeninkulmaa. Se kulutti polttoöljyä 139 tn ja koneöljyä 997 kg. Turso toimitti 901 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 157 855 mk. Turso antoi aluksille 390 m³ vettä, jonka kuljetuksesta veloitettiin 3 883 mk. Alus oli telakalla 29.4.—6.6. välisenä aikana vuosikorjausta varten.

Satamavesipostit. Vesimittareiden mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 114 532 m³, josta 82 885 m³ myytiin aluksille, 6 824 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, jäänmurtaja Otso käytti 311 m³ ja Turso 563 m³. Loppuosa oli hukkavettä.

Kompassien tarkistus. Kompassejaan tarkistuttamassa kävi kertomusvuonna kaikkiaan 55 alusta, joista 23 oli kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 32 tarkistuspaalustoon. Alukset maksoivat poijun tai paaluston käytöstä yhteensä 500 mk.

Vuokraveneet. Purjehduskautena hyväksyttiin satama-alueella liikennöimään 24 vuokramoottorivenettä.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 103 760 (ed. v. 100 514) ja tuntimäärä oli 3 246 t eli 3.2 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Lisäystä käyttötuntimäärässä tapahtui seuraavasti: Jätkäsaaren laituri 7 885 t eli 19.5 %, Hanasaaren laiturin satamanosturit 129 t eli 4.2 % ja 150 tonnin nosturi 39 t eli 70,9 %. Matkustajalaiturin nosturien käyttötuntimäärä väheni 1 562 t eli 14.7 %, Katajanokan nosturien 1 077 t eli 2.8 %, Saukon hiilisataman nosturien 1 874 t eli 22.6 % sekä Jätkäsaaren laiturin 25 tonnin nosturin 294 t eli 21.4 %. Eri kuukausien käyttötuntimäärät jakaantuivat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi	Eteläsatama		Länsisatama			Sörnäisten satama		Käyttötunteja yhteensä
	Matkustajalaituri	Katajanokka	Jätkäsaari		Saukko	Hanasaari		
	kpl-tavaranosturit 6 kpl	kpl-tavaranosturit 28 kpl	25-tonnin nosturi 1 kpl	kpl-tavaranosturit 33 kpl	Hiilinosturit 11+3 kpl	kpl-tavara + hiilinosturit 2 kpl	150-tonnin nosturi 1 kpl	
1964								
Tammikuu	551	3 006	90	3 551	799	305	6	8 308
Helmikuu	1 024	2 702	59	3 421	368	227	4	7 805
Maaliskuu	975	3 259	45	4 042	281	110	7	8 719
Huhtikuu	1 114	4 026	126	4 875	425	323	20	10 909
Toukokuu	879	3 374	140	4 105	438	262	14	9 212
Kesäkuu	682	3 591	118	4 334	501	298	5	9 529
Heinäkuu	424	2 773	72	3 584	503	249	4	7 609
Elokuu	467	2 656	65	3 386	405	349	5	7 333
Syyskuu	619	2 549	117	3 296	541	267	13	7 402
Lokakuu	687	2 775	57	4 244	729	293	4	8 789
Marraskuu	867	2 891	80	3 964	487	291	3	8 583
Joulukuu	776	3 445	111	4 063	940	218	9	9 562
Koko vuosi	9 065	37 047	1 080	46 865	6 417	3 192	94	103 760
Näistä ylityötunteja	1 018	4 273	350	6 657	832	246	41	13 417
1963	10 627	38 124	1 374	38 980	8 291	3 063	55	100 514
Näistä ylityötunteja	1 455	4 868	387	5 126	902	162	13	12 913

Hiilinostureilla purettujen alusten lukumäärä oli kertomusvuoden aikana 430. Aluksista purettiin 286 179 tn hiiltä ja koksia. Hiilitarhoista kuormattiin hiiltä ja koksia 30 567 tn.

Kappaletavaranostureilla purettiin tai lastattiin yhteensä 2 523 alusta, joista 1 052 Katajanokalla, 1 145 Länsisatamassa ja 326 Matkustajalaiturilla.

Autonostureiden (11 kpl) työtuntien lukumäärä oli 9 981.

Haarukkatrukkien (58 kpl) työtuntien lukumäärä oli 92 522 ja *vaununsiirtotraktoreiden* (4 kpl) 1 104.

Varastoimis- ja laiturihuoltotoiminta

Yleiseen varastoon otettujen ja siitä annettujen tavarain määrä tonneina v. 1962—1964 selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosineljännes	1964		1963		1962	
	Otettu	Annettu	Otettu	Annettu	Otettu	Annettu
Tammi-maaliskuu	8 640	12 073	5 253	9 080	9 590	7 630
Huhti-kesäkuu	13 426	7 768	11 797	9 856	7 618	9 632
Heinä-syyskuu	7 181	10 029	9 953	9 905	10 277	10 010
Loka-joulukuu	8 744	8 218	12 655	8 558	11 648	9 527
Koko vuosi	37 991	38 088	39 658	37 399	39 133	36 799

Kertomusvuoden alkaessa oli varastossa tavaraa 18 422 tn, joten varastoituna oli yhteensä 56 413 tn. Varastosta annettiin 38 088 tn ja v:een 1965 jäi varastoon 18 325 tn. Tavaranvaihto nousi kertomusvuonna 76 079 tonniin, vastaten 77 057 tn v. 1963 ja 75 932 tn v. 1962.

Yleiseen varastoon otettujen tavaraerien lukumäärä oli kertomusvuonna 5 864, edellisenä vuonna 7 566 ja 8 049 v. 1962. Yleisestä varastosta annettujen tavaraerien lukumäärä oli vastaavasti 24 120, 28 181 ja 33 744.

Yleisen varaston tallettajille annettiin vastaanottokuitteja 5 864, edellisenä vuonna 7 566 ja 8 049 v. 1962. Talletustodistuksia warrantteineen annettiin vastaavasti 9, 85 ja 25.

Kertomusvuonna oli käytössä 4 autovaakaa. Punnitustodistuksia annettiin 57 758, edellisenä vuonna 66 441 ja 72 741 v. 1962.

Maan muista satamista saapui tullaamatonta tuontitavaraa, joka laiturihuollon toimesta purettiin satamalaitoksen makasiineihin seuraavasti:

Vuosineljännes	1964 tn	1963 tn	1962 tn
Tammi-maaliskuu	3 249	2 717	2 450
Huhti-kesäkuu	3 027	4 148	2 587
Heinä-syyskuu	3 305	2 817	3 853
Loka-joulukuu	4 542	3 480	2 577
Koko vuosi	14 123	13 162	11 467

Laiturihuoltotoimintaa v. 1964—1962 valaisee seuraava taulukko:

Vuosi ja vuosineljännes	Alusten lukumäärä	Tavaralähetysten lukumäärä		Kokonaislasti tonnia	
		Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta	Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta
1964					
Tammi-maaliskuu	507	55 943	53 710	259 410	179 240
Huhti-kesäkuu	710	60 018	57 002	300 799	200 200
Heinä-syyskuu	656	52 128	49 918	235 497	141 481
Loka-joulukuu	593	63 066	60 712	274 398	186 756
Koko vuosi	2 466	231 155	221 342	1 070 104	707 677
1963	2 026	211 847	204 525	968 040	652 329
1962	2 220	235 045	226 344	978 225	671 028

Tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva vaakamestari. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettuihin punnituksiin käytettiin yhteensä 8 803 t ja tavaraa punnittiin 46 187 tn. Toimituksista vaakamestari kantoi korvauksia kaikkiaan 38 049.20 mk, mistä määrästä tuli hänen omaksi palkakseen 11 400 mk, hänen apulaistensa palkkioihin 22 235 mk ja muihin kustannuksiin 4 414.20 mk.

Satamarakennustoiminta

Toimintapiiri ja työvoima. Satamarakennusosaston varsinaisiin tehtäviin kuuluu satama-alueiden, laiturien ja väylien suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito, satamien rakennusten kunnossapito, satamiin kuuluvien kaupungin huolehdittavien rautateiden kunnossapito, suunnittelu ja rakentaminen, satama-alueilla olevien katujen ja liikenneväylien rakentaminen ja kunnossapito ja näiltä alueilta vuokrattavien tonttien merkitseminen. Satamarakennusosasto suorittaa vastaavanlaisia tehtäviä myös satamaliikenteelle osittain luovutetuilla alueilla sekä muuallakin kuin satama-alueilla niiden rautatieraiteiden kunnossapidon ja rakentamisen, joista huolehtiminen kuuluu kaupungille. Niin ikään satamarakennusosasto suunnittelee ja rakentaa sille kuuluvat sillat sekä suorittaa toimintapiiriinsä liittyviä töitä kaupungin muiden viranomaisten ja yksityisten laskuun.

Satamarakennusosasto teki esityksen tai antoi lausunnon satamalautakunnalle 100 asiasta, joista 47 koski rakentamista tai suunnittelua, 6 vuokrausasioita tai rakennusten piirustuksia ja 47 hallinto-, henkilö- tai palkka-asioita. Satamarakennusosasto antoi lausuntoja myös muille kaupungin viranomaisille.

Satamarakennusosaston teknilliseen henkilökuntaan kuului satamarakennuspäällikkö, suunnittelupäällikkö, työpäällikkö, yli-insinööri, 10 insinööriä, 2 arkkitehtia, 3 mittausteknikkoa ja 7 piirtäjää sekä piirtäjäapulainen. Kirjanpidosta, työntekijöiden kortistosta ja muista toimistotehtävistä huolehti osaston kamreeri, kirjanpitäjä ja 4 toimistoapulaista. Tilapäisiä viranhaltijoita oli kaksi toimistoapulaista. Suoranaista työnjohtoa hoiti 27 vakinaista rakennusmestaria (5 vakinaisen rakennusmes-

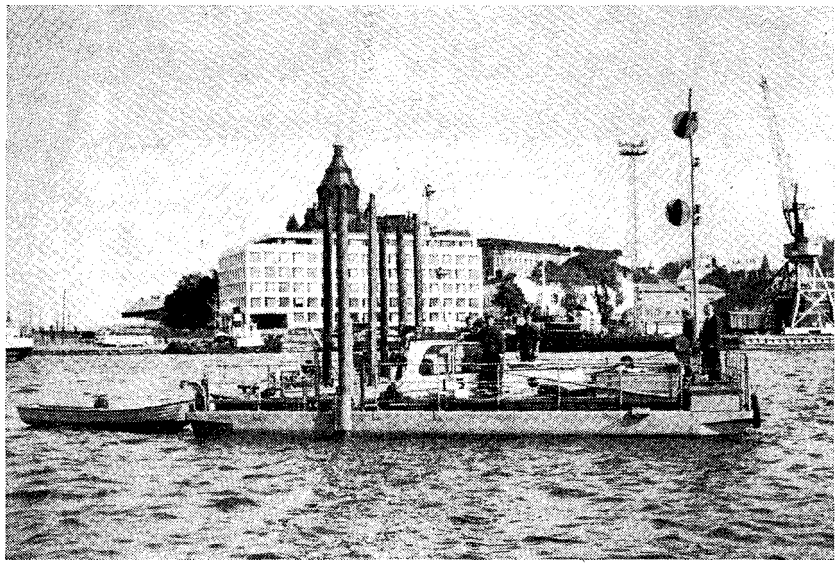

Väylähara

arin virkaa oli avoinna), ylikonemestari ja keskimäärin 19 ylimääräistä rakennusmestaria. Työntekijäin määrä oli vuoden lopussa 572. Työntekijöistä 6 kuoli ja 19 siirtyi eläkkeelle. Vuosilomaa sai 503 työntekijää yhteensä 13 648 työpäivää. Työntekijäin sairaustapauksia oli 646 ja sairauslomapäiviä 11 880, joista 7 644 täysin, 3 879 kahden kolmanneksen ja 357 puolin palkkaeduin.

Satamat. Satamien kunnossapito. Määrärahoja oli talousarviossa 1 202 000 mk. Ylitysoikeus oli 205 000 mk, kustannukset 1 393 463.53 mk ja säästö 13 536.47 mk.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: rakennuksia varten oli määrärahoja 245 000 mk, ylitysoikeutta myönnettiin 25 000 mk, menot olivat 269 910.56 mk ja säästö 89.44 mk; tilillä Kiinteät laitteet oli määrärahoja 800 000 mk, ylitysoikeutta myönnettiin 180 000 mk, menot olivat 971 347.94 mk ja säästö 8 652.06 mk; tilillä Irtonaiset laitteet oli määrärahoja 110 000 mk, menot olivat 106 059.16 mk ja säästö 3 940.84 mk; tilillä Yleiset laitteet määrärahoja 46 000 mk, menot 45 358.69 mk ja säästö 641.31 mk sekä tavarain poistamiseen satama-alueelta määrärahoja 1 000 mk, josta käytettiin 787.18 mk ja säästyi 212.82 mk.

Rakennusten korjaus ja kunnossapito kohdistui edelleenkin niiden kunnon säilyttämiseksi välttämättömiin toimenpiteisiin sekä muutoksiin.

Herttoniemen öljypistolaituri ja satamakonttorin laituri Saukossa uusittiin perusteellisesti. Kalastajainlaiturin kansi Eteläsatamassa naulattiin uudelleen. Ruoholahden purkauslaituri n:o 5, Lauttasaaren ent. lauttalaituri ja Ruoholahden höyrypursilaituri purettiin.

Pelastusvälineiden kunnossapito ja railojen viereisten aitojen asettaminen suoritettiin tavanomaisesti. Satamalaitoksen veneet, väyläviitat, valopoijut ja loistot huollettiin.

U u d i s r a k e n n u k s e t. Määräraha oli talousarviossa koneellisten laitteiden 900 000 mk:n hankintamäärärahaa lukuun ottamatta 16 544 000 mk, v:lta 1963 siirtyi 3 033 782.51 mk, ylitysoikeus oli 145 000 mk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 19 722 782.51 mk, käytettiin 13 451 799.05 mk, v:een 1965 siirtyi 6 270 983.46 mk.

Talousarvion- ja lisämäärärahat		Siirto v:lta 1963	Menot	Siirto v:lle 1965
Laiturit, väylät, rautatiet ja kadut	11 219 000	1 179 744.43	8 327 519.03	4 071 225.40
Rakennukset	4 223 000	952 301.55	3 619 913.55	1 555 388.00
Työlaivasto	1 247 000	901 736.53	1 504 366.47	644 370.06
Yhteensä	16 689 000	3 033 782.51	13 451 799.05	6 270 983.46

L a i t u r i t. Rakennusten kustannukset jakautuivat seuraavasti: Sörnäisten satamat 4 997 009.02 mk, Länsisataman satamat 1 282 755.12 mk, Eteläsataman satamat 143 205.50 mk sekä eri satamissa suoritettujen töiden kustannukset 1 904 549.39 mk eli yhteensä 8 327 519.03 mk. Hankkijain tililtä siirtyi v:een 1965 202 707.46 mk.

Jätkäsaaren laiturin jatkeen rakennustyöt aloitettiin. Perustusta varten toi Mouritzen & Co:n hiekankuljetusalus s/p Halvos paikalle 152 000 m³ hiekkaa. Paalutus aloitettiin joulukuussa ja puupaaluja ennätettiin lyödä 100 kpl.

Sompasaaren laiturilla valmistui lisää laituria 135 m ja Sompasaaren hiekkalaituria 105 m. Sompasaaren kalliota louhittiin n. 33 000 m³ ja Nihtisaaresta n. 32 000 m³.

Herttoniemen teollisuussataman suunnittelua ja tutkimustöitä jatkettiin.

Munkkisaaren laiturin noin 70 m:n pituisen eteläjatkeen rakennustyöt annettiin urakoitsijan Yleinen Insinööritoimisto Oy:n tehtäväksi. Urakkasumma oli 1 075 000 mk. Työt aloitettiin 3.11.

V ä y l ä t. Ketjukauharuoppurilla ruopattiin Hanasaaren uuden laituriosan edusta ja jatkettiin Hanasaaren väylän syventämistä —9.6 metriseksi.

R a u t a t i e t. Pasila-Kumpula-Sörnäisten radalla aloitettiin urakoitsijan Insinööritoimisto Oy Veston keskeyttämät tunnelin louhintatyöt 13.4., louhinta valmistui 1.9.

Kumpulantien katusillan rakentaminen aloitettiin 3.9. ja se avattiin liikenteelle 24.12.

Kumpulan yhdysraiteen naulaaminen aloitettiin. Arabian ja Kyläsaaren ratapihan yhdysraide valmistui.

Satamaradan siirtotyöt Marian sairaalan luona suoritettiin melkein loppuun.

K a d u t, k e n t ä t j a v i e m ä r i t. Asfaltilla päällystettiin katuja ja kenttiä seuraavasti: Jäänmurtajalaituri Hietalahdessa n. 450 m², Neptuninkatu n. 2 900 m², Murtajankatu n. 1 600 m², Saukon laituri n. 8 000 m², Hernematalankatu n. 800 m², Hernesaaren ranta n. 9 900 m², Kalamatalankatu 1 400 m², Fordin laituri n. 2 500 m², Pihlajasaaren vuorovenelaiturin kenttä n. 1 000 m², Katajanokan huoltorakennuksen eteläpuolella n. 800 m², Katajanokan varastorakennus 3:n kenttä n. 2 400 m²,

Kruunuvuorenkatu n. 950 m², Hanasaarenkatu n. 1 000 m², Hanasaaren laiturin jatke ja päätytie n. 2 000 m².

Rakennukset. Rakennusten kustannukset jakautuivat seuraavasti: Katajanokan III varastorakennus 1 708 790.25 mk, Katajanokan huoltorakennus 2 040 mk, varastorakennusten tavarahissien uusiminen 92 942.44 mk, Haagan maaliikennekeskuksen suunnittelu ja tutkiminen 2 652 mk, Matkustajalaiturin lämpökeskus 2 909.60 mk, H- ja I-makasiinien lastauslaiturien uusiminen 94 326.80 mk, Matkustajalaiturin kellarivaraston seinäeristykset 17 846 24 mk sekä varastorakennus 35 666.73 mk, Jätkäsaaren laiturin varasto 804 912.19 mk, Länsisataman I varastorakennuksen hissit 182.61 mk sekä kevytrakenteinen talletusvarasto 27 342.70 mk, Lauttasaaren telakka 946.74 mk, Länsisataman telakka 10 964.70 mk ja Länsisataman varasto R 818 390.55 mk, yhteensä 3 619 913.55 mk.

Hankkijain tililtä siirtyi v:een 1965 1 162 509.98 mk.

Länsisatamassa varastorakennus L:n peruspaalutus valmistui 11.2., sokkelimuurit ja laatta 24.9. sekä perusmuuri 15.10. Varsinaisen varastorakennuksen teko annettiin urakalla Laatubetoni Oy:lle. Urakkahinta oli 760 000 mk. Työt aloitettiin 29.9. ja jatkuivat v:n 1965 puolelle.

Länsisataman vapaavaraston työt aloitettiin 28.8. urakoitsijan Laatubetoni Oy:n toimesta, urakkahinta oli 569 000 mk. Rakennustyö jatkui seuraavaan vuoteen.

Katajanokan varastorakennus 3:n vastaanottotarkastus pidettiin ja varasto vastaanotettiin 30.9.

Kanavakatu 8:ssa sijaitsevan varastorakennuksen hissi uusittiin.

Länsisataman H- ja I-makasiinien lastauslaiturit uusittiin ja levennettiin. Työn teki urakalla rak.mest. Jaakko Kankkunen, urakkahinta oli 85 500 mk.

Työlaivasto ja -kalusto. F. W. Holming Oy Raumalla rakensi osastolle itsetyhjentyvän kippiproomun (100 tn), ja Valmet Oy:n Helsingin telakalla valmistui 600 hv:n satamahinaaja, pohjaluukuilla varustettu ruoppaproomu (400 m³) sekä kahmariruoppuri.

Määrärahoja käytettiin seuraavasti: satamahinaaja 26 896 mk, pohjaluukkuproomu 296 000 mk, kahmariruoppuri 535 450 mk sekä kippiproomu 157 500 mk, yhteensä 1 015 846 mk. Hankkijain tililtä siirtyi v:een 1965 467 384 mk.

Yleiset työt. Korjaus ja kunnossapito. Määrärahoja oli talousarviossa 564 000 mk, kustannukset 474 778.80 mk ja säästö 89 221.20 mk.

Määrärahat ja niiden käyttö jakaantuivat seuraavasti: Lauttasaaren sillan käyttö ja kustannukset: määräraha 85 000 mk, menot 83 146.80 mk, säästö 1 853.20 mk; Muut sillat: määräraha 100 000 mk, menot 42 530.60 mk, säästö 57 469.40 mk; Varasto- ja teollisuusalueiden kadut ja rautatiet sekä rantaverhoukset: määräraha 250 000 mk, joka käytettiin kokonaan; Viemärien suistojen ruoppaaminen: määräraha 40 000 mk, menot 12 638.50 mk, säästö 27 361.50 mk; Varasto- ja teollisuusalueiden viemärit, määräraha 15 000 mk, Lumenkaatopaikkojen ruoppaaminen, määräraha 20 000 mk sekä Pesulauttojen korjaus ja kunnossapito, määräraha 30 000 mk, jotka kaikki käytettiin kokonaan; Raiteenpitojärjestelmästä vapautettujen yksityisraiteiden kunnossapito, määräraha 24 000 mk, menot 21 462.90 mk sekä säästö 2 537.10 mk.

Lauttasaaren sillan loppuunkulunutta kantta korjattiin ja paikattiin jatkuvasti, yhteensä n. 200 m². Meilahden sillan kulutuskansi uusittiin.

Varasto- ja teollisuusalueiden katujen ja rautateiden kunnossapito suoritettiin tavanomaisesti. Herttoniemen rautatien pölkkyjä vaihdettiin 207 kpl sekä nostettiin ja oikaistiin raidetta 434 m:n matkalla.

Viemärien suistoista ja lumenkaatopaikoilta ruopattiin ketjuruoppurilla 5 000 m³ liejua.

Pesulautat huollettiin ja korjattiin, uusia tehtiin 2 kpl.

U u d i s r a k e n n u k s e t. Määrärahoja oli talousarviossa 3 811 000 mk. V:lta 1963 siirtyi 1 121 410.97 mk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 4 932 410.97 mk, käytettiin 3 750 455.08 mk ja siirtyi 1 181 955.89 mk v:een 1965.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: Katuja ja rautateitä teollisuus- ja varastoalueille sekä rantojen järjestelyt: talousarvion määräraha lisineen 2 182 000 mk, siirtomääräraha 327 527.86 mk, menot 2 071 189.36 mk, v:een 1964 siirtyi 438 338.50 mk; Sillat: määräraha 100 000 mk, siirtomääräraha 238 942.31 mk, menot 118 724.72 mk ja siirto 220 217.59 mk; Kalatukkukeskuksen satamarakennustyöt: määräraha 1 100 000 mk, siirtomääräraha 549 409 mk, menot 1 175 356.10 mk ja siirto 474 052.90 mk; Viemäreitä teollisuus- ja varastoalueille: määräraha 429 000 mk, siirtomääräraha 5 531.80 mk, menot 385 184.90 mk ja siirto seuraavaan vuoteen 49 346.90 mk. Hankkijain tililtä siirtyi 4 000 mk v:een 1965.

Kyläsaaren ja Herttoniemen teollisuus- ja varastoalueilla jatkettiin pengerrystöitä käyttäen kaupungilta tulevaa täytettä. Kyläsaaren alueella päällystettiin asfaltilla katuja n. 24 000 m², Herttoniemessä n. 16 300 m² ja Lauttasaaressa n. 1 000 m².

Sirpalesaaren aallonmurtajan pengerrystöitä jatkettiin.

Särkän saarella jatkettiin aallonmurtajan kunnostamista, täysin valmiiksi saatiin 40 m kivikorimuuria.

Eläintarhan lahden venelaiturin päätymuuri valmistui.

Mustikkamaan sillan liitostiet pengerrettiin.

Verkkosaaren kalatukkukeskuksen väylästä ruopattiin ketjukauharuoppurilla liejua n. 26 000 m³ ja Verkkosaaren tulevan rantamuurin alta n. 27 000 m³ savea. Kalatukkukeskuksen laituri teetettiin Yleinen Insinööritoimisto Oy:llä. Urakkahinta 594 000 mk ja laituri valmistui 15.12.

Rajasampaanrannan viemäriä tehtiin 172 m.

Työllisyystyöt. Kertomusvuonna suoritetut työllisyystyöt ja niiden kustannukset olivat:

	Määrärahat mk	Kustannukset mk	Siirto mk
Sompasaaren ja Nihtisaaren louhintatyöt .	500 000.00	500 000.00	—
Sompasaaren hiekkalaiturin jatkaminen...	300 000.00	300 000.00	—
Vattuniemenkadun kunnostaminen.....	100 000.00	12 236.04	87 763.96
Lauttasaaren rakennusainesatama	665 250.32	649 058.32	16 192.00
Lauttasaaren telakka	1 049 346.63	860 761.89	188 584.74
Länsisataman kenttien viimeistelytyöt ...	247 002.45	247 002.45	—
Jätkäsaaren kannaksen silta	200 000.00	15 101.00	184 899.00
Yhteensä	3 061 599.40	2 584 159.70	477 439.70

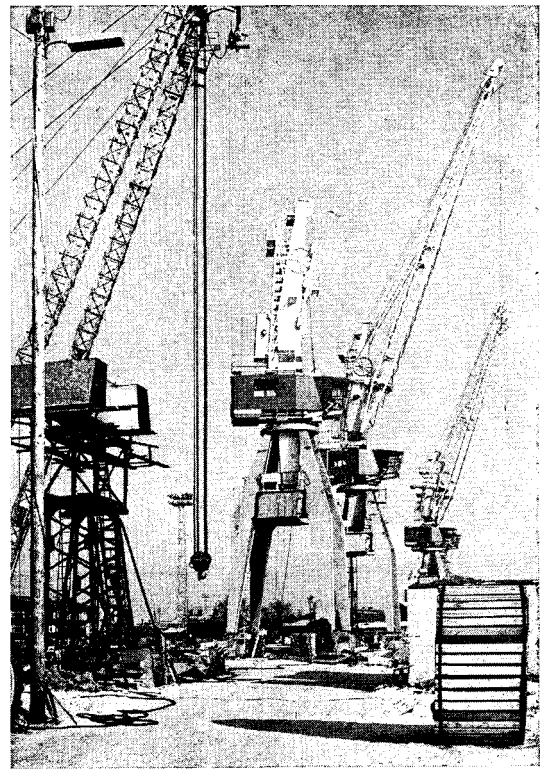

Sompasaaren laiturin uusia nostureita

Laskuun suoritetut työt olivat arvoltaan 1 513 239.39 mk ja jakautuivat seuraavasti: satamalaitoksen muille osastoille suoritetuista töistä laskutettiin 1 197.04 mk, kaupungin muille viranomaisille suoritetuista töistä 1 383 523.48 mk sekä yksityisille suoritetuista töistä 128 518.87 mk.

Talo-osaston laskuun tehtiin 85 m:n pituinen viemäri sosiaalivirastotalosta Eläintarhan lahteen. Puhtaanapito-osastoa avustettiin lumitöissä.

Vesilaitokselle louhittiin Marsalkantiellä 90 m pitkä vesijohtokanava. Laitosta avustettiin sukellustöitä vaativissa tehtävissä.

Sähkölaitoksen laskuun jatkettiin Hanasaaren hiililaituria 134 m ja vahvistettiin laiturin viereinen kenttä. Molemmat työt teki Teräsbetoni Oy, edellisen työn urakkasumma oli 1 949 000 mk, jälkimmäisen 72 300 mk ynnä kiskopaalutus. Urakkasopimus laiturityöstä allekirjoitettiin 28.6.1963 ja vastaanottotarkastus pidettiin 17.6. kertomusvuonna.

Hanasaarenkatuun tehtiin 82 m pitkä kokoojaviemäri ja 70 m sadevesiviemäriä, Herttoniemen muuntamon raide saatettiin liikennöitävään kuntoon ja Hanasaaren laiturin rautatieraiteet naulattiin.

Urheilu- ja ulkoiluviraston laskuun hoidettiin ja telakoitiin toimiston ponttoonit ja moottoriveneet. Betoniponttooneja valmistettiin ja asetettiin paikoilleen Vallilan venekerholle 7 kpl, Särkkään 2 kpl ja Ramsaynrantaan 6 kpl.

Teurastamon ratapihan uudelleenjärjestelytyöt suoritettiin loppuun.

Laitureille, silloille, rautateille ja muulle omaisuudelle aiheutuneita vaurioita korjattiin. Raiteenpitojärjestelmän mukaisia kustannuksia vaadittiin tontinhaltijoilta. Poliisilaitoksen veneitä telakoitiin. Öljynpuristamo Oy:n, Kaapelitehtaan, Telko Oy:n ja Kesko Oy:n raiteet huollettiin. Yksityisten tontinomistajien viemäreitä yhdistettiin pääviemäreihin 8 paikassa.

Merenkävijät-nimisen yhdistyksen laskuun uusittiin Susisaaren telakkarata. Julius Tallberg Oy:n varastoraide Jätkäsaaressa korjattiin. Helsingin Työväenyhdistyksen tilauksesta purettiin ja kuljetettiin pois Mustikkamaan tanssilavan betoniset perustukset.

Satamarakennusosaston hallintomenot sekä työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut. Hallintomenojen kustannukset olivat 1 075 478.50 mk jakautuen seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat 758 703.40 mk, Viranhaltijain muut palkkamenot 15 959.30 mk, Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkamenot 214 854.72 mk, Kaluston hankinta ja kunnossapito 19 887.09 mk, Painatus ja sidonta 653.20 mk, Tarverahat 25 142.94 mk, Korvaus automaattisesta tietojen käsittelystä 28 143 mk, Korvaus palkkojen pussituksesta 6 000 mk, Suojavaatetus 1 140.16 mk sekä Autokustannukset 4 994.69 mk.

Satamalaitoksen kassa- ja tilitoiminta

Toiminnan tulos. Satamalaitoksen bruttoveloitus oli kertomusvuonna 32 741 485.77 mk. Mikäli osaston veloittama tuulaakimaksu otetaan huomioon, nousee bruttoveloitus 38 470 209.31 mk:aan. Tulotileiltä suoritettiin menoja 4 156 075.11 mk, joten nettoveloitus oli 28 604 370.82 mk ilman tuulaakia tuloksen poiketessa talousarviosta 1 102 781.82 mk. Satamalaitoksen varsinaisten menojen ollessa 24 070 630.33 (v. 1963 20 383 528.63) mk syntyi 4 533 740.49 (v. 1963 3 836 115.92) mk:n suuruinen ylijäämä. Menojen kasvu edellisestä vuodesta oli 3 687 101.70 mk ja tulojen 4 384 726.27 mk.

Kassaliike. Kertomusvuonna kertyi maksuja kassaan 22 730 530.10 mk, postisiirtotilille 8 914 312.52 mk, shekkitilille 3 873 190.18 mk ja tilitysteitse 895 933.73 mk. Suoritusten yhteismäärä oli siten 36 413 966.53 mk.

Tulojäämät ja poistot. Jäämiä oli kertomusvuoden lopussa 1 257 066.73 mk. Määrästä oli 1 231 732.58 mk kertomusvuoden ja 25 334.15 mk aikaisempien vuosien veloituksia. Poistoja suoritettiin 4 254.51 mk.

Laskuja oli yhteensä 790 916 kpl, joista tulli-ilmoituskirjoihin perustuvia veloituksia oli 527 320 kpl (470 499 kpl v. 1963 ja 479 109 kpl v. 1962) ja muita laskuja 263 596 kpl (273 603 kpl v. 1963 ja 356 134 kpl v. 1962). Viimeksi mainitun ryhmän laskujen kappalemäärän vähentyminen johtui laiturihuollon veloitusten yhdistämisestä sekä tullikamari III:ssa ja VI:ssa suoritetusta yhteislaskutuksesta, jolloin laiturihuollon maksuja veloitettiin yhdessä tuulaaki- ja liikennemaksujen kanssa.

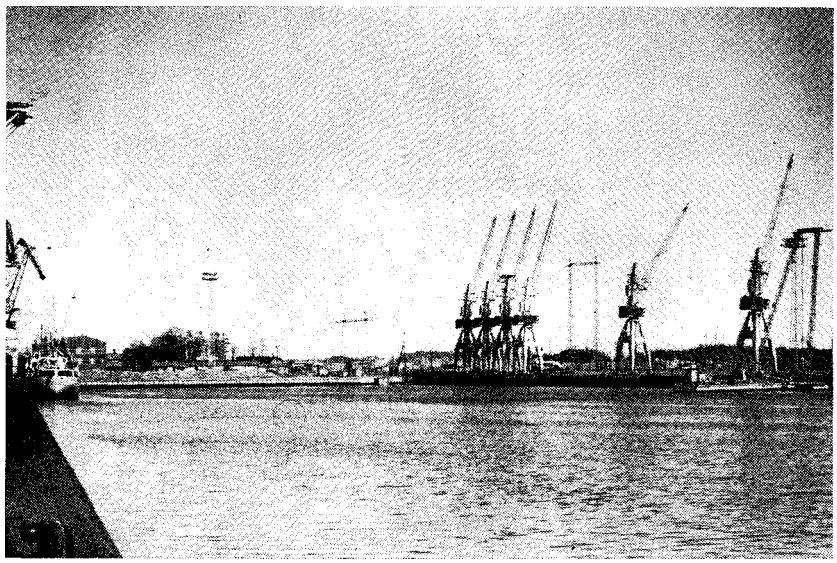

Väliaikaisen lauttasataman paikka Sörnäisissä

T u l o t. *Tulotilien yhdistelmä:*

Tulolaji	1961 mk	1962 mk	1963 mk	1964 mk
Liikennemaksut	9 833 394.82	11 113 683.08	10 370 722.28	13 056 000.64
Satamamaksut	1 209 584.98	1 317 843.59	1 557 718.80	1 988 831.95
Alusten tulot	77 385.00	173 326.70	116 020.00	174 164.20
Vesimaksut	103 162.17	123 279.37	120 171.53	115 218.48
Koneellisten tavaransiirtolaitteiden maksut	2 275 543.45	2 613 544.87	2 704 281.76	2 941 789.56
Vaakamaksut	57 657.40	55 784.20	49 812.60	55 178.10
Laiturihuoltotulot	1 889 105.07	2 319 029.48	2 151 458.92	2 577 086.43
Laituri- ja aluevuokrat	2 381 404.01	2 269 444.13	2 387 043.99	2 870 938.85
Varastosuojamaksut	778 839.95	872 585.14	973 692.19	980 928.47
Yleisen talletusvaraston vuokrat	783 510.77	943 797.02	1 165 118.04	1 174 167.06
Tulot yleisessä talletusvarastossa suoritetuista töistä	400 188.46	429 037.48	468 737.01	494 432.30
Huoneistovuokrat	189 258.66	800 677.19	697 822.39	826 862.82
Korvaus satamarakennusosaston yleiskuluista	1 362 497.03	740 103.68	1 167 209.84	1 088 731.24
Muut tulot	246 413.78	252 871.37	289 835.20	260 040.72
	21 587 945.55	24 025 007.30	24 219 644.55	28 604 370.82
Tuulaaki	6 576 256.86	6 273 385.51	5 019 518.69	5 709 763.38
Yhteensä	28 164 202.41	30 298 392.81	29 239 163.24	34 314 134.20

Nettoveloitus, johon on sisällytetty myöskin tuulaakiveloitus jakautui v. 1961—1964 kuukausittain seuraavasti:

	1961 mk	1962 mk	1963 mk	1964 mk
Tammikuu	2 578 176.53	2 707 468.85	2 657 506.92	3 182 759.93
Helmikuu	1 879 212.84	1 984 387.35	1 843 661.22	2 266 352.34
Maaliskuu	2 979 185.35	2 978 068.41	1 655 150.92	3 187 560.01
Huhtikuu	2 394 327.62	2 317 261.05	2 588 499.68	2 941 196.97
Toukokuu	2 479 025.53	2 795 888.51	2 929 128.24	2 914 790.35
Kesäkuu	2 498 171.41	2 663 588.13	2 987 111.18	3 367 028.98
Heinäkuu	2 176 856.66	2 281 038.23	2 608 716.31	2 643 146.39
Elokuu	1 973 986.92	2 663 459.29	2 264 987.34	2 486 918.87
Syyskuu	2 684 515.41	2 580 626.08	2 785 096.81	3 373 275.92
Lokakuu	2 327 954.73	2 910 415.52	2 483 827.30	2 629 999.37
Marraskuu	2 268 618.26	2 380 434.75	2 421 133.83	2 788 119.64
Joulukuu	1 924 171.15	2 035 756.64	2 014 343.49	2 532 985.43
Koko vuosi	28 164 202.41	30 298 392.81	29 239 163.24	34 314 134.20

Liikennemaksuja oli kaikkiaan 13 056 000.64 mk, mistä tuontiliikennemaksua 11 478 752.57 mk, vientiliikennemaksua 914 081.79 mk ja liikennemaksua kotimaan paikkakunnilta saapuneista tavaroista 663 166.28 mk. Tuontiliikennemaksuista oli 134 459.18 mk muiden kaupunkien Helsingille tilittämiä 30 %:n liikennemaksuja ja muille kaupungeille tilitettiin niille kuuluvia 30 %:n liikennemaksuja 104 044.56 mk. Liikennemaksuja palautettiin 12 302.60 mk.

Liikennemaksutilitykset:

	Saadut tilitykset mk	Lähetetyt tilitykset mk		Saadut tilitykset mk	Lähetetyt tilitykset mk
Hanko	6 567.45	5 356.62	Oulu	3 246.61	33.77
Hämeenlinna	16 410.80	—	Pietarsaari	1 875.81	45.00
Joensuu	350.82	—	Pori	3 758.66	1 324.68
Jyväskylä	4 999.12	1.50	Porvoo	2 918.50	1 942.75
Kaskinen	3.21	—	Raahe	387.13	—
Kemi	881.43	—	Rauma	2 391.65	183.48
Kokkola	2 589.22	42.63	Savonlinna	366.82	—
Kotka	8 745.71	2 170.70	Tampere	22 505.21	991.16
Kuopio	3 653.96	3.59	Tornio	2 180.67	15 060.01
Lahti	26 397.91	26.99	Turku	19 169.67	76 781.67
Loviisa	1 341.17	15.57	Uusikaupunki	23.72	—
Naantali	95.99	—	Vaasa	3 597.94	64.44
			Yhteensä	134 459.18	104 044.56

Satamamaksuja veloitettiin 1 988 831.95 mk, mistä ulkomaan liikenteessä olevien alusten osuus oli 1 725 543.48 mk ja kotimaan liikenteessä olevien alusten 89 425.75 mk. Jäämaksuja oli 173 862.72 mk ja satamamaksupalautuksia myönnettiin 121 681.23 mk.

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten satamamaksut jakaantuivat alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Helsinkiläiset alukset mk	Muut suomalaiset alukset mk	Ulkomaiset alukset mk	Yhteensä mk
580 861.09	290 189.84	854 492.55	1 725 543.48

Tuulaakituloutus oli kertomusvuonna 5 709 763.38 mk. Siitä oli tuontituulaakia 5 709 742.40 mk ja vientituulaakia 20.98 mk. Helsinkiin tuoduista tavaroista saatiin tuontituulaakia 5 572 168.18 mk ja sisämaan kaupunkien tilittämistä tavaroista, jotka Helsingin kautta tuotuina oli tullattu ko. kaupungeissa, 137 574.22 mk. Tuulaakia palautettiin 18 966.23 mk.

Sisämaan kaupunkien tilittämät tuulaakimaksut jakaantuivat seuraavasti:

	mk		mk
Hämeenlinna	7 613.99	Lahti	60 724.20
Jyväskylä	14 725.88	Tampere	54 510.15
		Yhteensä	137 574.22

Koneellisten tavaransiirtolaitteiden maksuja veloitettiin 2 941 789.56 mk veloituksen jakaantuessa eri koneellisten laitteiden käytöstä seuraavasti: kappaletavaranosturit 1 590 295.92 mk, Saukon hiilinosturit 335 057.63 mk, Hanasaaren joukko- ja kappaletavaranosturit 83 734.71 mk, autonosturit 148 842.80 mk, trukit 779 481 mk ja traktorit 4 377.50 mk.

Laiturihuoltomaksujen bruttomäärä oli 6 435 466.66 mk. Kun ahtaajille menevät kustannukset 3 780 136.05 mk, tullivalvontakustannukset 75 216.70 mk ja palautukset 3 027.48 mk otetaan huomioon, jää nettoveloitukseksi 2 577 086.43 mk.

Laituri- ja aluevuokria veloitettiin 2 870 938.85 mk, mistä määrästä 190 081.91 mk oli laitureille varastoitujen tavarain vuokria ja 2 680 856.94 mk varastoalueiden vuokria. Palautuksia maksettiin 6 850.71 mk.

Varastosuojamaksuja veloitettiin 980 928.47 mk, mistä sopimuksilla vuokrattujen varastotilojen vuokrat olivat 310 591.13 mk ja paikanvuokrat 670 337.34 mk. Palautuksia maksettiin 501.30 mk.

Yleisen talletusvaraston vuokria oli 1 174 167.06 mk, mistä 778 966.97 mk veloitettiin Katajanokan talletusvarastossa ja 395 200.09 mk Länsisataman talletusvarastossa. Palautuksia maksettiin 231 mk.

Tuloja yleisessä talletusvarastossa suoritetuista töistä oli 494 432.30 mk, josta 322 386.50 mk veloitettiin Katajanokalla ja 172 045.80 mk Länsisatamassa.

Huoneistovuokria veloitettiin 826 862.82 mk, mistä määrästä 598 362.76 mk oli tilitysvuokria. Rahallinen tulo oli siten 228 500.06 mk.

Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista oli 1 088 731.24 mk. Siitä oli tilitystuloja 1 071 938.64 mk ja korvauksia tilaustöistä 16 792.60 mk.

Sekalaisia tuloja oli yhteensä 260 040.72 mk, mistä tilitystuloja 172 655.34 mk. Tuloja saatiin seuraavasti: konttokuranttitilin korko 8 968.70 mk, korvaus tuulaakin kannosta 57 097.64 mk, korvaus tullihuoneistojen puhtaanapidosta ja kalustosta 106 589 mk, sähkö 64 830.55 mk, vahingonkorvaukset 2 577.25 mk, viivästyskorot ja perimispalkkio 1 050.72 mk, punnus- ja kaappivuokrat 1 611 mk, puhelinmaksut ja -hyvitykset 1 311.92 mk, viemäritodistukset, taksat ja ilmoituskirjat 672 mk, muut sekalaiset tulot 15 331.94 mk.

M e n o t. Satamalaitoksen menot talousarvion mukaan jakaantuivat varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Varsinaisiin menoihin kuului: a) varsinaiset satamamenot käsittäen koko satamien pääluokan, jonka menot koostuvat luvuista Lautakunta, kansliaosasto sekä kassa- ja tiliosasto, Satamien käyttö, Satamien kunnossapito, Yhteiset kustannukset, Avustukset ja Käyttövarat; b) satamalaitoksen huolehdittavana olevat yleiset työt, joihin kuului eräiden siltojen, varasto- ja teollisuusalueiden katujen ja rautateiden, viemärien, pesulauttojen ja raiteenpitojärjestelmästä vapautettujen yksityisraiteiden korjaus ja kunnossapito sekä viemärien suistojen ja lumenkaatopaikkojen ruoppaaminen; c) 2. pääluokan tullihuonemenot.

Pääomamenoihin kuuluivat: a) satamien uudisrakennusten ja -töiden sekä hankintain aiheuttamat menot käsittäen tuloa tuottavien pääomamenojen 3. luvun, johon kuuluu satamien laiturit, väylät, rautatiet ja kadut sekä rantojen järjestelyt, rakennukset, koneelliset laitteet sekä työlaivasto ja -kalusto; eräät yleisten uudisrakennusten ja -töiden menot tuloa tuottamattomien pääomamenojen 15. ja 16. luvussa käsittäen varasto- ja teollisuusalueiden katuja, rautateitä, aallonmurtajia, rantojen järjestelyjä, siltoja sekä viemäreitä.

Varsinaisia menoja varten oli talousarvion Satamat-pääluokassa määrärahoja yhteensä 23 896 690 mk, v:lta 1963 siirtyi 4 858.66 mk, lisämäärärahoja saatiin 460 812.61 mk ja ylitysoikeuksia myönnettiin 371 500 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 24 733 861.27 mk. Tilivuoden menoja oli 24 070 630.33 mk (20 383 528.63 mk v. 1963), seuraavaan vuoteen siirrettiin 8 512.37 mk. Yleisten töiden pääluokkaan kuuluvia määrärahoja oli 559 000 mk, ylitysoikeuksia myönnettiin 5 000 mk ja menoja suoritettiin 474 778.80 mk. Tullihuonemenojen määräraha 720 403 mk käytettiin kokonaisuudessaan.

Sataman uudisrakennuksia ja -töitä sekä hankintoja varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi 4 645 459.89 mk v:lta 1963 ja kertomusvuoden määrärahat olivat 21 609 000 mk. Ylitysoikeuksia myönnettiin 145 000 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 26 403 459.89 mk. Menoja suoritettiin 16 588 271.11 mk, joten v:een 1965 käytettäväksi siirtyi varoja 9 814 668.38 mk, kun määrärahoja palautettiin 520.40 mk.

Yleisiä uudisrakennuksia ja -töitä varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi v:lta 1963 1 303 990.66 mk ja kertomusvuoden määrärahoja oli 2 876 000 mk. Ylitysoikeuksia myönnettiin 770 000 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä 4 949 990.66 mk. Menoja suoritettiin 3 908 389.07 mk, joten v:een 1965 siirtyi 928 082.90 mk, kun määrärahoja palautettiin 113 518.69 mk.

Käyttöomaisuus. Kaupunginhallituksen 24.9.1964 tekemään päätökseen perustuva käyttöomaisuuden tarkistettu arvo oli vuoden alussa 106 153 765.99 mk ja vuo-

den lopussa 121 618 440.83 mk. Pääoman nettolisäys oli siten 15 464 674.84 mk. Poistoja suoritettiin 2 849 734.37 mk ja käyttöomaisuudesta maksettiin korkoa 6 369 225.96 mk.

Satamalaitoksen käyttöomaisuus laaturyhmittäin:

	mk
Maa- ja vesiomaisuus	15 278 543.91
Laiturit ja tihtaalit	38 527 059.51
Kiinteät laitteet	22 541 890.41
Alukset ja veneet	628 745.00
Rakennukset	39 814 959.29
Irtaimisto	3 938 534.23
Autot, trukit ja autonosturit	824 108.08
Puhelinosuudet	644 60.00
Yhteensä	121 618 440.83

Palkat. Kertomusvuonna maksetut palkat, joiden yhteissumma oli 13 942 359.15 mk, jakaantuivat seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat 2 941 885.93 mk, tilapäiset viranhaltijat 3 030 398.80 mk, viranhaltijain vuosilomakustannukset 60 175.54 mk, viranhaltijain sairauslomapalkat 8 800.54 mk, ylityökorvaukset 571 589.54 mk, työsuhteessa olevien kuukausipalkat vuosiloma- ja sairausajan palkkoineen sekä ylityökorvaukset 1 982 864.38 mk, työsuhteessa olevien tuntipalkat vuosiloma- ja sairausajan palkkoineen 5 346 644.42 mk.

36. Liikennelaitos[1)]

Henkilöautojen voimakas lisääntyminen jatkui Helsingissä kertomusvuoden aikana ja vaikutti osaltaan liikennelaitoksen toimintaan. Matkustajamäärät vähenivät varsinkin esikaupunkilinjoilla. Sitävastoin raitiovaunuliikenteessä todettiin jonkin verran lisääntymistä. Tähän on vaikuttanut pääasiallisesti matkalipun hinta ns. keskustalinjoilla, joihin mm. kaikki raitiolinjat kuuluvat.

Vuoden 1964 liikennepalvelulle antoi oman erityispiirteensä 1.5. voimaanastunut yhteistariffi, jonka avulla liikennelaitos, valtionrautatiet sekä Linja-autoliitto pyrkivät yhtenäisiin kuljetusmaksuihin pääkaupungin julkisessa henkilöliikenteessä. Yhteistariffin voimaan tullessa lopetettiin liikennelaitoksen autolinjat 62 ja 63 sekä suoritettiin eräitä linjajärjestelyitä.

Samanaikaisesti yhteistariffin voimaanastumisen kanssa tapahtui lippujen hintoihin ja kelpoisuuteen nähden eräitä muutoksia johtuen osittain uudesta vyöhykejaosta.

Kaluston kuljetustehon lisäämiseksi tilattiin kolme kotimaista ja vuokrattiin kolme ulkolaista 12 metrin pituista linja-autoa. Näistä saatuja kokemuksia pyritään ottamaan huomioon vastaisissa autohankinnoissa.

Matkustajapalvelun edistämiseksi perustettiin vuoden lopulla ensimmäinen myynti- ja neuvontatoimisto, jossa lippujen myynnin ohella opastetaan matkustajia kaikissa matkoihin liittyvissä kysymyksissä.

Matkustajien mukavuutta silmälläpitäen rakennettiin eräille pysäkeille uudentyyppisiä, entistä tarkoituksenmukaisempia sadekatoksia.

Laitoksen organisaation kehittämiseen kiinnitettiin jatkuvaa huomiota. Vuoden lopulla saatiin valmiiksi uusi liikennelaitoksen lautakunnan ja liikennelaitoksen ohjesääntö sekä laitoksen organisaatiokaavio.

[1)] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja liikennelaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

LIIKENNELAITOKSEN LAUTAKUNTA

Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli seuraava:

Londen, Carl-Gustaf	dipl.ins.	puheenjohtaja
Korvenheimo, Jorma	ev.luutn.	varapuheenjohtaja
Gestrin, Kristian	varatuomari	jäsen
Ilveskorpi, Martti	fil. maist.	»
Leino, Eino I.	tiedotuspääll.	»
Nieminen, Martti L.	toimittaja	»
Päivinen, Otto	konetarkastaja	»
Valpas, Olavi	konttorinhoitaja	»
Virtanen, Kalle	puuseppä	»
Krogius, Hjalmar	teollisuustointa johtava apul.kaupunginjohtaja	kaupunginhallituksen edustaja

Lautakunnan sihteerinä toimi liikennelaitoksen asiamies Orvo Koskinen.

Lautakunnan kokousten lukumäärä oli vuoden kuluessa 23 ja pöytäkirjojen pykäläluku 496. Lautakunnalle esitettyjen kirjeiden lukumäärä oli 355, lähetettyjen kirjeiden 131 ja lautakunnan pöytäkirjanotteiden 746.

Päätökset:

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon mm:

liikennelaitoksen vuonna 1965 käyttöön otettaviksi tarkoitettujen linja-auton alustojen hankinta (24.4. 176 §.);

Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön henkilökunnan huoltokonttorin sääntöjen kumoaminen ja liikennelaitoksen huoltokonttoritoiminnan järjestäminen kaupunginhallituksen kokouksessaan 12.5.1960 pöytäkirjan 1 360 §:n kohdalla hyväksymän Helsingin kaupungin liikennelaitoksen huoltokonttorin sääntöehdotuksen mukaisesti (26.6. 268 §.);

kahdeksankymmenen linja-auton korin hankinta (14.8. 310 §.);

10 milj. litran kaasuöljysäiliön hankkiminen liikennelaitokselle. 1/10 säiliöstä luovutetaan rakennusviraston käyttöön (4.12. 458 §.).

Esitykset:

Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemiin esityksiin sisältyivät mm. seuraavat asiat:

Helsingin kaupungin julkisen liikenteen yhteistyöelimen ehdotus autolinjan 16/16A muuttamisesta sekä uuden autolinjan perustamisesta palvelemaan Kulosaaren liikennettä (7.2. 58 §.);

7 200 000 markan suuruisen määrärahan varaaminen liikennelaitoksen talousarvioon vuodeksi 1965 uusien linja-autojen hankkimista varten ja niiden tilaaminen jo vuoden 1964 aikana (6.3. 105 §.);

liikenteen aloittaminen Myllypuron kerrostaloalueella (10.4. 143 §.);

2 000 markan suuruisen määrärahan saaminen liikennelaitoksen työturvallisuuskilpailun järjestämiseen (10.4. 148 §.);

invaliidisäätiötä palvelevan autolinjan 100 reitin muuttaminen (5.6. 233 §.);

liikennelaitoksen konttorirakennuksen luonnospiirustusten hyväksyminen (31.7. 284 §.);

Vartiokylän hallien pääpiirustusten hyväksyminen (28.8. 319 §.);

uuden keskusta-autolinjan perustaminen ja tästä johtuvat toimenpiteet (25.9. 351 §.);

autolinjan 35, Rautatientori — Roihuvuori, reitin johtaminen kulkemaan tungosaikoina molempiin suuntiin Hitsaajankadun kautta (4.12. 443 §.);

rakennuksen Mannerheimintie 76 toimistotiloissa suoritettavat peruskorjaus- ja muutostyöt (4.12. 452 §.);

sadekatosten rakentaminen liikennelaitoksen eräille pysäkkialueille (4.12. 453§.);

keskustan autolinja 16 jatkaminen Munkkisaaressa (18.12. 480 §.);

Lausunnot:

Kaupunginhallitukselle antamissaan lausunnoissa lautakunta puolsi:

matkailuneuvottelukunnan esitystä muuttaa raitiolinja 3 palvelemaan myöskin matkailulinjana (10.1. 16 §.);

urheilu- ja retkeilylautakunnan esitystä koskien mm. yleisölle myönnettäviä vapaita lauttamatkoja Korkeasaareen siellä 8—14.6.1964 välisenä aikana järjestettävien Korkeasaaren eläintarhan 75-vuotisjuhlien ajaksi (7.2. 56 §.);

Helsingin kaupungin julkisen liikenteen yhteistyöelimen esityksiä koskien linjojen 62 ja 63 lopettamista (6.3. 98 §.), linjan 53 reitin muuttamista Oulunkylässä kulkemaan Mäkitorpantien ja Siltavoudintien kautta, linjan 53 lisäautoilla liikennöimistä linjana 53A väliä Rautatientori—Oulunkylä (Patola), linjojen 53 ja 53A

liikennetiheyksien vahvistamista ja linjan 56 liikenteen lopettamista (6.3. 99 §) sekä linja 41 ja yöliikennelinjan 41N reitin lyhentämistä, linjan 41 nimen muuttamista ja liikennetiheyksien vahvistamista (6.3. 100 §.), kaikki nämä muutokset yhteistariffin voimaantulopäivästä alkaen sekä yleislipun käytäntöönottamista ja autolinjan 100 kertamaksun alentamista 50 pennistä 35 penniin ja vapaan siirto-oikeuden sallimista 35 pennin maksulla raitiolinjalta 10 autolinjalle 100 ja päinvastoin (5.6. 232 §.);

kiinteistölautakunnan Porvoonkadun ja Sturenkadun risteyksen liikenteen järjestelyä koskevaa esitystä esittäen sen toteuttamista liikennelaitoksen piirustuksen 1—130 mukaisesti (10.4. 140 §.);

Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy:n anomusta linjan Rautatientori—Pihlajamäki pidentämiseksi ja ajovuorojen lisäämiseksi (25.9. 350 §.).

Lautakunnan kurinpitojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja Londen, varamiehenään varapuheenjohtaja Korvenheimo sekä jäseninä lautakunnan jäsen Päivinen, varamiehenään lautakunnan jäsen Virtanen, liikennejohtaja Teuvo Riittinen, varamiehenään talousjohtajan viransijainen Unto Valtanen ja asiamies Orvo Koskinen, varajäsenenään apul.asiamies Reijo Isotalo. Sihteerinä toimi asiamies Koskinen, varamiehenään apul.asiamies Isotalo. Jaostolla oli 22 kokousta. Pöytäkirjojen pykäläluku oli 233 ja pöytäkirjanotteiden 1 174. Jaosto määräsi kertomusvuonna 212 kurinpitorangaistusta, joista 85 oli varoituksia ja 127 virantoimituksesta pidätyksiä.

LAITOKSEN TALOUS

Laitoksen taloudellinen tulos osoitti oheisten taseitten mukaan 6 911 702,78 markan suuruista tappiota, kun kaupunginvaltuuston päätöksen mukainen laitoksen pääomalle laskettava 6 %:n korko, jota ei merkitä varsinaiseen tilinpäätökseen, kuten muissa kaupungin liikelaitoksissa, jätetään huomioonottamatta. Vuoden 1963 tulokseen verrattuna se on 1 476 973,24 markkaa parempi.

Vertailuvuoden 1963 toteutuneita lukuja on korjattu liikenneseisauksen aiheuttamilla arvioiduilla menojen säästöillä, jotta muutokset eri menolajien kohdalla olisivat keskenään vertailukelpoisia.

Henkilöstömenojen, joiden osuus kaikista menoista oli 70,0 %, kasvu oli suurin verrattuna muihin menolajeihin. Välittömät palkkausmenot kohosivat 4,26 mmk:lla eli 12,5 %:lla.

Eläkemenojen lisäys oli peräti 1,24 mmk eli 28,1 %.

Henkilöstömenojen kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 5 870 mmk eli 14,6 %.

Poistojen kasvu johtui suurimmaksi osaksi linja-autokaluston lisäyksestä. Verot ja vakuutukset pienenivät hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Linja-autojen ja raitiovaunujen käyttövoima ja korjaustarvikkeet samoinkuin sekalaiset menot osoittivat pientä nousua.

Varsinaiset tulot olivat 58 954 448,13 mk, joka on 10 249 984,71 mk suurempi kuin vuoden 1963 vastaava luku. Jos vertailuvuoden 1963 tuloissa otetaan huomioon liikenneseisauksen aiheuttama noin 5 mmk arvioitu tulojen menetys, oli tulojen lisäys noin 5,25 mmk. Tulojen lisäys johtuu lähinnä siitä, että yhteistariffin voimaan tullessa 1.5.1964 liikennemaksuja korotettiin.

Eri toimintamuotojen menot ja tulot käyvät ilmi laitoksen tilinpäätöstaseista.

KANTAOMAISUUDEN MUUTOKSET:

KANTAOMAISUUDEN ARVO 1.1.1964		81 025 029,04
Lisäykset:		
Pääomamäärärahoilla hankittu		3 422 193,53
Keskeneräisistä uudishankinnoista siirretty		982 761,93
Laajasalon öljysäiliön tontti		220 000,00
Vartiokylän varikon tontti		1 700 000,00
		6 324 955,46
Vähennykset:		
Poistot	6 753 456,01	
Myynnit ja romutukset	27 068,00 ./.	6 780 524,01
KANTAOMAISUUDEN ARVO 31.12.1964		80 569 460,49

Kuten edellisestä havaitaan, pieneni kantaomaisuuden arvo 455 568,55 markalla eli 0,6 %:lla.

OMAISUUSTASE JOULUKUUN 31. PÄIVÄNÄ 1964

Vastaavaa:

Kassavarat	263 232,20	
Velalliset	185 973,55	449 205,75
Varastot		3 329 204,71
Nostamattomat määrärahat		4 810 610,53
Käyttöomaisuus:		
Liikennekiinteistöt	29 954 427,62	
Asuntokiinteistöt	1 398 016,69	
Radat ja ajojohdot	7 303 172,16	
Raitiovaunusto	21 384 709,28	
Linja-autovaunusto	19 046 713,61	
Johdinvaunusto	177 750,—	
Johdinautojen ajojohdot	95 458,53	
Henkilö- ja pakettiautot	60 650,—	
Lautta	49 994,—	
Kalusto	898 052,07	
Puhelinosuudet	127 300,—	
Keskeneräiset uudishankinnat	73 216,53	80 569 460,49
Tilivuoden tappio		6 911 702,78
	mk	96 070 184,26

Vastattavaa:

Velkojat		2 176 061,01
Talletetut vieraat varat		536 781,54
Ennakkotulot		45 576,10
Konttokuranttivelka kaupungille		7 931 694,59
Siirtyneet määrärahat:		
Vapaina siirtyneet	4 754 890,53	
Sidottuina siirtyneet	55 720,—	4 810 610,53
Pääomavelka kaupungille		80 569 460,49
	mk	96 070 184,26

TULOSTASE JOULUKUUN 31. PÄIVÄNÄ 1964

MENOT:

Hallinto:

Yleiset hallintomenot	160 117,80	
Yhteiset osastot	2 399 888,96	
Tarverahat	172 962,77	
Huoneistomenot	37 434,86	2 770 404,39

Raitioliikenne:

Liikennehenkilökunnan palkat	9 023 761,81	
Käyttövoima	1 953 856,28	
Radat ja ajojohdot	1 499 921,39	
Vaunuston korjaus ja huolto	3 968 760,48	
Käyttörakennukset	496 008,34	
Käyttöomaisuuden poistot	2 292 441,—	19 234 749,30

Linja-autoliikenne:

Liikennehenkilökunnan palkat	15 796 836,46	
Poltto- ja voiteluaineet	1 598 214,38	
Autoverot ja -vakuutukset	2 721 652,67	
Vaunuston korjaukset ja huolto	7 450 592,75	
Käyttörakennukset	790 520,39	
Ulkopuolisten suorittamat ajot	961 362,17	
Käyttöomaisuuden poistot	4 231 538,72	33 550 717,54

Laivaliikenne:

Palkat	107 724,01	
Muut menot	46 796,13	
Käyttöomaisuuden poistot	14 596,—	169 116,14

Asuntokiinteistöt:

Palkat	23 326,82	
Muut menot	126 577,48	
Käyttöomaisuuden poistot	36 880,92	186 785,22

Yhteiset sekalaiset menot:

Vuokrat	27 716,40	
Vakuutukset	236 093,72	
Korot	303 022,12	
Työkalujen ja kaluston hankinta	124 393,67	
Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut:		
Eläkkeet	5 621 197,55	
Sosiaaliturvamaksut	2 037 036,50	
Muut edut	169 308,01	
Hallintorakennukset	65 122,48	
Sekalaiset liikennemenot	1 192 488,50	
Käyttöomaisuuden poistot	177 999,37	9 954 378,32
		mk 65 866 150,91

TULOT:

Raitioliikenne		16 049 109,94
Linja-autoliikenne		26 107 295,11
Laivaliikenne		191 174,85
Asuntokiinteistöt		206 996,95
Sekalaiset tulot:		
Kuukausiliput	6 703 391,79	
Koulu- ja invaliidiliput	2 407 481,22	
Muut liput	1 971 376,65	
Kaupungin alennuslippuavustus	4 397 744,52	
Muut sekalaiset tulot	919 877,10	16 399 871,28
Tilivuoden tappio		6 911 702,78
		mk 65 866 150,91

Omakustannusperiaatteiden mukaan, jolloin käyttöomaisuuden korko laitokseen sijoitetulle pääomalle on laskettu 6 % mukaan, olisi laitoksen tulos tappiota mk 11 773 204,52.

VARASTOJEN KEHITYS:

OMAT VARASTOT 1.1.1964		3 822 580,98
Ostot v. 1964		
omaan varastoon	4 353 123,66	
kaupintavarastosta	1 321 986,17	
itse tehdyt tarvikkeet	124 724,59	5 799 834,42
Kulutus v. 1964		
omasta varastosta	4 768 896,11	
kaupintavarastosta	1 321 986,17	
itse tehdyt tarvikkeet	116 838,96	
epäkurantin tavaran poistot	85 489,45	6 293 210,69
OMAT VARASTOT 31.12.1964		3 329 204,71

KAUPINTAVARASTOT 1.1.1964 1,147 mmk ja 31.12.1964 1,190 mmk.

Yllä olevasta taulukosta havaitaan, että omien varastojen arvo pieneni 0,494 mmk:lla eli n. 13 %:lla. Kun otetaan huomioon hintatason nousu, voidaan sanoa, että varastojen volyymi pieneni enemmän kuin nimellisarvoihin perustuva %-luku osoittaa. Varastojen edulliseen kehitykseen vaikutti noudatettu säästäväisyys ja ostopolitiikka.

LIIKENNE

Toimintakertomuksen alkusanoissa mainituista syistä johtuen tapahtui linja-autoliikenteessä matkustajamäärien vähenemistä esikaupunkilinjoilla.

Vuoden alussa oli arkipäivien tungosaikaliikenteessä 359 diesel- ja 17 johdinautoa, kesällä 282 diesel- ja 10 johdinautoa, vuoden lopussa 365 diesel- ja 17 johdinautoa.

Yksityisiltä liikennöitsijöiltä vuokratuilla linja-autoilla liikennöitiin tungosaikoina eri linjoilla yhteensä 1 057 207 km.

Kertomusvuoden aikana tehtiin linjaverkostossa seuraavat muutokset:

19. tammikuuta muutettiin linjan 41 reitti kulkemaan Puotinharjun kautta.

30. huhtikuuta lopetettiin liikennöiminen linjoilla 56, 62 ja 63.

1. toukokuuta Kulosaaren liikenne erotettiin linjasta 16 avaamalla uusi autolinja 30, Vanha kirkkopuisto—Kulosaari ja lyhentämällä linjan 16 reitti Kruununhakaan päättyväksi. Linjan 53 reitti muutettiin Käskynhaltijantieltä Siltavoudintien—Mäkipellontien kautta kulkevaksi ja linjan 41 reitti lyhennettiin Vartioharjuun päättyväksi.

13. toukokuuta pidennettiin linjan 43 reittiä noin 700 metrillä ulottamalla se Karistimentien ja Myllypurontien kulmaan saakka.

1. kesäkuuta avattiin autolinja 23A, Erottaja—Katajaharju.

1. syyskuuta muutettiin linjan 43 reitti kulkemaan Myllypuron kerrostaloalueelle Herttoniementien, Turunlinnantien ja Myllymestarintien kautta Myllypurontien ja Orpaanportaan kulmaan.

7. syyskuuta muutettiin linjan 71 reitti kulkemaan Pääskylänrinteen ja Pääskylänkadun kautta Sörnäisten rantatielle.

24. joulukuuta muutettiin linjan 52 reitti Tuusulantieltä suoraan Asesepäntietä pitkin kulkevaksi.

Raitioliikenteessä todettiin jonkin verran matkustajamäärien lisääntymistä.

Vuoden alussa oli arkipäivien tungosaikaliikenteessä 126 moottori- ja 78 perävaunua, kesällä 96 moottori- ja 36 perävaunua, syyskuun alusta vuoden loppuun 123 moottori- ja 76 perävaunua.

4-akselisia vaunuja oli liikenteessä kaikkiaan 108, joista 83 moottori- ja 25 perävaunuja.

Vuoden aikana tehtiin linjaverkostossa seuraavat muutokset:

31. toukokuuta lopetettiin tungosaikalinja 4V, Munkkiniemi—Vallila, keväällä suoritetun kuormitustarkkailun tulosten perusteella.

1. syyskuuta lopetettiin yöliikenne linjalla 1.

Partioautojen avulla valvottiin liikennettä, selvitettiin autolinjoilla 309 ja raitiolinjoilla 506 liikennehäiriötä ja hoidettiin mm. 51 potilaskuljetusta.

Tavanomaisen seuraavan vuoden liikenteestä tehtävän ennusteen lisäksi laadittiin ennuste matkustaja- ja ajokilometrimääristä vuosille 1966—1975. Mainittu ennuste liittyy Helsingin kaupungin pitkän tähtäyksen taloussuunnitelman laadintaan.

Lukuisia kuormitustarkkailuja ja matkustajalaskentoja toimeenpantiin eri linjoilla sekä päivä- että yöliikenteen osalta.

Vuoden kuluessa laadittiin runkoaikataulut talvi- ja kesäliikennettä varten. Toukokuun 1. päivänä voimaan tullut yhteistariffi aiheutti yhden ylimääräisen aikataulujen laadinnan.

»Korkeasaari—Högholmen» moottorilautta suoritti aikana 1. toukokuuta — 11. lokakuuta kaikkiaan 2 533 edestakaista vuoroa Korkeasaareen kuljettaen yhteensä 344 181 matkustajaa, joista 227 440 aikuisten, 104 150 lasten ja 12 591 koululais- ja retkeilylipuilla. Lisäksi suoritti lautta 533 edestakaista vuoroa Suomenlinnaan 23. huhtikuuta — 30. toukokuuta ja 12. lokakuuta — 6. marraskuuta välisinä aikoina.

LIIKKUVA KALUSTO

Liikkuvan kaluston kokonaismäärä pysyi edelliseen vuoteen verrattuna suurin piirtein ennallaan, sillä uusien ja romutettujen linja-autojen määrät vastasivat toisiaan. Uusia raitiovaunuja ei hankittu, yksi johdinauto poistettiin ja romutukset raitiovaunujen osalta rajoittuivat kahteen perävaunuun. Seuraava taulukko ilmaisee numeroina viime vuosina liikkuvassa kalustossa tapahtuneet muutokset:

Liikkuva kalusto	1960	1961	1962	1963	1964
Linja-autot:					
Vuoden aikana hankittu	20	83	67	73	42
Vuoden aikana romutettu	15	19	24	50	41
Lukumäärä vuoden lopussa	380	444	487	511	514
Turistivaunuja	2	2	2	1	1
Johdinautot:					
Lukumäärä vuoden lopussa	26	26	26	26	25
Raitiovaunut:					
Moottorivaunuja, 4-akselisia	111	111	111	111	111
Moottorivaunuja, 2-akselisia	91	91	91	84	84
Perävaunuja, 4-akselisia	30	30	30	30	30
Perävaunuja, 2-akselisia	100	100	100	91	89
Alukset:					
Moottorilautta »Korkeasaari-Högholmen»	1	1	1	1	1

Kalustohankinnoissa kiinnitettiin huomiota ennen kaikkea kaluston tarkoituksenmukaiseen rakenteeseen sekä matkustajien mukavuuteen ja turvallisuuteen ottaen huomioon samalla entistä enemmän standardisoimisnäkökohdat.

Erikseen mainittakoon uudet 12-metriset koeautot, joista kolme vuokrattiin saksalaisilta autotehtailta ja kolme ostettiin kotimaisilta valmistajilta. Näistä ehdittiin kertomusvuoden kuluessa saada liikenteeseen 4. Koeautojen sekä niissä toteutettujen mielenkiintoisten yksityiskohtien soveltuvuutta tullaan kiinteästi seuraamaan ja saatuja kokemuksia käyttämään hyväksi vastaisissa kalustohankinnoissa.

LIIKKUVAN KALUSTON JA RATOJEN KUNNOSSAPITO

Sekä linja-autojen, raitiovaunujen että rataverkoston korjaus- ja huoltotoiminnassa on pyritty entistä parempiin tuloksiin työn rationalisoinnilla. Vaikka siihen liittyvä ja tähtäävä tutkimustyö on laitoksessamme vasta alussa, se on jo tähän mennessä antanut lupaavia tuloksia. Tutkimustoimintaa tullaankin jatkuvasti kehittämään ja laajentamaan laitoksen kaikkiin toimintapiireihin ulottuvaksi.

Linja-autojen korjaus- ja huoltotoiminnan ulkonaisissa puitteissa ei tapahtunut mainittavia muutoksia. Työnsuunnittelua, vaihto-osapalvelua sekä tarvike- ja varaosajakelua edelleen kehittämällä pystyttiin toimintaa jonkin verran tehostamaan. Työntekijämäärää lisäämättä voitiin liikenteeseen luovuttaa enemmän autoja kuin edellisenä vuonna, vaikka entisen suuruisella autokalustolla ajettu kilometrimäärä kasvoi yli kahdella miljoonalla.

Uudishankinnoilla ja vanhempien linja-autojen romuttamisella on luonnollisesti myös osuutensa autokaluston käyttösuhteen parantamispyrkimyksissä.

Ruskeasuon varikon ulkosäilytysalueelle asennettiin 20 uutta sähkölämmitteistä seisontapaikkaa ja 25 linja-autoa varustettiin sähkölämmitysvastuksilla säilytyshalleissa vallitsevan ahtauden lieventämiseksi.

Seuraavassa muutamia lukuja autojen korjaus- ja huoltotoiminnasta:

	1960	1961	1962	1963	1964
Alustankorjauksia	3 284	4 568	2 840	1 729	1 633
Korinkorjauksia	849	547	549	532	635
Maalauksia	223	250	249	321	397
Moottorien täyskorjauksia	82	76	106	120	100
Huoltokorjauksia	29 200	20 335	20 379	19 854	21 710
Kolhiokorjauksia	1 213	1 380	1 439	1 203	1 505
Määräaikaishuoltoja:					
II—V (2 500—30 000 km)	—	—	—	8 697	9 945
VI—VIII (60 000—240 000 km)	—	—	—	146	173

Raitiovaunujen ja johdinautojen korjaus- ja huoltotoiminnassa ei kertomusvuoden aikana tapahtunut suuria muutoksia aikaisempiin vuosiin verrattuna. Sekä raitiovaunujen että johdinautojen lukumäärä, samoin käytettävissä olevat korjaus- ja huoltotilat ovat pysyneet käytännöllisesti katsoen muuttumattomina jo usean vuoden ajan. Siksi ei suoritettujen töiden määrässäkään esiinny mainittavampia vaihteluita, kuten oheinen vertailutaulukko osoittaa:

	1960	1961	1962	1963	1964
Moottorivaunujen täyskorjauksia	45	55	42	42	43
Perävaunujen täyskorjauksia	1	2	6	11	15
Moottorivaunujen suuria osakorj. ...	222	169	153	165	163
Perävaunujen suuria osakorjauksia ..	16	11	28	37	27
Ratamoottorien täyskorjauksia	219	95	80	219	225
Ositt. ratamoottorien korjauksia	—	266	241	141	133
Kolhiokorjauksia	627	537	544	520	616
Ulkopuolisia maalauksia	13	12	35	17	38
Pieniä huoltokorjauksia	7 950	8 607	9 766	9 362	9 293
Linjalla suorit. korjauksia.....	4 542	3 775	4 595	4 055	4 133
Johdinautokorjauksia	635	681	637	536	421
Johdinautokorj. linjalla	554	509	557	466	434

Edellä mainittujen varsinaisten liikennekaluston korjaus- ja huoltotöiden lisäksi valmistettiin varasto- ym. kalustoa sekä suoritettiin erilaisia kiinteistöjen kunnossapitotöitä.

Rataverkoston tavanmukaisen kunnossapidon lisäksi suoritettiin myös ratarakennustöitä, joista huomattavimpana mainittakoon radan siirto Hämeentien sillalle. Töölöntullin raitiosilmukka purettiin tarpeettomana. Mannerheimintien ja Kaivokadun kulmauksessa uusittiin vaihteet ja raideristeykset.

Rata- ja johdinverkostossa tapahtuneet muutokset ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	1961 m	1962 m	1963 m	1964 m
Linjaraiteiden pituus	79 886	78 976	79 056	78 991
Ratapiha- ja halliraiteiden pituus	14 948	14 344	14 310	14 293
Uutta raidetta rakennettu tai vanhaa uusittu.	548	1 612	940	2 590
Ajoverkoston kokonaispituus	106 614	107 920	105 966	104 884
Raitioteiden ajoverkosto.....	94 834	97 320	95 866	94 284
Johdinautojen ajoverkosto	11 780	10 600	10 070	10 070

RAKENNUSTOIMINTA JA RAKENNUSSUUNNITELMAT

Kertomusvuoden kuluessa suoritettiin runsaasti erilaisia käytössä oleviin rakennustiloihin liittyviä suunnittelutöitä. Niiden tarkoituksena oli parantaa toimintamahdollisuuksia nykyisissä rakennuksissa.

Tämän ohella suoritettiin myös uusiin rakennushankkeisiin liittyvää suunnittelua sekä annettiin suunnittelutoimeksiantoja ulkopuolisille.

Tärkeimmät kohteet olivat:

— Vartiokylän linja-autovarikon suunnittelu ja rakennushankkeeseen liittyvät selvittelyt.
— Vallilan alueen väestönsuoja.
— Salmisaareen rakennettavan linja-autovarikon varikkorakennuksen käyttösuunnitelma.
— Uuden konttorirakennuksen luonnokset.

HENKILÖKUNTA, SOSIAALI- JA TIEDOTUSTOIMINTA

Laitoksen henkilökunnan määrä pysyi ennallaan edelliseen vuoteen nähden ja oli kertomusvuoden lopussa 4 015 henkilöä, jakautuneena eri tehtäviin. Laitokpalvelukseen otettiin kertomusvuoden aikana 258 henkilöä. Palveluksesta erosi 258 henkilöä, joista 107 siirtyi eläkkeelle. Eläkettä saavia oli kaikkiaan vuoden lopussa 1 080 (ed. v. 1 035) henkilöä.

SOSIAALITOIMINTA

Sosiaali- ja henkilösuhdeasioissa opastettiin henkilökuntaa ja sen asuntotilannetta pyrittiin helpottamaan yhteistoimin kaupungin ao. viranomaisten kanssa. Henkilökunnan asunto-osakeyhtiön, Norrtäljentie 6:n rakentamiseen, suunnitteluun ja rahoitukseen liittyvissä asioissa annettiin asiantuntija-apua.

Harrastustoiminta jatkui voimakkaana erityisesti urheilun, mieskuoron ja shakkipelin osalta.

TIEDOTUSTOIMINTA

Tiedotustoiminta kohdistui sekä henkilökuntaan että matkustavaan yleisöön. Kuten toisaalla jo mainittiin, avattiin vuoden lopulla laitoksen ensimmäinen myynti- ja neuvontatoimisto, jossa lippujen myynnin ohella opastetaan matkustajia kaikissa matkoihin liittyvissä kysymyksissä. Uutistapahtumat sekä lautakunnan päätökset tiedotettiin yleisölle lehdistön välityksellä. Yleisön lehdissä esittämiin asiallisiin kirjoituksiin vastattiin.

Siirryttäessä yhteistariffiin laadittiin pääasiallisesti liikennelaitoksen toimesta julkaisu, joka jaettiin jokaiseen helsinkiläiseen kotiin.

KOULUTUSTOIMINTA

Kertomusvuoden koulutustoiminta käsitti erilaisia sekä toimihenkilöille että työntekijöille järjestettyjä kursseja ja informaatiotilaisuuksia. Kursseista mainittakoon mm. työnjohtajille sekä sähköasennus- ja huoltotöitä suorittaville asentajille pidetty puolijohdetekniikan kurssi.

Henkilökunta osallistui kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kursseille.

Laitoksen palveluksessa olevien oppisopimusoppilaiden koulutus jatkui määrätyn ohjelman mukaisesti työpaikoilla.

Vuoden lopulla ryhdyttiin tutkimaan oman ammattikoulun perustamismahdollisuuksia.

Vuoden kuluessa koulutettiin kaikkiaan 53 linja-autonkuljettajaa, 22 raitiovaunukuljettajaa sekä 55 rahastajaa. Lisäksi annettiin lyhyt raitiovaunukuljettajakoulutus eräille teknillisen osaston henkilöille.

Kaupungin järjestämille VSS-peruskursseille osallistui eri korjaamoista ja varikoista 12 asentajaa, joille tullaan antamaan myös palokoulutusta.

PALOSUOJELU

Kertomusvuoden aikana sattui korjaamo- ja hallirakennuksissa sekä liikkuvassa kalustossa muutamia tulipalon alkuja, jotka kuitenkin kyettiin sammuttamaan laitoksen omalla alkusammutuskalustolla.

Laitoksen eri kiinteistöissä suoritettujen palotarkastusten lisäksi pidettiin sekä linja-auton- että raitiovaunukuljettajille oppitunteja alkusammutuskaluston käytöstä ym. palosuojeluasioista.

TYÖTURVALLISUUSTOIMINTA

Työturvallisuustoiminta pohjautui kertomusvuonna laitoksen johdon, sen nimeämän työturvallisuustoimikunnan, työntekijäin edustajien sekä ammattientarkastajien yhteistyöhön.

Suorittamalla lukuisia tarkastuskäyntejä laitoksen eri työkohteisiin, pyrittiin valvomaan työturvallisuudesta annettujen määräysten ja ohjeiden noudattamista sekä löytämään mahdollisia »tapaturmaloukkuja». Työnjohtajien suorittamalla valvonnalla ja valistustoiminnalla, samoinkuin työntekijäin myönteisellä suhtautumisella on ollut suuri merkitys työturvallisuustoiminnassa.

Herättääkseen harrastusta työturvallisuuskysymyksiä kohtaan sekä tehostaakseen lähinnä inhimillisistä syistä johtuvien työtapaturmien torjuntaa liikennelaitos toimeenpani kokeilumielessä työturvallisuuskilpailun vuodeksi 1964. Jotta kilpailuryhmien erilaiset henkilövahvuudet ja erilainen tapaturmavaara eivät vaikuttaisi kilpailun tulokseen, otettiin tuloslaskennan perusteeksi kullekin kilpailuryhmälle edellisen vuoden aikana sattuneiden työtapaturmien lukumäärät.

Koko liikennelaitoksen henkilökunnan kaikkien tapaturmien määrät sekä näistä aiheutuneet sairauspäivät ja tapaturmakorvaukset olivat vuosina 1963—64 seuraavat:

Vuosi	Tapaturmien määrä	Sairauspäivien määrä	Lainmukaiset tapaturmakorvaukset
1963	489	7 639	123 150 mk
1964	476	5 928	107 056 mk
Erotus	13	1 711	16 094 mk
Vähennys	2,7 %	22,4 %	13,1 %

Kilpailusta saatujen myönteisten kokemusten vuoksi laitoksen johto päätti jatkaa kilpailutoimintaa myös vuonna 1965. Sääntöihin tehtyjen tarkistusten lisäksi jaettiin kertomusvuonna yhtenä ryhmänä kilpaillut liikenneosasto kahtia, joten v. 1965 osallistuu kilpailuun seitsemän eri kilpailuryhmää.

Johtopäätösten teko tämänlaatuisen kilpailutoiminnan työtapaturmia vähentävästä vaikutuksesta on toistaiseksi ennenaikaista, koska vastaavaa kokeilua ei ole aikaisemmin toimeenpantu muissa kaupungin laitoksissa.

TERVEYDENTILANNE

Terveydentilanne on ollut hyvä, jopa aikaisempia vuosia parempi. Työpaikkahygieniaan ja bioteknologisiin näkökohtiin on kiinnitetty lisääntyvää huomiota. Myönteiset tulokset tästä toiminnasta näkyvät toivottavasti jo lähivuosina.

Seuraavassa muutamia lukuja poliklinikan toiminnasta viime vuosina:

	1960	1961	1962	1963	1964
Vast.otolla kävijöitä	17 987	18 251	21 219	18 684	21 455
Sairaita	11 920	10 229	11 248	10 492	13 283
Lääkärintodistuksia	3 245	3 882	6 294	4 835	4 767
Rec.uudistamisia	2 637	3 056	3 249	3 015	3 034
Tulotarkastuksia	185	453	428	306	300
Lääk. määr. lab.tutk.	1 217	2 274	3 452	3 589	5 325
Kotikäyntejä	248	214	293	148	236
Pienoisrtg.tark.	3 083	3 083	3 251	4 080	3 453
Tark.tutk.kuts.	59	139	70	77	74
Uusia tub.tapauksia	7	6	11	5	5

Raitiolinjat v. 1964

N:o	Linja	Liikennöimisaika
1	Kauppatori — Käpylä	1.1.—31.12.
1A	Eira — Käpylä	»
3B	Eira — (Erottaja) — Kallio — (Töölö — Kauppatori) — Eira	»
3T	Eira — (Kauppatori — Töölö) — Kallio — (Erottaja) — Eira	»
4	Kirurgi — Munkkiniemi	»
4A	Erottaja — Munkkiniemi	»
4S	Kauppatori — Munkkiniemi	»
4V	Vallila — Munkkiniemi	1.1.—31. 5.
5	Katajanokka — Töölöntori	1.1.—31.12.
6	Hietalahti — Arabia	»
7A	Etu-Töölö — (Messuhalli) — Sörnäinen	»
7B	Etu-Töölö — (Rautatientori) — Sörnäinen	»
8	Salmisaari — Vallila	»
9	Kauppatori — Vallila	»
10	Linjat — Ruskeasuo	»
10A	Arabia — Ruskeasuo	»
10S	Kauppatori — Ruskeasuo	»

Keskikaupunkiautolinjat v. 1964

N:o	Linja	Liikennöimisaika
13	Kauppatori — Etu-Töölö	1.1.—31.12.
13S	Kauppatori — Etu-Töölö (Hietaniemi)	»
14	Eira — Tukholmankatu	»
14A	Viiskulma — Tukholmankatu	»
16	Punavuoret — Kulosaari	1.1.—30. 4.
16	Punavuoret — Kruunuhaka	1.5.—31.12.
16A	Munkkisaari — Kulosaari	1.1.—30. 4.
16A	Munkkisaari — Kruununhaka	1.5.—31.12.
17	Merikatu — Aleksis Kivenkatu	1.1.—31.12.
18	Kruununhaka — Lastenlinna	»
19	Eläintarha — Pasila	»
21	Erottaja — Seurasaari	»
23	Erottaja — Lauttasaari (Isokaari)	»
23A	Erottaja — Lauttasaari (Katajaharju)	1.6.—31.12.
24	Rautatientori — Lauttasaaren teollisuusalue	1.1.—31.12.
24A	Rautatientori — Lauttasaaren teollisuusalue	»
30	Vanha kirkkopuisto — Kulosaari	1.5.—31.12.
72	Kauppatori — Sörnäinen	1.4.— 2.11.
100	Kuusitie — Invaliidisäätiö	1.4.—31. 8.
100	Ruskeasuo — Invaliidisäätiö	1.9.—31.12.

Esikaupunkiautolinjat v. 1964

N:o	Linja	Liikennöimisaika
22	Vanha kirkkopuisto — Etelä-Haaga	1.1.—31.12.
25	Vanha kirkkopuisto — Malminkartano	»
26	Vanha Kirkkopuisto — Konala	»
26N	Erottaja — Konala	»
27	Erottaja — Kaarela	»
27N	Erottaja — Kannelmäki — Kaarela	»
28	Erottaja — Kannelmäki	»
29	Vanha kirkkopuisto — Lassila	»
32	Rautatientori — Länsi-Herttoniemi (Eränkävijäntori)	1.1.—31.12.
32N	Rautatientori — (Kulosaari) — Länsi-Herttoniemi	»
33	Rautatientori — Marjaniemi	»
34	Pajamäki — Länsi-Herttoniemi (Siilitie)	»
35	Rautatientori — Roihuvuori	»
36	Rautatientori — Jollas	»
37	Rautatientori — Santahamina	»
38	Rautatientori — Kaitalahti	»
41	Rautatientori — Mellunmäki	1.1.—30. 4.
41	Rautatientori — Vartioharju	1.5.—31.12.
41A	Rautatientori — Vartioharju	1.1.—31.12.
41N	Rautatientori— Puotila — Mellunmäki	1.1.—30. 4.
41N	Rautatientori — Puotila — Vartioharju	1.5.—31.12.
42	Rautatientori — Puotila	1.1.—31.12.
43	Rautatientori — Myllypuro	»
44	Rautatientori — Puotinharju	»
50	Marian sairaala — Koskela	»
51	Rautatientori — Oulunkylä (Veräjämäki)	»
52	Rautatientori — Maunula	»
53	Rautatientori — Itä-Pakila	»
53A	Rautatientori — Oulunkylä — Patola	1.5.—31.12.
54	Rautatientori — Länsi-Pakila	1.1.—31.12.
54A	Rautatientori — Suursuo	»
54N	Rautatientori — (Maunula) — Länsi-Pakila	»
55	Erottaja — (Maunula) — Länsi-Pakila	»
55A	Erottaja — Suursuo	»
56	Rautatientori — Kustaankartano	1.1.—30. 4.
62	Rautatientori — Pihlajamäki	»
63	Rautatientori — Malmin lentokenttä	»
71	Sörnäinen — Pajamäki	1.1.—31.12.
73	Herttoniemi — (Eränkävijäntori — Roihuvuori) — Reposaaren uimaranta	15.6.—15. 8.

Liikennelaitoksen linjojen kannattavuus v. 1964

RAITIOLIIKENNE

Linja	Ajokm (Linja- ja halliajo)	Paikkakm (tuhansia)	Matkat	mtk/ 100 pkm	Tuotot		Kustannukset		Katetuotto	
					mk	p/mtk	mk	p/mtk	mk	%
1	905,168	76 750	3 601 929	4,7	1 287 421,—	35,7	1 481 680,—	41,1	— 194 259,—	— 15,1
3B	903 582	81 088	6 863 947	8,5	2 441 428,—	35,6	1 575 968,—	23.0	+ 865 460,—	+ 35,5
3T	916 215	81 999	6 295 762	7,7	2 228 735,—	35,4	1 586 181,—	25,2	+ 642 554,—	+ 28,8
4	1 388 762	123 711	6 298 515	5,1	2 235 117,—	35,5	2 235 588,—	35.5	— 471,—	— 0.02
5	513 227	44 625	3 732 032	8.4	1 357 794,—	36.4	1 015 213,—	27.2	+ 342.581,—	+ 25.2
6	937 699	93 320	5 340 867	5.7	1 933 089,—	36.2	1 600 028,—	30.0	+ 333 061,—	+ 17.2
7A	397 801	36 194	2 368 561	6,5	856 012,—	36.1	714 459,—	30.2	+ 141 553,—	+ 16.5
7B	399 122	37 763	2 577 131	6.8	943 462,—	36,6	717 147,—	27.8	+ 226 315,—	+ 24.0
8	744 187	64 040	3 193 133	5.0	1 177 474,—	36.9	1 218 999,—	38,2	— 41 525,—	— 3.5
9	270 996	17 507	1 413 240	8.1	518 068,—	36.7	476 946,—	33.7	+ 41 122,—	+ 7.9
10	1 147 368	101 695	5 754 503	5.6	2 065 930,—	35.9	1 920 521,—	33,4	+ 145 409,—	+ 7.0
Raitiolinjat ..	8 524 127	758 692	47 439 620	6.3	17 044 530,67	35.9	14 542 730,—	30.7	+ 2 501 800,67	+ 14.8
Kuljetusm. yhteiset					19 355,80		7 030 179,66		— 7 010 823,86	
Raitio-liikenne	8 524 127	758 692	47 439 620	6.3	17 063 886,47	36.0	21 572 909,66	45.5	— 4 509 023,19	— 26.4
DIESELAUTOLIIKENNE										
13	198 738	10 695	647 890	6,0	242 810,—	37,5	273 096,—	42,2	— 30 286,—	— 12,5
14	969 848	55 408	5 793 809	10.4	2 054 264,—	35.4	1 219 923,—	21.0	+ 834 341,—	+ 40.6
16	587 162	31 700	2 090 607	6.6	761 939,—	36.4	724 990,—	34.7	+ 36 949,—	+ 4.8
17	730 156	41 493	4 282 712	10.3	1 560 759,—	36.4	986 371,—	23.0	+ 574 388,—	+ 36.8
18	587 268	34 173	2 540 231	7.4	923 044,—	36.3	708 732,—	27.9	+ 214 312,—	+ 23.2
19	103 172	5 635	217 887	3.9	94 285,—	43.3	163 709,—	75.1	— 69 424,—	— 73.6
21	108 458	6 029	219 110	3.6	93 723,—	42.8	135 578,—	61.9	— 41 855,—	— 44.6
23	1 531 083	75 867	5 220 960	6.9	1 956 436,—	37.5	1 880 340,—	36.0	+ 76 096,—	+ 3.9
24	1 245 759	59 704	3 768 812	6.3	1 512 542,—	40,1	1 702 714,—	45.2	— 190 172,—	— 12.6
30	318 848	16 878	740 697	4.4	315 738,—	42.6	377 984,—	51.0	— 62 246,—	— 19.7
72	4 381	154	14 457	9.4	6 332,—	43.8	10 329,—	71.4	— 3 997,—	— 63.1
100	30 856	1 479	51 975	3.5	21 820,—	42.0	62 765,—	120.7	— 40 945,—	—187.6
Keskik. linjat	6 415 729	339 215	25 589 147	7.5	9 543 692,—	37.8	8 246 531,—	32.2	+ 1 297 161,—	+ 13.6

Linja	Ajokm (linja- ja halliajo)	Paikkakm (tuhansia	Matkat	mtk/ 100 pkm	Tuotot		Kustannukset		Katetuotto	
					mk	p/mtk	mk	p/mtk	mk	%
22	956 604	53 027	3 062 636	5.7	1 318 075,—	43.0	1 106 219,—	36.1	+ 211 856,—	+ 16.1
25	209 679	11 742	223 507	1.9	104 486,—	46.7	194 698,—	87.1	— 90 212,—	— 86.3
26	1 149 394	62 426	2 603 922	4.2	1 226 251,—	47.1	1 156 973,—	44.4	+ 69 278,—	+ 5.6
27	616 939	33 654	859 180	2.6	400 730,—	46.6	546 980,—	63.7	— 146 250,—	— 36.5
28	1 679 437	91 434	3 990 995	4.4	1 691 805,—	42.4	1 739 005,—	43.6	— 47 200,—	— 2.8
29	99 607	4 983	91 836	1.8	42 822,—	46.6	144 114,—	156.9	— 101 292,—	—236.5
32	930 776	49 882	2 506 519	5.0	1 076 875,—	43.0	979 948,—	39.1	+ 96 927,—	+ 9.0
33	311 390	16 885	423 467	2.5	203 386,—	48.0	275 349,—	65.0	— 71 963,—	— 35.4
34	2 332 622	128 735	6 326 788	4.9	2 705 782 —	42.8	2 364 603,—	37.4	+ 341 179,—	+ 12.6
35	1 229 549	63 873	3 277 360	5.1	1 441 493,—	44.0	1 269 195,—	38.7	+ 172 298,—	+ 12.0
36	449 746	23 995	746 443	3.1	357 988,—	48.0	448 022,—	60.0	— 90 034,—	— 25.1
37	491 889	26 497	862 261	3.3	442 015,—	51.3	475 076,—	55.1	— 33 061,—	— 7.5
38	166 569	8 765	178 860	2.0	85 475,—	47.8	157 751,—	88.2	— 72 276,—	— 84.6
41	1 181 115	65 103	2 263 612	3.5	1 088 518,—	48.1	1 055 071,—	46.6	+ 33 447,—	+ 3.1
42	1 503 074	80 179	2 714 906	3.4	1 324 499,—	48.8	1 415 399,—	52.1	— 90 900,—	— 6.9
43	271 535	13 193	416 303	3.2	244 079,—	58.6	279 758,—	67.2	— 35 679,—	— 14.6
44	475 555	21 853	710 025	3.2	338 497,—	47.7	623 117,—	87.7	— 284 620,—	— 84.1
50	782 863	45 458	3 024 042	6.7	1 217 130,—	40,2	1 023 128,—	33.8	+ 194 002,—	+ 15.9
51	1 356 652	74 050	3 797 293	5.1	1 596 948,—	42.0	1 428 284,—	37.6	+ 168 664,—	+ 10.6
52	876 695	48 874	1 905 487	3.9	832 182,—	43.7	912 626,—	47.9	— 80 444,—	— 9.7
53	763 259	40 298	1 683 125	4.2	777 011,—	46.2	853 116,—	50.7	— 76 105,—	— 9.8
54	1 511 803	80 841	3 850 774	4.8	1 671 580,—	43.4	1 549 710,—	40.2	+ 121 870,—	+ 7.3
55	1 272 869	68 615	2 612 380	3.8	1 173 892,—	44.9	1 285 377,—	49.2	— 111 485,—	— 9.5
56	22 264	874	35 333	4.0	14 010,—	39.7	33 474,—	94.7	— 19 464,—	—138.9
62	268 150	14 016	841 420	6.0	294 073,—	34.9	284 290,—	33.8	+ 9 783,—	+ 3.3
63	167 877	9 286	280 170	3.0	106 550,—	38.0	160 826,—	57.4	— 54 276,—	— 50.9
71	586 555	28 335	1 094 297	3.9	501 493,—	45.8	875 823,—	80.0	— 374 330,—	— 74.6
73	4 187	141	—	—	—	—	5 979,—	—	— 5 979,—	—100.0
Esikaup. linjat	21 668 654	1 167 014	50 382 941	4.3	22 277 645,—	44.2	22 643 911,—	44.9	— 366 266,—	— 1.6
Autolinj. yht.	28 084 383	1 506 229	75 972 088	5.0	31 821 336,65	41.9	30 890 442,—	40.7	+ 930 894,65	+ 2.9
Kulj.muod. yht.					27 585,61		7 047 855,11		— 7 020 269,50	
Autoliik.	28 084 383	1 506 229	75 972 088	5.0	31 848 922,26	41.9	37 938 297,11	40,7	— 6 089 374,85	— 19.1
Raitio-liikenne	8 524 127	758 692	47 439 620	6.3	17 063 886,47	36.0	21 572 909,66	45.5	— 4 509 023,19	— 26.4
Auto-liikenne	28 084 383	1 506 229	75 972 088	5.0	31 848 922,26	41.9	37 938 297,11	40.7	— 6 089 374,85	— 19.
Yhteensä	36 608 510	2 264 921	123 411 708	5.4	48 912 808,73	39.6	59 511 206,77	48.2	—10 598 398,04	— 21.
Laiva-liikenne	—	—	—	—	191 174,85	—	173 116,14	—	+ 18 058,71	+ 9
Asunto-kiint.	—	—	—	—	206 996,95	—	270 785,22	—	— 63 788,27	— 30
Yhteiset	—	—	23 238 434	—	9 643 467,60	—	10 746 042,78	—	— 1 102 575,18	—
Yhteensä	36 608 510	2 264 921	146 650 142	—	58 954 448,13	39.9	70 701 150,91	47.9	—11 746 702,78	— 19.
Pääoman korko 6 % (arvioitu)							4 835 000		4 835 000	
					58 954 448,13		65 866 150,91		—6 911 702,78	— 11

Linjakohtaiset kustannukset	45 433 172	mk	64.7
Kuljetusmuoto »	14 078 035	»	20.0
Yhteiset »	10 746 043	»	15.3
	70 257 250	mk	100

Liikennelaitoksen kantaomaisuuden muutokset v. 1964

	Arvo 1. 1. 64 mk	Lisäykset			Vähennykset		Arvo 31 12 64 mk
		Talousarvion pääomamäärärahoilla hankittu	Keskeneräisistä uudishankinnoista siirretty	Muut lisäykset mk	Poistot mk	Muut vähennykset mk	
Liikennekiinteistöt	28 514 939,93	294 617,52	76 550,16	[1])1 920 000,—	851 679,99	—	29 954 427,62
Asuntokiinteistöt	1 391 649,92	6 158,17	37 089,52	—	36 880,92	—	1 398 016,69
Radat ja ajojohdot	7 650 600,62	—	295 848,16	—	643 276,62	—	7 303 172,16
Raitiovaunusto	22 682 994,46	13 451,45	23 055,83	—	1 333 494,46	[2]) 1 298,—	21 384 709,28
Linja-autovaunusto	19 107 683,58	3 107 966,39	404 319,22	—	3 547 565,58	[3]) 25 690,—	19 046 713,61
Johdinvaunusto	205 110,—	—	—	—	27 360,—	—	177 750,—
Johdinautojen ajojohd.	105 748,53	—	—	—	10 290,—	—	95 458,53
Henkilö-, radio- ja varastojen autot	51 890,89	—	18 890,—	—	10 050,89	[4]) 80,—	60 650,—
Lautta	64 590,—	—	—	—	14 596,—	—	49,994,—
Kalusto	1 122 521,11	—	53 792,51	—	278 261,55	—	898 052,07
Puhelinosuudet	127 300,—	—	—	—	—	—	127 300,—
Keskeneräiset uudishankinnat	—	—	73 216,53	—	—	—	73 216,53
	81 025 029,04	3 422 193,53	982,761,93	1 920 000,—	6 753 456,01	27 068,—	80 569 460,49

Henkilökunnan rakenne ja muutokset v. 1964

Osastot	Virkasuhde				Työsopimussuhde		Yhteensä			Erotus v:een 1963 verraten
	Vak.		Tp.							
	M	N	M	N	M	N	M	N	Yht.	
Johtajat	2	—	1	—	1	—	4	—	4	—
Kansliaosasto	1	—	2	4	—	—	3	4	7	—
Järjestelyosasto	—	—	2	2	10	14	12	16	28	+9
Sosiaali- ja tiedotusosasto	1	—	—	1	—	—	1	1	2	—
Laskentaosasto	—	—	1	2	—	1	1	3	4	—
Talousosasto	—	—	31	35	4	11	35	46	81	+14
Hankintaosasto	1	—	10	12	38	15	49	27	76	—
Autoliikenneosasto	—	—	902	807	—	43	902	850	1 752	+10
Raitioliikenneosasto.	1	—	475	458	—	19	476	477	953	—22
Liikennesuunnitteluosasto	1	—	2	—	3	3	6	3	9	—1
Autokorjaamoosasto	1	—	18	3	460	35	479	38	517	+1
Raitiovaunukorjaamo-osasto	1	—	19	1	305	63	325	64	389	—1
Rataosasto	—	—	15	1	155	4	170	5	175	—10
Teknill. suunnitteluosasto	—	—	4	1	11	2	15	3	18	—
Koko henkilökunta	9	—	1 482	1 327	987	210	2 478	1 537	4 015	—

37. Puutavara- ja polttoainetoimisto

Puutavara- ja polttoainejaoston kokoonpanossa ei v. 1964 tapahtunut muutoksia. Jaosto kokoontui vuoden aikana 4 kertaa ja sen kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 16.

Tärkeimmistä jaoston käsittelemistä asioista mainittakoon polttoaineiden hintojen määrääminen v:n 1965 talousarviota varten.

Toimiston henkilökunta. Henkilökuntaa oli sekä Helsingissä että maaseudulla yht. 27 henkilöä. Heinolan sahan toimistosta siirtyi eläkkeelle hra Akseli Paavola. Laivan päällikön tehtävä muutettiin ympärivuotiseksi, joten hän oli talven aikana hankintatehtävissä mittamiehenä ja aputyönjohtajana.

Yleistilanne

Vuosi kului normaalin toiminnan merkeissä ja tuloksia voitiin pitää tyydyttävinä.

Sahatavaran kysyntä ulkomaille pysyi koko vuoden vilkkaana ja hinnat nousivat jatkuvasti vakiintuen vasta vuoden lopulla. Myös kotimaassa kysyntä oli vilkasta ja tavarasta oli ajoittain puutettakin. Sahatavaran hinnat nousivat vuoden aikana n. 14 %.

Tukkien ostoissa saavutettiin hankintavuoden 1963/64 tavoite ja hankintamäärä ylitti jonkin verran vuoden aikana käytetyn määrän. Tukin hinta sahalla oli n. 17 % edellisen vuoden vastaavaa hintaa kalliimpi. Hankintavuoden 1964/65 ostot alkoivat edelleen kantohinnan nousun merkeissä hintojen saavuttaessa huippunsa marras-joulukuussa.

Polttopuista koivuhalon tarjonta oli kysyntää suurempi. Hinta v.v. Helsingissä pysyi samana kuin edellisenä vuonna huolimatta työpalkkojen ja kuljetuskustannusten noususta. Halkojen kulutus pieneni edelleen.

Sahalla oli työvoimatilanne normaali. Yleinen 6 %:n suuruinen palkkojen korotus tapahtui 1.1. Lisäksi tuli tuntipalkkoihin 9 p:n suuruinen indeksikorotus sekä 1.4. että 16.9. lukien. Metsätöissä sujuivat niin hakkuu- kuin ajotyötkin vaikeuksitta, eikä puutetta hevosista sanottavimmin esiintynyt.

Halkovarastot olivat vuoden alussa Helsingissä 3 178 m³ ja maaseudulla 44 781 m³, josta keskeneräisiä hankintoja oli 17 529 m³, eli yht. 47 959 m³; vuoden aikana ostettiin halkoja 20 514 m³, mittavoitto oli 2 871 m³ ja vuoden aikana luovutettiin halkoja 30 981 m³, joten varaston suuruus vuoden lopussa oli 40 363 m³. Tästä määrästä oli varastossa Helsingissä 2 951 m³ ja maaseudulla 37 412 m³, keskeneräisten hankintojen osuus oli 6 788 m³.

Kiinteistöviraston metsäosastolta vastaanotettiin halkoja 9 647 m³.

Halkoja toimitettiin huoltoviraston käytettäväksi 10 113 m³, kaupungin omien laitosten käyttöön 18 772 m³ sekä muille 2 096 m³ eli yht. 30 981 m³, josta määrästä toimitettiin pilkottuna 18 802 m³.

Koivuhalkojen hinnat jakelussa olivat samat kuin Helsingin halkokauppiasyhdistyksen sopimat eli 21 mk/m³ 1.1.—28.2. välisenä aikana ja 22 mk/m³ 1.3.—31.12. välisenä aikana.

Erikoispuun varastot olivat vuoden alussa 476 342 j³, vuoden aikana ostettiin 180 503 j³ ja saatiin mittavoittoa 7 994 j³, vuoden kuluessa myytiin 339 963 j³, joten varastot vuoden lopussa olivat 324 876 j³.

Erikoispuuta toimitettiin seuraavasti: hirsiä 142 296 jm, paaluja 6 803 kpl, parruja 96 400 jm, pylväitä 942 kpl ja ratapölkkyjä 6 614 kpl.

Saha

Vuoden alkaessa ei sahalla ollut varastossa tukkeja, sen sijaan oli keskeneräisiä hankintoja 1 143 154 j³ ja kertomusvuonna ostettiin 1 873 177 j³. Vuoden aikana käytettiin tukkeja 1 350 070 j³ ja mittatappiota aiheutui n. 100 000 j³. Varasto vuoden lopussa oli sahalla 183 251 j³, lisäksi oli keskeneräisiä hankintoja 1 383 010 j³, yht. 1 566 261 j³.

Hankintojen keskihinta v. 1963—1964 ilman korkoja, poistoja, eläkkeitä ja Helsingin toimiston kustannuksia oli 2.04 mk/j³ sahalla kuorimattomana. Pystymetsien keskimääräinen kantohinta oli 1.54 mk/j³. Hankintatavoitteesta oli kertomusvuoden loppuun mennessä ostettu 1 383 010 j³.

Sahalla oli keskim. 66 työntekijää. Lisäksi oli kuljetuspuolella 7 autoa ja 10 miestä. Työtuntimäärä sahalla oli vuoden aikana 141 537.

Saha oli käynnissä 2 048 t ja tänä aikana sahattiin keskim. 3.2 std/t. Kesäloman (1.—30.9.) ajan saha seisoi, jolloin suoritettiin vuosikorjaukset. Sahassa muutettiin rimakuljetin ja purukuljettimen rakennelmia korjattiin, kuivaamossa uusittiin mittausjärjestelmä ja putkisto. Kaksi uutta varastokatosta rakennettiin vuoden aikana.

Kertomusvuoden aikana sahattiin 6 230 std, josta höylättiin 988 std. Tukkeja käytettiin 217 j³/std. Sahatavaravaraston suuruus vuoden alussa oli 1 436 std, vuoden aikana sahattiin 6 230 std, vaihtotavarana saatiin 131 std, yht. 7 797 std. Tästä määrästä myytiin 7 294 std, joten varasto vuoden lopussa oli 503 std. Lisäksi oli sahatavaraa varastossa Verkkosaaressa 100 std.

Luovutetusta sahatavarasta toimitettiin kaupungin laitoksille 3 370 std, vientilaivauksiin 3 295 std sekä myytiin kotimaahan 629 std. Kaupungin laitoksille toimitetusta tavarasta laskutettiin Suomen Sahat -yhdistyksen tukkuhinnaston mukaan.

Teollisuushaketta toimitettiin 37 802 m³ ja sahanpurua ja kuorta 32 950 m³.

Hake myytiin alkuvuonna Enso-Gutzeit Oy:lle ja loppuvuonna Tampella Oy:lle. Hakkeen hinta nousi vuoden aikana 14.25 mk:sta 16.25 mk:aan m^3:ltä.

Kotimaan teollisuuslaitoksille myytiin tukkien latvoista tehtyä kuusi- ja mäntypaperipuuta 5 037 m^3, mistä 1 290 m^3 oli erikoispuiden latvapinotavaraa.

Sähkövoimaa käytettiin 1 120 320 kWh, josta maksettiin 8.44 p/kWh. Loistehosta maksettiin 334 mk.

Myydyn sahatavaran keskihinta oli 622.86 mk/std. Kustannukset sahalla olivat 118.85 mk/std, josta palkat työnjohdon ja toimistohenkilökunnan palkat mukaan luettuina olivat 67.20 mk/std.

Sahalla sattui 16 tapaturmaa, joista aiheutui 207 työpäivän menetys. Sairausajan palkkaa maksettiin 69 päivältä yht. 991 mk.

Tulot ja menot

Toimiston tulot tilinpäätöksen mukaan olivat yht. 6 805 567 mk, josta Heinolan sahan osuus oli 4 841 713 mk. Menot olivat 6 776 830 mk, joten ylijäämää jäi 28 737 mk.

38. Teurastamolaitos[1])

Teurastamolaitoksen lautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginvaltuuston valitsemana puheenjohtajana oli v. 1964 autoilija Juho Mehto, varapuheenjohtajana agron. Jorma Koskivaara sekä jäseninä joht. Göran Engström, prof. Erkki Halme, varat. Erkki Hara, autonkulj. Esko Ilkka, tarkast. Severi Koskinen, toimitt. Erkki Kumpulainen ja joht. Kaarlo Sorkio. Kaupunginhallituksen edustajana oli varat. Kaj-Erik Östenson. Lautakunnan sihteerinä toimi varat. Holger Quick.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa; sen käsittelemien asioiden pykäläluku oli 225. Lähetettyjä kirjeitä 38.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon teurastamolaitoksen hankintojen raha-arvon ylärajan määrääminen (17.1. 6 §); vihannestukkukeskuksen kahvilan vuokraaminen (7.2. 49 §); korjausjaoston asettaminen kertomusvuonna suoritettavia korjaustöitä varten (17.4. 83 §); laitoksen eräiden huone-, säilytys- ym. tilojen vuokrien tarkistaminen 1.1.1965 lukien sekä niiden sitominen indeksiin (18.12. 195—223 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon mm. seuraavat: ansiomerkkien myöntäminen (7.2. 43 §); maidontarkastamon rakennuksen luovuttaminen teurastamolaitoksen käyttöön (17.4. 79 §, 21.8. 127 §); vapaalauantain järjestely aikana 1.6.—31.8. kertomusvuonna (17.4. 84 §); äänivaltaisen jäsenen valitseminen Suomen Kunnallisten Teurastamoiden Yhdistyksen vuosikokoukseen (15.5. 93 §); teurastamolaitoksen väestösuojan kunnostaminen (21.8. 133 §) ja v:n 1965 rakennussuunnitelmat (21.8. 64, 132 §) sekä laitoksen eräiden virkojen lakkauttaminen (20.11. 172 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto, joka koski Helsingin Kauppiaat Oy:n anomusta saada vuokralle syväjäädyttämöä varten korttelissa n:o 272 sijaitseva varastotontti n:o 1 (29.5. 105 §).

---

[1]) Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamolaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Teurastamolaitos

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden lopussa 94. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 45, tilapäisiä 3, sopimuspalkalla 7 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 39.

Esimiehen virkaan valittiin vaakaaja Lars Kervinen, vaakaajan virkaan Taisto Nieminen sekä Sauli Seppänen.

Eläkkeelle siirtyivät 1.11. vuodantarkast. Matti Hyvärinen ja aputyöntek. Väinö Rosenberg 15.7. alkaen.

Helsinki-mitali myönnettiin toim.joht. Björn-Ole Engdahlille sekä Kaupunkiliiton kultainen 30-vuotisansiomerkki esimies Frans Malmille ja yliesimies Richard Åkermanille.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa jäljempänä mainitut määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1961—1963 luvut.

	1961	1962	1963	1964
Sonneja	4 594	7 093	7 141	6 492
Lehmiä	7 976	10 745	12 812	13 998
Hiehoja ja isoja vasikoita	9 778	12 825	12 385	13 522
Pikkuvasikoita	3 996	4 166	3 935	5 543
Lampaita ja vuohia	2 064	2 288	2 048	2 865
Sikoja yli 50 kg	19 726	23 465	25 411	28 318
Sikoja alle 50 kg	1 071	1 213	1 553	1 816
Hevosia ja hirviä	476	285	436	472
Yhteensä	49 681	62 080	65 721	73 026

Edellä luetellut v:n 1964 ruhot vastasivat keskipainojen mukaan laskettuna 6 368 249 kg lihaa, josta 56.0 % nautakarjan, 0.6 % lampaan, 41.3 % sian ja porsaan sekä 2.1 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o I.

Teurastusosastoilla hylättiin lihaa 27 124 kg ja elimiä 58 787 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 85 911 kg lihaa.

Teurastusosastoissa teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse	Rautateitse	Yhteensä
Naudat	35 382	4 173	39 555
Lampaat ja vuohet	2 417	448	2 865
Siat	29 623	511	30 134
Hevoset	454	18	472
Yhteensä	67 876	5 150	73 026

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu	Leimattu			Nylkyvikoja			Luonnonvikoja	
	kpl	I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	kpl	%
Tammikuu	2 956	2 202	754	—	67	2.3	24	663	22.4
Helmikuu	2 794	2 248	546	—	48	1.7	24	474	17.0
Maaliskuu	2 822	2 293	529	—	88	3.1	47	394	14.0
Huhtikuu	4 029	3 391	638	—	155	3.8	34	449	11.1
Toukokuu	3 847	3 183	663	1	222	5.8	13	429	11.1
Kesäkuu	2 893	2 397	494	2	101	3.5	20	375	13.0
Heinäkuu	3 693	3 227	465	1	96	2.6	13	357	9.7
Elokuu	3 862	3 424	438	—	95	2.5	17	326	8.4
Syyskuu	4 050	3 587	463	—	37	0.9	30	396	9.8
Lokakuu	4 280	3 695	585	—	26	0.6	24	535	12.5
Marraskuu	3 865	3 133	732	—	47	1.2	26	659	17.0
Joulukuu	3 229	2 566	663	—	53	1.6	32	578	17.9
Yhteensä	42 320	35 346	6 970	4	1 035	2.4	[1])304	5 635	13.3

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu	Leimattu		
	kpl	I lk	II lk	III lk
Tammikuu	261	227	34	—
Helmikuu	196	154	41	1
Maaliskuu	307	252	47	8
Huhtikuu	422	313	94	15
Toukokuu	248	187	54	7
Kesäkuu	184	130	49	5
Heinäkuu	118	93	24	1
Elokuu	126	103	15	8
Syyskuu	166	135	26	5
Lokakuu	213	180	30	3
Marraskuu	177	151	26	—
Joulukuu	262	231	28	3
Yhteensä	2 680	2 156	468	56

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin kertomusvuonna 1 994 172 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat allamainittuihin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1963 vastaavat luvut:

[1]) Teurastustavasta johtuen 304 uskonnollisten menojen mukaan teurastetun eläimen vuotaa merkitty II luokkaan.

	1963	1964
Sonneja	262	268
Lehmiä	8 515	8 764
Hiehoja ja isoja vasikoita	8 943	7 847
Pikkuvasikoita	8 162	8 186
Lampaita ja vuohia	4 448	3 549
Sikoja ja porsaita	1 468	1 297
Hevosia	237	238
Yhteensä	32 035	30 149

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o II.

Lihantarkastamossa hylättiin kertomusvuoden aikana lihaa 43565 kg ja elimiä 28 894 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 72 459 kg.

Laboratorio

Laboratoriossa suoritettiin vuoden kuluessa 370 täydellistä bakteriologista tutkimusta, 957 keittokoetta ja pH-määritystä, 477 bakterioskooppista sekä 377 erikoistutkimusta.

Trikiinien varalta tutkittiin 31 431 sikaa ja porsasta, 2 karhua ja 2 majavaa, kaikki kielteisin tuloksin.

Täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otettiin 0.4 % kaikista tarkastetuista eläimistä eli yhteensä 370. Näistä oli teurastusosastoilta 149 ja lihantarkastamolta 221. Hylätyksi tuli 188 eli 50.5 %. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 87, patologisanatomiset syyt 32, vieras haju 22 sekä korkea pH-arvo 1. Kahden tai useamman em. syyn perusteella hylättiin 46 ruhoa.

Vain keittokoe ja pH-määritys suoritettiin 327 ruhosta teurastusosastoilta ja 259:sta lihantarkastamolta eli yhteensä 586 ruhosta. Tämä oli 0.8 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Vieraan hajun ja korkean pH-arvon perusteella hylättiin 128 ruhoa eli 21.8 %.

Ilman laboratoriotutkimusta hylättiin suoraan 332 ruhoa eli 0.5 % tarkastetuista ruhoista.

Lihasrappeutumaa todettiin 9 lehmässä, 16 vasikassa, 16 pikkuvasikassa ja 2 siassa. Salmonella typhimurium todettiin täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä 1 lehmässä ja 1 pikkuvasikassa. Pernaruton varalta tutkittiin 6 lehmää, 2 vasikkaa ja 1 hevonen, kaikki kielteisin tuloksin. Tuberkuloositutkimuksia suoritettiin 464 siasta.

Lisäksi suoritettiin erityisesti salmonellojen toteamiseksi 25 tutkimusta rotista ja hiiristä, kaikki kielteisiä. Nämä tutkittiin myös trikiinien varalta. Edelleen tutkittiin kliinisesti terveitä vasikoita 160, joista yhdellä todettiin Salmonella typhimurium sekä 96 sikaa, joista 4:llä niinikään Salmonella typhimurium.

Antibioottien käytön selvillesaamiseksi suoritettiin vuoden alusta epäilyttävistä eläimistä 5 koetta, joista myönteisiä oli 4. Myöhemmin, 29.9. alkaen suoritettiin kokeita kaikista täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otetuista eläimistä, paitsi

pikkuvasikoista. Kokeita suoritettiin vuoden loppuun mennessä 56 eläimestä, myönteisiä oli 5 eli 8.9 %.

Vuoden aikana suoritti laboratoriossa, lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa 7 eläinlääkäriä hygienikkokurssiin liittyvän harjoittelun. Lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa harjoitteli 20 eläinlääketieteen kandidaattia ja laboratoriossa 10 laboranttikurssilaista sekä 4 trikiinitarkastuskurssilaista. 117 lääketieteen kandidaatille annettiin täydennysopetusta elintarvikehygieniassa.

Sairasteurastamossa teurastettiin 40 eläintä, eli 9 lehmää, 3 sonnia, 2 hiehoa, 3 vasikkaa, 4 pikkuvasikkaa, 12 sikaa, 1 lammas ja 6 hevosta.

Lisäksi obdusoitiin 1 lehmä, 1 vasikka, 3 pikkuvasikkaa, 7 sikaa sekä 1 hirvi.

Tarkastuseläinlääkärin toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Tukkumyyntihallia ja jäähdyttämöjä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

Tukkumyyntihallissa myytiin:

	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	6 219	5 796	5 475	5 202	4 615	3 674	3 833	3 906	4 934	5 494	5 247	5 399	59 794
Isoja vasikoita »	2 424	2 051	2 700	2 979	3 118	3 503	3 279	4 316	5 945	4 775	4 090	3 807	42 987
Pikkuvasikoita »	1 172	1 043	1 374	1 822	1 493	1 173	1 125	900	1 005	1 059	999	1 078	14 243
Lampaita ..... »	527	680	934	686	445	346	1 459	1 781	1 696	1 669	1 385	614	12 222
Sikoja ..... »	4 914	3 561	4 805	6 004	4 567	4 217	4 433	3 953	4 789	5 851	6 271	5 647	59 012
Hevosia ..... »	92	94	98	142	86	108	86	78	88	224	269	108	1 473
Hirviä ..... »	—	—	—	—	1	1	1	2	—	28	8	2	43
Poroja ..... »	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Yhteensä kpl[1])	15 348	13 235	15 387	16 835	14 325	13 022	14 216	14 936	18 457	19 100	18 269	16 655	189 785
Muuta tavaraa, kg	73 459	77 710	70 642	90 680	67 095	61 978	74 970	53 981	62 541	52 704	64 340	54 897	804 997

Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin [2]):

	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	10 124	9 477	8 165	4 569	7 054	6 039	5 641	5 960	7 874	6 196	7 257	6 844	85 200
Isoja vasikoita »	2 802	2 939	2 750	2 128	3 690	4 963	3 832	5 783	8 202	4 423	5 665	4 267	51 444
Pikkuvasikoita »	914	614	1 161	1 700	1 153	784	476	868	769	820	619	714	10 592
Lampaita ..... »	254	351	366	440	241	230	588	1 110	669	991	692	324	6 256
Sikoja ..... »	6 613	4 928	5 465	6 503	5 000	4 208	2 781	3 734	3 740	4 569	5 413	6 035	58 989
Hevosia ..... »	134	98	132	73	117	104	49	129	48	298	362	153	1 697
Karhuja ..... »	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Yhteensä kpl	20 841	18 407	18 043	15 413	17 255	16 328	13 367	17 584	21 302	17 297	20 008	18 337	214 182
Muuta tavaraa, kg	57 370	41 780	45 680	41 120	47 250	57 960	31 590	41 130	54 070	43 195	47 770	51 155	560 070

[1]) Lihamäärä kiloissa eri kuukausina käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o IV.

[2]) Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	3 019	2 663	2 678	1 963	1 791	1 875	1 566	1 720	2 359	2 425	2 590	2 548	27 197
Isoja vasikoita »	1 211	990	1 319	1 482	1 437	2 139	1 614	2 226	3 849	2 527	2 216	2 200	23 210
Pikkuvasikoita »	136	84	109	310	357	379	399	262	165	100	176	127	2 604
Lampaita ..... »	223	316	368	402	267	228	539	784	669	751	908	368	5 823
Sikoja ..... »	2 170	2 169	2 529	2 827	2 099	1 915	1 895	2 144	2 217	2 795	2 730	3 135	28 625
Hevosia ..... »	43	53	49	61	47	60	46	46	47	123	181	54	810
Hirviä ..... »	—	—	—	—	1	1	1	2	—	28	8	2	43
Poroja ..... »	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Yhteensä kpl[1])	6 802	6 285	7 053	7 045	5 999	6 597	6 060	7 184	9 306	8 749	8 809	8 434	88 323
Muuta tavaraa, kg	12 654	6 886	8 324	17 496	4 305	17 509	23 662	2 450	14 839	2 549	10 784	5 305	126 763

Teurastamon kautta *yleiseen kulutukseen* kertomusvuonna *toimitetut lihamäärät* kuukausittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o IV.

Lihan hinnoittelu. Lihan keskitukkuhintojen korkein ja alin hinta kuukausittain ilmenee eripainoksen taulukosta n:o III.

Syväjäädyttämö

Syväjäädyttämön pakkastilat olivat kaikki vuokrattuina läpi vuoden, samaten kellarit, ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädyttämön pakkasvarastoissa säilytettiin seuraavat tavaramäärät kuukausittain:

	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Kalaa .... kg	30 654	50 396	61 877	22 034	338 260	275 103	21 736	67 083	61 413	130 263	67 781	40 024	1 166 624
Lihaa .... »	179 270	143 596	172 303	175 559	119 236	152 692	200 506	197 321	193 516	239 134	226 868	174 413	2 174 414
Vihanneksia ja marjoja ..... »	16 829	2 548	6 288	1 441	9 679	395	12 113	95 485	91 852	43 755	16 841	13 305	310 531
Voita ..... »	1 698	—	—	—	—	—	78 075	3 675	—	70	—	—	83 518
Muuta tavaraa, kuten jäätelöä ym. . »	19 318	55 614	39 856	233	185	5 618	2 877	272	8 235	4 059	6 014	2 829	145 110
Yht., kg[1])	247 769	252 154	280 324	199 267	467 360	433 808	315 307	363 836	355 016	417 281	317 504	230 571	3 880 197

Taulukon lukuihin ei sisälly syväjäädyttämön jäähdyttämösaleissa (+2+5° C), aulatiloissa, kellareissa ja ullakoilla säilytetty tavara.

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toim.joht. Björn-Ole Engdahl puheenjohtajana (varalla kontt.pääll. Bengt Krook) sekä jäseninä kauppa-

[1]) Lihamäärä kiloissa eri kuukausina käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o IV.

puutarhuri Väinö Liemola ja horton. Nils Åström (varalla kauppapuutarhuri Kai Söderholm) myyntiasiakkaiden edustajina, ostoasiakkaiden edustajina os.pääll. Armas Aalto ja kaupp. Åke Rosbäck (varalla myyntipääll. R. Juslen).

Kalatukkukeskus

Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 8 988 368 kg, josta suolattua kalaa 1 884 520 kg, tuoretta ja jäädytettyä kalaa 7 031 429 kg ja savustettua kalaa 72 419 kg. Yksityiskohtaiset tiedot koko kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ja kuljetustavan mukaan ilmenee eripainoksen taulukosta n:o VI.

Elävää kalaa tuotiin Helsinkiin sumpuissa 58 540 kg; tuoretta ja jäädytettyä kalaa tuotiin laivoilla 389 453 kg, moottoriveneillä ja troolareilla 1 523 430 kg, autoilla 5 024 351 kg ja rautateitse 35 655 kg, yhteensä 6 972 889 kg; suolattua kalaa tuotiin laivoilla 1 469 300 kg, autoilla 413 100 kg ja rautateitse 2 120 kg, yhteensä 1 884 520 kg; savustettua kalaa tuotiin autoilla 72 419 kg. Kaikkiaan oli kaupunkiin tuodun kalan määrä 8 988 368 kg.

Kalasataman jäähdyttämössä säilytettiin (luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää):

Kuukausi	Kalaa	Muuta tavaraa	Yhteensä
Tammikuu	190 490	15 280	205 770
Helmikuu	172 960	17 430	190 390
Maaliskuu	168 775	14 300	183 075
Huhtikuu	173 220	22 280	195 500
Toukokuu	272 680	80 900	353 580
Kesäkuu	229 895	54 600	284 495
Heinäkuu	208 130	55 960	264 090
Elokuu	188 240	64 360	252 600
Syyskuu	191 865	74 940	266 805
Lokakuu	221 605	76 660	298 265
Marraskuu	194 880	51 020	245 900
Joulukuu	197 040	34 070	231 110
Yhteensä	2 409 780	561 800	2 971 580

Hallinto ja sivutoiminta

Käyttöosasto

Höyryä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 12 264 tn 107 177 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 8.74 mk/tn. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastamo 9 306 tn, syväjäädyttämö 1 106 tn, sivutoiminta 1 496 tn ja hallintorakennus 356 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 206 503 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämmin vesi 28 999 m³, hallintorakennus 3 297 m³, jäätehdas 1 221 m³, teurastamo 67 841 m³, syväjäädyttämö 65 883 m³ sekä sivutoiminta 39 262 m³.

Sähkövirta ostettiin sähkölaitokselta 10 000 voltin suurjännitteisenä ja muunnettiin se teurastamolaitoksen omilla muuntoasemilla 380/220 volttiin. Vuoden

kuluessa ostettiin sähkövirtaa 2 453 560 kWh 149 834.70 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinta oli 6.11 penniä. Sähkön kulutus jakautui seuraavasti: teurastamo 888 130 kWh, syväjäädyttämö 1 454 370 kWh, sivutoiminta 107 560 kWh ja hallinto 3 500 kWh.

Teurastamon jäähdytyshuoneita ja jäätehdasta varten syväjäädyttämön konehallissa olevat neljä ammoniakkikompressoria kävivät vuoden aikana yhteensä 10 721 t ja oli niiden sähkövirran kulutus yhteensä 402 600 kWh.

Syväjäädyttämön 19 pakastevaraston ja 3 jäähdytyshuoneen jäähdyttämistä varten oli konehallissa 7 ammoniakkikompressoria, joiden käyntiajat olivat yhteensä 30 547 t. Neljää pakastustunnelia varten olevat 4 ammoniakkikompressoria olivat vuoden aikana käynnissä yhteensä 4 755 t. Sähkövirran kulutus syväjäädyttämön jäähdytyskoneissa oli yhteensä 1 059 800 kWh.

Kertomusvuoden aikana aloitti satamalaitos uuden kalatukkukeskuksen sataman rakennustyöt. Vihannestukkukeskuksessa valmistui uusi kahvila vanhan saniteettiteurastamon päähän ja se avattiin huhtikuun alussa. Elävän karjan purkauslaiturille johtavista radoista purettiin kaksi ja syväjäädyttämön edessä olevista radoista jätettiin myös ainoastaan yksi jäljelle. Vihannestukkukeskuksen itäpuolelle päällystettiin ostajien autojen pysäköintipaikoiksi aluetta noin 3 000 m².

Menojen ja tulojen yhdistelmä

	Menot		Tulot		Tulos	
	Määräraha	Menot	Määräraha	Tulot	Talousarvio	Liike
Yleinen teurastamo ..	1 449 621.00	1 526 051.84	1 227 000.00	1 290 310.14	— 13 120.70	—235 741.70
Syväjäädyttämö	825 406.00	846 609.40	971 000.00	971 289.56	— 20 913.84	+124 680.16
Vihannestukkukeskus	166 085.00	182 515.16	176 000.00	187 321.05	— 5 109.11	+ 4 805.89
Kalatukkukeskus	99 402.00	100 636.11	35 800.00	31 656.08	— 5 378.03	— 68 980.03
Sivutoiminta	147 593.00	152 946.60	187 000.00	208 764.76	+ 16 411.16	+ 55 818.16
Yhteensä, mk	2 688 107.00	2 808 759.11	2 596 800.00	2 689 341.59	— 28 110.52	—119 417.52

Rahoitustase joulukuun 31 päivänä 1964

Vastaavaa:	mk	mk
Kassavarat		
Käteisvarat	502.90	
Shekkitilit	2 197.06	
Postisiirtotilit ..	3 876.47	6 576.43
Ennakkovarat		
Alitilittäjät		50.00
Velalliset		6 256.04
Tulojäämät		106 555.74
Talletetut vieraat arvopaperit		7 088.60
Laskennalliset saatavat		
Nostamattomat määrärahat		1 257 721.39
Tilikauden t a p p i o		119 417.52
	Yhteensä	1 503 665.72

Vastattavaa:	mk
Velkojat	36 255.73
Menojäämät	71 503.82
Siirtomäärärahat	
Pääomamenojen määrärahat	1 257 721.39
Talletetut vieraat varat	8 827.60
Laskennalliset velat	
Kaupungin keskuskassa .	129 357.18
Yhteensä	1 503 665.72

Kantaomaisuustase joulukuun 31 päivänä 1964

Vastaavaa:	mk	*Vastattavaa:*	mk
Keskeneräiset työt ja hankinnat	92 278.61	Pääomavelka kaupungille	10 808 724.85
Arvopaperit	11 400.00	Yhteensä	10 808 724.85
Irtain omaisuus	3 321.69		
Rakennukset ja kiinteät laitteet	8 618 424.55		
Tonttialueet	2 083 300.00		
Yhteensä	10 808 724.85		

39. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen lautakunnan kokoonpano. Lautakunnan jäsenyydestä eronneiden taloudenhoit. Alarik Katran, toimitt. Martti Rauhamon ja mielisair.hoit. Kirsti Vilkmanin tilalle valittiin v. 1964 palokers. Väinö Nisonen, taloudenhoit. Terttu Tarvainen sekä toimits. Tauno Tuomi. Muuten oli lautakunnan kokoonpano sama kuin edellisenä vuonna.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 10 kokousta. Käsiteltyjen asioiden pykäläluku oli 136. Saapuneita kirjeitä oli 66 ja lähetettyjä 31.

Päätökset. Lautakunnan tekemistä päätöksistä mainittakoon mm. eräiden elintarvikehankintojen suorittaminen (2.6. 70 §, 15.9. 84, 85 §, 13.10. 104 §, 11.12. 131 §) sekä jaoston asettaminen selvittämään elintarvikekeskuksen lisätilojen tarvetta ja niiden huonetilojen hyväksikäyttöä, jotka vapautuvat huoltovirastolta sen siirtyessä sosiaalivirastotaloon (11.2. 30 §). Elintarvikekeskusta kehotettiin tutkimaan mahdollisuuksia omenaruokien lisäämiseksi ruokavalioon ja tuoreiden omenien jakamiseksi kouluissa oppilaille (15.9. 97 §).

Päätettiin antaa laitoksen toimitusjohtajan ym. tehtäväksi alustavan suunnitelman laatiminen elintarvikekeskuksen siirtymisestä 40 tunnin työviikkoon (17.11. 116 §, 11.12. 133 §).

Lautakunta päätti merkitä tiedoksi selvityksen elintarvikekeskuksen toiminnasta 1.6.—31.8. välisenä aikana (15.9. 83 §). Lisäksi päätettiin korottaa kansa-, ammatti- ja oppikouluihin toimitettujen ruoka-annosten hinnat 1.1. 50 p:iin ja edelleen 1.10. lukien 55 p:iin sekä suorittaa hinta- ja kustannustason nousun johdosta aiheutuneet korotukset ruokaloissa tarjoiltavien annosten ym. hintoihin.

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm.: laitoksen tarvitsemien tilojen varaamista Helsinginkatu 24:ssä sijaitsevan kiinteistön siitä osasta, joka tulisi vapautumaan huoltoviraston käytöstä (17.3. 34 §) sekä laitoksen henkilökunnan lääkärin palkkioiden tarkistamista (13.10. 109 §).

Rakennusviraston talorakennusosastolle lähetettiin lautakunnan asettaman

jaoksen laatima selvitys ruokatehtaan pikkukeittiön ja laitoksen toimistotilojen saneerauksesta sekä työtupien myymälän kunnostamisesta henkilökuntaruokalaksi (13.10. 107 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat: poliisilaitoksen pidätettyjen ruoanlaittajille maksettavan korvauksen korottamista 1.22 mk:sta 1.33 mk:aan (15.9. 89 §) sekä kouluruoan toimittamista Rudolf Steiner -koululle (15.9. 90 §).

Elintarvikekeskuksen henkilökunnan lukumäärä oli 202 (ed. v. 197), josta määrästä 183 oli ruokatehtaassa ja ruokaloissa, 5 Herttoniemen kasvisvarastossa ja 14 kassa- ja tiliosastossa. Vakinaisista viranhaltijoista, joita oli 89, kolme siirtyi eläkkeelle ja yksi erosi. Tilapäisiä viranhaltijoita oli yksi. Työsopimussuhteessa oli 112 (108) henkilöä, joista yksi siirtyi eläkkeelle, 18 erosi ja yksi kuoli vuoden aikana.

Kertomusvuonna täytettiin kolme 4. pl:n keittiöapulaisen virkaa ja ero myönnettiin neljälle viranhaltijalle.

Henkilökunnan terveys oli vuoden aikana suhteellisen hyvä. Helmikuussa suoritti laitoksen lääkäri influenssarokotuksen 18 työntekijälle. Toinen influenssarokotus toimitettiin syyskuussa ja silloin siihen osallistui 36 henkilökuntaan kuuluvaa. Myös poliorokotuksen tehostusrokotus järjestettiin vuoden aikana kaikille aikaisemmin rokotetuille.

Kouluruokailua koskevat kysymykset. Useissa eri yhteyksissä oli tullut esille kouluruokailun valvojan puute kaupungin kouluruokailutoimintaa kehitettäessä. Kouluateriakomitea oli mietinnössään ehdottanut, että kaupungin palvelukseen otettaisiin päätoiminen ravitsemusasiantuntija, jota ehdotusta myös suomenkielisten kansakoulujen johtokunta oli puoltanut. Kouluruokailutoiminnan valvojan tehtäviin tulisi kuulumaan yhteydenpito koulujen ja elintarvikekeskuksen välillä, kouluruokavalion kehittäminen, ruokailun ja ruoan jakelun valvonta ja kehittäminen kouluissa ja niiden keittiöhenkilökunnan koulutus. Lisäksi hänen tehtäviinsä voitaisiin liittää kesäsiirtoloiden, lastentarhojen ja lastenkotien ruokailun ohjaus ja valvonta ym. Lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle kouluruokailun valvojan ottamista kaupungin palvelukseen (14.4. 50 §).

Lautakunta oli todennut, ettei elintarvikekeskuksella ollut mahdollisuuksia valmistaa kouluja varten muunlaista kuin ns. keittoruokaa eli puuroja, vellejä ja keittoja, mikä ei vastannut tarkoituksenmukaiselle kouluruoalle asetettavia vaatimuksia. Lisäksi kouluruokaa oli valmistettava siksi suuria määriä, että vaikka se vastavalmistettuna olisikin hyvää ja maukasta, sen laatu ja ravintoarvo kärsivät huomattavasti kuljetuksista ja samoin pitkäaikaisesta säilytyksestä kouluissa. Lautakunnan mielestä olisi näin ollen ryhdyttävä toimenpiteisiin omien koulukeittiöiden suunnittelemiseksi uusille suurille kouluille ja lisäksi tutkittava mahdollisuuksia omien keittiöiden järjestämiseksi muihinkin kouluihin. Elintarvikekeskuksen saatua lisätilaa käyttöönsä olisi myös tällöin suunniteltava laajennukset siten, että kouluruoaksi voitaisiin valmistaa muutakin kuin keittoruokaa.

Korjaustyöt laitoksessa ja välineiden hankinta. Koulukeittiön putkistot ja ilmanvaihtolaitteet uusittiin, seinät osittain kaakeloitiin ja osittain maalattiin sekä katto päällystettiin alumiinilevyllä. Lattialaatat uusittiin kokonaan ja ikkunankehykset osittain. Myös höyrykattilat kunnostettiin.

Pikkukeittiössä uusittiin paistosuunien ja -pannujen vastuksia ja kytkimiä.

Ruokatehtaan eteishuone kunnostettiin ja keittiöihin johtavat käytävät maalattiin. Emäntien pukuhuoneessa suoritettiin katon ja seinien maalaus.

Ruokatehtaaseen hankittiin sähkökäyttöinen voinappikone ym. välineitä ja kuorimoon kaksi kasvisten kuljetusvaunua.

Laitoksen toiminta. Laitoksen liikevaihto oli kertomusvuonna 5 756 792 (5 010 942) mk.

Elintarvikkeita hankittiin ruoan valmistamista varten ruokatehtaassa seuraaville kouluille ym.: kaupungin 81 kansakoululle, 4 ammattikoululle, 14 suomenkieliselle oppikoululle, 3 ruotsinkieliselle oppikoululle, 14 kunnalliselle ruokalalle, 2 koulupuutarhalle, 6:lle Sedmigradskyn pientenlastenkoululle, Venäläiselle koululle ja lastentarhalle, Hammasteknikkokoululle ja Kultaseppäkoululle sekä kaupunginhallituksen järjestämiin tilaisuuksiin.

Ruokatarvikkeita välitettiin kaupungin sairaaloille ja vanhainkodeille, 21 opetuskeittiölle, 14 lastenkodille, 78 lastentarhalle, 3 kesäsiirtolalle, 5 päiväkodille, ruotsinkieliselle sokeainkoululle ja Hesperian sairaalan Kallion osastolle.

Laitos toimi elintarvikkeiden hankintaelimenä yhdessä sairaalalautakunnan alaisten sairaaloiden sekä huolto-, lastensuojelu- ja lastentarhain lautakunnan kanssa. Hankinnat suunnitteli laitoksen hankintajaosto.

Tärkeimpiä elin- ym. tarvikkeita hankittiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

Ruokaleipää	66 590	kg	Verta	3 379	l
Kahvileipää	12 246	»	Makkaraa	20 662	kg
Jauhoja	72 152	»	Raavasta	175 610	»
Suurimoita ja hiutaleita	48 521	»	Vasikkaa	78 947	»
Makarooneja	3 605	»	Sikaa	46 398	»
Herneitä	37 825	»	Lammasta	1 365	»
Kidesokeria	42 032	»	Maksaa	14 558	»
Palasokeria	6 053	»	Kieltä	2 036	»
Siirappia	700	»	Kanoja ja kalkkunoita	8 202	»
Omenamarmelaadia	700	»	Kalaa (tuoretta, savustettua ja pakastettua)	7 254	»
Kahvia	5 630	»	Silakkaa (suolattua)	158	»
Teetä	116	»	Silliä	1 212	»
Kaakaota	240	»	Puolukoita	30 019	»
Kuivattuja hedelmiä	6 722	»	Virvoitusjuomia	89 135	pll
Maitoa	1 756 842	l	Pilsneriä	32 832	»
Piimää	32 900	»	Talouskaljaa	660	»
Voita	6 095	kg	Savukkeita	114 870	ras.
Margariinia	8 067	»	Sikaareja	6 302	kpl
Ruokaöljyä	2 925	l	Piipputupakkaa	2 480	pss
Suolaa	16 930	kg			
Sipulia	8 089	»			

Herttoniemen kasvisvaraston välitystoiminta ja varastot ilmenevät seuraavasta:

	perunaa	porkkanaa	lanttua	punajuurta	kaalia	yhteensä
Varastossa 1.1.1964	275 904	2 859	4 733	1 006	10 593	295 095
Välitettiin:						
elintarvikekeskukselle	528 136	12 566	18 102	5 207	35 491	599 502
muille kaupungin laitoksille	356 184	47 043	18 114	14 602	15 273	451 216
Varastossa 31.12.1964	175 288	10 604	1 426	1 377	14 259	202 954
Yhteensä, kg	1 335 512	73 072	42 375	22 192	75 616	1 548 767

Elintarvikekeskuksen sekä eräiden kaupungin muiden laitosten käyttöön hankitut vilja- ja siirtomaatuotteet säilytettiin osittain laitoksen Helsinginkatu 24:ssä olevassa keskusvarastossa. Hankittu liha varastoitiin teurastamolaitoksen kylmään varastotilaan.

Ruokatehtaassa valmistettiin annoksia seuraavat määrät: kansakouluille 3 115 252, ammattikouluille 237 310, oppikouluille ja eräille muille kouluille 211 952, kunnallisille ruokaloille 553 891, kaupungin leikkikentille ja koulupuutarhoille 103 192, huoltolautakunnan työtuville 36 662, kaupunginhallituksen tilaisuuksiin 14 212, Hesperian sairaalan Kallion osastolle 8 499 ja Käpylän koulu- ja työkeskukselle 15 410 eli yht. 4 296 380 annosta. Annosten lukumäärässä oli edelliseen vuoteen verrattuna vähennystä 119 240 annosta.

Vapaiden varastotilojen vuokralleanto. Herttoniemen kasvisvarastosta annettiin vuokralle kasvisten ja hedelmien varastoimista varten vapaata tilaa seuraaville toiminimille ym. jäljempänä mainituista vuokrista: Otto Backman, 2 397 mk, Helsingin Satamaväen Osuusruokala, 1 455 mk, Kesko Oy, 3 150 mk sekä Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, 3 205 mk. Vuokratulot olivat kertomusvuonna yht. 10 207 mk.

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen t u l o t olivat 5 694 879 mk ja luontoisetukorvaukset 61 913 mk eli yht. 5 756 792 mk.

Liikevaihdon ryhmitys oli seuraava: kansakoulut 2 743 437 mk, ruokalat 1 260 018 mk, sairaalat 534 588 mk, huoltotoimi 302 350 mk, muut kaupungin laitokset 713 788 mk, muu liikevaihto (mm. oppikoulut) 140 697 mk sekä luontoisedut 61 913 mk eli yht. 5 756 792 mk.

Liikevaihdon jakaantuminen ilmenee seuraavasta: k a u p u n g i n l a i t o k s e t: raaka-aineet 981 168 mk, ruoka 3 308 906 mk sekä sekalaiset (jäteruoka, kuljetukset) 4 089 mk eli yht. 4 294 164 mk; m u u t o s t a j a t: raaka-aineet (mm. ylijäämärasva) 2 104 mk, ruoka (ruokalat ja oppikoulut) 1 446 385 mk sekä sekalaiset (vuokrat, kuljetukset) 14 139 mk eli yht. 1 462 628 mk.

M e n o t olivat kaikkiaan 5 638 440 mk. *Ylijäämän* suuruus oli 118 352 mk.

40. Keskuspesula

Yleistä. Edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyivät v. 1964 pestyn pyykin määrä ja tästä johtuvat muut toiminnot n. 6 %. Toiminnasta kertomusvuonna mainittakoon erikoisesti pyykkimäärän jatkuvasta kasvusta aiheutunut pesulakonekannan suorituskyvyn lisääminen 9 000 kg:sta 12 000 kg:aan 8 t:n työpäivää kohden laskettuna sekä kaupungin pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmaan liittyvä keskuspesulan vastaavan taloussuunnitelman laatiminen v:ksi 1966—1975.

Keskuspesulajaoston kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginhallituksen keskuspesulajaoston kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna. Jaoston kokouksiin osallistui myös keskuspesulan johtaja sekä yhteen kokouksista sairaalatoimen ja huoltotoimen toimitusjohtajat. Jaosto kokoontui 5 kertaa.

Keskuspesulan tuotantokomitea, jonka kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna, kokoontui 4 kertaa. Kokouksiin osallistui myös toimihenkilöiden ja työntekijöiden edustajat.

Keskuspesulan henkilökunnan, joka oli työsopimussuhteessa kaupunkiin, lukumäärä oli 175 (ed. v. 165). Osastoittain henkilökunta jakaantui seuraavasti: hallinto ja toimisto 5, laboratorio 1, liinavaateosasto 17, pesulaosasto 134 ja teknillinen osasto 18.

Teknilliset laitteet. Laitoksen toimintaan välittömästi tarvittavaa konekantaa lisättiin vuoden aikana kahdella pesukoneella, neljällä lingolla, kahdella rumpukuivaajalla, yhdellä mankelilla ja kahdella pyykin taittamiskoneella.

Laitoksen toiminta. T o i m i s t o huolehti keskuspesulan kirjeenvaihdosta, laskutuksesta, palkkalaskennasta, kirjanpidosta ja kustannuslakennasta sekä muista toimistotöistä ja tilisäännön mukaisesti tilitoimistolle kuuluvista tehtävistä.

L a b o r a t o r i o suoritti tutkimuksia, joiden avulla selvitettiin pesu- ja huuhteluvesistä, kattiloiden syöttövedestä, eri pesulakoneiden toiminnasta sekä valmiista pyykistä päivittäin tai viikottain otettujen näytteiden laatua. Lisäksi laboratorio huolehti pesussa jääneiden tahrojen poistamisesta sekä avusti pesu- ja huuhtelumenetelmien kehittämisessä ja eräiden tekstiilien kestoa koskevissa tutkimuksissa.

Liinavaateosasto osallistui laitosten vaateasioita käsittelevän toimikunnan työhön liinavaatteiston kehittämiseksi. Erikoisesti pyrittiin selvittämään eri kangaslaatujen käyttökestävyyttä. Kertomusvuonna saatiin valmiiksi kortisto liinavaatteiden jakeluperusteista, joka oli apuna pyrittäessä saamaan keskuspesulan omistama liinavaatekanta sekä asiakaslaitosten osastojen tilaamat ja varastoimat vaatemäärät tarkoituksenmukaisiksi käyttötarpeen kanssa.

Liinavaatteiden uudishankintoja suoritettiin 166 354 (ed. v. 218 780) mk:n arvosta ja inventoinnin mukaan keskuspesula omisti vuoden päättyessä 482 405 (478 432) vaatekappaletta niiden kirjanpitoarvon ollessa 1 234 580 (1 336 001) mk. Inventoinnin osoittama vajaus oli 5 276 (2 391) kpl vastaten 1.1 (0.5) % inventoinnin kohteina olleiden vaatekappaleiden lukumäärästä ja vastaavasti n. 0.6 (0.1) % niiden arvosta.

Kaupungin laitosten kokonaispyykkimäärästä oli kertomusvuoden aikana keskuspesulan omistamien liinavaatteiden osuus keskimäärin 76.9 (75.2) %. Muu osa oli laitosten ja niiden henkilökunnan omistuksessa. Vaatekorjaamossa paikattiin erilaisia vaatekappaleita 67 401 (61 390) kg, mikä vastasi 2.3 (2.1) % laitosten tarvitsemasta kokonaispyykkimäärästä. Korjauskelvottomina poistettiin käytöstä 31 029 (21 451) vaatekappaletta.

Pesulaosastossa lajiteltiin, pestiin, mankeloitiin, prässättiin ja pakattiin yht. 4 207 456 (3 968 513) kg pyykkiä. Tästä määrästä oli kaupungin laitosten osuus 3 097 375 kg eli 73.62 %, ulkopuolisten laitosten osuus 1 091 106 kg eli 25.93 %, oman henkilökunnan osuus 8 860 kg eli 0.21 % sekä hankittujen uusien vaatekappaleiden osuus 10 115 kg eli 0.24 %. Kaupungin eri laitosten kesken jakaantui pesty pyykkimäärä seuraavasti: Kivelän-Hesperian sairaala 723 079 kg, 17.19 %; Malmin sairaala 148 884 kg, 3.54 %; Marian sairaala 307 968 kg, 7.32 %; Röykän sairaala 96 711 kg, 2.30 %; Laakson sairaala, tuberkuloositoimisto ja sairaanhoitajakoulu yht. 299 764 kg, 7.12 %; Koskelan sairaskoti 1 125 324 kg, 26.75 %; Kustaankartanon vanhainkoti 174 677 kg, 4.15 %; Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen 105 156 kg, 2.50 % sekä eräät muut kaupungin laitokset 115 812 kg, 2.75 %. Ulkopuolisista laitoksista olivat merkittävimmät Kätilöopisto, Töölön sairaala ja Sädehoitoklinikka.

Pyykin kokonaismäärästä mankeloitiin 77.9 (76.4) %, prässättiin 14.5 (16.2) %, pelkästään kuivattiin 6.6 (6.4) % ja kemiallisesti pestiin 1.0 (1.0) %. Keskuspesula huolehti koko vuoden Laakson, Malmin, Marian ja Röykän sairaaloiden, Roihuvuoren vanhainkodin sekä 1.9. alkaen myös Hesperian ja Kivelän sairaaloiden pyykin kuljetuksesta.

Teknillinen osasto huolehti keskuspesulan tontin, rakennusten, koneiden ja laitteiden sekä sähkö- ja putkiverkostojen korjaus-, huolto- ja ylläpitotehtävistä sekä lämpö- ja sähköenergian, veden ja paineilman toimittamisesta eri toimintakohteiden tarpeisiin. Lämpökeskus toimitti pesularakennukseen sekä Koskelan sairaskodin rakennuksille lämpöenergiaa yht. 21 770 (22 368) milj. kilokaloriaa, josta edelliselle 37 (35.2) % ja jälkimmäiselle 63 (64.8) %. Teknillinen osasto suoritti myös Koskelan sairaskodin tilaamia asennus- ja korjaustöitä.

Pesularakennuksen kellarikerroksen autotallitilat olivat koko vuoden vuokrattuna rakennusviraston puhtaanapito-osastolle.

Taloudellinen tulos. Kertomusvuonna keskuspesula laskutti manke-

loidusta ja prässätystä pyykistä tammi-maaliskuulta 48 (48) p/kg ja huhti-joulukuulta 50 (48) p/kg sekä pyykin vuokrauksesta 20 (20) p/kg ja korjauksesta 5 (4.5) p/kg. Kuljetuksesta laskutettiin matkan pituudesta riippuen 4—7 (4—6) p/kg.

Keskuspesulan ulkopuolelle toimitetusta lämpöenergiasta laskutettiin 27 (25.50) mk miljoonalta kilokalorialta ja autotallin vuokra oli 2.70 (2.50) mk/m^2 kuukaudessa.

Kertomusvuoden varsinaiset menot olivat 3 035 031.81 (2 816 528.94) mk, varsinaiset tulot 3 179 304.15 (2 947 801.19) mk ja ylijäämä 144 272.34 (131 272,25) mk.

HAKEMISTO

Sivu

Aga Oy, raiteenpitosopimuksen päättyminen ... 39
Ala-Malmi, pienteollisuustontin vuokraaminen sieltä ... 37
Albergan kartano, viljelysmaan vuokralleanto ym. ... 45, 46
Alkoholistityön, vapaaehtoisen, tukeminen ... 153
Aloitetoimintaa koskevat asiat ... 91, 94
Alppipuiston kesäteatterirakennuksen vuokrauskysymys ... 54
Alueiden myynti, ostaminen ja vuokraaminen ... 24—40, 44, 47, 62, 256, 346, 347
» vuokra-, vuosikatselmusten suorittaminen ... 40
Aluevaihdot, kiinteistölautakunnan suorittamat ... 23
Alukset, Helsingin satamaan saapuneet ja sieltä lähteneet ... 351, 352
» kansi- ja konepäällystön työehtosopimukset ... 7
» kaupungin omistamat ... 355, 380
Ammattientarkastustoimisto, sitä koskeva järjestelytutkimus ... 92
Ammattikoulut, niiden suunnittelu- ja rakennustyöt ... 274
Ammattiopintoja varten myönnetyt avustukset ... 179
Ammattioppilaitokset, niiden johtokunnan ja toimiston käyttöön vuokrattu huoneisto ... 52
Ammattioppilaslautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. ... 223
Ansiotyöluvat, alaikäisille myönnetyt ... 201
Aravalaina-asiat, kiinteistöviraston hoitamat ... 63
Aravaosakkeiden lunastusta ja myyntiä koskevat asiat ... 79
Arpojen myyntiin ulkosalla myönnetyt luvat ... 58
Asemakaavajaosto, kiinteistöviraston, sen toiminnan lopettaminen ... 21
Asemakaavalain mukaisten katumaakorvausten periminen ... 71
Asemakaavan muutokset ja asemakaavaehdotukset ... 48, 81
Asemakaavaosasto, kaupunkisuunnitteluviraston ... 81, 83
» kiinteistöviraston ... 48
Asumistuen maksaminen lapsiperheille ... 73
» väliaikaisen, maksaminen vanhuksille ... 180
Asumuserosovittelutehtävien hoitaminen ... 210
Asunnonjakotoimikunnan kokoonpano ja toiminta ... 78
Asuntoalueet, tonttien luovutus- ja varaamisesitykset ... 62
Asuntoasiaintoimisto, kiinteistöviraston ... 73
Asuntojen jakaminen kaupungin omistamista taloista ... 78
Asuntorakennustoiminta, asuntotuotantokomitean ... 76
» eräiden yhdistysten ym. toiminnasta laadittu selvitys ... 33
Asuntotontit ja -alueet, niiden myyntiä ja vuokrausta koskevat asiat ... 27—33, 63
Asuntotuotantokomitean kokoonpano ja toiminta ... 76
Asuntotuotantotoimisto, kiinteistöviraston ... 74
Asutuslautakunnan kokoonpano, kokoukset ja toiminta ... 131
Au-lapset, lastensuojeluviraston valvonnassa olleet ... 190, 202
Aula-työkoti, vajaamielisten ... 197, 198
Autokorjaamo, liikennelaitoksen ... 382
» rakennusviraston ... 294
Autoliikenne, liikennelaitoksen ... 379, 389
Autopaikkatonttien vuokralleanto ... 29
Autot, niiden korjaustoiminnan järjestelystä ym. suoritettu tutkimus ... 91
Autotalli- ja varastotilojen vuokraaminen kaupungin käyttöön ... 53
Avainlukuja, kaupungin hallinnon valvonnassa käytettäviä, koskeva tutkimus ... 89
Avio- ja asumuseroasiat, oikeusaputoimiston hoitamat ... 220, 221

Avustukset, alkoholistityötä varten myönnetyt ... 153
» ammattiopintoja varten myönnetyt ... 179
» invalidijärjestöille ... 153
» lastensuojelujärjestöille ja kuntainliitoille ... 212
» raittiustyön tukemiseen ... 253, 255
» teattereille, kuoroille, musiikkilaitoksille ym. ... 245
» urheilu- ja voimisteluseuroille ym. järjestöille ... 256, 268
» vanhainkodeille, vanhusten kesävirkistystoimintaan myönnetyt ... 153
» vapaaehtoisille palokunnille ... 144
» väestönsuojelutarkoituksiin ... 149
» yksityisille ja perheille myönnetty huolto- ja kotiapu ... 158, 170, 178
» » kotiapu- ja neuvontatoimistoille ... 153
» äiti- ja lapsikodeille ... 153
» äitiys- ja perhelisät ... 204, 205

Bergvik-nimisen alueen vuokrasopimuksen päättyminen, sen luovuttaminen nuorisotoimiston kesäkodiksi ... 34, 250

City-kortteli, eräiden määräalojen vaihdon suorittaminen siellä ... 23

Elanto, Osuusliike, myymäläalueen vuokrasopimus, raiteenpitosopimuksen päättyminen 33, 39
Elatusapuasiat, oikeusaputoimiston hoitamat ... 220, 221
Elatusaputoimisto, lastensuojeluviraston ... 92, 202
Elintarvikekeskuksen henkilökunta, ruoan valmistus ja myynti, tulot ja menot ym. ... 407
» lautakunnan kokoonpano, kokoukset ja päätökset ... 406
Eläintarha, Korkeasaaren ... 258, 269
Eläintarhajaoston, urheilu- ja retkeilylautakunnan, lakkauttaminen ... 256
Eläintarhanajot, niiden jättäminen järjestämättä ... 41
Eläkkeet, leski- ja orpoeläkekassan maksamat ... 116
» palkkalautakunnan myöntämät ... 16
Erikoislisät, eräille ammattimiehille maksettavat ... 10
Erityislapsilisät, väestöasiaintoimiston hoitamat ... 206
Esitykset, elintarvikekeskuksen lautakunnan ... 406
» huoltolautakunnan ... 154
» kaupunginarkiston ... 105
» kaupunkisuunnittelulautakunnan ... 81, 82
» kiinteistölautakunnan ... 22, 42, 47, 48, 49, 60
» kirjastolautakunnan ... 228
» lastensuojelulautakunnan ... 187
» liikennelaitoksen lautakunnan ... 371
» matkailuneuvottelukunnan ... 98
» museolautakunnan ... 240
» musiikkilautakunnan ... 245
» nuorisotyölautakunnan ... 248
» palolautakunnan ... 135
» raittiuslautakunnan ... 253
» satamalautakunnan ... 347
» teurastamolaitoksen lautakunnan ... 397
» urheilu- ja ulkoilulautakunnan ... 259
» väestönsuojelulautakunnan ... 146
» yleisten töiden lautakunnan ... 276
Eteläsatama, nosturit, rakennustyöt siellä ... 355, 358
Etsivä nuorisonhuolto ja etsivä nuorisotyö ... 201, 251

Fallkullan tila, viljavuustutkimuksen suorittaminen siellä ... 44
Floorantien väestönsuojan valmistuminen ... 314

Geotekniset tutkimukset, kaupunkimittausosaston ... 71
Gillobackan tila, määräalojen vuokralleanto sieltä ... 45, 46, 47

Haagan ulkoilumaja ... 264
» varastotonttien ja eräiden peltoalueiden vuokralleanto ... 37, 39, 45, 46
Hakakerho, nuorisotyölautakunnan ... 250
Hakaniemen kauppahalli ja tori, myyntipaikkojen vuokraaminen ym. ... 56, 73
Hakasalmen huvilan korjaustyöt ... 243
Hakkuut, metsäosaston suorittamat ... 67
Halkojen hinnat ja luovutus ... 395
Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano ja kokoukset ... 100
Hankintatoimisto, järjestelytutkimus, henkilökunta, hankintojen valmistelu ym. ... 90, 100
» rakennusviraston ... 290

Hankkija, Keskusosuusliike, määräalan vuokraaminen sille Leppäsuolta 55
Hautausavustusten myöntäminen 13
Heinolan sahan toiminta 395
Helsingfors Lawn-Tennis Club, tenniskenttien ja pukusuojarakennuksen vuokraaminen sille 257
Helsingin Golfklubi, Talin kartanon päärakennuksen ja alueen vuokraaminen sille 44, 257
» kaupungin 400-vuotiskotisäätiö, eräiden huonetilojen vuokraaminen siltä 51
» Operettiteatterin Kannatusyhdistys, Soutustadionin vuokraaminen sille kesän ajaksi 257
» puhelinpiiri, tilapäinen puhelinpylväiden pystyttämisoikeus 46
» Puhelinyhdistys, ks. Puhelinyhdistys.
» Suomalainen Säästöpankki, kalliosuoja-alueen vuokrasopimuksen purkaminen 34
» uudet asuntolat Oy, rakennuksien vuokraamista yhdistykselle koskevat asiat 35, 54
Herttokerho, nuorisotyölautakunnan 250
Herttoniemen kasvisvarasto, elintarvikekeskuksen 409
» puhdistamo 310
» teollisuustonttien ja varastoalueiden vuokraukset 37, 346
» vastaanottokoti 214
Hesperian sairaalaa koskeva järjestelytutkimus 89
Hiekoitussorasiilojen rakentaminen 303
Hietalahden kauppahallin korjaaminen, myymälöiden vuokraus ym. 56, 73
Hietaranta, kioskien ja pukusuojarakennuksen vuokralleanto, juhannusjuhlan järjestäminen siellä 257, 269
Hirvihaara, viljelysmaiden vuokralleanto sieltä 45, 46
Hirvihaaran vanhainkoti, ks. Roihuvuoren vanhainkoti.
Hoitopaikkasopimukset, lastenhuollon 213
Holhouslautakunnan kokoonpano, kokoukset ja toiminta 130
Holhoustehtävät, oikeusaputoimiston hoitamat 221, 222
Huoltoasematontit, niiden vuokralleanto, niitä koskevat tutkimus 35
Huoltokassan toiminta 114
Huoltolaitosten johtokunnat 151
» suunnitteluun liittyvät järjestelytutkimukset 91
Huoltolautakunnan kokoonpano, jaostot, kokoukset ja päätökset 151
» työtuvat 179
Huoltotoimen yleiskatsaus ja kustannukset 150, 182
Huoltovirasto, huoneistot, henkilökunta ja toimistotyö 51, 156
» sitä koskevat järjestelytutkimukset 90
Huoneistot ja huonetilat, niiden vuokrausta koskevat asiat 50
» kaupungin omistamat, eräitä vuokralaisia koskevat järjestelyt 54
» » » niiden jakaminen häädetyille ym. 79
» talo-osaston hallinnossa olleet 72
Huopalahti, Iso-, kaatopaikan hoito 326, 327
Huostaan otetut turvattomat lapset 191
Hyvösen lastenkoti 214
Häädetyt henkilöt, asuntojen jakaminen heille 79
Häädöt, ulosottoviraston toimeenpanemat 128

Ikälisien myöntäminen 13
Ilmoituskustannukset, sanomalehtien tilausmaksut 104
Invalidihuolto 179
Invalidijärjestöjen tukeminen 153
Invaliidisäätiö, parakin pitämistä koskevan sopimuksen muuttaminen 34
Irtolaishuolto 170
Istutukset ym. kaupungille siirtyneillä katualueilla, niiden korvaaminen 26
Itäisen moottoritien rakentaminen 301

Jaostot, eläintarha- ja retkeilyjaoston lakkauttaminen 256
» huoltolautakunnan 151
» kiinteistölautakunnan 21
» lastensuojelulautakunnan 186
» liikennelaitoksen lautakunnan kurinpitojaosto 372
» yleisten töiden lautakunnan 272
Johdinautoliikenne, liikennelaitoksen 381, 389
Jorvaksen moottoritien rakentaminen 301
Joulukuusien myyntipaikat ja -luvat, joulukadut ym. 58, 59, 73, 74
Julkaisut, järjestelytoimiston toimittamat 95
» kaupunginmuseon toimittamat opaskirjat ym. 243
» kirjaston toimintaa esittelevät monisteet ym. 232
» matkailutoimiston painattamat 99
» raittiuslautakunnan toimesta jaetut 254, 255

Julkaisut, satamalaitoksen toimittamat ... 346
» tilastotoimiston toimittamat ... 108
» urheilu- ja ulkoiluviraston esittelylehtiset ym. ... 261, 269, 270
Julkisivu- ja tarkastustoimikunnat, rakennustarkastusviraston ... 122
Juopumuksesta pidätetyt henkilöt ... 177
Jälkivalvonta, laitoksesta poistettujen alaikäisten henkilöiden ... 195
Järjestelyosasto, liikennelaitoksen ... 96
Järjestelytoimisto, henkilökunta, suoritetut tutkimukset ym. ... 88—95
» kaasulaitoksen ... 96
» rakennusviraston ... 96, 292
» sairaalaviraston ... 95
» sähkölaitoksen ... 96
Jätkäsaaren laiturin jatkeen rakennustyöt ... 359
Jätteiden kuljetus, puhtaanapito-osaston suorittama ... 326
Jäähdyttämöjen, teurastamolaitoksen, käyttö ... 401
Jäänmurtajat, kaupungin ... 7, 355
Jäätelön myyntipaikkojen vuokralleanto ... 57, 73

Kaarelan nuorisokoti ... 214
Kaasulaitos, korttelin n:o 253 vuokraaminen laitokselle ... 31
» sitä koskevat järjestelytutkimukset ... 92, 96
Kaatopaikkojen hoito ... 327
Kadun- ja paikannimiehdotukset ... 48, 81
» » viemärin rakentamiskorvauksia koskevat asiat ... 49
Kadut ja tiet, niiden korjaus- ja rakennustyöt ... 276, 299, 359
» » » » puhtaanapito ... 329
» » » tilapäisten teiden ym. rakentamiseen myönnetyt luvat ... 40
Kalastus, siitä annetut määräykset, kalastusluvat, kalavesien hoito ... 258, 267, 268
Kalatukkukeskus, väylän ruoppaus, laiturin rakentaminen, kalasataman toiminta ... 361, 403
Kallion nuorisokoti ... 214
» sivukirjasto ... 234
Kalliosuojakorvausten osuuksien periminen ... 32
Kalliosuojat, ks. Väestönsuojat.
Kaluston, koneiden ym. hankinta, hankintatoimiston suorittama ... 101
Kansakoulut, niiden rakennustyöt ... 274, 275, 321, 322
Kansalaiskoulut, huonetilojen luovuttaminen niiden käyttöön ... 51
Kansanhuoltoasiat, maatalousosaston hoitamat ... 66
Kansanpuistot ja ulkoilualueet ... 264
Karjanhoito kaupungin maatiloilla ... 44, 65, 169
Karstulantien väestönsuojan rakennustyöt ... 314
Kartoitustyöt, kaupunkimittausosaston suorittamat ... 70
Karttojen valmistus ja myynti ... 49, 71
Kasvattilapset, lastensuojeluviraston valvonnassa olleet ... 195
Kasvatusavun myöntäminen ... 16
Kasvihuoneet, lavat ja taimisto, puisto-osaston ... 334
Katselmukset, kaupungin maatilojen ... 44
» rakennustarkastusviraston suorittamat ... 121
» vuokra-alueiden ... 40, 63
Katu- ja puistoalueet, niiden hankkiminen kaupungille, istutusten ja laitteiden korvaaminen ... 24, 26
Katujen joulukoristeluun myönnetyt luvat ... 59
Katukahvilan pitoon myönnetyt luvat ... 40
Katukorvausasiat ... 49, 70
Katumaa, maanomistajille siitä suoritettavat korvaukset ... 27
Katurakennusosaston, rakennusviraston toimialaan kuuluvat asiat ... 275, 278, 281, 296
Katuvalaistuskustannukset ... 301
Kauhalan ulkoilualue, viljelysmaiden ja rakennusten vuokralleanto ... 256
Kaunissaaren ulkoilualue ... 265
Kauppahallit ja -torit, myyntipaikkojen vuokraus ym. ... 56, 73
Kaupungin organisaation kehittämistä koskeva tutkimus ... 91
Kaupunginarkisto, henkilökunta, toimintatilat, tulot ja menot ... 105
Kaupunginkirjasto, henkilökunta, lainaustoiminta, kerhot, tulot ja menot ... 229—239
Kaupunginmuseo, henkilökunta, kokoelmat, tulot ja menot ... 240
Kaupunginorkesteri, viranhaltijat, konsertit, tulot ja menot ... 246
Kaupungintalon korttelin saneeraus ... 274, 275
Kaupunginteatterin rakennustyöt ... 274, 275
Kaupunkimittausosasto, kiinteistöviraston ... 49, 69
Kaupunkisuunnittelulautakunta ja -virasto, niiden toiminnan aloittaminen ... 21, 80
Kengänkiilloituspaikkojen luovuttaminen ... 58

Kerhokeskukset ja -huoneistot, nuorisotyölautakunnan 52, 249
Kerhotoiminta, kaupunginkirjaston järjestämä 234
» kotitalouslautakunnan järjestämä 227
Kesko Oy, polttoaineen jakeluasemaa koskeva sopimus 35
Keskuspesula ja keskuspesulajaosto 410
Kesähuvilat, kiinteistölautakunnan hallinnossa olleet, niiden vuokrien korottaminen 54
Kesäteatterit 54, 257
Kesävesijohtojen asentaminen 336
Kesävirkistystoiminta, vanhusten ja lasten, sen tukeminen 153, 195
Kiinteistöhallinnon tulot ja menot 64, 66, 69, 72, 73
Kiinteistölautakunnan kokoonpano, jaostot, kokoukset ym. 21
» käyttövarat 22, 42, 47, 49
Kiinteistöt, kiinteistölautakunnan hallintoon määrätyt 41, 46, 47, 55
» niiden ostamiseen käytetyt määrärahat 75
» » puhtaanapito 326
» niitä koskevien kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpano 23, 31
Kiinteistövirasto, sitä koskevat järjestelytutkimukset 91, 92
Kiinteistöviraston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat 48
» asuntoasiaintoimisto 52, 73
» henkilökunta ja huoneistot 60, 62, 64, 67, 69, 72, 74
» kaupunkimittausosaston toimialaan kuuluvat asiat 49, 69
» maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat 44, 64
» metsäosaston toimialaan kuuluvat asiat 47, 67
» päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat 21, 62
» talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat 50, 72
» tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat ..... 23—43, 62
Kioskien vuokralleanto 57, 73, 257
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.
Kirjasto-ohjesäännön hyväksyminen ym. 230
Kirjastoautotoiminnan aloittamissuunnitelma 231
Kirjastolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. 228
Kirjavarasto, kaupunginkirjaston 235
Kivelän sairaalaa koskeva järjestelytutkimus 89
Kivimurskaamot, rakennusviraston 316
Kivinokan ulkoilupuisto, viikonloppumajat ym. 257, 264, 265
Kodinhoidonopetus, kotitalouslautakunnan järjestämä 225
Kodinhoitotoiminta, kunnallinen 178
Kodinperustamislainoja koskevat asiat 206
Koesoitto- ja ohjelmatoimikunnat, musiikkilautakunnan 245
Kokkosaaren alueen vuokrasopimuksen päättyminen 34
Kokoelmat, kaupunginmuseon, niiden kartuttaminen ja hoito 240
Komiteat, lastensuojelualan kysymyksiä käsittelevät 188
Kompasseja tarkistuttamassa käyneet alukset 355
Konala, määräalojen ostaminen sieltä, erään ostopäätöksen muuttaminen 25, 27
Koneiden, toimisto-, hankinta ja huolto 102
Konekirjoitus-, ym. lisien myöntäminen, järjestelmää koskeva tutkimus 5, 90
Konekirjoituskokeet, niiden toimeenpano 86
Koneteknillinen toimisto, rakennusviraston 323
Konevarikko, rakennusviraston 294
Konsertit, kaupunginorkesterin 246
Kontula, tonttien vuokralleanto sieltä 29
Korjaamot, hankintatoimiston, rakennusviraston ja liikennelaitoksen 102, 294, 382
Korkeasaaren eläintarha 258, 269
» ravintolarakennuksen, kioskien ym. vuokralleanto, saaren liikenne ... 257, 380
Kortteleiden korkeussuhteiden vahvistamisesitykset 81
Korvaukset, annetusta huollosta perityt 184
» eräiden asuntotonttien kalliosuojaosuudesta perittävät 32
» kadun ja viemärin rakentamisesta perittävät 70
» katu- ja puistoalueille jäävistä istutuksista ym. suoritettavat 26
» katumaasta maanomistajille maksettavat 27
Koskelan sairaskotia koskevat asiat 89, 163
Koskentuvan nuorisokoti 215
Kotiapu- ja neuvontatoimistojen, yksityisten sekä kotitätitoiminnan tukeminen 153
Kotiapulaiset, nuoret, valvonnassa olleet 195
Kotiavustukset, huoltolautakunnan jakamat 170
Kotiseututoiminta, urheilu- ja ulkoiluviraston 269
Kotitalouslautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. 225
» perhepesuloita koskeva järjestelytutkimus 90
Kouluruokailua koskevat kysymykset 407

Koulutus- ja kurssitoiminta, eri laitosten järjestämä 85, 137, 148, 224, 225, 251, 255, 293, 386
Koulutustoimikunta, sen huoneisto, kurssit, toimikunnan kokoonpano ym. 50, 85
Kovaosaisten Ystävät, rakennusten vuokraaminen yhdistyksen majoitustoimintaa varten ym. 35
Kukkien myyntipaikkojen vuokralleanto 57, 73
Kullatorpan lastenkoti 215
Kulosaaren vanhainkoti, ks. Roihuvuoren vanhainkoti.
» väestönsuojan valmistuminen 314
Kulosaari, sieltä vuokratun urheilualueen vuokrasopimuksen päättyminen 33
Kultaklausuuliehtoiset maanvuokrat 32
Kulutustutkimus, tilastotoimiston suorittama 109
Kumpulan uimala 258, 263
Kunnallinen kodinhoitotoiminta 178
Kunnanasiamiesten toiminta 112
Kurinpitojaosto, liikennelaitoksen 372
Kurssi- ja koulutustoiminta, eri virastojen ja laitosten järjestämä 85, 137, 148, 224, 225, 251, 255, 293, 386
Kustaankartanon vanhainkotia koskevat asiat 165
Kuva-arkisto ja -hankinnat, kaupunginmuseon 240, 241
Kyläsaaren jätteenpolttolaitos 326, 327, 328
» puhdistamon laajennussuunnitelman tilaaminen, puhdistamon toiminta 276, 310
» tonttien vuokraukset 38
Kårkulla Centralanstalt, sitä ylläpitävä kuntainliitto, kaupungin osuuden suorittaminen sille, hoitopaikat 212
Käpylän kerhokeskuksen toiminta 250
» koulu- ja työkeskus 197, 215
Käsityönopetus, kotitalouslautakunnan järjestämä 226
Käymälöiden, yleisten, hoito ja puhtaanapito 327

Laajalahti, urheilumajan paikan vuokralleanto sieltä 34
Laajasalo, eräiden maa- ja vesialueiden vuokraaminen sieltä 33, 34
» nuorisotoimiston kesäkodin siirtäminen Bergvikiin 250
» puhdistamon rakennustyöt, koneiden hankinta ym. 276, 313
Laboratorio, keskuspesulan 410
» teurastamolaitoksen 400
Lahjoitukset, kaupunginarkiston saamat asiakirjat ym. 107
» kaupunginmuseon saamat 241
Lahjoitusrahastojen, huolto- ja lastensuojelutoimen, korkovarojen käyttö 180, 212
Lainat, rakennuslainoja koskevat asiat 21
Lainrikkojat, alaikäiset 201
Laitos- ja sairaalakirjastotoiminta, kaupunginkirjaston 165, 166, 168, 234, 235
Laitoshoito, huolto- ja lastensuojeluviraston huollettavien 161, 193
Laituri- ja aluevuokrat, satamalaitoksen perimät 366
Laiturihuoltotoiminta, satamalaitoksen 347, 356, 366
Laiturit, satamalaitoksen, niiden pituus, rakennustyöt 350, 359
Laivaliikenne, liikennelaitoksen hoitama 376, 380
» satamissa 350
Lapsilisien maksaminen 206
Lapsiperheet, asumistukea saaneet 73
Laskentatoimen kehittämistä koskeva järjestelytutkimus 89
Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset 185, 193, 199, 213
Lastenhuoltotoimisto 190
Lastenkodit, kaupungin 185, 193, 199, 213
» yksityiset, hoitopaikkojen varaaminen niistä 213
Lastenneuvolat, ks. Äitiys- ja lastenneuvolat.
Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja päätökset 186
Lastensuojelurahastot 212
Lastensuojelutoimen yleiskatsaus, eräitä yhdistelmätietoja 185, 210
Lastensuojeluvirasto, huonetilat, toimistot, henkilökunta ym. 51, 189
» sitä koskevat järjestelytutkimukset 92
Lastentarha- ja seimirakennusten rakennustyöt 273, 274, 275
Lastentarhat, huoneistojen vuokrasopimukset 51, 53
Latukallion ulkoilualue, kävijämäärät, rakennusten korjaustyöt 264, 265
Lauantain, vapaan, käyttöönoton kokeilu kesän aikana 2
Lausunnot, asutuslautakunnan 131
» elintarvikekeskuksen lautakunnan 407
» hankintaneuvottelukunnan ja hankintatoimiston 100, 101
» huoltolautakunnan 154
» järjestelytoimiston 93

Viimeksi ilmestyneet julkaisut

(Helsingin kaupungin tilastotoimisto julkaisee muut paitsi A V)

A. **Helsingin kaupungin tilasto.**

I **Terveyden- ja sairaanhoito.** Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi ja englanniksi.
Edellinen osa (vuosikertomukset).
51. 1966.
Jälkimmäinen osa (tilastollinen katsaus).
48—50. 1963—1965.

II—III **Ulkomaankauppa ja merenkulku.** Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi ja englanniksi.
27. 1966.

V **Kaupungin tilinpäätös.** Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen tiivistelmä.
52. 1967.

VI **Opetuslaitokset.** Suomen- ja ruotsinkielinen; otsikot, taulukot ja tiivistelmät myös englanniksi.
34. 1966.

VII **Erikoistutkimukset.** 3. Yleinen väestönlaskenta Helsingissä v. 1960. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkieliset tiivistelmät.

B. **Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.** Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen sisällysluettelo.
56. 1967.

C. **Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.** Suomenkielinen.
79. 1966 (V:n 1964 I osa ei ole vielä ilmestynyt).

D. **Helsingin kaupungin virastot ja laitokset.** Suomenkielinen.
1. 1965.

E. **Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.** Suomen- ja ruotsinkieliset laitokset.
40. 1968.

F. **Helsingin kaupungin virastojen ja laitosten asiahakemisto.** Suomenkielinen. Irtolehtijärjestelmä.

G. **Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma.** Suomen- ja ruotsinkieliset laitokset.
45. 1967.

H. **Helsingin kaupungin säädöskokoelma.** Suomen- ja ruotsinkieliset laitokset. Irtolehtijärjestelmä.

I. **Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä.** Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkieliset tiivistelmät.
19. 1968.